

Strategia Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego do roku 2030

Załącznik. Diagnoza strategiczna

Spis treści

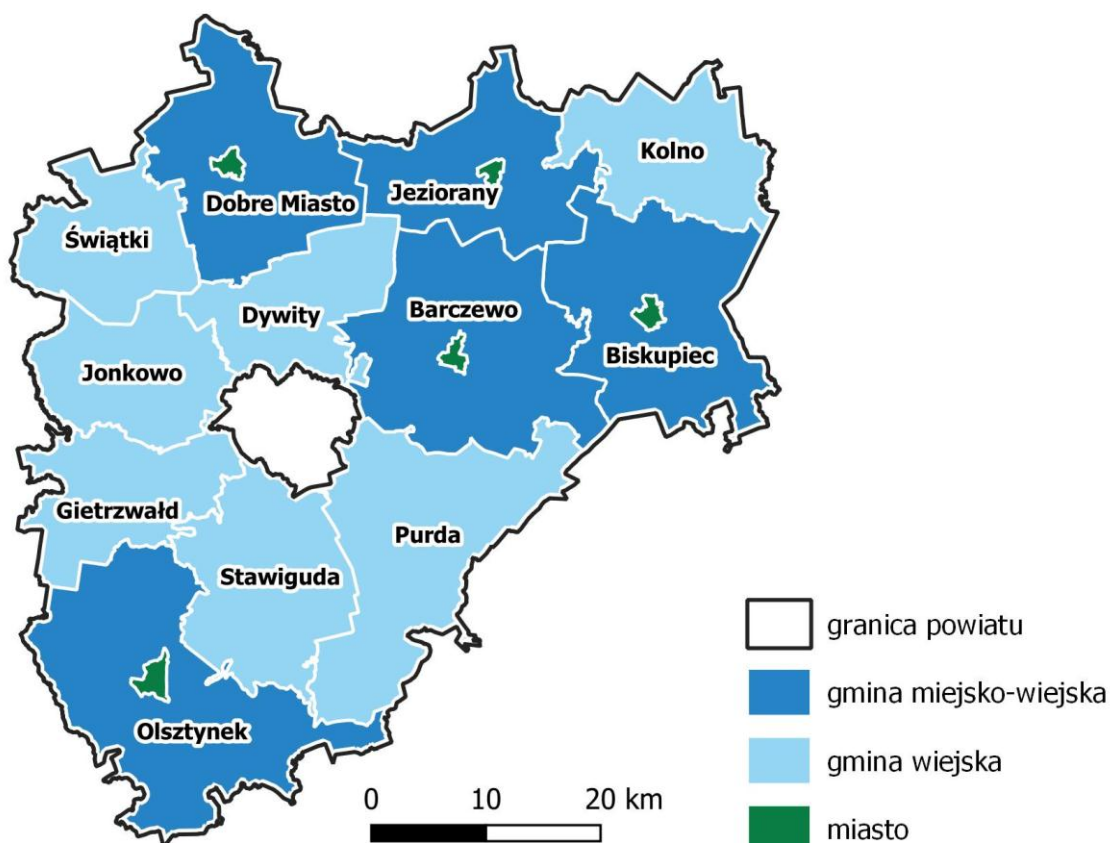
1. Położenie i struktura administracyjna powiatu	4
2. Aktualna i prognozowana sytuacja demograficzna powiatu.....	6
2.1 Stan ludności w powiecie i gminach powiatu.....	6
2.2 Struktura ludności wg grup ekonomicznych	10
2.3 Procesy demograficzne w powiecie.....	15
2.4 Migracje.....	16
2.5 Porównanie gmin powiatu	18
3. Środowisko przyrodnicze.....	23
3.1 Formy ochrony przyrody	24
3.2 Wody powierzchniowe i podziemne.....	31
3.3 Zanieczyszczenie powietrza.....	36
3.4 Gospodarka odpadami	38
3.5 Sposób użytkowania gruntów	40
3.6 Porównanie gmin powiatu	47
4. Infrastruktura techniczna.....	49
4.1 Układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna.....	49
4.2 Transport zbiorowy.....	52
4.3 Infrastruktura sieciowa	58
4.4 Mieszkalnictwo	60
4.5 Porównanie gmin powiatu	64
5. Potencjał gospodarczy i rynek pracy	69
5.1 Struktura gospodarcza.....	69
5.2 Rynek pracy.....	76
5.3 Porównanie gmin powiatu	91
6. Społeczeństwo obywatelskie i organizacje pozarządowe.....	95
6.1 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	95
6.2 Frekwencja wyborcza	97
6.3 Porównanie gmin powiatu	98
7. Edukacja	101
7.1 Opieka żłobkowa i przedszkolna	101
7.2 Szkolnictwo publiczne.....	102
7.3 Egzaminy ósmoklasisty	106
7.4 Uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych	107
7.5 Egzaminy maturalne i zawodowe	109
7.6 Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	112
7.7 Porównanie gmin powiatu	114
8. Pomoc społeczna.....	116
8.1 Środowiskowa pomoc społeczna	116
8.2 Placówki pomocy społecznej.....	121
8.3 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie	122
9. Ochrona zdrowia	128
9.1 Szpitale	128
9.2 Dostępność do opieki zdrowotnej	129

9.3 Przychodnie i apteki.....	134
10. Usługi administracyjne.....	137
10.1 E-usługi	137
10.2 Komunikacja i Transport.....	137
10.3 Geodezja i kartografia	141
10.4 Gospodarka nieruchomościami	142
10.5 Gospodarka środowiskiem	145
10.6 Ochrona praw konsumenta.....	146
11. Bezpieczeństwo	147
11.1 Policja	147
11.2 Straż Pożarna	151
11.3 Zagrożenie powodziowe.....	153
12. Dziedzictwo kulturowe i usługi kulturalne.....	156
12.1. Dziedzictwo kulturowe	156
12.2. Usługi kulturalne i aktywność kulturalna.....	158
13. Sport i rekreacja	162
13.1 Obiekty sportowe	162
13.2 Aktywność sportowa	162
14. Turystyka	164
14.1 Atrakcje turystyczne	164
14.2 Atrakcje przyrodnicze	167
14.3 Ruch turystyczny.....	168
14.4 Obiekty i miejsca noclegowe.....	171
14.5 Porównanie gmin powiatu	173
15. Sytuacja finansowa powiatu	174
15.1 Dochody budżetowe.....	174
15.2 Wydatki budżetowe.....	176
15.3 Inwestycje	176
16. Wizerunek i promocja.....	178
16.1 Promocja powiatu.....	178
16.2 Powiat olsztyński w rankingach.....	179
16.3 Powiat olsztyński w sieci.....	180
17. Wnioski z diagnozy	181
SFERA SPOŁECZNA	181
SFERA GOSPODARCZA	188
SFERA PRZESTRZENNA	193
18. Analiza porównawcza powiatu olsztyńskiego.....	200
19. Wyniki badania ankietowego.....	231
20. Analiza SWOT	268
Spis tabel, wykresów i map.....	271

1. Położenie i struktura administracyjna powiatu

Powiat olsztyński leży w północno-wschodniej Polsce, w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego, i graniczy z powiatami: ostródzkim, lidzbarskim, bartoszyckim, kętrzyńskim, mrągowskim, szczygieńskim i nidzickim oraz miastem Olsztyn (miasto na prawach powiatu). Jest największym, pod względem liczby ludności oraz powierzchni, powiatem ziemskim województwa warmińsko-mazurskiego. Wśród 314 powiatów ziemskich w Polsce jest drugim po względem wielkości i czterdziestym drugim pod względem liczby mieszkańców. Powierzchnia powiatu to 2 837 km², co stanowi blisko 12% powierzchni całego województwa warmińsko-mazurskiego. Powiat charakteryzuje się stosunkowo niską przeciętną gęstością zaludnienia, która wynosi 45 osób/km² i jest ona niższa od średniej dla województwa, która wynosi 60 osób/km². Pod względem administracyjnym powiat olsztyński składa się z dwunastu gmin, w tym siedmiu gmin wiejskich (Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki) oraz pięciu gmin miejsko-wiejskich (Barczewo, Biskupiec, Dobrze Miasto, Jeziorany i Olsztynek). W jego skład łącznie wchodzi 5 miast, 447 miejscowości podstawowych oraz 251 sołectw.

Mapa 1 Struktura administracyjna powiatu

Źródło: opracowanie własne

Największą gminą powiatu jest Olsztynek, którego powierzchnia stanowi ponad 13% powierzchni powiatu, najmniejszą natomiast gmina Dywity, której powierzchnia stanowi 5,7% powierzchni powiatu.

Tabela 1 Powierzchnia powiatu olsztyńskiego i gmin powiatu

	Powierzchnia [km ²]	Powierzchnia powiatu [%]
Barczewo	320	11,3%
Biskupiec	290	10,2%
Dobre Miasto	259	9,1%
Dywity	161	5,7%
Gietrzwałd	172	6,0%
Jeziorany	211	7,4%
Jonkowo	169	6,0%
Kolno	179	6,3%
Olsztynek	372	13,1%
Purda	317	11,2%
Stawiguda	223	7,9%
Świątki	164	5,8%
Powiat olsztyński	2 837	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powiat olsztyński okala miasto Olsztyn, z którym jest funkcjonalnie powiązany. Olsztyn – miasto na prawach powiatu, stolica województwa warmińsko-mazurskiego, nie wchodząca w skład powiatu olsztyńskiego. Sytuacja ta warunkuje możliwości i kierunki rozwoju gmin powiatu olsztyńskiego, stanowiąc ograniczenie (w przypadku gmin wiejskich położonych peryferyjnie w stosunku do Olsztyna) lub stymulując i wspierając przemiany (w przypadku gmin położonych w bliskim sąsiedztwie Olsztyna).

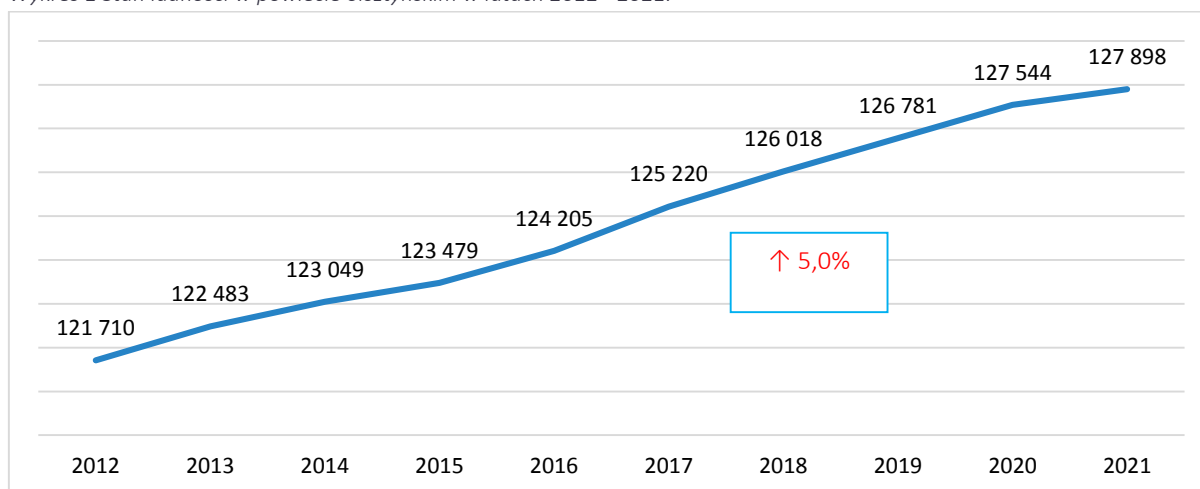
2. Aktualna i prognozowana sytuacja demograficzna powiatu

Sytuacja demograficzna powiatu olsztyńskiego kształtowana jest przez czynniki endogenne, specyficzne dla regionu oraz przez procesy o charakterze globalnym, czyli trendy występujące w ostatnich latach w zakresie zachowań demograficznych ludności zarówno w Polsce, jak i na świecie. Analiza wskaźników obrazujących sytuację demograficzną powiatu jest punktem wyjścia dla interpretacji sytuacji w obszarze gospodarczym, środowiskowym, społecznym. W poniższej analizie uwzględnione zostaną kwestie dotyczące aktualnego i prognozowanego stanu ludności, struktury płci i wieku, zjawiska obciążenia demograficznego oraz ruchu naturalnego i migracji.

2.1 Stan ludności w powiecie i gminach powiatu

Powiat olsztyński charakteryzuje się stale rosnącą liczbą mieszkańców, która według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za 2021 rok wynosiła 127 898 osób (co stanowi niemal 8,5% ogółu mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego). Oznacza to, że populacja mieszkańców powiatu zwiększyła się w stosunku do danych dla 2012 roku o ponad 5,0% i sytuacja ta odróżnia istotnie powiat olsztyński od powiatów ościennych, w tym od powiatu grodzkiego, w których w tym samym okresie odnotowano spadek liczby mieszkańców.

Wykres 1 Stan ludności w powiecie olsztyńskim w latach 2012 - 2021.

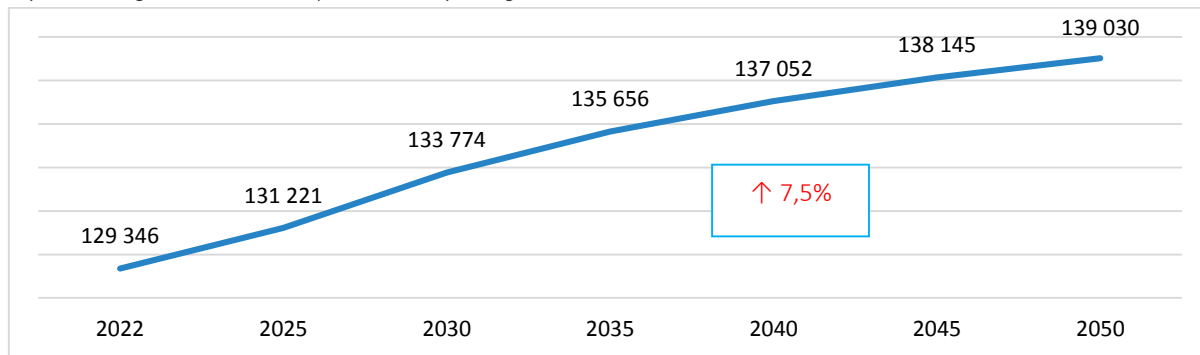

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z prognozowaną liczbą ludności w 2050 roku powiat olsztyński będzie zamieszkiwać 139 030 osób, co będzie stanowiło wzrost na poziomie 7,5% w stosunku do liczby ludności prognozowanej dla 2022 roku. Oznacza to, że zgodnie z trendami obserwowanymi w obszarze zmian liczebności populacji w powiecie od 2012 roku, w kolejnych latach nadal będziemy mieli do czynienia z trwałym wzrostem liczby mieszkańców powiatu, co stanowi o jego niewątpliwym potencjale demograficznym. Będzie to miało przełożenie na szanse rozwojowe całego powiatu, jak i poszczególnych jego gmin, przede wszystkim tych, w których już teraz obserwowany jest dynamiczny wzrost liczby ludności.

Wykres 2 Prognoza ludności dla powiatu olsztyńskiego do 2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotną charakterystyką powiatu olsztyńskiego jest to, że gminy wchodzące w jego skład są bardzo zróżnicowane pod względem liczby mieszkańców i zróżnicowanie to utrzymuje się na przestrzeni lat 2012-2021. Najwięcej osób zamieszkuje gminę Biskupiec, która według danych GUS za 2021 rok liczy 18 728 mieszkańców, natomiast najmniej osób zamieszkuje gminę Kolno, która według danych GUS za 2021 rok liczy 3 030 mieszkańców. Tak duże różnice w wielkości populacji poszczególnych gmin powiatu powodują występowanie niekorzystnych procesów depopulacyjnych, jak również trudności w określaniu spójnych strategii rozwoju wszystkich obszarów.

Tabela 2 Stan ludności w gminach powiatu olsztyńskiego [tys.]

Stan ludności	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Biskupiec	19 324	19 187	19 157	19 091	19 072	19 036	19 066	18 997	18 913	18 728
Barczewo	17 339	17 358	17 465	17 550	17 662	17 920	18 030	18 019	18 142	18 198
Dobre Miasto	16 183	16 179	16 161	16 124	16 075	15 978	15 908	15 844	15 723	15 586
Dywity	10 791	11 011	11 097	11 253	11 374	11 533	11 697	12 004	12 274	12 579
Gietrzwałd	6 191	6 348	6 485	6 522	6 536	6 638	6 653	6 685	6 743	6 754
Jeziorany	8 012	7 995	7 952	7 939	7 852	7 839	7 789	7 669	7 601	7 501
Jonkowo	6 877	7 014	7 090	7 108	7 229	7 341	7 391	7 430	7 495	7 561
Kolno	3 385	3 332	3 292	3 300	3 270	3 238	3 184	3 137	3 085	3 030
Olsztynek	13 960	13 989	14 007	13 876	13 883	13 884	13 808	13 701	13 630	13 527
Purda	8 335	8 463	8 507	8 563	8 612	8 658	8 639	8 708	8 743	8 797
Stawiguda	7 105	7 398	7 656	7 975	8 449	9 005	9 748	10 548	11 204	11 705
Świątki	4 208	4 209	4 180	4 178	4 191	4 150	4 105	4 039	3 991	3 932

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury wieku w populacji mieszkańców powiatu olsztyńskiego wskazuje na istotne obciążenie osobami w wieku 65 lat i więcej, które według danych GUS za 2021 rok stanowią 15,4% mieszkańców powiatu. Dodatkowo, wśród najstarszych mieszkańców powiatu olsztyńskiego 9,2% stanowią osoby w wieku 70 lat i więcej. Zmiany wielkości populacji osób w wieku 65 lat i więcej wynikają z występowania w drugiej połowie ubiegłego stulecia okresów wysokich urodzeń, a następnie ich spadku. Istotne

zwiększenie udziału najstarszych kohort¹ w populacji powiatu wynika więc przynajmniej częściowo z globalnych trendów w zakresie zachowań demograficznych ludności. Uwzględniając jednak wyłącznie czynniki, które nie wynikają ze specyfiki regionu, nie sposób zinterpretować niekorzystnych procesów demograficznych w powiecie olsztyńskim, na które poza wysokim odsetkiem osób w wieku 65 lat i więcej, nakładają się także niekorzystne proporcje płci w poszczególnych kohortach populacji powiatu. Analiza rozkładu płci wskazuje na istnienie pewnych dysproporcji – w przypadku poszczególnych kategorii wiekowych od 5 roku życia do 49 roku życia na korzyść mężczyzn, co może powodować trudności z realizacją prognoz demograficznych. Sytuacja ta jest szczególnie istotna, ponieważ na zamierzenia prokreacyjne kobiet nakłada się intensywność płodności właściwa dla wieku 25-39 lat, a w tych kohortach występuje w powiecie olsztyńskim znaczna przewaga w liczebności mężczyzn w stosunku do liczby kobiet. Co prawda można się spodziewać wzrostu liczby urodzeń wśród kobiet w wieku 40-44 lata, ale także w tym przypadku mamy do czynienia z analogiczną sytuacją – nieznaczną przewagą w liczebności mężczyzn. Należy przyjąć, że realizacja zamierzeń prokreacyjnych kobiet 15-19 letnich oraz 45-49 letnich w niewielkim stopniu będzie oddziaływać na poziom urodzeń. Po pierwsze, mimo przewagi w liczebności płci na korzyść mężczyzn w kategorii wiekowej 15-19 lat, należy pamiętać o zdecydowanie większej mobilności młodych kobiet i skłonności do przenoszenia się z obszarów wiejskich do większych miast, zwłaszcza w związku ze zdobywaniem wykształcenia. To z kolei nie sprzyja powrotom do rodzinnych stron, po zdobyciu wykształcenia i zmniejsza szanse na wchodzenie w związki mogące sprzyjać wzrostowi urodzeń. W przypadku mieszkańców w wieku 75 lat i więcej dysproporcja w liczebności płci przekłada się na to, że na jednego mężczyznę przypadają ponad dwie kobiety.

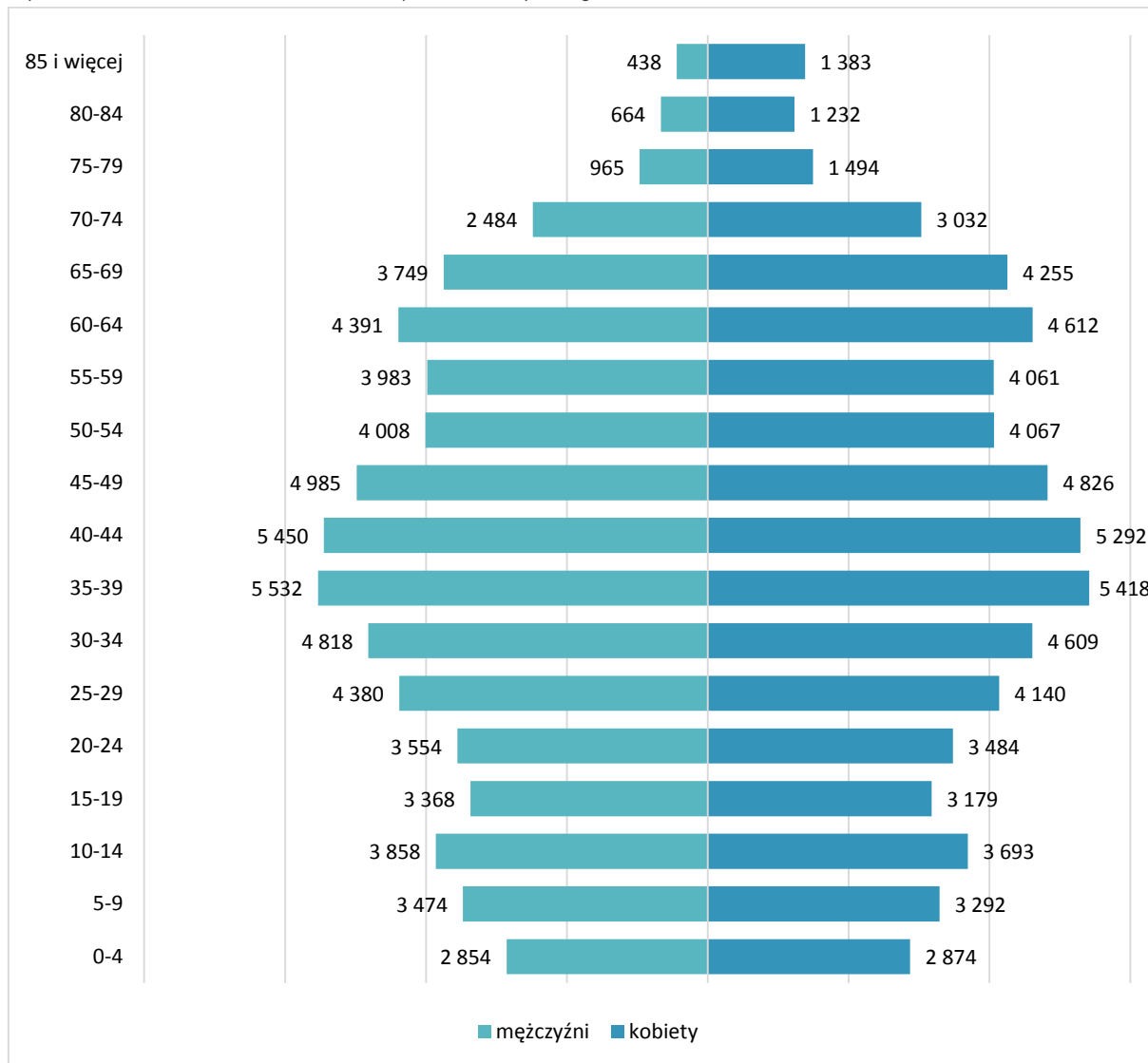
Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, liczba osób w wieku 65 lat i więcej będzie wzrastać. Z tego powodu istotne są działania w obszarze rozwoju usług społecznych skierowanych do osób starszych, a także rozwój instytucji opieki wytchnieniowej. Z uwagi na niekorzystne procesy demograficzne związane ze starzeniem się ludności oraz trudności z zabezpieczeniem potrzeb osób starszych w ramach układów rodzinno-sąsiedzkich, niezbędny będzie rozwój różnorodnych form wspierających opiekę nad takimi osobami.

---

¹ Zbiorowość osób wyodrębniona na podstawie wspólnie przeżytych zdarzeń, które nastąpiły w określonym momencie lub danym okresie. Celem wyodrębnienia, jest obserwacja i analiza wybranych faktów demograficznych i społecznych podczas życia członków wyodrębnionej zbiorowości, zaczynając od wspólnego dla nich zdarzenia np. rok urodzenia, rok zawarcia małżeństwa, grupa osób rozpoczynających naukę w określonym roku itp. Kohorty wykorzystywane są w badaniach porównawczych np. między różnymi pokoleniami lub też bada się te same kohorty wiekowe po upływie określonego czasu. (definicja GUS)

Wykres 3 Piramida wieku dla mieszkańców powiatu olsztyńskiego za rok 2021

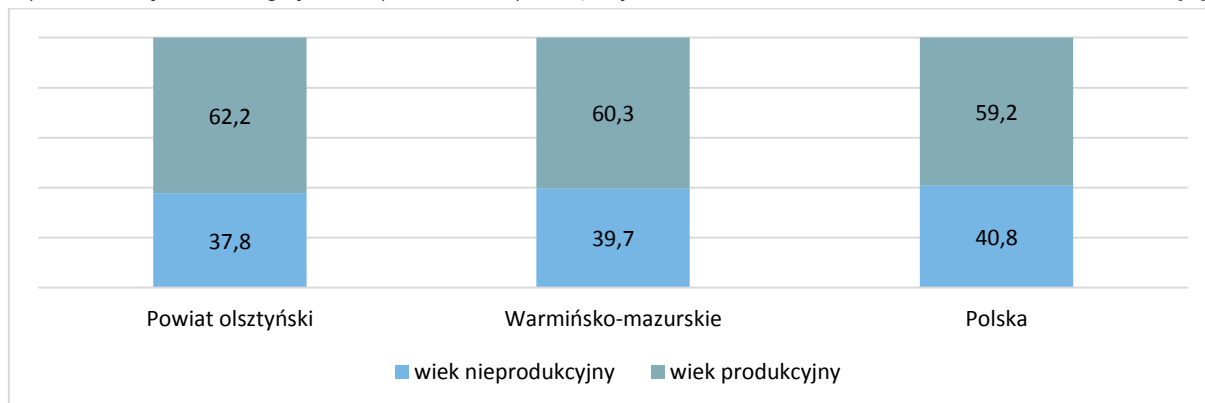

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2 Struktura ludności wg grup ekonomicznych

Z punktu widzenia rozwoju ekonomicznego regionu ważne są procesy, jakich można się spodziewać na rynku pracy w związku ze zmianami w populacji dotyczącymi odsetka osób w wieku nieprodukcyjnym, a dodatkowo, zmianami proporcji ludności mobilnej i niemobilnej, czyli wewnętrznej struktury tej grupy. Osoby w wieku nieprodukcyjnym stanowiły w 2021 roku 37,8% mieszkańców powiatu, podczas gdy dla województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik ten wynosił 39,7%, a dla całego kraju 40,8%.

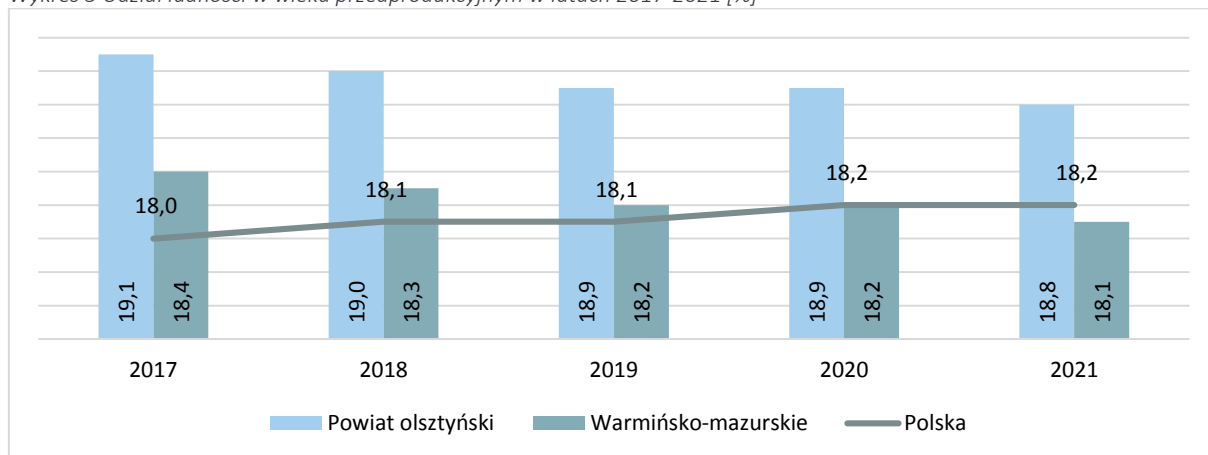
Wykres 4 Obciążenie demograficzne w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce w 2021 roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

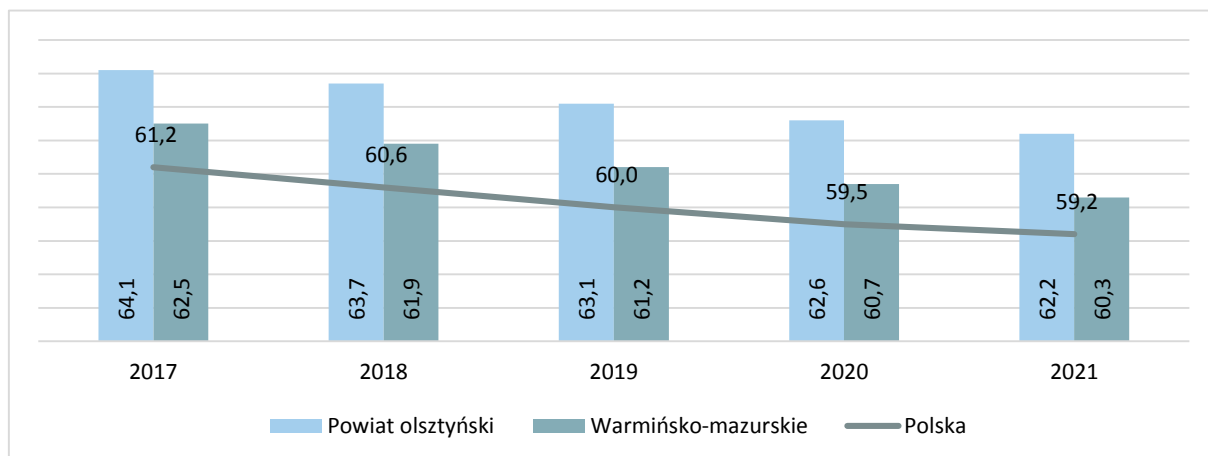
Mimo korzystniejszej sytuacji w powiecie olsztyńskim w porównaniu do danych dla województwa i Polski, w latach 2017-2021 także w powiecie olsztyńskim znacząco wzrósł odsetek osób w wieku poprodukcyjnym z 16,8% w 2017 roku do 19,0% w 2021 roku. Należy podkreślić, że w przeciwieństwie do sytuacji demograficznej w kraju, w przypadku powiatu olsztyńskiego, jak i całego województwa warmińsko-mazurskiego, obserwowany jest spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym. W przypadku powiatu olsztyńskiego spadek ten wynosi 0,3 pp. (z 19,1% w 2017 do 18,8% w 2021 roku). Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zmniejszeniu się odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym będzie skutkować pogłębieniem procesów związanych ze zwiększającym się obciążeniem demograficznym w powiecie.

Wykres 5 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2017-2021 [%]

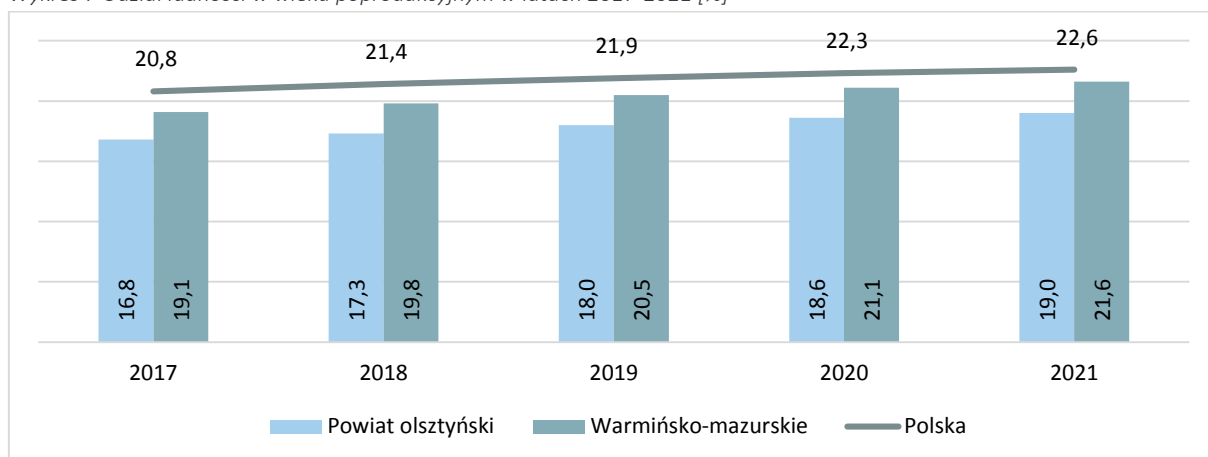
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 6 Udział ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

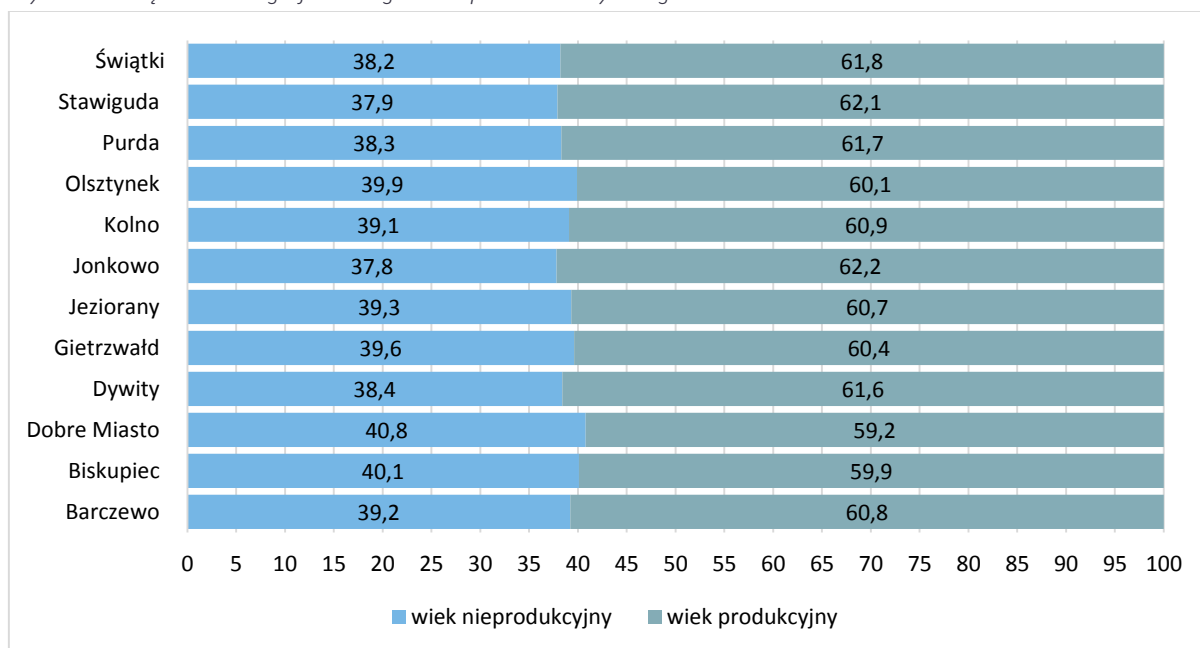
Wykres 7 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2017-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmniejszający się udział osób w wieku produkcyjnym w populacji jest jednym z najbardziej niekorzystnych trendów demograficznych, oddziałujących na bieżące funkcjonowanie sfery gospodarczej, w tym przede wszystkim rynku pracy, a także sfery zabezpieczeń społecznych, których przeciążenie może skutkować brakiem wystarczających środków niezbędnych dla funkcjonowania systemu emerytalnego. Problemy z zabezpieczeniem bieżących środków niezbędnych do życia osobom w wieku poprodukcyjnym będą zwiększać nie tylko presję na roczniki przedprodukcyjne związaną z szybszym wchodzeniem na rynek pracy, ale także będą powodować zwiększenie obciążeń finansowych osób i rodzin sprawujących opiekę nad osobami zależnymi w podeszłym wieku. Analiza problemu obciążenia demograficznego na poziomie gmin powiatu olsztyńskiego wskazuje na kilka istotnych różnic w rozkładzie liczebności osób w wieku nieprodukcyjnym i produkcyjnym w poszczególnych gminach. W dziewięciu gminach wskaźnik ten w 2021 roku wynosił ponad 60,0%. Najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w gminie Jonkowo, w której osoby w wieku produkcyjnym stanowią 62,2% mieszkańców oraz gminie Stawiguda – 62,1% mieszkańców. Natomiast w gminach Dobre Miasto i Biskupiec wartość wskaźnika spadła poniżej 60,0% i w 2021 roku wyniosła 59,9% w gminie Biskupiec i tylko 59,2% w gminie Dobre Miasto.

Wykres 8 Obciążenie demograficzne w gminach powiatu olsztyńskiego za 2021 rok

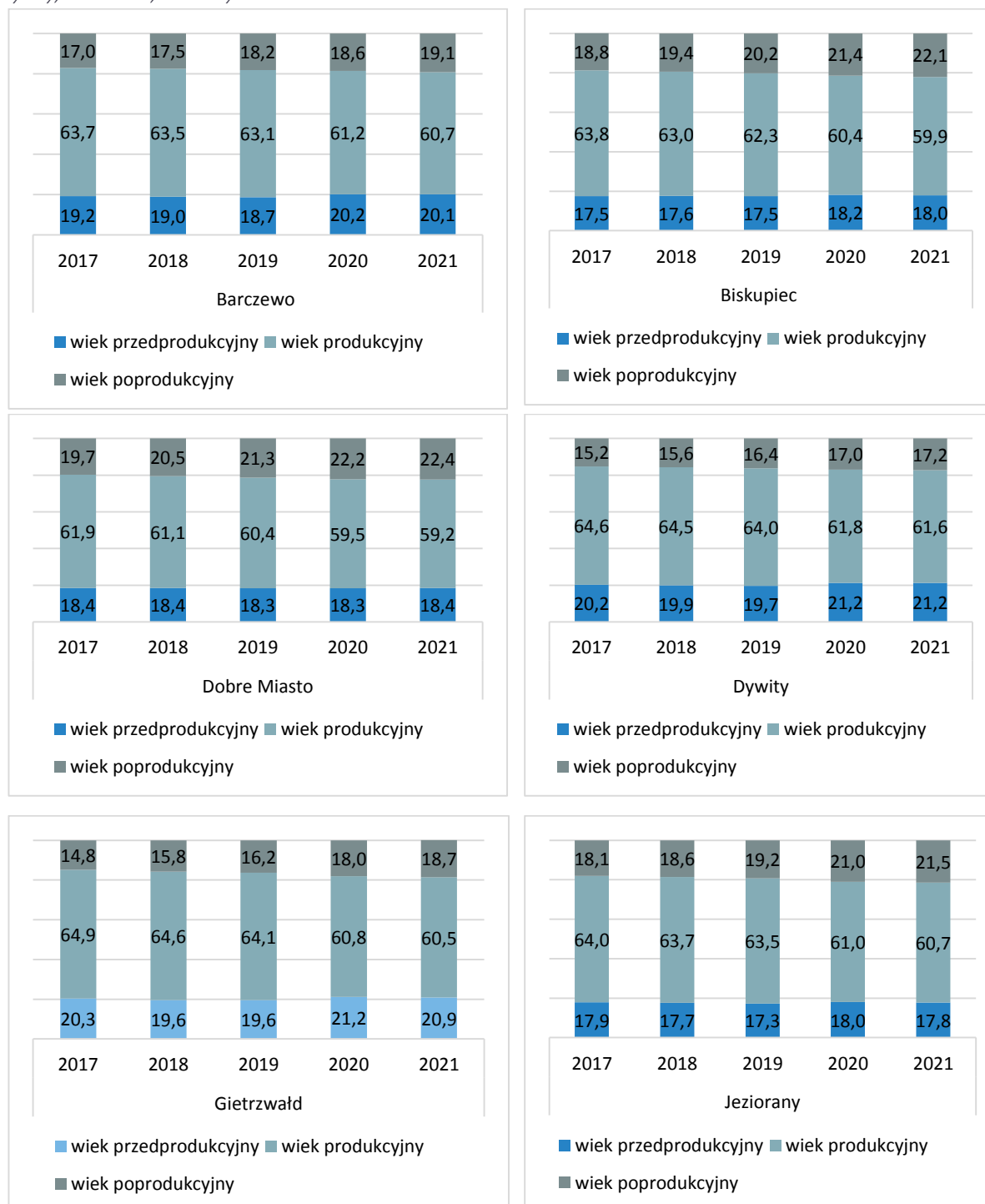

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowe dane dotyczące udziału osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym w poszczególnych gminach powiatu wskazują na to, że najbardziej korzystną relację liczby osób w tych kategoriach mają gminy Stawiguda, Jonkowo, Dywity i Purda. W tych gminach udział osób w wieku poprodukcyjnym, które będą stanowiły istotne obciążenie dla populacji gmin, jest zdecydowanie niższy (w przypadku gminy Stawiguda ponad dwukrotnie niższy). W pozostałych wymienionych gminach

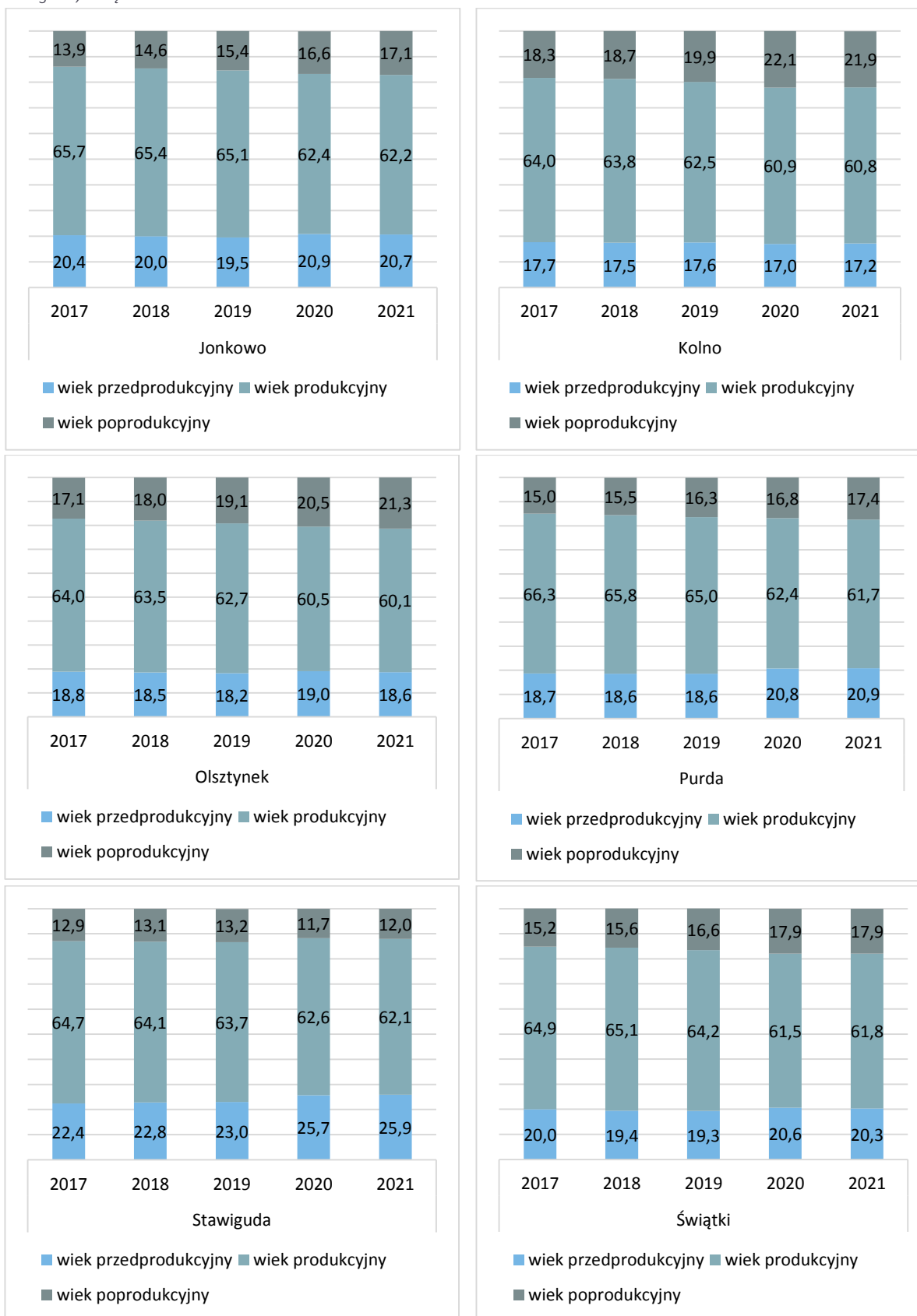
różnica ta oscyluje wokół 4,0% na korzyść osób w wieku przedprodukcyjnym. Zdecydowanie gorsza sytuacja, w kontekście proporcji osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym, ma miejsce w gminach Dobre Miasto oraz Biskupiec, w których udział osób w wieku poprodukcyjnym już dziś jest większy niż odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, a różnica ta wynosi około 4,0%.

Wykres 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – gminy Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity, Gietrzwałd, Jeziorany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 10 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – gminy Jankowo, Kolno, Olsztynek, Purda, Stawiguda, Świątki

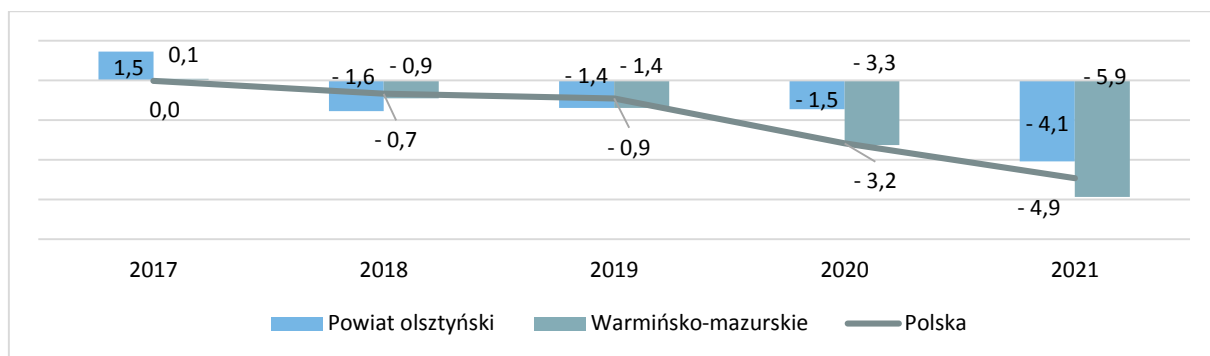
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.3 Procesy demograficzne w powiecie

Sytuacja demograficzna w powiecie olsztyńskim kształtowana jest nie tylko przez procesy związane ze starzeniem się populacji, ale także te związane z ruchem naturalnym. W 2021 roku przyrost naturalny w powiecie kształtował się na poziomie -4,1, przy -5,9 dla województwa i -4,9 dla Polski. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w powiecie jest ujemny i sytuacja ta utrzymuje się od 2018 roku.

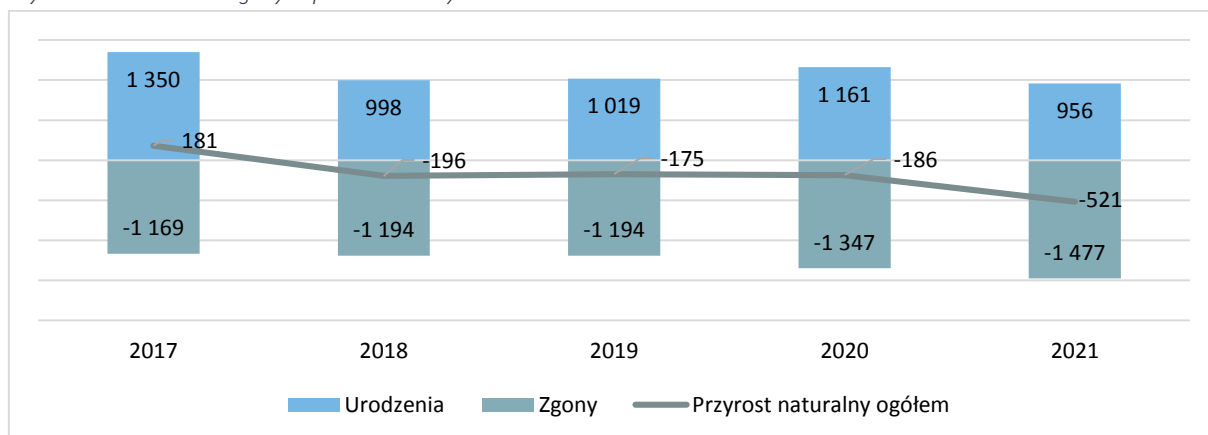
Wykres 11 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba urodzeń w powiecie olsztyńskim wahała się od 1 350 urodzeń w 2017 roku do 956 urodzeń w 2021 roku. W tym samym okresie liczba zgonów zwiększyła się z 1 169 w 2017 roku do 1 477 w 2021 roku. Przekłada się to na ujemny przyrost naturalny, który w 2021 roku wyniósł -521. Zatem w porównaniu do 2017 roku bilans urodzeń i zgonów dla powiatu olsztyńskiego znacząco się pogorszył. Liczba urodzeń wynika z intensywności urodzeń poszczególnych roczników kobiet oraz ich liczby, a niekorzystne długoterminowe trendy w tym obszarze zostały już wcześniej omówione. Mimo poprawy w zakresie opieki nad osobami starszymi, w tym zabezpieczenia dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, w perspektywie kolejnych lat można się także spodziewać wzrostu liczby zgonów wynikających z procesu starzenia się ludności i wzrostu udziału w populacji osób w zaawansowanym wieku. Z tej perspektywy przyrost naturalny w powiecie olsztyńskim będzie miał prawdopodobnie tendencję malejącą.

Wykres 12 Urodzenia i zgony w powiecie olsztyńskim w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.4 Migracje

Procesy migracyjne mogą niwelować niekorzystne trendy związane ze spadkiem liczby urodzeń i wzrostem liczby zgonów w populacji. Z drugiej strony mogą t niekorzystne procesy pogłębiać, jeśli saldo migracji będzie przez dłuższy czas ujemne. W przypadku powiatu olsztyńskiego w 2021 roku odnotowano 2 717 zameldowań, przy 1 830 wymeldowaniach i taka korzystna proporcja utrzymuje się w powiecie w latach 2017 – 2021. W analizowanym okresie saldo migracji w powiecie olsztyńskim wynosiło od 750 w 2017 roku do 1 015 w 2019 roku. Według danych dla 2021 roku saldo migracji ogółem w powiecie wyniosło 887. Analiza kierunków migracji mieszkańców powiatu wskazuje na to, że zdecydowanie częściej migrują oni do miast (w 2021 roku 1 101 osób). Także w przypadku osób zmieniających miejsce zamieszkania na terenie powiatu najczęściej dotyczy to osób migrujących z miast (1 811 osób w 2021 roku).

Tabela 3 Migracje na pobyt stały wg kierunku w powiecie olsztyńskim w latach 2017-2021

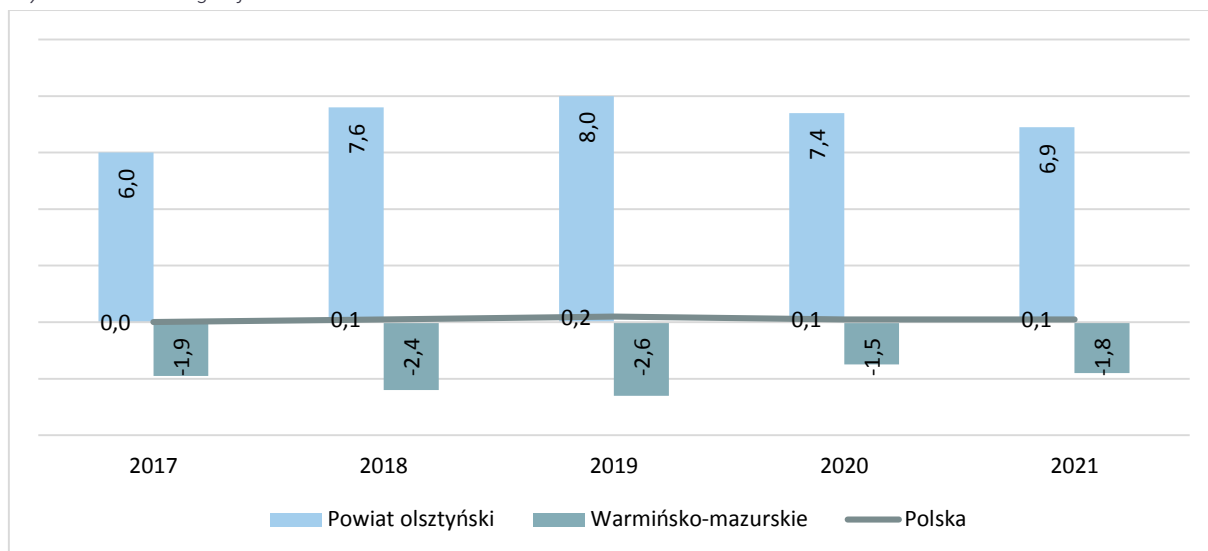
	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania ogółem	2 459	3 027	3 278	2 698	2 717
z miast	1 664	2 035	2 269	1 844	1 811
ze wsi	745	940	963	798	856
wymeldowania ogółem	1 709	2 071	2 263	1 753	1 830
do miast	1 051	1 318	1 437	1 111	1 101
na wieś	597	701	791	613	676
wymeldowania za granicę ogółem	61	-	-	-	-
saldo migracji ogółem	750	956	1 015	945	887

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Saldo migracji na 1 000 mieszkańców dla powiatu olsztyńskiego jest dodatnie i utrzymywało się na podobnym poziomie na przestrzeni lat 2017 – 2021, wahając się od 6,0 w 2017 roku do 8,0 w 2019 roku. W tym samym okresie saldo migracji w województwie warmińsko-mazurskim było ujemne, a jego

najniższy poziom odnotowano w 2019 roku, kiedy wynosiło ono -2,6. Należy podkreślić, że w analizowanym okresie saldo migracji dla Polski było dodatnie i wahało się w przedziale 0,0 – 0,2.

Wykres 13 Saldo migracji na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

+

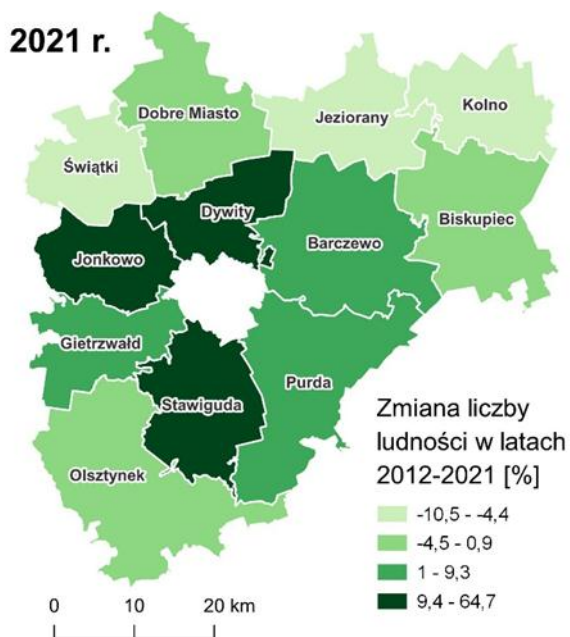
- Wzrastająca liczebność populacji powiatu w latach 2012-2021 oraz korzystna prognoza dotycząca dalszego wzrostu liczby ludności do 2050 roku.
- Niższy niż średnia dla kraju i województwa udział w populacji powiatu osób w wieku nieprodukcyjnym, które stanowią 37,8% mieszkańców.
- Korzystniejsza proporcja osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym niż w przypadku całego kraju i województwa.
- Dodatnie saldo migracji.

-

- Obciążenie populacji powiatu osobami w wieku 65 lat i więcej, które według danych GUS za 2021 rok stanowią 15,4% mieszkańców.
- Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Ujemny przyrost naturalny i pogarszający się bilans urodzeń i zgonów dla powiatu.
- Niska przeciętna gęstość zaludnienia w powiecie – rozproszona zabudowa mieszkaniowa powodująca konieczność ponoszenia większych nakładów finansowych na utrzymanie infrastruktury technicznej

2.5 Porównanie gmin powiatu

Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu olsztyńskiego jest zróżnicowana. Gminą o największej liczbie ludności jest Biskupiec oraz Barczewo liczące ponad 18 tys. mieszkańców. Gmina Kolno jest natomiast najmniej zaludnioną gminą powiatu – mieszka w niej nieco ponad 3 tys. osób. W latach 2012-2021 najwięcej mieszkańców przybyło w gminie Stawiguda – w 2021 r. było w niej o niemal 65% więcej mieszkańców niż w 2012 r. Gminy bezpośrednio sąsiadujące z Olsztynem odnotowały wzrost liczby ludności. Odwrotnie sytuacja wygląda w gminach peryferyjnych.

Różnica w dynamice zmian liczby ludności uwidacznia się także w podziale powiatu na obszar miejski i wiejski. W przypadku obszaru miejskiego, ubyło z niego 3,4% mieszkańców – natomiast na obszarze wiejskim odnotowano wzrost ludności o ponad 9%. Świadczy to o występowaniu zjawiska suburbanizacji. Mieszkańcy miast powiatu olsztyńskiego osiedlają się na terenach wiejskich, a część mieszkańców Olsztyna wyprowadza się poza miasto do najbliższych gmin.

Tabela 4 Liczba ludności – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	17 339	17 550	18 030	18 198	+5,0%
Biskupiec	19 324	19 091	19 066	18 728	-3,1%
Dobre Miasto	16 183	16 124	15 908	15 586	-3,7%
Dywity	10 791	11 253	11 697	12 579	+16,6%
Gietrzwałd	6 191	6 522	6 653	6 754	+9,1%
Jeziorany	8 012	7 939	7 789	7 501	-6,4%
Jonkowo	6 877	7 108	7 391	7 561	+9,9%
Kolno	3 385	3 300	3 184	3 030	-10,5%
Olsztynek	13 960	13 876	13 808	13 527	-3,1%
Purda	8 335	8 563	8 639	8 797	+5,5%
Stawiguda	7 105	7 975	9 748	11 705	+64,7%
Świątki	4 208	4 178	4 105	3 932	-6,6%
Obszar miejski ogółem	39 708	39 324	39 182	38 351	-3,4%
Obszar wiejski ogółem	82 002	84 155	86 836	89 547	+9,2%
Powiat olsztyński	121 710	123 479	126 018	127 898	+5,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym ze wskaźników obciążenia demograficznego jest liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Patrząc na dane można zauważyć, że gminy najbardziej oddalone od Olsztyna cechuje wyższa wartość tego wskaźnika. W 2021 r. najmniej korzystną sytuację odnotowano zatem w Gminie Dobre Miasto (67,6) oraz Gminie Biskupiec (64,5). Na obszarze wiejskim odnotowano niższą wartość wskaźnika niż na obszarze miejskim – różnica wyniosła niemal 12 pp. Sytuacja demograficzna na obszarach miejskim jest zatem gorsza od tej na obszarze wiejskim. We wszystkich gminach powiatu dynamika zmian wskaźnika w latach 2012-2021 była dodatnia, co wskazuje na m.in. postępujące starzenie się społeczności lokalnej. W 2021 r. gminą o najkorzystniejszej wartości wskaźnika była Gmina Świątki, w której na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 54,8 osób w wieku nieprodukcyjnym. Ponadto dynamika zmian w tej gminie była najniższa (0,4%).

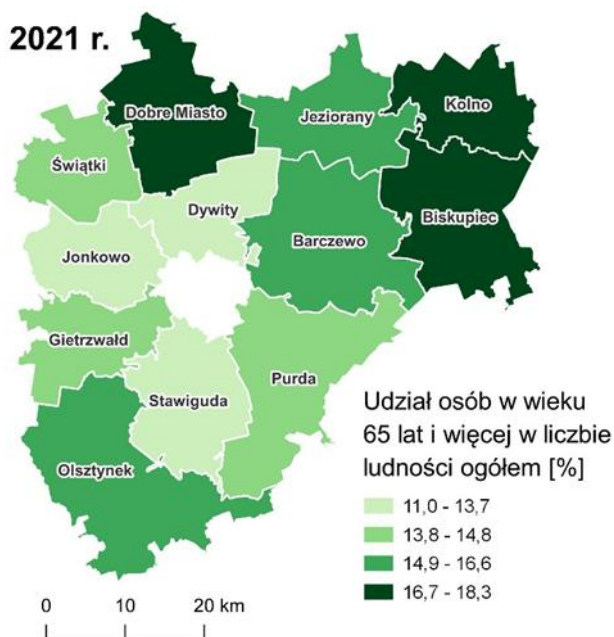

Tabela 5 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	51,7	53,3	57,4	61,0	18,0%
Biskupiec	50,1	53,9	58,6	64,5	28,7%
Dobre Miasto	53,6	58,0	63,6	67,6	26,1%
Dywity	48,6	52,4	55,1	57,1	17,5%
Gietrzwałd	49,3	52,4	54,9	57,8	17,2%
Jeziorany	52,3	53,1	57,0	59,3	13,4%
Jonkowo	50,4	51,2	52,9	55,5	10,1%
Kolno	52,9	53,0	56,7	62,2	17,6%
Olsztynek	52,2	54,2	57,5	61,9	18,6%
Purda	45,6	48,5	52,0	56,9	24,8%
Stawiguda	46,1	50,5	55,9	60,7	31,7%
Świątki	54,6	53,7	53,7	54,8	0,4%
Obszar miejski ogółem	52,8	57,8	64,0	69,2	31,1%
Obszar wiejski ogółem	49,7	51,3	54,1	57,6	15,9%
Powiat olsztyński	50,7	53,3	57,1	60,9	20,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminy położone najdalej od Olsztyna starzeją się szybciej niż te w bezpośrednim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego. W 2021 r. odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej był najwyższy w Gminie Dobre Miasto oraz Gminie Biskupiec – wyniósł kolejno 18,3% i 17,7%. Najmłodszą populacją wyróżnia się

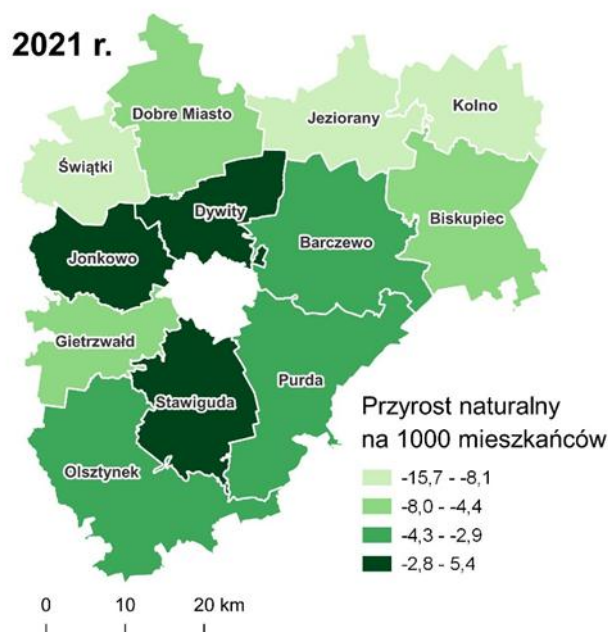
2021 utrzymywała dwucyfrowy, dodatni wskaźnik salda migracji, które w 2021 r. wyniosło 39,6. Najwyższe saldo migracji dla tej gminy wyniosło niemal 76 osób na 1 000 ludności – odnotowane w 2018 r. W 2021 r. wskaźnik ten dla obszaru miejskiego wyniósł -3,0, natomiast dla terenów wiejskich 11,2. Dane wskazują na postępującą suburbanizację – mieszkańcy przenoszą się z miast na obszary wiejskie. Jest to niekorzystne zjawisko, ze względu na m.in. konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej na terenach wiejskich, która w miastach ulega powolnej degradacji z powodu zmniejszającej się liczby użytkowników tejże infrastruktury. Suburbanizacja zachodzi także obrębnie całego powiatu – gminy najdalej położone od Olsztyna, wyludniają się najszybciej, natomiast gminy sąsiadujące ze stolicą województwa przyciągają nowych mieszkańców.

Tabela 7 Saldo migracji na 1 000 ludności – porównanie gmin

Gminy	2012	2014	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	6,3	6,2	9,7	6,7	+0,4
Biskupiec	-4,0	-3,5	-1,8	-5,5	-1,5
Dobre Miasto	-1,3	-1,4	-3,1	-0,1	+1,2
Dywity	12,5	9,6	15,3	27,5	+15,0
Gietrzwałd	14,8	16,9	7,1	4,8	-10,0
Jeziorany	-2,5	-6,0	-6,8	-3,3	-0,8
Jonkowo	10,5	8,9	6,1	6,8	-3,7
Kolno	-11,8	-5,7	-7,8	-6,2	+5,6
Olsztynek	2,1	0,3	-2,9	-3,2	-5,3
Purda	8,4	3,3	7,0	9,9	+1,5
Stawiguda	39,5	29,3	75,9	39,6	+0,1
Świątki	-4,1	-9,1	-12,6	-1,8	+2,3
Obszar miejski ogółem	-0,2	-0,9	1,1	-3,0	-2,8
Obszar wiejski ogółem	7,5	5,7	10,5	11,2	+3,7
Powiat olsztyński	5,0	3,6	7,6	6,9	+1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 r. przyrost naturalny w większości gmin był ujemny. W przeliczeniu na 1 000 ludności, najniższym przyrostem cechowała się Gmina Kolno (-15,7), który był znacznie niższy od średniej dla powiatu (-4,1). Najlepszą sytuację odnotowano w Gminie Stawiguda, w której wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnął 5,4. Jest to jedyna gmina powiatu, która w 2021 r. cechowała się dodatnim przyrostem naturalnym. Ponadto tylko w tej gminie przyrost naturalny utrzymywał się na poziomie dodatnim przez lata 2012-2021. W 2021 r. we wszystkich gminach odnotowano

natomiast ujemny przyrost naturalny (za wyjątkiem Gminy Stawiguda). Dynamika zmian w analizowanym okresie dla wszystkich gmin była ujemna – szczególnie niekorzystna dla Gminy Kolno (-18,0). W podobnie niekorzystnej sytuacji znalazła się Gmina Jeziorany, której wskaźnik przyrostu wyniósł -10,3, a dynamika zmian -9,5. Tak samo jak w przypadku migracji, tutaj także uwidacznia się podział na gminy peryferyjne oraz te sąsiadujące z Olsztynem. Także podział na obszary wiejskie i miejskie jest widoczny – w 2021 r. przyrost naturalny w miastach wyniósł -8,2, natomiast na obszarze wiejskim -2,3. Nieco wyższy przyrost naturalny na 1 000 osób cechuje obszar wiejski, ze względu na mniejsze - niż na terenie miejskim - starzenie się populacji.

Tabela 8 Przyrost naturalny na 1 000 ludności – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	1,7	-0,9	-4,6	-3,8	-5,5
Biskupiec	0,7	-0,2	2,5	-5,0	-5,7
Dobre Miasto	0,4	-2,1	0,3	-7,7	-8,1
Dywity	2,3	2,6	-2,6	-2,5	-4,8
Gietrzwałd	0,3	0,9	-4,5	-5,2	-5,5
Jeziorany	-0,9	0,8	-3,5	-10,3	-9,5
Jonkowo	3,9	-0,4	-0,8	-0,5	-4,5
Kolno	2,4	-0,9	-6,2	-15,7	-18,0
Olsztynek	1,4	-1,4	-3,3	-3,0	-4,4
Purda	3,9	1,1	-4,4	-3,0	-6,8
Stawiguda	9,2	10,0	4,4	5,4	-3,8
Świątki	0,7	2,2	-2,7	-9,1	-9,8
Obszar miejski ogółem	-0,6	-2,3	-1,8	-8,2	-7,6
Obszar wiejski ogółem	3,0	1,8	-1,4	-2,3	-5,3
Powiat olsztyński	1,8	0,5	-1,6	-4,1	-5,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. Środowisko przyrodnicze

Diagnoza stanu środowiska przyrodniczego w powiecie olsztyńskim uwzględnia ogólną charakterystykę obszaru geograficznego oraz specyfikę klimatu, jak również odniesienie do kierunków interwencji dla obszaru województwa warmińsko-mazurskiego wynikających z zapisów Polityki Ekologicznej Państwa 2030. Szczegółowe analizy dotyczą form ochrony przyrody, wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenia powietrza oraz gospodarki odpadami.

Powiat olsztyński ze względu na swą strukturę przestrzenną, należy do regionów o bardzo zróżnicowanej i bogatej bioróżnorodności. Krajobraz powiatu charakteryzuje falista, pagórkowata rzeźba terenu, bardziej zróżnicowana w jego północnej części niż południowej. Blisko 40% powierzchni powiatu stanowią tereny leśne, które wzbogaca obecność licznych jezior i drobnych zbiorników wodnych. Rzeźba i pokrycie terenu, zwłaszcza

Rysunek 1. <http://www.powiat-olsztynski.pl/galeria-zdjec/> (zdjęcie pochodzi z zasobów stowarzyszenia „Dom Warmiński”. Autorami zdjęć są: Jolanta Kolinko, Piotr Wyrzykowski, Jerzy Waluga

w obrębie większych kompleksów leśnych i przy dużych jeziorach ma wpływ na klimat lokalny, wyróżniający na tle całego kraju region, w którym położony jest powiat olsztyński. Obniżenia terenowe przyczyniają się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, znaczących wahań dobowych temperatury, mniejszych prędkości wiatrów i występowania przymrozków wczesną jesienią. Dlatego, w porównaniu do klimatu Polski, klimat powiatu określany jest jako umiarkowany, jednak ze stosunkowo chłodnymi latami (średnia liczba dni powyżej 25°C wynosi 26) i niezbyt ostrymi zimami.

Główne tendencje w obszarze zmian klimatu to: systematyczny wzrost temperatury powietrza ze znaczącym wzrostem od roku 1989, opady z dużymi amplitudami od ekstremalnych opadów powodujących lokalne powodzie i podtopienia do okresów nietypowych niedoborów opadów (okresy suszy), spadek ilości dni z temperaturą maksymalną dobową $\leq 0^{\circ}\text{C}$ i dni z temperaturą maksymalną $\leq -10^{\circ}\text{C}$, wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych (susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad)².

² Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Programu Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego do 2030 roku

Z uwagi na rolniczo-leśny charakter gospodarki wytwórczej występowanie katastrofalnych zjawisk klimatycznych będzie miało negatywne konsekwencje dla rozwoju powiatu. Działania interwencyjne w powiecie, zgodnie z zapisami Polityki Ekologicznej Państwa 2030 dla obszaru województwa warmińsko-mazurskiego, powinny uwzględniać³: zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód, likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, ochronę powierzchni ziemi, w tym gleb, zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochronę i poprawę stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz stymulowanie zmian w obszarze gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

3.1 Formy ochrony przyrody

Obfitość i różnorodność ekosystemów występujących w północno-wschodniej części Polski stanowi o wyjątkowości walorów przyrodniczych i krajobrazowych tego obszaru w skali kraju. Jest on określany mianem „Zielonych Płuc Polski”, które stanowią obszar funkcjonalny o powierzchni 63 234 km² (20,2%

powierzchni kraju). Granicę zewnętrzną stanowią granice administracyjne gmin pięciu województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. Obszar „Zielonych Płuc Polski” obejmuje teren powiatu olsztyńskiego podkreślając tym samym jego szczególne walory przyrodnicze. Odzwierciedla się to m.in. w znacznym odsetku powierzchni prawnie chronionych na terenie powiatu (53,5% ogółu powierzchni powiatu), który jest wyższy niż

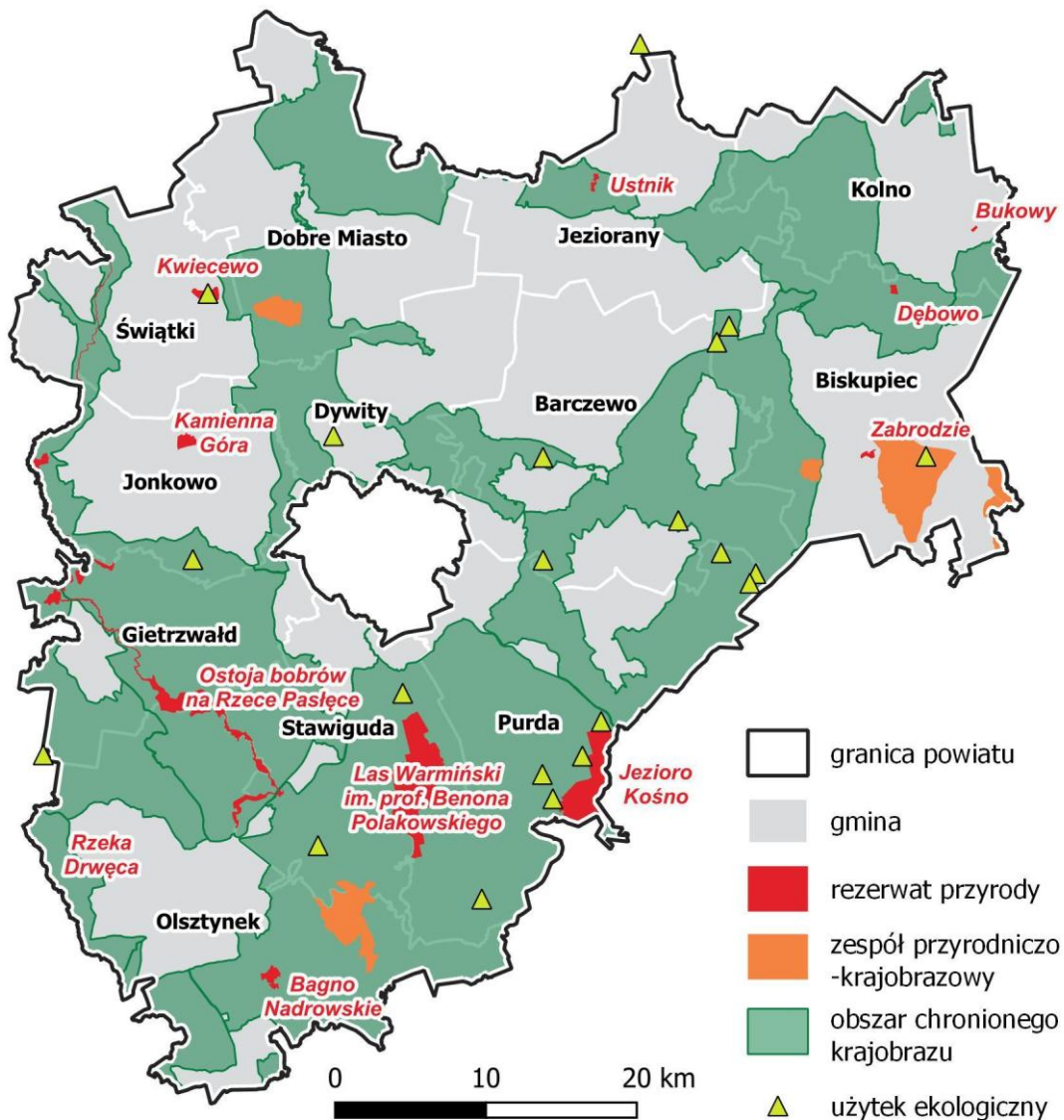
w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego (46,7%) oraz w przypadku Polski (32,3%). Jest to istotny czynnik stanowiący o potencjale turystycznym powiatu, zwłaszcza w kontekście rozwoju turystyki poznawczej. Uprawianiu tego typu turystyki sprzyja wyznaczenie na terenie powiatu różnorodnych form ochrony przyrody: 11 rezerwatów przyrody, 11 obszarów chronionego krajobrazu, Obszarów Natura 2000 (w tym 3 obszarów specjalnej ochrony ptaków i 7 specjalnych obszarów ochrony siedlisk), 19 użytków ekologicznych, 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 131 pomników przyrody. Obszary chronionego krajobrazu występują w każdej gminie powiatu, rezerwatów przyrody nie wyodrębniono w gminach Barczewo, Dobrze Miasto i Dywity. Z kolei użytki ekologiczne występują w ośmiu z dwunastu gmin powiatu, a zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w gminach Biskupiec, Dobrze

---

³https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Polityka_Ekologiczna_Panstwa/Polityka_Ekologiczna_Panstwa_2030.pdf

Miasto, Olsztynek i Stawiguda. Łączna powierzchnia obszarów chronionych w powiecie wynosi 15 815,6 ha (bez obszarów Natura 2000).

Mapa 2 Formy ochrony przyrody

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9 Obszary prawnie chronione w powiecie olsztyńskim (bez obszarów Natura 2000)

Jednostka terytorialna	Ogółem (ha)	Rezerwy przyrody (ha)	Obszary chronionego krajobrazu (ha)	Użytki ekologiczne (ha)	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Barczewo	12 936,75	0	12 936,75	121,79	0
Biskupiec	14 029,42	52,84	11 105,19	259,73	2826
Dobre Miasto	12 082,37	0	12 082,37	0	441,46
Dywity	5 931,16	0	5 897,66	33,5	0
Gietrzwałd	14 286,19	712,37	14 429,01	0	0
Jeziorany	5 327,82	31,47	5 236,02	91,8	0
Jonkowo	4 651,11	415,3	4 555,96	17,3	0
Kolno	8 425,45	8,64	8 416,81	0	0
Olsztynek	26 343,58	312,52	434,19	0	1 009,66
Purda	26 407,42	1 174,42	26 394,07	184,97	0
Stawiguda	18 165,05	1 899,36	18 155,86	15,95	11,35
Świątki	3 229,31	191,75	2 993,78	122,82	0
Powiat olsztyński	151 815,63	4 798,67	147 637,67	847,86	4 288,47

Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego do 2030 roku

Na obszarze powiatu olsztyńskiego w całości lub częściowo znajduje się 11 rezerwatów przyrody, które łącznie zajmują 4 486,15 ha. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku wskazuje, że rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Rezerваты przyrody stanowią atut turystyczny powiatu olsztyńskiego, ponieważ wstępują na całym jego obszarze, sprzyjając zorganizowanym formom ruchu turystycznego.

Tabela 10 Rezerваты przyrody w powiecie olsztyńskim

Lp.	Nazwa rezerwatu	Data utworzenia	Położenie [gmina]	Powierzchnia [ha]
1	Bagno Nadrowskie	1991	Olsztynek	105,01
2	Bukowy	1954	Kolno	8,64
3	Dębowo	1954	Biskupiec	25,83
4	Jezioro Košno*	1982	Purda/Pasym/Jedwabno	1 253,8
5	Kamienna Góra	1995	Jonkowo	95,14
6	Kwiecewo	2009	Świątki	110,00 (+otulina 271,00)
7	Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego	1982	Purda/ Stawiguda	1 819,72
8	Ostoja bobrów na rzece Pasłęce*	1970	Stawiguda/Olsztynek/ Gietrzwałd/Jonkowo/ Świątki/Łukta/Miłakowo/Lubomino/Orneta/ Braniewo/Płoskinia/ Wilczęta/Godkowo	4 249,20
9	Rzeka Drwęca*	1961	Ostróda/Grunwald/ Miłomłyn/Łława/Lubawa/Kurzętnik/Nowe Miasto Lubawskie/Olsztynek	1 344,87

Lp.	Nazwa rezerwatu	Data utworzenia	Położenie [gmina]	Powierzchnia [ha]
10	Ustnik	1991	Jeziorany	31,47
11	Zabrodzie	1972	Biskupiec	27,01

Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego do 2030 roku

*rezerwaty przyrody położone na terenie różnych powiatów, podana powierzchnia jest całkowitą powierzchnią rezerwatu

Na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się także 131 pomników przyrody. Są to głównie: pojedyncze drzewa, grupy drzew lub aleje, a także głazy: granitognejsy szare lub szaroróżowe, granity (jasnoszare, różowe, czerwone) oraz kwarcyt jotnicki. Cztery pomniki przyrody to twory przyrody, a ochroną objęte są: stanowisko pióropusznika strusiego wzdłuż rzeki Orzechówki w gminie Barczewo, stanowisko pełnika europejskiego na łąkach śródleśnych w gminie Barczewo, skupisko roślin torfowych w gminie Jonkowo oraz stanowisko głogu dwuszyjkowego (w gminie Świątki. Gminą, w której znajduje się największa liczba pomników przyrody jest gmina Gietrzwałd (34). Najmniejsza liczba pomników przyrody znajduje się w gminie Świątki (2), oraz Biskupiec (3).

Tabela 11 Pomniki przyrody w powiecie olsztyńskim

Jednostka terytorialna	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleja	Głazy narzutowe	Twory przyrody	Ogółem
Barczewo	4	4	-	-	2	10
Biskupiec	3	-	-	-	-	3
Dobre Miasto	9	2	-	-	-	11
Dywity	3	2		2	-	7
Gietrzwałd	24	6	2	2	-	34
Jeziorany	3	1	-	2	-	6
Jonkowo	3	-	-	1	1	5
Kolno	4	1	1	-	-	6
Olsztynek	11	4	-	3	-	18
Purda	13	4	-	-	-	17
Stawiguda	9	3	-	-	-	12
Świątki	-	1	-	-	1	2
Powiat olsztyński	86	28	3	10	4	131

Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego do 2030 roku

Na terenie powiatu olsztyńskiego, w całości lub częściowo znajduje się 11 obszarów chronionego krajobrazu. Obszary te to tereny podlegające ochronie ze względu na wyjątkowy krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, posiadające wartość ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniącą funkcją korytarzy ekologicznych. Ich całkowita powierzchnia wynosi 122 637,7 ha.

Tabela 12 Obszary chronionego krajobrazu w powiecie olsztyńskim

Lp.	Nazwa obszaru	Data wyznaczenia	Położenie w obrębie powiatu	Powierzchnia [ha]
1	Doliny Pastęki	1998-01-01	Olsztynek, Jonkowo, Gietrzwałd, Świątki, Stawiguda	43 420,82
2	Doliny Dolnej Łyny	1998-01-01	Dobre Miasto Jeziorany	16 429,90
3	Doliny Symsarny	1998-01-01	Jeziorany, Biskupiec, Kolno	19 242,16
4	Jezior Legińsko-Mrągowskich	1998-01-01	Biskupiec, Kolno	20 832,34
5	Doliny Rzeki Guber	1998-01-01	Kolno	14 447,99
6	Pojezierza Olsztyńskiego	1998-01-01	Barczewo, Purda, Biskupiec	40 796,95
7	Doliny Środkowej Łyny	1998-01-01	Barczewo, Gietrzwałd, Jonkowo, Świątki, Dobre Miasto, Stawiguda, Dywity	15 164,74
8	Lasów Taborskich	1998-01-01	Olsztynek, Gietrzwałd	29 941,70
9	Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej	2003-05-07	Olsztynek, Stawiguda, Purda	131 278,30
10	Doliny Górnej Drwęczy	1998-01-01	Olsztynek	8 045,90
11	Jeziora Mielno	1998-01-01	Olsztynek	10 498,00

Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego Do 2030 Roku

W granicach powiatu olsztyńskiego znajduje się w całości lub częściowo sześć zespołów przyrodniczo - krajobrazowych. Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zespoły przyrodniczo-krajobrazowe to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne. Zespoły takie wyznaczone zostały w obrębie gmin Biskupiec, Olsztynek, Stawiguda i Dobre Miasto.

Tabela 13 Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe w powiecie olsztyńskim

Nazwa	Data ustanowienia	Położenie w obrębie powiatu	Powierzchnia [ha]
Kobułckie Wzgórza	2000-01-26	Biskupiec	1 996
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Jeziora Rzeckiego	2007-01-17	Biskupiec	ok. 173
Dolina Marózki	2009-08-15	Olsztynek, Stawiguda	113
Jezioro Limajno i okolice	2007-08-29	Dobre Miasto	ok. 445
Jeziora Sorkwickie	2000-01-26	Biskupiec	4 460
Rzeka Babant i Jezioro Białe	2000-01-26	Biskupiec	12 458

Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego Do 2030 Roku

Obszary Natura 2000

Sieć Natura 2000 to program mający na celu utworzenie spójnej i funkcjonalnej sieci obszarów chronionych w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Program realizowany jest w oparciu o zapisy Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków, zastąpionej nową Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) oraz Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Obydwa dokumenty nakładają obowiązek wyznaczania specjalnych obszarów dla ochrony wskazanych gatunków ptaków (Dyrektywa Ptasia) oraz siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt (Dyrektywa Siedliskowa). Wymuszają one również zapewnienie właściwego stanu ochrony chronionym siedliskom i gatunkom oraz prowadzenia monitoringu stanu tej ochrony. Na terenie powiatu olsztyńskiego określono następujące obszary Natura 2000:

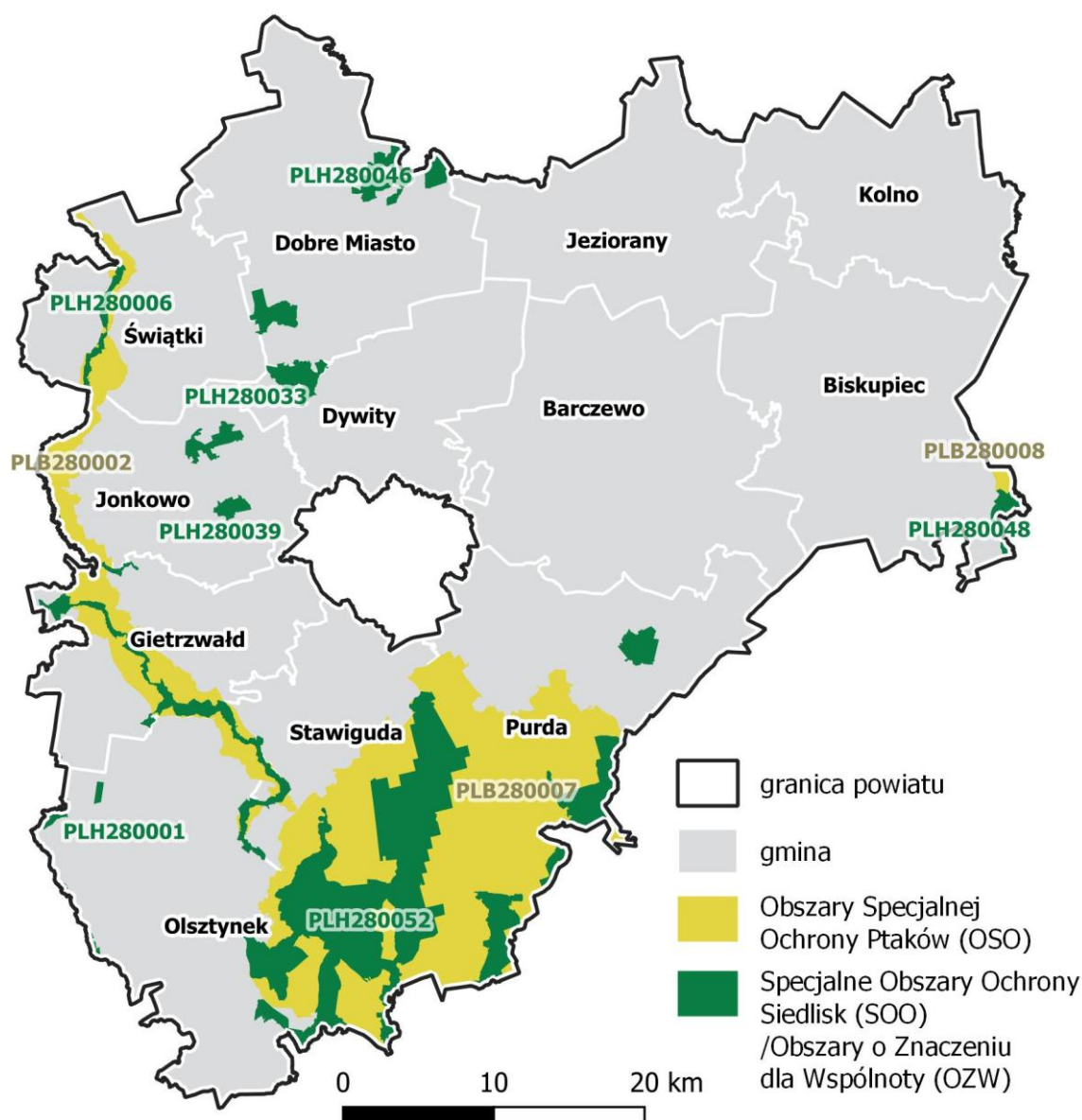
1. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSOP)

- Puszcza Napiwodzko-Ramucka PLB280007 - Puszcza Napiwodzko-Ramucka – całkowita powierzchnia tego obszaru wynosi 116 604,69 ha. Puszcza jest jedną z ważniejszych ostoi ptaków w Polsce.
- Dolina Pasłęki PLB280002 - Dolina Pasłęki to obszar o powierzchni całkowitej 20 669,89 ha. Obszar ten odgrywa ważną rolę w ochronie populacji lęgowej kilku gatunków ptaków: kani czarnej (kryterium C6), bielika, orlika krzykliwego, dzięcioła zielonosiwego i dzięcioła średniego (kryteria B2/B3, C6).
- Puszcza Piska PLB280008 - Powierzchnia Puszczy Pliskiej wynosi 172 802,21 ha. Obszar ten to jeden z największych krajowych obszarów Natura 2000. Obejmuje on Puszcę Piską i stanowi jeden z najrozleglejszych w Polsce kompleksów leśnych.

2. Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOOS)/Obszary o Znaczeniu dla Wspólnoty (OZW)

- Swajnie PLH280046 (OZW) - Obszar o powierzchni 1 186,51 ha.
- Warmińskie Buczyny PLH280033 (OZW) - Powierzchnia obszaru wynosi 1 525,85 ha.
- Jonkowo-Warkały PLH280039 (OZW) - Obszar o powierzchni 226,53 ha.
- Ostoja Piska PLH280048 (OZW) - Ostoja o powierzchni 57 826,61 ha.
- Dolina Drwęcy PLH280001 (OZW) - Powierzchnia obszaru wynosi 12 565,15 ha.
- Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH280052 (SOOS) - Powierzchnia ostoi wynosi 32 612,78 ha.
- Rzeka Pasłęka PLH280006 (OZW) - Powierzchnia obszaru to 8 418,46 ha.

Mapa 3 Obszary Natura 2000

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie powiatu olsztyńskiego znajdują się także użytki ekologiczne. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 wskazuje, że użytkami ekologicznymi są tereny zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie powiatu olsztyńskiego można wskazać 19 tego typu terenów, a najwięcej z nich znajduje się w gminach Biskupiec i Purda.

Tabela 14 Użytki ekologiczne w powiecie olsztyńskim

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]
1	Bagno Bażęgi	Dywity	33,50
2	Bogdany	Purda, Barczewo	196,00
3	Czerwonka Duża	Purda	28,86
4	Czerwonka Mała	Purda	22,85
5	Dzika Korsakówka	Purda	27,59
6	Galk	Biskupiec	4,23
7	Giedajty	Jonkowo	17,30
8	Klasztorne Łąki	Purda	0,70
9	Korek	Biskupiec	10,96
10	Kwiecewo	Świątki	-
11	Łęgajny	Barczewo	1,05
12	Masachiltek	Barczewo	2,33
13	Parleskie Wzgórza	Biskupiec	244,54
14	Pełnik w Rusi	Stawiguda	-
15	Trzciniowisko Zgniłocha	Purda	0,30
16	Wielosił	Purda	0,50
17	Wyspa na Jeziorze Pluszne	Stawiguda	4,51
18	Wzgórza Bartońskie	Purda	15,41
19	Zbiornik Retencyjny Purda Leśna	Purda	6,89

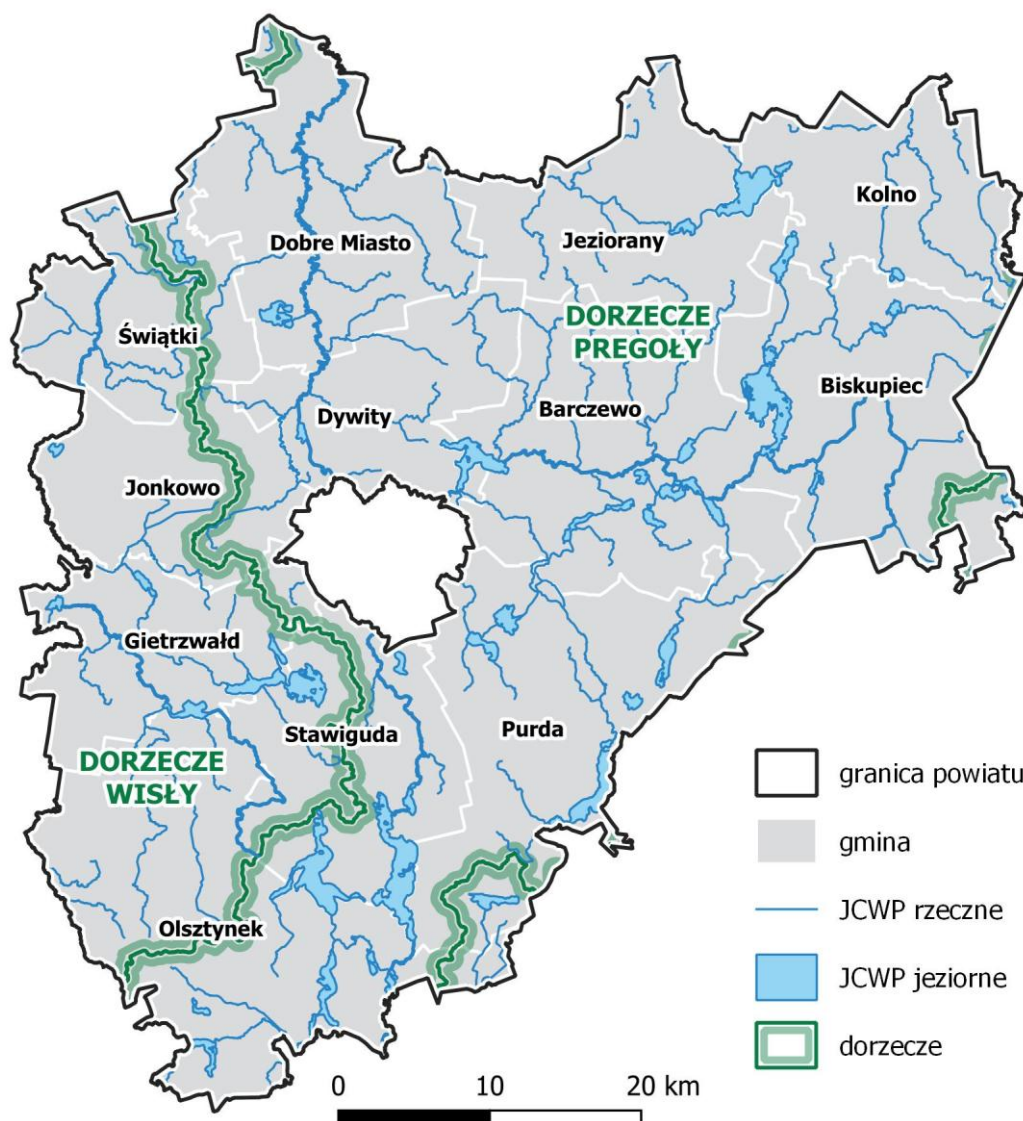
Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego Do 2030 Roku

Tak znaczny udział obszarów chronionych na terenie powiatu olsztyńskiego może stanowić barierę rozwojową, jeśli potencjał tych obszarów zostanie ograniczony do formalnej ochrony ich bioróżnorodności. Z perspektywy regionu, którego potencjał gospodarczy jest silnie uwarunkowany czynnikami środowiskowymi, istotne są wszelkie działania pozwalające wykorzystać przyrodniczy potencjał obszaru.

3.2 Wody powierzchniowe i podziemne

Znaczna część powiatu olsztyńskiego leży w regionie wodnym Łyny i Węgorapy, w dorzeczu Pregoty. Część zachodnia oraz południowo-wschodnie fragmenty powiatu leżą w dorzeczu Wisły. Łyna to największa rzeka powiatu a jej główne dopływy to Marózka, Kortówka, Elma, Wadąg, Symsarna, Pisa i Guber. Do istotnych rzek na terenie powiatu zaliczyć można także rzeki: Pasłękę, Wadąg, Marózkę, Symsarnę, Giłwę oraz Jemiołówkę. Na terenie powiatu znajduje się także 155 jezioro powierzchni powyżej 1 ha. Łączna powierzchnia jezior to ponad 11 730 ha a największe spośród nich to: jezioro łańskie w gminie Stawiguda (1042,3 ha), jezioro Dadaj w gminie Biskupiec (976,8 ha), jezioro Pluszne w gminie Stawiguda (903 ha), jezioro Wulpińskie w gminie Stawiguda (730,3 ha), jezioro Luterskie w gminie Kolno (691,1 ha) oraz jezioro Wadąg w gminie Barczewo (494,5 ha) Zasoby wód stojących uzupełniają stawy rybne i bardzo liczne drobne zbiorniki wodne - stałe i okresowe. Najwięcej zbiorników jest w gminie Olsztynek (39), najmniej w gminie Kolno (3). Największą powierzchnię zajmują jeziora znajdujące się w gminie Stawiguda (3 058,96 ha).

Mapa 4 Wody powierzchniowe (JCWP) na terenie powiatu

Źródło: opracowanie własne.

Wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej w Polsce wymagało wyznaczenia jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które stanowiły podstawową jednostkę dla realizacji prac planistycznych. Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającą pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Powiat olsztyński położony jest łącznie na obszarze 99 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Do Obszaru Dorzecza Pregoły należy 75 JCWP, z kolei 24 JCWP należy do Obszaru Dorzecza Wisły, z czego łącznie 56 JCWP stanowi JCWP rzecznych a 43 jeziornych. Większość wód cechuje zły stan ogólny⁴.

⁴ Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego do 2030 roku

Tabela 15 Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), w obrębie których znajduje się powiat olsztyński

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
Obszar Dorzecza Pregoty		
JCWP rzeczne		
1.	RW7000185845729	Sunia
2.	RW700020584599	Łyna od Kirsny do Symsarny
3.	RW700018584594	Dopływ z Kolonii Łaniowo
4.	RW700020584579	Łyna od Kanału Dywity do Kirsny z jez. Mosąg
5.	RW700018584589	Kirsna
6.	RW700018584569	Kwiela
7.	RW700018584529	Stara Łyna
8.	RW700018584549	Kanał Limajno
9.	RW700018585529	Kanał Barcikowski
10.	RW7000185845349	Kanał Sętał
11.	RW7000185845329	Kanał Spręcowo
12.	RW70001858449529	Orzechówka
13.	RW700018584672	Dopływ spod Derca
14.	RW7000255846939	Symsarna do wypływu z jez. Symsar
15.	RW7000185846392	Dopływ spod Krokowa
16.	RW700018584649	Kanał Frąknowo
17.	RW7000185847849	Pisa od źródła do Połapińskiej Strugi, z Połapińską Strugą
18.	RW7000175848852	Kanał Unikowo
19.	RW70001858488489	Ryn od źródeł do dopł. z Kol. Wysoka Dąbrowa, z dopł. Kol. Wysoka Dąbrowa
20.	RW7000185848832	Dopływ z Kominek
21.	RW7000205848855	Sajna od Kan. Reszelskiego do starego koryta Sajny, bez starego koryta Sajny z Rynem od dopł. Kol. Wysoka Dąbrowa
22.	RW70001858488299	Sajna od źródeł do Kan. Reszelskiego z Kan. Reszelskim i jez. Widryńskim i Legińskim
23.	RW7000255844	Wadąg do wypływu z jez. Pisz
24.	RW7000255844859	Kiermas do wypływu z jez. Košno
25.	RW70002558435	Łyna do Dopływu z jeziora Jełguń (Jełguńskie)
26.	RW700018584469	Wipsówka
27.	RW70001858445929	Kanał Dobrąg z jez. Dobrąg
28.	RW7000185844929	Maruna
29.	RW7000205844959	Wadąg od wypływu z jeziora Pisz do wypływu z jeziora Wadąg
30.	RW700058449569	Kanał Elżbiety
31.	RW700020584499	Wadąg od wypływu z jez. Wadąg do ujścia
32.	RW700018584512	Kanał Dywity
33.	RW700020584511	Łyna od dopł. z jez. Jełguń (Jełguńskie) do Kanału Dywity
34.	RW700018584389	Kortówka z jez. Ukiel i Kortowskie
35.	RW700018584374	Dopływ z Kolonii Bartąg
36.	RW70001858448899	Kanał Klebarski z jez. Klebarskim (EW. i Silickim/Kukłag)
37.	RW7000205844899	Kiermas od wypływu z jez. Košno do ujścia z jez. Umląg i Kiermas
38.	RW70001858448954	Dopływ z Mokin
39.	RW7000185844874	Dopływ z Marcinkowa
40.	RW70001858436	Dopływ z jeziora Jełguń (Jełguńskie)
JCWP jeziorne		
41.	LW30371	Kiernoz Wielki

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
42.	LW30375	Mielno
43.	LW30378	Gąsiorowskie
44.	LW30384	Maróz
45.	LW30390	Pluszne
46.	LW30395	Łańskie
47.	LW30393	Święte
48.	LW30396	Ustrych
49.	LW30400	Bartąg
50.	LW30408	Jełmuń
51.	LW30410	Rzeckie
52.	LW30411	Dadaj
53.	LW30412	Stryjewskie
54.	LW30413	Węgój
55.	LW30414	Tejstymy
56.	LW30415	Tumiańskie
57.	LW30420	Serwent
58.	LW30425	Pisz
59.	LW30426	Kierzlińskie
60.	LW30427	Orzyc
61.	LW30428	Dobrag
62.	LW30441	Kośno
63.	LW30443	Łajskie
64.	LW30446	Purdy
65.	LW30448	Linowskie
66.	LW30449	Klebarskie
67.	LW30450	Umląg
68.	LW30452	Kiermaz
69.	LW30454	Wadąg
70.	LW30460	Mosąg
71.	LW30461	Limajno
72.	LW30463	Sunia
73.	LW30465	Luterskie
74.	LW30467	Ławki
75.	LW30522	Bęskie
Obszar Dorzecza Wisły		
JCWP rzeczne		
1.	RW200017566549	Drwęca Warmińska od źródeł do dopływu z Mingajn z dopływem z Mingajn
2.	RW20001856394	Dopływ spod Woławek
3.	RW2000185638	Dopływ z Konradowa
4.	RW2000205659	Pasłęka od Marąga do Drwęcy Warmińskiej bez Drwęcy Warmińskiej
5.	RW200018563729	Dopływ z Litwy
6.	RW20001856369	Kanał Skolity
7.	RW200025264299	Krutynia do wpływu do jeziora Będany wraz z dopływami i jeziorami
8.	RW2000252654169	Omulew od źródeł do Czarnej Rzeki
9.	RW2000172819	Drwęca do jez. Drwęckiego z jez. Ostrowin
10.	RW20001856139	Pasłęka do wypływu z jeziora Sarąg

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
11.	RW2000205631	Pasłęka od wypływu z jeziora Sarąg do Marąga z jeziora Łęguty, Isąg
12.	RW20002528399	Drwęca od początku do końca jeziora Drwęckiego bez kanału Ostródzkiego i Elbląskiego
13.	RW2000185615529	Dopływ z jeziora Mielnik
14.	RW200018561529	Dopływ z Salaminka
15.	RW20001856299	Giłwa z jeziora Świętajno, Wulpińskie, Giłwa
16.	RW20001856329	Marąg
JCWP jeziorne		
17.	LW30203	Pierwoj
18.	LW30282	Gim
19.	LW30332	Sarąg
20.	LW30335	Łęguty
21.	LW30339	Świętajno Naterskie
22.	LW30340	Wulpińskie
23.	LW30341	Giłwa
24.	LW30348	Gamerki

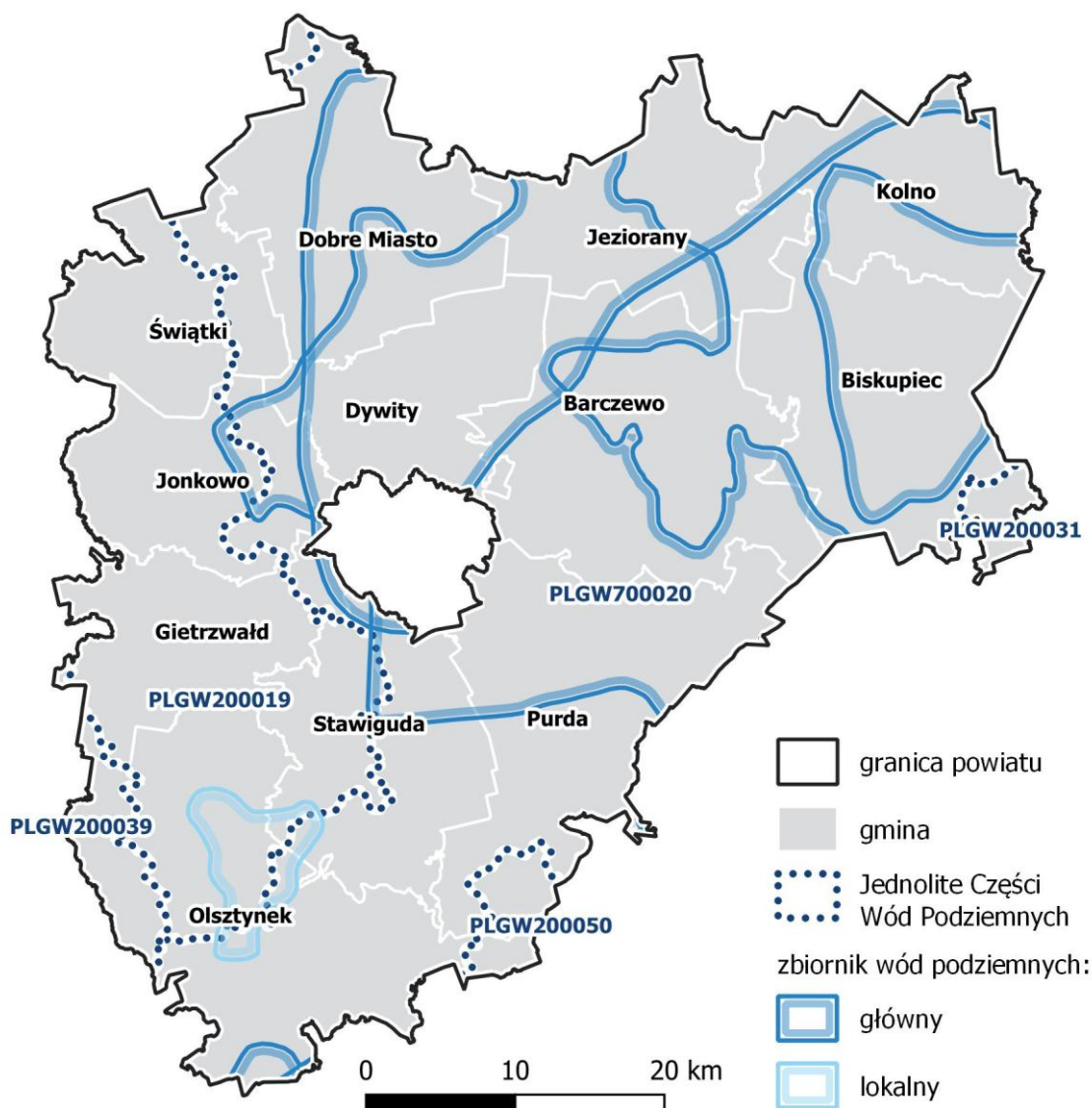
Źródło danych: Program Ochrony Środowiska Powiatu Olsztyńskiego Do 2030 Roku

Zaopatrzenie w wodę zarówno obecnie jak i w przyszłości zależy w istotnym stopniu od zbiorników wód podziemnych (GZWP). Stanowią one zespoły przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym a ich granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych spełniających określone kryteria ilościowe i jakościowe (wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m³/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/d, wodoprzewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m²/h, woda nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii). Powiat olsztyński położony jest w obrębie pięciu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): nr 20; nr 19; nr 39; nr 31; nr 50.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), gromadzące strategiczne zasoby kraju, zostały wyznaczone w celu ochrony wód podziemnych. Na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się, w całości lub częściowo, 5 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, z czego 1 jest nieudokumentowany (GZWP215 Subniecka Warszawska). Pod względem stratygrafii przeważają zbiorniki czwartorzędowe. Zbiornik Działdowo oraz Subniecka Warszawska swoim zasięgiem zahaczają o południowy fragment powiatu (gminę Olsztynek).

Dodatkowo na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się jeden zbiornik wód podziemnych o znaczeniu lokalnym (LZWP). Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych Olsztynek znajduje się w całości na obszarze powiatu, na terenie gmin Olsztynek oraz Stawiguda. Jest to zbiornik czwartorzędowy o powierzchni 56,5 km².

Mapa 5 Wody podziemne (JCWPd) na terenie powiatu

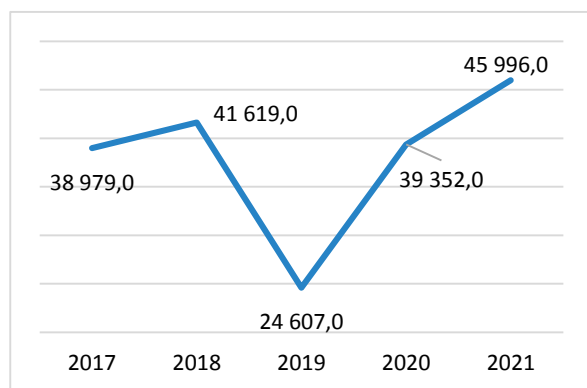
Źródło: opracowanie własne.

3.3 Zanieczyszczenie powietrza

Na stan powietrza w powiecie olsztyńskim mają wpływ zanieczyszczenia z energetyki zawodowej, z zakładów przemysłowych (zanieczyszczenia z procesów energetycznego spalania paliw oraz zanieczyszczenia technologiczne), zanieczyszczenia komunikacyjne oraz zanieczyszczenia emitowane z palenisk domowych. Stan środowiska naturalnego oceniany jest między innymi na podstawie poziomu pyłu zawieszonego PM10. Największy procentowo udział w powstawaniu pyłu zawieszonego PM10 w województwie warmińsko-mazurskim ma emisja powierzchniowa niska oraz transport drogowy. Stan powietrza w powiecie olsztyńskim można ocenić na podstawie analiz przeprowadzanych dla całego województwa warmińsko-mazurskiego, ponieważ na terenie powiatu nie funkcjonuje stacja pomiarowa. Pomiary pyłu PM10 w województwie warmińsko-mazurskim wykonywane są metodą automatyczną

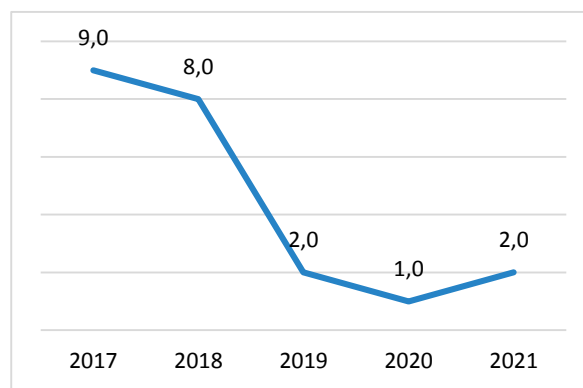
oraz manualną i zgodnie z ich wynikami w latach 2013-2018 w województwie nie zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla średniorocznego stężenia, a stężenia pyłu zawieszonego utrzymują się na poziomie nie przekraczającym około $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wykres 14 Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [t/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 15 Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [t/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przypadku powiatu olsztyńskiego kluczowym problem jest pozostawanie w obrębie oddziaływania miasta Olsztyn, które zidentyfikowane zostało jako obszar wymagający podjęcia działań naprawczych z powodu przekroczeń poziomu docelowego beznzo(a)pirenu w pyłe PM10.

Tabela 16 Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia w ocenie jakości powietrza za 2018 rok⁵

	PL2801 miasto Olsztyn	PL2803 strefa warmińsko-mazurska
SO ₂	klasa A	klasa A
Ozon	klasa A	klasa A
NO ₂	klasa A	klasa A
Benzen	klasa A	klasa A
CO	klasa A	klasa A
PM10	klasa A	klasa C
PM2.5	klasa A	klasa A
Arsen (PM10)	klasa A	klasa A
Kadm (PM10)	klasa A	klasa A
Nikiel (PM10)	klasa A	klasa A
Ołów (PM10)	klasa A	klasa A
Benzo(a)piren	klasa A	klasa C

Źródło: Opracowanie na podstawie „Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim. Raport 2020”.

W przypadku miasta Olsztyn działania naprawcze dotyczą zmian w organizacji ruchu, ograniczania ruchu w Śródmieściu, rozbudowy transportu tramwajowego oraz wymiany taboru autobusowego na niskoemisyjny, a także rozbudowy inteligentnych systemów transportowych (ITS) i systemu ścieżek

⁵ Tabela przedstawia klasy stref w rocznej ocenie jakości powietrza – wynik klasyfikacji zależy od stężeń zanieczyszczenia występującego na terenie strefy: Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego, Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy.

rowerowych. W przypadku strefy warmińsko-mazurskiej działania naprawcze realizowane przez gminy to: podłączanie domostw do miejskich sieci ciepłowniczych i modernizacja sposobów ogrzewania budynków. Na obszarze województwa nie są przekraczane normy wyznaczone dla metali oznaczanych w pyłe PM₁₀, a średnioroczne stężenia metali ciężkich w pyłe zawieszonym utrzymują się poniżej 50% poziomu dopuszczalnego w przypadku ołowiu i poziomów docelowych w przypadku pozostałych metali⁶.

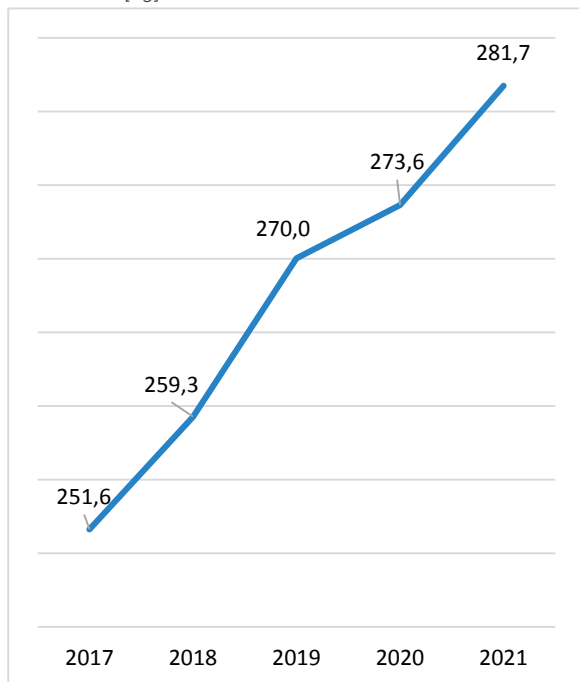
3.4 Gospodarka odpadami

Gospodarowanie odpadami prowadzone jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. System gospodarowania odpadami w powiecie olsztyńskim został opisany w „*Planie gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022*”, uchwalonym Uchwałą Nr XXIII/523/16 w dniu 28 grudnia 2016 roku przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Gminy powiatu olsztyńskiego znajdują się w dwóch Regionach Gospodarki Odpadami wg WPGO 2011 – regionie centralnym i regionie zachodnim. W latach 2017 – 2021 odnotowano w powiecie istotny wzrost ilości odpadów komunalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca z 251,6 kg w 2017 roku do 281,7 kg w 2021 roku, co oznacza wzrost na poziomie 12,0%. Pozytywnie należy jednak ocenić spadek ilości odpadów zmieszanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca ze 171,1 kg w 2017 roku do 142,9 kg w 2021 roku i jest to trend rejestrowany także w całym województwie, jak i kraju. Dodatkowo mieszkańcy powiatu olsztyńskiego nadal generują mniejszą ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca niż wynika ze średniej dla województwa i dla Polski. Można zatem stwierdzić, że działania podejmowane w celu minimalizowania ilości odpadów oraz zapobiegania ich powstawaniu, dzięki prowadzeniu działań z zakresu edukacji ekologicznej promującej zapobieganie powstawania odpadów i właściwe postępowanie z odpadami przynoszą oczekiwane skutki.

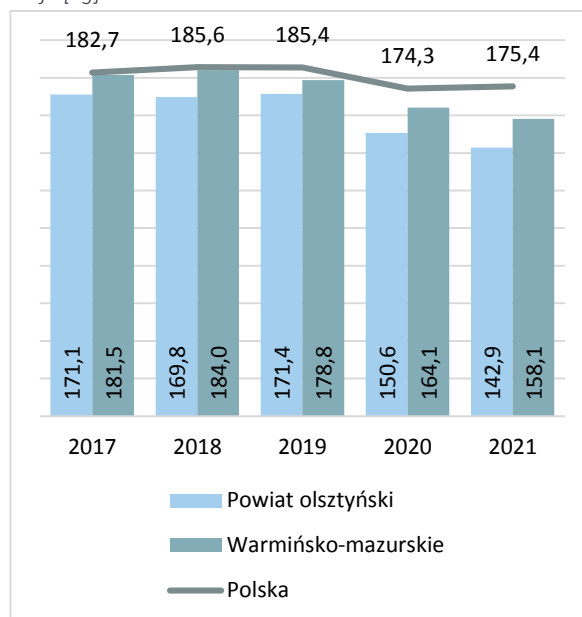
⁶ „Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim. Raport 2020”

Wykres 16 Odpady komunalne ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

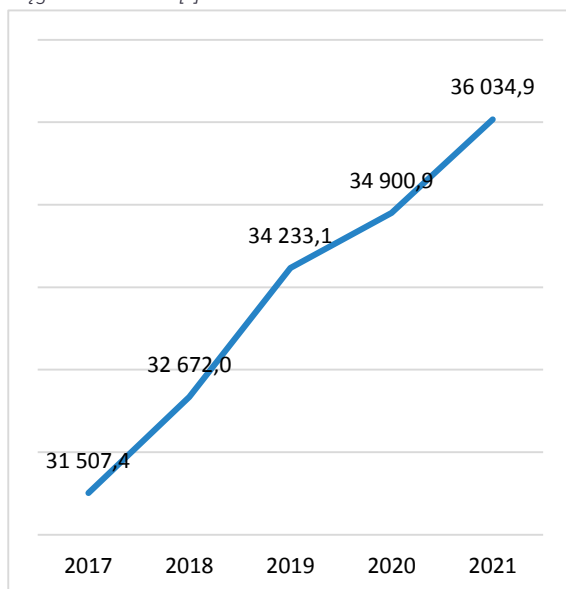
Wykres 17 Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i całym kraju [kg]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

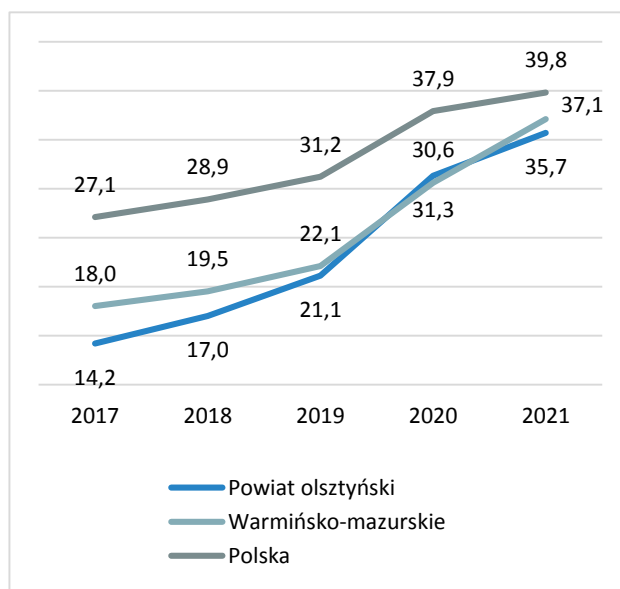
W 2021 roku z obszaru powiatu olsztyńskiego zebrano 36 034,9 t odpadów komunalnych, czyli o 4 527,5 t więcej niż w roku 2017, co oznacza wzrost na poziomie 14,4%. Choć poprawa sytuacji w zakresie odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku widoczna jest zarówno w powiecie (z 14,2% w 2017 roku do 35,7% w 2021 roku), jak i w całym województwie warmińsko-mazurskim (z 18,0% w 2017 roku do 37,1% w 2021), nie osiągnięto jednak udziału procentowego takich odpadów w ogóle odpadów, jaki wynika ze średniej dla całego kraju (39,8%), dlatego promowanie działań zachęcających do zmiany zachowań konsumenckich oraz zwiększających świadomość konsekwencji generowania zwiększonej ilości odpadów powinny być kontynuowane.

Wykres 18 Odpady zmieszane i zebrane selektywnie w ciągu roku razem [t]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

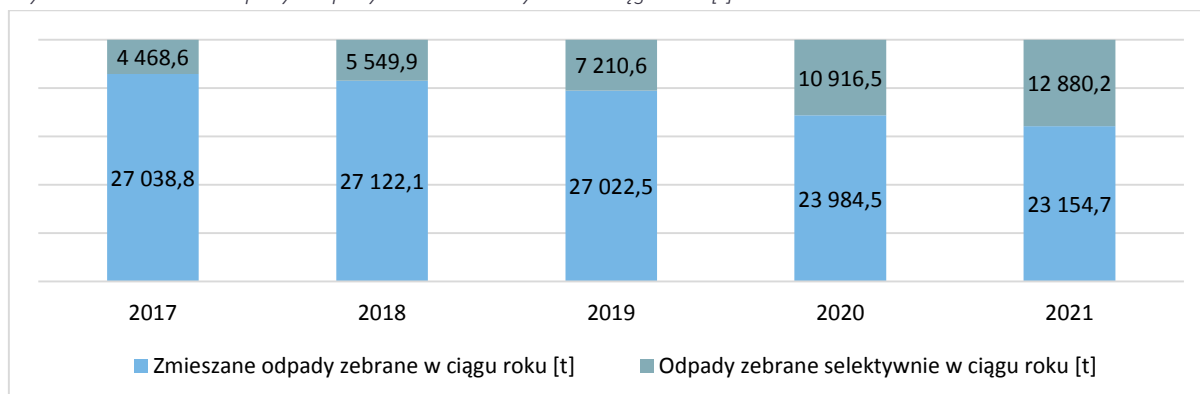
Wykres 19 Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy podkreślić, że w latach 2017 – 2021 w powiecie olsztyńskim systematycznie zwiększał się udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów komunalnych. Nadal jednak udział niesegregowanych odpadów komunalnych jest większy niż odpadów zebranych selektywnie, a proporcja ta wynosiła w 2021 roku 1,8 - odpowiednio 23 154,7 t odpadów zmieszanych w stosunku do 12 880,2 t odpadów zebranych selektywnie.

Wykres 20 Zmieszane odpady i odpady zebrane selektywnie w ciągu roku [t]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.5 Sposób użytkowania gruntów

Struktura gruntów

Sposób użytkowania gruntów w powiecie olsztyńskim jest zróżnicowany ze względu na udział procentowy gruntów zurbanizowanych, użytków rolnych, gruntów leśnych, użytków ekologicznych i nieużytków w ogóle powierzchni poszczególnych gmin powiatu. Najwięcej gruntów zurbanizowanych znajduje się w obszarze miejskim gminy Dobre Miasto, gdzie zajmują one około 70% powierzchni.

W przypadku miast Barczewo, Biskupiec, Jeziorany i Olsztynek powierzchnia takich obszarów wynosi do 50% powierzchni. Użytki rolne dominują na terenie miasta Jeziorany i obszaru wiejskiego gminy Jeziorany, na obszarze gminy Kolno i gminy Świątki. W przypadku gruntów leśnych, zajmują one największy procentowy udział powierzchni gmin Gietrzwałd, Purda i Stawiguda oraz obszaru wiejskiego gminy Olsztynek. Najwięcej użytków ekologicznych znajduje się na terenie obszaru wiejskiego gminy Biskupiec oraz na obszarze gminy Purda. Nieużytki z kolei zajmują stosunkowo duży procent powierzchni miasta Biskupiec. Szczegółowe informacje na temat specyfiki poszczególnych typów gruntów w powiecie olsztyńskim znajdują się w dalszej części opracowania.

Tabela 17 Sposób użytkowania gruntów w powiecie olsztyńskim

Obszar	Grunty zurbanizowane	Użytki rolne	Grunty leśne	Użytki ekologiczne	Nieużytki
	% w powierzchni ogółem				
Barczewo - miasto	30,01-50	40,01-60	0-5	0-0,17	0,25-5
Barczewo - obszar wiejski	1,55-11	40,01-60	30,01-40	0-0,17	0,25-5
Biskupiec - miasto	30,01-50	20,01-40	0-5	0-0,17	5,01-10
Biskupiec - obszar wiejski	1,55-13	40,01-60	20,01-30	0,64-1,5	0,25-5
Dobre Miasto - miasto	50,01-68,9	20,01-40	5,01-10	0-0,17	0,25-5
Dobre Miasto - obszar wiejski	1,55-15	40,01-60	40,01-50	0-0,17	0,25-5
Dywity	1,55-16	40,01-60	20,01-30	0-0,17	0,25-5
Gietrzwałd	1,55-17	20,01-40	50,01-60	0-0,17	0,25-5
Jeziorany - miasto	30,01-50	60,01-80	0-5	0-0,17	0,25-5
Jeziorany - obszar wiejski	1,55-19	60,01-81	20,01-30	0-0,17	0,25-5
Jonkowo	1,55-20	40,01-60	30,01-40	0-0,17	0,25-5
Kolno	1,55-21	60,01-81	20,01-30	0-0,17	0,25-5
Olsztynek - miasto	30,01-50	40,01-60	5,01-10	0-0,17	0,25-5
Olsztynek - obszar wiejski	1,55-23	20,01-40	50,01-60	0-0,17	0,25-5
Purda	1,55-24	20,01-40	50,01-60	0,18-0,63	0,25-5
Stawiguda	1,55-25	20,01-40	50,01-60	0-0,17	0,25-5
Świątki	1,55-26	60,01-80	5,01-10	0-0,17	0,25-5

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

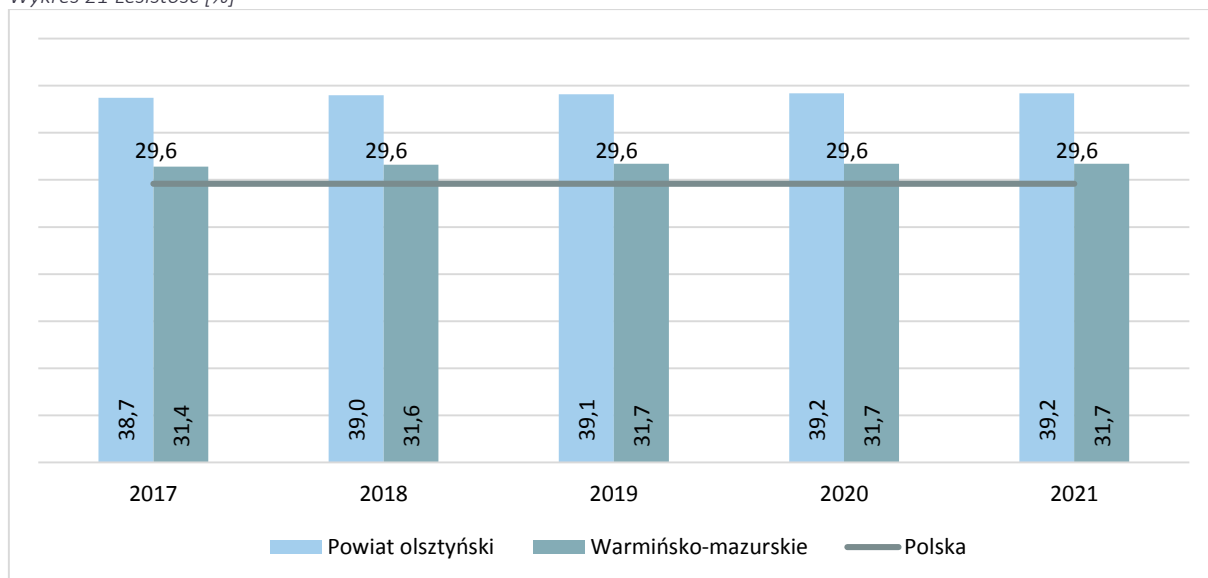
Lasy

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez GUS powierzchnia lasów w powiecie olsztyńskim wynosiła w roku 2021 ponad 111 166 ha. Oznacza to, że w okresie od 2017 roku powierzchnia lasów w powiecie zwiększyła się o 1 391,96 ha i obecnie stanowią one 14,5% wszystkich lasów w województwie warmińsko-mazurskim. Oznacza to również, że lesistość w powiecie olsztyńskim wynosząca 39,2% jego powierzchni jest istotnym zasobem sprzyjającym rozwojowi turystyki. Zwłaszcza, że pod tym względem powiat wyróżnia się na tle regionu, który może pochwalić się wysokim udziałem terenów leśnych.

Obecnie tylko trzy powiaty województwa warmińsko-mazurskiego dysponują obszarami leśnymi o powierzchni większej niż w przypadku powiatu olsztyńskiego. W porównaniu do średniego udziału terenów leśnych w całym kraju, powiat olsztyński wypada bardzo korzystnie, przekraczając tę średnią o niemal 10 pp.

Wykres 21 Lesistość [%]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Największą część lasów w powiecie olsztyńskim stanowią lasy publiczne należące do Skarbu Państwa. Lasy gminne stanowią jedynie nieznaczny odsetek, mniejszy niż lasy pozostające w rękach prywatnych. Warto zauważyć, że powierzchnia lasów w powiecie w latach 2017-2021 zwiększyła się o 1,3%, jednak procentowo wzrost ten był największy w przypadku lasów należących do gmin (15,6%). Gminy powiatu olsztyńskiego są oczywiście zróżnicowane pod względem lesistości. Największą powierzchnię lasy zajmują w gminie Olsztynek, gdzie wynosi ona 19 931,79 ha. Najmniejsza powierzchnia zajmowana przez lasy znajduje się w gminie Świątki (2 356,41 ha).

Uwzględniając kryterium własności należy wskazać, że lasy publiczne (liczone ogółem), największą powierzchnię zajmują w gminie Olsztynek- 19 117,21 ha, co stanowi 95,9% całej powierzchni lasów w tej gminie. Powierzchnia lasów prywatne w gminie Olsztynek wynosi 814,58 ha i stanowią one 4,1% całej powierzchni lasów w tej gminie. Najmniejszą powierzchnię lasy publiczne (liczone ogółem) zajmują w gminie Świątki – 1 910,22 ha, co stanowi 81% całej powierzchni lasów w tej gminie. Lasy prywatne w tej gminie zajmują powierzchnię 446,19 ha co stanowi aż 18,9% całej powierzchni lasów w tej gminie i jest to najwyższy odsetek udziału lasów prywatnych w ogólnej powierzchni lasów we wszystkich gminach.

Tabela 18 Powierzchnia lasów w gminach powiatu w latach 2021 według form własności [ha]

	lasy ogółem	lasy publiczne ogółem	lasy publiczne Skarbu Państwa	lasy publiczne gminne	lasy prywatne ogółem
	2021	2021	2021	2021	2021
Barczewo	11 284,09	10 365,43	10 341,20	24,23	918,66
Biskupiec	7 945,80	7 157,28	7 150,12	6,88	788,52
Dobre Miasto	10 224,42	9 887,27	9 884,39	1,24	337,15
Dywity	4 524,99	3 926,54	3 903,89	22,65	598,45
Gietrzwałd	8 721,45	8 114,14	8 103,58	10,48	607,31
Jeziorany	5 146,42	4 534,61	4 529,61	5,00	611,81
Jonkowo	6 542,30	5 974,22	5 972,27	1,95	568,08
Kolno	4 973,51	4 474,30	4 457,89	0,00	499,21
Olsztynek	19 931,79	19 117,21	19 105,96	10,50	814,58
Purda	17 239,39	16 598,27	16 577,69	11,70	641,12
Stawiguda	12 276,00	11 755,28	11 703,57	2,70	520,72
Świątki	2 356,41	1 910,22	1 910,22	0,00	446,19
Powiat olsztyński	111 166,57	103 814,77	103 640,39	97,33	7 351,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tereny zielone

Udział terenów zieleni⁷ w powierzchni gmin ogółem jest niski. Zgodnie z metodologią GUS, tereny zieleni wzięte pod uwagę to parki, zieleńce, zieleń osiedlowa, uliczna. Pod tym względem, największy udział tych terenów odnotowano w Gminie Dywity (0,3%), natomiast najmniejszy w Gminie Kolno i Gminie Świątki – udział w obu gminach wyniósł 0,2%. Powierzchnia terenów zielonych w gminach powiatu jest bardzo zróżnicowana. Parki spacerowo-wypoczynkowe⁸ znajdują się tylko w gminach Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto i Olsztynek, przy czym najwięcej takich obszarów znajduje się w gminie Olsztynek. Z kolei zieleńce⁹ są bardziej rozpowszechnioną formą terenów zielonych w powiecie olsztyńskim, a ich największy udział znajduje się na terenie gmin Biskupiec i Dobre Miasto.

Tabela 19 Tereny zielone w gminach powiatu olsztyńskiego [%]

	2017	2018	2019	2020	2021
parki spacerowo - wypoczynkowe					
Barczewo	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Biskupiec	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4

⁷ Tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. (GUS)

⁸ Teren zieleni z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzonej i konserwowanej z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażony w drogi, aleje spacerowe, ławki, place zabaw itp. Do powierzchni parku należy wliczyć również wody znajdujące się na terenie tego obiektu (np. stawy). (GUS)

⁹ Tereny zieleni o powierzchni poniżej 2 ha, w którego funkcji dominuje wypoczynek (np. występują alejki z ławkami, place zabaw itp.). Do tej kategorii obiektów należy zaliczyć również zieleń towarzyszącą placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom użyteczności publicznej, pomnikom itp. oraz bulwarom i promenadom. Zieleniec może tworzyć kompozycje zieleni niskiej (trawniki, kwietniki) oraz elementy nasadzeń drzew i krzewów. (GUS)

	2017	2018	2019	2020	2021
Dobre Miasto	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Olsztynek	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
zieleńce					
Barczewo	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Biskupiec	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8
Dobre Miasto	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Jeziorany	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Kolno	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Olsztynek	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Świątki	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
zieleń uliczna					
Barczewo	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Biskupiec	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Dobre Miasto	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2
Jeziorany	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Olsztynek	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
tereny zieleni osiedlowej					
Barczewo	9,8	3,6	3,6	3,6	3,6
Biskupiec	5,7	5,3	5,3	5,3	5,3
Dobre Miasto	46,2	14,1	14,1	14,1	14,1
Dywity	1,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Gietrzwałd	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5
Jeziorany	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6
Jonkowo	0,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Kolno	0,9	0,4	0,4	0,4	0,4
Olsztynek	6,1	5,7	5,7	5,7	5,7
Purda	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0
Stawiguda	2,6	1,9	1,9	1,9	1,9

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Gospodarstwa rolne

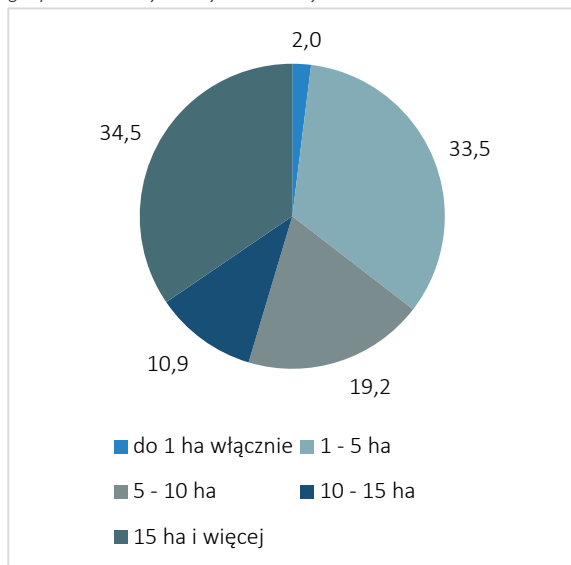
Największy udział gospodarstw rolnych w powiecie olsztyńskim ze względu na ich powierzchnię dotyczy gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej (34,5%) oraz gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha (33,5%). Wśród zasiewów dominują zboża (50,5%). Na terenie powiatu olsztyńskiego znajdują się także użytki rolne o powierzchni 110 662,88, co stanowi 39,0% powierzchni powiatu i jednocześnie 9,8% tego typu obszarów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i 0,7% użytków rolnych całego kraju.

Tabela 20 Użytki rolne

Użytki rolne [ha]	2020
Powiat olsztyński	110 662,88
Warmińsko-mazurskie	1 127 460,97
Polska	14 952 885,37

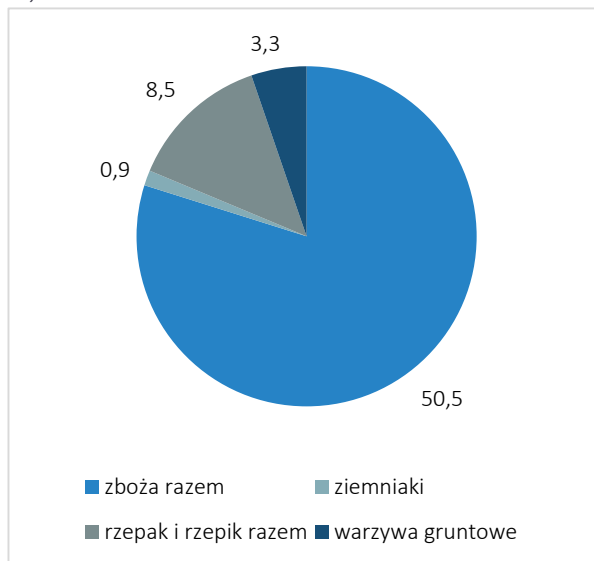
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 22 Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 23 Powierzchnia zasiewów

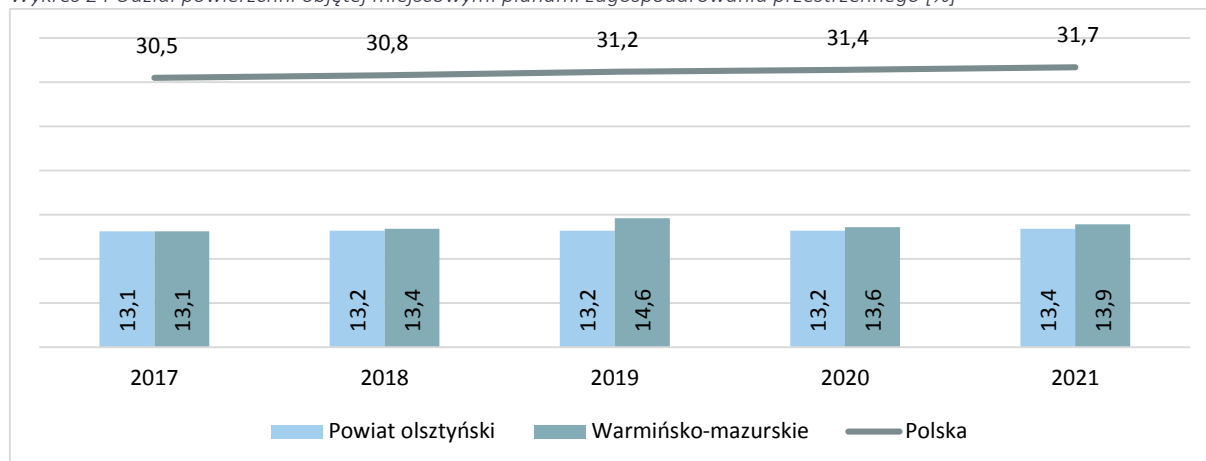

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zagospodarowanie przestrzenne

Powiat olsztyński cechuje się niskim udziałem powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – 13,4% w 2021 r. Podobna sytuacja występuje w województwie warmińsko-mazurskim, gdzie odsetek ten wyniósł niecałe 14%. To znacznie mniej w porównaniu do wskaźnika dla kraju (31,7%). Brak MPZP może powodować problemy w sferze przestrzennej, takie jak niekontrolowana suburbanizacja i chaos urbanistyczny – szczególnie może to dotknąć gminy sąsiadujące z Olsztynem, które przyciągają najwięcej nowych mieszkańców.

Wykres 24 Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczególnie niskim udziałem powierzchni objętej MPZP cechują się gminy: Kolno, Purda, Jeziorany i Dobrze Miasto – w 2021 r. MPZP obejmowały mniej niż 2% tych gmin. Pozytywnie wyróżnia się natomiast Gmina Barczewo, gdzie blisko 61% powierzchni objętej jest MPZP.

Wykres 25 Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [%] – gminy powiatu

Gmina	2017	2018	2019	2020	2021
Barczewo	60,7	60,7	60,7	60,7	60,7
Biskupiec	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6
Dobre Miasto	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Dywity	18,8	19,0	19,2	19,3	19,5
Gietrzwałd	9,4	9,4	9,8	9,9	10,2
Jeziorany	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
Jonkowo	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6
Kolno	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Olsztynek	12,9	13,5	13,6	13,7	14,9
Purda	2,2	2,2	1,2	1,2	1,2
Stawiguda	9,7	9,8	9,8	9,9	10,0
Świątki	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Bogata bioróżnorodność • Bogactwo fauny i flory • Duży odsetek obszarów prawnie chronionych • Obfite zasoby wód powierzchniowych i podziemnych • Liczne jeziora i stawy • Dobra jakość powietrza • Poprawiające się parametry gospodarowania odpadami • Wysoki odsetek użytków rolnych • Możliwość aplikowania o środki przewidziane w programach kierowanych do obszarów zlewni Bałtyku • Liczne stawy rybne • Wysoki wskaźnik lesistości 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne oddziaływanie miasta Olsztyn na jakość powietrza w powiecie oraz zły stan rzek w powiecie • Zróżnicowana powierzchnia terenów zielonych w poszczególnych gminach powiatu • Niekorzystne zjawiska związane ze specyfiką klimatu na obszarze powiatu • Niski odsetek powierzchni powiatu objętego MPZP

3.6 Porównanie gmin powiatu

Wskaźnik lesistości jest wyższy na obszarach wiejskich niż na terenach miejskich. W 2021 r. wskaźnik ten dla miast powiatu wyniósł 3,3%, natomiast na obszarach wiejskich blisko 40%. W tym samym roku gminą o najwyższym poziomie lesistości była Gmina Stawiguda (55,1%) oraz Gmina Purda (54,2%). Gmina Świątki wyróżniała się najniższą lesistością wynoszącą 14,4% - większość terenów tej gminy pokrywają pola uprawne. Podobna sytuacja dotyczy Gminy Jeziorany, w której lesistość wyniosła 24,3%. W latach 2012-2021 powierzchnia terenów leśnych uległa zwiększeniu we wszystkich gminach, co widać także w dynamice zmian wskaźnika lesistości. Poziom lesistości wzrósł najwięcej w Gminie Jeziorany (2,2 pp.).

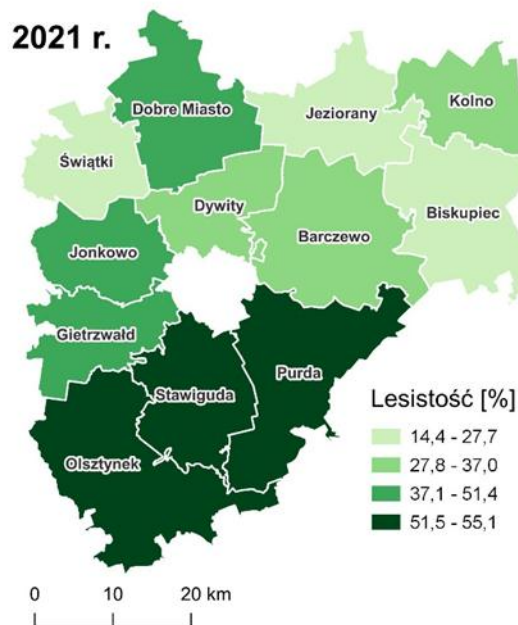

Tabela 21 Lesistość [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	33,5	33,8	35,2	35,3	+1,8 pp.
Biskupiec	26,2	26,3	27,3	27,4	+1,2 pp.
Dobre Miasto	37,6	37,8	38,6	39,5	+1,9 pp.
Dywity	27,1	27,9	28,0	28,1	+1,0 pp.
Gietrzwałd	49,9	50,1	50,6	50,6	+0,7 pp.
Jeziorany	22,1	22,2	24,0	24,3	+2,2 pp.
Jonkowo	38,0	38,6	38,8	38,8	+0,8 pp.
Kolno	26,0	25,9	27,6	27,8	+1,8 pp.
Olsztynek	52,0	52,3	53,6	53,7	+1,7 pp.
Purda	52,4	53,6	54,2	54,2	+1,8 pp.
Stawiguda	54,3	54,8	55,1	55,1	+0,8 pp.
Świątki	12,6	13,0	14,3	14,4	+1,8 pp.
Obszar miejski ogółem	3,2	3,1	3,3	3,3	+0,1 pp.
Obszar wiejski ogółem	38,0	38,4	39,3	39,5	+1,5 pp.
Powiat olsztyński	37,7	38,1	39,0	39,2	+1,5 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział terenów zieleni w powierzchni gmin ogółem jest niski. Zgodnie z metodologią GUS, tereny zieleni wzięte pod uwagę to parki, zieleńce, zieleń osiedlowa, uliczna, lasy gminne oraz cmentarze. Pod tym względem, największy udział tych terenów odnotowano w Gminie Dywity (0,3%), natomiast najmniejszy w Gminie Kolno i Gminie Świątki – udział w obu gminach wyniósł 0,2%. Obszar miejski cechuje się znacznie większym udziałem terenów zieleni (4,3%) niż wiejski (0,06%), ze względu na większą powierzchnię m.in. parków i zieleńców. Na terenach wiejskich z reguły brakuje terenów zieleni urządzonej, którą zastępują m.in. tereny leśne obecne w na obszarze danej gminy. Różnicę obrazuje wskaźnik poziomu lesistości.

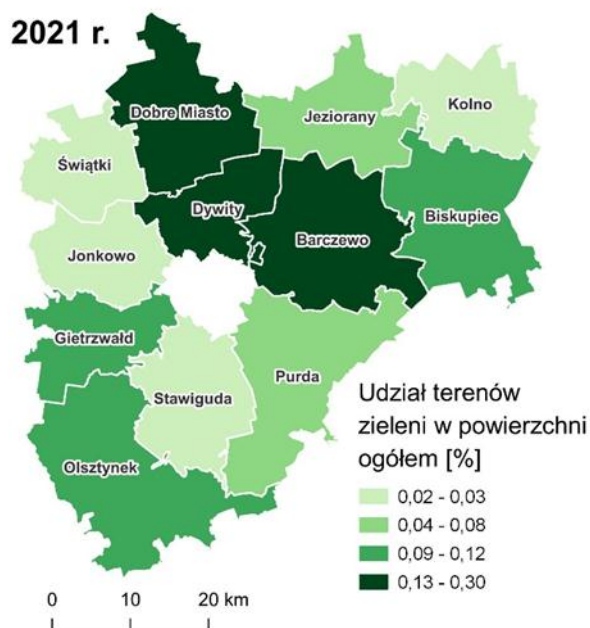

Tabela 22 Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	0,11	0,11	0,13	0,13	+0,02 pp.
Biskupiec	0,10	0,08	0,08	0,09	-0,01 pp.
Dobre Miasto	0,08	0,16	0,17	0,17	+0,09 pp.
Dywity	0,15	0,17	0,21	0,30	+0,15 pp.
Gietrzwałd	0,05	0,04	0,04	0,11	+0,06 pp.
Jeziorany	0,07	0,07	0,07	0,07	-
Jonkowo	0,03	0,03	0,03	0,03	-
Kolno	0,02	0,02	0,02	0,02	-
Olsztynek	0,11	0,10	0,11	0,11	-
Purda	0,06	0,06	0,06	0,07	+0,01 pp.
Stawiguda	0,03	0,04	0,03	0,03	-
Świątki	0,02	0,02	0,02	0,02	-
Obszar miejski ogółem	3,70	4,22	4,32	4,30	+0,60 pp.
Obszar wiejski ogółem	0,04	0,04	0,05	0,06	+0,02 pp.
Powiat olsztyński	0,07	0,08	0,09	0,10	+0,03 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4. Infrastruktura techniczna

4.1 Układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna

Na podstawie Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym zarząd powiatu jest odpowiedzialny za realizację zadań w zakresie transportu zbiorowego i dróg publicznych, w tym planowania, budowy i naprawy dróg. Do tego celu powołano jednostkę organizacyjną Powiatu Olsztyńskiego - Powiatową Służbę Drogową z siedzibą w Olsztynie, która jest finansowana z budżetu powiatu. W powiecie funkcjonują również trzy Obwody Drogowe – w Dobrym Mieście, Barczewie oraz w Olsztynku.

Na transport drogowy w województwie warmińsko mazurskim składa się: 2 drogi międzynarodowe, 12 dróg krajowych oraz 51 dróg wojewódzkich. Układ dróg krajowych w województwie zapewnia połączenia o znaczeniu krajowym i regionalnym. Szczególne znaczenie dla powiatu olsztyńskiego mają droga międzynarodowa E77 relacji Gdańsk-Olsztyn-Nidzica-Warszawa-Kraków-Budapeszt (jako droga krajowa oznaczona nr 7). Spośród dróg krajowych, kluczowe znaczenie mają:

1. DK16 relacji Grudziądz-Olsztyn-Augustów: łącząca gminy Gietrzwałd i Barczewo z Miastem Olsztyn oraz umożliwiającą bezpośrednią komunikację z województwem kujawsko-pomorskim (Grudziądz i dalej z autostradą A1) i podlaskim (Augustów) oraz z Litwą; - droga prowadząca z zachodniej Polski na Wielkie Jeziora Mazurskie przez Gietrzwałd, Olsztyn, Barczewo, Biskupiec i do granicy Polski z Litwą;
2. DK51 relacji Olsztyn-Olsztyn-Bezledy: przebiegająca m.in. przez gminy Dywity i Stawiguda, zapewniająca połączenie z przejściem granicznym z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej w Bezledach oraz drogą ekspresową S7, należącą do sieci europejskich korytarzy transportowych (TEN-T) i dalej DK 7, która łączy teren powiatu z Warszawą oraz Gdańskiem;
3. DK53 zapewniająca komunikację z Olsztynem dla mieszkańców gminy Purda, w dalszym przebiegu łączy Olsztyn ze Szczytnem i Ostrołęką. Jest to jedna z trzech najważniejszych dróg łączących Warmię i Mazury z Mazowszem;

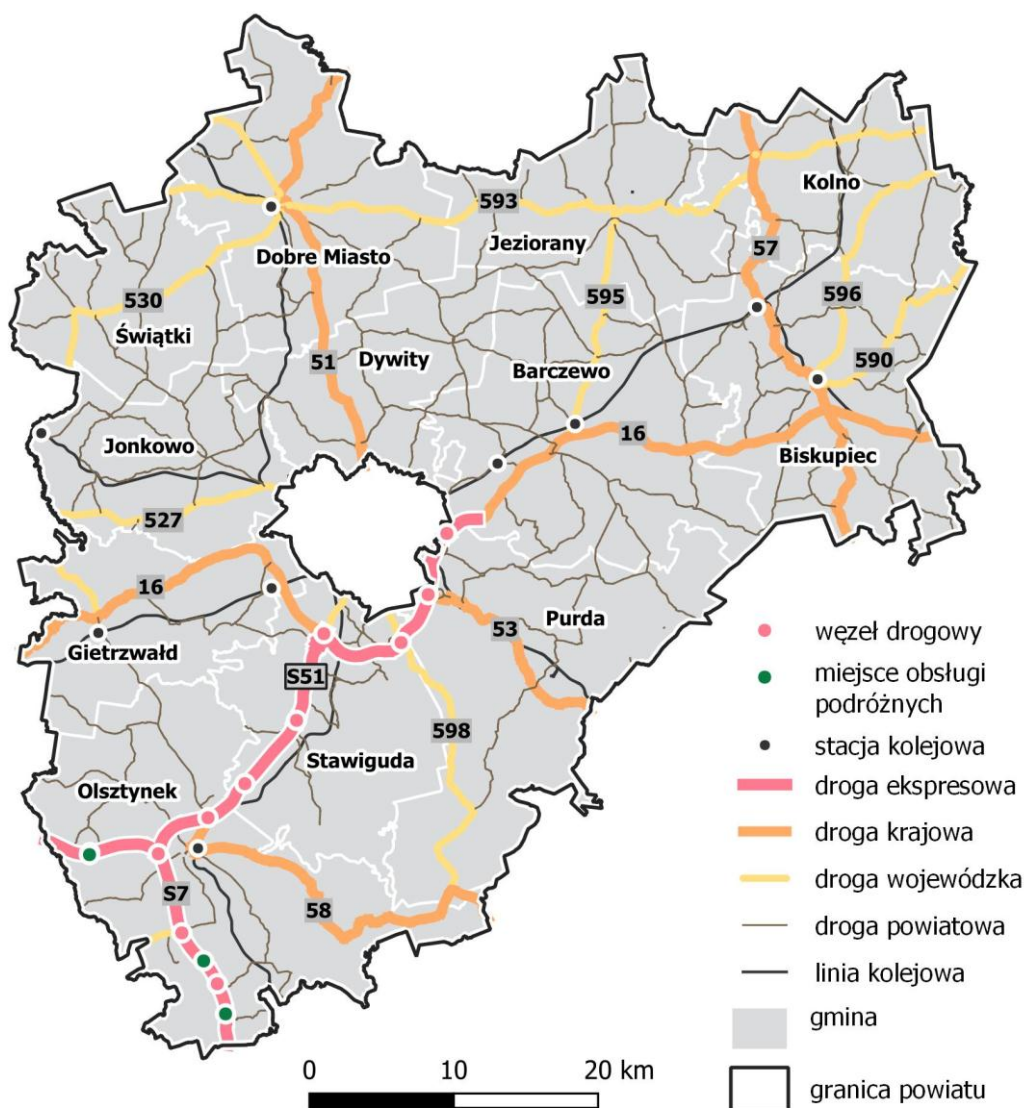
Z punktu widzenia efektywności systemu drogowego powiatu olsztyńskiego należy wskazać również 2 drogi wojewódzkie:

1. DW 527 - stanowiąca główne połączenie drogowe dla mieszkańców gminy Jonkowo (wraz z linią kolejową Olsztyn-Morąg) oraz
2. DW 598, która jest ważnym połączeniem z Olsztynem dla gminy Stawiguda.

Z perspektywy funkcjonowania powiatu istotne znaczenie mają nie tylko arterie o statusie dróg ekspresowych czy wojewódzkich. Istotny element w ogólnym stanie skomunikowania powiatu odgrywają również drogi powiatowe i gminne. Poniżej przedstawiono dane dotyczące dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej, twardej ulepszonej oraz gruntowej.

W odniesieniu do dróg powiatowych należy wskazać na niewielkie zmiany w ich całkowitej długości w latach 2014-2021. Najmniejszą część dróg powiatowych stanowią te o nawierzchni gruntowej a ich całkowita długość nieznacznie się zmniejszyła w analizowanym okresie. Długość całkowita dróg o wyższej klasie nawierzchni wzrosła, jednak podobnie jak w przypadku dróg o nawierzchni gruntowej jest to niewielka zmiana. Wyraźniejsze zmiany wystąpiły w odniesieniu do dróg gminnych. Pomimo tego, że miały one w analizowanym okresie charakter sinusoidalny, to należy wskazać, że nastąpił wyraźny wzrost długości dróg o wyższej klasie nawierzchni przy nieznacznym spadku długości całkowitej dróg o nawierzchni gruntowej. Zarówno w przypadku dróg powiatowych jak i gminnych mamy do czynienia z rozwojem sieci dróg o wyższych klasach nawierzchni (twardej i twardej ulepszonej) oraz skróceniem się długości dróg o nawierzchni gruntowej. Zmiany te są wyraźniejsze w przypadku dróg gminnych niż powiatowych.

Mapa 6 Mapa komunikacyjna Powiatu Olsztyńskiego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23 Długość dróg gminnych i powiatowych (w km)

Drogi	Rodzaj nawierzchni	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
powiatowe	o nawierzchni twardej	681,7	681,7	681,7	675,0	684,0	690,7	685,5	684,0
	o nawierzchni twardej ulepszonej	652,3	652,2	652,2	646,2	655,2	662,0	656,8	655,2
	o nawierzchni gruntowej	176,3	176,3	176,3	174,2	174,2	174,3	174,3	174,2
gminne	o nawierzchni twardej	275,6	287,7	234,9	271,4	334,9	334,3	397,7	361,4
	o nawierzchni twardej ulepszonej	242,3	254,1	201,1	205,9	237,9	248,8	312,0	282,2
	o nawierzchni gruntowej	695,3	700,5	711,4	690,8	728,5	735,1	703,9	691,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kontekście wewnętrznego skomunikowania powiatu olsztyńskiego istotnym czynnikiem jest czas dojazdu z poszczególnych gmin powiatu do Olsztyna (dojazd do obszaru wyznaczającego centrum miasta). Średni czas dojazdu do Olsztyna dla wszystkich gmin powiatu (centrum miejscowości gminnej) wynosi ponad 36 minut. Poniżej tej średniej znajduje się 7 spośród 12 gmin. Na tym tle szczególnie wyróżnia się gmina Dywity (13 minut), która graniczy z Olsztynem. Ponad dwukrotnie więcej czasu niż wynosi średnia dla powiatu na dojazd do Olsztyna muszą poświęcić mieszkańcy gminy wiejskiej Kolno (76 minut). Biorąc pod uwagę to, że odległości, które muszą pokonać mieszkańcy powiatu, aby dotrzeć do największego miasta regionu – Olsztyna oscylują między 5 a 55 km, przewidywany czas podróży wydaje się zbyt długi i oznacza, że przepustowość dróg oraz ich jakość powinna ulec poprawie.

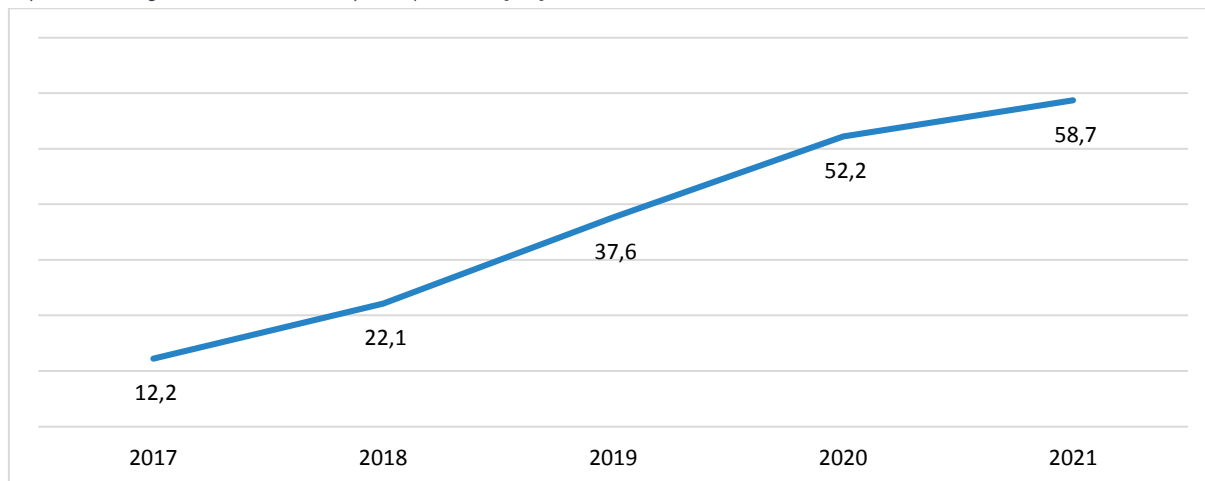
Tabela 24 Czas dojazdu z gmin powiatu olsztyńskiego do Olsztyna jako centrum powiatu (dane w minutach)

Gminy powiatu olsztyńskiego	Olsztyn
1 Barczewo (gm. miejsko- wiejska)	26
2 Biskupiec (gm. miejsko- wiejska)	48
3 Dobrze Miasto (gm. miejsko- wiejska)	33
4 Dywity (gm. wiejska)	13
5 Gietrzwałd (gm. wiejska)	23
6 Jonkowo (gm. wiejska)	28
7 Jeziorany (gm. miejsko- wiejska)	48
8 Kolno (gm. wiejska)	76
9 Olsztynek (gm. miejsko- wiejska)	35
10 Purda (gm. wiejska)	38
11 Stawiguda (gm. wiejska)	23
12 Świątki (gm. wiejska)	50
Średnia dla powiatu	≈ 37

Źródło: opracowanie na podstawie - Guzik, Robert & Kołoś, Arkadiusz & Fiedeń, Łukasz & Kocaj, Arkadiusz & Wiedermann, Krzysztof. (2021). Dostępność komunikacyjna i relacje przestrzenne w województwie warmińsko- mazurskim.

Długość ścieżek rowerowych w powiecie zwiększyła się w latach 2017 – 2021 o niemal 80,0%, co jest zgodne z intencją działań interwencyjnych w zakresie oddziaływania na stan środowiska, ale także znacząco poprawia możliwości przemieszczania się mieszkańców powiatu na niewielkie odległości.

Wykres 26 Długość ścieżek rowerowych w powiecie [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2 Transport zbiorowy

Analiza potencjału w zakresie skomunikowania poszczególnych gmin powiatu olsztyńskiego między sobą, a także z centralnym jego punktem – miastem Olsztyn dotyczy obsługi w zakresie komunikacji zbiorowej, liczby i struktury przewoźników prywatnych, a także sieci kolejowej. Dodatkowo istotne z punktu widzenia skomunikowania powiatu z innymi obszarami w kraju jest określenie kierunków i zasięgu linii kolejowych, które przebiegają przez powiat. Poniżej scharakteryzowano występujące w powiecie formy i środki transportu zbiorowego.

Powiatowa Komunikacja Zbiorowa

W powiecie olsztyńskim funkcjonuje Powiatowa Komunikacja Zbiorowa (PKZ), której działanie reguluje Zarządzenie nr 46/2020 Starosty Olsztyńskiego z dnia 2 września 2020 roku w sprawie wprowadzenia regulaminu przewozów w Powiatowej Komunikacji Zbiorowej o charakterze publicznym, której organizatorem jest Powiat Olsztyński. Obecnie PKZ obsługuje jedenaście linii, które łączą niektóre gminy powiatu umożliwiając ich mieszkańcom dostęp do kluczowych obszarów i instytucji: Linia 509 łączy gminy Dobre Miasto, Jeziorany oraz Biskupiec, Linia 523 łączy gminy Olsztyn, Stawiguda oraz Purda, Linia 526 łączy gminy Olsztyn oraz Purda, Linia 549 łączy gminy Dobre Miasto oraz Dywity, Linia 573 łączy gminy Olsztyn oraz Purda, Linia 576 łączy gminy Olsztyn oraz Purda, Linia 578 obejmuje trasę w gminie Purda, Linia 590 łączy gminy Dobre Miasto oraz Świątki, Linie 593, 594 i 597 obejmują trasę w gminie Dobre Miasto. Linie PKZ umożliwiają bezpośredni dojazd do Olsztyna z dwóch gmin powiatu- Stawiguda, Purda. Jednocześnie uruchomione linie funkcjonują na obszarze gmin Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity, Jeziorany, Purda, Stawiguda oraz Świątki. PKZ nie obejmuje swoim zasięgiem gmin: Barczewo,

Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno oraz Olsztynek, co stanowi czynnik utrudniający mieszkańcom tych gmin skomunikowanie z centrum powiatu oraz pozostałymi gminami.

MPK w Olsztynie

W Olsztynie funkcjonuje transport publiczny, który znajduje się w gestii Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu (ZDZiT). ZDZiT jest to powołana przez Radę Miasta Olsztyna jednostka budżetowa, pełniąca funkcję organizatora publicznego transportu zbiorowego w mieście Olsztynie i gminach ościennych Barczewo, Dywity, Olsztynek, Purda oraz Stawiguda, które z miastem Olsztyn podpisały porozumienia o organizowaniu publicznego transportu zbiorowego. W ramach transportu publicznego funkcjonują w chwili obecnej trzy linie tramwajowe, trzydzieści cztery linie autobusowe normalne, pięć linii specjalnych, dwie linie nocne oraz dwie linie zastępcze.

Przewoźnicy prywatni

Prywatne przedsiębiorstwa zajmujące się przewozem ludzi stanowią uzupełnienie systemu komunikacji zbiorowej, której organizatorem są podmioty publiczne. Jednocześnie podmioty prywatne mogą zaspokajać potrzeby mieszkańców oraz zapewniać transport na obszarach, których nie pokrywają publiczne firmy transportowe. Jako przykład można podać PKS Olsztyn (Olsztyński Bus sp. z o.o.), które realizuje autobusowe przewozy pasażerskie zwłaszcza na trasach dalekobieżnych. Aby móc prowadzić działalność związaną z transportem ludzi niezbędne są odpowiednie zezwolenia. Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonują dwa przedsiębiorstwa mające zezwolenie na obsługę pięciu linii komunikacyjnych¹⁰. Linie te obejmują gminy Biskupiec Jeziorany, Kolno oraz Purda. Warto zauważyć, że są to podmioty, które licencję otrzymały w latach 2018-2020, a więc czas ich funkcjonowania nie jest długi, jednocześnie wskazuje to na poprawę sytuacji komunikacyjnej w powiecie.

Tabela 25 Wykaz przedsiębiorców posiadających zezwolenia na wykonywanie regularnego transportu drogowego osób na terenie Powiatu Olsztyńskiego

Lp.	Numer zezwolenia	Nazwa przedsiębiorcy	Linia komunikacyjna
1	3/2018	FASTER Typa Radosław	12 ZERBUŃ – FRANKNOWO - TŁOKOWO
2	2/2018	FASTER Typa Radosław	14 ZERBUŃ – JEZIORANY - ZERBUŃ
3	1/2018	FASTER Typa Radosław	13 JEZIORANY – ŻARDENIKI - PISZEWO
4	3/2019	FASTER Typa Radosław	GIŁAWY - KLEBARK WIELKI - OSTRZESZEWO
5	1/2020	WOJTEX FH-U Marcin Kozoń	Ryn Reszelski - Kolno - Biskupiec

Źródło danych: <https://bip.powiat-olsztynski.pl/>

W powiecie olsztyńskim jest także 21 podmiotów posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób¹¹. W przypadku wskazanych podmiotów są to często przedsiębiorstwa,

¹⁰ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających zezwolenia na wykonywanie regularnego transportu drogowego osób na terenie Powiatu Olsztyńskiego (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 11.04.2022

¹¹ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 11.07.2022)

które licencję na świadczenie usług otrzymały nawet dwadzieścia lat temu, a więc są na rynku obecne od dawna. Widoczny jest jednocześnie brak tego typu licencji wydawanych po roku 2016.

Tabela 26 Wykaz przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób

Lp.	Data wydania	Nr licencji	Nazwa przedsiębiorcy
1	15.04.2002	27174	HANDEL I USŁUGI TRANSPORTOWE SŁAWOMIR JASTRZĘBOWSKI
2	30.04.2002	15816	USŁUGI TRANSPORTOWE JÓZEF KRZYŻANOWSKI
3	23.08.2002	54092	RDM DOROTA RYNKO
4	02.09.2002	13671	„SKIBEL” PIOTR SKIBEL
5	31.10.2002	13674	„PREZWOZY PASAŻERSKIE” JÓZEF SOKALSKI
6	20.01.2003	13678	MIROSŁAW GAŃKO
7	18.02.2003	54089	MIROSŁAW GALSKI
8	02.07.2003	21787	ANDRZEJ CHYCZEWSKI
9	08.07.2003	21790	MIROSŁAW NOSEK
10	15.10.2003	21795	„TRANSPORT OSOBOWY” LUCJAN KOBUS
11	04.12.2003	21796	MIECZYŚLAW RUCIŃSKI
12	03.12.2007	48859	„INTER –TRANS” KRZYSZTOF KOBUS W SPADKU
13	29.10.2008	48860	„TRANSPORT OSOBOWY STEPANIUK” MARCIN STEPANIUK
14	25.11.2008	48861	„CARO” BOGDAN STEPANIUK
15	08.07.2009	48863	STANISŁAW MAJEWSKI
16	12.08.2010	48865	ANNA KRUSZEWSKA
17	27.12.2010	53383	LESZEK GULMANTOWICZ
18	08.03.2011	53375	ADAM STACHEWICZ
19	09.11.2011	53378	„INTER-BUS” ANDRZEJ ARGALSKI
20	25.02.2013	53382	SŁAWOMIR ZIELIŃSKI „SA-TO BUS”
21	08.07.2016	54090	WAGNER TRANSPORT MONIKA WAGNER

Źródło danych: <https://bip.powiat-olsztynski.pl/>

W powiecie olsztyńskim funkcjonuje 14 przedsiębiorstw posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób pojazdem samochodowym przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu powyżej 7 i nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą¹². Rozwój tego typu transportu obejmuje w województwie ostatnich osiem lat, w trakcie których wydawane były licencje.

Tabela 27 Wykaz przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób pojazdem powyżej 7 do 9 miejsc

Lp.	Data wydania	Nr licencji	Nazwa przedsiębiorcy
1	18.09.2014	1/2014	ZBIGNIEW OGRODOWCZYK "TAXI"
2	22.07.2015	1/2015	HANDEL, TRANSPORT, BUDOWNICTWO KAMIL ANASIŃSKI
3	27.11.2015	2/2015	EUROBUS, TOMASZ FRAN CZAK
4	19.07.2016	1/2016	RYSZARD DEPCZYŃSKI
5	14.12.2016	2/2016	WAGNER TRANSPORT - MONIKA WAGNER
6	15.11.2018	1/2018	KOWALSKI BUS SP Z O.O.
7	24.01.2019	1/2019	FUH ITER-BUS ANDRZEJ ARGALSKI

¹² Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób pojazdem samochodowym przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu powyżej 7 i nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 13.07.2022)

Lp.	Data wydania	Nr licencji	Nazwa przedsiębiorcy
8	18.02.2019	2/2019	TRANS-KOP ZBIGNIEW JANUSZKO
9	15.03.2019	3/2019	STRATEG ROZWOJU MARCELINA RYBARKIEWICZ
10	08.08.2019	4/2019	PRACODAJNIA24.PL Sp.z.o.o
11	06.03.2020	1/2020	INTER-TRANS KRZYSZTOF KOBUS W SPADKU
12	20.09.2021	1/2021	MARCIN OLKOWSKI
13	21.10.2021	2/2021	EWELINA OLKOWSKA
14	08.07.2022	1/2022	PRZEWÓZ OSÓB PAWEŁ KOWALSKI

Źródło danych: <https://bip.powiat-olsztynski.pl/>

Dwa przedsiębiorstwa posiadają zgodę na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób samochodem osobowym na terenie powiatu olsztyńskiego¹³.

Tabela 28 Wykaz przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób samochodem osobowym

Lp.	Data wydania	Nr licencji	Nazwa przedsiębiorcy
1	10.08.2020	1/2020	SŁAWOMIR STRASZEWSKI
2	06.08.2021	1/2021	NAMARZE MARZENA CHOJNOWSKA

Źródło danych: <https://bip.powiat-olsztynski.pl/>

Transport kolejowy

Zgodnie z danymi GUS, długość linii kolejowych pozostających w eksploatacji wynosiła w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku 1 091 kilometrów. Na przestrzeni ostatnich 10 lat długość trakcji kolejowych, które pozostają w eksploatacji stopniowo się zmniejsza.

Tabela 29 Długość linii kolejowych w województwie warmińsko-mazurskim (dane w km)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1 238	1 078	1 116	1 138	1 081	1 084	1 084	1 138	1 138	1 091

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przez teren powiatu olsztyńskiego przebiega sześć linii kolejowych. Centralnym węzłem powiatu jest miasto Olsztyn, przez który przebiega pięć spośród nich. Spośród tych pięciu linii dwie linie - 216 oraz 353 - zostały wskazane w Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2013 r. (jako linie o znaczeniu państwowym, a ich klasa określona jest jako pierwszorzędna. Linia 353 jest także częścią transeuropejskiej sieci transportowej i tym samym staje się jednym z ważniejszych szlaków kolejowych w tej części kraju. Przebiegające przez powiat olsztyński linie kolejowe łączą z Olsztynem sześć gmin powiatu: Barczewo, Biskupiec (linia 223 jest częściowo zamknięta), Dobre Miasto, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno, Olsztynek, Purdę oraz Stawigudę.

¹³ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób samochodem osobowym (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 21.01.2022)

Tabela 30 Linie kolejowe w powiecie olsztyńskim według danych PLK SA

Lp	Numer linii	Nazwa linii	Obejmowane gminy	Linia znaczenia państwowego	Kategoria linii
1	221	Olsztyn Gutkowo- Braniewo	Jonkowo, Dywity, Dobrze Miasto	nie	drugorzędna
2	220	Olsztyn Główny- Bogaczewo	Jonkowo	nie	pierwszorzędna
3	353	Poznań Wschód- Skandawa	Gietrzwałd, Barczewo, Biskupiec, Kolno	tak	pierwszorzędna
4	216	Działdowo- Olsztyn Główny	Stawiguda, Olsztynek	tak	pierwszorzędna
5	219	Olsztyn Główny- Ełk	Purda	nie	drugorzędna
6	223	Czerwonka- Ełk	Biskupiec	nie	drugorzędna

Źródło danych: <https://www.plk-sa.pl/>

Na terenie powiatu funkcjonuje 20 stacji kolejowych. Największa liczba stacji - 4 znajduje się w gminach Jonkowo oraz Stawiguda, najmniejsza zaś - 1 w gminach Biskupiec oraz Kolno. Największa średnia liczba zatrzymań pociągów ma miejsce na stacji Olsztynek (gmina Olsztynek), na której na dobę średnio zatrzymuje się 20 składów pociągów pasażerskich. Najrzadziej, średnio 8 razy na dobę, pociągi pasażerskie zatrzymują się na stacjach Waplewo (gmina Olsztynek) oraz Bartąg, Gągławki, Gryżliny i Stawiguda (gmina Stawiguda). Największy ruch pasażerski odnotowywany jest na stacji Olsztynek (gmina Olsztynek), która znajduje się na linii kolejowej nr 216 i jak wskazano powyżej obsługuje średnio 20 zatrzymań składów pasażerskich na dobę. Na tej stacji średnia dobową wymiana pasażerska wynosi między 300 a 499 osób. Stacjami, na których wymiana pasażerska jest również znaczna, są stacje Czerwonka (gmina Biskupiec), gdzie wynosi ona między 150 a 199 osób oraz Wipsowo (gmina Barczewo) i Biesal (gmina Gietrzwałd) gdzie wynosi ona między 100 a 149 osób. Stacjami, na których wymiana pasażerska jest najmniejsza są stacje Bartąg (gmina Stawiguda) oraz Gągławki (gmina Stawiguda). Na tych stacjach dobową wymiana pasażerska wynosi między 0 a 9 osób.

Tabela 31 Średnia dobową liczba zatrzymań oraz wymiana pasażerska na stacjach kolejowych w gminach powiatu olsztyńskiego (dane za rok 2021)

Lp.	nazwa stacji	gmina	linie kolejowe	średnia dobową liczba zatrzymań	wymiana pasażerska [liczba osób]
1	Barczewo	Barczewo	353	17	50 - 99
2	Łęgajny	Barczewo	353	11	20 - 49
3	Wipsowo	Barczewo	353	11	100 - 149
4	Czerwonka	Biskupiec	223, 353	11	150 - 199
5	Biesal	Gietrzwałd	353	18	100 - 149
6	Naterki	Gietrzwałd	353	15	20 - 49
7	Unieszewo	Gietrzwałd	353	18	50 - 99
8	Gamerki Wielkie	Jonkowo	220	13	50 - 99
9	Godki	Jonkowo	220	12	10 - 19
10	Jonkowo	Jonkowo	220	12	50 - 99
11	Wołowno	Jonkowo	220	12	50 - 99
12	Górowo	Kolno	353	11	20 - 49
13	Olsztynek	Olsztynek	216	20	300 - 499

Lp.	nazwa stacji	gmina	linie kolejowe	średnia dobowa liczba zatrzymań	wymiana pasażerska [liczba osób]
14	Waplewo	Olsztynek	216	8	10 - 19
15	Klewki	Purda	219	14	10 - 19
16	Marcinkowo	Purda	219	14	50 - 99
17	Bartąg	Stawiguda	216	8	0 - 9
18	Gągławki	Stawiguda	216	8	0 - 9
19	Gryźliny	Stawiguda	216	8	10 - 19
20	Stawiguda	Stawiguda	216	8	20 - 49

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie <https://dane.utk.gov.pl/sts/przewozy-pasazerskie/wymiana-pasazerska-nas/18886,Przewozy-pasazerskie.html>

Lądowiska

Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonują trzy lądowiska:

1. Lądowisko w Gryźlinach (współwłasność powiatu olsztyńskiego i gminy Stawiguda), które powstało w miejscu poniemieckiego lotniska wojskowego z okresu II Wojny Światowej. Pas startowy lądowiska ma długość 800 metrów i szerokość 60 metrów oraz trawiastą nawierzchnię¹⁴.
2. Prywatne Lądowisko Kikity zlokalizowane jest nad jeziorem Luterskim 30 km od Olsztyna. Pas startowy lądowiska ma długość 850 metrów i szerokość 35 metrów oraz trawiastą nawierzchnię¹⁵.
3. Podolsztyńskie Lotnisko Dajtki, z którego korzysta Aeroklub Warmińsko-Mazurski. Lotnisko dysponuje dwoma pasami startowymi- jeden o nawierzchni asfaltowej, długości 850 metrów i szerokości 23 metrów, drugi o nawierzchni trawiastej, długości 850 metrów i szerokości 100 metrów¹⁶

Obecność lądowisk oraz lotniska na terenie powiatu sprzyjać może rozwojowi turystyki i organizacji imprez lotniczych. Stwarza także przestrzeń dla osób chcących odbyć szkolenia w zakresie pilotażu.

Ekomobilność

Ekomobilność jest zagadnieniem, które w coraz większym stopniu staje się istotnym kryterium w kontekście transportu zbiorowego. Kwestia ta jest jednym z działań realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) są narzędziem dotyczących rozwoju terytorialnego. Po raz pierwszy było wdrażane w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Dzięki ZIT partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie mogą realizować wspólnie przedsięwzięcia, które z jednej strony wykorzystują działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a z drugiej strony Europejskiego Funduszu Społecznego. Odbywało się to na poziomie poszczególnych województw w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020. Działania w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego obszaru

¹⁴ <http://www.powiat-olsztynski.pl/ladowisko-w-gryzlinach/?print=print>

¹⁵ <http://www.kikity.com.pl/>

¹⁶ <http://aeroklub.olsztyn.pl/>

funkcjonalnego Olsztyna prowadzone są w partnerstwie tworzonym przez: Miasto Olsztyn, Gmina Barczewo, Gmina Purda, Gmina Stawiguda, Gmina Gietrzwałd, Gmina Jonkowo, Gmina Dywity. Nowa wizja zrównoważonej mobilności miejskiej dla MOF Olsztyna, została sformułowana w następujący sposób: *W 2040 r. system transportowy będzie integrować atrakcyjny i wielofunkcyjny MOF Olsztyna, w którym jest kilka ważnych miast. Będzie ograniczać się zabudowę, dbać o rozwój mobilności (we współpracy instytucji publicznych na tym terenie) i o transport niskoemisyjny. Przestrzeń będzie zagospodarowywana wzdłuż korytarzy transportowych*¹⁷. Ekomobilność w odniesieniu do transportu publicznego stanowi drugi cel strategiczny rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna. Projekt Ekomobilny MOF jest realizowany w trybie konkursowym w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Projekt realizuje priorytety Strategii MOF Olsztyna sformułowane w ramach drugiego celu strategicznego:

- 2.1. Poprawa jakości połączeń drogowych w MOF oraz dostępności do sieci TEN-T.
- 2.2. Poprawa bezpieczeństwa transportu drogowego.
- 2.3. Rozwój systemu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego

Ze środków Unii Europejskiej przewidziano na realizację projektu 19 752 750,05 Euro. W ramach projektu zawarte zostały umowy na realizację następujących działań: Rozwój łańcuchów ekomobilności w Olsztynie poprzez rozbudowę infrastruktury rowerowej i zakup taboru – kwota wnioskowanego dofinansowania 30 524 222,16 zł; Poprawa ekomobilności na terenie Gminy Stawiguda - kwota wnioskowanego dofinansowania 13 449 354,76 zł; Kompleksowy projekt zwiększający ekomobilność na terenie Gminy Dywity – kwota wnioskowanego dofinansowania 5 863 210,49 zł; Poprawa ekomobilności miejskiej na terenie Gminy Jonkowo – kwota wnioskowanego dofinansowania 16 660 000,00 zł; Wzrost efektywności energetycznej w Olsztynie poprzez rozwój ekomobilności miejskiej i przebudowę, na energooszczędne, oświetlenia miejskiego – kwota wnioskowanego dofinansowania 5 999 686,78 zł.

4.3 Infrastruktura sieciowa

Istotnym wyznacznikiem poziomu rozwoju danego obszaru, są wskaźniki dotyczące odsetka osób korzystających z infrastruktury komunalnej (wodociągów, kanalizacji czy sieci gazowniczej). Powiat olsztyński charakteryzuje się niższymi wartościami wskaźników w porównaniu do ich średnich wartości zarówno dla województwa, jak i całego kraju. Liczba ludności korzystającej z każdej z sieci infrastruktury komunalnej wzrosła w okresie 2017 – 2021, przy czym największy przyrost użytkowników odnotowano

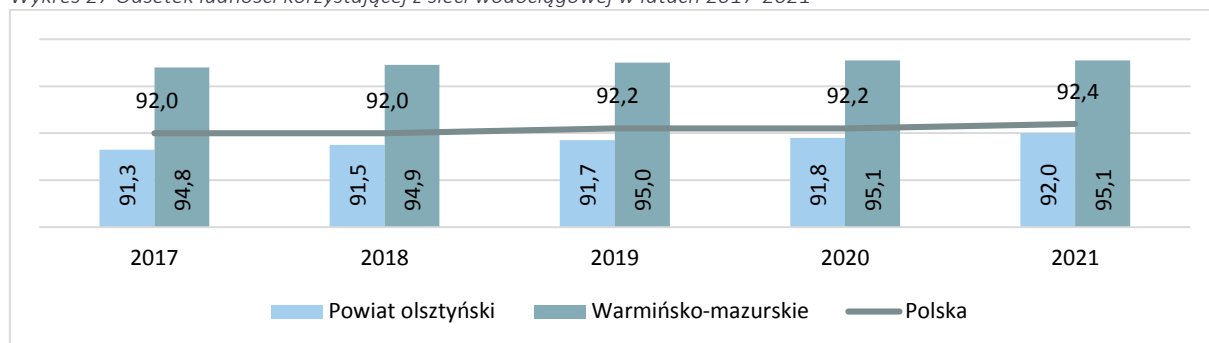
---

¹⁷ <https://zit.olsztyn.eu/plan-zrownowazonej-mobilnosc-dla-mof-olsztyna-2030.html>.

dla sieci gazowniczej. Stosunkowo najlepiej rozwiniętą siecią infrastruktury komunalnej na terenie powiatu jest sieć wodociągowa, z której korzysta 92% mieszkańców. Wskaźnik ten w 2021 r. wzrósł w porównaniu do roku 2017, w którym wynosił 91,3%. Wskaźnik dostępu do sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu olsztyńskiego, jest niższy o 7,5 pp. w porównaniu do średniej wojewódzkiej oraz o 4,3 pp. w porównaniu do sytuacji w całym kraju.

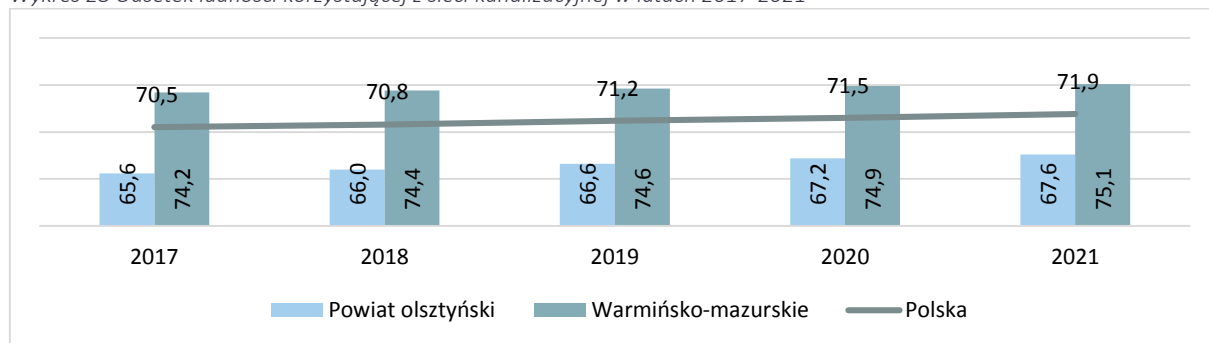
Zdecydowanie naj słabiej rozwinięta jest infrastruktura gazowa, z której korzysta co trzeci mieszkaniec powiatu. Wskaźnik ten jest niższy od średniej ogólnopolskiej o 19,1 pp. oraz o 7,1 pp. niższy od średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego.

Wykres 27 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2017-2021

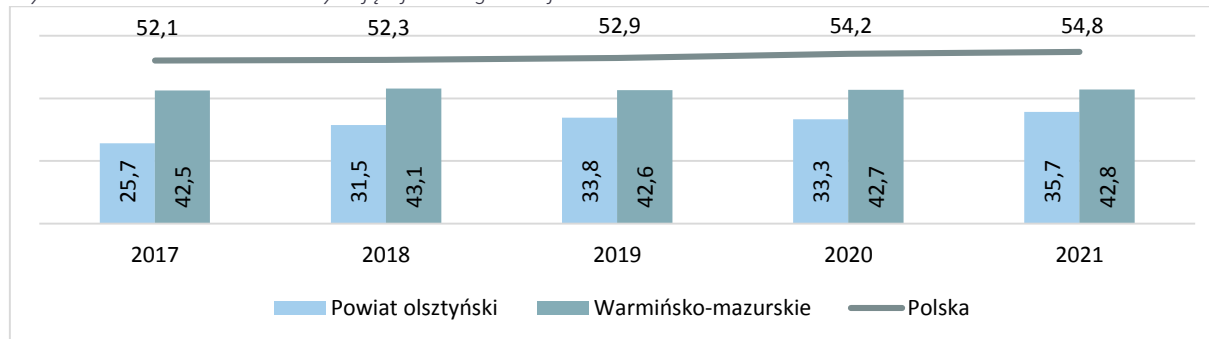
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 28 Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

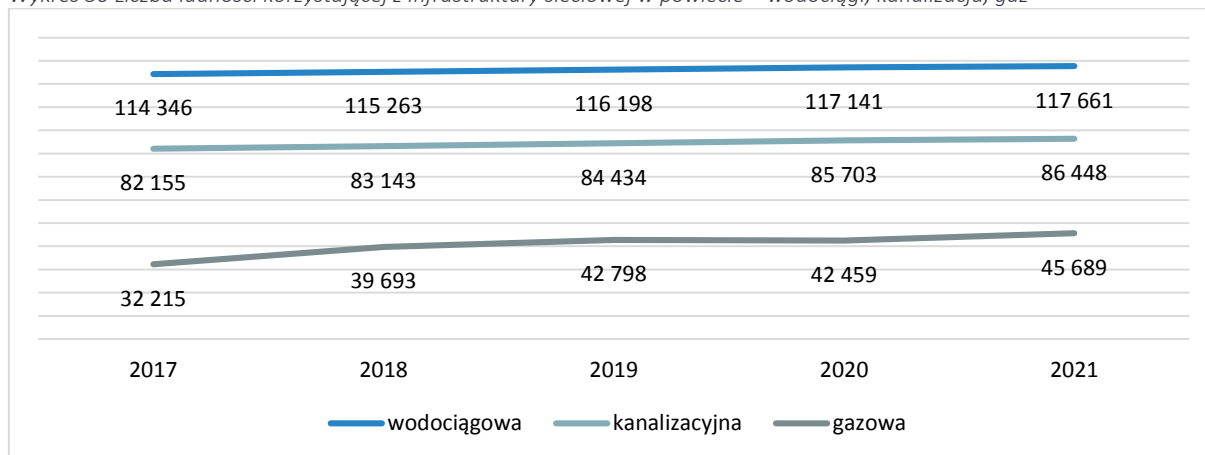
Wykres 29 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z sieci wodociągowej w 2021 r. korzystało ponad 117 tys. mieszkańców powiatu, a z sieci kanalizacyjnej ponad 86 tys. W przypadku sieci gazowej korzystało z niej ponad 45 tys. osób.

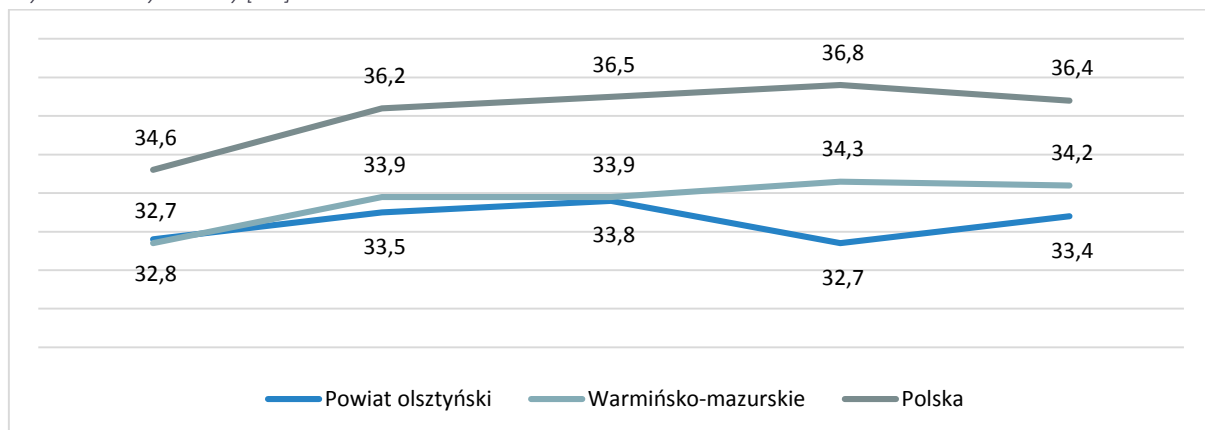
Wykres 30 Liczba ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej w powiecie – wodociągi, kanalizacja, gaz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik dotyczący zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca kształtował się w latach 2017 - 2021 w powiecie olsztyńskim na podobnym poziomie, jak w przypadku całego województwa warmińsko-mazurskiego (w 2021 roku 33,4 m³ dla powiatu przy 34,2 m³ dla województwa) i w całym analizowanym okresie pozostawał poniżej poziomu wartości wskaźnika dla całego kraju (w 2021 roku 36,4 m³).

Wykres 31 Zużycie wody [m³] na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

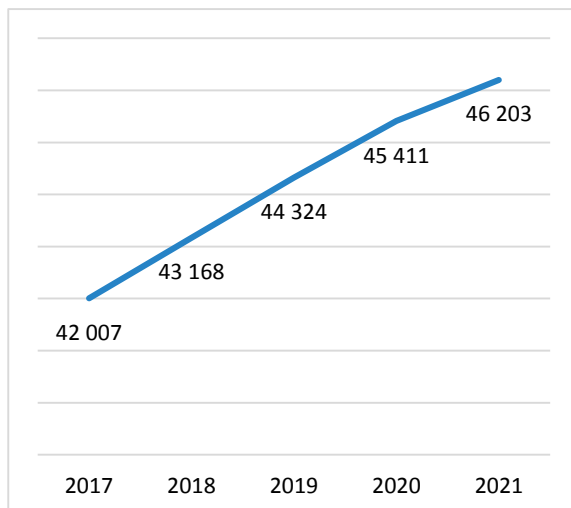
W latach 2017 – 2021 na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonowały biologiczne oczyszczalnie ścieków, w tym także z podwyższonym usuwaniem biogenów. W 2017 roku w powiecie funkcjonowały 24 oczyszczalnie, w tym siedem o podwyższonym usuwaniu biogenów, w 2018 było ich już 25, a w 2019 26, przy tym samej liczbie oczyszczalni o podwyższonym usuwaniu biogenów. Od 2019 roku liczba oczyszczalni ścieków utrzymuje się na tym samym poziomie.

4.4 Mieszkalnictwo

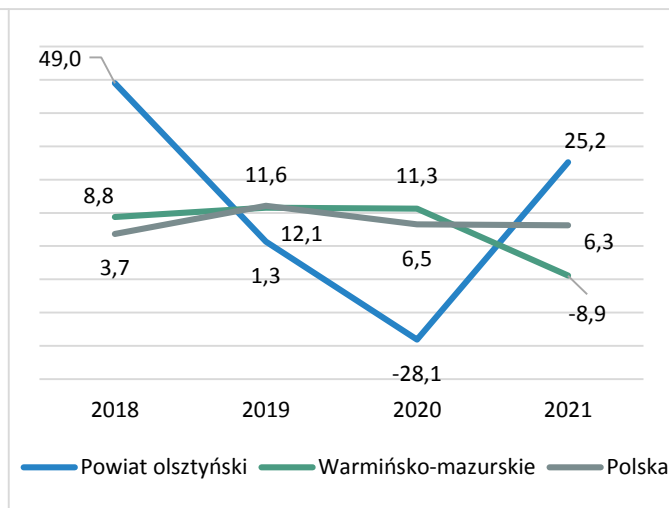
Liczba nieruchomości w powiecie olsztyńskim, stanowiąca zasoby mieszkaniowe, wynosi według danych GUS za 2021 rok 46 203 nieruchomości, co oznacza, że na każde 1 000 mieszkańców przypadają 358,3 mieszkania. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (388,9) oraz

mniej od średniej dla całej Polski (405,2). Dynamika liczby mieszkań oddawanych do użytkowania w powiecie w latach 2018 – 2020, po okresie znaczącego przyrostu liczby mieszkań, wskazywała na pogorszenie sytuacji w porównaniu do sytuacji w województwie i całym kraju, jednak w 2021 roku ponownie uległa ona poprawie. Liczba mieszkań ogółem w latach 2017-2021 uległa zwiększeniu o 10%.

Wykres 32 Liczba mieszkań w powiecie olsztyńskim

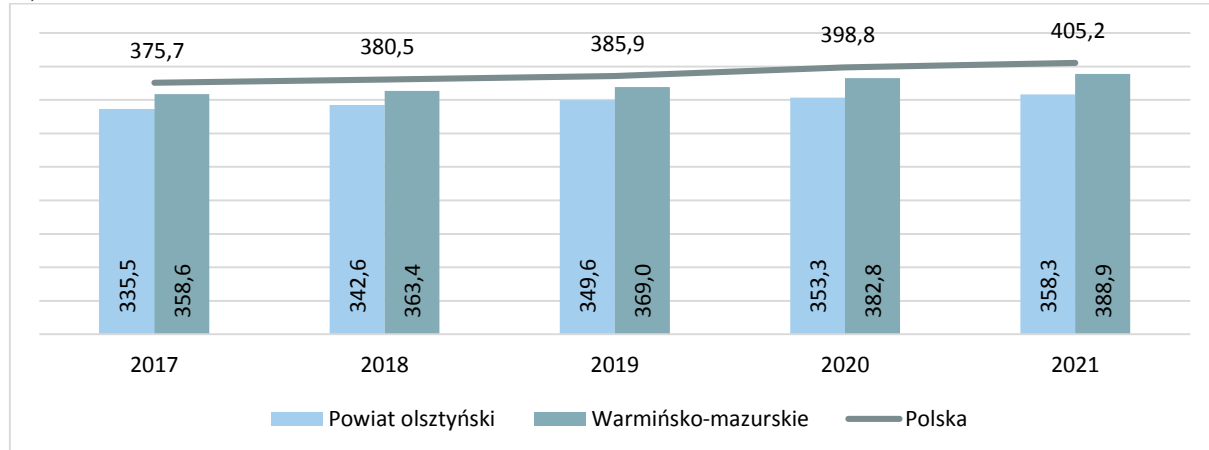
Wykres 33 Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 34 Mieszkania na 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku w powiecie olsztyńskim oddano do użytku 1 069 mieszkań¹⁸, a więc zdecydowanie więcej niż jeszcze rok wcześniej (854) i podobnie dużo, jak w latach 2018 i 2019. W 2021 roku na każdy 1 000 mieszkańców oddano do użytku 8,36 nowych mieszkań. Jest to wartość znacznie

¹⁸ Lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób - wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu. (definicja GUS)

większa od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (4,19) oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski (6,16).

Tabela 32 Liczba mieszkań oddanych do użytkowania

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	787	1 172	1 187	854	1 069
Warmińsko-mazurskie	4 783	5 202	5 806	6 460	5 884
Polska	178 342	185 063	207 425	220 831	234 680

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2021 roku w powiecie olsztyńskim to 99,4 m² i jest ona większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa warmińsko-mazurskiego (91,9 m²) oraz większa od przeciętnej powierzchni użytkowej nieruchomości w całej Polsce (92,9 m²).

Odsetek mieszkań w powiecie olsztyńskim, które wyposażone są w instalacje techniczno-sanitarne jest niższy niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. W przypadku mieszkań wyposażonych w dostęp do wodociągu jest to różnica na poziomie 1,65 pp. w porównaniu do województwa oraz 1,43 pp. w przypadku Polski. Dostęp do ustępu spłukiwanego w mieszkaniach powiatu olsztyńskiego jest o 1,95 pp. niższy niż w przypadku województwa oraz o 1,24 pp. niższy niż w całym kraju. W przypadku dostępu do łazienki, mieszkania w powiecie olsztyńskim wyposażone są w nie rzadziej niż w całym województwie o 2,34 pp. i rzadziej niż w kraju o 1,85 pp. Dostęp do centralnego ogrzewania w mieszkaniach powiatu olsztyńskiego jest o 3,55 pp. niższy niż według danych dla województwa oraz 2,76 pp. niż w przypadku danych dla całej Polski.

Warto wspomnieć, że gminy powiatu takie jak Biskupiec, Dobre Miasto, Gietrzwałd, Kolno oraz Purda należą do Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej KZN-Północ sp. z o.o., której celem jest budowa mieszkań na tani wynajem, przeznaczonych dla osób o umiarkowanych dochodach. W ramach inwestycji planowane jest powstanie blisko 170 mieszkań na terenie powiatu olsztyńskiego – z czego najwięcej w Gminie Purda (około 60). Realizacja tego typu inwestycji przyczyni się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej powiatu.

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niski czas dojazdu do Olsztyna w przypadku mieszkańców większości gmin powiatu • Wzrastająca długość ścieżek rowerowych • Stosunkowo dobrze rozwinięta powiatowa komunikacja zbiorowa • Stosunkowo duża liczba przewoźników prywatnych • Dobre skomunikowanie kolejowe zachodniej i południowej części powiatu • Wzrost liczby ludności korzystającej z każdej z sieci infrastruktury komunalnej • Poprawa w zakresie dynamiki liczby mieszkań oddawanych do użytkowania • Stosunkowo duża powierzchnia użytkowa nieruchomości 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyłączenie niektórych gmin z zasięgu powiatowej komunikacji zbiorowej • Słabo rozwinięta infrastruktura gazowa • Wzrost zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca • Stosunkowo niska liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców • Odsetek mieszkań w powiecie olsztyńskim, które wyposażone są w instalacje techniczno-sanitarne niższy niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego i Polski • Niezrównoważony rozwój gmin powiatu olsztyńskiego • Słabe planowanie przestrzenne w gminach pod kątem infrastruktury gospodarczej i mieszkalnej w celu rozwijania obszarów pod inwestycje. • Słaby rozwój infrastruktury kanalizacyjnej w gminach • Długość infrastruktury rowerowej uniemożliwiającej mobilność mieszkańców i turystów

4.5 Porównanie gmin powiatu

Długość dróg rowerowych w przeliczeniu na 100 km² powierzchni gminy pokazuje, gdzie sieć dróg rowerowych jest najgęstsza. W 2021 r. gminą o największej długości ścieżek rowerowych w stosunku do powierzchni była Gmina Stawiguda (7,1 km), która znacząco wyróżniała się na tle pozostałych jednostek terytorialnych. Także wskaźnik dla Gminy Dywity wypadł dość korzystnie (5,0 km). W trzech gminach nie odnotowano żadnych dróg przeznaczonych dla rowerów. Dynamika zmian w pozostałych gminach była dodatnia, co wskazuje na rozwój infrastruktury rowerowej. Mimo to, sieć dróg rowerowych na terenie większości gmin jest stosunkowo słabo rozwinięta. Istnieje zatem potrzeba rozwijania tej sieci na potrzeby transportu rowerowego – umożliwiającego sprawne przemieszczanie się pomiędzy wszystkimi gminami powiatu. Jest to szczególnie ważne biorąc pod uwagę rozwój turystyczny na obszarze powiatu.

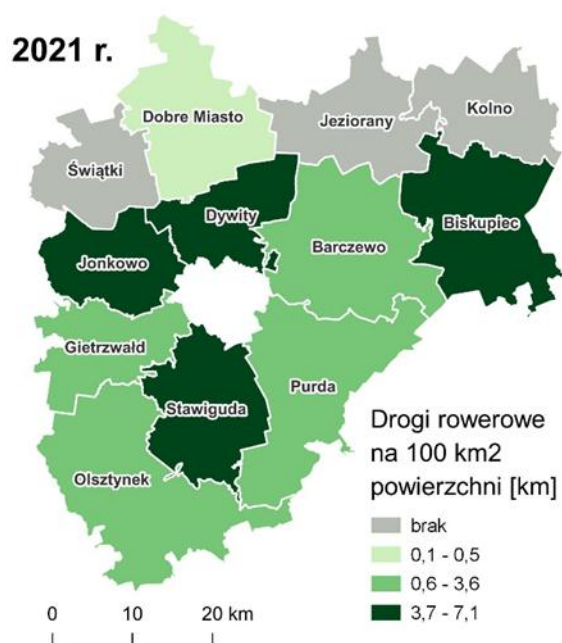
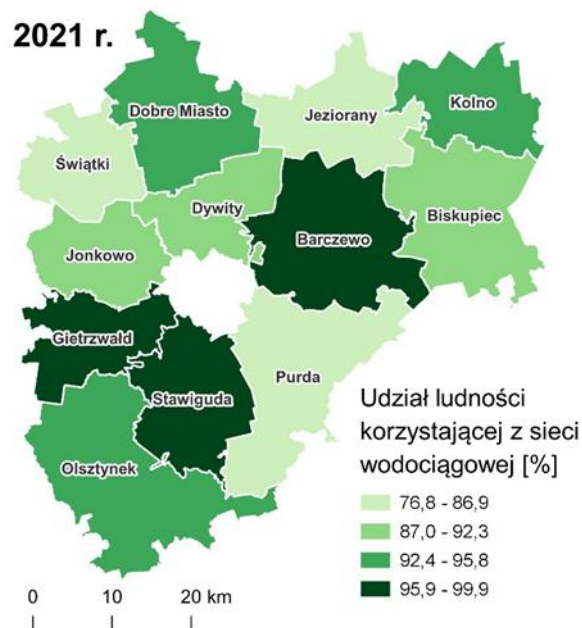

Tabela 33 Drogi rowerowe na 100 km² [km] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	0,0	0,0	0,0	0,9	+0,9
Biskupiec	1,9	1,9	4,1	4,3	+2,4
Dobre Miasto	0,0	0,0	0,0	0,4	+0,4
Dywity	0,0	1,7	1,7	5,0	+5,0
Gietrzwałd	0,0	0,0	0,0	3,3	+3,3
Jeżiorany	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Jonkowo	0,0	0,0	0,0	4,9	+4,9
Kolno	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Olsztynek	0,6	0,6	0,7	0,7	+0,1
Purda	0,2	0,2	0,2	0,6	+0,4
Stawiguda	0,0	0,0	2,0	7,1	+7,1
Świątki	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Obszar miejski ogółem	bd				
Obszar wiejski ogółem	bd				
Powiat olsztyński	0,3	0,4	0,8	2,1	+1,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej był zróżnicowany w poszczególnych gminach powiatu. Niewątpliwie najlepiej rozwiniętą siecią wodociągową cechowała się Gmina Stawiguda oraz Gmina Barczewo – w obu jednostkach udział ludności korzystającej z wodociągu wyniósł niemal 100%. W trzech gminach odsetek ten wyniósł poniżej 80% - z czego najniższy odnotowano w Gminie Purda (76,8%). Dynamika zmian w latach 2012-2021 była dodatnia dla wszystkich gmin w powiecie. Największy progres wystąpił w Gminie Barczewo, w której odsetek ludności korzystającej z wodociągu wzrósł o blisko 18 pp. w ostatnim

dziesięcioleciu. Różnica pomiędzy wskaźnikiem dla obszaru miejskiego i wiejskiego uległa w tym czasie zmniejszeniu – w 2012 r. wyniosła niemal 20 pp., natomiast w 2021 r. już tylko 10 pp. Wskazuje to na rozwój sieci wodociągowej na obszarze wiejskim w analizowanym okresie (10,8 pp.). Na obszarze miejskim także zauważono wzrost odsetka osób korzystających z wodociągu (1,4 pp.).

Tabela 34 Odsetek ludności korzystającej z wodociągu [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	82,2	99,9	99,9	99,9	+17,7 pp.
Biskupiec	87,0	89,0	89,0	89,3	+2,3 pp.
Dobre Miasto	89,2	92,9	93,7	93,9	+4,7 pp.
Dywity	88,7	89,7	90,1	90,9	+2,2 pp.
Gietrzwałd	86,5	95,1	95,5	95,9	+9,4 pp.
Jeziorany	78,0	79,5	79,4	79,6	+1,6 pp.
Jonkowo	85,7	90,7	90,6	91,5	+5,8 pp.
Kolno	92,9	92,9	93,1	93,0	+0,1 pp.
Olsztynek	82,7	95,4	95,5	95,7	+13,0 pp.
Purda	74,3	75,4	75,6	76,8	+2,5 pp.
Stawiguda	87,2	99,9	99,9	99,9	+12,7 pp.
Świątki	76,3	77,1	77,5	78,7	+2,4 pp.
Obszar miejski ogółem	97,7	99,1	99,1	99,1	+1,4 pp.
Obszar wiejski ogółem	78,1	87,4	88,0	89,0	+10,8 pp.
Powiat olsztyński	84,5	91,1	91,5	92,0	+7,5 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na poziomie gmin jest bardziej zróżnicowany niż ten dotyczący sieci wodociągowej. W 2021 r. największym odsetkiem ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyróżniły się dwie jednostki – Gmina Stawiguda (96,2%) oraz Gmina Gietrzwałd (88,1%). Najgorzej rozwiniętą siecią kanalizacyjną cechowała się natomiast Gmina Kolno (37,7%). Jest to jedyna gmina, w której odnotowano spadek udziału ludności korzystającej z infrastruktury kanalizacyjnej (0,2 pp.). Szczególnie niski poziom skanalizowania dotyczy także m.in.

Gminy Świątki (34,2%). Największą dynamikę zmian w analizowanym dziesięcioleciu odnotowano w minie Gietrzwałd (24,8 pp.). Większy odsetek ludności korzystającej z kanalizacji wyróżniał obszar miejski (93,6), w którym dynamika zmian w latach 2012-2021 wyniosła zaledwie 0,3 pp. Obszar wiejski natomiast cechował się niższym odsetkiem tych osób (56,5%), lecz większą dynamiką zmian wynoszącą niemal 19 pp.

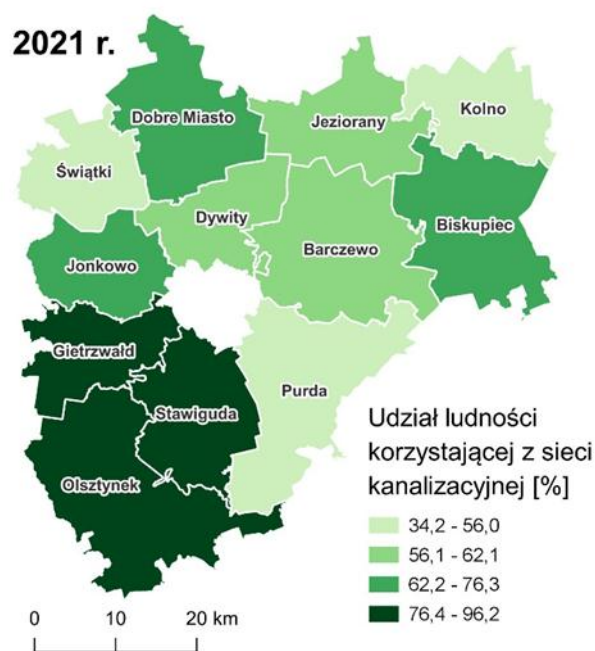

Tabela 35 Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	49,3	58,2	58,5	59,0	+9,7 pp.
Biskupiec	58,9	64,7	64,8	65,6	+6,7 pp.
Dobre Miasto	68,1	68,5	75,0	74,7	+6,6 pp.
Dywity	53,1	57,1	58,5	60,7	+7,6 pp.
Gietrzwałd	63,3	86,0	87,1	88,1	+24,8 pp.
Jeziorany	56,1	61,3	61,0	60,9	+4,8 pp.
Jonkowo	40,0	56,6	58,6	63,4	+23,4 pp.
Kolno	37,9	37,9	36,3	37,7	-0,2 pp.
Olsztynek	63,2	80,9	80,3	81,0	+17,8 pp.
Purda	31,9	41,5	42,1	46,8	+14,9 pp.
Stawiguda	82,5	95,0	95,7	96,2	+13,7 pp.
Świątki	32,3	32,7	33,5	34,2	+1,9 pp.
Obszar miejski ogółem	93,2	93,7	93,5	93,6	+0,3 pp.
Obszar wiejski ogółem	37,6	50,7	53,6	56,5	+18,9 pp.
Powiat olsztyński	55,7	64,4	66,0	67,6	+11,9 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sieć gazowa nie jest dostępna we wszystkich gminach powiatu olsztyńskiego. W 2021 r. brak dostępu do gazu sieciowego dotyczył Gminy Świątki oraz Gminy Kolno. Bardzo niskim udziałem ludności korzystającej z sieci gazowej cechowała się Gmina Jeziorany (0,1%). Natomiast najbardziej rozwiniętą infrastrukturą gazową wyróżniała się Gmina Olsztynek, w której 57,2% mieszkańców korzystało z gazu sieciowego. W większości gmin, w latach 2012-2021 udział ten uległ zwiększeniu. Wyjątkiem jest Gmina Dobre Miasto oraz Gmina Kolno – w których odsetek

ludności korzystającej z sieci gazowej zmniejszył się kolejno o 5,7 pp. i 0,1 pp. Obszary miejskie powiatu są pod tym względem bardziej rozwinięte – w 2021 r. wspomniany odsetek wyniósł 69,2%. Na obszarze wiejskim odnotowano zdecydowanie niższy odsetek wnoszący 21,4%. Ponadto dynamika zmian udziału ludności korzystającej z sieci była wyższa na obszarze miejskim (24 pp.) niż wiejskim (11,5 pp.).

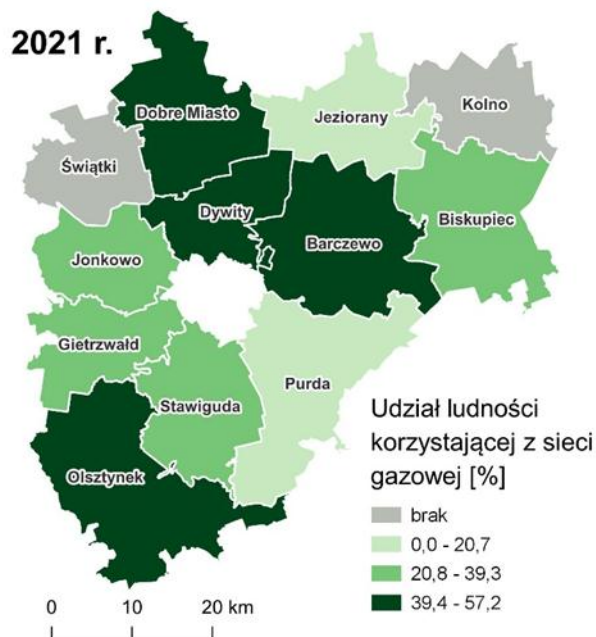
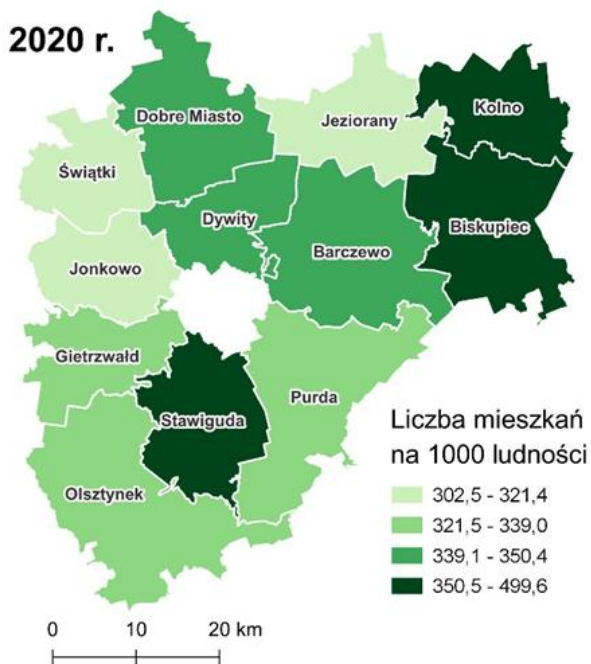

Tabela 36 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	6,9	12,5	16,1	52,0	+45,1 pp.
Biskupiec	7,4	9,1	50,1	25,9	+18,5 pp.
Dobre Miasto	56,2	55,4	54,8	50,5	-5,7 pp.
Dywity	36,6	49,6	48,7	54,2	+17,6 pp.
Gietrzwałd	12,4	19,0	18,9	23,1	+10,7 pp.
Jeziorany	0,0	0,0	0,0	0,1	+0,1 pp.
Jonkowo	3,7	9,8	10,0	27,1	+23,4 pp.
Kolno	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1 pp.
Olsztynek	50,8	56,9	51,2	57,2	+6,4 pp.
Purda	3,8	9,2	9,3	15,8	+12,0 pp.
Stawiguda	27,2	34,2	30,2	33,7	+6,5 pp.
Świątki	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Obszar miejski ogółem	45,2	48,6	67,6	69,2	+24,0 pp.
Obszar wiejski ogółem	9,9	15,1	15,2	21,4	+11,5 pp.
Powiat olsztyński	21,4	25,8	31,5	35,7	+14,3 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba mieszkań w stosunku do liczby ludności jest jednym z głównych wskaźników w sferze przestrzennej – obrazuje ogólny poziom rozwoju mieszkalnictwa. W 2020 r. liczba mieszkań na 1 000 ludności była najwyższa w Gminie Stawiguda – wyniosła niemal 500, czyli znacznie więcej niż w pozostałych gminach powiatu. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w Gminie Jonkowo (302,5). Wskaźnik wzrósł we wszystkich gminach w okresie 2012-2020. Trzeba jednak zaznaczyć, że wartość tego wskaźnika zależy nie tylko od rozwoju bazy mieszkaniowej, lecz także od liczby mieszkańców. W części gmin nastąpił spadek liczby ludności w okresie 2012-

2020, przy niewielkim wzroście liczby nowych mieszkań – tak jest m.in. w przypadku Gminy Kolno, w której wskaźnik mieszkań na 1 000 ludności zwiększył się o 10,7% głównie przez spadek liczby mieszkańców, ponieważ liczba mieszkań zwiększyła się zaledwie o 0,9%. Podobną sytuację odnotowano w Gminie Jeziorany oraz Gminie Świętki. Największy wzrost wskaźnika dotyczy Gminy Stawiguda (27,7%), w której liczba mieszkań zwiększyła się w tym czasie o ponad 100% i nastąpił przyrost liczby mieszkańców. Wskaźnik mieszkań na 1 000 ludności był wyższy na obszarze miejskim (374,0) w porównaniu do obszaru wiejskiego (345,2).

Tabela 37 Mieszkania na 1 000 ludności – porównanie gmin

Gminy	2012	2016	2018	2020	Dynamika zmian w latach 2012-2020
Barczewo	312,5	325,5	336,3	340,1	+8,8%
Biskupiec	334,7	344,0	352,9	364,8	+9,0%
Dobrze Miasto	322,7	330,7	340,1	349,5	+8,3%
Dywity	308,7	314,0	334,8	349,2	+13,1%
Gietrzwałd	320,8	322,8	332,5	336,6	+4,9%
Jeziorany	294,2	299,2	309,7	319,0	+8,4%
Jonkowo	284,7	295,6	297,7	302,5	+6,3%
Kolno	318,8	327,6	341,4	353,0	+10,7%
Olsztynek	306,3	317,6	325,0	337,9	+10,3%
Purda	298,4	305,7	316,4	322,2	+8,0%
Stawiguda	391,1	425,1	482,6	499,6	+27,7%
Świętki	282,6	288,7	295,7	305,4	+8,1%
Obszar miejski ogółem	340,3	352,2	363,5	374,0	+9,9%
Obszar wiejski ogółem	305,3	315,8	333,1	345,2	+13,1%
Powiat olsztyński	316,7	327,4	342,6	353,9	+11,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

5. Potencjał gospodarczy i rynek pracy

5.1 Struktura gospodarcza

W powiecie olsztyńskim w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 13 591 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 13 252 reprezentowały sektor prywatny (w tym 10 578 przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą), a 302 reprezentowały sektor publiczny (w tym 167 stanowiły państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego). Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się na przestrzeni lat 2017 – 2021 o 26,8% (z 8 344 w 2017 do 10 578 w 2021 roku). Zmniejszyła się natomiast liczba podmiotów reprezentujących sektor publiczny i wynika to zarówno ze spadku liczby państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego (z 347 w 2017 roku do 302 w 2021 roku), jak również ze spadku liczby spółek handlowych (z 21 w 2017 roku do 15 w 2021 roku)

Analiza zmian struktury gospodarczej powiatu olsztyńskiego w latach 2017-2021 na podstawie wpisów do rejestru REGON wskazuje na wzrost aktywności na poziomie 22%. Wzrost ten wynika ze zwiększenia liczby podmiotów reprezentujących sektor prywatny z 10 746 w 2017 roku do 13 252 podmiotów w 2021 roku (wzrost o 23,3%). W tym samym okresie liczba podmiotów sektora publicznego zmniejszyła się z 347 do 302 (spadek o 13%).

Tabela 38 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu

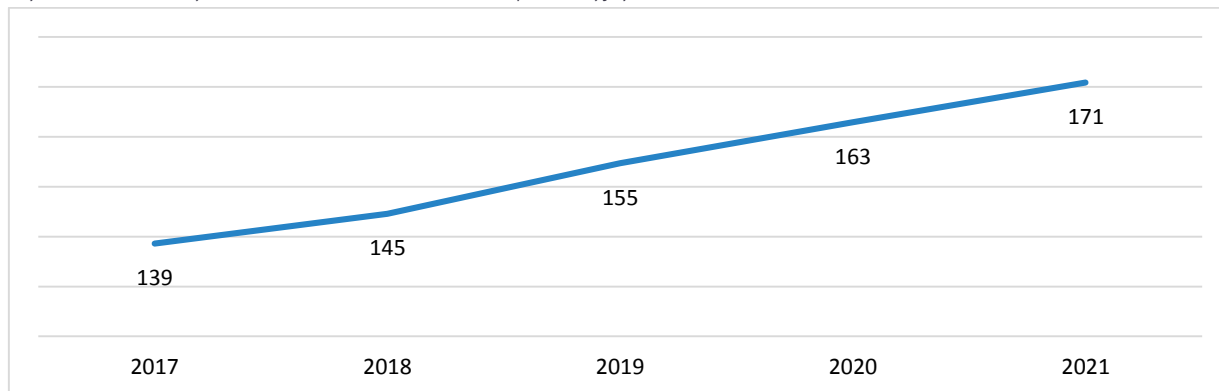
Powiat olsztyński	2017	2018	2019	2020	2021
podmioty gospodarki narodowej ogółem	11 123	11 603	12 374	12 999	13 591
sektor publiczny - ogółem	347	346	316	308	302
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	181	182	176	171	167
przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1	1
spółki handlowe	21	19	19	16	15
sektor prywatny - ogółem	10 746	11 225	12 022	12 659	13 252
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8 344	8 845	9 518	10 088	10 578
spółki handlowe	726	671	735	792	881
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	83	61	62	61	61
spółdzielnie	69	51	49	45	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza zmian struktury gospodarczej powiatu olsztyńskiego w latach 2017-2021 na podstawie zmian wartości wskaźnika dotyczącego liczby podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wskazuje na systematyczną poprawę. W latach 2017 – 2021 jest to wzrost wartości wskaźnika o 23,0%- ze 139 w 2017 roku do 171 podmiotów na 1 000 mieszkańców w 2021 roku.

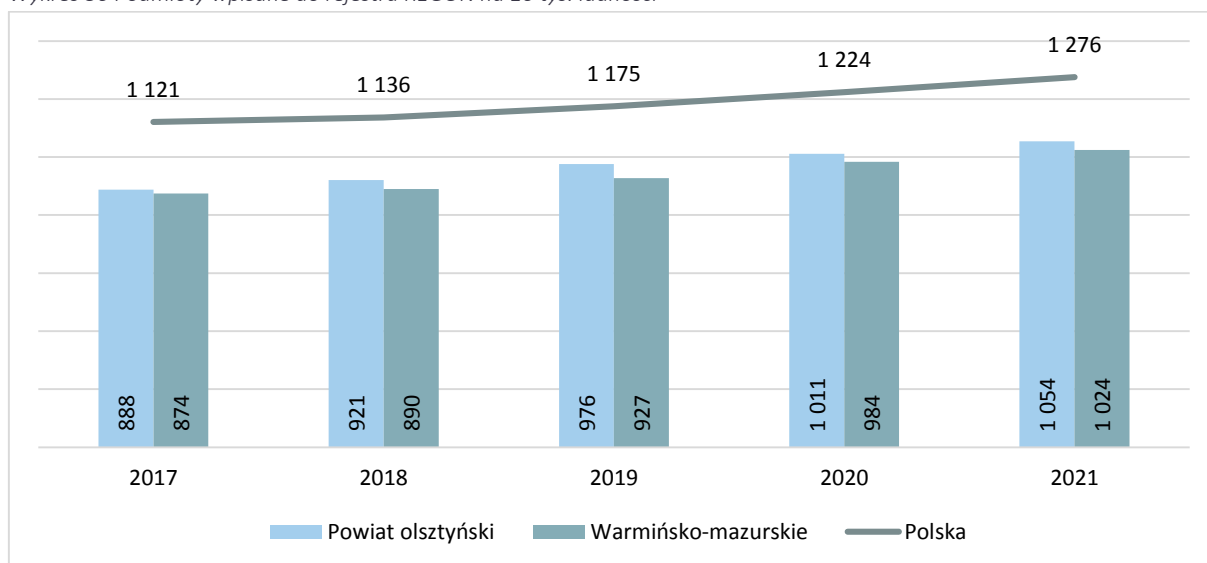
Wykres 35 Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejny wskaźnik obrazujący aktualną sytuację gospodarczą w powiecie olsztyńskim – liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców - wskazuje na dynamiczny rozwój. W 2017 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 888, natomiast w 2021 roku osiągnął on wartość 1 054, co oznacza wzrost na poziomie niemal 19%. Wskaźnik w 2021 r. był nieco wyższy od wskaźnika dla województwa (1 024), lecz mniejsza w porównaniu do kraju (1 276).

Wykres 36 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

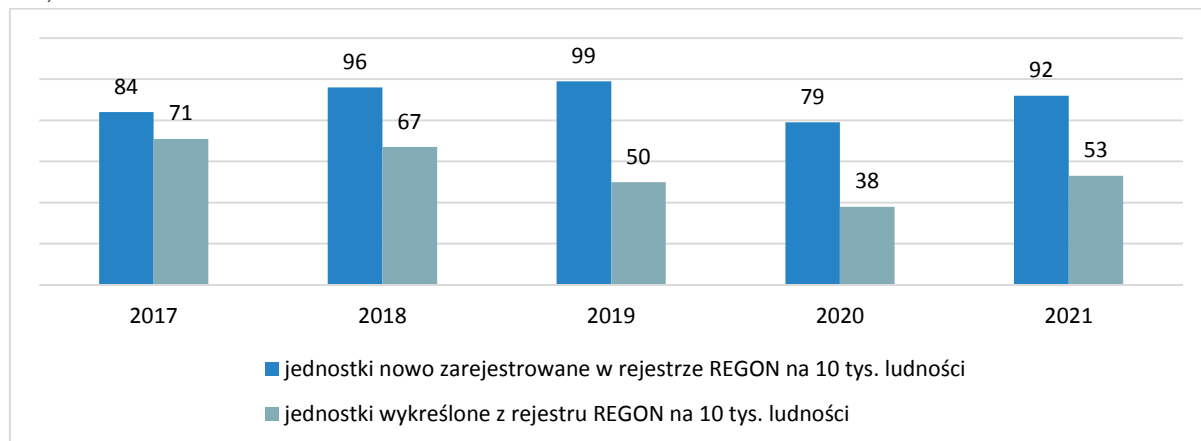

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik dotyczący liczby nowych podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności utrzymuje się na podobnym poziomie w okresie 2017-2021, przy czym wartość najwyższą wskaźnik osiągnął w 2019 roku (99), a najniższą w 2020 (79), co mogło być związane z ograniczeniami możliwości prowadzenia działalności gospodarczej spowodowanymi pandemią COVID-19. Sytuacja ta nie sprzyjała powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych. Jednocześnie, w 2020 roku wykreślonych zostało najmniej podmiotów (38) spośród wszystkich wykreślonych w latach 2017-2020. Także ta sytuacja mogła być związana ze skutecznymi próbami utrzymania działalności gospodarczej dzięki wsparciu rządowemu dla podmiotów, które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji w związku z ograniczeniami

pandemicznymi. W 2021 roku ponownie odnotowano zwiększenie liczby podmiotów wykreślanych – do 53 na 10 tys. ludności. Warto jednak zaznaczyć, że w tym samym momencie wskaźnik podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. mieszkańców wzrósł w stosunku do 2020 roku o 16,5% (z 79 w 2020 roku do 92 w 2021 roku).

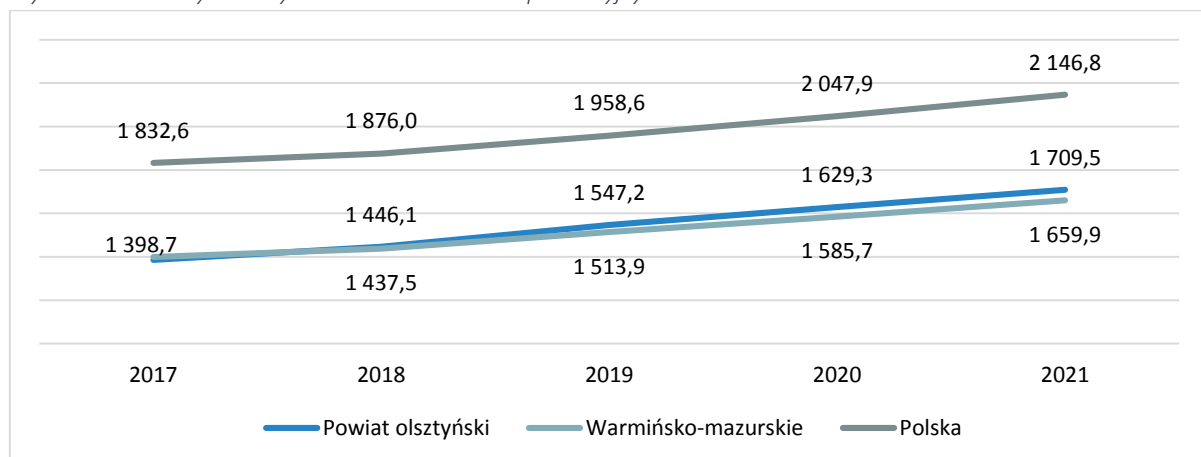
Wykres 37 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. Ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja gospodarcza w powiecie olsztyńskim poprawia się nieco bardziej dynamicznie niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego. Wskaźnik liczby podmiotów na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł w 2021 roku 1 709,5 dla powiatu przy 1 659,9 dla województwa warmińsko-mazurskiego. W przypadku powiatu oznacza to wzrost w porównaniu do 2017 roku o 23,4%, natomiast w przypadku województwa wzrost o 18,7%. Wartość analogicznego wskaźnika dla Polski zwiększyła się w tym samym czasie o 17,1% z 1 832,6 w 2017 roku do 2 146,8 w 2021 roku.

Wykres 38 Podmioty na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza zmian zachodzących w liczbie podmiotów wg. klas wielkości na 10 tys. mieszkańców wskazuje na to, że znaczącą poprawę odnotowano w przypadku podmiotów zatrudniających do 9 osób. Dla powiatu olsztyńskiego jest to wzrost na poziomie 24,8% (z 1 322,7 w 2017 do 1 650,4 w 2021 roku),

dla województwa warmińsko mazurskiego wzrost o 19,7% (z 1 336,5 w 2017 do 1 599,6 w 2021 roku), a w przypadku całego kraju wzrost o 18,1% (z 1 755,5 w 2017 do 2 073,4 w 2021 roku). W tym samym okresie dla powiatu olsztyńskiego odnotowano spadek wartości wskaźnika w przypadku podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników (spadek o 3,9 pp.). Spadek ten jest większy niż w przypadku danych dla województwa i całego kraju. W przypadku podmiotów zatrudniających 50 pracowników i więcej sytuacja utrzymuje się na tym samym poziomie na przestrzeni lat 2017-2021.

Tabela 39 Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (Powiat olsztyński)

Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński					
0 - 9	1 322,7	1 384,5	1 487,1	1 569,9	1 650,4
10 - 49	54,1	52,7	51,3	50,4	50,2
50 - 249	7,6	7,5	7,4	7,5	7,5
250 i więcej	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4
Województwo warmińsko-mazurskie					
0 - 9	1 336,5	1 376,6	1 453,9	1 525,4	1 599,6
10 - 49	49,9	48,8	48,0	48,0	48,0
50 - 249	11,0	10,8	10,8	11,0	11,1
250 i więcej	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3
Polska					
0 - 9	1 755,5	1 801,8	1 885,4	1 974,9	2 073,4
10 - 49	62,8	60,2	59,3	59,1	59,5
50 - 249	12,4	12,1	12,0	12,0	12,1
250 i więcej	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza liczby podmiotów w powiecie olsztyńskim wg rodzajów działalności PKD 2007 wskazuje na dominującą rolę handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy samochodów (2 338 podmiotów), a także budownictwa (2 235 podmiotów).

Tabela 40 Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007

handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 338
budownictwo	2 235
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 229
przetwórstwo przemysłowe	1 149
pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1 125
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 029
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	766
transport i gospodarka magazynowa	731
edukacja	490
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	441
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	410

informacja i komunikacja	379
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	369
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	343
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	292
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	94
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	56
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	47
górnictwo i wydobywanie	20
organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Licznie reprezentowane są także podmioty z branży profesjonalnej, naukowej i technicznej (1 229 podmiotów), przetwórstwa przemysłowego (1 149 podmiotów), usługowej (1 125 podmiotów) oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (1 029 podmiotów).

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wiodącą rolę odgrywa budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny. Popularną formą działalności gospodarczej wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego jest także działalność o charakterze profesjonalnym, naukowym i technicznym, stanowiąca o potencjale innowacyjnym powiatu.

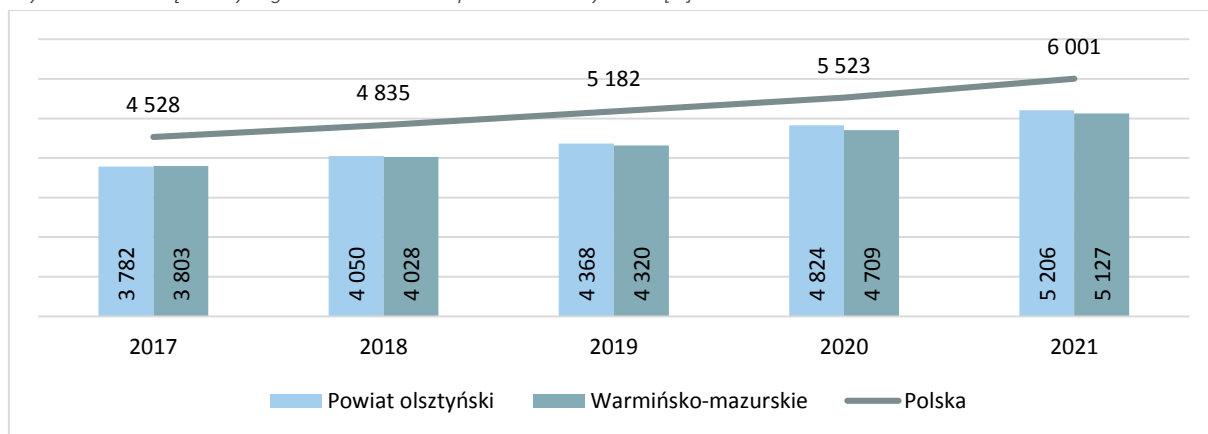
Tabela 41 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w powiecie

budownictwo	2 063
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 013
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 130
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	941
przetwórstwo przemysłowe	880
transport i gospodarka magazynowa	674
pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby i organizacje i zespoły eksterytorialne	553
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	391
informacja i komunikacja	344
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	323
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	314
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	307
edukacja	298
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	152
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	142
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	34
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	13
górnictwo i wydobywanie	6
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2017 – 2021 wysokość przeciętnego wynagrodzenia brutto¹⁹ w powiecie olsztyńskim systematycznie rosła. W porównaniu do 2017 roku jego wysokość wzrosła w 2021 roku o 38% (wzrost z 3 782 zł w 2017 do 5 206 w 2021 roku). Mimo to, przeciętna pensja brutto była o blisko 800 zł niższa od średniej krajowej. Warto jednak zaznaczyć

Wykres 39 Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie olsztyńskim [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przez atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru należy rozumieć zidentyfikowane i rzeczywiście funkcjonujące potencjały wpływające na skłonienie inwestora do wyboru konkretnej lokalizacji swojej działalności gospodarczej spośród grupy alternatywnych i konkurencyjnych miejsc. Jednocześnie tak definiowana atrakcyjność inwestycyjna jest kombinacją czynników przekładających się na maksymalizację przyszłych korzyści warunkujących dynamikę rozwoju gospodarczego. Elementem sprzyjającym inwestycjom w regionach są strefy ekonomiczne. Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (WMSSE) jest jedną z 14 stref ekonomicznych w Polsce. Rolą tych stref jest wspieranie rozwoju nowych inwestycji oraz wydawanie, w imieniu ministra do spraw gospodarki, decyzji o wsparciu nowych inwestycji w ramach instrumentu Polska Strefa Inwestycji. Aktualnie, WMSSE funkcjonuje na terenie 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego oraz 11 w północnej części województwa mazowieckiego. Zgodnie z aktualnym wykazem, WMSSE w powiecie olsztyńskim oferuje cztery obszary inwestycyjne. Trzy z nich znajdują się w gminie Stawiguda, a jeden w gminie Olsztynek.

Tabela 42 Obszary inwestycyjne w powiecie olsztyńskim

Gmina	Nazwa	Powierzchnia (ha)	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
Stawiguda	Stawiguda - kompleks Olsztyńska	1,11	Usługi i produkcja
	Stawiguda - Kompleks Miodówko	0,73	Usługi i produkcja
	Podstrefa Stawiguda - Kompleks Gryźliny	2,45	Brak
Olsztynek	m. Olsztynek	0,8	Tereny przemysłowo-składowe

Źródło: <https://www.wmsse.com.pl/>

¹⁹ Dane dotyczą wynagrodzeń w firmach zatrudniających co najmniej 10 pracowników.

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie w powiecie dostępne są 24 oferty inwestycyjne (stan na 13.02.2023 r.) w gminach Barczewo, Biskupiec, Dywity, Jeziorany, Jonkowo, Olsztynek oraz Stawiguda. Warto wskazać, że niemal wszystkie spośród udostępnianych ofert charakteryzują się znakomitymi parametrami odległości od ważnych obiektów komunikacyjnych takich jak drogi, kolej, lotnisko czy port morski. Parametry te świadczą o wysokim potencjale inwestycyjnym tych obszarów.

Tabela 43 Obszary inwestycyjne w powiecie olsztyńskim.

Miejscowość /gmina	Rodzaj inwestycji	Powierzchnia	odległość od kolei (km)	Odległość od lotniska (km)	Odległość od portu morskiego (km)	Odległość od drogi krajowej (km)
Barczewo	Mieszkaniowa	4,4155 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Barczewo	Usługi	0,5486 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Barczewo	Handel	0,76 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Barczewo, Grottgera	Produkcja, Usługi	0,6712 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Biskupiec	Mieszkaniowa/usługi	20,405 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Biskupiec	Handel, Usługi	194,1 m ²	0-10	0-60	71-200	0-10
Dywity	Produkcja, Magazyny/składy	0,7872 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Dywity hala	Produkcja, Magazyny/składy	1500 m ²	0-10	0-60	71-200	0-10
Jeziorany	Mieszkaniowa/usługi/turystyka/rekreacja	28,3037 ha	11-20.	0-60	71-200	0-10
Jonkowo	Hala	3148 m ²	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek	Mieszkaniowa	1,686 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek, Jagiełły I	Handel, Usługi	9,22 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Ameryka	Handel, Usługi	22,4 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Jagiełły II	Handel, Usługi	8,08 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Jemiołowo	Handel, Usługi	65,1 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Królikowo II	Handel, Magazyny/składy, Usługi	2,2 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Królikowo III	Handel, Usługi	7,8 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Królikowo III	Handel, Magazyny/składy, Usługi	6,35 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Waplewo	Magazyny/składy	2,81 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Olsztynek/Wilcza	Mieszkaniowa	3,7 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Stawiguda	Handel, Produkcja	1,1135 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Stawiguda/Gryżliny	Nieznane	2,45 ha	0-10	0-60	71-200	0-10

Miejscowość /gmina	Rodzaj inwestycji	Powierzchnia	odległość od kolei (km)	Odległość od lotniska (km)	Odległość od portu morskiego (km)	Odległość od drogi krajowej (km)
Stawiguda/ Tomaszkowo	Handel, Usługi, Produkcja,	13,8013 ha	0-10	0-60	71-200	0-10
Stawiguda/ Miodówko	Produkcja, Usługi	0,3473 ha	0-10	0-60	71-200	0-10

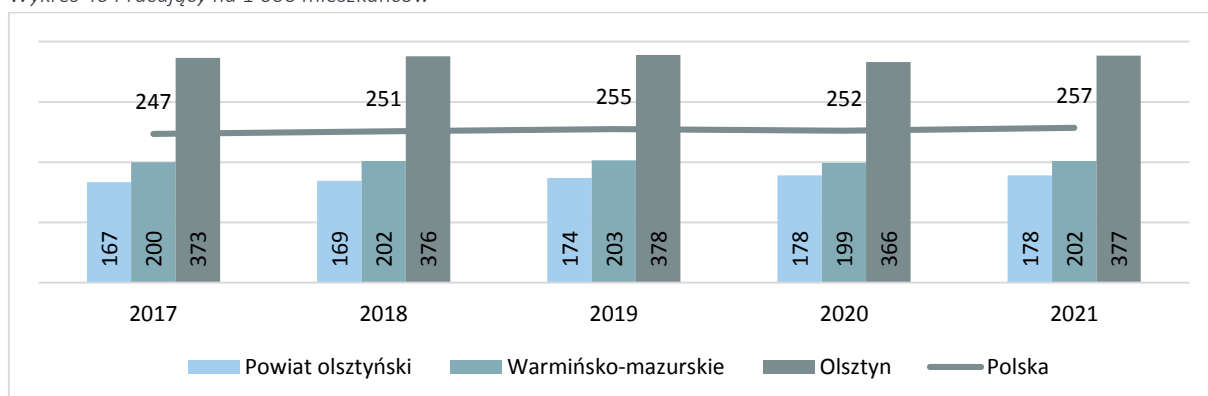
Źródło danych: <https://invest.warmia.mazury.pl>

Planowana jest również w gminie Stawiguda rozległa strefa ekonomiczna, której powierzchnia ma wynosić 130 ha. Bliskość Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury, lotniska Olsztyn-Dajtki oraz lądowisk w Gryżlinach oraz Kikity, a także ciągów komunikacyjnych może być czynnikiem przesadzającym o atrakcyjności inwestycyjnej planowanej strefy. Strefa ta może stać się silnym impulsem rozwojowym nie tylko dla gminy, ale i dla całego regionu.

5.2 Rynek pracy

Analiza wieloletnich trendów dotyczących rynku pracy w powiecie wskazuje na to, że liczba osób pracujących na 1 000 mieszkańców systematycznie rośnie i jest korzystniejsza niż w latach 2011-2016. Mimo to wskaźnik ten jest niższy niż w województwie warmińsko-mazurskim. Rynek pracy w mieście Olsztyn zdaje się jednak rekompensować niedostatek miejsc pracy w gminach powiatu. W 2021 roku wskaźnik pracujących na 1 000 mieszkańców wynosił w powiecie 178, przy 202 osobach w województwie warmińsko-mazurskim i 257 osobach w skali kraju. Analogiczny wskaźnik dla miasta Olsztyn jest zdecydowanie korzystniejszy i wynosi 377.

Wykres 40 Pracujący na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury zatrudnienia wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego ze względu na połączone sekcje i płeć wskazują na systematyczny wzrost liczby osób zatrudnionych i dotyczy to zarówno mężczyzn, jak i kobiet. W przypadku całej populacji pracujących wzrost ten wynosi 6,9% (z 25 666 w 2017 roku do 27 426 w 2020 roku), w przypadku mężczyzn 3,1% (z 13 582 w 2017 roku do 14 005 w 2020 roku), a w przypadku kobiet 11,1% (z 12 084 w 2017 roku do 13 421 w 2020 roku). Znaczący wzrost

zatrudnienia w przypadku kobiet wynika przede wszystkim z poprawy w obszarze połączonych sekcji G, H, I, J, (handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja), gdzie odnotowano wzrost zatrudnienia na poziomie 68,0%. Najwięcej kobiet znajduje nadal zatrudnienie w pozostałych usługach – 35,6%, natomiast najwięcej mężczyzn zatrudnionych jest w przemyśle i budownictwie – 70,1%.

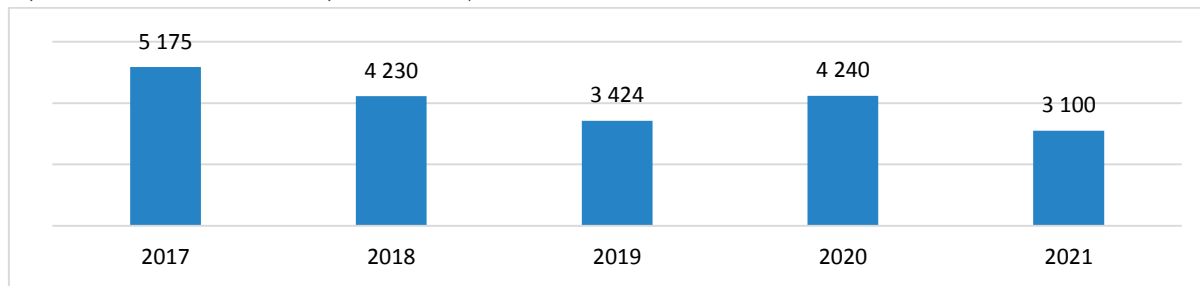
Tabela 44 Pracujący wg połączonych sekcji i płci w powiecie olsztyńskim

Pracujący wg połączonych sekcji i płci				
	2017	2018	2019	2020
ogółem	25 666	26 076	26 857	27 426
mężczyźni	13 582	13 821	14 150	14 005
kobiety	12 084	12 255	12 707	13 421
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo				
ogółem	5 620	5 593	5 474	5 435
mężczyźni	3 162	3 123	3 087	3 070
kobiety	2 458	2 470	2 387	2 365
przemysł i budownictwo				
ogółem	9 594	9 719	9 882	9 823
mężczyźni	6 793	6 966	7 045	6 926
kobiety	2 801	2 753	2 837	2 897
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja				
ogółem	3 551	3 841	4 573	5 391
mężczyźni	1 711	1 841	2 215	2 304
kobiety	1 840	2 000	2 358	3 087
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości				
ogółem	523	525	504	448
mężczyźni	199	206	192	155
kobiety	324	319	312	293
pozostałe usługi				
ogółem	6 378	6 398	6 424	6 329
mężczyźni	1 717	1 685	1 611	1 550
kobiety	4 661	4 713	4 813	4 779

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potwierdzeniem korzystnych trendów na rynku pracy w powiecie olsztyńskim jest spadek liczby osób bezrobotnych na przestrzeni pięciu ostatnich lat. W 2021 roku osób takich było 3 100, co oznacza spadek w stosunku do 2017 roku o niemal 60%.

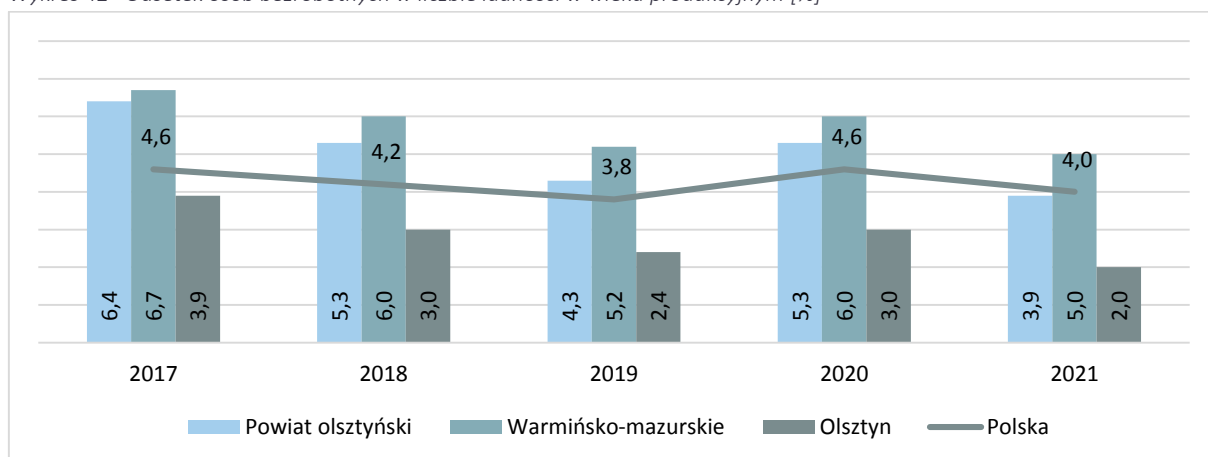
Wykres 41 Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

O poprawiającej się sytuacji na rynku pracy w powiecie olsztyńskim świadczy istotny spadek odsetka osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W 2021 roku wskaźnik ten wynosił 3,9% i oznacza to spadek w stosunku do 2017 roku o 2,5 pp. W tym samym okresie odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w województwie warmińsko-mazurskim spadł o 1,7 pp. z 6,7% w 2017 roku do 5,0% w 2021 roku. Oznacza to, że sytuacja w powiecie olsztyńskim jest nieco lepsza, niż w skali całego kraju oraz w stosunku do sytuacji w województwie warmińsko-mazurskim. Wpływ na to ma niewątpliwie niski odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście Olsztyn. Tamtejszy rynek pracy stanowi bowiem naturalny kierunek dla osób poszukujących pracy i zamieszkujących gminy sąsiadujące bezpośrednio z Olsztynem.

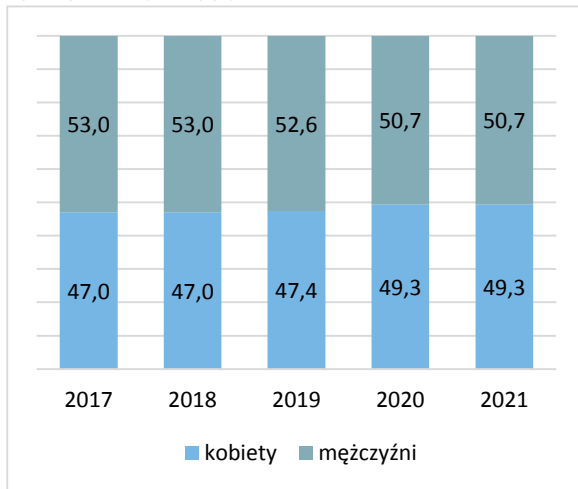
Wykres 42 Odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

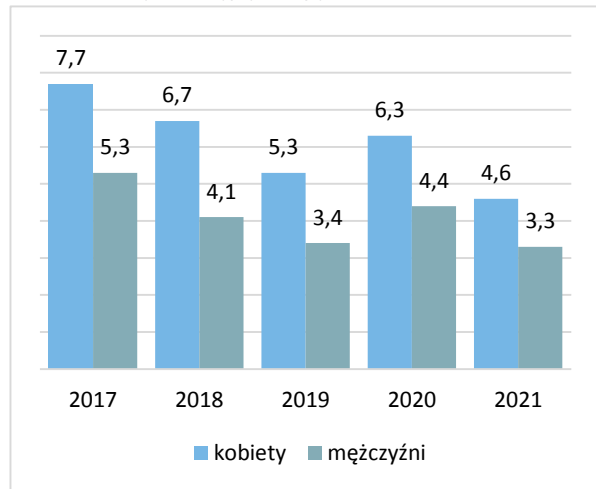
Analiza rynku pracy w powiecie olsztyńskim uwzględniająca zróżnicowanie płci osób pracujących oraz osób bezrobotnych wskazuje na korzystniejszą sytuację mężczyzn, zwłaszcza ze względu na rejestrowany udział bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 43 Odsetek pracujących kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

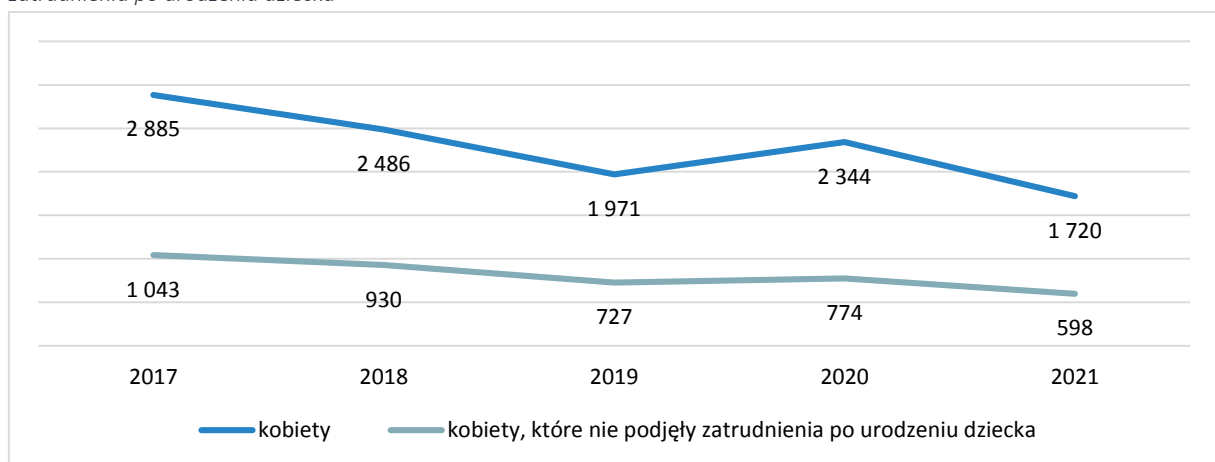
Wykres 44 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym wg płci [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Chociaż dla obydwu kategorii udział ten systematycznie się zmniejsza, to w przypadku mężczyzn udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym wynosił w 2021 roku 3,3%, podczas gdy w przypadku kobiet analogiczny wskaźnik wynosił 4,6%. W przypadku mężczyzn spadek w stosunku do danych dla 2017 roku wynosi 2,0 pp., natomiast w przypadku kobiet spadek ten wynosi 2,9 pp. Odsetek pracujących kobiet w ogólnej liczbie pracujących zwiększa się, bowiem według danych za 2021 roku wynosił on już 49,3% i zwiększył się w stosunku do 2017 roku o 2,3 pp. Spadek liczby kobiet bezrobotnych widoczny jest zarówno w populacji kobiet ogółem, jak i wśród kobiet, które urodziły dziecko. W pierwszym przypadku spadek ten na przestrzeni lat 2017 – 2021 wynosi niemal 60% z 2 885 w 2017 roku do 1 720 w 2021 roku. W przypadku kategorii kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka spadek ten wynosi ponad 57% z 1 043 w 2017 roku do 598 w 2021 roku.

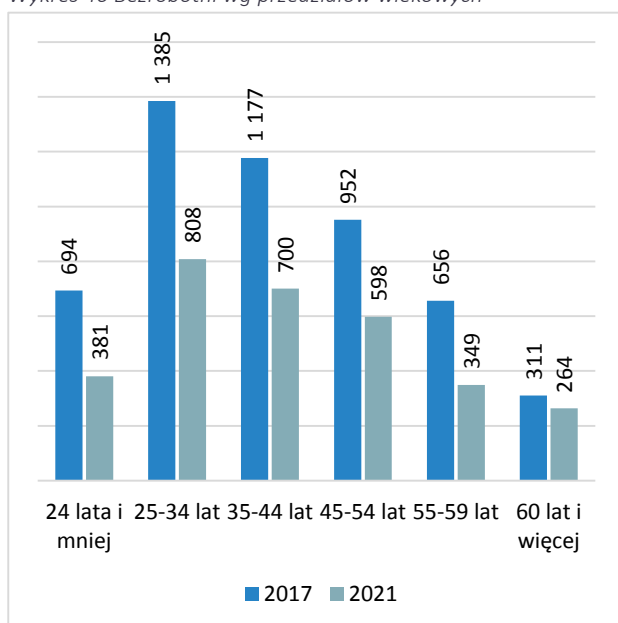
Wykres 45 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy – kobiety ogółem oraz kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

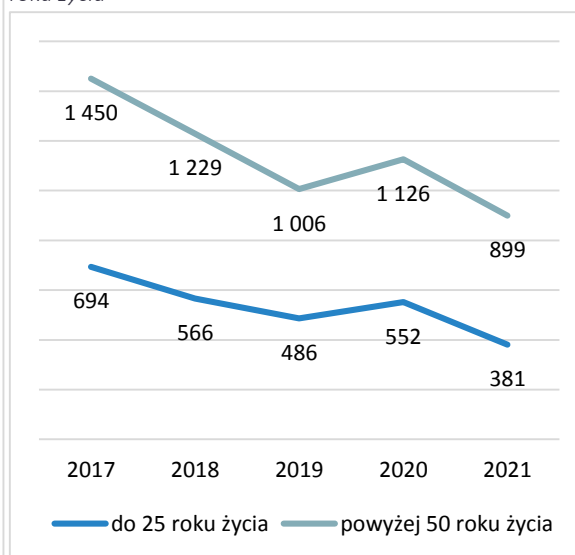
Istotnym wskaźnikiem poprawy sytuacji na rynku pracy w powiecie olsztyńskim jest także spadek liczby osób bezrobotnych w każdej kategorii wiekowej. W porównaniu do 2017 roku istotnie poprawiła się sytuacja w kategorii osób w wieku od 55 do 59 lat, gdzie spadek liczby osób pozostających bez pracy w 2021 wynosi 46,8% w stosunku do 2017 roku. Poprawie uległa także sytuacja osób najmłodszych, dla których spadek ten wynosi w analogicznym okresie ponad 45% i niemal 42% w kategorii od 25 do 34 lat. Wciąż jednak najliczniej reprezentowaną kategorią bezrobotnych są osoby od 25 do 34 roku życia (808 osób w 2021 roku). W przypadku osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli osób powyżej 50 roku życia zaobserwować można znaczącą poprawę na poziomie 62% w 2021 roku w stosunku do danych dla 2017 roku (spadek z 1 450 osób w 2017 roku do 899 osób w 2021 roku).

Wykres 46 Bezrobotni wg przedziałów wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

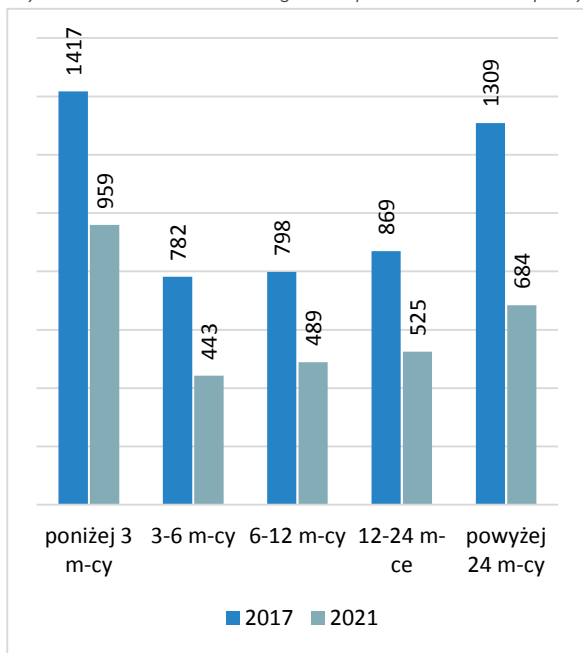
Wykres 47 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy - osoby do 25 roku życia, osoby powyżej 50 roku życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

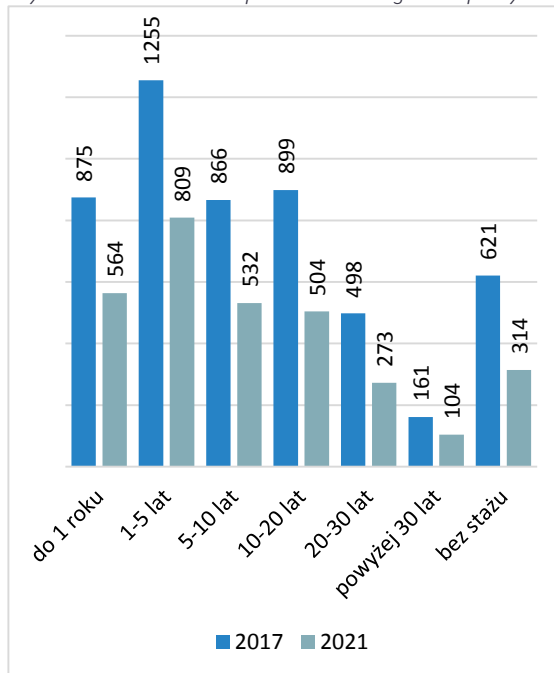
Analiza zmian liczby osób bezrobotnych z perspektywy czasu pozostawania bez pracy wskazuje na występowanie korzystnych tendencji w każdej kategorii osób bezrobotnych. Dwie kategorie osób bezrobotnych reprezentowane są najliczniej – osoby pozostające bez pracy poniżej 3 miesięcy (959 osób w 2021 roku) oraz osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (684 osoby). Najbardziej znaczący spadek odnotowano w przypadku kategorii osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy – spadek o 47,7% (z 1 309 w 2017 roku do 684 w 2021 roku). Dane dotyczące zmian liczby osób bezrobotnych w kontekście ich stażu pracy wskazują na to, że wciąż najliczniejszą kategorią stanowią osoby, których staż pracy wynosi od 1 roku do 5 lat (809 osób). Najbardziej znaczący spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano w kategorii osób bez stażu pracy (spadek o ponad 49% w stosunku do 2017 roku).

Wykres 48 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

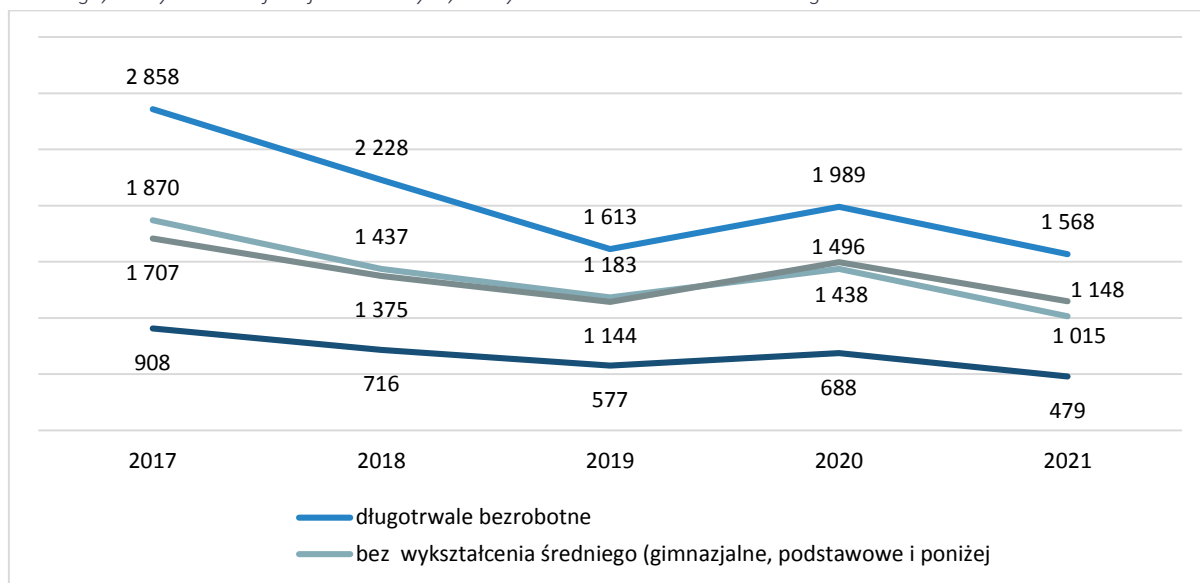
Wykres 49 Bezrobotni w powiecie według stażu pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy odnotowano istotne zmiany w okresie 2017 – 2021. W przypadku osób bez kwalifikacji zawodowych, ich liczba w 2021 roku spadła o ok. 33% w stosunku do roku 2017 (spadek z 1 707 w 2017 roku do 1 148 w 2021 roku). Liczba osób długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się w tym samym okresie o ok. 45% (spadek z 2 858 w 2017 roku do 1 568 osób w 2021 roku). Podobny spadek odnotowano także w przypadku osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego, których liczba zmniejszyła się z 1 870 w 2017 roku do 1 015 w 2021 roku (spadek o niemal 46%). Wśród osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego spadek ten wynosi ponad 47% (z 908 osób w 2017 roku do 479 osób w 2021 roku).

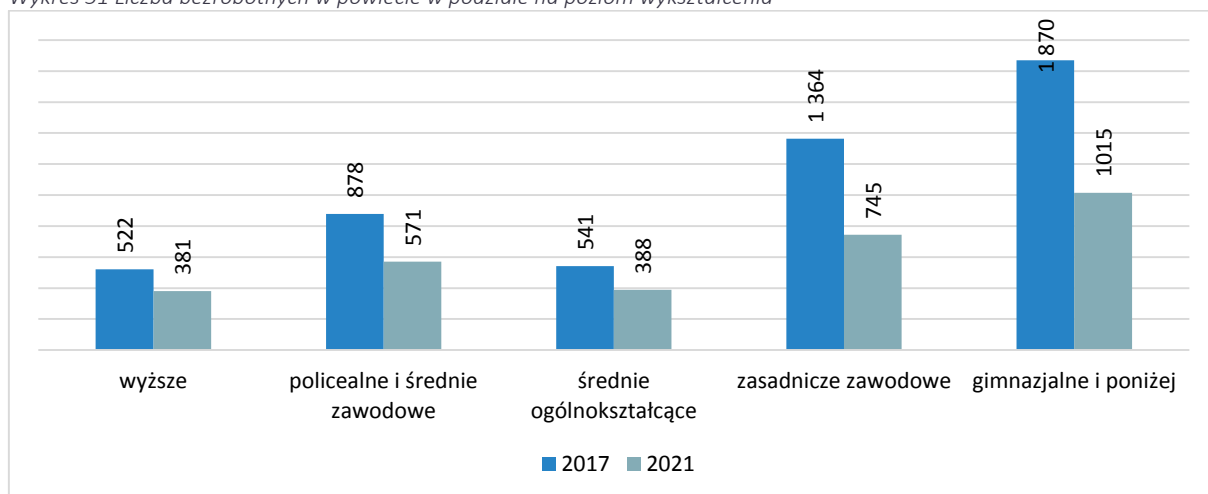
Wykres 50 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy - osoby długotrwale bezrobotne, osoby bez wykształcenia średniego, osoby bez kwalifikacji zawodowych, osoby bez doświadczenia zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza sytuacji osób bezrobotnych ze względu na ich poziom wykształcenia wskazuje na poprawę dotyczącą wszystkich kategorii wykształcenia, przy czym największy spadek odnotowano w przypadku osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej – w obydwu przypadkach spadek w 2021 rok w stosunku do danych za 2017 rok wynosi ponad 45%. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły w 2021 roku 12,3%, natomiast osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym 32,7%, zatem pomimo istotnej poprawy najliczniejszą kategorią bezrobotnych pozostają wciąż osoby z najniższym wykształceniem.

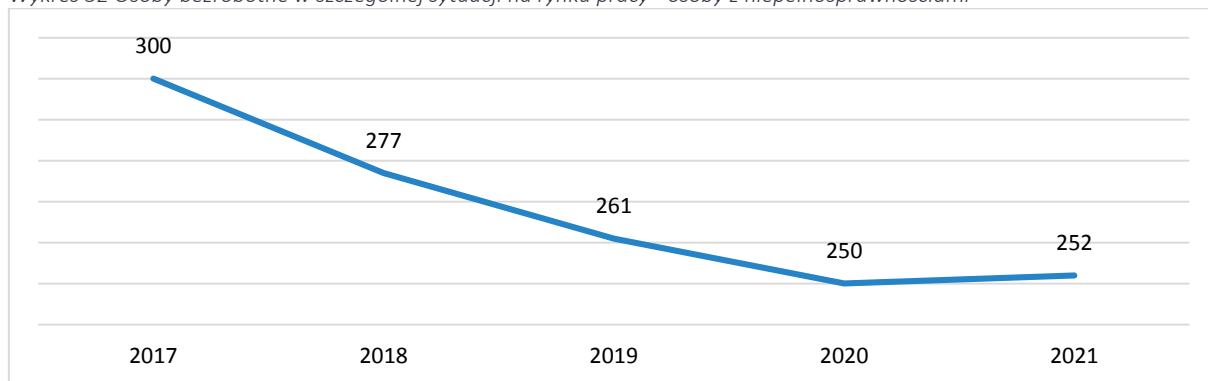
Wykres 51 Liczba bezrobotnych w powiecie w podziale na poziom wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy w powiecie olsztyńskim uległa poprawie według danych dla 2021 roku w porównaniu do roku 2017. Spadek liczby osób z niepełnosprawnościami wśród osób bezrobotnych w tym okresie wyniósł 16% z 300 osób w 2017 roku do 252 w 2021 roku.

Wykres 52 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy - osoby z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminach i miastach powiatu olsztyńskiego wskazuje na zróżnicowanie sytuacji na lokalnych rynkach pracy w powiecie. Wsparciem finansowanym objętych jest nieco ponad 20,0% zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie, w tym 22,7% kobiet. W części gmin powiatu (w tym gmina Dywity i gmina Stawiguda) sytuacja osób bezrobotnych wydaje się najkorzystniejsza, ponieważ odpowiednio 30,2% i 38,1% bezrobotnym w tych gminach przysługuje prawo do zasiłku. Wskazuje to na mniejszą liczbę osób długotrwale bezrobotnych. Z kolei w gminach Kolno oraz mieście i gminie Jeziorany prawo do zasiłku przysługuje odpowiednio tylko 12,0% i 14,7% zarejestrowanych bezrobotnych. Sytuacja kobiet wśród zarejestrowanych bezrobotnych wydaje się najkorzystniejsza w gminie Stawiguda, gdzie aż 45,9% takich osób posiada prawo do zasiłku.

Tabela 45 Stan zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 30.09.2022 r. w układzie terytorialnym

	zarejestrowani		z prawem do zasiłku			
	ogółem	w tym kobiet	ogółem	%	w tym kobiet	%
Powiat olsztyński ogółem	2.697	1.492	556	20,6	339	22,7
m. i gm. Barczewo	298	165	79	26,5	47	28,5
m. i gm. Biskupiec	534	297	93	17,4	53	17,8
m. i gm. Dobre Miasto	630	326	101	16,0	50	15,3
gmina Dywity	192	110	58	30,2	36	32,7
gmina Gietrzwałd	89	50	23	25,8	17	34,0
m. i gm. Jeziorany	218	124	32	14,7	17	13,7
gmina Jonkowo	137	73	33	24,1	23	31,5
gmina Kolno	100	57	12	12,0	5	8,8
m. i gm. Olsztynek	130	71	23	17,7	17	23,9
gmina Purda	157	89	38	24,2	27	30,3
gmina Stawiguda	113	74	43	38,1	34	45,9
gmina Świątki	99	56	21	21,2	13	23,2

Źródło: Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego

Do pracy w Olsztynie dojeżdżają mieszkańcy wszystkich gmin powiatu olsztyńskiego, przy czym największy udział takich osób wśród dojeżdżających do pracy w Olsztynie odnotowano w przypadku mieszkańców gmin: Purda, Jonkowo, Gietrzwałd, Stawiguda i Barczewo. W przypadku pierwszych czterech gmin ponad 80% dojeżdżających do pracy poza gminą zamieszkania wybiera Olsztyn, a w przypadku gminy Barczewo jest to ponad 77%.

Tabela 46 Wyjazdy do pracy - kierunek Olsztyn [%]

Gmina zamieszkania*	Procentowy udział dojeżdżających do pracy w Olsztynie spośród dojeżdżających do pracy
Purda	84,2
Jonkowo	84,1
Gietrzwałd	81,7
Stawiguda	81,0
Barczewo	77,2
Świątki	48,1
Jeziorany	44,4
Olsztynek	32,6
Biskupiec	32,4
Kolno	27,4

* Brak danych dla gminy Dywity, Dobre Miasto

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród osób dojeżdżających do pracy poza gminą zamieszkania odnotować warto pewne wzorce podejmowania zatrudnienia. W przypadku mieszkańców gminy Olsztynek kierunkiem tym jest Tymbark, z kolei mieszkańcy gminy Biskupiec i gminy Kolno podejmują pracę w Mrągowie, a mieszkańcy gminy Gietrzwałd w Ostródzie. Mieszkańcy większości gmin powiatu olsztyńskiego podejmują także zatrudnienie w Warszawie, z wyjątkiem mieszkańców obszaru wiejskiego gminy Jeziorany.

Tabela 47 Wjazdy do pracy (5 najczęstszych kierunków migracji)

Gmina zamieszkania*	Liczba ludności	Gmina miejsca pracy
Barczewo - miasto	543	Olsztyn, Warszawa, Barczewo - obszar wiejski, Biskupiec – miasto, Jonkowo
Barczewo - obszar wiejski	889	Olsztyn, Barczewo – miasto, Dywity, Warszawa, Mrągowo
Biskupiec - miasto	296	Olsztyn, Biskupiec - obszar wiejski, Warszawa, Barczewo – miasto, Mrągowo
Biskupiec - obszar wiejski	804	Biskupiec – miasto, Olsztyn, Barczewo - obszar wiejski, Warszawa, Mrągowo
Gietrzwałd	514	Olsztyn, Warszawa, Jonkowo, Ostróda
Jeziorany - miasto	173	Olsztyn, Jeziorany - obszar wiejski, Barczewo – miasto, Warszawa, Dobre Miasto - miasto
Jeziorany - obszar wiejski	313	Olsztyn, Jeziorany – miasto, Dobre Miasto – miasto, Barczewo – miasto, Dywity
Jonkowo	552	Olsztyn, Warszawa, Dywity, Biskupiec – miasto, Kraków
Kolno	201	Biskupiec – miasto, Olsztyn, Warszawa, Mrągowo
Olsztynek - miasto	425	Olsztyn, Olsztynek - obszar wiejski, Stawiguda, Warszawa, Barczewo - obszar wiejski
Olsztynek - obszar wiejski	436	Tymbark, Olsztynek – miasto, Olsztyn, Stawiguda, Warszawa
Purda	806	Olsztyn, Warszawa, Barczewo - obszar wiejski, Dywity, Biskupiec - miasto
Stawiguda	798	Olsztyn, Warszawa, Barczewo - obszar wiejski, Olsztynek - obszar wiejski, Jonkowo
Świątki	337	Olsztyn, Jonkowo, Dobre Miasto – miasto, Warszawa

* Brak danych dla gminy Dywity, Dobre Miasto

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przypadku osób dojeżdżających do pracy w gminach powiatu olsztyńskiego, najczęstszym wyborem jest gmina Biskupiec, przy czym w większości są to dojazdy do pracy w mieście Biskupiec. Kolejnym

popularnym kierunkiem dojazdów do pracy jest gmina Jonkowo, do której dojeżdża także wielu mieszkańców Olsztyna.

Tabela 48 Przyjazdy do pracy (5 najczęstszych kierunków migracji)

Gmina miejsca pracy	Liczba ludności	Gmina zamieszkania
Barczewo	518	Olsztyn, Barczewo - obszar wiejski, Jeziorany - obszar wiejski, Jeziorany – miasto, Biskupiec – miasto, Olsztyn, Barczewo – miasto, Purda, Stawiguda, Biskupiec - obszar wiejski
Biskupiec	908	Biskupiec - obszar wiejski, Kolno, Sorkwity, Dźwierzuty, Olsztyn, Biskupiec - miasto
Gietrzwałd	171	Olsztyn, Ostróda, Łukta, Ostróda, Stawiguda
Jeziorany	174	Jeziorany - obszar wiejski, Olsztyn, Barczewo - obszar wiejski, Jeziorany – miasto, Olsztyn
Jonkowo	600	Olsztyn, Świątki, Rzeszów, Łukta, Dywity
Olsztynek	453	Olsztynek - obszar wiejski, Olsztyn, Stawiguda, Grunwald, Olsztynek – miasto, Olsztyn, Stawiguda, Grunwald, Nidzica - obszar wiejski
Purda	149	Olsztyn, Stawiguda, Barczewo - obszar wiejski, Dywity
Stawiguda	290	Olsztyn, Olsztynek – miasto, Olsztynek - obszar wiejski, Gietrzwałd, Purda

* Brak danych dla gminy Dywity, Dobre Miasto

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kierunki migracji zarobkowych mieszkańców powiatu olsztyńskiego oraz inne działania podejmowane przez nich w celu znalezienia zatrudnienia związane są ze specyfiką lokalnego rynku pracy, dla którego diagnozowane są deficytowe i nadwyżkowe zawody. Zgodnie z prognozą dla 2023²⁰ roku w powiecie olsztyńskim wśród deficytowych znajdują się zawody związane z realizacją usług opiekuńczych i wychowawczych, zawody medyczne, zawody rzemieślnicze, pracownicy wykonujący prace proste, zawody związane z obsługą pojazdów, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, specjaliści oraz pracownicy budowlani. Szczegółowe zestawienie zawodów deficytowych na olsztyńskim rynku pracy w latach 2017 – 2023 zamieszczone zostało w poniższej tabeli.

Tabela 49 Zawody deficytowe w powiecie olsztyńskim 2017-2023

Rok	Deficyt poszukujących pracy
2017	kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kucharze, spawacze (duży deficyt) betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektromechanicy i elektrycy, fizjoterapeuci i masażyści, fryzjerzy, graficy komputerowi, inżynierowie mechanicy, kamieniarze, kelnerzy i barmani, kierowcy autobusów, mechanicy pojazdów samochodowych, murarze i tynkarze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pomoce kuchenne, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy, przedstawiciele handlowi, robotnicy obróbki drewna i stolarze, ślusarze, tapiczerzy, technicy elektrycy, technicy mechanicy, technolodzy robót wykończeniowych w budownictwie
2018	betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektrycy, fryzjerzy, inżynierowie budownictwa,

²⁰ <https://barometrzwodow.pl/>

Rok	Deficyt poszukujących pracy
	<p>inżynierowie mechanicy, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, mechanicy maszyn i urządzeń, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pomoce kuchenne, pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, pracownicy przetwórstwa spożywczego, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie projektanci i administratorzy baz danych, programiści, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, spawacze, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, sprzątaczk i pokojowe, ślusarze, tapicerzy, technicy budownictwa, technicy mechanicy</p>
2019	<p>magazynierzy pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych (duży deficyt) betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, inżynierowie budownictwa, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, mechanicy maszyn i urządzeń, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy elektroniki, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, nauczyciele przedszkoli, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunki dziecięce, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pomoce kuchenne, pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy przetwórstwa spożywczego, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, pracownicy socjalni, projektanci i administratorzy baz danych, programiści, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, spawacze, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, spedytory i logistycy, sprzątaczk i pokojowe, sprzedawcy i kasjerzy, ślusarze, tapicerzy, zaopatrzeniowcy i dostawcy</p>
2020	<p>magazynierzy (duży deficyt) asystenci w edukacji, betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, fizjoterapeuci i masażyści, fryzjerzy, inżynierowie budownictwa, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, nauczyciele przedszkoli, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pomoce kuchenne, pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, pracownicy socjalni, psychologzy i psychoterapeuci, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, spawacze, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, spedytory i logistycy, sprzątaczk i pokojowe, sprzedawcy i kasjerzy, ślusarze, tapicerzy, technicy budownictwa</p>
2021	<p>asystenci w edukacji, betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, fizjoterapeuci i masażyści, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kucharze, magazynierzy, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pomoce kuchenne, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, sprzątaczk i pokojowe, sprzedawcy i kasjerzy, ślusarze, tapicerzy</p>
2022	<p>betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, fizjoterapeuci i masażyści, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, magazynierzy, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze,</p>

Rok	Deficyt poszukujących pracy
	nauczyciele przedszkoli, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pomoce kuchenne, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, spawacze, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, ślusarze, tapicerzy
Prognoza 2023	betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, fizjoterapeuci i masażyści, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, lekarze, magazynierzy, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, nauczyciele przedszkoli, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy obrabiarek skrawających, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pomoce kuchenne, pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, psychologzy i psychoterapeuci, robotnicy budowlani, robotnicy obróbki drewna i stolarze, samodzielni księgowi, spawacze, specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, spedytorzy i logistycy, sprzętaczkzy i pokojowe, ślusarze, tapicerzy

Źródło: Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego - Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych za 2019 rok w powiecie olsztyńskim

Kierunki kształcenia w szkołach branżowych i technikach powiatu olsztyńskiego częściowo odpowiadają zapotrzebowaniu wynikającemu z zasygnalizowanych powyżej deficytów w zakresie podaży osób reprezentujących poszczególne kategorie zawodów. Istotne wydaje się większe zróżnicowanie oferty kształcenia na poziomie techników.

Tabela 50 Kierunki kształcenia w technikach i szkołach branżowych I stopnia w powiecie olsztyńskim

	Zespół Szkół w Biskupcu	Zespół Szkół w Dobrym Mieście	Zespół Szkół im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza w Olsztynku
Technikum	<ul style="list-style-type: none"> • technik informatyk • technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej (od września 2022 r.) • technik elektryk • technik mechanik 	<ul style="list-style-type: none"> • technik informatyk • technik ekonomista • technik hotelarstwa • technik logistyk 	<ul style="list-style-type: none"> • technik hotelarstwa • technik żywienia i usług gastronomicznych • technik technologii żywności • technik logistyk
Branżowa Szkoła I stopnia	<ul style="list-style-type: none"> • ślusarz • sprzedawca • klasa wielozawodowa²¹: (blacharz, fryzjer, cukiernik, elektronik, elektryk, itp.) 	-	<ul style="list-style-type: none"> • kucharz • klasy wielozawodowe: cukiernik, piekarz, blacharz samochodowy, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-monter maszyn i urządzeń, stolarz, ślusarz, murarz-tynkarz, mechanik – monter maszyn urządzeń, sprzedawca, elektryk.

Źródło: opracowanie własne

²¹ rodzaj klasy, w której uczniowie uczą się wielu zawodów. Podstawą organizacji nauki zawodu w klasie wielozawodowej jest umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego podpisana pomiędzy pracodawcą a uczniem jako młodocianym pracownikiem.

Wśród działań podejmowanych w obszarze poprawy stanu zatrudnienia oraz aktywizacji osób pozostających bez pracy istotne są przede wszystkim działania aktywizujące realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego. Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego, który jest jednostką organizacyjną Powiatu Olsztyńskiego powstał z dniem 1 kwietnia 2000 r. w wyniku podziału Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie na dwie jednostki organizacyjne: Miejski Urząd Pracy w Olsztynie i Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego (decyzja Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 17 lutego 2000 r.), realizuje działania z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych. Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego obejmuje swoim działaniem obszar gmin miejsko – wiejskich: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Olsztynek oraz gmin wiejskich: Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno, Purda, Stawiguda, Świątki. Zadania Urzędu Pracy Powiatu Olsztyńskiego realizowane są w siedzibie urzędu w Olsztynie oraz w dwóch filiach: w Biskupcu i w Dobrym Mieście. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej m.in. klientów urzędów pracy oraz wprowadza różnego rodzaju formy wsparcia, wśród których można wyróżnić m.in.: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, formy wpierające podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. W ostatnich latach Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego realizował następujące działania:

Tabela 51 Wybrane działania aktywizujące realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego

Informacje o projekcie	Opis
<p>„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim (III)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Okres realizacji: 01.01.2017 r. – 31.12.2018 r. Wartość projektu: 5.331.896,13 zł, w tym wkład UE:4.532.111,71 zł</p>	<p>Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, wsparcie udzielone z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy. Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy. Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych Cel szczegółowy PO WER: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).</p>
<p>Aktywizacja zawodowa osób w wieku powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim w 2017/2018 roku. Okres realizacji projektu: 01.01.2017 r. – 30.06.2018 r. Wartość projektu: 5.685.856,55 zł, w tym wkład UE: 4.832.978,07 zł</p>	<p>Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020). Oś priorytetowa 10 Regionalny rynek pracy. Działanie 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy-projekty pozakonkursowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy.</p>
<p>Program specjalny „Lepsze jutro” Okres realizacji programu: od marca 2018 roku do grudnia 2018 roku. Koszt programu: 184.542 zł</p>	<p>Projekt finansowany ze środków Funduszu Pracy.</p>

Informacje o projekcie	Opis
<p>Aktywizacja zawodowa osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim w 2018/2019 roku. Okres realizacji projektu: 01.01.2018 r. – 30.06.2019 r. Wartość projektu: 4.140.788,76 zł, w tym wkład UE: 3.519.670,41 zł</p>	<p>Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020). Oś priorytetowa 10 Regionalny rynek pracy. Działanie 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy-projekty pozakonkursowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia w powiecie olsztyńskim.</p>
<p>„MŁODZI – NA START” Okres realizacji: 01.09.2018 r.– 30.06.2019 r. Budżet programu ogółem 2018/2019 rok: 626 190,00 zł.</p>	<p>Program realizowany z rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na który Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego w 2018 roku pozyskał dodatkowe środki.</p>
<p>Program specjalny pn. „Lepsze jutro 2” Okres realizacji programu od 21 marca 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku. Koszt programu: 200 000 zł</p>	<p>Projekt finansowany ze środków Funduszu Pracy.</p>
<p>Aktywizacja zawodowa osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim w 2019/2020 roku. Wartość projektu: 4.206.345,42 zł, w tym wkład UE: 3.575.393,60 zł. Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WiM 2014-2020.</p>	<p>Oś priorytetowa 10 Regionalny rynek pracy. Działanie 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy-projekty pozakonkursowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy. Cel projektu: zwiększenie zatrudnienia 421 osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia w powiecie olsztyńskim.</p>
<p>"Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim (V)" Okres realizacji projektu: od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. Wartość projektu: 4 093 215,97 zł w tym wkład z UE: 3 449 762,42 zł.</p>	<p>Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Oś priorytetowa I Rynek pracy otwarty dla wszystkich. Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy-projekty pozakonkursowe. Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Cel szczegółowy PO WER: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).</p>
<p>Aktywizacja zawodowa osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim w 2020/2021 roku. Wartość projektu: 8.200.301,97 zł, w tym wkład UE: 6.720.655,75 zł.</p>	<p>Projekt jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WiM 2014-2020. Oś priorytetowa 10 Regionalny rynek pracy. Działanie 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy-projekty pozakonkursowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy. Cel projektu: zwiększenie zatrudnienia 223 osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia w powiecie olsztyńskim.</p>
<p>"Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim (VI)" Okres realizacji projektu: od 01.01.2021 r. do 31.12.2022 r. Wartość projektu: 4 770 105,52 zł w tym wkład z UE: 4 020 244,93 zł.</p>	<p>Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Oś priorytetowa I Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy-projekty pozakonkursowe</p>

Informacje o projekcie	Opis
	<p>Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.</p> <p>Cel szczegółowy PO WER: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).</p>
<p>Projekt pn. Aktywizacja zawodowa osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie olsztyńskim w 2021/2022 roku.</p> <p>Okres realizacji projektu: 01.01.2021 r. – 31.12.2022 r.</p> <p>Wartość projektu: 8.710.212,00 zł w tym wkład UE 7.403.680,21 zł.</p>	<p>Projekt jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WiM 2014-2020.</p> <p>Oś priorytetowa 10 Regionalny rynek pracy, Działanie 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy-projekty pozakonkursowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy.</p> <p>Cel projektu: zwiększenie zatrudnienia 492 osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia w powiecie olsztyńskim.</p>

Źródło: Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego

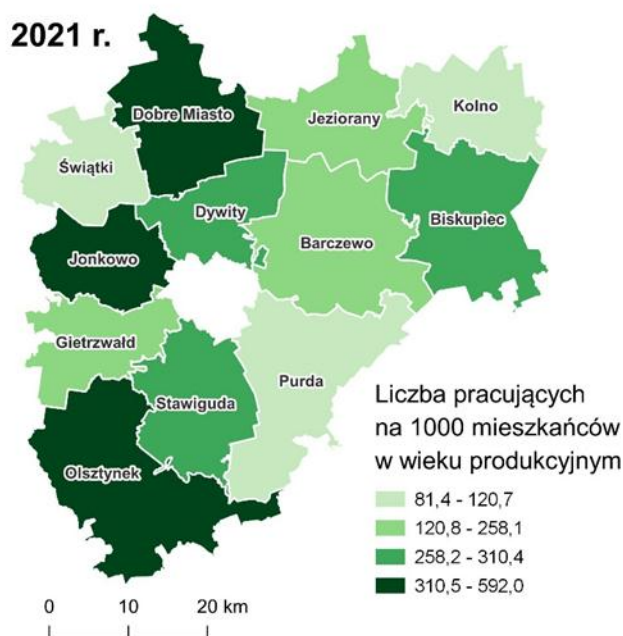
+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Dynamiczna poprawa sytuacji gospodarczej w powiecie • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym • Wzrost liczby wpisów do rejestru REGON, dotyczący podmiotów reprezentujących sektor prywatny • Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą • Wzrost wysokości przeciętnego wynagrodzenia brutto • Wzrost liczby ofert inwestycyjnych w ramach czterech obszarów inwestycyjnych wskazanych przez WMSSE • Wzrost liczby osób pracujących na 1 000 mieszkańców • Wzrost zatrudnienia zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn • Spadek liczby osób bezrobotnych • Spadek odsetka osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym • Spadek liczby osób w wieku od 55 do 59 lat pozostających bez pracy • Spadek liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy • Spadek liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Dominująca rola handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy samochodów, a także budownictwa, czyli branż, które nie charakteryzują się wysokim potencjałem elastyczności i innowacyjności • Ograniczone wsparcie finansowe zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie • Najliczniejsza kategoria osób bezrobotnych, których staż pracy wynosi od 1 roku do 5 lat • Zróżnicowana sytuacja osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu • inwestycje nieprofilowane w potencjał ludzki

- Spadek liczby osób z niepełnosprawnościami wśród osób bezrobotnych
- edukacja ponadpodstawowa
- strefowanie rozwoju t.j.
  - a) północ (gminy z intensywnym rolnictwem, rozwój aktywności gospodarczej)
  - b) środkowa część (gminy z silnie rozwiniętą funkcją mieszkaniową, wysoki potencjał gospodarczy)
  - c) południe (gminy z wysokim potencjałem gospodarczym i rozwiniętą turystyką)

5.3 Porównanie gmin powiatu

W kwestiach gospodarczych, jednym ze wskaźników obrazujących sytuację w powiecie jest liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Zdecydowanie najlepiej wypada Gmina Olsztynek, w której w 2021 r. w przeliczeniu na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym pracowały 592,0 osoby. Gmina ta wyróżnia się na tle pozostałych także najwyższą dynamiką zmian w latach 2014-2021 wynoszącą niemal 90%. Najmniej korzystnie kształtuje się wskaźnik dla Gminy Kolno, który wyniósł

w tym samym czasie 81,4. Ponadto gmina ta negatywnie wyróżnia się pod względem ujemnej dynamiki zmian wynoszącej -23,4%. Przeliczając wskaźnik na obszar wiejski i miejski, jest on zdecydowanie wyższy na obszarze miejskim – w 2021 r. wynosił 536,3. Wskazuje to na koncentrację osób pracujących na terenie miast powiatu – trzeba jednak zaznaczyć, że wyliczony wskaźnik nie jest równoznaczny z sytuacją na rynku pracy w danej gminie czy obszarze. Osoby pracujące w wieku produkcyjnym, mogą pracować w innej gminie – w przypadku powiatu olsztyńskiego, jest to m.in. miasto Olsztyn.

Tabela 52 Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym – porównanie gmin

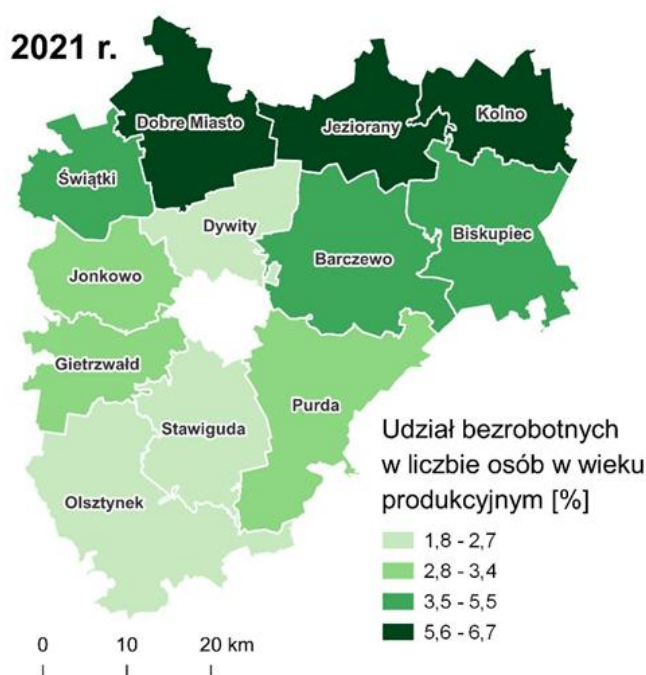
Gminy	2014	2017	2019	2021	Dynamika zmian w latach 2014-2021
Barczewo	243,6	255,2	254,1	243,5	-0,1%
Biskupiec	229,3	246,1	296,4	309,6	+35,0%
Dobre Miasto	317,5	325,5	328,8	358,6	+12,9%

Gminy	2014	2017	2019	2021	Dynamika zmian w latach 2014-2021
Dywity	247,4	277,9	289,5	298,2	+20,5%
Gietrzwałd	145,8	155,5	177,7	162,8	+11,7%
Jeźniorany	125,5	123,6	118,5	122,9	-2,1%
Jonkowo	381,4	379,1	378,3	312,8	-18,0%
Kolno	106,3	99,5	76,5	81,4	-23,4%
Olsztynek	312,0	345,9	491,9	592,0	+89,7%
Purda	95,2	110,9	134,7	114,0	+19,7%
Stawiguda	212,0	229,5	270,8	272,6	+28,6%
Świątki	76,2	65,3	78,7	86,6	+13,6%
Obszar miejski ogółem	385,6	415,6	485,8	536,3	+39,1%
Obszar wiejski ogółem	185,0	194,8	215,5	211,6	+14,4%
Powiat olsztyński	232,1	245,8	276,3	286,0	+23,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym uległ zmniejszeniu we wszystkich gminach powiatu (w latach 2012-2021). Najwyższym udziałem bezrobotnych cechują się gminy leżące w północnej i wschodniej części powiatu. Szczególnie wysoki odsetek bezrobotnych odnotowano w 2021 r. w Gminie Dobre Miasto (6,7%) oraz Gminie Jeźniorany (6,2%). Wynika to głównie ze zmniejszającego się odsetka osób w wieku produkcyjnym w tych gminach – są to jedne z gmin, w których odsetek osób w wieku 65 lat i więcej jest najwyższy. Najkorzystniejszą sytuacją

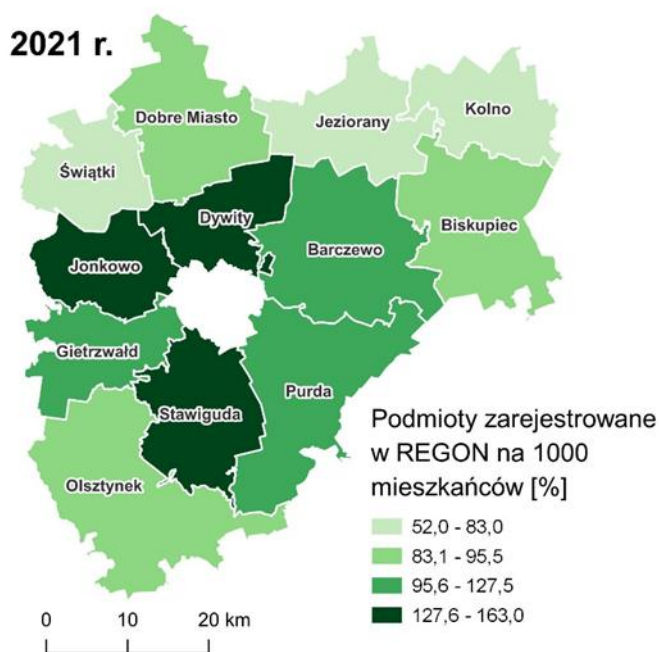
z bezrobociem przedstawia się w Gminie Stawiguda, w której odsetek bezrobotnych w wieku produkcyjnym w 2021 r. wyniósł 1,8%. Niski odsetek bezrobotnych odnotowano także w Gminie Olsztynek (2,0%) i Gminie Dywity (2,3%). Największa dynamika zmian w latach 2012-2021 wystąpiła w Gminie Kolno – wspomniany odsetek zmalał w tym czasie o 11,0 pp. Obszary miejskie powiatu cechują się wyższym udziałem bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (4,3%), niż obszary wiejskie (3,7%). Związane jest to m.in. z większym odsetkiem osób starszych w miastach niż na terenach wiejskich.

Tabela 53 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	9,6	7,9	5,1	3,5	-6,1 pp.
Biskupiec	12,4	10,1	6,4	5,5	-6,9 pp.
Dobre Miasto	10,6	9,2	7,5	6,7	-3,9 pp.
Dywity	7,1	5,3	3,1	2,3	-4,8 pp.
Gietrzwałd	9,4	6,3	3,5	2,8	-6,6 pp.
Jeziorkany	14,1	11,9	8,8	6,2	-7,9 pp.
Jonkowo	8,5	7,1	4,0	3,0	-5,5 pp.
Kolno	16,7	12,1	8,0	5,7	-11,0 pp.
Olsztynek	10,9	8,0	4,5	2,0	-8,9 pp.
Purda	10,4	7,1	4,4	3,2	-7,2 pp.
Stawiguda	7,6	5,3	3,0	1,8	-5,8 pp.
Świątki	11,6	10,2	5,6	5,2	-6,4 pp.
Obszar miejski ogółem	-	-	-	4,3	-
Obszar wiejski ogółem	-	-	-	3,7	-
Powiat olsztyński	10,5	8,3	5,3	3,9	-6,6 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z mierników poziomu rozwoju lokalnej gospodarki jest liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy. W 2021 r. liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców była najwyższa w Gminie Stawiguda (163) oraz w Gminie Dywity (147). Są to gminy, które cechowały się także niskim poziomem bezrobocia. Najgorszą sytuację odnotowano natomiast w Gminie Kolno, w której wskaźnik wyniósł 52 – czyli znacznie mniej niż w pozostałych gminach

powiatu. W latach 2012-2021 we wszystkich gminach dynamika zmian była dodatnia. Największą dynamiką charakteryzowała się Gmina Stawiguda (35,4%), a najniższą Gmina Olsztynek (10,0%). Obszar wiejski wyróżniał się nieco wyższym wskaźnikiem (109) niż obszar miejski (99), co wskazuje na wyższy poziom przedsiębiorczości na terenach wiejskich. Taka sytuacja wynika m.in. z większego odsetka osób w wieku produkcyjnym na obszarze wiejskim.

Tabela 54 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	81	84	87	101	+24,7%
Biskupiec	73	75	78	90	+23,3%
Dobre Miasto	74	74	78	90	+21,6%
Dywity	123	128	134	147	+19,5%
Gietrzwałd	93	98	110	125	+34,4%
Jeziorany	51	52	54	62	+21,6%
Jonkowo	106	112	118	135	+27,4%
Kolno	39	48	43	52	+33,3%
Olsztynek	80	81	81	88	+10,0%
Purda	79	86	94	107	+35,4%
Stawiguda	134	140	144	163	+21,6%
Świątki	51	52	58	68	+33,3%
Obszar miejski ogółem	88	88	89	99	+12,6%
Obszar wiejski ogółem	81	86	93	109	+35,4%
Powiat olsztyński	83	87	92	106	+27,7%

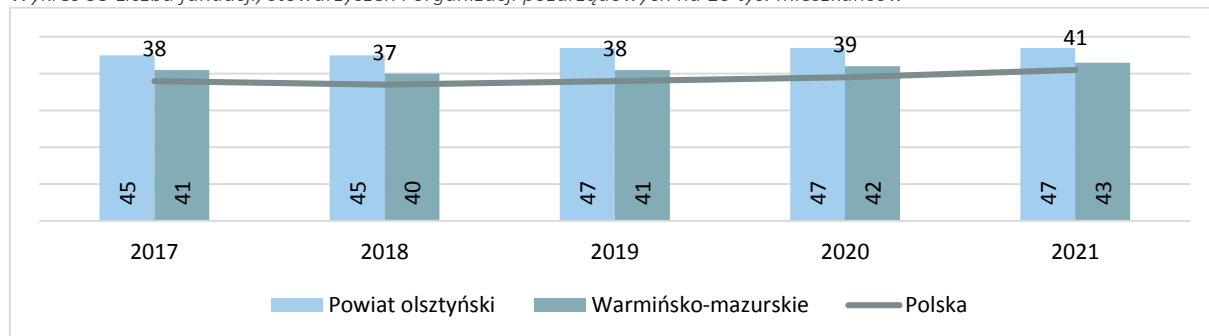
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

6. Społeczeństwo obywatelskie i organizacje pozarządowe

6.1 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

Aktywność obywatelska w powiecie olsztyńskim utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni lat 2017 – 2021. Wyrazem tego jest funkcjonowanie na obszarze powiatu fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W 2020 roku wskaźnik dotyczący liczby tego typu podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosił 47 i wzrósł w stosunku do 2017 roku o 2 pp.

Wykres 53 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W dwunastu gminach powiatu olsztyńskiego funkcjonuje łącznie 391 stowarzyszeń, a największy odsetek, bo 17,6% z nich działa w gminie Dobre Miasto. Najmniejszy udział w ogólnej liczbie stowarzyszeń stanowią te działające w gminie Kolno. Warto zauważyć, że ponad połowa wszystkich stowarzyszeń w powiecie funkcjonuje w 4 gminach: Dobre Miasto, Biskupiec, Stawiguda oraz Barczewo. Na terenie powiatu olsztyńskiego (stan na 16.09.2022) funkcjonują 94 fundacje. Największy ich odsetek działa w gminie Dywity (19,1%) a najmniejszy w gminie Kolno (1,1%). Należy zaznaczyć, że w czterech gminach powiatu: Dywity, Gietrzwałd, Stawiguda oraz Purda działa niemal 60% wszystkich fundacji powiatu.

Tabela 55 Liczba stowarzyszeń i fundacji w gminach powiatu olsztyńskiego (dane w N oraz %)

Lp.	Gmina	Liczba stowarzyszeń	Procentowy udział	Liczba fundacji	Procentowy udział
1	Barczewo	40	10,2	7	7,4
2	Biskupiec	48	12,3	6	6,4
3	Dobre Miasto	69	17,6	3	3,2
4	Olsztynek	35	9,0	6	6,4
5	Dywity	34	8,7	18	19,1
6	Świątki	14	3,6	4	4,3
7	Gietrzwałd	26	6,6	14	14,9
8	Jeziorany	22	5,6	5	5,3
9	Stawiguda	44	11,3	13	13,8
10	Purda	29	7,4	11	11,7
11	Kolno	10	2,6	1	1,1
12	Jonkowo	20	5,1	6	6,4
Razem		391	100,0	94	100,0

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie <http://www.powiat-olsztynski.pl/wykaz-organizacji-pozarządowych-z-terenu-powiatu-olsztynskiego>

Wśród funkcjonujących w powiecie stowarzyszeń oraz fundacji warto wyróżnić: Olsztyński Obszar Aglomeracyjny, stowarzyszenie, które działa od 2013 roku, a jego głównym celem jest promowanie i wzmocnienie idei samorządu terytorialnego oraz inicjowanie współpracy pomiędzy gminami i powiatem, co ma sprzyjać rozwojowi spójności terytorialnej. OOA łączy samorządy Olsztyna, powiatu olsztyńskiego oraz gmin tworzących ten powiat. Funkcjonowanie OOA ma wspierać i ułatwiać współpracę pomiędzy tworzącymi je samorządami w realizacji działań na rzecz np. kultury, transportu, bezpieczeństwa, sieci drogowej. Jednocześnie OOA ma wspierać działania związane z pozyskiwaniem i dysponowaniem funduszami z programów unijnych.

Warmiński Związek Gmin, w skład którego wchodzi dziewięć gmin powiatu: Dywity, Gietrzwałd, Purda, Stawiguda, Świątki, Barczewo, Dobrze Miasto, Jonkowo i Olsztynek. Stowarzyszenie rozpoczęło swoją działalność 27 stycznia 1998 roku i w związku z tym jest jednym z najstarszych działających w powiecie olsztyńskim. WZG ma swoją siedzibę w Olsztynie. Podstawowe zadania WZG to:

- a. Realizacja przekazanych przez gminy członkowskie zadań publicznych dotyczących:
  - o wspierania i upowszechniania idei samorządowych;
  - o opracowanie i wdrażanie programu rozwoju i wykorzystywania rozwiązań związanych z ideą energooszczędności;
  - o opracowanie i wprowadzanie w życie programu dedykowanego opiece nad bezdomnymi zwierzętami.
- b. koordynacja działań gmin członkowskich o obszarach związanych z dziedzictwem kulturowym i gospodarką przestrzenną (planowanie i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz wdrażanie i promocje produktów turystycznych w ramach potencjalnego obszaru metropolitalnego i powiązań z aglomeracją Olsztyna).
- c. WZG zajmuje stanowisko i opiniuje sprawy będące istotnymi dla gmin członkowskich.
- d. WZG ma możliwość prowadzenia działalności gospodarczej z zakresie użyteczności publicznej poprzez tworzone w tym celu jednostki organizacyjne.

Fundusz Ziemi Olsztyńskiej, który jest fundacją, wspierającą rozwój dzieci i młodzieży z powiatu olsztyńskiego poprzez pomoc stypendialną. FZO powstała w roku 2002, a w roku 2005 otrzymała status organizacji pożytku publicznego. Najważniejszymi fundatorami FZO byli: Powiat Olsztyński, Gmina Dobrze Miasto, Gmina Olsztynek, Gmina Purda, Sojusz Lewicy Demokratycznej Powiatu Olsztyńskiego, Fundacja „Dzieciom Rolników” w Jonkowie, Stowarzyszenie „Dzieciom Wiejskim” w Jonkowie, Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Uzdolnionej „Talent” w Dobrym Mieście, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy „Nasza Gmina” w Jonkowie, Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Olsztyńka w Olsztyнку.

W 2022 roku w ramach konkursów na wykonanie zadań publicznych, przewidziano realizację osiemnastu przedsięwzięć związanych z realizacją zadań Powiatu Olsztyńskiego przez organizacje

pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na łączną kwotę 266 000 zł.

6.2 Frekwencja wyborcza

Istotnym wymiarem aktywności obywatelskiej jest frekwencja w wyborach samorządowych. W przypadku powiatu olsztyńskiego w 2014 roku była ona zbliżona do wartości średnich dla województwa i kraju w odniesieniu do każdego z poziomów wyborów, a w 2018 roku była ona wyższa niż średnia dla województwa, jednak wciąż niższa, niż średnia dla całego kraju. Najchętniej mieszkańcy powiatu biorą udział w wyborach wójtów i burmistrzów.

Tabela 56 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych

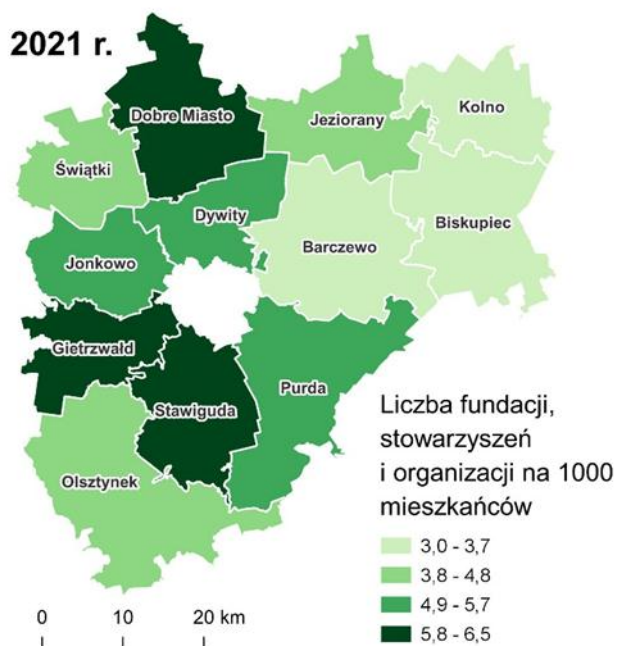
	Powiat olsztyński		Warmińsko-mazurskie		Polska	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018
sejmiki województw	47,59	52,16	46,93	51,49	47,21	54,84
radę powiatów	47,72	52,28	48,29	51,27	50,21	54,64
wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - pierwsza tura wyborów	47,77	52,37	47,00	51,56	47,34	54,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców • Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 i 2018 roku zbliżona do wartości średniej dla województwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Zróżnicowany poziom aktywności obywatelskiej w gminach powiatu

6.3 Porównanie gmin powiatu

Aktywność społeczna mieszkańców wyraża się m.in. liczbą aktywnych organizacji trzeciego sektora. W tym przypadku najlepiej wypadają dwie gminy – Gmina Dobre Miasto i Gmina Gietrzwałd, w których liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 ludności wyniosła kolejno 6,2 i 6,5 w 2021 r. Najgorzej wypada pod tym względem Gmina Kolno, w której wskaźnik ten wyniósł 3,0. Jest to jedyna gmina w powiecie, w której liczba tych organizacji w przeliczeniu na 1 000 ludności uległa zmniejszeniu – o 9,1% w 2021 r. względem

2012 r. W pozostałych gminach wskaźnik uległ zwiększeniu, z czego najwięcej w Gminie Gietrzwałd (62,5%). W 2021 r. wskaźnik dla obszaru wiejskiego był większy (4,9) niż dla miast (4,3), lecz różnica ta nie była tak duża jak w przypadku danych demograficznych.

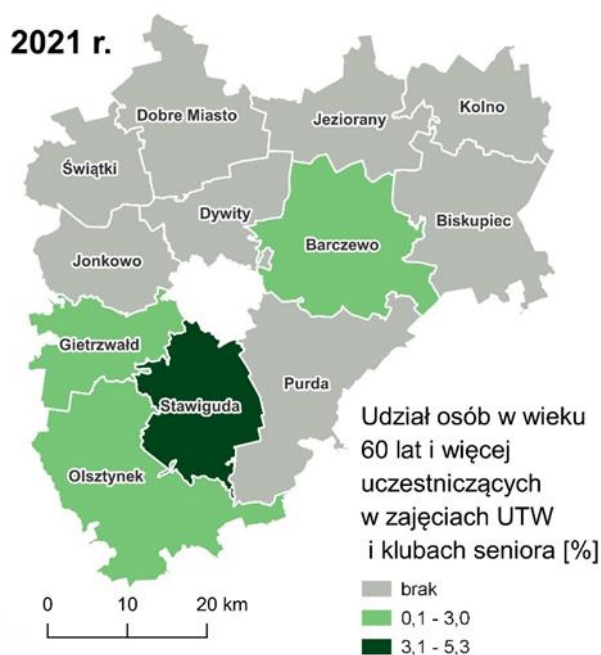
Tabela 57 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	3,0	3,4	3,3	3,6	20,0%
Biskupiec	2,7	3,0	3,2	3,5	29,6%
Dobre Miasto	5,3	5,7	6,2	6,2	17,0%
Dywity	3,7	4,5	5,1	5,3	43,2%
Gietrzwałd	4,0	4,9	6,9	6,5	62,5%
Jeziorany	3,7	3,8	3,7	3,9	5,4%
Jonkowo	4,5	5,4	5,6	5,6	24,4%
Kolno	3,3	3,6	2,5	3,0	-9,1%
Olsztynek	2,9	3,3	3,6	3,8	31,0%
Purda	3,6	4,6	5,4	5,5	52,8%
Stawiguda	4,9	6,1	5,4	5,9	20,4%
Świątki	3,8	3,8	3,9	4,3	13,2%
Obszar miejski ogółem	3,5	3,8	4,1	4,3	22,9%
Obszar wiejski ogółem	3,8	4,4	4,7	4,9	28,9%
Powiat olsztyński	3,7	4,2	4,5	4,7	27,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział osób w wieku 60 lat i więcej, uczestniczących w zajęciach Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW) lub klubach seniora był najwyższy w Gminie Stawiguda na przestrzeni lat 2015-2021. W 2021 r. odsetek wyniósł w tej gminie 5,3% - znacznie więcej niż średnia dla powiatu (0,7%). W 2021 r. udział aktywnych seniorów odnotowano także w Gminie Barczewo (2,0%), Gminie Gietrzwałd (0,6%), Gminie Olsztynek (0,7%). Trzeba zaznaczyć, że w większości gmin wskaźnik ten wyniósł 0%, co oznacza niską aktywność społeczną seniorów. Obszar miejski cechuje się nieco

wyższym udziałem aktywnych seniorów (1,0%), niż obszar wiejski (0,6%) – gdzie w 2015 r. sytuacja wyglądała odwrotnie. Najwyższy odsetek seniorów uczęszczających do klubów seniora lub na UTW, odnotowano w 2017 r. – szczególnie wysoki wskaźnik dotyczył Gminy Stawiguda (6,3%) oraz Gminy Dywity (4,7%), w której w latach późniejszych Główny Urząd Statystyczny nie odnotował tego typu aktywności.

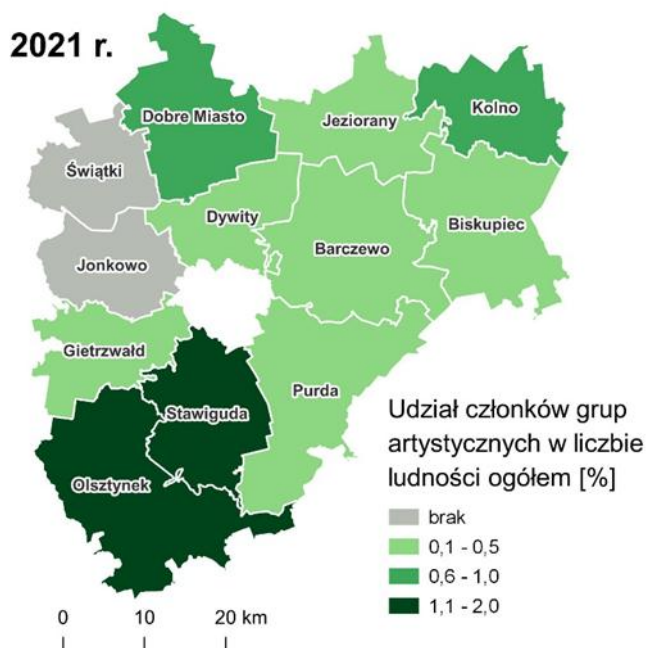
Tabela 58 Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej [%] – porównanie gmin

Gminy	2015	2017	2019	2021	Dynamika zmian w latach 2015-2021
Barczewo	0,0	2,5	2,3	2,0	+2,0 pp.
Biskupiec	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Dobre Miasto	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Dywity	2,3	4,7	0,0	0,0	-2,3 pp.
Gietrzwałd	0,3	0,0	0,0	0,6	+0,3 pp.
Jeziorany	0,0	1,9	0,0	0,0	-
Jonkowo	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kolno	0,0	2,1	0,0	0,0	-
Olsztynek	0,0	0,0	0,3	0,7	+0,7 pp.
Purda	2,8	1,2	1,4	0,0	-2,8 pp.
Stawiguda	4,1	6,3	5,9	5,3	+1,2 pp.
Świątki	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Obszar miejski ogółem	0,0	1,3	1,0	1,0	+1,0 pp.
Obszar wiejski ogółem	1,0	1,4	0,7	0,6	-0,4 pp.
Powiat olsztyński	0,6	1,4	0,8	0,7	+0,1 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnym wskaźnikiem obrazującym aktywność społeczną na terenie gmin jest udział członków grup artystycznych w liczbie ludności ogółem. Pod względem tego wskaźnika, w 2021 r. najlepiej wypadła Gmina Olsztynek (2,0%) oraz Gmina Stawiguda (1,1%). Najmniej korzystną sytuację odnotowano natomiast w Gminie Świątki i Gminie Jonkowo, w której udział ten wyniósł 0%. Brak grup artystycznych może wynikać z bliskości Olsztyna, będącego centrum kulturowym województwa. Dynamika zmian wskaźnika w latach 2012-

2021 była zróżnicowana. Najkorzystniejszą zmianą charakteryzuje się Gmina Olsztynek (1,1 pp.). Natomiast negatywną zmianę zauważyć można w przypadku Gminy Dobrze Miasto (-1,0 pp.). Obszar miejski cechuje się wyższym udziałem aktywnych kulturowo mieszkańców (1,2%) niż obszar wiejski (0,3%). Jest to naturalne zważywszy na fakt, że większość grup artystycznych ma swoją siedzibę w miastach.

Tabela 59 Udział członków grup artystycznych w ogólnej liczbie ludności [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	0,5	0,4	0,4	0,1	-0,4 pp.
Biskupiec	0,1	0,2	0,2	0,3	+0,2 pp.
Dobre Miasto	1,6	1,6	1,9	0,6	-1,0 pp.
Dywity	0,9	1,9	1,5	0,4	-0,5 pp.
Gietrzwałd	0,0	1,5	0,7	0,2	+0,2 pp.
Jeziorany	0,7	0,8	0,7	0,5	-0,3 pp.
Jonkowo	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kolno	0,4	0,5	1,3	0,7	+0,2 pp.
Olsztynek	0,9	0,0	1,8	2,0	+1,1 pp.
Purda	0,0	0,5	0,0	0,5	+0,5 pp.
Stawiguda	1,5	2,6	1,7	1,1	-0,4 pp.
Świątki	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Obszar miejski ogółem	1,4	1,1	1,8	1,2	-0,2 pp.
Obszar wiejski ogółem	0,3	0,7	0,5	0,3	-
Powiat olsztyński	0,6	0,8	0,9	0,6	-

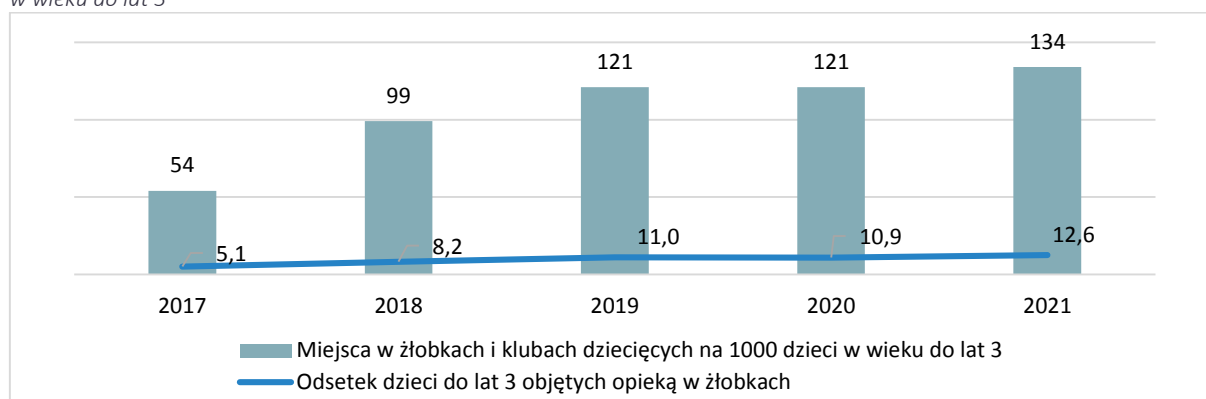
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7. Edukacja

7.1 Opieka żłobkowa i przedszkolna

Udział dzieci objętych opieką żłobkową jest jednym ze wskaźników pokazujących poziom usług opiekuńczo-edukacyjnych. Należy podkreślić, że systematycznie rośnie odsetek dzieci do lat trzech objętych opieką w żłobkach na terenie powiatu. W 2017 roku odsetek ten wynosiła 5,1%, natomiast w 2021 roku 12,6%. Wynika to ze zwiększenia liczby miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 – z 54 w 2017 roku do 134 w 2021 roku.

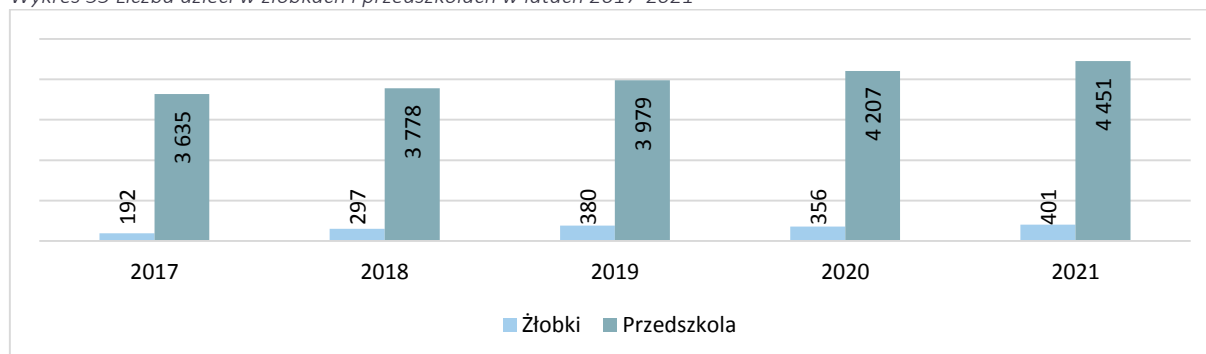
Wykres 54 Odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach, miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 r. na terenie powiatu 401 dzieci było objętych opieką żłobkową, a ponad 4,5 tys. wychowaniem przedszkolnym. W stosunku do 2017 r. liczba dzieci w żłobkach uległa zwiększeniu o blisko 109%, natomiast liczba dzieci w przedszkolu o 22,4%.

Wykres 55 Liczba dzieci w żłobkach i przedszkolach w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonuje 46 przedszkoli, przy czym najwięcej, bo aż 7 w gminie Dywity, następnie w gminie Barczewo (6) i gminie Dobre Miasto (6). Na przestrzeni lat 2017 – 2021 wzrosła liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej z 3 635 w 2017 roku do 4 451 w 2021 roku, co oznacza wzrost na poziomie 22,4%. Sytuacja ta sprzyja opisywanej wcześniej poprawie w zakresie powrotu na rynek pracy w przypadku kobiet, które urodziły dziecko.

Tabela 60 Liczba przedszkoli na terenie poszczególnych gmin powiatu

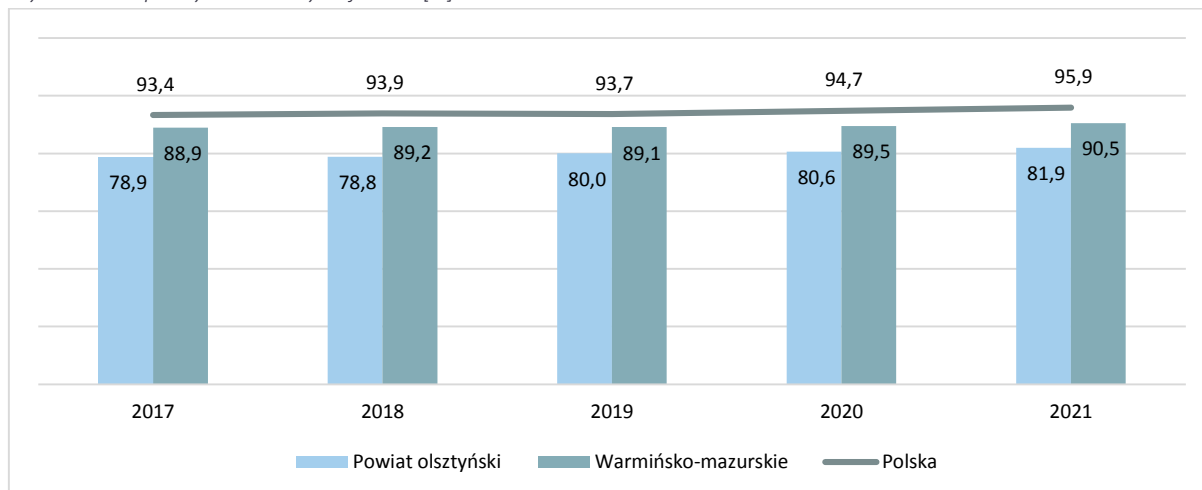
Przedszkola	2017	2018	2019	2020	2021
Barczewo	6	6	6	6	6
Biskupiec	3	3	3	3	3
Dobre Miasto	4	4	5	5	6
Dywity	5	6	6	7	7
Gietrzwałd	4	4	4	4	4
Jeziorany	3	3	3	3	2
Jonkowo	3	3	3	3	3
Kolno	2	2	2	2	2
Olsztynek	2	2	2	2	2
Purda	5	5	5	5	5
Stawiguda	4	4	5	5	5
Świątki	1	1	1	1	1
Powiat olsztyński	42	43	45	46	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.2 Szkolnictwo publiczne

Na terenie powiatu funkcjonuje kilkadziesiąt szkół podstawowych za które odpowiedzialne są władze na poziomie gminnym. Liczba uczniów szkół podstawowych w powiecie zwiększa się systematycznie i w 2021 roku wynosiła 9 635, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 20,7%. W tym samym okresie współczynnik skolaryzacji netto w powiecie olsztyńskim wzrósł z 78,9% do 81,9%, co oznacza wzrost na poziomie 3,0 pp. Wskaźnik ten pozostaje jednak nadal niższy niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego (90,5%) oraz Polski (95,9%).

Wykres 56 Współczynnik skolaryzacji netto [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza wartości wskaźnika skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w gminach powiatu olsztyńskiego wskazuje na istotne zróżnicowanie – w przypadku gminy Olsztynek wartość to wynosi 102,5, przy 65,1 dla gminy Purda. Oznacza to, że dzieci w wieku szkolnym stosunkowo często uczęszczają do szkół podstawowych na terenie gmin ościennych. Sytuacja ta dotyczy dzieci mieszkających w gminach

Purda, Gietrzwałd, Jonkowo i Kolno. W przypadku pozostałych gmin zdecydowana większość dzieci w wieku szkolnym uczęszcza do szkół na terenie gminy zamieszkania.

Tabela 61 Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w gminach powiatu

Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych	2017	2018	2019	2020	2021
Barczewo	74,8	75,5	73,7	76,3	75,1
Biskupiec	92,4	90,5	91,0	88,8	90,8
Dobre Miasto	83,6	84,0	85,1	85,2	83,4
Dywity	79,3	81,0	82,3	83,3	86,3
Gietrzwałd	62,5	62,9	63,6	65,1	65,5
Jeziorany	76,5	75,4	76,2	77,5	76,8
Jonkowo	70,0	69,8	67,9	65,8	66,6
Kolno	71,2	73,0	73,9	74,8	67,2
Olsztynek	83,8	84,3	95,4	94,9	102,5
Purda	59,7	59,5	62,8	62,1	65,1
Stawiguda	87,9	85,9	83,3	86,7	88,7
Świątki	79,1	76,4	73,8	78,2	80,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat między innymi odpowiedzialny jest za szkolnictwo publiczne na poziomie ponadgimnazjalnym oraz szkoły muzyczne i specjalne oraz ośrodki szkolno-wychowawcze. Powiat Olsztyński jest organem prowadzącym dla szkół ponadpodstawowych, zorganizowanych w zespołach szkół w: Biskupcu, Dobrym Mieście, Olsztyнку i Smolajnach; szkół specjalnych zorganizowanych w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Żardenikach i Szkoły Podstawowej dla Dzieci Przewlekłe Chorych przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Ameryce oraz Samorządowej Szkoły Muzycznej I Stopnia w Dywitach w Powiecie Olsztyńskim z filiami w Barczewie, Biskupcu, Olsztyнку i Dobrym Mieście.

W ramach Zespołu Szkół w Biskupcu funkcjonują:

- Liceum Ogólnokształcące (w tym: czteroletnie; klasy dotychczasowego trzyletniego liceum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum; dla dorosłych (czteroletnie); dla dorosłych (klasy dotychczasowego trzyletniego liceum))
- Technikum (w tym: pięcioletnie; klasy dotychczasowego czteroletniego technikum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum)
- Branżowa Szkoła I stopnia
- Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe
- Hala sportowa

W ramach Zespołu Szkół w Dobrym Mieście funkcjonują:

- Liceum Ogólnokształcące (w ty: czteroletnie; klasy dotychczasowego trzyletniego liceum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum; dla dorosłych (czteroletnie); dla dorosłych (klasy dotychczasowego trzyletniego liceum)
- Technikum (w tym: pięcioletnie; klasy dotychczasowego czteroletniego technikum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum)
- Branżowa Szkoła I stopnia
- Hala sportowa

W ramach Zespołu Szkół im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza w Olsztynku funkcjonują:

- Liceum Ogólnokształcące (w tym: czteroletnie; klasy dotychczasowego trzyletniego liceum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum; dla dorosłych (czteroletnie); dla dorosłych (klasy dotychczasowego trzyletniego liceum)
- Technikum (w tym: pięcioletnie; klasy dotychczasowego czteroletniego technikum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum)
- Branżowa Szkoła I stopnia
- Centrum Kształcenia Zawodowego

W ramach Zespołu Szkół Rolniczych w Smolajnach funkcjonują:

- Technikum (w tym: pięcioletnie; klasy dotychczasowego czteroletniego technikum dla absolwentów dotychczasowego gimnazjum)
- Branżowa Szkoła I stopnia
- Bursa Szkolna

W ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żardenikach funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa (specjalna)
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy
- Przedszkole (specjalne)

W rankingu Perspektyw w latach 2019 – 2022 uwzględnianych było sześć szkół ponadpodstawowych z powiatu olsztyńskiego, w tym Liceum Ogólnokształcące im. KEN w Biskupcu, Katolickie LO im. Jana Pawła II w Biskupcu I Liceum Ogólnokształcące im. Jacka Kaczmarskiego, Technikum (ZS) w Biskupcu, Technikum (ZS) w Dobrym Mieście i Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne nr 1 w Olsztynku. W 2022 roku Liceum Ogólnokształcące im. KEN w Biskupcu znalazło się na miejscu 41 poprawiając swój wynik z 2021 roku o jedno miejsce i było to jednocześnie najlepsze miejsce, jakie szkoła zajęła w rankingu w analizowanym okresie. W 2020 roku w rankingu pojawiło się I Liceum Ogólnokształcące im. Jacka

Kaczmarek zajmując 46 miejsce. W przypadku rankingu techników, Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne nr 1 w Olsztynku zajmowało zdecydowanie najlepsze miejsce w 2019 i 2021 roku. Technikum (ZS) w Dobrym Mieście pogorszyło swój wynik na przestrzeni lat 2019 – 2022 o 24 miejsca, natomiast Technikum (ZS) w Biskupcu pojawiło się w rankingu w 2022 roku i zajęło 50 pozycję.

Tabela 62 Ranking Liceów i techników w powiecie olsztyńskim 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Liceum Ogólnokształcące im. KEN w Biskupcu	-	47	42	41
Katolickie LO im. Jana Pawła II w Biskupcu	-	-	10	-
I Liceum Ogólnokształcące im. Jacka Kaczmarek	-	-	-	46
Technikum (ZS) w Biskupcu	-	-	-	50
Technikum (ZS) w Dobrym Mieście	18	36	-	42
Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne nr 1 w Olsztynku	14	-	15	-

Źródło: ranking Perspektyw

Wyniki osiągane przez szkoły z powiatu olsztyńskiego są m.in. pochodną liczby uczniów przypadających na 1 etat nauczyciela w zespołach prowadzonych przez powiat. Najwięcej uczniów przypada na 1 etat nauczycielski w przypadku Zespołu Szkół w Biskupcu (15,29).

Tabela 63 Liczba uczniów w latach 2018-2021 i liczba uczniów na 1 etat nauczyciela w roku szkolnym 2020-2021

Szkoła, placówka	Typy szkół	Liczba uczniów na 1 etat nauczyciela	Liczba uczniów w roku szkolnym 2020/2021	Liczba uczniów w roku szkolnym 2019/2020	Liczba uczniów w roku szkolnym 2018/2019
Zespół Szkół w Biskupcu	Liceum Ogólnokształcące	15,29	227	230	216
	Technikum		123	90	54
	Branżowa Szkoła I stopnia		176	160	126
	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych		23	54	72
Zespół Szkół w Dobrym Mieście	Liceum Ogólnokształcące	12,67	108	118	76
	Technikum		137	146	117
	Branżowa Szkoła I stopnia		85	84	70
	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych		0	29	59
Zespół Szkół im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza w Olsztynku	Liceum Ogólnokształcące	12,43	107	102	82
	Technikum		110	121	97
	Branżowa Szkoła I stopnia		127	114	85
	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych		0	0	12
Zespół Szkół Rolniczych im. Biskupa Ignacego	Branżowa Szkoła I stopnia	13,03	0	0	0
	Technikum		153	136	85
	Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy		74	46	102

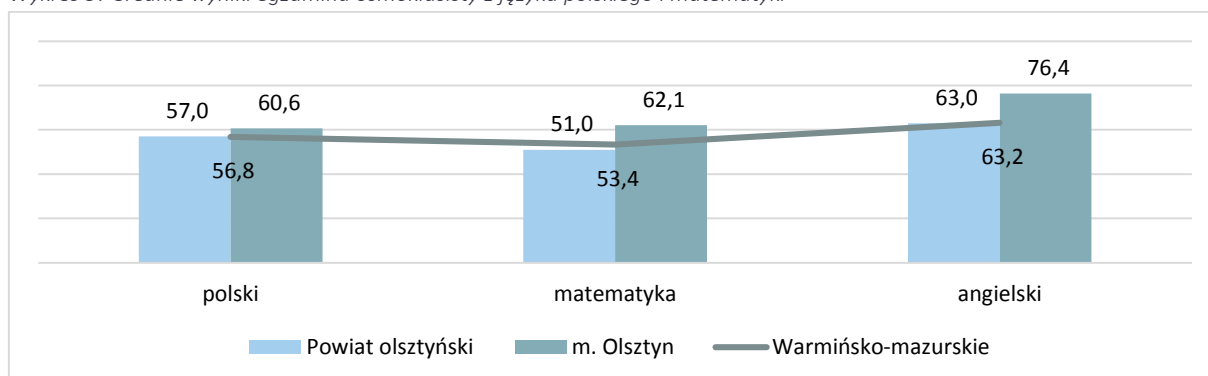
Błażeja Krasickiego w Smolajnach					
Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Dywitach w Powiecie Olsztyńskim	Sześcioletni Cykl Nauczania		368	368	386
		6,45			
	Czteroletni Cykl Nauczania		112	145	162

Źródło: Informacja Oświatowa 2020-2021

7.3 Egzaminy ósmoklasisty

Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty kształtują się dla powiatu niżej zarówno w porównaniu do wyników uczniów z miasta Olsztyn, jak i województwa warmińsko-mazurskiego. W przypadku egzaminu z języka polskiego wyniki dla powiatu (57,0) różnią się w stosunku do wyników dla miasta Olsztyn o 3,6 pp., a w stosunku do wyników w całym województwie o 1,6 pp. W przypadku egzaminu z matematyki różnica ta wynosi odpowiednio 11,1 pp. na korzyść miasta Olsztyn i 2,4 pp. na korzyść wyników województwa warmińsko-mazurskiego. Wyniki egzaminu z języka angielskiego są tylko nieco niższe w powiecie niż w całym województwie (różnica 0,3 pp.) i wynoszą 63,0%, jednak w porównaniu do wyników dla miasta Olsztyn są już zdecydowanie niższe (13,4 pp. różnicy).

Wykres 57 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza wyników egzaminu ósmoklasisty wskazuje na istnienie zasadniczych różnic w odniesieniu do szkół funkcjonujących w poszczególnych gminach powiatu. Najkorzystniej w przypadku egzaminu z języka polskiego wygląda sytuacja w gminie Dywity, dla której średni wynik (64,2%) jest wyższy zarówno od wyników dla całego powiatu, województwa, jak i miasta Olsztyn. W przypadku egzaminu z matematyki wyróżniające wyniki osiągnięto w gminie Stawiguda, której wynik (64,4%) także jest lepszy od wyniku dla całego powiatu, województwa, jak i miasta Olsztyn. Także egzamin z języka angielskiego najlepiej wypada w gminie Stawiguda (78,6%) i wyniki te ponownie są lepsze w porównaniu do wyników dla powiatu, województwa i miasta Olsztyn.

Tabela 64 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminach powiatu [%]

Gmina	J. polski	Matematyka	J. angielski
Barczewo	53,5	51,6	58,3
Biskupiec	54,8	48,7	59,8
Dobre Miasto	57,8	50,8	64,9
Dywity	64,2	58,9	73,1
Gietrzwałd	56,3	50,1	64,4
Jeziorany	50,4	43,3	54,2
Jonkowo	62,8	58,3	68,1
Kolno	61,8	45,6	53,2
Olsztynek	57,5	46,2	57,8
Purda	52,0	43,5	57,7
Stawiguda	61,2	64,4	78,6
Świątki	54,5	43,2	60,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.4 Uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych

W okresie 2016-2020 zmniejszeniu uległa liczba szkół ponadgimnazjalnych ogólnokształcących w powiecie z 10 do 7. W tym samym czasie nie zmieniła się liczba szkół średnich zawodowych i artystycznych w powiecie i w 2020 roku wynosiła ona 4.

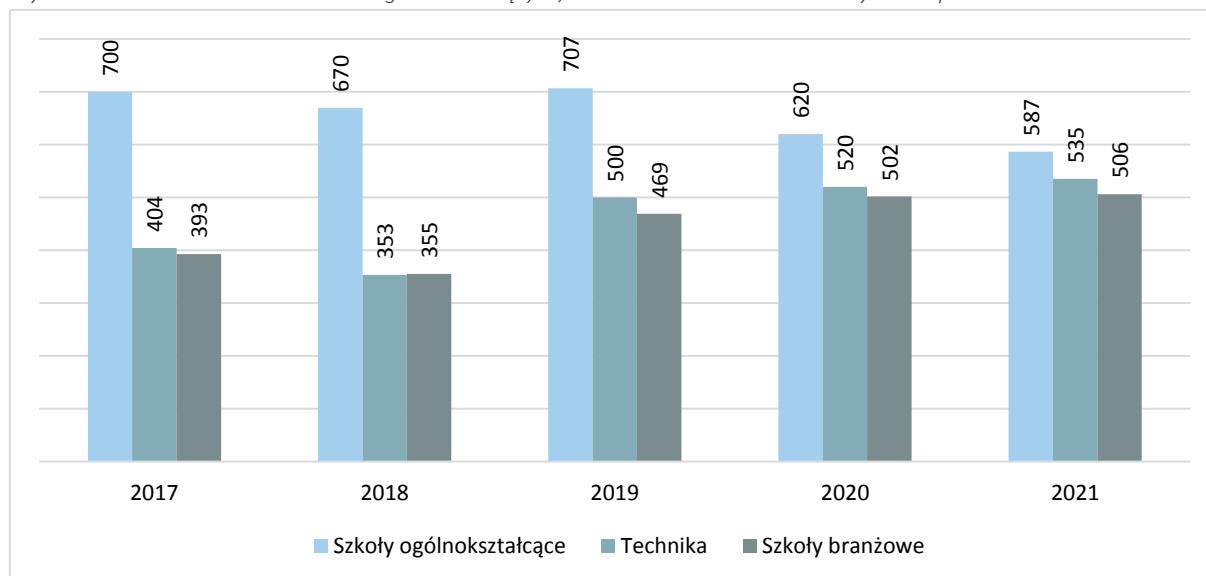
Tabela 65 Liczba szkół ogólnokształcących w powiecie oraz szkół średnich zawodowych i artystycznych w powiecie

Powiat olsztyński	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba szkół ponadgimnazjalnych ogólnokształcących w powiecie	10	10	10	8	7
Liczba szkół średnich zawodowych i artystycznych w powiecie	4	4	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W okresie 2017-2021 zaobserwować można systematyczny spadek liczby uczniów szkół ogólnokształcących (z 700 w 2017 roku do 587 w 2021 roku), przy dynamicznym wzroście liczby uczniów techników (wzrost o 32,4%) i szkół branżowych (28,8%). Liczba uczniów w szkołach ogólnokształcących zmalała o 16,1% w analizowanym okresie.

Wykres 58 Liczba uczniów w szkołach ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych I stopnia w latach 2017-2021

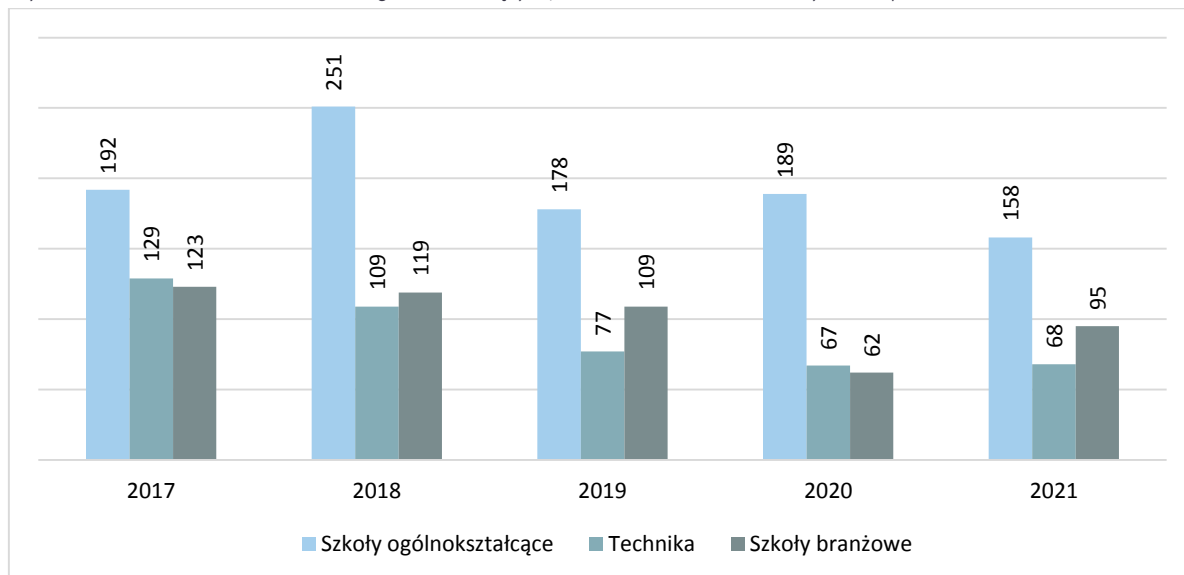

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tym samym okresie liczba absolwentów poszczególnych szkół uległa zmniejszeniu. Największy spadek liczby absolwentów odnotowano w przypadku techników (47,3%), następnie szkół branżowych I stopnia (22,8%). Najmniej zmalała liczba absolwentów szkół ogólnokształcących (17,7%).

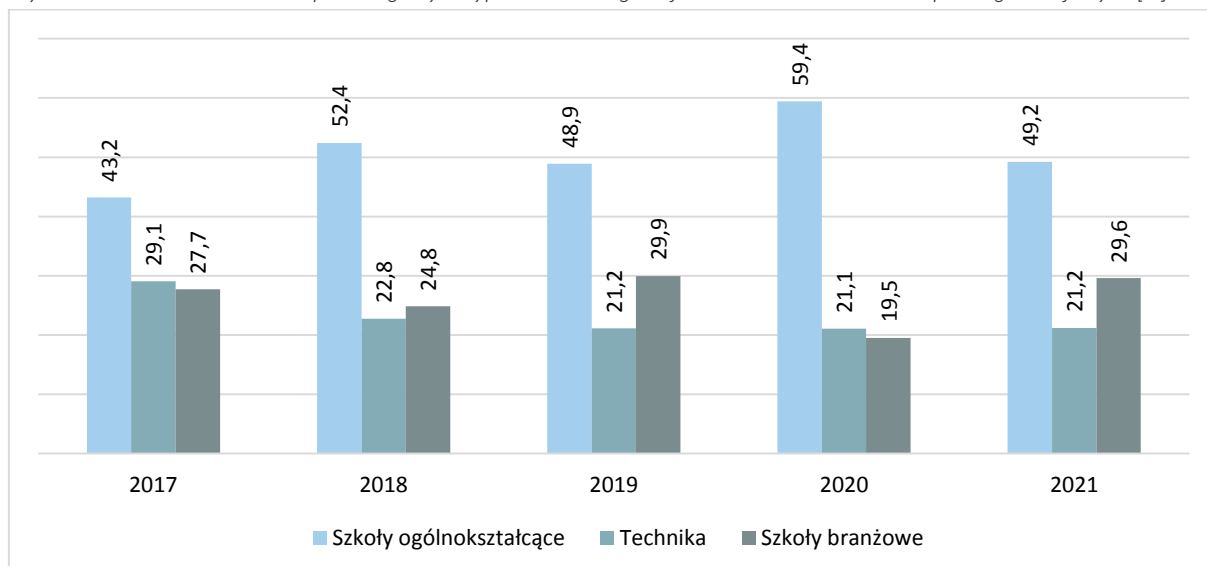
Wykres 59 Liczba absolwentów szkół ogólnokształcących, techników i szkół branżowych I stopnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2017-2021 wśród absolwentów szkół ponadgimnazjalnych dominowali absolwenci szkół ogólnokształcących, którzy w 2021 r. stanowili blisko połowę absolwentów. Niemal 30% stanowili uczniowie kończący szkoły branżowe, a 21,2% absolwenci techników.

Wykres 60 Udział absolwentów poszczególnych typów szkół w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.5 Egzamin maturalny i zawodowy

W latach 2016 – 2018 wzrosła liczba absolwentów szkół ogólnokształcących i szkół zawodowych, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości i otrzymali świadectwo maturalne. W przypadku uczniów szkół ogólnokształcących jest to wzrost na poziomie niemal 60% (z 87 w 2016 roku do 139 w 2020 roku). W przypadku szkół zawodowych wzrost jest mniejszy, jednak i tutaj kształtuje się on na poziomie 13%.

Tabela 66 Absolwenci, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości i otrzymali świadectwo maturalne: szkoły ogólnokształcące, szkoły zawodowe

Absolwenci, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości i otrzymali świadectwo maturalne:	2016	2017	2018
szkoły ogólnokształcące	87	114	139
szkoły zawodowe	50	67	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza danych dotyczących liczby uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego wskazuje na to, że zdecydowana większość uczniów nie decyduje się na zdawanie rozszerzonego egzaminu z języka polskiego oraz z matematyki. Tylko 11,6% uczniów zdających język polski na poziomie podstawowym wybrała także egzamin w wersji rozszerzonej. W przypadku egzaminu z matematyki, tylko 17,8% uczniów zdecydowało się także na wybór matematyki na poziomie rozszerzonym. Z kolei język angielski na poziomie rozszerzonym wybrało ponad 53% uczniów zdających go na poziomie podstawowym. Wśród pozostałych egzaminów na poziomie rozszerzonym największą popularnością cieszył się egzamin z geografii. W przypadku egzaminu z informatyki, chemii i fizyki, przypadki wyboru egzaminu na poziomie rozszerzonym dotyczyły pojedynczych osób. Należałoby przyjrzeć się ścieżkom edukacyjnym absolwentów powiatowych szkół ponadgimnazjalnych w kontekście skuteczności aplikowania przez nich na studia wyższe oraz podejmowanych wyborów w zakresie kierunku kształcenia.

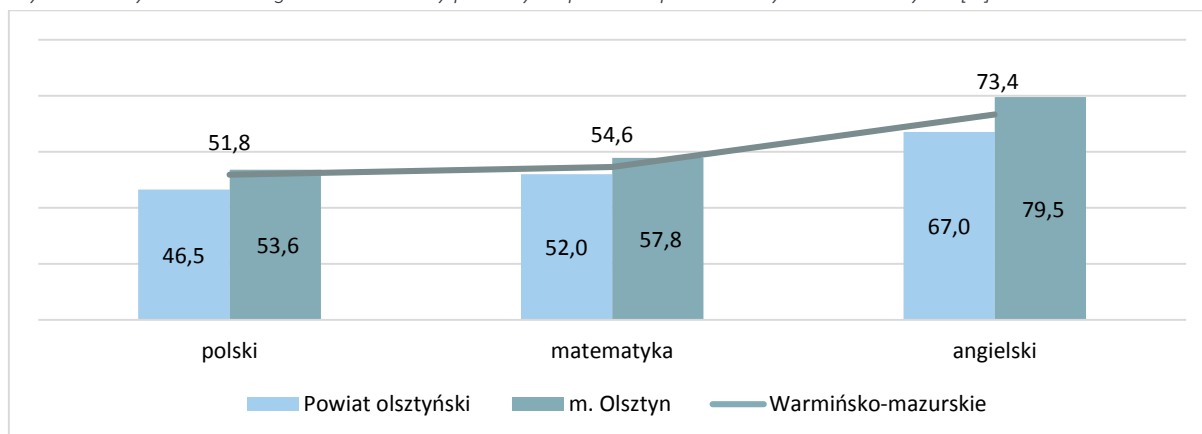
Tabela 67 Liczba uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego

Liczba uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego	2022	
	poziom podstawowy	poziom rozszerzony
język polski poziom podstawowy	146	17
matematyka poziom podstawowy	146	26
język angielski poziom podstawowy	133	71
język niemiecki poziom podstawowy	13	2
geografia poziom rozszerzony	-	55
biologia poziom rozszerzony	-	16
wiedza o społeczeństwie poziom rozszerzony	-	15
historia poziom rozszerzony	-	13
fizyka poziom rozszerzony	-	3
chemia poziom rozszerzony	-	1
informatyka poziom rozszerzony	-	1
język angielski ustny - egzamin obowiązkowy	2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego na poziomie podstawowym wskazują, że uczniowie szkół ponadgimnazjalnych powiatu olsztyńskiego uzyskują wyniki niższe zarówno od wyników średnich dla województwa warmińsko-mazurskiego, jak również od wyników maturalnych w mieście Olsztyn. Różnice w średnich wynoszą od 2,6 pp. w przypadku matematyki, 5,3% w przypadku języka polskiego, do 6,4% w przypadku języka angielskiego. Różnice w stosunku do wyników uzyskiwanych przez uczniów szkół olsztyńskich są jeszcze bardziej wyraźne.

Wykres 61 Wyniki matur - egzamin maturalny pisemny na poziomie podstawowym - średnie wyniki [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza wyników egzaminów maturalnych ze względu na gminę, w której znajdują się szkoły powiatu olsztyńskiego wskazuje na istotne zróżnicowanie wyników. W przypadku języka polskiego, w każdej z gmin osiągnięcia maturalne uczniów mieszczą się w granicach 44,8% - 48,3%, a zatem są znacznie niższe, niż w przypadku wyników dla województwa. W przypadku egzaminu maturalnego z matematyki, uczniowie szkół zlokalizowanych w gminie Biskupiec osiągnęli wyższe wyniki niż średnio uczniowie w całym powiecie i wyższe niż średnio uczniowie w mieście Olsztyn. Z kolei w przypadku egzaminu z języka angielskiego wyniki uzyskane przez uczniów szkół w gminie Barczewo zbliżają się do średnich wyników dla województwa, choć wciąż są zdecydowanie niższe niż wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół zlokalizowanych w mieście Olsztyn.

Tabela 68 Wyniki egzaminów maturalnych w powiecie

Wyniki egzaminów maturalnych	j. polski	matematyka	angielski
Barczewo	48,2	41,1	70,8
Dobre Miasto	44,8	42,3	65,2
Biskupiec	48,3	63,0	68,2
Olsztynek	45,2	49,0	65,9
Warmińsko-mazurskie	51,8	54,6	73,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odsetek uczniów przystępujących do wszystkich wymaganych egzaminów oraz zdawalność matury w latach 2018-2021 w szkołach publicznych i niepublicznych na terenie powiatu olsztyńskiego przedstawia poniższa tabela. W roku szkolnym 2020/2021 wyróżniająco wyglądały wyniki uczniów

Katolickiego Liceum Ogólnokształcące im. św. Jana Pawła II w Biskupcu oraz I Liceum Ogólnokształcącego im. Jacka Kaczmarskiego w Zespole Szkół im. K. C. Mrongowiusza w Olsztynku, w których zdawalność egzaminu maturalnego była najwyższa. Najślabiej pod tym względem wypadło Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół w Barczewie. Na uwagę zasługuje fakt, że tylko 44,4% uczniów Technikum Rolniczego w Zespole Szkół Rolniczych im. biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach przystąpiło w 2021 roku do egzaminu maturalnego.

Tabela 69 Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych szkołach publicznych i niepublicznych na terenie powiatu olsztyńskiego

	% uczniów przystępujących do wszystkich egz.	Zdawalność matury 2020/2021	Zdawalność matury 2019/2020	Zdawalność matury 2018/2019
Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Zespole Szkół w Biskupcu	98,48	84,62	85,48	91,53
Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. św. Jana Pawła II w Biskupcu	91,67	90,91	100,0	100,0
II Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół w Biskupcu	100,0	50,0	14,29	40,0
Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół w Dobrym Mieście	85,0	64,71	82,61	100,0
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół w Dobrym Mieście	100,0	33,33	0	0
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Jezioranach (do egzaminów przystąpiła 1 osoba)	100,0	0	-	-
I Liceum Ogólnokształcące im. Jacka Kaczmarskiego w Zespole Szkół im. K. C. Mrongowiusza w Olsztynku	95,65	90,91	77,27	80,77
Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół w Barczewie	100,0	34,78	50,0	50,0
Technikum w Zespole Szkół w Dobrym Mieście	100,0	82,14	61,54	78,26
Technikum Rolnicze w Zespole Szkół Rolniczych im. biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach	44,44	75,0	75,0	80,0
Technikum w Zespole Szkół w Biskupcu	76,47	84,62	100,0	60,0
Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Zespole Szkół im. K. C. Mrongowiusza w Olsztynku	100,0	50,0	62,5	68,42
Ogółem	91,63	72,6	76,37	81,56

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Olsztyńskiego za rok szkolny 2020/2021

Ważnym aspektem jest także zdawalność egzaminów zawodowych. Poziom zdawalności egzaminów w 2021 r. był zróżnicowany między poszczególnymi typami szkół. Najwyższa zdawalność dotyczyła uczestników Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych – 100% uczniów zdało egzaminy dotyczące kwalifikacji *RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej*. Kurs był prowadzony w Zespole Szkół Rolniczych w Smolajnach. Najniższą zdawalność odnotowano natomiast w przypadku Branżowych Szkół I Stopnia w sesji letniej (50%).

Tabela 70 Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w powiecie w 2021 r.

Uczniowie	Liczba przystępujących do dwóch etapów egzaminu	Liczba absolwentów, którzy otrzymali świadectwo potwierdzające kwalifikację	Zdawalność [%]
Liczba zdających egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe w sesji letniej 2021 r. FORMUŁA 2017			
Techników	56	39	69,6
Branżowych Szkół I Stopnia	40	26	65,0
Liczba zdających egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe w sesji zimowej 2021 r. FORMUŁA 2017			
Techników	79	44	55,7
Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych	20	20	100,0
Liczba zdających egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe w sesji letniej 2021 r. FORMUŁA 2019			
Techników	6	4	66,7
Branżowych Szkół I Stopnia	14	7	50,0

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Olsztyńskiego za rok szkolny 2020/2021

W latach 2017-2021 do egzaminów przystąpiło łącznie 726 uczniów, z czego 480 otrzymało dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe (66,1%). Najlepszą zdawalność egzaminów odnotowano w roku szkolnym 2018/2019, gdzie osiągnęła 71,1%. Liczba osób przystępujących do egzaminów zawodowych była zróżnicowana w poszczególnych okresach szkolnych.

Tabela 71 Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe ogółem w powiecie w latach 2017-2021

Rok szkolny	Liczba przystępujących do egzaminu	Liczba osób, które otrzymały dyplom	% osób, które otrzymały dyplom
2017/2018	217	144	66,4
2018/2019	128	91	71,1
2019/2020	166	105	63,3
2020/2021	215	140	65,1

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Olsztyńskiego za rok szkolny 2020/2021

7.6 Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Powiat Olsztyński jest także organem prowadzącym dla Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Olsztynie. Poradnia obejmuje swoim zasięgiem 140 szkół w 12 gminach. Poradnia świadczy usługi dla dzieci i młodzieży (obsługuje: Dom dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku, Dom dla Dzieci „Pod skrzydłami” w Olsztynku, Dom dla Dzieci im. Michała Lengowskiego w Gryźlinach, Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Żardenikach, Publiczny Specjalny Katolicki Ośrodek Edukacyjno – Wychowawczy w Kruzach, Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Biskupcu. Poradnia pełni również dyżury w Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkół w Dobrym Mieście i w Zespole Szkół Rolniczych im. biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach). Szczegółowe zestawienie działań wynikających z zadań Poradni znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 72 Działalność Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Olsztynie w roku szkolnym 2020/2021

Wyszczególnienie	2018/2019	2020/2021	2021/2022
Działalność diagnostyczna - psychologiczna	937	1 014	1 260
Działalność diagnostyczna - pedagogiczna	853	908	1 131
Działalność diagnostyczna - logopedyczna	538	494	623
Działalność diagnostyczna - Związana z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej	181	14	25
Wydane decyzje administracyjne – orzeczenia (kształcenie specjalne)	255	254	381
Wydane decyzje administracyjne – orzeczenia (indywidualne nauczanie)	37	24	45
Wydane opinie w sprawach, w tym:	935	931	1 197
objęcie dziecka opieką psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole, lub placówce	478	399	454
Pomoc bezpośrednia udzielona dzieciom i młodzieży (bez badań przesiewowych zajęć z profilaktyki uzależnień i warsztatów), w tym:	1 514	1 559	1 552
zajęcia o charakterze terapeutycznym	239	264	474
Pomoc udzielona nauczycielom, rodzicom i wychowawcom, w tym:	Brak danych	3 164	3 907
pomoc udzielona rodzicom (i innym rodzicom)	Brak danych	2 611	3 230

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Olsztyńskiego za rok szkolny 2021/2022

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost odsetka dzieci objętych opieką żłobkową i przedszkolną • Wzrost liczby uczniów techników i szkół branżowych • Wzrost współczynnika skolaryzacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niskie wyniki egzaminu ósmoklasisty i egzaminów maturalnych • Drastyczny wzrost liczby dzieci objętych zajęciami o charakterze terapeutycznym • Wzrost liczby pomocy udzielonej rodzicom przez Powiatową Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną

7.7 Porównanie gmin powiatu

Jednym ze wskaźników pokazujących dostępność usług opiekuńczo-edukacyjnych jest udział dzieci objętych opieką żłobkową. W 2021 r. najwięcej dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach odnotowano w Gminie Dywity (19,3%) oraz Gminie Dobre Miasto (18,4%). W niektórych gminach (Jeziorany, Kolno i Purda) nie funkcjonują żadne placówki opieki żłobkowej. Na przestrzeni lat 2012-2021 największy progres odnotowano w Gminie Dywity – w której udział dzieci objętych opieką żłobkową wzrósł o 19,3 pp. Usługi opieki żłobkowej są bardziej

rozwinęte na obszarze miejskim niż wiejskim – odsetek dzieci w 2021 r. wyniósł kolejno 20,7% i 9,2%. Wartość wskaźnika dla kraju w 2021 r. wyniosła 15,5% - zatem odsetek dla części gmin powiatu wypada lepiej. Wszystkie gminy powinny dążyć do rozwoju bazy żłobkowej, co pozwoli na zwiększenie udziału dzieci przyjmowanych do tego typu placówek. Gminy o największym przyroście ludności cechują się najbardziej rozwiniętą bazą żłobkową, ze względu na duże zapotrzebowanie na takie usługi.

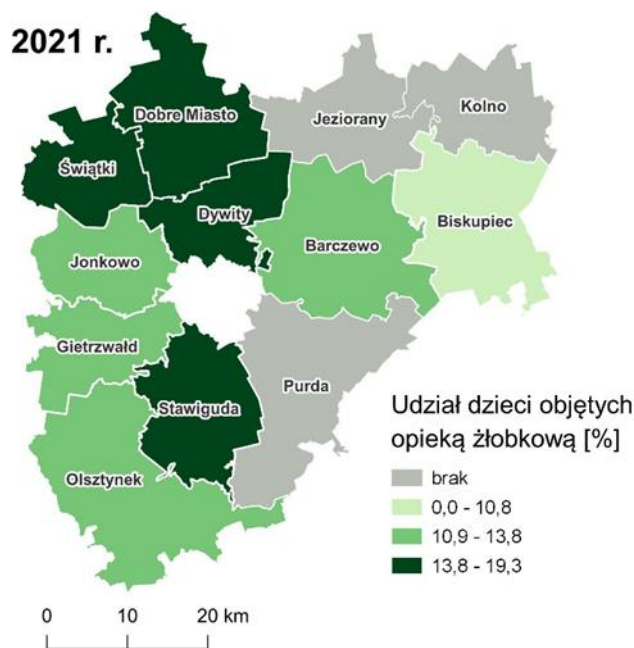

Tabela 73 Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	0,0	0,0	7,8	12,6	+12,6 pp.
Biskupiec	0,0	2,9	7,0	8,8	+8,8 pp.
Dobre Miasto	1,2	4,2	11,3	18,4	+17,2 pp.
Dywity	0,0	4,9	6,4	19,3	+19,3 pp.
Gietrzwałd	4,7	0,0	8,8	11,8	+7,1 pp.
Jeziorany	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Jonkowo	0,0	4,9	10,5	13,0	+13,0 pp.
Kolno	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Olsztynek	0,0	0,0	10,6	12,6	+12,6 pp.
Purda	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Stawiguda	4,5	11,3	13,4	18,0	+13,5 pp.
Świętki	0,0	0,0	13,0	15,5	+15,5 pp.
Obszar miejski ogółem	0,5	3,6	14,1	20,7	+20,2 pp.
Obszar wiejski ogółem	0,9	2,4	5,7	9,2	+8,4 pp.
Powiat olsztyński	0,8	2,7	8,2	12,6	+11,8 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 r. udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł we wszystkich gminach powiatu. Największy odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli cechował Gminę Stawiguda (98,6%) oraz Gminę Dywity (94,7%). Najgorzej wypada pod tym względem Gmina Kolno, w której 55,4% dzieci w wieku 3-6 lat jest objętych opieką przedszkolną. Gmina ta negatywnie wyróżnia się na tle pozostałych gmin, w których wartość tego wskaźnika jest znacznie wyższa. Ponadto dynamika zmian w latach 2012-2021 w Gminie Kolno jest najniższa, wynosząc 5,6 pp. W tym okresie największy rozwój usług opieki przedszkolnej nastąpił w Gminie Jonkowo, w której dynamika zmian wyniosła niemal 49 pp. W 2021 r. obszar miejski ogółem odnotował odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynoszący 125,8% - oznacza to, że do miejskich przedszkoli przyjmowane są także dzieci z obszarów wiejskich. Odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie wiejskim wyniósł w tym czasie 70,6%.

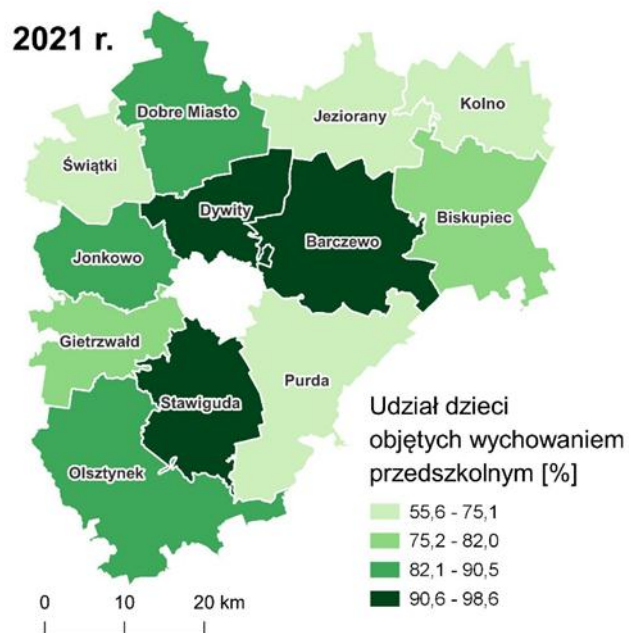

Tabela 74 Odsetek dzieci 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%] – porównanie gmin

Gminy	2012	2016	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	58,1	72,0	77,4	91,6	+33,5 pp.
Biskupiec	71,2	70,9	74,4	79,2	+8,0 pp.
Dobre Miasto	64,4	64,5	73,6	82,1	+17,7 pp.
Dywity	61,7	72,0	89,0	94,7	+33,0 pp.
Gietrzwałd	50,5	51,7	65,4	81,7	+31,2 pp.
Jeziorany	40,2	60,2	63,3	74,9	+34,7 pp.
Jonkowo	41,1	60,0	63,6	90,0	+48,9 pp.
Kolno	50,0	56,6	54,2	55,6	+5,6 pp.
Olsztynek	56,7	64,3	69,6	85,9	+29,2 pp.
Purda	60,7	53,1	65,5	75,0	+14,3 pp.
Stawiguda	68,9	81,1	81,7	98,6	+29,7 pp.
Świątki	49,5	53,2	69,0	68,6	+19,1 pp.
Obszar miejski ogółem	86,1	98,4	111,7	125,8	+39,7 pp.
Obszar wiejski ogółem	47,2	53,6	58,9	70,6	+23,4 pp.
Powiat olsztyński	58,8	66,1	73,3	85,5	+26,7 pp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

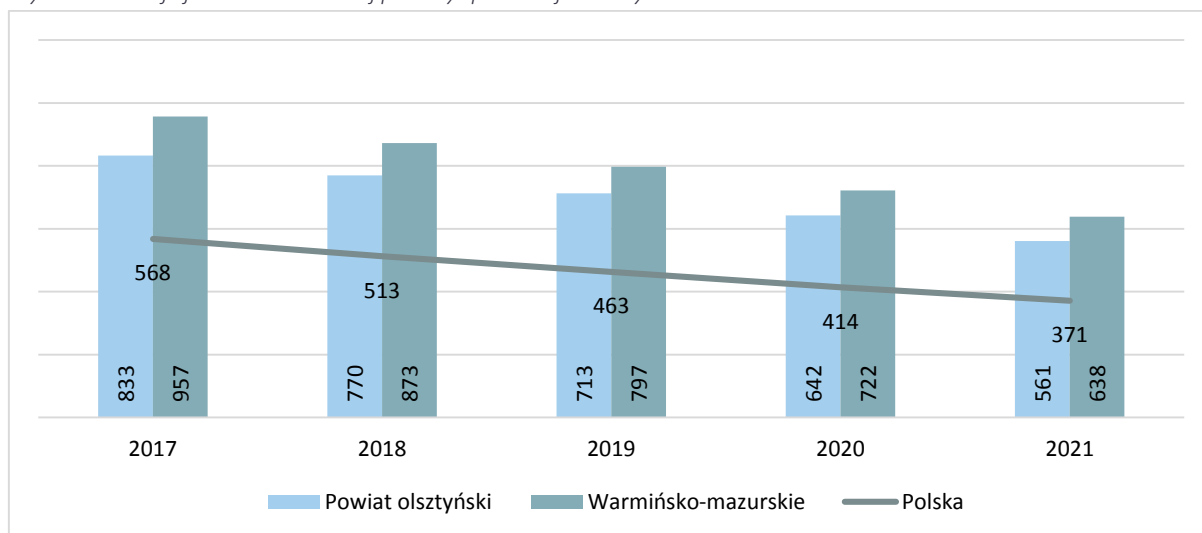

8. Pomoc społeczna

8.1 Środowiskowa pomoc społeczna

Jednym z istotnych wymiarów funkcjonowania jednostek administracji samorządowej jest pomoc społeczna oferowana mieszkańcom wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Pomoc społeczna może przybierać różne formy - może to być pomoc finansowa, materialna czy też w postaci usług lub innych świadczeń. Wskaźnik dotyczący tego, ile osób na 10 tys. mieszkańców korzysta z różnych form pomocy społecznej pozwala zorientować się w sytuacji społecznej, demograficznej i ekonomicznej mieszkańców obszaru, ale jest także pośrednio wskaźnikiem obciążeń, jakie przyjmuje na siebie dana jednostka administracyjna. W przypadku powiatu olsztyńskiego należy podkreślić, że wartość tego wskaźnika w latach 2017-2021 była zauważalnie niższa niż jego wartość dla całego województwa warmińsko-mazurskiego, ale jednocześnie znacznie wyższa niż średnia wartość dla całego kraju. Należy jednak podkreślić, że zarówno w Polsce, jak i w województwie warmińsko-mazurskim oraz powiecie olsztyńskim występuje tendencja malejąca dla wartości analizowanego wskaźnika.

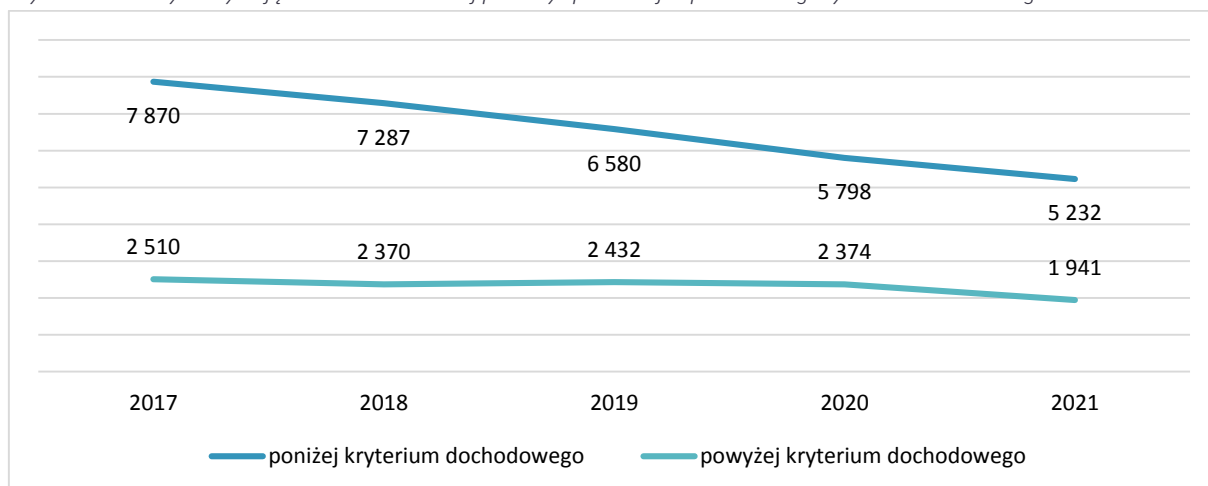
Wykres 62 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba osób znajdujących się poniżej progu dochodowego, które korzystają ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie powiatu olsztyńskiego istotnie zmniejszyła się pomiędzy 2017 a 2021 rokiem (spadek o 33%). W tym samym okresie liczba osób, które korzystają ze środowiskowej pomocy społecznej pomimo tego, że znajdują się powyżej progu dochodowego, również wykazywała tendencję malejącą (spadek o niespełna 23%).

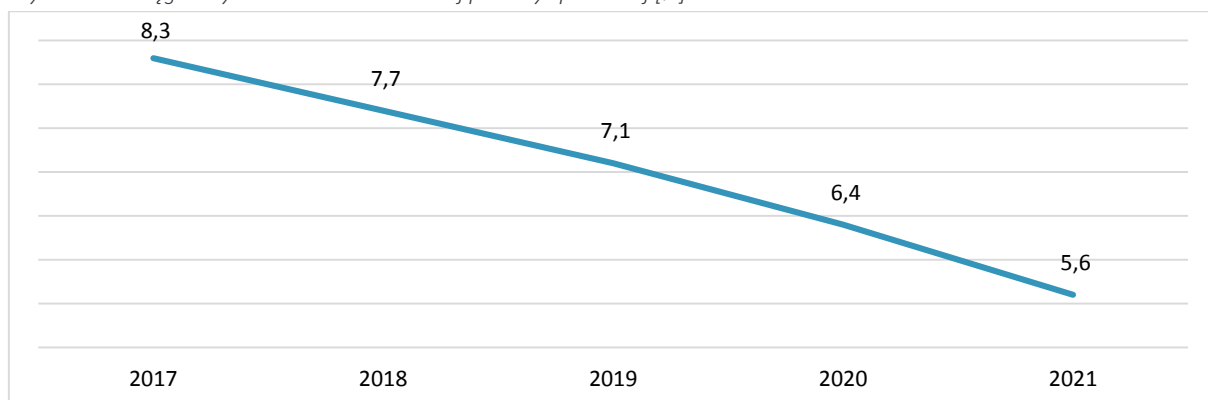
Wykres 63 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie wg kryterium dochodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zasięg korzystania z pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim, czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności w latach 2017 – 2021 systematycznie się zmniejszał. W porównaniu do danych za 2017 rok, zasięg ubóstwa zmniejszył się w 2021 roku o 2,7 pp. i wyniósł 5,6%.

Wykres 64 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średnio w powiecie na 10 tys. mieszkańców 557 osób to beneficjenci różnego rodzaju form pomocy społecznej. Największą wartość wskaźnik ten przyjmuje w gminie Świątki, gdzie jest on ponad dwukrotnie wyższy (1227) od średniej dla powiatu. Wyższa wartość wskaźnika od wartości średniej dla powiatu jest także w gminach Biskupiec (832), Kolno (736), Dobre Miasto (683) oraz Olsztynek (681). Wyraźnie najmniejsza liczba korzystających z form pomocy społecznej występuje w gminie Stawiguda (144).

Tabela 75 Beneficjenci pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	1 153	1 049	945	833	770	713	637	557
Barczewo	1 153	1 089	1 008	865	817	717	602	513
Biskupiec	1 454	1 349	1 197	1 127	1 012	988	940	832
Dobre Miasto	1 078	1 002	871	787	800	729	787	683
Dywity	753	579	532	428	385	396	357	327
Gietrzwałd	848	827	691	553	569	516	580	500
Jeziorany	1 089	971	909	788	711	734	707	602
Jonkowo	1 076	995	913	802	764	674	568	465
Kolno	1 665	1 359	1 229	1 010	857	844	814	736
Olsztynek	1 423	1 285	1 067	931	835	791	726	681
Purda	983	923	978	885	832	670	494	404
Stawiguda	540	499	442	396	333	310	181	144
Świątki	1 996	1 793	1 753	1 571	1 417	1 358	1 269	1 227

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując wskaźnik dotyczący odsetka osób w powiecie, które korzystają z pomocy społecznej znajdując się w sytuacji poniżej kryterium dochodowego można zauważyć, że jego wartość dla powiatu olsztyńskiego spadła pomiędzy rokiem 2014 a 2021 z 9,2% do 4,1%. Oznacza to, że odsetek takich osób w powiecie maleje. Najkorzystniej w tym kontekście sytuacja wygląda w gminie Stawiguda, gdzie odsetek ten wynosi 1,1% a więc jest niemal czterokrotnie niższy od wartości średniej w powiecie. Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej znajdujących się poniżej kryterium dochodowego występuje w gminie Biskupiec (7,8%) oraz gminie Świątki (6,9%). Należy wskazać, że te dwie gminy charakteryzują się największą liczbą beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

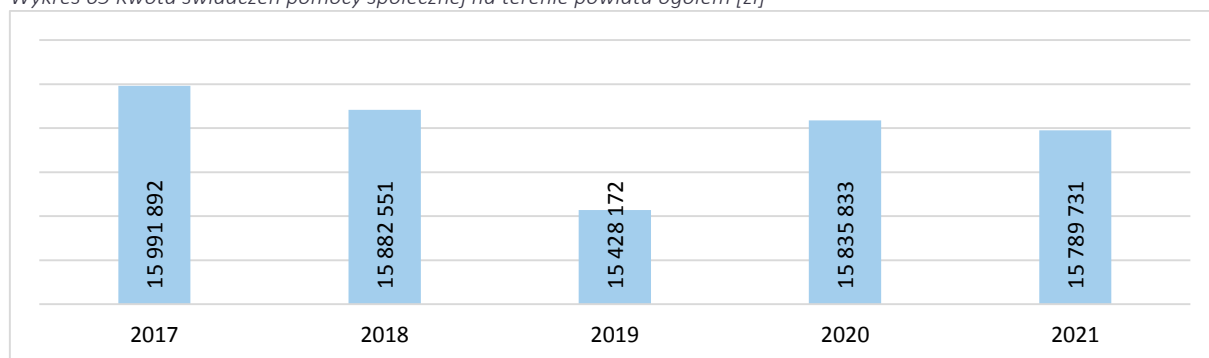
Tabela 76 Odsetek osób w powiecie, które korzystają z pomocy społecznej znajdując się w sytuacji poniżej kryterium dochodowego

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	9,2	8,6	7,5	6,3	5,8	5,2	4,6	4,1
Barczewo	8,9	8,5	7,7	6,2	5,6	4,7	3,8	3,5
Biskupiec	14,0	13,1	11,6	10,8	9,8	9,4	8,7	7,8
Dobre Miasto	7,5	7,2	6,2	5,2	5,3	4,5	4,2	4,0
Dywity	5,8	4,7	3,9	2,9	2,9	3,3	3,4	3,0
Gietrzwałd	6,1	6,3	4,7	3,6	3,3	3,1	3,3	2,5
Jeziorany	7,2	7,1	6,3	4,8	4,4	3,7	3,4	2,9
Jonkowo	7,2	7,0	5,7	4,9	4,7	3,9	4,0	3,5
Kolno	13,5	11,6	10,3	7,6	6,4	5,9	5,2	5,1
Olsztynek	12,6	11,6	9,7	8,0	7,8	7,5	5,2	4,9
Purda	7,6	7,7	7,4	6,4	5,3	4,0	3,5	2,8
Stawiguda	3,1	3,0	2,5	2,2	1,6	1,6	1,3	1,1
Świątki	15,3	13,8	12,1	11,4	10,7	8,0	6,8	6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych przekazanych przez 12 ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu wynika, że w 2021 r. na realizację zadań pomocy społecznej przeznaczono łącznie około 15,8 mln zł – o 1,3% mniej niż w 2017 r. Warto zaznaczyć, że w okresie pandemii Covid-19 w latach 2020-2021 nie odnotowano znaczącego wzrostu kwoty przeznaczanej na świadczenia społeczne. Jednakże sytuacja w poszczególnych gminach była różna – analizując statystyki dla gmin, wzrost kwoty wydawanej na świadczenia społeczne w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wzrósł szczególnie w Gminie Dobre Miasto (18,1%) i Gminie Giętrzwatd (16,5%).

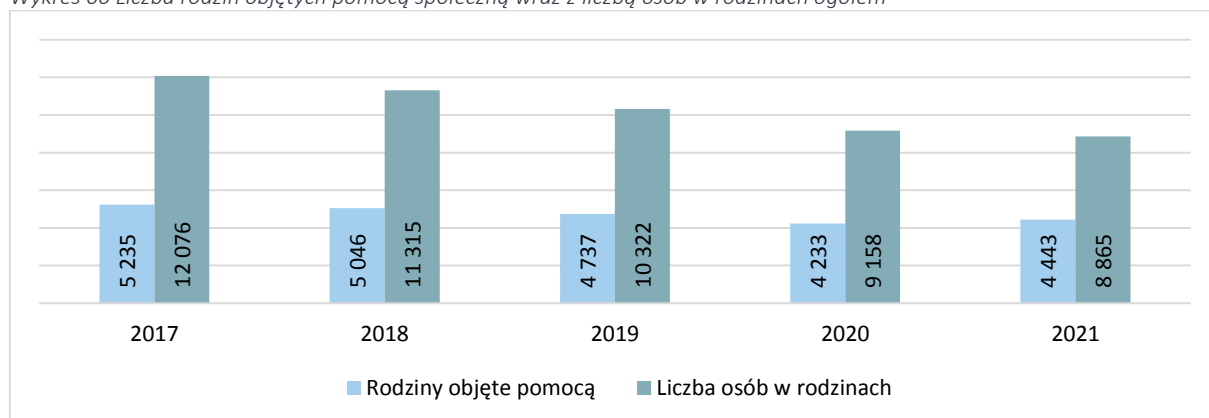
Wykres 65 Kwota świadczeń pomocy społecznej na terenie powiatu ogółem [zł]

Źródło: opracowanie na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie gmin powiatu

W okresie 2017-2021 zmalała zarówno liczba rodzin objętych pomocą społeczną, jak również liczba osób w rodzinach – kolejno o 15,1% i 26,6%. Wskazuje to na zmniejszające się zapotrzebowanie na pomoc społeczną ogółem, wynikającą np. z ubóstwa lub bezrobocia. Należy jednak podkreślić, że w obszarze pomocy społecznej występują potrzeby związane z rozwojem opieki instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej skierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnościami – co związane jest m.in. ze starzeniem się społeczności lokalnej.

Wykres 66 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wraz z liczbą osób w rodzinach ogółem

Źródło: opracowanie na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie gmin powiatu

Analiza danych dotyczących dynamiki liczby rodzin objętych wsparciem pieniężnym i niepieniężnym w powiecie w latach 2017 – 2021 wskazuje na spadek liczby rodzin otrzymujących świadczenia pieniężne, ale o skali tego spadku świadczy także spadek liczby osób, które z takich świadczeń korzystają. Spadek liczby rodzin objętych wsparciem finansowym jest bardziej dynamiczny, niż spadek liczby osób w rodzinach objętych takim wsparciem, a zatem świadczenia finansowe trafiają wciąż do osób prowadzących duże gospodarstwa domowe, w tym do rodzin wielodzietnych. Nastąpił także spadek liczby rodzin objętych wsparciem niepieniężnym i jednocześnie znaczący spadek liczby osób objętych takimi świadczeniami, co wskazuje na to, że niepieniężne wsparcie społeczne kierowane jest obecnie częściej do osób prowadzących małe, w tym jednoosobowe gospodarstwa domowe.

Tabela 77 Liczba rodzin i osób objętych świadczenia pieniężnymi i niepieniężnymi w latach 2017-2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Świadczenia pieniężne	Liczba rodzin	3 777	3 635	3 408	3 227	2 917
	Liczba osób w rodzinach	8 109	7 693	7 415	7 203	6 112
Świadczenia niepieniężne	Liczba rodzin	1 949	1 819	1 782	1 595	1 291
	Liczba osób w rodzinach	6 191	5 485	5 225	4 430	3 502

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowa analiza rodzajów zasiłków przyznawanych mieszkańcom powiatu olsztyńskiego pokazuje, że na przestrzeni lat 2017 – 2021 zmniejsza się liczba takich świadczeń, choć ich kwota w przypadku zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego utrzymuje się na podobnym poziomie, a w przypadku innych zasiłków celowych i w naturze uległa istotnemu zwiększeniu.

Tabela 78 Liczba i wysokość świadczeń (zasiłków) w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba zasiłków stałych	967	873	831	759	714
Zasiłki stałe - kwota	4 872 255	4 407 819	4 466 054	4 152 199	3 960 502
Liczba zasiłków okresowych	2 285	2 022	4 814	1 816	1 669
Zasiłki okresowe - kwota	4 575 253	4 173 009	3 942 384	3 977 995	3 683 904
Liczba zasiłków celowych	354	372	378	302	274
Zasiłki celowe - kwota	172 750	179 272	205 890	167 918	140 472
Liczba zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	33	45	23	27	28
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego - kwota	62 161	142 112	47 082	51 930	62 213
Liczba innych zasiłków celowych i w naturze ogółem	3 357	3 448	3 465	3 188	3 048
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem - kwota	2 029 328	2 403 049	2 518 850	3 004 749	2 723 172

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane dotyczące powodów przyznawania pomocy mieszkańcom powiatu olsztyńskiego w 2021 roku wskazują na cztery dominujące przyczyny: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę

i niepełnosprawność. Ponad 75,0% rodzin, którym przyznano pomoc społeczną, otrzymała je z powodu wystąpienia jednej z czterech wymienionych wcześniej przyczyn.

Tabela 79 Powody przyznania pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim w 2021 roku

	liczba rodzin
ubóstwo	2 084
bezrobocie	1 655
długotrwała lub ciężka choroba	1 409
niepełnosprawność	1 013
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	434
potrzeba ochrony macierzyństwa	391
bezradność, w tym: rodziny niepełne	246
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym: wielodzietność	242
alkoholizm	216
bezdomność	163
bezradność, w tym: rodziny wielodzietne	110
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	75
przemoc w rodzinie	73
zdarzenie losowe	28
narkomania	18
sytuacja kryzysowa	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie gmin powiatu.

8.2 Placówki pomocy społecznej

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez GUS w powiecie olsztyńskim w 2021 roku funkcjonowało 17 stacjonarnych placówek pomocy społecznej (wraz z filiami). Warto zauważyć, że w skali powiatu liczba tego typu placówek wyraźnie wzrosła od roku 2014, kiedy działało ich 11. Należy jednocześnie zaznaczyć, że sytuacja w gminach powiatu jest zróżnicowana. W gminach Barczewo oraz Purda liczba placówek nie zmieniła się w analizowanym okresie. W gminach Stawiguda oraz Świątki placówki takie powstały dopiero w ostatnich latach. W pozostałych gminach natomiast liczba ta zmieniła się poprzez rozbudowę oraz likwidację placówek.

Tabela 80 Liczba stacjonarnych placówek pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	11	12	14	13	12	12	13	17
Barczewo	2	2	2	2	2	2	2	2
Dobre Miasto	1	1	2	2	2	2	2	1
Dywity	1	3	3	2	1	1	1	3
Gietrzwałd	1	1	2	2	2	2	2	2
Jeziorko	1	1	1	1	1	1	1	1
Jonkowo	2	1	1	1	1	1	1	1
Olsztynek	2	2	2	2	2	2	2	3
Purda	1	1	1	1	1	1	1	1
Stawiguda	0	0	0	0	0	0	1	2
Świątki	0	0	0	0	0	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

8.3 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie w ramach prowadzenia spraw z zakresu domów pomocy społecznej podejmuje następujące czynności:

- rozpatruje wnioski ośrodków pomocy społecznej w sprawie skierowania do odpowiedniego typu domu pomocy społecznej,
- prowadzi ewidencję osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej,
- wydaje decyzje administracyjne o umieszczeniu w domu pomocy społecznej,
- wydaje decyzje administracyjne uchylające decyzje o umieszczeniu w domu pomocy społecznej,
- wydaje decyzje administracyjne w sprawie ustalenia wysokości opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej osób przebywających w w/w domach na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 01.01.2004 roku,
- wydaje decyzje administracyjne w sprawie skierowania (przeniesienia) do innych domów pomocy społecznej, mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej prowadzonych przez Powiat Olsztyński na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 01.01.2004 roku.
- załatwia sprawy dotyczące umieszczenia w następujących Domach Pomocy Społecznej prowadzonych przez Powiat Olsztyński.

Domy Pomocy Społecznej

W powiecie olsztyńskim w okresie 2017-2021 funkcjonowało sześć domów pomocy społecznej, które zlokalizowane były w gminach: Barczewo, Dobre Miasto, Gietrzwałd, Jeziorany, Jonkowo oraz Olsztynek. Największą pulą miejsc dysponują DPS „Zacisze” w Olsztynku (194), DPS w Barczewie (146) oraz DPS w Jezioranach (145). Najmniejszą bazą miejsc dysponuje DPS w Dobrym Mieście (16).

- Dom Pomocy Społecznej w Barczewie: przeznaczony dla 146 osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych;
- Dom Pomocy Społecznej w Grazymach: przeznaczony dla 94 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (mężczyzn);
- Dom Pomocy Społecznej w Jezioranach: przeznaczony dla 145 osób, w tym dorosłych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- Dom Pomocy Społecznej w Jonkowie z Filią w Dobrym Mieście: z łączną liczbą 70 miejsc dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych (w tym 54 miejsca w Domu Pomocy Społecznej w Jonkowie i 16 miejsc w Filii w Dobrym Mieście);
- Dom Pomocy Społecznej „Zacisze” w Olsztynku: przeznaczony dla 194 osób przewlekle psychicznie chorych.

Tabela 81 Inwestycje w domach pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim w okresie 2015-2021

DPS „Zacisze” w Olsztynku
<ul style="list-style-type: none"> • 2016 - „Dostosowanie komunikacji dla osób niepełnosprawnych pomiędzy oddziałami a terapią zajęciową i rehabilitacją w DPS „Zacisze” w Olsztynku”. Koszt 107 062,78 zł. w tym: 40 000,00 zł ze środków PFRON Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie, 67 062,78 zł ze środków własnych DPS „Zacisze” w Olsztynku
DPS w Jonkowie.
<ul style="list-style-type: none"> • 2015 - montaż monitoringu - 11.000,00 zł 20% wkład własny • 2016 - modernizacja windy 110.000,00 zł, środki powiatu • Zakupy inwestycyjne w latach 2015-2021 na kwotę: 159 354 zł.
DPS w Grazymach:
<ul style="list-style-type: none"> • W 2015 r. modernizacja i wentylacja pralni na kwotę 100 946,00 zł
DPS w Barczewie
<ul style="list-style-type: none"> • Zakupy inwestycyjne w latach 2015-2021 na kwotę: 445 371,87 zł.
DPS w Jezioranach
<ul style="list-style-type: none"> • 2015 - Wymiana nawierzchni na posesji DPS - II etap (likwidacja trylinki położenie kostki polbruk) – kwota 192 000 zł. • 2017 – 2020 - Przystosowanie obiektów DPS do wymogów p.poz (montaż hydrantów, drzwi p. poz i trzymaczy drzwiowych) – kwota 215 500 zł. • 2019 do 2021 - Wymiana instalacji elektrycznej w budynku głównym kwota 160 800 zł • 2019 do 2021 - Remont i renowacja kaplicy zabytkowej kwota 189 301 zł • Zakupy inwestycyjne w latach 2015-2021 na kwotę: 145 122 zł

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olsztynie

Domy dla Dzieci i piecza zastępcza

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach Zespołu Instytucjonalnej Pieczy Zastępczej sprawuje także nadzór nad domami dla dzieci:

- Domem dla Dzieci „Keja” w Biskupcu, liczba dzieci:14
- Domem dla Dzieci im. Michała Lengowskiego w Gryźlinach, liczba dzieci:14
- Domem dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku, liczba dzieci:14 oraz
- Domem dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku, liczba dzieci:14.

Jak wynika ze sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, najwięcej dzieci jest umieszczanych w rodzinach zastępczych spokrewnionych (tworzonych przez rodzeństwo lub dziadków dziecka) oraz niezawodowych (tworzonych przez osoby inne niż wymienione wyżej, zwykle dalsi krewni dziecka). Liczba rodzin zastępczych w powiecie olsztyńskim wyraźnie zmalała- z 227 w roku 2017 do 201 w roku 2021. Najczęściej występującą formą rodziny zastępczej są rodziny zastępcze spokrewnione (59,7% wszystkich rodzin zastępczych w 2021 roku) oraz rodziny zastępcze niezawodowe (29,4%). Rodziny zawodowe specjalistyczne oraz rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego występują najrzadziej- w obu wypadkach fory te występują jedynie trzykrotnie w całym powiecie.

Tabela 82 Rodziny zastępcze 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin zastępczych ogółem	227	219	211	204	201
Rodziny zastępcze spokrewnione	136	126	124	118	120
Rodziny zastępcze niezawodowe	67	70	65	62	59
Rodziny zastępcze zawodowe	12	11	11	11	9
Liczba rodzin zawodowych specjalistycznych	3	3	3	3	3
Liczba RZ zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	3	3	2	3	3
Liczba rodzinnych domów dziecka	6	6	6	7	7

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR

W 2021 roku w 201 rodzinach zastępczych przebywało 358 dzieci, w tym 46,1% w rodzinach zastępczych spokrewnionych i 19,3% w niezawodowych rodzinach zastępczych.

Tabela 83 Dzieci w rodzinach zastępczych 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	402	372	369	364	358
Liczba dzieci w RZ spokrewnionych	185	168	165	166	165
Liczba dzieci w RZ niezawodowych	91	90	79	73	69
Liczba dzieci w RZ zawodowych	43	41	49	44	30
Liczba dzieci w RZ specjalistycznych	4	4	4	4	4
Liczba dzieci w RZ pogotowia rodzinnego	22	23	20	24	28
Liczba dzieci w RDD	57	46	52	53	62

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR

Wsparcie mieszkańcom potrzebującym poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka oferuje na terenie powiatu olsztyńskiego dziewiętnaście jednostek. Jednostki te prowadzone są przez podmioty będące jednostkami samorządowymi, przez podmioty prywatne oraz jednostki sfery budżetowej. Jednostki poradnictwa specjalistycznego oferują wsparcie w różnych sferach funkcjonowania rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Jest to m.in. wsparcie prawne, psychologiczne, dla osób niepełnosprawnych, uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej.

Tabela 84 Jednostki poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka z terenu powiatu olsztyńskiego

Nazwa jednostki	Podmiot prowadzący
Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Olsztynie oraz Punkty konsultacyjne w Biskupcu, Barczewie, Dobrym Mieście, Olsztynku
Klub Integracji Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie
Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej	Urząd Miejski w Barczewie
Ośrodek Wsparcia Rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu
Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień	Szpital Powiatowy im. J. Mikulicza w Biskupcu
Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Dobrym Mieście	Powiat Olsztyński

Nazwa jednostki	Podmiot prowadzący
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	Gmina Gietrzwałd
Maryjne Centrum Pomocy Rodzinie	Fundacja Przyjaciół Sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej
Punkt Konsultacyjno-Profilaktyczny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy	Gmina Jeziorany
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie
Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kieźlinach	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kieźlinach
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin	Stowarzyszenie
Stowarzyszenie Wspierania Działań na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy DROGA	Stowarzyszenie
Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku
Punkt Konsultacyjny dla Osób Współuzależnionych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku
Punkt konsultacyjno-terapeutyczny dla osób dotkniętych przemocą domową	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku
Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i nadużywających środki psychoaktywne oraz członków ich rodzin	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Urzędzie Gminy w Świątkach	Urząd Gminy w Świątkach
Powiatowy Punkt Konsultacyjny dla osób dotkniętych problemem uzależnienia i przemocy domowej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR

Niepełnosprawność

Wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego w latach 2017-2021 orzeczenia o niepełnosprawności otrzymało 13 325 osób, w tym 1 980 osób do 19 roku życia. Najwięcej orzeczeń wydano w roku 2017 (2 732, w tym 437 dla osób do 19 r.ż.) oraz w roku 2021 (2 714, w tym 364 dla osób do 19 r.ż.). Najmniej orzeczeń wydanych zostało w roku 2020 (2 421, w tym 366 dla osób do 19 r.ż.).

Tabela 85 Orzeczenia o niepełnosprawności 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Wydane orzeczenia o niepełnosprawności ogółem	2 732	2 815	2 643	2 421	2 714
Wydane orzeczenia o niepełnosprawności - w tym dzieci do lat 19	437	443	370	366	364

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PCPR

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie jest Realizatorem pilotażowego programu „AKTYWNY SAMORZĄD”, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Program w 2022 roku obejmuje następujące formy wsparcia: Moduł I – likwidacja barier

utrudniających aktywizację społeczną i zawodową i Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w: szkole policealnej lub kolegium, szkole wyższej.

Warsztaty terapii zajęciowej

- 1) Warsztat Terapii Zajęciowej w Biskupcu funkcjonuje od 01.07.2000 r., prowadzony jest przez Koło Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Biskupcu. Uczestnikami Warsztatu Terapii Zajęciowej w Biskupcu są dorosłe osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Z terapii w Warsztacie Terapii Zajęciowej korzysta 49 osób niepełnosprawnych z terenu miasta Biskupiec i okolic. Rehabilitacja społeczna i zawodowa odbywa się w pracowniach: komputerowej, gospodarstwa domowego, ceramicznej, stolarsko-ślusarskiej, plastycznej, krawiecko-dziewiarskiej, umiejętności społecznych, rękodzieła, ogrodniczo-porządkowej. Wszyscy uczestnicy biorą czynny udział w zajęciach rehabilitacji ruchowej oraz w praktykach zawodowych, dostosowanych do indywidualnych możliwości każdej osoby.
- 2) Warsztat Terapii Zajęciowej w Dobrym Mieście funkcjonuje od 01.12.2004 r., prowadzony jest przez Koło Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Dobrym Mieście. Uczestnikami Warsztatu Terapii Zajęciowej w Dobrym Mieście są dorosłe osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Z terapii w Warsztacie Terapii Zajęciowej korzysta 50 osób niepełnosprawnych z terenu miasta Dobre Miasto i okolic. Rehabilitacja społeczna i zawodowa odbywa się w pracowniach: komputerowej, gospodarstwa domowego, ceramicznej, stolarsko-ślusarskiej, plastycznej, krawiecko-hafciarskiej, życia codziennego, umiejętności społecznych, artystycznej, technik użytecznych. Wszyscy uczestnicy biorą czynny udział w zajęciach rehabilitacji ruchowej. Zajęcia logopedyczne prowadzone są indywidualnie oraz grupowo. Uczestnicy warsztatów korzystają także z terapii pedagogicznej.
- 3) Warsztat Terapii Zajęciowej w Olsztynku funkcjonuje od 29.12.2006 r., prowadzony jest przez Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin w Olsztynku. Uczestnikami Warsztatu Terapii Zajęciowej w Olsztynku są dorosłe osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Z terapii w Warsztacie Terapii Zajęciowej korzysta 30 osób niepełnosprawnych z terenu miasta Olsztynek i okolic. Rehabilitacja społeczna i zawodowa odbywa się w pracowniach: komputerowo-fotograficznej, gospodarstwa domowego, przyrodniczo-plastycznej, dekoratorskiej, rzeźbiarsko-technicznej, rękodzieła. Uczestnicy warsztatów biorą czynny udział w zajęciach rehabilitacji ruchowej oraz odbywają się praktyki zawodowe, organizowane przez WTZ, tj.

wewnętrzne – w strukturach placówki; zewnętrzne – poza warsztatem, realizowane w oparciu o współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami.

	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby placówek pomocy społecznej • Malejący odsetek osób w powiecie, które znajdują się poniżej poziomu kryterium dochodowego i pobierają świadczenia • Dynamiczny rozwój pieczy zastępczej zgodny z ideą deinstytucjonalizacji • Sieć wsparcia dla pieczy zastępczej • Szeroka oferta warsztatów terapii zajęciowej	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej znajdujących się poniżej kryterium dochodowego w gminie Biskupiec (7,8%) oraz gminie Świątki (6,9%). Gminy te charakteryzują się także największą liczbą beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców • Niedostateczna oferta opieki wychowawczej dla opiekunów osób niesamodzielnych

9. Ochrona zdrowia

9.1. Szpitale

W powiecie olsztyńskim funkcjonują dwa szpitale: Szpital Powiatowy im. Jana Mikulicza w Biskupcu oraz Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście.

Szpital Powiatowy im. Jana Mikulicza w Biskupcu w obecne formule prawnej i organizacyjnej działa od końca lat 90-tych. Zarządzeniem Nr 71 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 30.07.1998 r. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biskupcu przekształcony został w samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Nadzór finansowy i merytoryczny nad Zespołem sprawował Wojewoda Olsztyński. Z dniem 31.12.1998 r. szpital uzyskał nową nazwę: Szpital im. Jana Mikulicza (zarządzenie Wojewody Olsztyńskiego nr 130 z dnia 29.12.1998 r.), a od dnia 25.02.2000 r. funkcjonuje jako Szpital Powiatowy im. Jana Mikulicza w Biskupcu (uchwała Rady Powiatu w Olsztynie Nr XIII/154/2000). Organem założycielskim Szpitala jest Powiat Olsztyński. Powierzchnia całkowita szpitala to 11 tys. m², dysponuje on 199 łózkami a personel zatrudniony to około 440 osób. Budynek szpitala poddany został gruntownej termomodernizacji co wpisało się w dążenia do energooszczędności. Jednocześnie szpital wyposażony jest w niezależne ujęcie wody oraz agregat prądotwórczy co zapewnia możliwość działania w przypadku awarii sieci publicznych. Obecnie szpital dysponuje 13 oddziałami, na które składają się: Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Oddział Chirurgii Ogólnej z Chirurgią Dziecięcą, Oddział Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej, Oddział Ginekologiczno - Położniczy z Oddziałem Noworodkowym, Oddział Chorób Wewnętrznych i Kardiologii, Oddział Neurologii, Oddział Pediatrii i Alergologii, Wojewódzki Ośrodek Rehabilitacji Kardiologicznej, Nocna, Świąteczna i Wyjazdowa Pomoc w POZ, Apteka szpitalna, Dział Rehabilitacji i Fizykoterapii, Blok Operacyjny, Izba Przyjęć i Zespoły Ratownictwa Medycznego. Szpital dysponuje również 8 pracowniami: Pracownia Ultrasonografii, Pracownia Diagnostyki Kardiologicznej, Pracownia Spirometryczna, Pracownia RTG, Laboratorium Medyczne, Pracownia Tomografii Komputerowej, Pracownia Diagnostyki Neurologicznej, Pracownia Endoskopowa. Ponadto w szpitalu funkcjonuje 8 poradni: Chirurgii dziecięcej, Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień, Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej, Preluksacyjna, Urologiczno – andrologiczna, Chirurgii Ogólnej, Neurologiczna, Ginekologiczno-Położnicza.

Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście, zgodnie z danymi udostępnianymi przez powiat, to placówka, która prowadzi działalność w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, pomocy doraźnej, leczenia szpitalnego oraz całodobowej opieki długoterminowej i psychiatrycznej. Szpital posiada 1 oddział: Oddział chorób wewnętrznych. W szpitalu działa 13 poradni: Poradnia chirurgiczna, Poradnia chorób płuc i gruźlicy, Poradnia dermatologiczna, Poradnia endokrynologiczna, Poradnia geriatryczna, Poradnia ginekologiczno- położnicza, Poradnia Leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, Poradnia neurologiczna, Poradnia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, Poradnia

otolaryngologiczna, Poradnia podstawowej opieki zdrowotnej, Poradnia reumatologiczna, Poradnia zdrowia psychicznego. W szpitalu funkcjonują również 4 zakłady: Zakład Opiekuńczo- Lecznicy, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Psychiatryczny, Zespół Ratownictwa Medycznego Podstawowy, Zespół Transportu Medycznego.

9.2 Dostępność do opieki zdrowotnej

Według danych GUS w powiecie olsztyńskim zatrudnionych jest 138 lekarzy i liczba ta jest nieco wyższa niż w 2017 roku, kiedy zatrudnionych było 134 lekarzy. W latach 2017-2020 wzrosła także liczba lekarzy zatrudnionych w mieście Olsztyn z 1 145 osób w 2017 do 1 155 w 2020 roku.

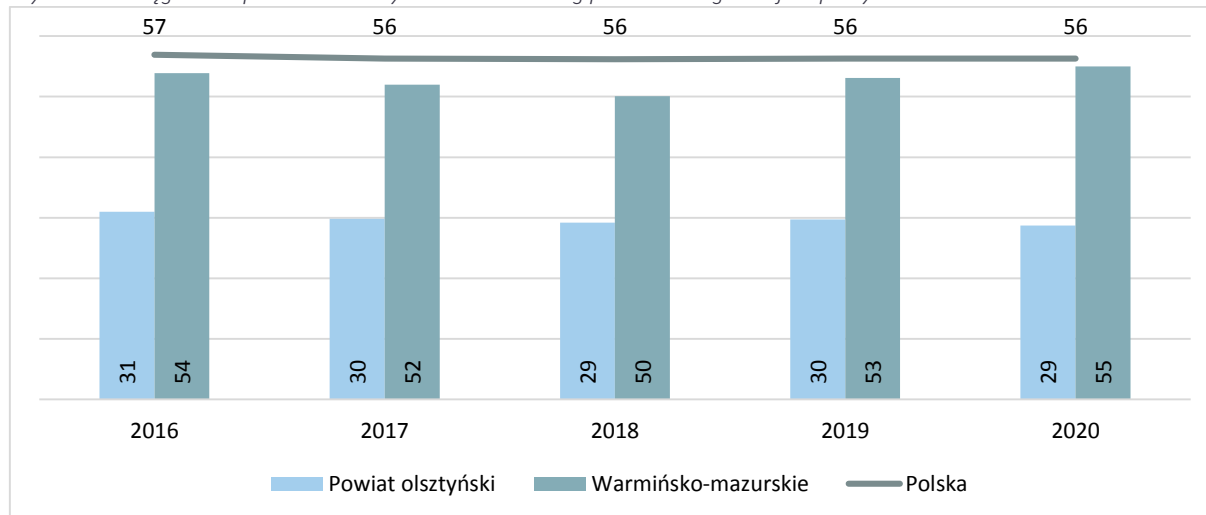
Tabela 86 Lekarze ogółem wg podstawowego miejsca pracy

	2017	2018	2019	2020
Powiat olsztyński	134	138	135	138
Warmińsko-mazurskie	3 017	2 819	3 068	3 154
Polska	90 284	89 532	90 884	92 255
m. Olsztyn	1 145	1 116	1 188	1 155

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2017 – 2020 na podobnym poziomie utrzymywał się także wskaźnik dotyczący liczby pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności w powiecie olsztyńskim, który na podstawie danych GUS wynosił 29 w 2020 r.

Wykres 67 Pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Łączna liczba łóżek w szpitalnych w powiecie olsztyńskim zmniejszyła się w okresie 2017 – 2021 z 488 łóżek w 2017 roku do 443 łóżek w 2021 roku (spadek o 9,3%). Podobne tendencje zaobserwować można w odniesieniu do liczby łóżek szpitalnych w województwie warmińsko-mazurskim oraz w całym kraju. Dotyczy to także liczby łóżek szpitalnych dostępnych na terenie miasta Olsztyn.

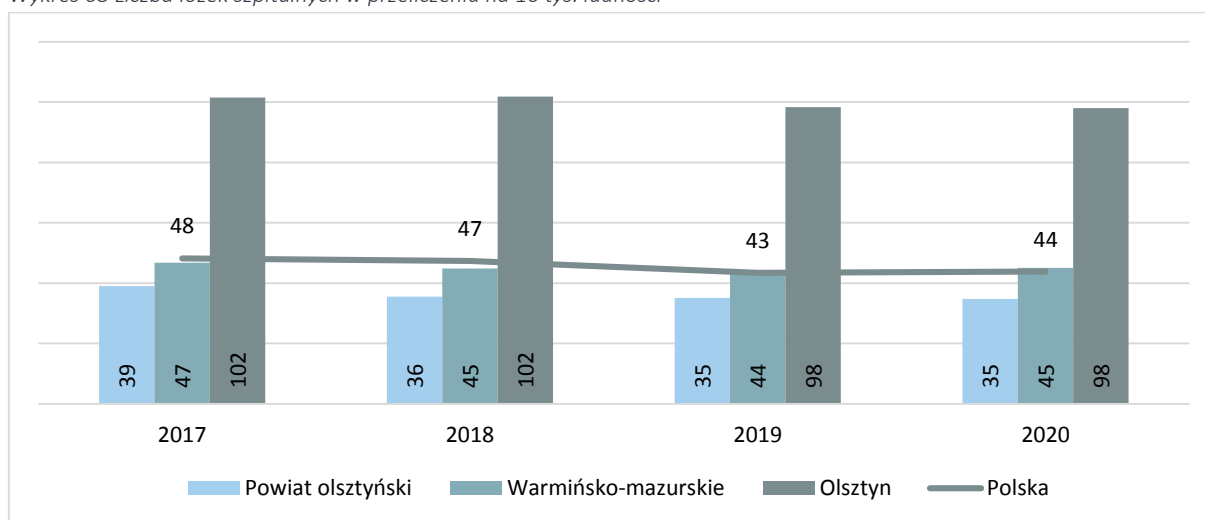
Tabela 87 Liczba łóżek szpitalnych

Liczba łóżek szpitalnych	2017	2018	2019	2020
Powiat olsztyński	488	448	445	443
Warmińsko-mazurskie	6 709	6 411	6 241	6 381
Polska	185 263	181 732	166 828	167 567
m. Olsztyn	1 757	1 756	1 692	1 678

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Znajduje to odzwierciedlenie we wskaźniku dotyczącym liczby łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności, który w przypadku powiatu olsztyńskiego spadł z 39 w 2017 roku do 35 w 2020 roku. Dostępność łóżek szpitalnych w powiecie jest zdecydowanie niższa niż w przypadku miasta Olsztyn, w którym na 10 tys. ludności przypada aż 98 łóżek. Wartości tego wskaźnika dla województwa i dla całego kraju są zbliżone i utrzymują się na podobnym poziomie w latach 2017 – 2021.

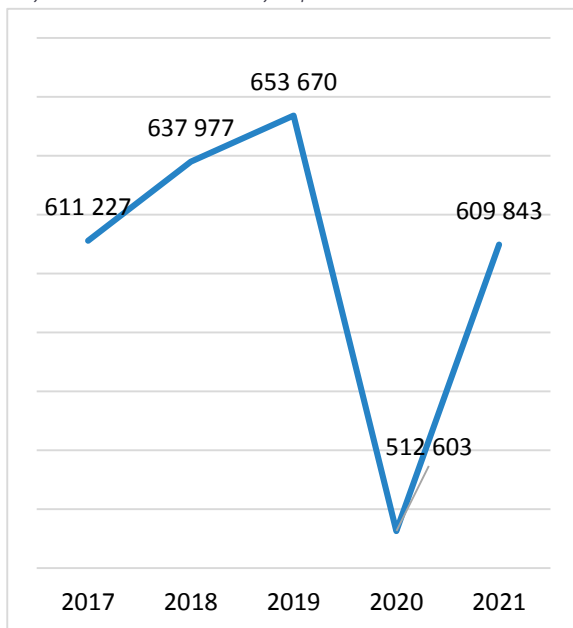
Wykres 68 Liczba łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

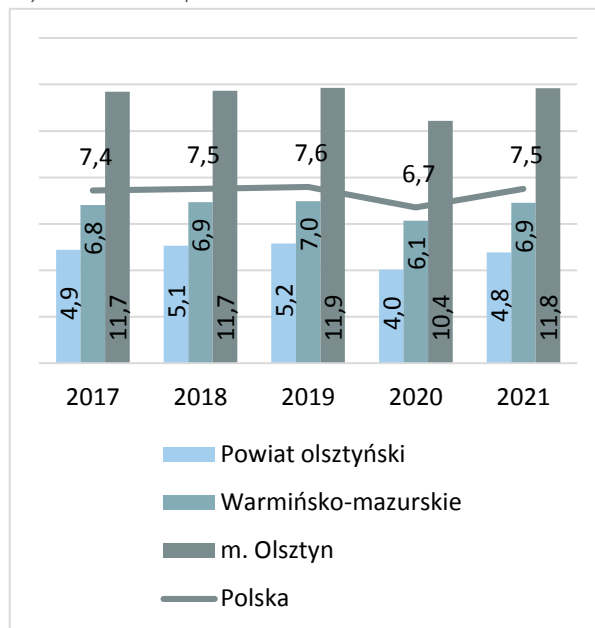
Analiza zmian liczby udzielonych porad lekarskich wskazuje na istotny spadek w 2020 roku, co związane było najprawdopodobniej z obostrzeniami, które objęły podmioty ochrony zdrowia i ograniczyły możliwość korzystania z bezpośrednich wizyt lekarskich. W porównaniu do 2019 roku, w którym udzielono 653 670 porad lekarskich, w 2020 roku spadek liczby porad wynosił 21,6% (512 603 porady). W 2021 roku liczba porad ponownie się zwiększyła i wyniosła 609 843 porady. Wskaźnik dotyczący liczby porad lekarskich udzielanych w powiecie na jednego mieszkańca wynosił w 2021 roku 4,8, przy 6,9 dla województwa warmińsko-mazurskiego, 7,5 dla całego kraju. Oznacza to, że dostępność do porad lekarskich dla mieszkańców powiatu olsztyńskiego jest zdecydowanie niższa, niż w przypadku mieszkańców miasta Olsztyn, w którym liczba porad lekarskich na jednego mieszkańca wynosiła w 2021 roku 11,8.

Wykres 69 Liczba udzielonych porad lekarskich

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 70 Liczba porad lekarskich na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Istotnym wymiarem, pozwalającym ocenić poziom dostępności mieszkańców powiatu do opieki zdrowotnej, jest liczba porad ambulatoryjnych udzielanych w poradniach specjalistycznych. W przypadku Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu porady takie udzielane są w ramach 10 poradni, w tym jeden nowopowstałej Poradni Ginekologiczno-Położniczej. Na przestrzeni lat 2017 – 2021 zmniejsza się liczba udzielanych porad ambulatoryjnych, z istotnym spadkiem w 2020 roku, który spowodowany był ograniczeniami pandemicznymi w dostępie do służby zdrowia. W 2021 roku liczba porad ponownie wzrosła. Interesująca wydaje się szczegółowa analiza dynamiki udzielanych porad w poszczególnych poradniach. Mimo generalnego spadku liczby udzielanych porad, w przypadku poradni Urologiczno- Andrologicznej oraz Neurologicznej odnotowano zdecydowany wzrost liczby takich porad. Jest to wzrost na poziomie 35,0% w przypadku poradni Urologiczno- Andrologicznej i 10,0% w przypadku poradni Neurologicznej. Po okresowym spadku liczby porad udzielanych w poradni Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień, w 2021 roku udzielono ich w tej poradni więcej niż w poprzednich latach jej funkcjonowania.

Tabela 88 Porady ambulatoryjne w Poradniach Specjalistycznych Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu

Lp	Komórka organizacyjna	2017	2018	2019	2020	2021
1	Poradnia Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej w Biskupcu	14 874	15 071	12 926	10 736	11 492
2	Poradnia Urologiczno- Andrologiczna	1 756	1 656	1 639	1 786	2 217
3	Poradnia Neurologiczna	1 620	1 855	1 861	1 609	2 050
4	Poradnia Chirurgii Dziecięcej	6 017	6 392	6 176	3 862	4 926
5	Poradnia Chirurgii Ogólnej	5 865	5 919	5 509	4 166	5 357
6	Poradnia Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej w Dobrym Mieście	1 632	1 633	1 453	1 277	1 476
7	Poradnia Ginekologiczno-Położnicza* poradnia od 01.09.2021	-	-	-	-	340*

Lp	Komórka organizacyjna	2017	2018	2019	2020	2021
8	Poradnia Preluksacyjna	1 900	1 832	1 720	1 281	1 252
9	Poradnia Alergologiczna dla dzieci i dorosłych	1 358	1 714	1 827	67	0
10	Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień	1 905	1 937	2 060	1 875	2 108

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu

Dostępność do usług medycznych określana jest także poprzez analizę tzw. kolejek pacjentów oczekujących na wizytę w poradni lub określony zabieg w szpitalu. Najtrudniejsza sytuacja związana z oczekiwaniem na przyjęcie na oddział lub do poradni specjalistycznej w przypadku Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu występuje na Oddziale Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej i związana jest także z oczekiwaniem na endoprotezoplastykę stawu biodrowego lub kolanowego. Kolejki te systematycznie się zmniejszają, jednak wciąż liczba oczekujących na takie zabiegi jest wysoka, a biorąc pod uwagę zjawiska związane ze starzeniem się populacji, oczekiwania w zakresie dostępu do endoprotezoplastyki będą rosły. Trudna sytuacja związana z narastającymi kolejkami dotyczy Poradni Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej i Fizjoterapii Ambulatoryjnej. Istotny wzrost liczby osób oczekujących na poradę dotyczy także jednej z kluczowych poradni – Neurologicznej. Zwiększone obciążenie tej poradni osobami oczekującymi na poradę może być związane ze skutkami odczuwanymi przez osoby, które chorowały w czasie pandemii. Udrożnienie przepływu pacjentów w tej poradni może mieć kluczowe znaczenie dla utrzymania lub poprawy stanu zdrowia w przypadku osób, które doświadczyły ciężkiego lub średniociężkiego przebiegu choroby Covid-19.

Tabela 89 Kolejki w szpitalu powiatowym im. Jana Mikulicza w Biskupcu w latach 2016 - 2021

Komórka organizacyjna	Liczba osób oczekujących stan na:					
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021
Oddział Pediatrii i Alergologii	2	2	0	0	0	0
Oddział Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej	367	306	249	71	67	54
Endoprotezoplastyka stawu biodrowego	339	352	354	246	162	128
Endoprotezoplastyka stawu kolanowego	119	144	187	157	105	96
Oddział Chorób Wewnętrznych i Kardiologii	0	0	0	0	0	0
Oddział Neurologiczny	4	15	10	5	12	4
Oddział Chirurgii Ogólnej z Chirurgią Dziecięcą	93	77	98	48	25	83
Oddział Ginekologiczno- Położniczy	0	0	0	0	0	9
Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	0	0	0	41	79	36
Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	0	0	0	0	0	0
Oddział Noworodkowy	0	0	0	0	0	0
Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień	0	20	17	18	13	24
Poradnia Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej w Biskupcu	0	6	18	248	134	384
Poradnia Urologiczno- Andrologiczna	57	33	31	106	2	47
Poradnia Neurologiczna	0	56	73	139	85	228
Poradnia Chirurgii Dziecięcej	0	0	0	0	0	0

Komórka organizacyjna	Liczba osób oczekujących stan na:					
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021
Poradnia Chirurgii Ogólnej	0	0	1	69	0	0
Poradnia Chirurgii Urazowo- Ortopedycznej w Dobrym Mieście	0	0	0	93	19	89
Poradnia Ginekologiczno-Położnicza* poradnia od 01.09.2021	-	-	-	-	-	0*
Poradnia Preluksacyjna	0	0	0	0	0	0
Fizjoterapia Ambulatoryjna	0	0	0	426	197	372
Pracownia Diagnostyki Endoskopowej	32	41	19	33	29	135
Pracownia Tomografii Komputerowej*pracownia od 01.09.2021	-	-	-	-	-	39*

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu

Analiza struktury pacjentów według miejsca ich zamieszkania, hospitalizowanych w szpitalu powiatowym im. Jana Mikulicza w Biskupcu, wskazuje na to, że zdecydowana większość pacjentów szpitala pochodzi z województwa warmińsko-mazurskiego, choć z samego powiatu olsztyńskiego już nieco ponad 42,5% (udział ten zmniejsza się systematycznie – o 6,57 pp. w stosunku do 2017 roku). Pozostali pacjenci pochodzą najczęściej z powiatu mrągowskiego, szczycieńskiego i kętrzyńskiego. Szpital powiatowy im. Jana Mikulicza w Biskupcu sporadycznie obsługuje osoby z pozostałych województw lub obcokrajowców i ich udział wśród pacjentów szpitala pozostaje na podobnym poziomie w całym analizowanym okresie 2017 – 2021.

Tabela 90 Struktura pacjentów hospitalizowanych w szpitalu powiatowym im. Jana Mikulicza w Biskupcu, wg miejsca zamieszkania w latach 2017-2021

	2017		2018		2019		2020		2021	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Warmińsko-Mazurskie	7 759	97,00	8 170	97,25	8 386	97,05	6 520	96,88	6 999	96,39
Powiat Olsztyński	3 931	49,10	4 074	48,49	4 063	47,02	3 041	45,19	3 088	42,53
Biskupiec	3 373	42,20	2 420	28,81	2 453	28,39	1 742	25,88	1 624	22,37
Jeziorany	0	0	634	7,55	542	6,27	378	5,62	386	5,32
Kolno	0	0	424	5,05	414	4,79	279	4,15	253	3,48
Barczewo	258	3,20	289	3,44	288	3,33	192	2,85	254	3,50
Dobre Miasto	43	0,50	43	0,51	62	0,72	52	0,77	62	0,85
Dywity	0	0	18	0,21	11	0,13	24	0,36	29	0,40
Gietrzwałd	0	0	3	0,04	2	0,02	6	0,09	8	0,11
Jonkowo	0	0	8	0,10	10	0,12	11	0,16	6	0,08
Olsztynek	0	0	8	0,10	9	0,10	40	0,59	47	0,65
Purda	0	0	9	0,11	11	0,13	6	0,09	14	0,19
Stawiguda	0	0	6	0,07	4	0,05	9	0,13	7	0,10
Świątki	0	0	7	0,08	7	0,08	17	0,25	16	0,22
Olsztyn Miasto	257	3,20	205	2,44	251	2,90	234	3,48	382	5,26
Powiat Mrągowski	1 122	14,00	1 186	14,12	1 479	17,12	1 313	19,51	1 406	19,36
Powiat Szczycieński	953	11,90	1 047	12,46	1 023	11,84	762	11,32	760	10,47
Powiat Kętrzyński	952	11,90	942	11,21	943	10,91	703	10,45	868	11,95

Powiat Bartoszycki	483	6,00	574	6,83	522	6,04	372	5,53	381	5,25
Powiat Lidzbarski	74	0,90	88	1,05	86	1,00	68	1,01	92	1,27
Powiat Ostródzki	31	0,40	32	0,38	43	0,50	53	0,79	108	1,49
Powiat Nidzicki	14	0,20	17	0,20	24	0,28	19	0,28	39	0,54
Powiat Działdowski	5	0,10	6	0,07	6	0,07	11	0,16	24	0,33
Powiat Węgorzewski	48	0,60	60	0,71	61	0,71	44	0,65	57	0,79
Powiat Giżycki	84	1,00	100	1,19	85	0,98	74	1,10	76	1,05
Powiat Piski	17	0,20	21	0,25	22	0,25	27	0,40	28	0,39
Powiat Gołdapski	2	0,00	0	0,00	4	0,05	2	0,03	1	0,01
Powiat Olecki	0	0,00	1	0,01	1	0,01	0	0,00	0	0,00
Powiat Ełcki	4	0,10	1	0,01	0	0,00	0	0,00	1	0,01
Powiat Braniewski	14	0,20	10	0,12	7	0,08	2	0,03	7	0,10
Powiat Elbląski	5	0,10	5	0,06	2	0,02	2	0,03	3	0,04
Powiat Iławski	15	0,20	6	0,07	6	0,07	25	0,37	48	0,66
Powiat Nowomiejski	5	0,10	1	0,01	6	0,07	2	0,03	11	0,15
Inne województwa	239	3,00	190	2,26	197	2,28	187	2,78	234	3,22
Obcokrajowiec	0	0,00	41	0,49	58	0,67	23	0,34	28	0,39
Ogółem	7 998	100,00	8 401	100,00	8 641	100,00	6 730	100,00	7 261	100,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu

Według danych uzyskanych z ZZOZ w Dobrym Mieście wynika, że w latach 2017-2021 przyjęto łącznie ponad 62 tys. pacjentów, a liczba udzielonych świadczeń w tym czasie osiągnęła ponad 172 tys. Pod względem czasu oczekiwania na wizytę najgorsza sytuacja występuje w przypadku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Dobrym Mieście, gdzie na pobyt trzeba czekać co najmniej rok. Ze względu na starzenie się społeczności lokalnej, zapotrzebowanie na usługi oferowane przez ZOL będzie wzrastać. Z tego względu konieczna będzie rozbudowa oferty skierowanej do pacjentów potrzebujących całodobowej opieki.

Tabela 91 Podstawowe informacje na temat funkcjonowania Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście

Liczba pacjentów ogółem w latach 2017-2021	62 672
Liczba udzielonych świadczeń w latach 2017-2021	172 248
Odsetek pacjentów (szacunkowo):	
z powiatu olsztyńskiego	70%
z innych powiatów	30%
Czas oczekiwania na wizytę:	
OCHW, POZ, poradnia ginekologiczna, chirurgiczna, terapii uzależnień, opieki nocnej i świątecznej, badania RTG	Pacjenci przyjmowani na bieżąco
ZOL, ZOLP	Okres oczekiwania około 1 rok
pozostałe poradnie	6 miesięcy
badania USG	3 miesiące

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście

9.3 Przychodnie i apteki

Istotnym wskaźnikiem dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia jest także liczba przychodni i aptek w powiecie. Ich liczba pozostaje na podobnym poziomie o 2017 roku i wynosi odpowiednio – dla przychodni 66, a dla aptek 33. W latach 2018 – 2020 liczba przychodni w powiecie wynosiła 64, a więc

sytuacja w 2021 roku uległa poprawie. Natomiast w przypadku liczby aptek tylko w 2018 roku ich liczba była wyższa i wynosiła 34, natomiast w kolejnych latach powróciła do wartości z 2017 roku i w 2021 wynosiła 33.

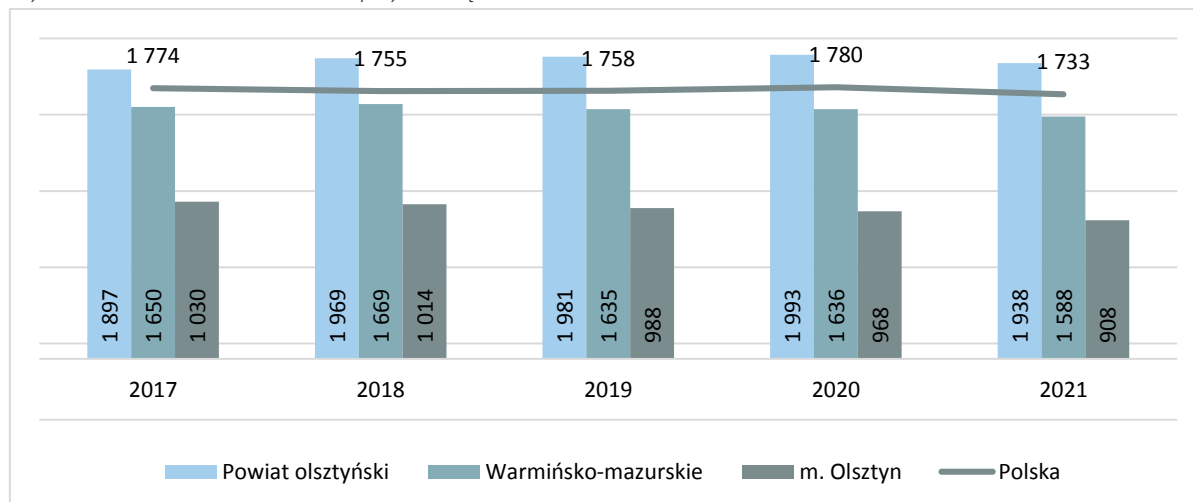
Tabela 92 Liczba przychodni i aptek w powiecie

	2017	2018	2019	2020	2021
Przychodnie ogółem	66	64	64	64	66
Liczba aptek	33	34	33	33	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bezwzględna liczba przychodni i aptek w powiecie jest stosunkowo niska, zwłaszcza jeśli uwzględnione zostanie zapotrzebowanie mieszkańców wynikające z liczby osób przypadających na jedną przychodnię lub jedną aptekę. Sytuacja w powiecie jest pod tym względem gorsza niż w całym województwie warmińsko-mazurskim i pogorszyła się na przestrzeni lat 2017 – 2021. W 2017 roku liczba mieszkańców przypadających na jedną aptekę wynosiła w powiecie 1 897 osób, natomiast w 2021 roku już 1 938 osób, co oznacza wzrost 2,2%. W tym samym okresie liczba mieszkańców na jedną przychodnię w przypadku województwa zmniejszyła się niemal 4%, w przypadku całego kraju wskaźnik ten poprawił się o 2,3%, natomiast w przypadku miasta Olsztyn o niemal 12%.

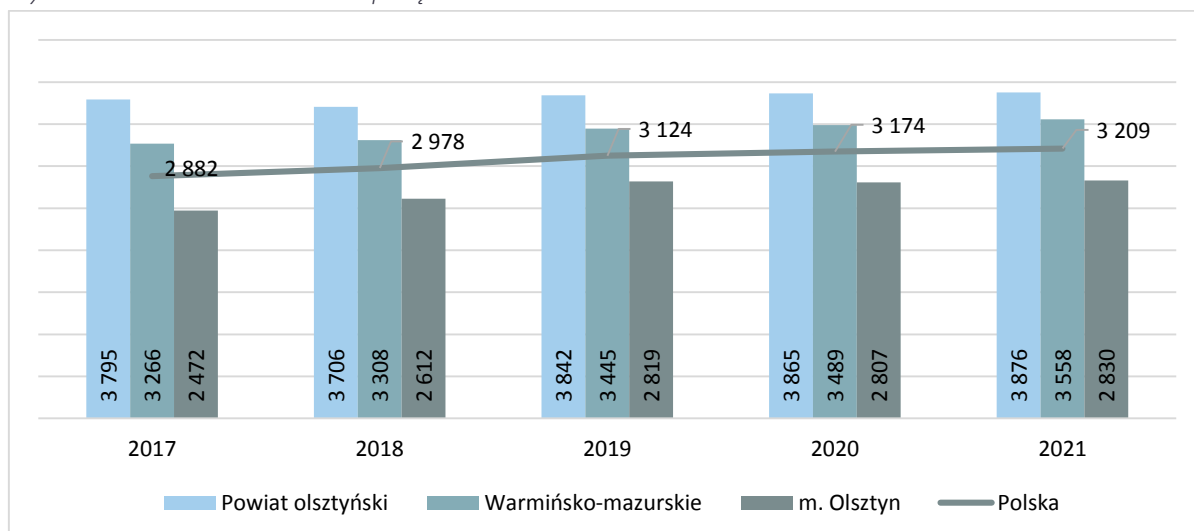
Wykres 71 Liczba mieszkańców na 1 przychodnię

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom wskaźnika dotyczącego liczby mieszkańców przypadających na jedną aptekę w powiecie jest gorszy niż w województwie, kraju, a także w mieście Olsztyn, choć w każdym z tych przypadków odnotowano wzrost liczby mieszkańców przypadających na jedną aptekę.

Wykres 72 Liczba mieszkańców na 1 aptekę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymująca się na podobnym poziomie liczba lekarzy, pielęgniarek i położnych pracujących na terenie powiatu olsztyńskiego • Opieka szpitalna skierowana głównie do mieszkańców powiatu olsztyńskiego oraz powiatów ościennych 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby łóżek szpitalnych oraz spadek liczby łóżek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców • Spadek liczby udzielonych porad lekarskich • Stosunkowo mała liczba przychodni i aptek w odniesieniu do liczby mieszkańców powiatu • Konieczność oczekiwania w kolejkach do poradni specjalistycznych • Długi czas oczekiwania na pobyt w ZOL

10. Usługi administracyjne

10.1 E-usługi

W Starostwie Powiatowym w Olsztynie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie i w Powiatowej Służbie Drogowej działa „Portal e-usług” - platforma z 18 usługami elektronicznymi dla obywateli. E-usługi są pogrupowane w kategorii tematyczne, a każdy mieszkaniec powiatu może z nich skorzystać założyczy uprzednio konto. Musi także posiadać profil zaufany. System elektronicznego obiegu dokumentów — EZD zapewnia dostęp do umów, procedur wewnętrznych, korespondencji oraz dokumentów, a także kontroluje stan realizacji spraw, usprawniając w ten sposób obsługę klientów. W ramach platformy udostępniane są informacje sektora publicznego obejmujące dane transportowe, środowiskowe i geoprzestrzenne. Projekt „E-administracja w powiecie olsztyńskim” zrealizowany został na podstawie umowy z Województwem Warmińsko-Mazurskim na jego dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Powiat posiada także portal mapowy – Geoportal Powiatu Olsztyńskiego, w którym każdy ma podgląd na temat podstawowych informacji mapowych takich jak granice i numery ewidencyjne działek, przebieg sieci technicznych (kanalizacji, wodociągu itp.), tereny osuwisk itd. Mieszkańcy mogą także zamówić mapę ewidencyjną, zasadniczą itp. on-line przez portal, bez konieczności odwiedzenia urzędu. Zamówione materiały dostarczane są pocztą elektroniczną lub tradycyjną.

10.2 Komunikacja i Transport

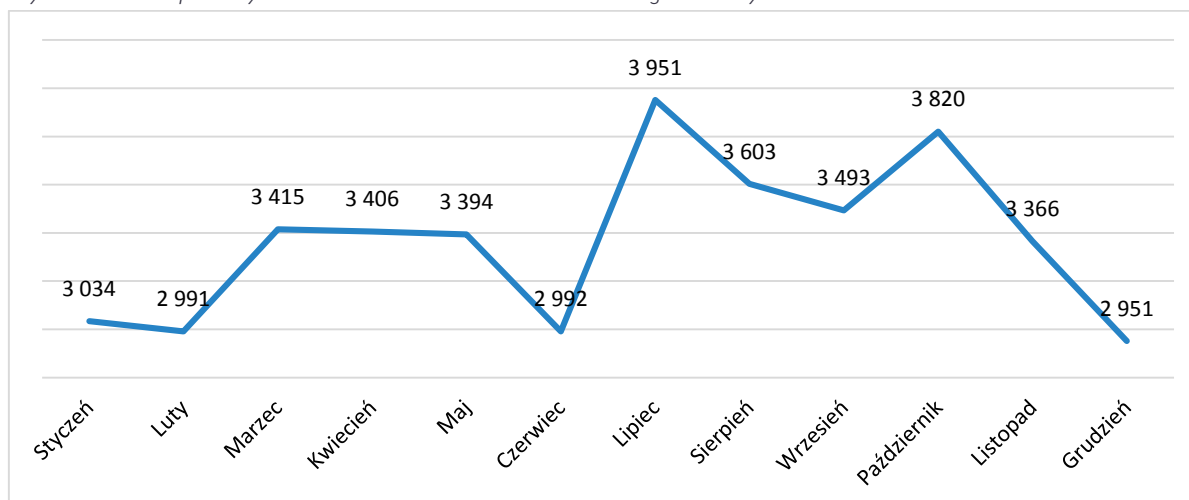
Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych²².

W 2019 roku Wydział Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Olsztynie prowadził obsługę mieszkańców Powiatu Olsztyńskiego w zakresie rejestracji pojazdów, uprawnień kierowców oraz transportu drogowego. Obsłużonych zostało około 45 000 interesantów (średnio w ciągu dnia około 180 osób).

---

²² Realizacja zadań wynikających z u.s.p.; Strategia Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego na lata 2016-2025 przyjęta uchwałą Nr XXI/193/2017 Rady Powiatu w Olsztynie z dnia 27 stycznia 2017 r.

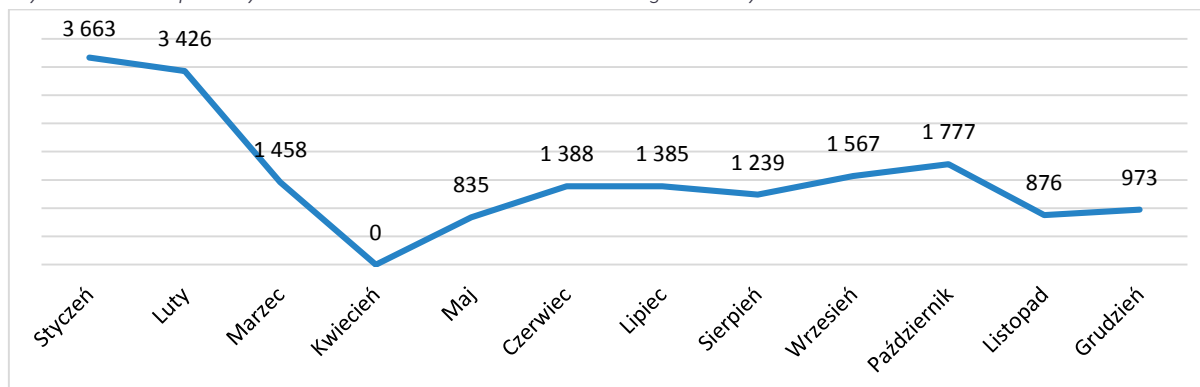
Wykres 73 Liczba pobranych biletów w WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie

W 2020 roku Wydział Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Olsztynie prowadził obsługę mieszkańców Powiatu Olsztyńskiego w zakresie rejestracji pojazdów, uprawnień kierowców oraz transportu drogowego. Obsłużonych zostało około 39 500 interesantów, średnio w ciągu dnia około 160 osób, wliczając stanowiska zamiejscowe. W związku z sytuacją pandemiczną wprowadzono ograniczenia liczby osób przebywających jednocześnie w WKiT. W początkowej fazie obostrzeń zapisywano interesantów telefonicznie i regulowano obsługę poprzez dyżury pracowników przy wejściu do urzędu. Elektroniczne umawianie interesantów pozwalało na utrzymanie płynności obsługi oraz zachowanie wymaganych obostrzeń sanitarnych związanych z epidemią.

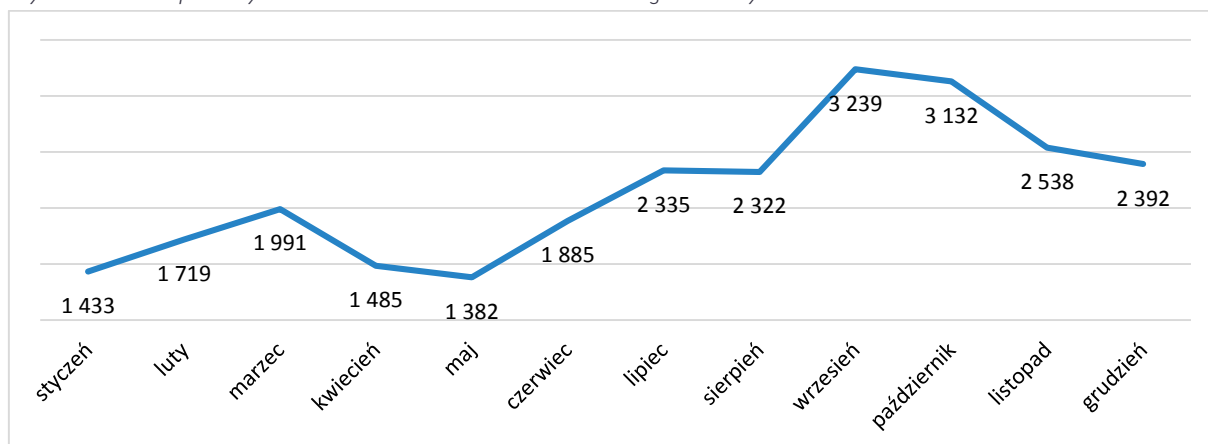
Wykres 74 Liczba pobranych biletów w WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie

W 2021 roku WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie obsłużył około 53 000 interesantów, średnio w ciągu dnia około 208 osób, wliczając stanowiska zamiejscowe. W związku z sytuacją pandemiczną wprowadzono ograniczenia liczby osób przebywających jednocześnie w WKiT. W związku z niesprawnym działaniem systemu kolejkowego QuequeClient podjęto decyzję o wymianie systemu na system Qmatic. Wprowadzony system kolejkowy umożliwił utrzymanie płynności obsługi.

Wykres 75 Liczba pobranych biletów w WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie

W 2021 roku ilość spraw załatwianych drogą elektroniczną przesłanych ePUAPem wyniosła 2 570 (w 2020 roku 1 914 spraw). Drogą elektroniczną wpłynęło około 2 400 e-maili. Poczta tradycyjną w 2021 roku wpłynęło 7 535 pism (w 2020 roku 6 833).

Tabela 93 Wydawanie decyzji dotyczących uprawnień do kierowania pojazdami

	2019	2020	2021
Decyzje dotyczących uprawnień do kierowania pojazdami	4 387	4 342	4 342
Wydane prawa jazdy	3 302	2 749	3 202
Wpisy w prawach jazdy	2 416	2 387	2 749
Cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami	316	288	283
Zatrzymane prawa jazdy	187	394	499
Wydane wtórniki dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami	263	230	185
Wymienione prawa jazdy zagranicznych	51	67	82
Skierowania na badania lekarskie, psychologiczne i kurs reedukacyjny	596	608	633
Wydane dowody rejestracyjne	15 056	14 297	15 107
Decyzje administracyjne wydane niezwłocznie	17 274	13 111	16 989
Decyzje administracyjne wydane w ciągu miesiąca	16 226	16 226	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie

W 2021 roku w Starostwie Powiatowym zostało zarejestrowanych 12 811 pojazdów, co obrazuje poniższa tabela z uwzględnieniem rodzaju pojazdu w podziale na poszczególne gminy.

Tabela 94 Liczba zarejestrowanych pojazdów w poszczególnych gminach w 2021 roku.

	motorower	motocykl	samochód osobowy	samochód ciężarowy	samochód specjalny	samochód inny	autobus	ciągnik rolniczy	ciągnik samochodowy	przyczepa lekka	przyczepa ciężarowa	przyczepa specjalna	przyczepa ciężarowa rolnicza	naczepa ciężarowa	naczepa specjalna
Barczewo	26	88	1 251	232	11	7	7	23	364	58	13	6	1	188	0
Biskupiec	33	61	1 068	119	11	8	1	40	1	69	19	3	8	1	0
Dobre Miasto	24	59	1 002	128	10	1	29	40	8	51	17	7	18	8	0
Jeziorany	16	23	372	27	3	4	1	24	4	24	8	2	6	5	0
Olsztynek	25	50	871	80	7	6	5	27	7	46	9	5	9	21	0
Dywity	18	71	1 048	137	11	3	4	20	17	54	21	7	8	14	1
Gietrzwałd	13	32	507	66	7	2	0	10	0	42	3	3	4	3	0
Jonkowo	19	64	622	87	9	3	1	21	9	25	17	4	9	6	0
Kolno	5	14	185	13	2	2	0	10	0	9	3	2	3	0	0
Purda	18	55	684	88	4	5	3	15	2	29	19	5	6	5	0
Stawiguda	15	90	1 094	125	10	4	0	14	12	30	26	35	2	20	0
Świątki	5	11	238	27	0	0	0	11	1	16	5	1	4	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców.

Zestawienie dotyczące liczby i zakresu wydanych uprawnień w krajowych przewozach drogowych w 2019 i 2021 roku znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 95 Transport - zestawienie dotyczące liczby i zakresu wydanych uprawnień w krajowych przewozach drogowych, 2019, 2021

		2019	2021
Przewóz osób	Zezwolenia na wyk. Zaw. przew. drog. osób (i licencje wyd do 14.08. 2013 r.)	-	33
	Wypisy z zezwoleń na wyk. zaw. przew. drog. osób (i licencji wyd do 14.08. 2013 r.)	23	293
	Licencje na sam. osobowy	-	2
	Wypisy z lic. na sam. osobowy	-	2
	Licencje na pojazd samochodowy 7 – 9 osób	4	16
	Wypisy z licencji na pojazd samochodowy 7 - 9 osób	9	29
	Licencje na transp. Drogowy taksówką	-	-
Przewóz rzeczy	Zezwolenia na wyk. zaw. przew. drog. rzeczy (i licencje wyd do 14.08. 2013 r.)	22	190
	Wypisy z zezwolenia na wyk. zaw. przew. drog. rzeczy (i licencji wyd do 14.08 2013 r.)	73	762

		2019	2021
	Licencje na pośrednictwo przy przew. rzeczy (i licencje na kraj. tr. drog. rzeczy w zakresie pośred. p.p.r wyd. do 14.08. 2013 r.)	2	21
Zezwolenia na przewozy regularne	Zezwolenia	7	10
	Wypisy z zezwoleń	13	20
Zezwolenia na przewozy regularne specjalne	Zezwolenia	2	1
	Wypisy z zezwoleń	3	1
Zaświadczenia na potrzeby własne	Zaświadczenia na przewóz osób	-	3
	Wypisy z zaświadczeń na przewóz osób	25	3
	Zaświadczenia na przewóz rzeczy	25	202
	Wypisy z zaświadczeń na przewóz rzeczy	112	634

Źródło danych: Starostwo Powiatowe - Wydział Komunikacji i Transportu

Zestawienie dotyczące środków finansowych wypracowanych przez Wydział Komunikacji i Transportu łącznie w latach 2019-2021 znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 96 Środki finansowe wypracowane przez Wydział Komunikacji i Transportu [zł]

	2019	2020	2021
Środki finansowe wypracowane przez Wydział Komunikacji i Transportu łącznie	3 095 104,18	2 572 926,76	3 063 977,17
dochody z opłat komunikacyjnych	2 754 577,66	2 297 308,63	2 758 808,02
dochody z opłat za wydanie praw jazdy	340 526,52	275 618,13	305 169,15

Źródło danych: Starostwo Powiatowe - Wydział Komunikacji i Transportu

10.3 Geodezja i kartografia

W latach 2017-2021 znacząco wzrosła liczba przyjmowanych wniosków o wydanie wpisów i wyrysów geodezyjnych – o 102,7%. Wzrosła także liczba zgłoszonych opracowań geodezyjnych (44,7%), przyjętych wniosków o wydanie kopii map ewidencyjnych i zasadniczych (69,7%) oraz wniosków o skoordynowanie projektowanych sieci uzbrojenia (21,1%). Przyczyną tego może być m.in. upowszechnienie składania niektórych wniosków on-line przez Geoportal.

Tabela 97 Geodezja, kartografia i gospodarka nieruchomościami - liczba zgłoszonych prac geodezyjnych, liczba wniosków o wydanie wypisów i wyrysów, kopi map ewidencyjnych i zasadniczych, liczba wniosków o zmiany w operacie ewidencyjnym

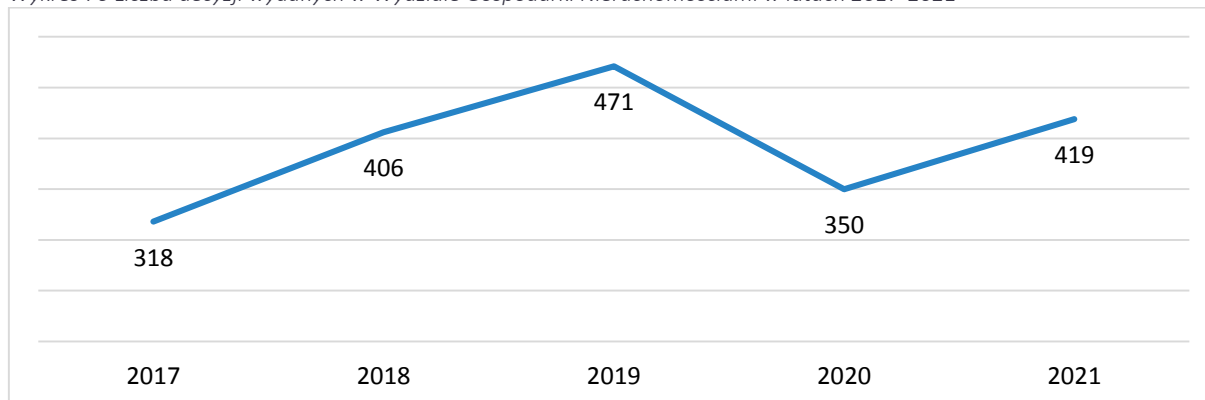
Lata	Liczba zgłoszonych opracowań geodezyjnych	Liczba przyjętych wniosków o wydanie wypisów i wyrysów	Liczba przyjętych wniosków o wydanie kopii map ewidencyjnych i zasadniczych	Liczba wprowadzonych zmian ewidencji gruntów i budynków	Liczba przyjętych wniosków o skoordynowanie usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu
2017	5 385	4 980	4 207	15 660	1 031
2018	5 480	5 459	4 663	17 140	833
2019	6 008	6 482	5 320	14 019	844
2020	6 755	8 072	6 103	11 833	960
2021	7 794	10 093	7 140	15 520	1 249
Ogółem	31 422	35 086	35 086	74 172	4 917

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

10.4 Gospodarka nieruchomościami

W latach 2017-2019 liczba decyzji wydawanych przez Wydział Gospodarki Nieruchomościami zwiększała się – w 2020 r. ze względu na pandemię COVID-19 i związane z nią obostrzenia, liczba ta uległa zmniejszeniu. W 2021 r. wydano 419 decyzji – o 31,8% więcej niż w 2017 r.

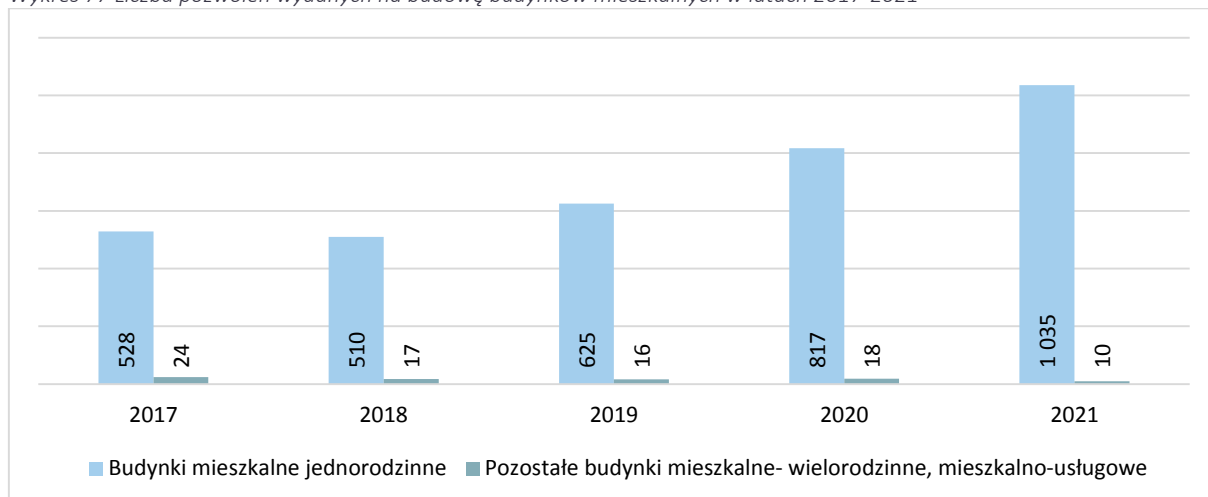
Wykres 76 Liczba decyzji wydanych w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami w latach 2017-2021

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Gospodarki Nieruchomościami

Patrząc na dane uzyskane z Wydziału Budownictwa i Infrastruktury można zauważyć trend wzrostowy dotyczący wydanych pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych, przy jednoczesnym spadku pozwoleń na budowę obiektów wielorodzinnych i mieszkalno-usługowych. Dane te korelują ze zaobserwowanym zjawiskiem suburbanizacji – duża część mieszkańców miast powiatu oraz Olsztyna wyprowadza się na tereny wiejskie, przez co wzrasta liczba pozwoleń na budowę budynków jednorodzinnych.

Wykres 77 Liczba pozwoleń wydanych na budowę budynków mieszkalnych w latach 2017-2021

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Budownictwa i Infrastruktury

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę pozwoleń wydanych na budowę innych obiektów niż mieszkalne. W latach 2017-2021 najczęściej pozwoleń wydawano na budowę tzw. innych budowli (w tym instalacje gazowe, zmiany w pozwoleniach na budowę, przyłącza telekomunikacyjne), następnie na budowę sieci technicznych (np. sieci ciepłowniczej, kanalizacyjnej, wodociągowej) oraz na inne, niewielkie budynki (w tym domy letniskowe, garaże).

Tabela 98 Liczba wydanych pozwoleń – pozostałe obiekty

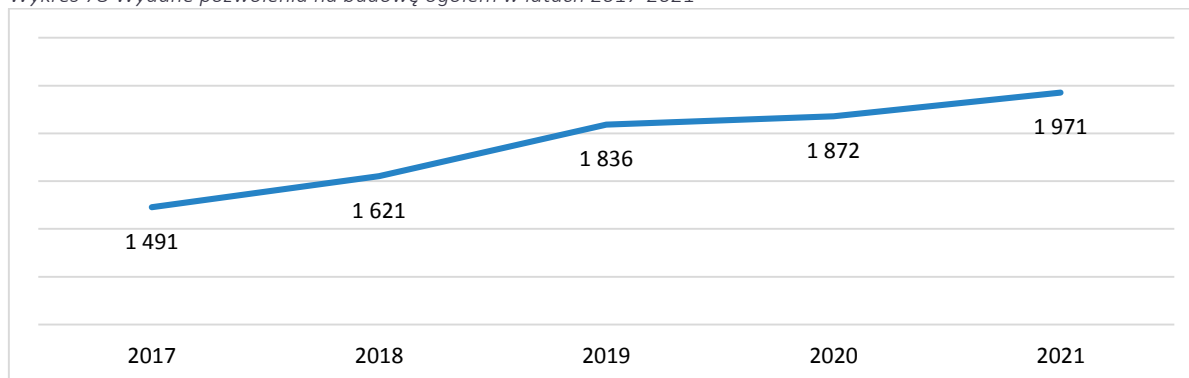
Kategoria obiektu	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki służące gospodarce rolnej, jak: produkcyjne, gospodarcze, inwentarsko-składowe	16	33	26	38	35
Inne niewielkie budynki, jak: domy letniskowe, budynki gospodarcze, garaże do dwóch stanowisk włącznie	72	64	68	71	100
Elementy dróg publicznych i kolejowych dróg szynowych, jak: skrzyżowania i węzły, wjazdy, zjazdy, przejazdy, perony, rampy	4	2	3	13	4
Obiekty sportu i rekreacji, jak: stadiony, amfiteatry, skocznie i wyciągi narciarskie, kolejki linowe, odkryte baseny, zjeżdźalnie	6	2	2	1	1
Cmentarze	0	1	0	0	0
Obiekty służące nawigacji wodnej, jak: dalby, wysepki cumownicze	0	0	0	0	0
Inne budowle- mogą to być również wewn. instal. gazowe do budynku, zmiany pozwoleń na budowę, przyłącza telekomunikacyjne do budynku	561	663	859	705	570
Budynki kultury, nauki i oświaty	13	6	2	4	6
Budynki kultu religijnego	9	2	0	0	2
Budynki służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej	2	4	2	2	2
Budynki administracji publicznej	2	3	3	3	2
Budynki zakwaterowania turystycznego i rekreacyjnego	3	7	4	3	4
Budynki sportu i rekreacji	1	3	0	0	0
Budynki biurowe i konferencyjne	6	4	6	4	6

Kategoria obiektu	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki handlu, gastronomii i usług	22	11	19	18	27
Budynki przemysłowe	23	25	27	21	20
Zbiorniki przemysłowe	0	0	1	0	2
Stacje paliw	3	2	2	3	3
Obiekty związane z transportem wodnym	1	2	0	0	1
Place składowe, postojowe, składowiska odpadów, parkingi	3	3	3	0	3
Obiekty lotniskowe	1	0	0	0	0
Obiekty gospodarki wodnej	4	4	2	3	1
Drogi i kolejowe drogi szynowe- trakty pieszo-rowerowe, przebudowy ulic	9	12	14	4	11
Sieci, jak: elektroenergetyczne, telekomunikacyjne, gazowe, ciepłownicze, wodociągowe, kanalizacyjne oraz rurociągi przesyłowe	161	226	145	133	125
Budowle hydrotechniczne piętrzące, upustowe i regulacyjne	0	0	0	0	0
Drogowe i kolejowe obiekty mostowe	0	1	0	5	0
Wolno stojące kominy i maszty oraz części budowlane elektrowni wiatrowych	15	11	6	3	2
Obiekty służące do korzystania z zasobów wodnych	3	0	1	2	0

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Budownictwa i Infrastruktury

Liczba pozwoleń na budowę wydanych przez Wydział Budownictwa i Infrastruktury z roku na rok wzrasta. W 2021 r. wydano łącznie 1 971 pozwoleń – o 32,2% więcej niż w 2017 r.

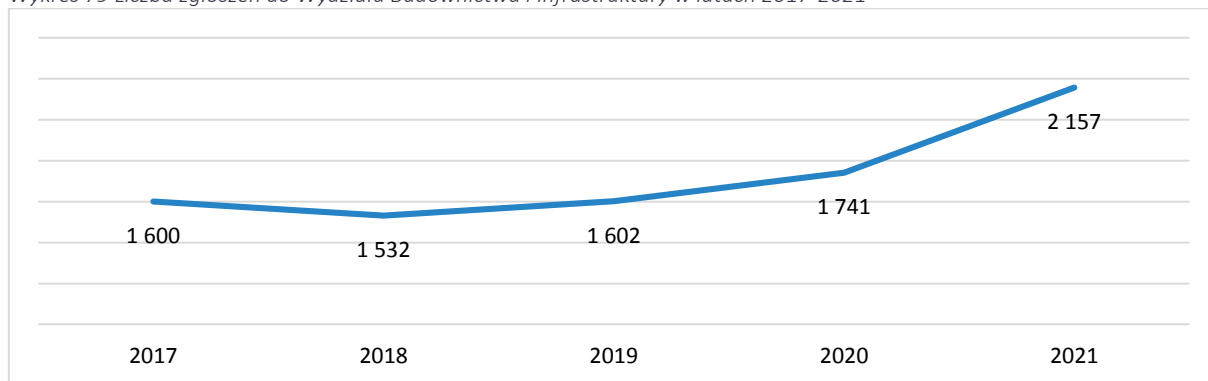
Wykres 78 Wydane pozwolenia na budowę ogółem w latach 2017-2021

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Budownictwa i Infrastruktury

Liczba zgłoszeń budowy, robót budowlanych itp. do Wydziału Budownictwa i Infrastruktury wyniosła 2 157 w 2021 r. W porównaniu do 2017 r. jest to wzrost o 34,8%, czego powodem jest m.in. wzrost wydawanych pozwoleń na budowę.

Wykres 79 Liczba zgłoszeń do Wydziału Budownictwa i Infrastruktury w latach 2017-2021

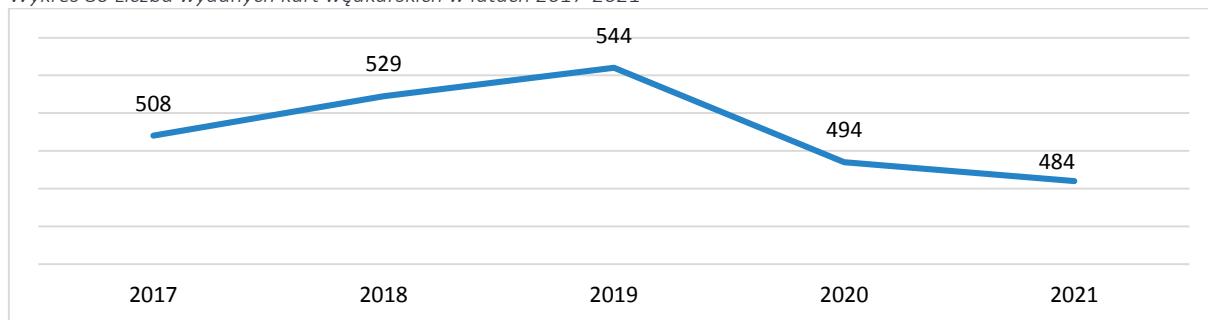

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Budownictwa i Infrastruktury

10.5 Gospodarka środowiskiem

Liczba wniosków i jednocześnie wydanych kart wędkarskich przez Wydział Gospodarowania Środowiskiem była zróżnicowana. W analizowanym okresie najwięcej kart wydano w 2019 r. (544).

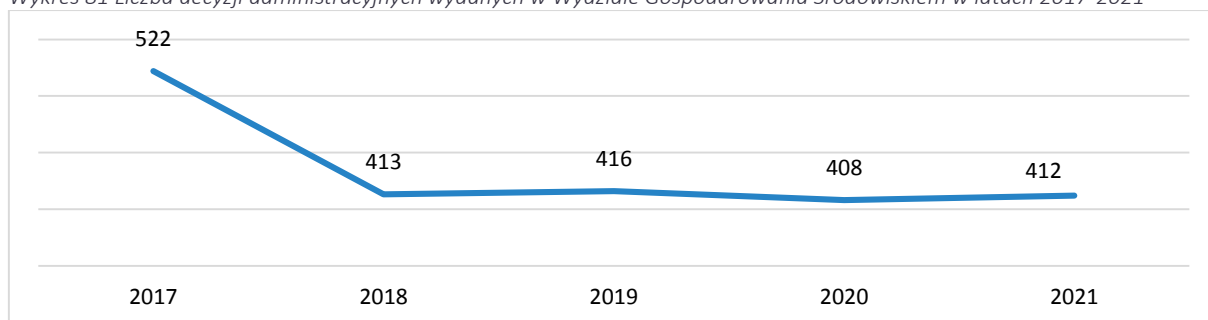
Wykres 80 Liczba wydanych kart wędkarskich w latach 2017-2021

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Gospodarowania Środowiskiem

Liczba decyzji administracyjnych wydanych w Wydziale Gospodarowania Środowiskiem była najwyższa w 2017 r. (522). W latach 2018-2021 liczba ta utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Wykres 81 Liczba decyzji administracyjnych wydanych w Wydziale Gospodarowania Środowiskiem w latach 2017-2021

Źródło: Starostwo Powiatowe – Wydział Gospodarowania Środowiskiem

10.6 Ochrona praw konsumenta

Zakres kompetencji rzecznika konsumentów został uregulowany ustawą z dnia 16.02.2007 o ochronie konkurencji i konsumentów. Stanowisko rzecznika jest organizacyjnie wyodrębnione w strukturze Starostwa Powiatowego w Olsztynie, a bezpośrednim przełożonym rzecznika jest starosta powiatu. Rolą rzecznika jest doradztwo i interwencja, w tym przygotowywanie pism przedprocesowych. Liczba porad i interwencji prowadzonych przez rzecznika konsumentów powiatu olsztyńskiego wskazuje na stosunkowo wysoką aktywność rzecznika.

Tabela 99 Ochrona praw konsumenta - Interwencje powiatowych rzeczników praw konsumenta

Lata	Liczba porad i informacji prawnych	Liczba interwencji
2017	742	49
2018	668	58
2019	910	54
2020	845	35
2021	768	30
Ogółem	3933	226

Źródło: Opracowanie na podstawie danych rzecznika konsumentów

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa w zakresie jakości obsługi administracyjnej • Wzrost liczby spraw załatwianych w formie zdalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciążenie pracowników obsługi administracyjnej związane z okresowymi wzrostami liczby klientów

11. Bezpieczeństwo

Ważnymi z punktu widzenia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu są szczególnie dwie służby zabezpieczające: Policja oraz Straż Pożarna.

11.1 Policja

Nadrzędną jednostką organizacyjną policji w powiecie olsztyńskim jest Komenda Miejska Policji w Olsztynie. Podlegają pod nią komisariaty i posterunki policji rozmieszczone w gminach powiatu. Na terenie powiatu rozmieszczone zostały cztery komisariaty policji: w gminach Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto oraz Olsztynek, a także siedem posterunków policji: w gminach Dywity, Gietrzwałd, Jeziorany, Jonkowo, Kolno, Purda oraz Stawiguda. W gminie Świątki nie ma stałego komisariatu ani posterunku policji, a obszar tej gminy podlega komisariatowi policji w Dobrym Mieście. Na obszarze gmin powiatu ustanowione zostały rewiry dzielnicowych, czyli obszary, które podlegają bezpośredniemu nadzorowi wskazanych funkcjonariuszy- dzielnicowych. Dzielnicowi stanowią swego rodzaju pomost pomiędzy społecznością danego rewiru a Policją. Są oni często pierwszym kontaktem mieszkańców w potrzebie, a z drugiej strony stanowią niezwykle cenne źródło wiedzy na temat danego obszaru dla służb policyjnych.

Tabela 100 Komisariaty i posterunki policji w powiecie olsztyńskim

	Komisariat	Posterunek
Powiat olsztyński	4	7
Barczewo	1	-
Biskupiec	1	-
Dobre Miasto	1	-
Dywity	-	1
Gietrzwałd	-	1
Jeziorany	-	1
Jonkowo	-	1
Kolno	-	1
Olsztynek	1	-
Purda	-	1
Stawiguda	-	1

Źródło danych: <https://olsztyn.policja.gov.pl/>

Bezpieczeństwo jest jednym z kluczowych elementów przekładających się na jakość i komfort życia mieszkańców oraz możliwość właściwego funkcjonowania podmiotów społecznych i gospodarczych. Ogólna liczba przestępstw w powiecie olsztyńskim po stopniowym wzroście w latach 2017-2020, zmniejszyła się wyraźnie w roku 2021. Poprawę sytuacji zaobserwować można szczególnie w odniesieniu do przestępstw przeciwko funkcjonariuszom. W przypadku pozostałych kategorii czynów przestępczych należy wskazać, że ich liczba jest wyraźnie zmienna w czasie. Warto wskazać, że choć zmniejszyła się liczba kradzieży (z 266 w roku 2017 do 207 w roku 2021) to jednocześnie wzrosła liczba kradzieży

z włamaniem (z 212 w roku 2017 do 234 w roku 2021). W kontekście analizowanych danych należy zauważyć, że rok 2020 był rokiem, w którym liczba przestępstw (w tym przede wszystkim oszustw gospodarczych oraz kradzieży z włamaniem) była szczególnie wysoka.

Tabela 101 Liczba przestępstw 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Ogólna liczba przestępstw	1 676	1 837	1 793	1 902	1 711
Kradzieże	266	228	214	213	207
Kradzieże z włamaniem	212	192	166	249	234
Rozboje	12	7	10	10	8
Uszkodzenia ciała	48	32	39	33	33
Bójka/pobicie	8	12	13	5	9
Zniszczenia mienia	104	100	111	106	94
Przestępstwa narkotykowe	42	33	47	55	46
Oszustwa gospodarcze	91	95	123	271	193
Oszustwa kryminalne	46	37	56	40	35
Przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom	33	31	24	20	14

Źródło danych: KMP w Olsztynie

Bezpieczeństwo na drodze to wskaźnik istotny z punktu widzenia dwóch obszarów- terenów silnie zurbanizowanych oraz ważnych arterii drogowych. W tym kontekście wskaźnik ten przekłada się z jednej strony na szeroko rozumiane poczucie bezpieczeństwa mieszkańców danego regionu, a z drugiej na efektywność transportu i możliwości bezpiecznego podróżowania. Dane pozwalają wskazać, że pod tym względem sytuacja w powiecie olsztyńskim wyraźnie się poprawia, a spadek liczby zdarzeń drogowych od 2017 do 2021 roku wyniósł około 18%. Wprawdzie w roku 2021 nastąpił wzrost o około 10% ogólnej liczby zdarzeń w stosunku do 2020 roku, jednak należy wskazać dwa argumenty świadczące o poprawie ogólnej sytuacji na drogach. Po pierwsze liczba zdarzeń w roku 2021 jest w dalszym ciągu niższa niż w latach 2017-2019, a więc nie można mówić o załamaniu trendu spadkowego. Po drugie wyraźnie w całym okresie maleje liczba wypadków, czyli zdarzeń, w następstwie których uczestnicy odnoszą obrażenia lub ponoszą śmierć.

Tabela 102 Zdarzenia drogowe 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba zdarzeń drogowych ogółem	1 958	1 781	1 773	1 464	1 616
Wypadki	232	203	195	135	124
Kolizje	1 726	1 578	1 578	1 329	1 492

Źródło danych: KMP w Olsztynie

Powyższe dane potwierdzają również liczby rannych i ofiar śmiertelnych zdarzeń drogowych. Ogólna liczba poszkodowanych w wypadkach zmniejszyła się w analizowanym okresie. Liczba ofiar śmiertelnych wzrosła w roku 2021 w stosunku do roku 2020 jednak nadal jest niższa niż w latach 2017-2019. Wyraźnie, bo z 302 w roku 2018 do 143 w roku 2021 zmalął natomiast liczba rannych w zdarzeniach drogowych.

Tabela 103 Ofiary zdarzeń drogowych 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Ofiary śmiertelne	25	24	21	8	17
Ranni	302	260	290	173	143

Źródło danych: KMP w Olsztynie

Jazda samochodem pod wpływem lub po użyciu alkoholu to jedno z największych zagrożeń, jakie kierujący może stworzyć na drodze. Policja od wielu lat jako priorytet w swoich działaniach stawia dążenie do wyeliminowania takich kierowców z ruchu drogowego. Kontrole stanu trzeźwości organizowane są prewencyjnie, ale też stanowią element działań realizowanych w sytuacji zdarzeń drogowych. Liczba kontroli stanu trzeźwości w powiecie olsztyńskim wyraźnie zmniejszyła się w latach 2020-2021 w stosunku do lat 2017-2019. Znamienne jest jednak to, że w tym samym okresie wzrosła liczba ujawnionych nietrzeźwych kierowców oraz sprawców zdarzeń drogowych. Sytuację tę należy rozpatrywać na dwa sposoby. Po pierwsze należy uznać, że Policja realizując swoje działania kieruje je w miejsca, w których ryzyko ujawnienia nietrzeźwych kierowców jest najwyższe. Po drugie, należy zauważyć, że problem nietrzeźwych kierowców jest coraz poważniejszy a samo zjawisko występuje z większym nasileniem.

Tabela 104 Kontrole stanu trzeźwości kierowców 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Kontrole stanu trzeźwości	60 436	67 291	86 088	28 610	38 954
Liczba nietrzeźwych kierujących	276	330	440	334	338
Liczba nietrzeźwych sprawców zdarzeń drogowych	60	71	60	66	80

Źródło danych: KMP w Olsztynie

Jednym z dodatkowych problemów, który warto podjąć szczególnie w kontekście powiatu, na którego obszarze znajduje się tak znaczna liczba jezior i rzek, jest zagadnienie bezpieczeństwa na wodzie. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, które obejmują lata 2018-2021 łącznie w tym okresie utonęło na terenie powiatu 29 osób. Najwięcej osób – 10, utonęło w roku 2021 i jest to znaczny wzrost względem lat poprzednich. Należy wskazać, że do utonięć wyraźnie najczęściej dochodzi na jeziorach.

Tabela 105 Ofiary utonięć w powiecie olsztyńskim w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	7	6	6	10
Rzeka	1	1	0	3
Jezioro	3	3	4	6
Staw/sadzawka	2	1	0	1
Inne	1	1	2	0

Źródło danych: Opracowanie na podstawie danych GUS

Poszczególne kategorie przestępstw wskazują na szczególnie problematyczne wymiary na obszarze, którego dotyczą dane. W przypadku powiatu olsztyńskiego można zauważyć, że szczególnym problemem

są przestępstwa przeciwko mieniu (znaczna liczba np. kradzieży oraz kradzieży z włamaniem). Również istotny problem stanowią przestępstwa gospodarcze (np. oszustwa gospodarcze) oraz przestępstwa drogowe (np. jazda pod wpływem alkoholu). Należy wskazać, że szczególnie niepokojące jest to, że liczba tego rodzaju przestępstw wydaje się wzrastać w analizowanym okresie. Również w przypadku tych danych widoczne jest, że w roku 2020 liczba przestępstw w powiecie olsztyńskim była wyjątkowo wysoka.

Tabela 106 Kategorie przestępstw 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu	57	44	53	41	42
Przestępstwa przeciwko środowisku naturalnemu	1	2	2	8	2
Przestępstwa gospodarcze	160	246	186	374	279
Przestępstwa korupcyjne	0	2	1	1	2
Przestępstwa przeciwko mieniu	731	659	680	889	771
Przestępstwa drogowe	268	256	274	233	267

Źródło danych: KMP w Olsztynie

Przemoc domowa jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym i wymagającym zdecydowanych działań prewencyjnych oraz skutecznych rozwiązań w sytuacji wystąpienia takiej przemocy. Zgromadzone dane pozwalają wskazać, że poziom tego zjawiska w powiecie olsztyńskim utrzymuje się na podobnym poziomie w całym analizowanym okresie. Liczba sprawców przemocy domowej oraz liczba ofiar takiej przemocy jest względnie stała w poszczególnych latach. Zmniejszyła się natomiast liczba wydawanych niebieskich kart, które są wdrażaną przez (najczęściej) funkcjonariusza policji procedurą, mającą chronić ofiary przemocy domowej. Zmniejszenie liczby wydawanych niebieskich kart może być pozytywnym wskaźnikiem mówiącym o zmniejszeniu się liczby nowych przypadków przemocy w rodzinie.

Tabela 107 Przemoc domowa 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba ofiar przemocy	70	64	56	63	66
Liczba sprawców przemocy domowej	43	40	41	45	36
Liczba niebieskich kart	439	305	234	267	192

Źródło danych: KMP w Olsztynie

Efektywność pracy służb policyjnych jest jednym z najważniejszych kryteriów poprawy sytuacji bezpieczeństwa na danym obszarze. W powiecie olsztyńskim po wzroście wykrywalność przestępstw (z 64,9% w roku 2017 do 70,9% w roku 2018) poziom ten ustabilizował się. Niepokojący jest jednak spadek wykrywalności przestępstw w ostatnich dwóch latach (o 7,1 punktu procentowego, do poziomu 63,2%). Zjawisko to może być następstwem wzrostu liczby zdarzeń, które ponad miarę obciążają funkcjonariuszy, co prowadzi do spadku ich efektywności, jednak powodem spadku efektywności mogą być również braki kadrowe w służbach policyjnych.

11.2 Straż Pożarna

Straż pożarna to służba, która podejmuje działania związane z pomocą mieszkańcom danego terenu nie tylko w sytuacji pożaru. Jednostki straży pożarnej wspierają pozostałe służby m.in. w zabezpieczeniach wypadków drogowych, podtopieniach i powodziach, poszukiwaniach osób, które zgubiły się np. w lasach. Należy wyodrębnić Państwową Straż Pożarną (PSP) oraz Ochotniczą Straż Pożarną (OSP). Jednostką nadrzędną PSP w powiecie olsztyńskim jest Komenda Miejska Straży Pożarnej w Olsztynie. Podlegają pod nią trzy jednostki ratowniczo-gaśnicze, które zabezpieczają obszar nie tylko miasta Olsztyn, ale również gmin powiatu olsztyńskiego. Dwie z tych jednostek zlokalizowane zostały w Olsztynie a jedna w gminie Biskupiec.

Tabela 108 Jednostki ratowniczo-gaśnicze PSP w powiecie olsztyńskim

Jednostka	Obszar działania
Jednostka Ratowniczo-Gaśniczna nr 1 w Olsztynie	Część miasta Olsztyn oraz gminy: Jonkowo, Gietrzwałd, Olsztynek, Stawiguda, Purda
Jednostka Ratowniczo-Gaśniczna nr 2 w Olsztynie	Miasto Olsztyn oraz gminy: Dobre Miasto, Dywity, Świątki, część gminy Barczewo
Jednostka Ratowniczo-Gaśniczna nr 3 w Biskupcu	Miasto Biskupiec oraz gminy: Jeziorany, Kolno

Źródło danych: <https://www.gov.pl/web/kmpsp-olsztyn>

Jednostki ochotniczej straży pożarnej można podzielić na te, które zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo- Gaśniczego (KSRG) i te, które pozostają, poza tym systemem. Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Ma on na celu ratowanie życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych. KSRG opiera się na Państwowej Straży Pożarnej jako służbie ratowniczej wiodącej i utrzymywanej z budżetu państwa, oraz Ochotniczych Strażach Pożarnych, utrzymywanych z budżetów samorządowych i dotacji z budżetu państwa. Partnerstwo tych służb opiera się na współdziałaniu, a także realizacji oczekiwanych przez państwo standardów zadaniowych, organizacyjnych, szkoleniowych, sprzętowych i dokumentacyjnych na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. System umożliwia również organizację i udzielanie pomocy ratowniczej i humanitarnej na terenie kraju, jak również za granicą. W powiecie olsztyńskim funkcjonuje 58 jednostek OSP, z czego do KSRG włączonych jest 29 natomiast 29 pozostaje poza systemem.

Tabela 109 Jednostki OSP w powiecie olsztyńskim- włączone i niewłączone do KSRG

	Jednostki włączone do KSRG	Jednostki niewłączone do KSRG
Gmina Barczewo	OSP Barczewo	OSP Bartoły Wielkie
	OSP Barczewko	OSP Ramsowo
Gmina Biskupiec	OSP Bredynki	OSP Biskupiec
	OSP Kobyłty	OSP Drozzewo
		OSP Stanlewo
Gmina Dobrze Miasto	OSP Dobrze Miasto	OSP Węgój
		OSP Cerkiewnik
		OSP Jesionowo
	OSP Prasłity	OSP Orzechowo
		OSP Piotraszewo
Gmina Dywity	OSP Kieźliny	OSP Tuławki
	OSP Spręcowo	
	OSP Brąswałd	
Gmina Gietrzwałd	OSP Gietrzwałd	OSP Biesal
	OSP Sząbruk	OSP Nagłady
		OSP Unieszewo
Gmina Jeziorany	OSP Jeziorany	OSP Woryty
	OSP Radostowo	OSP Derc
		OSP Franknowo
		OSP Potryty
Gmina Jonkowo	OSP Jonkowo	OSP Wójtówko
	OSP Wrzesina	OSP Małki
Gmina Kolno	OSP Kolno	OSP Szałstry
	OSP Kruzy	-
	OSP Lutry	
Gmina Olsztynek	OSP Olsztynek	OSP Małki
	OSP Waplewo	OSP Pawłowo
Gmina Olsztyn	OSP Olsztyn – Gutkowo	-
Gmina Purda	OSP Purda	-
	OSP Klebark Wielki	
	OSP Butryny	
	OSP Nowa Wieś	
Gmina Stawiguda	OSP Stawiguda	OSP Gryźliny
	OSP Pluski	
	OSP Bartąg	
Gmina Świątki	OSP Świątki	OSP Kwiecewo
		OSP Skolity
		OSP Worławki

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie <https://www.gov.pl/web/kmpsp-olsztyn/wlaczone-do-ksrg> oraz <https://www.gov.pl/web/kgpsp/organizacja-ksrg>

Straż pożarna to jedna ze służb mundurowych, której zadaniem jest realizacja działań minimalizujących zagrożenie pożarowe oraz podejmowanie akcji ratunkowo – gaśniczych w sytuacji wystąpienia pożarów oraz innych zdarzeń stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska. Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba zdarzeń, w których dochodziło do interwencji straży pożarnej wzrosła z 2 200 w roku 2018 do 2 727 w roku 2021, a więc wzrost wyniósł blisko 24%. Należy zaznaczyć, że w tym

okresie liczba faktycznie występujących pożarów zmniejszyła się (z 895 w roku 2018 do 523 w roku 2021) natomiast bardzo wyraźnie wzrosła liczba miejscowych zagrożeń (z 1 200 w roku 2018 do 2 047 w roku 2021). To, co powinno budzić szczególny niepokój to wyraźny wzrost liczby fałszywych alarmów (z 105 w roku 2018 do 157 w roku 2021), które angażują jednostki straży pożarnej generując dodatkowe koszty oraz utrudniając reakcję w przypadku wystąpienia faktycznego niebezpieczeństwa.

Tabela 110 Zdarzenia, w których dochodziło do interwencji straży pożarnej

	2018	2019	2020	2021
zdarzenia ogółem	2 200	2 129	2 119	2 727
pożary razem	895	683	533	523
miejscowe zagrożenia razem	1 200	1 344	1 495	2 047
alarmy fałszywe razem	105	102	91	157

Źródło danych: opracowanie własne

11.3 Zagrożenie powodziowe

Wśród zagrożeń naturalnych powódź jest jednym z najczęściej występujących zagrożeń. Jest to zjawisko przyrodnicze o charakterze ekstremalnym i często gwałtownym, które występuje nieregularnie. Zgodnie z art. 16 pkt 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* powódź definiuje się jako „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego sporządzona została dla Polski w 2018 roku i zaktualizowana dwa lata później. Na terenie powiatu olsztyńskiego wystąpienie powodzi jest prawdopodobne na obszarach w dolinach następujących rzek:

- Łyny na terenie gmin: Olsztynek, Stawiguda, Dywity, Jonkowo, Dobre Miasto;
- Pasłęki na terenie gmin: Olsztynek, Stawiguda, Gietrzwałd, Jonkowo, Świątki;
- Drwęcy w gminie Olsztynek.

Przyczyną tych zagrożeń mogą być długotrwałe lub intensywne krótkotrwałe opady atmosferyczne oraz gwałtowne topnienie śniegu. Jednym z elementów przeciwdziałania skutkom powodzi są Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, skutków powodzi. Ograniczenie ryzyka powodziowego można uzyskać przede wszystkim dzięki zwiększeniu retencji, regulacji oraz pracy utrzymaniowej rzek, budowie i odtwarzaniu systemów melioracji.

Podobnie jak w przypadku powodzi tak i susze stały się coraz częściej występującym zagrożeniem naturalnym. Zjawisko to charakteryzuje długotrwały deficyt opadów wynikający z cech klimatu, ale

o złożonym wymiarze fizycznym. Susze najczęściej występują w okresie letnim i mogą powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, ale również zwiększają ryzyko wystąpienia pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru. Susza, w przeciwieństwie do powodzi, jest zjawiskiem wolno rozwijającym się, w związku z czym trudny do uchwycenia jest jej początek oraz koniec oraz jednoznaczny obszar oddziaływania przestrzennego. Można wskazać cztery typy genetyczne suszy: meteorologiczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. Wskazane typy można traktować jako kolejne etapy suszy:

- susza atmosferyczna – określana jako niedostatek lub całkowity brak opadów,
- susza rolnicza – jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej. Definiowana jako okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb roślin w profilu glebowym i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- susza hydrologiczna (niżówki hydrologiczne) – przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach,
- susza hydrogeologiczna – kolejny etap rozwoju suszy, jej początkiem jest obniżenie zwierciadła wód podziemnych.

Powiat olsztyński jest zagrożony suszą:

- atmosferyczną w stopniu silnym,
- suszą rolniczą w stopniu zróżnicowanym – większość powiatu jest słabo lub silnie zagrożona,
- suszą hydrologiczną w stopniu umiarkowanym,
- suszą hydrogeologiczną w stopniu słabym.

Według klas łącznego zagrożenia suszą przeważa zagrożenie w stopniu silnym.

Podstawowym sposobem przeciwstawiania się skutkom suszy jest dążenie do odpowiedniego kształtowania zasobów wody w regionie. Działania takie mogą odbywać się poprzez:

- realizację przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji;
- analizę możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji;
- budowę oraz przebudowę urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej;
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych; budowę i przebudowę ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowę i przebudowę wodo oszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych.

	
<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby przestępstw w 2021 r. w stosunku do roku 2020 • Spadek liczby kradzieży • Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, czego dowodem jest spadek liczby zdarzeń drogowych na terenie powiatu, liczby poszkodowanych oraz liczby rannych • Spadek liczby pożarów	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby kradzieży z włamaniem • Wzrost liczby przestępstw gospodarczych • Utrzymujące się na tym samym poziomie zjawisko przemocy domowej • Wzrastająca liczba zdarzeń wymagających udziału jednostek straży pożarnej • Wzrastająca liczba utonięć • Skutki zmian klimatycznych – częstsze występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych, czego skutkiem może być występowanie podtopień i długotrwałej suszy

12. Dziedzictwo kulturowe i usługi kulturalne

12.1. Dziedzictwo kulturowe

Powiat olsztyński może pochwalić się licznymi zabytkami architektury świeckiej i sakralnej. Na trasie licznych szlaków turystycznych można spotkać i zwiedzić takie atrakcje, jak staropruskie grodziska (np. nad jeziorem Limajno), fragmenty średniowiecznych fortyfikacji miejskich (np. Baszta Bociana w Dobrym Mieście), zamek krzyżacki w Olsztynku, pałace, m. in. biskupi w Smolajnach, dworki i kościoły (np. monumentalna Kolegiata w Dobrym Mieście). Kalwaria Warmińska (Głotowo), Sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej (Gietrzwałd) – jedyne w Europie wschodniej miejsce objawień Maryjnych oraz jedno z 19 na całym świecie (m.in. są to miejsca takie jak Fatima, Lourdes, La Salette). Powiat Olsztyński leży na obszarze Warmii, którą stworzył w XIII wieku Papież Innocenty IV. Przez ok. 230 lat Warmia była autonomicznym średniowiecznym państwem kościelnym. Z tego okresu na terenie powiatu olsztyńskiego pochodzi wiele zabytków.

Najważniejszym dokumentem dotyczącym ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego w powiecie są: Program opieki nad zabytkami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2020-2023, który został przyjęty uchwałą Nr XIII/228/19 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2019 r. oraz Program opieki nad zabytkami powiatu olsztyńskiego na lata 2018 – 2021, który Rada Powiatu w Olsztynie przyjęła 23 lutego 2018 roku. Dokument ten wskazuje główne kierunki działań władz powiatu w zakresie opieki nad zabytkami. Jest on również spójny z dokumentami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi takimi jak:

- Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2020
- Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2013-2017
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego
- Program opieki nad zabytkami województwa warmińsko - mazurskiego na lata 2016 – 2019
- Strategia rozwoju turystyki województwa warmińsko – mazurskiego
- Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016 – 2025
- Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych powiatu olsztyńskiego

Cele programu opieki nad zabytkami zostały wskazane w art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Główne cele programowe to:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;

- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w Programie opieki nad zabytkami powiatu olsztyńskiego na lata 2018 – 2021 przewidziano następujące formy ochrony: wpis do rejestru zabytków; wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa; uznanie za pomnik historii; utworzenie parku kulturowego; ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. W oparciu o art. 8 wskazanej ustawy w Programie przedstawiono zabytki w podziale na:

1. Zabytki nieruchome, wśród których wskazano następujące: Zespoły urbanistyczne i ruralistyczne; Ozdoba krajobrazu warmińskiego i powiatu olsztyńskiego „warmińskie kapliczki” i „krzyże przydrożne”; Dzieła architektury i budownictwa; Kościoły i obiekty sakralne; Architektura obronna; Obiekty techniki i przemysłu; Parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni; Zamek w Olsztynku; Kaplica i kostnica w Jezioranach; Pałac w Grazymach; Zespół pałacowy w Smolajnach.
2. Zabytki ruchome, to zgodnie z art. 3.1 przywołanej ustawy, rzeczy ruchome, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Tego typu zabytki gromadzone są przede wszystkim w muzeach, archiwach, bibliotekach, skansenach, izbach pamięci i salonach muzycznych. Na terenie powiatu olsztyńskiego wskazano następujące instytucje gromadzące ten rodzaj zabytków: Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie; Galeria Sztuki „Synagoga” w Barczewie; Muzeum Sprzętu Pszczelarskiego i Narzędzi Rolniczych w Czerwoncu; Muzeum Dobrego Miasta w Baszcie Bocianie; Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku; Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny; Filia Salon Wystawowy Dom Mrongowiusza w Olsztynku; Skansen pszczelarsko-rolniczy w Czerwoncu; Izba Pamięci Marii Zientary-Malewskiej

w Białymostku; Poza zbiorami muzealnymi, archiwalnymi i bibliotecznymi zabytki ruchome to głównie; obiekty zabytkowe znajdujące się na wyposażeniu kościołów i kaplic.

3. Zabytki archeologiczne zostały określone jako każdy ślad aktywności człowieka występujący w ziemi lub pod wodą, którego zachowanie leży w kwestii społecznej ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną oraz naukową. Również zabytki archeologiczne można podzielić na ruchome i nieruchome. Ruchome to głównie przedmioty związane z działalnością człowieka w przeszłości. Z naukowego punktu widzenia istotniejsze są zabytki nieruchome, czyli zbiór obiektów o charakterze kulturowym, grobowym, mieszkalnym lub gospodarczym, otaczający je układ warstw glebowych wraz ze znajdującymi się w nich zabytkami ruchomymi.

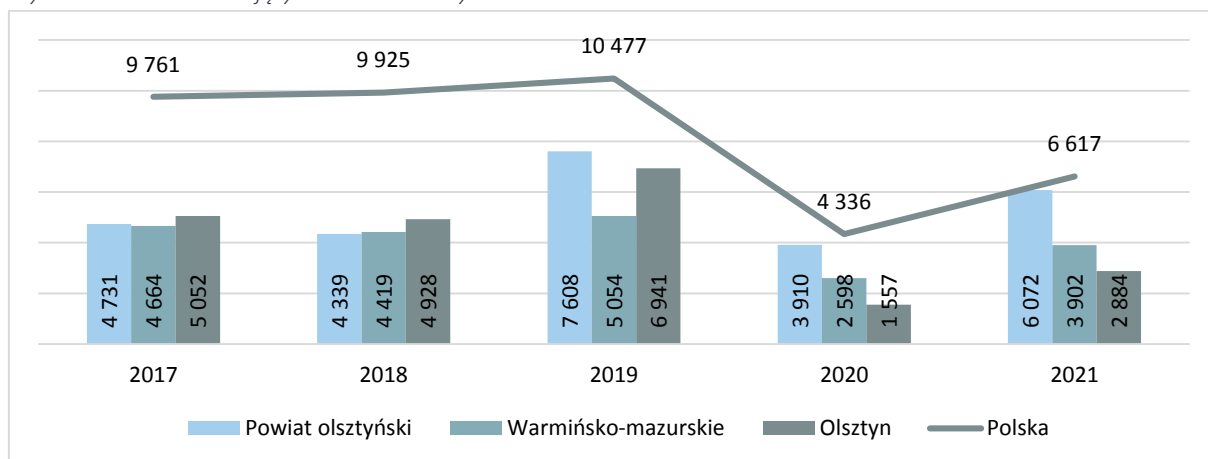
12.2. Usługi kulturalne i aktywność kulturalna

Bogata oferta kulturalna w powiecie sprzyja aktywności kulturalnej mieszkańców. Na terenie powiatu działa kilka ośrodków kultury takich jak:

- Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie,
- Centrum Kultury, Turystyki i Sportu w Biskupcu,
- Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Dobrym Mieście,
- Gminny Ośrodek Kultury w Dywitach,
- Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Gietrzwałdzie,
- Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach,
- Gminny Ośrodek Kultury w Jonkowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Kolnie,
- Miejski Dom Kultury w Olsztynku,
- Gminny Ośrodek Kultury w Purdzie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Stawigudzie.

Wymienione ośrodki organizują imprezy kulturalne, sportowe, oferują zajęcia tematyczne i warsztaty skierowane do różnych grup wiekowych. Jak wspomniano we wcześniejszym rozdziale, na terenie powiatu funkcjonuje także wiele obiektów muzealnych. W latach 2017 – 2018 liczba odwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców kształtowała się w powiecie na zbliżonym poziomie, jak w przypadku całego województwa, a także miasta Olsztyn, natomiast w 2019 roku liczba zwiedzających była w powiecie wyższa niż w przypadku danych dla województwa i dla miasta Olsztyn. W 2020 roku, w związku z obostrzeniami pandemicznymi, aktywność kulturalna mierzona liczbą zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców spadła w każdej z analizowanych jednostek, natomiast w 2021 roku, kiedy wypracowane zostały standardy dostępności do takich obiektów dla zwiedzających, ich liczba wzrosła według danych dla powiatu do poziomu 6 072.

Wykres 82 Liczba zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warto przyjrzeć się bliżej temu, jak kształtuje się dostęp do instytucji zajmujących się szeroko rozumianą kulturą na poziomie powiatu, jak również na poziomie poszczególnych gmin. Czynniki te odgrywa istotną rolę w animowaniu sieci społecznych i wzmacnianiu więzi społecznych w społecznościach lokalnych. Poziom dostępu mieszkańców powiatu do instytucji kultury, mierzony jako liczba tego typu instytucji przypadających na 10 tys. ludności, wahał się na przestrzeni lat 2017 – 2021 od 0,9 do 1,1. W 2021 roku wskaźnik ten dla całego powiatu wyniósł 0,9. Wartość wskaźnika wydaje się stabilna w okresie 2017 - 2021 w większości z gmin. Zgodnie z danymi dla 2021 roku gminy powiatu olsztyńskiego są obecnie istotnie zróżnicowane ze względu na dostęp mieszkańców do instytucji kultury. Sześć gmin znajduje się poniżej średniej wartości wskaźnika dla całego powiatu, pięć natomiast powyżej tej wartości. Mieszkańcy gminy Kolno mają zdecydowanie najlepszy dostęp do takich instytucji, jeżeli chodzi o liczbę obiektów kulturalnych przypadających na 10 tys. mieszkańców. W gminach Jonkowo, Purda i Stawiguda odnotowano istotny spadek wartości tego wskaźnika, po krótkim okresie wzrostu, co może wynikać ze wzrostu liczby mieszkańców, zwłaszcza w gminie Stawiguda.

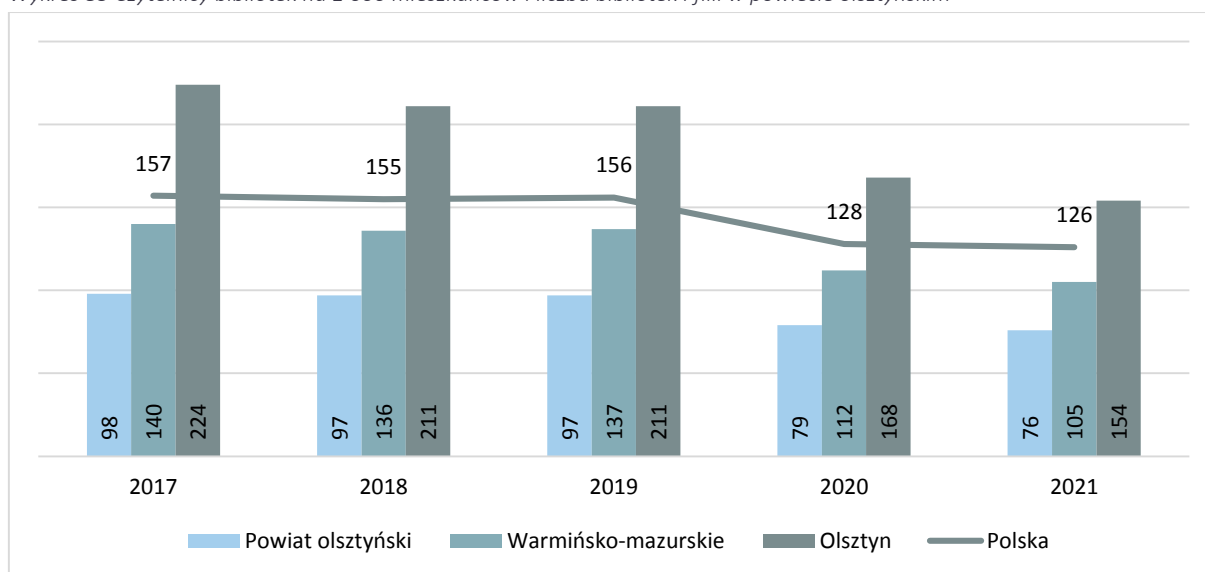
Tabela 111 Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. ludności w latach 2014-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9
Barczewo	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Biskupiec	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Dobre Miasto	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Dywity	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Gietrzwałd	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Jeżiorany	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Jonkowo	5,4	4,1	4,0	2,6	1,3
Kolno	3,1	3,1	3,2	3,5	3,5
Olsztynek	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
Purda	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
Stawiguda	1,1	1,0	0,9	0,7	0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotnym elementem kulturalnego krajobrazu powiatu olsztyńskiego są biblioteki i ich filie. Tego typu placówek było w 2017 roku 28 i liczba ta utrzymywała się do 2019 roku, po czym spadła do poziomu 27 bibliotek i filii w 2020 i 26 w 2021 roku. W tym samym okresie znacząco zmniejszyła się liczba czytelników na 1 000 mieszkańców w powiecie z 98 w 2017 roku do 76 w 2021 roku. Podobne tendencje można zaobserwować na poziomie miasta Olsztyn (spadek z 224 w 2017 do 154 w 2021 roku), województwa (spadek ze 140 w 2017 roku do 105 w 2021 roku) oraz kraju (spadek ze 157 w 2017 roku do 126 w 2021 roku), przy czym wskaźnik przyjmuje najniższą wartość według danych dla powiatu.

Wykres 83 Czytelnicy bibliotek na 1 000 mieszkańców i liczba bibliotek i filii w powiecie olsztyńskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aktywność kulturalna mieszkańców powiatu odbywa się także w ramach 129 kół i klubów, do których należy 1 711 osób. W latach 2017 – 2021 odnotowano spadek tego typu aktywności. W przypadku liczby kół i klubów spadek na poziomie 19%, a w przypadku członków kół i klubów na poziomie 22,0%.

Tabela 112 Kola i kluby oraz członkowie kół i klubów

	2017	2018	2019	2020	2021
Kola i kluby	159	175	177	139	129
Członkowie kół i klubów	2 201	2 618	2 652	2 011	1 711

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z elementów związanych z rozwojem kulturalnym są imprezy organizowane w gminach powiatu. W latach 2017-2019 liczba organizowanych imprez utrzymywała się na stosunkowo wysokim poziomie. Zauważalny spadek liczby imprez nastąpił w latach 2020 – 2021, który był związany przede wszystkim z pandemią Covid-19 oraz ograniczeniami w możliwości organizacji masowych wydarzeń. Z tego względu zmalała także liczba uczestników imprez. Należy pamiętać, że ograniczeniom uległa nie tylko możliwość organizacji imprez, ale także określone zostały w tym czasie limity ich uczestników. W porównaniu do 2017 roku, w którym w imprezach na terenie powiatu uczestniczyło 138 721 osób, w 2021 roku

odnotowano spadek na poziomie 43,0%. Zniesienie większości ograniczeń pandemicznych powinno sprzyjać poprawie sytuacji w zakresie zarówno liczby organizowanych imprez, jak i liczby ich uczestników.

Tabela 113 Imprezy i uczestnicy wydarzeń kulturalnych w powiecie

	2017	2018	2019	2020	2021
Imprezy	992	1 013	804	609	685
Uczestnicy imprez	138 721	137 087	104 377	54 938	59 693

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poszczególne gminy są wyraźnie zróżnicowane pod względem liczby organizowanych imprez. Najwięcej tego typu wydarzeń organizowanych jest w gminach Biskupiec, Dobre Miasto oraz Dywity. Najmniejsza liczba imprez odbywa się w gminach Jonkowo i Jeziorany.

Tabela 114 Liczba imprez w gminach powiatu olsztyńskiego w latach 2014-2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat olsztyński	644	736	831	992	1 013	804	609	685
Barczewo	93	75	64	64	64	56	47	53
Biskupiec	52	39	38	48	53	64	99	130
Dobre Miasto	106	191	157	162	170	81	105	103
Dywity	74	135	42	90	63	49	151	97
Gietrzwałd	35	93	143	213	129	106	11	33
Jeziorany	20	8	36	49	60	43	12	25
Jonkowo	7	17	25	24	46	32	5	13
Kolno	109	45	35	35	44	35	26	59
Olsztynek	0	0	138	138	185	131	75	70
Purda	0	14	34	39	36	34	11	26
Stawiguda	148	119	119	130	163	173	67	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2022 roku rozpoczęto proces budowy Powiatowo-Gminnego Centrum Kultury i Edukacji Muzycznej w Wadągu, które ma być multifunkcyjne. Centrum będzie w sobie mieściło Samorządową Szkołę Muzyczną I stopnia w Dywitach, Salę Warmińskich Inicjatyw Kulturalno-Muzycznych, galerię wystawienniczą, gminną bibliotekę publiczną i Gminny Ośrodek Kultury.

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Bogata oferta kulturalna • Poprawa dostępu do instytucji kulturalnych i ich oferty • Liczne zabytki architektury świeckiej i sakralnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek aktywności mieszkańców w ramach kół i klubów • Spadek liczby imprez kulturalnych

13. Sport i rekreacja

13.1 Obiekty sportowe

Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r., do zakresu zadań i działań powiatu należy wykonywanie określonych ustawami zadań publicznych o charakterze ponadgminnym w zakresie: kultury fizycznej i turystyki. Zgodnie z danymi za 2018 rok udostępnianymi przez GUS, w powiecie olsztyńskim znajduje się 8 stadionów, 8 hal sportowych, 2 sale gimnastyczne o wymiarach mniejszych niż hala sportowa, 7 kortów tenisowych oraz 3 kryte pływalnie.

Tabela 115 Obiekty sportowe na terenie powiatu

	2010	2014	2018
stadiony	8	8	8
hale sportowe o wymiarach od 36x19 m	4	3	4
sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze	10	1	2
korty tenisowe	5	8	7
pływalnie kryte	1	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej obiektów sportowych znajduje się w gminie Barczewo, w której zlokalizowane są 2 stadiony i dwie hale sportowe oraz 5 kortów i dwie kryte pływalnie.

Tabela 116 Obiekty sportowe w gminach powiatu olsztyńskiego w 2018 roku

	stadiony	hale sportowe o wymiarach od 36x19 m	sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze	korty tenisowe	pływalnie kryte
Powiat olsztyński	8	4	2	7	3
Barczewo	2	2	0	5	2
Biskupiec	1	1	0	0	0
Dobre Miasto	1	0	0	0	1
Dywity	1	0	0	0	0
Gietrzwałd	1	0	0	0	0
Jeziorany	0	1	0	1	0
Kolno	0	0	1	0	0
Olsztynek	1	0	0	0	0
Purda	0	0	1	0	0
Stawiguda	1	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

13.2 Aktywność sportowa

Od 2010 roku liczba klubów sportowych na terenie powiatu olsztyńskiego nie przekracza 50. Najwięcej klubów odnotowano w latach 2012 i 2016 – 49. Na przestrzeni lat 2010 – 2018 zmniejsza się liczba sekcji sportowych. Największą ich liczbę odnotowano w 2012 roku – 78, natomiast w 2018 roku już tylko 56. Zwiększyła się natomiast istotnie liczba trenerów z 24 w 2010 roku do 88 w 2018 roku. W przypadku

instruktorów sportowych odnotowano spadek z 65 w 2010 roku do 55 w 2018 roku, przy czym największa liczba instruktorów sportowych odnotowana została w 2012 roku – 76. W 2018 roku odnotowano także 47 osób prowadzących zajęcia sportowe. Na podstawie analizowanych danych wskazać należy na zwiększający się udział osób profesjonalnie przygotowanych do prowadzenia zajęć sportowych przy jednoczesnym utrzymywaniu się na podobnym poziomie zorganizowanych form aktywności sportowej w postaci klubów i sekcji sportowych. O wzroście zainteresowania aktywnością sportową wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego świadczy systematyczny wzrost liczby członków klubów i sekcji sportowych. Na przestrzeni lat 2010 – 2018 jest to wzrost o ponad 12,0%. W przypadku ćwiczących ogółem w tym samym okresie odnotowano wzrost na poziomie 11,2%.

Tabela 117 Kluby sportowe, sekcje sportowe, trenerzy, Instruktorzy sportowi, Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe oraz członkowie klubów i ćwiczący ogółem

	2010	2012	2014	2016	2018
kluby	47	49	44	49	46
sekcje sportowe	69	78	54	62	56
trenerzy	24	33	30	73	88
instruktorzy sportowi	65	76	74	46	55
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	31	16	12	17	47
członkowie klubów i sekcji sportowych	2 375	2 312	2 220	2 525	2 668
ćwiczący ogółem	2 395	2 342	2 134	2 531	2 664

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2022 roku powiat olsztyński ogłosił przetarg na wykonanie Powiatowego Centrum Sportu i Zdrowia w Olsztynku w systemie „zaprojektuj i zbuduj”, które jest pierwszym tego typu przedsięwzięciem w Polsce. W ramach Centrum przewidziano funkcje sportowej oraz funkcję szpitala tymczasowego i punktu zbiorowych szczepień w sytuacji pandemii (w razie potrzeby będzie on mógł służyć jako szpital tymczasowy na ok. 50 łóżek z możliwością poszerzenia tej liczby do 80). Na terenie Centrum znajdzie się hala sportowo-widowiskowa z zapleczem umożliwiającym prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży oraz rozgrywek sportowych i organizację imprez kulturalno-rozrywkowych.

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa Powiatowego Centrum Sportu i Zdrowia w Olsztynku • Wzrost liczby członków klubów i sekcji sportowych • Wzrost liczby ćwiczących ogółem • Zwiększający się udział osób profesjonalnie przygotowanych do prowadzenia zajęć sportowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność rozwijania oferty sportowej skierowanej do mieszkańców i turystów

14. Turystyka

14.1 Atrakcje turystyczne

Powiat olsztyński to obszar niezwykle atrakcyjny turystycznie. W przyjętym przez Radę Powiatu w Olsztynie w 2018 roku programie opieki nad zabytkami powiatu olsztyńskiego na lata 2018 – 2021 wskazane zostały szlaki turystyczne wykorzystujące zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego powiatu olsztyńskiego. W sumie w tym dokumencie odniesiono się do 42 szlaków turystycznych, w tym do 3 szlaków rowerowych, 2 kajakowych, 3 samochodowych, 12 konnych oraz 22 szlaków pieszych, w tym 9 szlaków tematycznych.

Dla turystów dostępne są zarówno szlaki piesze, kajakowe, rowerowe jak również konne oraz samochodowe. Warmińsko-mazurski oddział PTTK wskazuje, że powiat olsztyński oferuje 23 szlaki turystyczne. W tej liczbie najliczniejszą część stanowią szlaki piesze, których jest 16 a ich łączna długość wynosi 802,47 km. Turyci mogą również skorzystać z dwóch szlaków kajakowych (łączna długość 24,2 km), dwóch szlaków rowerowych (łączna długość 44,7 km), dwóch szlaków samochodowych (łączna długość 495 km) oraz jednego szlaku konnego o długości 9,7 km. Część ścieżek łączy w sobie funkcje i są odpowiednie np. zarówno dla turystyki pieszej, jak i rowerowej.

- Szlak pieszy Do źródeł Łyny: Olsztyn / Wysoka Brama - Obrońców Tobruku - Jaroty - Bartązek - Kielary - rzeka Łyna - Ruś - Półwysep Lalka - Kurki PKS - Brzeźno Łyńskie - Łyna – Dobrzyń – 49,9 km
- Szlak pieszy im. Marii Zientary-Malewskiej - Olsztyn - Likusy, ul. Bałtycka, dom M. Zientary - Malewskiej, ul. Żbicza - jez. Tyrsko - jez. Redykajny - Wieś Redykajny - skrzyżowanie dróg leśnych - skrzyżowanie dróg, kolonia - jez. Karaśnik – Brąswałd – 10 km
- Szlak pieszy Szlak Grunwaldzki - Waplewo dworzec PKP – Sitno – Ulonowo – Grunwald-Pole Bitwy – Samin – Marcinkowo – Dylewo – Jezioro Francuskie (rezerwat) - Pietrzwałd – Naprom - Samborowo dworzec PKP – 60,8 km
- Szlak pieszy im. Stanisławy i Jana Bałdowskich: Olsztyn, Jakubowo – elektrownia Redykajny – schronisko dla zwierząt – Sanatorium – 10,3 km
- Szlak pieszy Kopernikowski: Olsztyn – Dobrze Miasto – Lidzbark Warmiński – Pieniężno – Braniewo – Frombork – Kadyny – Elbląg – Kępki – 236 km
- Szlak pieszy św. Jakuba (odcinek Kętrzyn-Olsztyn): Kętrzyn – Św. Lipka – Reszel – Lutry – Wipsowo – Barczewo – Olsztyn – 95,2 km
- Szlak pieszy św. Jakuba (odcinek Olsztyn-Lipowiec): Olsztyn – Łupstych – Gietrzwałd – Parwólki – Stare Jabłonki – Ostróda – Frednowy – Tynwałd – Szałkowo – Hława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie - Lipowiec - dalej do Torunia – 130 km

- Szlak pieszy Napoleona: Barkweda – Gutkowo – Mątki – Jonkowo – Łomy – Pupki – Gołogóra – Skolity – Dąbrówka – Konradowo – 40,8 km
- Szlak pieszy grunwaldzki: Grunwald – Bądzyn: Grunwald – Leszcz – Uzdowo – Myślęta – Turza Wielka – Prioma – Płońska – Turza Mała – Jeleń – Lidzbark – Bądzyn – 98,1 km
- Szlak pieszy: Grunwald – Olsztynek: Grunwald pole bitwy – Stębark - Królikowo - Olsztynek PKP – 20,3 km
- Leśna Ścieżka Przyrodnicza Olsztyn – Ruś: Osiedle Jaroty w Olsztynie (przy supermarkecie Max Duet) – wjazd do lasu – gład narzutowy w lesie – przecięcie z drogą asfaltową przecięcie z drogą nr 598 – jezioro Kielarskie – 6,5 km
- Ścieżka edukacyjno - przyrodniczo - leśna „Jezioro Košno: Most na rzece Košno – wsch. brzeg jez. Košno – Łajsy – zach. brzeg jez. Košno - Most na rzece Košno – 21,9 km
- Ścieżka przyrodniczo – leśna „Mendryny”: Rozdroże k. Leśniczówki Mendryny – skrzyżowanie dróg leśnych – zbiornik retencyjny - Rozdroże k. Leśniczówki Mendryny – 2,1 km
- Ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna „Kudypska Polana” – 075 km
- Szlak rowerowy Gościniec Niborski: Olsztyn (Stary Dwór) - Bartąg - jez. Łańskie - Kurki – Napiwoda – 40,7 km
- Szlak rowerowy Sosna: Szlak przebiega w granicach administracyjnych Dobrego Miasta, wytyczony do będącej pomnikiem przyrody sosny. – 4 km
- Pętla Zalesie: jez. Orzyc - kanał Orzyc Duży - jez. Orzycek - jez. Pisz - rz. Pisa Warmińska - jez. Orzyc – 10,2 km
- Szlak kajakowy jez. Wadąg i rzeka Wadąg: Słupy - jez. Wadąg. - rz. Wadąg - Elektrownia Łyna – 14 km
- Szlak samochodowy Kopernikowski: Olsztynek - Olsztyn - Dobre Miasto - Lidzbark Warm. - Orneta - Pieniężno - Braniewo - Frombork - Tolkmicko – Elbląg – 232 km
- Szlak samochodowy Pętli Grunwaldzkiej: Ostróda - Lubawa - Nowe Miasto lubawskie - Lidzbark - Działdowo - Nidzica - Grunwald - Olsztynek – Ostróda – 263 km
- Szlak konny Bałdy: Bałdy – jez. Gim – Bałdy – 9,7 km

Stacje i Przystanki Szlaku Świętej Warmii

Szlak świętej Warmii Szlak to jeden z projektów promocyjno-turystycznych realizowany przez Powiat Olsztyński, Powiat Braniewski, Powiat Lidzbarski oraz Miasto Olsztyn. Liderem projektu jest Powiat Olsztyński. W 2021 r. powstało Stowarzyszenie Szlak Świętej Warmii skupiające 33 jednostki samorządu terytorialnego, leżące w historycznych granicach Warmii. Jego celem jest podkreślenie specyfiki Warmii na tle pozostałych regionów województwa. Jest to szlak turystyczno-pielgrzymkowy obejmujący

szesnaście „stacji”, które tworzą lokalne sanktuaria oraz miejsca związane z ludźmi i historią biskupstwa warmińskiego:

- Bałdy - Wrota Warmii,
- Gietrzwałd - Polskie Lourdes,
- Olsztyn - Zamek, archikatedra i Jan Paweł II,
- Głotowo - Kalwaria Warmińska,
- Dobre Miasto – Kolegiata,
- Lidzbark Warmiński - Historyczna Stolica Warmii,
- Stoczek Klasztorny - Sanktuarium Matki Bożej Królowej Pokoju,
- Bisztynek - Sanktuarium Krwi Chrystusa,
- Reszel - Miasto spokojnego życia,
- Święta Lipka - Częstochowa północy,
- Tłokowo - Sanktuarium św. Rocha,
- Krosno - Mała Święta Lipka,
- Chwałęcín - Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego,
- Pieniężno - Misyjne Serce Polski,
- Frombork - Gród Naszej Pani,
- Braniewo - Ateny Północy,

Uzupełnienie szlaku stanowi szesnaście „przystanków” tworzących Okolice Szlaku Świętej Warmii:

- Barczewo - Bernardyni, biskup Andrzej Batory i Feliks Nowowiejski,
- Bartąg - Sanktuarium Opatrzności Bożej,
- Biskupiec - Miasto biskupa i Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej,
- Brąswałd - Zientara-Malewska, ksiądz Barczewski i historyczne polichromie,
- Ełdyty Wielkie - Najstarsza wiejska parafia na Warmii,
- Jeziorany - Miasteczko doświadczone przez historię,
- Jonkowo - Łosierey, Napoleon, ksiądz Hanowski i Rosjanie,
- Klebark Wielki - Sanktuarium Krzyża Świętego,
- Kolno - Kościół Trzech Króli, kapliczki i zapomniana warmińska sekta,
- Kurki - Śladami świętego Jana Pawła II,
- Międzyzylesie - Sanktuarium Męki Pańskiej,
- Olsztynek - Między Warmią a Mazurami,
- Orneta - Miasto smoka, legend i kamieniczek z podcieniami,
- Płoskinia - Kunszt warmińskich witraży,
- Sząbruk - Piękno zachowane w architekturze i malarstwie,
- Świętki - W Opiece śś. Braci Damiana i Kosmy.

Szlak jest głównym produktem turystycznym regionu. Adresowany jest nie tylko do pielgrzymów odwiedzających warmińskie sanktuaria, ale jest też formą spotkania z kulturą duchową i materialną regionu interesującą dla wszystkich kategorii turystów. Ponadto, jak już wcześniej wspomniano, przez teren powiatu przebiegają różne szlaki turystyczne, wśród których warto wymienić:

- Szlak św. Jakuba – pierwsza część szlaku wiedzie od granicy polsko-litewskiej w Ogrodnikach do granicy Kujaw i Wielkopolski w Trzemiesznie,
- Szlak Kopernikowski – Mikołaj Kopernik mieszkał na Warmii przez 40 lat, pełniąc służbę u biskupa warmińskiego. Szlak wiedzie przez miejscowości odwiedzane przez astronoma.
- Szlak Napoleoński – upamiętnia epizod wschodniopruskiej kampanii napoleońskiej
- Szlak Łyny i Warmińska Łynostrada – Łyna jest rzeką atrakcyjną dla kajakarzy, wzdłuż rzeki biegnie pieszo-rowerowy Szlak do Źródeł Łyny oraz Warmińska Łynostrada, będąca 60 km trasą rowerową, która łączy się ze Wschodnim Szlakiem Rowerowym Green Velo, najdłuższą oznakowaną trasą rowerową w Polsce,
- Gościniec Niborski – dawny trakt łączący Olsztyn, stolicę Warmii, z mazurską Nidzią, stanowił fragment szlaku biegnącego z Warszawy do Królewca, jest jednym z nielicznych traktów średniowiecznych, który nie został zamieniony w drogę asfaltową
- Szlak „Węgierskie Ślady na Warmii” – związany z obecnością Węgrów na Warmii,
- Szlak Zamków Gotyckich – na szlaku znajduje się dwanaście warowni średniowiecznych.

Warto wspomnieć, że Szlak Świętej Warmii został wyróżniony Laurem „Najlepszym z Najlepszych” podczas XX edycji rozdania laurów w Olsztynie w 2023 r., w kategorii Turystyka. Szlak został uznany za pierwszy, kompleksowy produkt turystyczny promujący region.

14.2 Atrakcje przyrodnicze

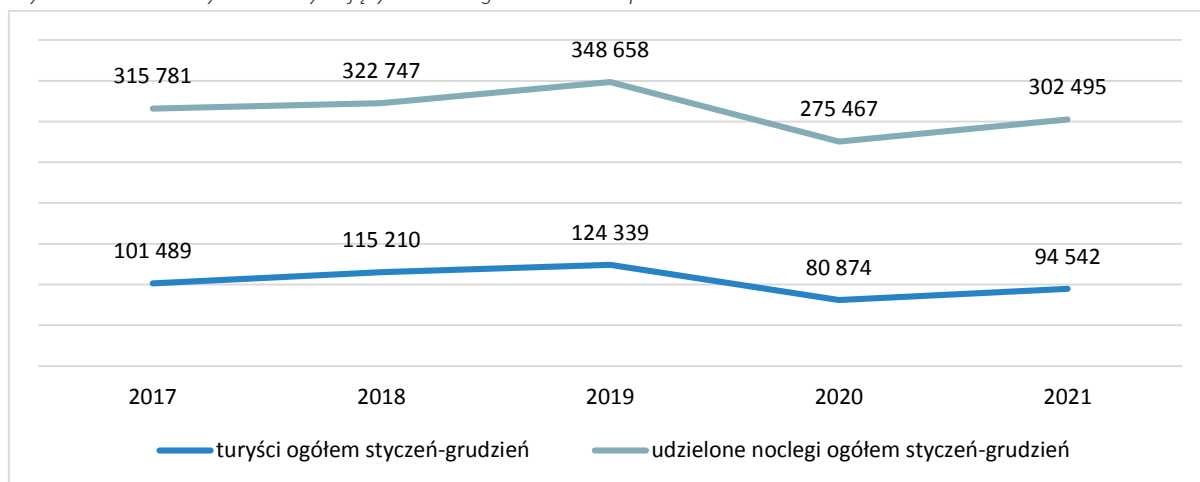
Powiat olsztyński to także obszar atrakcyjny przyrodniczo, co podnosi jego walory jako interesującego celu turystyki poznawczej. Na terenie powiatu znajduje się aż 155 jezior (powierzchnia wynosi powyżej 1 ha) z nieco ponad 2 tys. znajdujących się na pojezierzu mazurskim. Największe jeziora powiatu to jezioro Łyńskie w gminie Stawiguda (1 042,3 ha, głębokość max – 54 m, średnia - 16 m, dł. - 10,5 km, szer. do 2,2 km, powierzchnia wysp: 7,3 ha), jezioro Dadaj w gminie Biskupiec (976,8 ha, powierzchnia wysp - 25,3 ha, głębokość max – 39,8 m, średnia - 12 m, dł. - ok. 8,5 km, szer. - 2,8 km), jezioro Pluszne w gminie Stawiguda (903 ha, głębokość max – 52 m, dł. - 8,75 km, szer. do 1,9 km), jezioro Wulpińskie w gminie Stawiguda (730,3 ha, głębokość max – 54,5 m, średnia - 10,5 m, dł. - 8,3 km, szer. - 2,3 km), jezioro Luterskie w gminie Kolno (691,1 ha, głębokość max – 20,7 m, średnia - 7,2 m, dł. - 5,2 km, szer. - 2,6 km) oraz jezioro Wadąg w gminie Barczewo (494,5 ha, powierzchnia wysp - 4,0 ha, głębokość max – 35,3 m, średnia - 12,7 m, dł. - 4,9 km, szer. - 1,1 km). Parametry te wskazują na szczególnie atrakcyjny turystycznie obszar, czyli gminę Stawiguda, w której znajdują się aż trzy największe jeziora powiatu.

Przez obszar powiatu przepływają także trzy największe rzeki województwa warmińsko-mazurskiego, czyli - Łyna, Pasłęka i Pisa. Największą rzeką powiatu jest, płynąca z południa na północ, rzeka Łyna, której długość wynosi 289 km (w powiecie olsztyńskim 175 km, gdzie przepływa przez gminy: Olsztynek, Stawiguda, Dywity i Dobre Miasto). Łyna przepływa także przez wiele jezior, a jej największymi dopływami lewobrzeżnymi są: Marózka, Kortówka, Elma, a prawobrzeżnymi: Wadąg, Symsarna, Pisa, Guber. Mimo, że rzeka ta nie odgrywała kiedyś znaczącej roli komunikacyjnej, ani turystycznej, obecnie stanowi atrakcję przyrodniczą ze względu na dobrze zachowane biocenozy w jej środkowym biegu. Wprowadzenie obszarów chronionego krajobrazu na różnych jej odcinkach sprzyja odradzaniu się biocenz, co z kolei czyni Łynę rzeką o potencjale w zakresie turystyki poznawczej. Dodatkowo stanowi ona obecnie dużą atrakcję turystyczną dzięki możliwości organizowania na niej spływów kajakowych. Fauna na terenie powiatu jest również bogata, co znajduje odzwierciedlenie w licznych rezerwach. W Powiecie Olsztyńskim znajduje się ich aż 11 o łącznej powierzchni 3 300 ha a także 20 użytków ekologicznych zajmujących powierzchnię 673 ha. Liczne pomniki przyrody w postaci głazów i drzew występują w grupach i alejach. Na oczku wodnym między Ostrzeszewem, a Klebarkiem Małym zaobserwować można tzw. „pływające wyspy”, które są niezwykle rzadkim zjawiskiem. W miejscowości Silice znajduje się unikatowe, piętrowe skrzyżowanie dwóch kanałów wodnych z systemem zabytkowych urządzeń hydrotechnicznych: Kanał Klebarski (Wiktorii) i Kanał Elżbiety.

14.3 Ruch turystyczny

Baza turystyczna determinuje możliwość korzystania z opisanej powyżej bogatej oferty turystycznej, kulturalnej i niezaprzeczalnych walorów środowiska naturalnego na obszarze powiatu olsztyńskiego. W latach 2017 – 2021 liczba turystów wahała się od 80 874 w 2020 roku do 124 339 w 2019 roku. Natomiast liczba noclegów w okresach styczeń – luty wahała się od 275 467 w 2020 roku (w którym obostrzenia pandemiczne były istotnym czynnikiem zmniejszającym ruch turystyczny) do 348 658 w 2019 roku. W porównaniu do danych za 2017 rok, liczba noclegów zmniejszyła się w 2021 roku o 4,3%. Należy jednak uwzględnić to, że ruch turystyczny w 2021 roku nadal podlegał pewnym obostrzeniom spowodowanym pandemią koronawirusa.

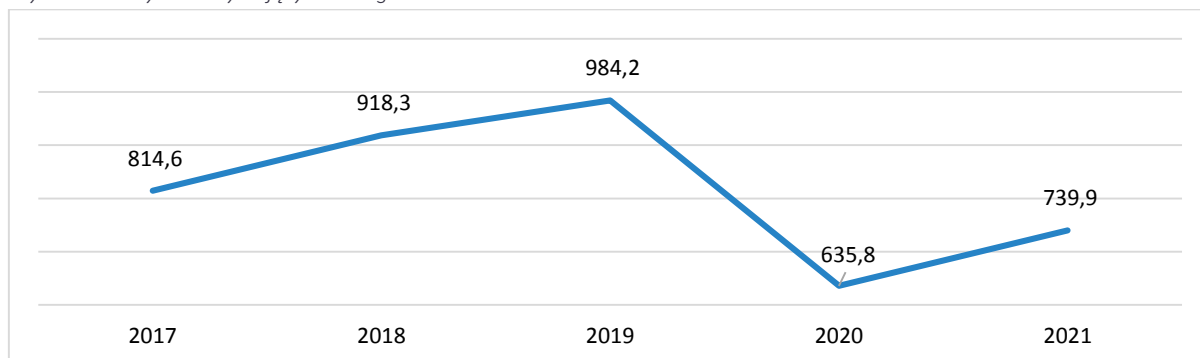
Wykres 84 Liczba turystów korzystających z noclegów na terenie powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik dotyczący liczby turystów korzystających z noclegów na 1 000 ludności wskazuje na załamanie pozytywnego trendu w 2020 roku, co spowodowane było oczywiście ograniczeniami pandemicznymi, jednak już w 2021 roku sytuacja uległa poprawie. W porównaniu do 2020 roku, wartość wskaźnika poprawiła się o 16,4%, co wskazuje na pozytywny skutek działań wspierających branżę turystyczną.

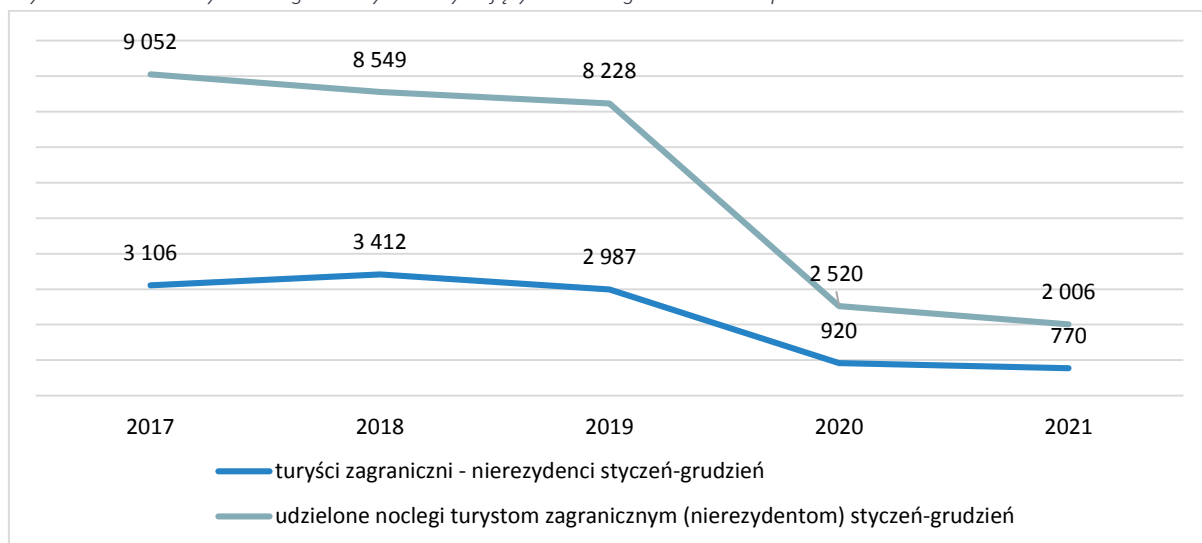
Wykres 85 Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2017 – 2021 liczba turystów zagranicznych wahała się od 770 w 2020 roku do 3 142 w 2019 roku. Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w okresach styczeń – luty wahała się od 2 006 w 2020 roku do 9 052 w 2017 roku. W porównaniu do danych za 2017 rok, liczba noclegów zmniejszyła się w 2021 roku o 78,0%. Należy jednak uwzględnić to, że ruch turystyczny w latach 2020-2021 roku podlegał obostrzeniom spowodowanym pandemią koronawirusa, zwłaszcza w kontekście turystyki międzynarodowej.

Wykres 86 Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na uwagę zasługuje fakt, to, że w latach 2016 – 2021 istotnie zmniejszył się napływ turystów zagranicznych. Najwięcej turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu olsztyńskiego pochodzi z Niemiec, USA, Wielkiej Brytanii i Ukrainy. Wyłącznie w przypadku turystów pochodzących z USA, Austrii i Ukrainy w 2021 roku odnotowano większe natężenie ruchu turystycznego niż w 2016 roku. Szczegółowy rozkład danych dotyczących ruchu turystycznego z perspektywy turystów zagranicznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 118 Udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom)

Kraj	Rok						Bilans (wzrost/spadek w %)	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016 / 2021	2020 / 2021
Niemcy	4089	3958	3900	3829	1203	842	-79,4	-30,0
Stany Zjednoczone Ameryki	48	144	240	232	128	140	192,0	9,4
Wielka Brytania	262	428	442	557	123	124	-53,0	0,8
Ukraina	2912	128	264	135	103	101	-96,5	-1,9
Niderlandy (Holandia)	135	333	123	81	73	90	-33,3	23,3
Belgia	153	18	70	63	8	71	-53,6	78,8
Litwa	251	954	326	248	67	69	-72,5	3,0
Austria	39	134	484	537	213	67	72,0	-68,5
Rosja	750	991	902	810	173	66	-91,2	-61,8
Francja	51	188	170	46	42	47	-7,8	11,9
Włochy	40	354	256	168	68	14	-65,0	79,4
Czechy	46	89	78	234	20	83	80,4	31,5
Szwajcaria	63	58	51	85	68	57	-9,5	-16,2
Szwecja	45	16	125	183	39	41	-8,9	5,1
Norwegia	65	122	22	119	15	20	-69,2	33,3
Luksemburg	30	18	0	20	2	18	-40,0	80,0
Łotwa	51	126	67	43	3	5	-90,2	66,7
Hiszpania	15	32	132	12	4	4	-73,3	-
Słowacja	154	23	49	8	0	4	-97,4	-
Irlandia	8	79	3	0	0	3	-62,5	-
Dania	30	40	4	26	4	2	-93,3	-50,0
Białoruś	211	150	49	53	13	6	-97,2	-53,8

Kraj	Rok						Bilans (wzrost/spadek w %)	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016 / 2021	2020 / 2021
Estonia	36	61	97	129	21	0	-	-
Finlandia	23	16	40	18	2	0	-	-
Japonia	9	0	0	7	9	0	-	-
Kanada	16	0	5	40	8	0	-	-
Portugalia	7	2	13	4	0	0	-	-
Słowenia	46	0	12	0	2	0	-	-
Węgry	4	2	19	65	1	0	-	-
Grecja	0	20	3	11	0	4	-	-
Cypr	0	0	15	0	0	0	-	-
Malta	0	0	0	0	0	10	-	-
pozostałe kraje	357	568	588	465	108	118	-66,9	9,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

14.4 Obiekty i miejsca noclegowe

Atrakcyjność turystyczna powiatu olsztyńskiego określana jest przez dostępną na jego obszarze bazę turystyczną. W latach 2017-2021 liczba turystycznych obiektów noclegowych²³ zmniejszyła się z 53 do 48, przy czym w 2019 roku obiektów takich było 57. Spadek liczby takich obiektów w 2020 roku może wynikać z trudności z utrzymaniem działalności gospodarczej w związku z ograniczeniami pandemicznymi. W tym samym okresie liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się z 5 209 w 2017 roku do 4 455 w 2021, co oznacza spadek na poziomie 14,5%. Według danych GUS z 2021 roku w powiecie olsztyńskim znajdowało się 8 hoteli i 2 pensjonaty, w tym jeden obiekt pięciogwiazdkowy, trzy obiekty czterogwiazdkowe, trzy obiekty trzygwiazdkowe, i jeden obiekt dwugwiazdkowy.

Tabela 119 Turystyczne obiekty noclegowe w powiecie, Miejsca noclegowe w powiecie

	2017	2018	2019	2020	2021
Turystyczne obiekty noclegowe	53	51	57	49	48
Miejsca noclegowe ogółem	5 209	4 483	4 776	4 505	4 455

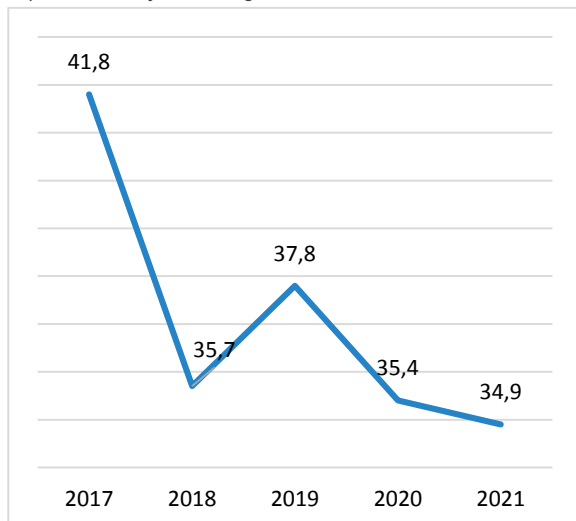
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2017 – 2021 wskaźnik dotyczący miejsc noclegowych na 1 000 ludności zmniejszył się z 41,8 w 2017 do 34,9, należy jednak pamiętać o wzroście liczby mieszkańców powiatu, co przekłada się na spadek wartości wskaźnika. W latach 2018 – 2021 wskaźnik ten utrzymuje się na podobnym poziomie pomimo utrudnień, z jakimi zmagają się branża turystyczna w latach 2020-2021. Liczba miejsc noclegowych oscylowała w latach 2017 – 2021 pomiędzy 2 165,5 w 2020 roku (który był najtrudniejszym dla branży turystycznej z względu na obostrzenia pandemiczne) a 2 759,8 w 2019 roku.

²³ Dotyczy obiektów o co najmniej 10 miejscach noclegowych.

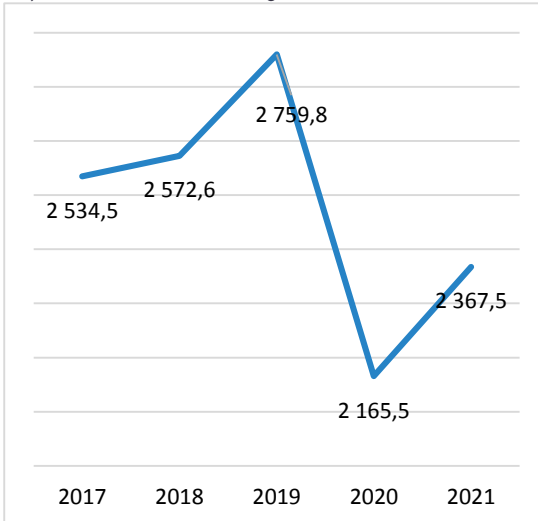

Wykres 87 Miejsca noclegowe na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 88 Udzielone noclegi na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- Spadek liczby miejsc noclegowych
- Wzrost liczby turystów i noclegów
- Zróżnicowane kierunki ruchu turystycznego
- Bardzo liczne jeziora, trzy największe rzeki województwa oraz bioróżnorodny krajobraz umożliwiający podejmowanie różnych aktywności o charakterze turystycznym, rekreacyjnym i wypoczynkowym
- Liczne szlaki piesze, kajakowe, rowerowe, jak również konne oraz samochodowe
- Wzrastająca długość ścieżek rowerowych
- Szlaki turystyczne wykorzystujące zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego

- Spadek liczby turystycznych obiektów noclegowych
- Spadek liczby miejsc noclegowych
- Spadek liczby turystów zagranicznych
- Spadek liczby noclegów udzielanych turystom zagranicznym
- Ograniczenie międzynarodowego ruchu turystycznego wynikającego z sytuacji geopolitycznej i pandemicznej

14.5 Porównanie gmin powiatu

Ogólna liczba miejsc noclegowych w danej gminie wskazuje na poziom rozwoju bazy turystycznej. W 2021 r. największą liczbą miejsc noclegowych wyróżniła się Gmina Olsztynek (1 209), w której dużą część noclegów stanowi turystyka sezonowa. Dużą bazą noclegową cechuje się także Gmina Barczewo (876). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Dywity oraz Gminie Jeziorany liczba miejsc noclegowych w 2021 r. wynosiła 0 – nie jest to prawdą, ponieważ na terenie obu gmin działały pomniejsze podmioty świadczące usługi noclegowe (wynajem prywatnych domków letniskowych, agroturystyka).

Na podstawie dostępnych danych, trudno określić przybliżoną liczbę miejsc noclegowych oferowanych w tych gminach. Zgodnie z danymi GUS, najmniejszą bazą noclegową dysponuje Gmina Świątki, w której liczba miejsc noclegowych wyniosła 12 w 2021 r. Obszar wiejski cechuje znacznie większa baza noclegowa, co wynika z turystycznego charakteru miejscowości wiejskich, atrakcyjnych z punktu widzenia turysty – czyli położonych w pobliżu jezior i lasów. Cały powiat olsztyński położony jest w regionie szczególnie atrakcyjnym pod względem przyrodniczym.

Tabela 120 Liczba miejsc noclegowych – porównanie gmin

Gminy	2012	2015	2018	2021	Dynamika zmian w latach 2012-2021
Barczewo	755	840	782	876	+16,0%
Biskupiec	124	139	240	263	+112,1%
Dobre Miasto	28	44	64	64	+128,6%
Dywity	14	14	0	0	-100,0%
Gietrzwałd	411	659	525	486	+18,2%
Jeziorany	46	46	36	0	-100,0%
Jonkowo	0	50	84	91	+100,0%
Kolno	60	410	420	479	+698,3%
Olsztynek	1 263	1 167	1 144	1 209	-4,3%
Purda	1 129	656	650	452	-60,0%
Stawiguda	588	522	538	523	-11,1%
Świątki	0	0	0	12	+100,0%
Obszar miejski ogółem	136	126	154	123	-9,6%
Obszar wiejski ogółem	4 282	4 421	4 329	4 332	+1,2%
Powiat olsztyński	4 418	4 547	4 483	4 455	+0,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

15. Sytuacja finansowa powiatu

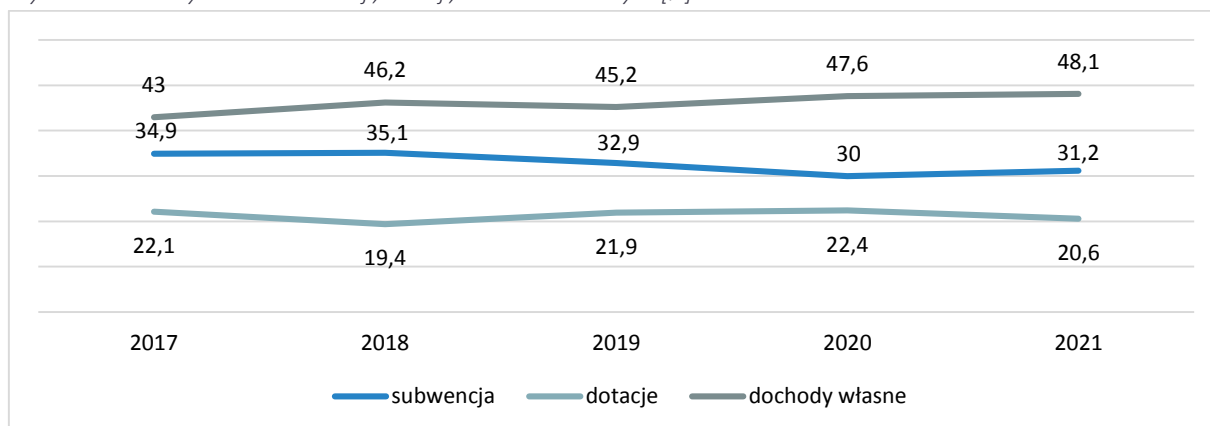
15.1 Dochody budżetowe

Źródłami dochodów własnych powiatu są:

- wpływy z opłat stanowiących dochody powiatu, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;
- dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych;
- dochody z majątku powiatu;
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu;
- dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu;
- odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych powiatu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów;
- odpowiednie udziały w podatkach bezpośrednich – podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych. W 2021 roku udziały te wynosiły 10,25% (PIT) i 1,4% (CIT).

Według danych GUS dochody powiatu systematycznie rosną – w porównaniu do 2019 roku w 2021 roku wzrosły one o 23,4%. Największy wzrost odnotowano w przypadku dochodów własnych powiatu, które wzrosły o 31,3%. W tym samym okresie kwota subwencji zasilających budżet powiatu wzrosła o 17,2%, kwota dotacji o 16,3%. W strukturze dochodów powiatu dominują dochody własne, stanowiąc 48,1% ogółu dochodów powiatu. Na drugim miejscu znajdują się subwencje (31,2%).

Wykres 89 Dochody - udział subwencji, dotacji, dochodów własnych [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dochody ogółem wzrosły o 23,4% w ciągu trzech lat, wynosząc ponad 189 mln zł w 2021 .

Tabela 121 Dochody ogółem i subwencje, dotacje, dochody własne [zł]

	2019	2020	2021
Dochody ogółem	153 382 488	177 530 217	189 271 153
subwencja	50 438 560	53 207 570	59 121 288
dotacje	33 551 468	39 831 864	39 020 006
dochody własne	69 392 461	84 490 783	91 129 860

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Po stronie dochodowej kluczowe znaczenie dla budżetu powiatu olsztyńskiego mają dochody własne. Dochody z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT stanowiły 40,6% dochodów własnych budżetu powiatu. Kolejne pozycje w ramach dochodów zajmują pozostałe dochody (55,1% dochodów). Dochody z majątku stanowiły w 2021 roku 5,1%.

Tabela 122 Źródła dochodów własnych [zł]

Źródła dochodów własnych	2019	2020	2021
podatek dochodowy od osób fizycznych	31 665 103,0	31 223 898,0	35 893 698,0
podatek dochodowy od osób prawnych	785 835,4	871 630,6	1 105 109,4
dochody z majątku powiatu	798 766,8	385 590,1	4 315 921,9
dochody z majątku powiatu - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	313 332,7	268 054,6	287 725,1
pozostałe dochody	36 142 755,6	52 009 664,7	49 815 130,3
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	175 281,1	8 214 821,3	390 766,5
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - inwestycyjne	0,0	7 896 157,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

15.2 Wydatki budżetowe

Wydatki bieżące w 2021 r. stanowiły 89,2% wydatków ogółem. Największe wydatki poniesiono na transport i łączność oraz drogi publiczne powiatowe. Istotny udział w wydatkach budżetowych powiatu olsztyńskiego w latach 2019 – 2021 miały wydatki na w tych dwóch kategoriach: transport i łączność oraz drogi publiczne powiatowe. W porównaniu do wydatków w tych kategoriach poniesionych w 2020 roku, w 2021 roku odnotowano nieznaczny spadek. Szczegółowy wykaz wydatków budżetowych w latach 2019 – 2021 zawiera poniższa tabela.

Tabela 123 Wydatki [zł]

	2019	2020	2021
Wydatki ogółem	172 032 911	172 392 841	168 923 704
Transport i łączność	50 752 448,70	49 843 984,40	46 125 304,10
Drogi publiczne powiatowe	49 432 055,00	46 444 167,00	43 430 165,80
Pomoc społeczna	28 871 030,40	32 902 110,40	35 957 159,00
Oświata i wychowanie	22 631 667,80	26 560 583,50	28 173 862,80
Administracja publiczna	15 024 951,70	13 865 143,60	15 502 414,00
Rodzina	12 071 510,10	13 189 525,20	12 731 668,60
Edukacyjna opieka wychowawcza	9 848 372,30	10 537 298,90	11 391 450,30
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 201 708,10	9 193 119,70	7 259 491,50
Ochrona zdrowia	16 043 748,70	9 252 567,50	4 391 663,80
Działalność usługowa	6 743 281,70	3 178 664,80	3 269 016,70
Gospodarka mieszkaniowa	597 666,40	637 654,50	1 336 308,50
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 162 659,00	1 530 603,60	997 941,00
Leśnictwo	372 660,40	376 332,80	386 666,40
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	223 508,30	180 614,00	261 710,60
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	170 238,80	74 976,40	89 594,40
Kultura fizyczna	47 475,30	11 030,90	23 157,00
Rolnictwo i łowiectwo	0,0	40 000,00	6 450,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

15.3 Inwestycje

Ważnym źródłem finansowania działań inwestycyjnych są uzyskane dotacje. W poniższej tabeli zaprezentowano dochody uzyskane na finansowanie i współfinansowanie projektów unijnych. Uwzględnione zostały uwagę środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych, środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE oraz płatności w zakresie budżetu środków europejskich. Łączna wartość środków dotacyjnych uzyskanych w latach 2019-2021 przez powiat olsztyński wyniosła 56 502 220,90 zł, co stanowi 33,4% wszystkich wydatków ponoszonych przez powiat w tych latach. Ponad 52,1% środków dotacyjnych powiat olsztyński uzyskał w ramach płatności w zakresie budżetu środków europejskich.

Tabela 124 Środki z UE

	2019	2020	2021
Środki z UE łącznie	15 763 184,8	21 424 331,4	19 314 704,7
Dochody - środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	175 281	268 664	90 766
Dochody - środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	2 124 092,7	3 092 690,3	9 151 902,9
Dochody - płatności w zakresie budżetu środków europejskich	13 463 811,1	18 062 976,8	10 072 035,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost dochodów powiatu ogółem, w tym wzrost dochodów własnych • Dodatni bilans dochodów i wydatków powiatu • Wysoka wartość środków dotacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zróżnicowanie sytuacji finansowej poszczególnych gmin powiatu • Zmiany podatku CIT i PIT na niekorzyść powiatu

16. Wizerunek i promocja

16.1 Promocja powiatu

Od 2020 r. Starostwo Powiatowe realizuje projekt Szlaku Świętej Warmii, który jest głównym produktem promocyjno-turystycznym regionu. Projekt kierowany jest do mieszkańców, turystów, pielgrzymów, lokalnych przedsiębiorców, rzemieślników itd. Ideą przewodnią projektu jest promowanie powiatu i okolic jako miejsca umożliwiającego aktywny i całoroczny wypoczynek związany z odkrywaniem miejsc związanych z historią Warmii. Projekt nadzoruje Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów Szlak Świętej Warmii oraz wyznaczeni gminni koordynatorzy-liderzy.

Z roku na rok wzrasta zainteresowanie Szlakiem Świętej Warmii, czego dowodem są m.in. wzmianki o projekcie w publikacjach internetowych. Z projektu medialnego opracowanego przez firmę PSMM Monitoring&More wynika, że w 2022 r. wzmianka o Szlaku Świętej Warmii pojawiła się w ponad 800 publikacjach w mediach tradycyjnych (Internet, telewizja, radio, prasa) – to blisko 109% więcej niż w 2020 r.

Tabela 125 Liczba publikacji na temat Szlaku Świętej Warmii w mediach tradycyjnych

	2020	2021	2022
Liczba publikacji	385	186	803
Zasięg przekazu (dotarcie, liczba kontaktów z pojedynczą publikacją)	21 095 447	2 162 110	1 359 286
Wartość AVE (wycena przekazu w zł)	1 349 476 zł	1 176 814 zł	2 106 303 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów medialnych PSMM Monitoring&More z lat 2020-2022

W przypadku mediów społecznościowych (Facebook, Instagram, Twitter itp.) najwięcej wpisów na temat szlaku odnotowano w 2021 r. – 383, których zasięg wyniósł ponad pół mln kontaktów.

Tabela 126 Liczba wpisów na temat Szlaku Świętej Warmii w mediach społecznościowych

	2020	2021	2022
Liczba wpisów	181	383	193
Zasięg przekazu (dotarcie, liczba kontaktów z pojedynczą publikacją)	292 626	593 801	330 203
Wartość szacunkowa	9 296 zł	114 874 zł	45 346 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów medialnych PSMM Monitoring&More z lat 2020-2022

16.2 Powiat olsztyński w rankingach

„Ranking Powiatów i Miast na prawach powiatu w 2023 roku”²⁴ jest prowadzony przez Związek Powiatów Polskich, a oparty jest na zasadzie bezpłatnego i dobrowolnego uczestnictwa wszystkich samorządów szczebla powiatowego. Jest to jedyny tego typu ranking w Polsce.

Powiat olsztyński zajmował na przestrzeni lat 2017 – 2022 odpowiednio miejsca: 14, 16, 17, 20, 23, 25.

„Ranking finansowy samorządu terytorialnego w Polsce 2021”²⁵, pozwala ocenić funkcjonowanie lokalnej władzy oraz określić stan gospodarki na różnych szczeblach samorządu. Ranking przygotowała Katedra Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, co daje gwarancję jego wysokiego poziomu merytorycznego. W rankingu tym powiat olsztyński uplasował się w 2021 roku na wysokim 47 miejscu na 3 014 możliwych. W rankingu uwzględnione są wskaźniki dotyczące udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, relacji nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, obciążenia wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, udziału środków europejskich w wydatkach ogółem - bez poręczeń, relacji zobowiązań do dochodów ogółem, udziału podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach bieżących. W grupie 1 533 gmin wiejskich w 2021 roku gmina Stawiguda uplasowała się na szóstym miejscu jako jedyna tego typu gmina z województwa warmińsko-mazurskiego.

Warto podkreślić, że w rankingu „Gmina Dobra do Życia”²⁶, który został opracowany przez prof. dr. hab. Przemysława Śleszyńskiego z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, w którym uwzględniono wszystkie 2 477 gmin w Polsce, gmina Stawiguda uzyskała wyróżniające wyniki. Zajęła 9 miejsce w rankingu stref podmiejskich miast na prawach powiatu i jednocześnie okazała się najlepszą do życia gminą w województwie warmińsko-mazurskim.

²⁴ Samorządy sklasyfikowane w Rankingu są oceniane przez ekspertów ZPP według wielu kryteriów zgrupowanych w jedenastu grupach tematycznych takich jak: działania proinwestycyjne i prorozwojowe; rozwiązania poprawiające jakość obsługi mieszkańca oraz funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego; rozwój społeczeństwa informacyjnego; rozwój społeczeństwa obywatelskiego; umacnianie systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji; promocja rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej; promocja rozwiązań z zakresu edukacji, kultury i sportu; wspieranie działań na rzecz gospodarki rynkowej; promocja rozwiązań ekoenergetycznych i proekologicznych; współpraca krajowa i międzynarodowa; oraz działania promocyjne. (<http://ranking.zpp.pl/>)

²⁵ Ranking finansowy 2021 - Opracowanie na podstawie danych RIO według stanu na koniec IV kwartału 2021 roku.

²⁶ Ranking sporządzany jest na podstawie 63 wskaźników dotyczących m.in.: poziomu edukacji, dochodów własnych gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca, infrastruktury kulturalnej, przeciętnego wynagrodzenia, walorów krajobrazu. Łącznie tworzą one syntetyczny Wskaźnik Jakości Życia. Wyniki rankingu zostały ogłoszone w pięciu kategoriach określonych według typów funkcjonalnych. Są to: miasta na prawach powiatu, strefy podmiejskie miast na prawach powiatu, gminy z siedzibą powiatu ziemskiego, gminy miejskie i miejsko-wiejskie z miastem powyżej 5 tys. mieszkańców oraz gminy wiejskie i miejsko-wiejskie z miastem poniżej 5 tys. mieszkańców.

16.3 Powiat olsztyński w sieci

Na stronie internetowej powiatu www.powiat-olsztynski.pl w 2022 r. odnotowano 360 616 odsłon, mniej niż w roku poprzednim (519 237). Blisko 84% odwiedzających stronę stanowią nowe osoby, tylko 16,6% wizytatorów to internauci powracający. Może to świadczyć o potrzebie poprawy funkcjonalności strony internetowej, w tym lepszego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W serwisie YouTube powiat olsztyński prowadzi kanał od ośmiu lat, przy czym rzeczywista aktywność na kanale dotyczy ostatnich trzech lat. Kanał jest subskrybowany przez 64 osoby. Opublikowano na nim 43 filmy w 3 lata. Pięć najczęściej wyświetlonych filmów uzyskało zasięgi od 1,4 tys. do 2,8 tys. wyświetleń.

W serwisie społecznościowym Twitter powiat olsztyński obecny jest od 2014 roku. W tym czasie opublikowanych zostało 2 999 tweetów. Profil powiatu obserwuje 1 364 osób.

W serwisie społecznościowym Instagram powiat olsztyński obserwowany jest przez 764 osoby. Na profilu powiatu opublikowanych zostało 395 postów.

W serwisie społecznościowym Facebook powiat olsztyński ma 8 tys. obserwujących.

+	-
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywność powiatu w serwisach społecznościowych • Wysoka pozycja w rankingu finansowym powiatów • Wysoka pozycja gminy Stawiguda w rankingu „Gmina Dobra do Życia” 	<ul style="list-style-type: none"> • Zróżnicowana atrakcyjność i potencjał rozwojowy gmin powiatu • Pogarszająca się pozycja powiatu w Rankingu Powiatów i Miast na prawach powiatu

17. Wnioski z diagnozy

SFERA SPOŁECZNA

Aktualna i prognozowana sytuacja demograficzna powiatu

- Populacja powiatu olsztyńskiego, według danych GUS za 2021 rok, liczyła 127 898 osób (niemal 8,5% ogółu mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego), w tym 64 943 kobiet i 62 955 mężczyzn.
- Na tle pozostałych powiatów województwa, powiat olsztyński charakteryzuje się stale rosnącą liczbą mieszkańców, która w 2021 roku była większa o ponad 5,0% w stosunku do danych dla 2012 roku. W pozostałych powiatach ościennych, w tym samym okresie odnotowano spadek liczby mieszkańców.
- Mimo wzrostu liczebności populacji powiatu, nadal przeciętna gęstość zaludnienia w nim jest mniejsza niż w całym województwie i wynosi 45 osób/km².
- Zgodnie z prognozą liczby ludności spodziewany jest dalszy wzrost liczby ludności do 139 030 osób w 2050 roku (wzrost o 7,5% w stosunku do prognozowanych danych za 2022 rok).
- Społeczność lokalna ulega procesom starzenia. Według danych GUS w 2021 r. osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły 15,4% mieszkańców – o 2,3 pp. więcej niż w 2017 r. Dodatkowo wśród najstarszych mieszkańców powiatu ponad 9% stanowią osoby w wieku 70 lat i więcej. Wciąż jednak obciążenie demograficzne w powiecie olsztyńskim jest bardziej korzystnie niż w przypadku trendów obserwowanych w województwie i w całym kraju.
- Osoby w wieku nieprodukcyjnym stanowią 37,8% mieszkańców powiatu, podczas gdy dla województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik ten wynosi 39,7%, a dla całego kraju 40,8%. Warto jednak zaznaczyć, że w przeciwieństwie do sytuacji demograficznej w kraju, w przypadku powiatu olsztyńskiego, jak i całego województwa warmińsko-mazurskiego, obserwowany jest spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, co może pogłębiać niekorzystne procesy związane ze zwiększającym się obciążeniem demograficznym w powiecie.
- W porównaniu do sytuacji z lat 2010 – 2017, bilans urodzeń i zgonów dla powiatu olsztyńskiego w latach 2018-2021 znacząco się pogorszył. Liczba urodzeń i zgonów w powiecie przekłada się na ujemny przyrost naturalny, który w 2021 roku wyniósł -521. Analiza danych od 2018 roku wskazuje na ujemny przyrost naturalny na 1 000 ludności. W 2021 roku wynosił on w powiecie -4,1, przy -5,9 dla województwa i -4,9 dla Polski.
- Według danych dla roku 2021 roku saldo migracji ogółem w powiecie wyniosło 887. Na przestrzeni lat 2017 – 2021 w powiecie olsztyńskim utrzymywało się dodatnie saldo migracji na 1 000 mieszkańców (od 6,0 w 2017 roku do 8,0 w 2019 roku), co wyróżnia powiat na tle

danych dla województwa. Wśród migrujących mieszkańców powiatu olsztyńskiego dominują migracje do miast, a w przypadku osób osiedlających się na jego terenie migracje z miast.

- Gminy powiatu olsztyńskiego są bardzo zróżnicowane pod względem liczby mieszkańców, a najwięcej osób zamieszkuje gminę Biskupiec, która według danych GUS za 2021 rok liczy 18 728 mieszkańców.
- W latach 2012 – 2021 nastąpiły istotne zmiany w liczbie mieszkańców gmin powiatu olsztyńskiego. Zmniejszeniu uległa populacja gmin: Biskupiec, Dobre Miasto, Olsztynek, Kolno, Świątki i Jeziorany, wzrosła natomiast populacja gmin: Stawiguda, Dywity, Jonkowo, Gietrzwałd, Purda i Barczewo.
- Rozkład liczebności osób w wieku nieprodukcyjnym i produkcyjnym określany jako obciążenie demograficzne, jest w poszczególnych gminach powiatu bardzo zróżnicowany. W dziewięciu gminach wskaźnik ten w 2021 roku wynosił ponad 60,0%. Najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w gminie Jonkowo, w której osoby w wieku produkcyjnym stanowią 62,2% mieszkańców. Natomiast w gminach Dobre Miasto i Biskupiec spadł poniżej 60,0% i w 2021 roku wyniósł 59,9% w gminie Biskupiec i tylko 59,2% w gminie Dobre Miasto.
- Najbardziej korzystną relację liczby osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym mają gminy Stawiguda, Jonkowo, Dywity i Purda, a najgorszą gminy: Dobre Miasto oraz Biskupiec.

Edukacja

- Systematycznie rośnie odsetek dzieci do lat trzech objętych opieką w żłobkach na terenie powiatu olsztyńskiego (w 2021 roku 12,6%), co wynika z rozwoju bazy żłobkowej w poszczególnych gminach. Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 wyniosła 134 w 2021 r., a zatem o 148% więcej niż w 2017 r.
- Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonuje 46 przedszkoli, a liczba miejsc na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat zwiększyła się z 669,9 w 2017 roku do 709,7 w roku 2021. Na przestrzeni lat 2017 – 2021 wzrosła liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej z 3 635 w 2017 roku do 4 451 w 2021 roku, co oznacza wzrost na poziomie 22,4%.
- Liczba uczniów szkół podstawowych w powiecie zwiększa się systematycznie i w 2021 roku wynosiła 9 635, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 20,7%. W tym samym okresie współczynnik skolaryzacji netto w powiecie olsztyńskim wzrósł z 78,9% do 81,9%, co oznacza wzrost na poziomie 3,0 pp. Wskaźnik ten pozostaje jednak nadal niższy niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego (90,5%) oraz Polski (95,9%).
- Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty kształtują się dla powiatu niżej zarówno w porównaniu do wyników uczniów z miasta Olsztyn, jak i województwa warmińsko-mazurskiego. Szczegółowa

analiza wyników egzaminu ósmoklasisty wskazuje na istnienie zasadniczych różnic w odniesieniu do szkół funkcjonujących w poszczególnych gminach powiatu.

- W okresie 2017 – 2021 zaobserwować można systematyczny spadek liczby uczniów szkół ogólnokształcących (z 700 w 2017 r. do 587 w 2021 r.), przy dynamicznym wzroście liczby uczniów szkół zasadniczych zawodowych i branżowych (z 393 w 2017 r. do 506 w 2021 r.) oraz techników (z 404 w 2017 r. do 535 w 2021 r.).
- Wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego na poziomie podstawowym wskazują, że uczniowie szkół ponadgimnazjalnych powiatu olsztyńskiego uzyskują wyniki niższe zarówno od wyników średnich dla województwa warmińsko-mazurskiego, jak również od wyników maturalnych w mieście Olsztyn. Różnice w średnich wynoszą od 2,6 pp. w przypadku matematyki, 5,3 pp. w przypadku języka polskiego, do 6,4 pp. w przypadku języka angielskiego.
- W rankingu Perspektyw w latach 2019 – 2022 w 2022 roku Liceum Ogólnokształcące im. KEN w Biskupcu znalazło się na miejscu 41 poprawiając swój wynik z 2021 roku o jedno miejsce i było to jednocześnie najlepsze miejsce, jakie szkoła zajęła w rankingu w analizowanym okresie. W 2020 roku w rankingu pojawiło się I Liceum Ogólnokształcące im. Jacka Kaczmarskiego zajmując 46 miejsce. W przypadku rankingu techników, Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne nr 1 w Olsztynku zajmowało zdecydowanie najlepsze miejsce w 2019 i 2021 roku. Technikum (ZS) w Dobrym Mieście pogorszyło swój wynik na przestrzeni lat 2019 – 2022 o 24 miejsca, natomiast Technikum (ZS) w Biskupcu pojawiło się w rankingu w 2022 roku i zajęło 50 pozycję.

Pomoc społeczna

- W powiecie olsztyńskim w 2021 roku funkcjonowało 17 stacjonarnych placówek pomocy społecznej (wraz z filiami). Liczba tego typu placówek wyraźnie wzrosła od roku 2014, kiedy działało ich 11.
- Średnio w powiecie na 10 tys. mieszkańców 557 to beneficjenci różnego rodzaju form pomocy społecznej. Największą wartość współczynnik ten przyjmuje w gminie Świątki, gdzie jest on ponad dwukrotnie wyższy (1 227) od średniej dla powiatu. Wyższy od wartości średniej dla powiatu wskaźnik występuje również w gminach Biskupiec (832), Kolno (736), Dobre Miasto (683) oraz Olsztynek (681). Najmniejsza liczba korzystających z form pomocy społecznej znajduje w gminie Stawiguda (144).
- Odsetek osób w powiecie, które znajdują się poniżej poziomu kryterium dochodowego i pobierają świadczenia w ramach pomocy społecznej maleje. Najkorzystniej w tym kontekście sytuacja wygląda w gminie Stawiguda, gdzie odsetek ten wynosi 1,1% a więc jest niemal czterokrotnie niższy od wartości średniej w powiecie. Najwyższy odsetek mieszkańców

korzystających z pomocy społecznej znajdujących się poniżej kryterium dochodowego występuje w gminie Biskupiec (7,8%) oraz gminie Świątki (6,9%). Te dwie gminy charakteryzują się największą liczbą beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

- Jak wynika ze sprawozdań Powiatowego centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, najwięcej dzieci jest umieszczanych w rodzinach zastępczych spokrewnionych (tworzonych przez rodzeństwo lub dziadków dziecka) oraz niezawodowych (tworzonych przez osoby inne niż wymienione wyżej, zwykle dalsi krewni dziecka). W 2021 roku w 201 rodzinach zastępczych przebywało 358 dzieci, w tym 46,1% w rodzinach zastępczych spokrewnionych i 19,3% w niezawodowych rodzinach zastępczych.

Ochrona zdrowia

- Łączna liczba łóżek w szpitalnych w powiecie olsztyńskim zmniejszyła się w okresie 2017 – 2020 z 488 łóżek w 2017 roku do 443 łóżek w 2020 roku. Liczba łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności, spadła z 39 w 2017 roku do 35 w 2020 roku. Dostępność łóżek szpitalnych w powiecie jest zdecydowanie niższa niż w przypadku miasta Olsztyn, w którym na 10 tys. ludności przypada aż 98 łóżek.
- Analiza zmian liczby udzielonych porad lekarskich wskazuje na to, że w porównaniu do 2019 roku, w którym udzielono 653 670 porad lekarskich, w 2020 roku spadek liczby porad wynosił 21,6% (512 603 porady). W 2021 roku liczba porad ponownie się zwiększyła i wyniosła 609 843 porady. Wskaźnik dotyczący liczby porad lekarskich udzielanych w powiecie na jednego mieszkańca wynosił w 2021 roku 4,8, przy 6,9 dla województwa warmińsko-mazurskiego, 7,5 dla całego kraju.
- Według danych GUS w powiecie olsztyńskim zatrudnionych jest 138 lekarzy i liczba ta jest wyższa niż w 2017 roku, kiedy zatrudnionych było 134 lekarzy. W latach 2017 – 2020 na podobnym poziomie utrzymywał się wskaźnik dotyczący liczby pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności w powiecie olsztyńskim, który na podstawie danych GUS wynosił w 2020 roku 29.
- Liczba przychodni i aptek w powiecie pozostaje na podobnym poziomie o 2017 roku i wynosi odpowiednio – dla przychodni 66, a dla aptek 33. W latach 2018 – 2020 liczba przychodni w powiecie wynosiła 64, a więc sytuacja w 2021 roku uległa poprawie. Bezwzględna liczba przychodni i aptek w powiecie jest stosunkowo niska, zwłaszcza jeśli uwzględnione zostanie zapotrzebowanie mieszkańców wynikające z liczby osób przypadających na jedną przychodnię lub jedną aptekę. W 2017 roku liczba mieszkańców przypadających na jedną aptekę wynosiła w powiecie 1 897 osób, natomiast w 2021 roku już 1 938 osób, co oznacza wzrost 2,2%.
- W przypadku Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu liczba porad na przestrzeni lat 2017 – 2021 zmniejszyła się, z istotnym spadkiem w 2020 roku, który spowodowany był

ograniczeniami pandemicznymi w dostępie do służby zdrowia. W 2021 roku liczba porad ponownie wzrosła. W przypadku poradni Urologiczno-Andrologicznej oraz Neurologicznej odnotowano zdecydowany wzrost - 35,0% w przypadku poradni Urologiczno-Andrologicznej i 10,0% w przypadku poradni Neurologicznej.

- Po okresowym spadku liczby porad udzielanych w poradni Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień, w 2021 roku udzielono ich w tej poradni więcej niż w poprzednich latach jej funkcjonowania.
- Najtrudniejsza sytuacja związana z oczekiwaniem na przyjęcie na oddział lub do poradni specjalistycznej w przypadku Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu występuje na Oddziale Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej i związana jest także z oczekiwaniem na endoprotezoplastykę stawu biodrowego lub kolanowego.
- Trudna sytuacja związana z narastającymi kolejkami dotyczy Poradni Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej i Fizjoterapii Ambulatoryjnej. Istotny wzrost liczby osób oczekujących na poradę dotyczy także jednej z kluczowych poradni – Neurologicznej.
- Zdecydowana większość pacjentów szpitala im. Jana Mikulicza w Biskupcu pochodzi z województwa warmińsko-mazurskiego, choć z samego powiatu olsztyńskiego nieco ponad 42,5% (udział ten zmniejsza się systematycznie – o 6,57 pp. w stosunku do 2017 roku).
- W przypadku ZZOZ w Dobrym Mieście większość pacjentów to mieszkańcy powiatu olsztyńskiego (około 70%). Największe kolejki występują w związku z oczekiwaniem na przyjęcie do Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego – przeciętny czas oczekiwania to 1 rok.

Bezpieczeństwo

- Ogólna liczba przestępstw w powiecie olsztyńskim, po stopniowym wzroście w latach 2017-2020, zmniejszyła się wyraźnie w roku 2021. Choć zmniejszyła się liczba kradzieży (z 266 w roku 2017 do 207 w roku 2021) to jednocześnie wzrosła liczba kradzieży z włamaniem (z 212 w roku 2017 do 234 w roku 2021).
- W 2020 roku liczba przestępstw (w tym przede wszystkim oszustw gospodarczych oraz kradzieży z włamaniem) była szczególnie wysoka.
- Spadek liczby zdarzeń drogowych na terenie powiatu od 2017 do 2021 roku wyniósł około 18%, maleje także liczba wypadków, czyli zdarzeń, w następstwie których uczestnicy odnoszą obrażenia lub ponoszą śmierć. Liczba poszkodowanych w wypadkach zmniejszyła się w analizowanym okresie. Liczba ofiar śmiertelnych wzrosła w roku 2021 w stosunku do roku 2020 jednak nadal jest niższa niż w latach 2017-2019.
- Wyraźnie, bo z 302 w roku 2018 do 143 w roku 2021 zmaleła liczba rannych w zdarzeniach drogowych.

- Liczba kontroli stanu trzeźwości w powiecie olsztyńskim wyraźnie zmniejszyła się w latach 2020-2021 w stosunku do lat 2017-2019. W tym samym okresie wzrosła jednak liczba ujawnionych nietrzeźwych kierowców oraz sprawców zdarzeń drogowych.
- Zjawisko przemocy domowej w powiecie olsztyńskim utrzymuje się na podobnym poziomie w całym analizowanym okresie. Liczba sprawców przemocy domowej oraz liczba ofiar takiej przemocy jest względnie stała w poszczególnych latach. Zmniejszyła się natomiast liczba wydawanych niebieskich kart.
- W powiecie olsztyńskim, po wzroście wykrywalności przestępstw (z 64,9% w roku 2017 do 70,9% w roku 2018) poziom ten ustabilizował się, jednak ponownie odnotowano spadek wykrywalności przestępstw w ostatnich dwóch latach (o 7,1 punktu procentowego, do poziomu 63,2%).
- Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba zdarzeń, w których dochodziło do interwencji straży pożarnej wzrosła z 2 200 w roku 2018 do 2 727 w roku 2021, a więc wzrost wyniósł blisko 24%. Należy zaznaczyć, że w tym okresie liczba faktycznie występujących pożarów zmniejszyła się (z 895 w roku 2018 do 523 w roku 2021) natomiast bardzo wyraźnie wzrosła liczba miejscowych zagrożeń (z 1 200 w roku 2018 do 2 047 w roku 2021).

Kultura

- W 2022 roku rozpoczęto proces budowy Powiatowo-Gminnego Centrum Kultury i Edukacji Muzycznej w Wadągu, które ma być obiektem multifunkcyjnym. Będzie w sobie mieściło Samorządową Szkołę Muzyczną I stopnia w Dywitach, Salę Warmińskich Inicjatyw Kulturalno-Muzycznych, galerię wystawienniczą, gminną bibliotekę publiczną i Gminny Ośrodek Kultury.
- Bogata oferta kulturalna w powiecie sprzyja aktywności kulturalnej mieszkańców. W latach 2017 – 2018 aktywność ta kształtowała się w na zbliżonym poziomie, jak w przypadku całego województwa, a także miasta Olsztyn.
- Poziom dostępu mieszkańców powiatu do instytucji kultury, mierzony jako liczba tego typu instytucji przypadających na 10 tys. ludności, wahał się na przestrzeni lat 2014 – 2021 od 0,7 w 2014 do 1,1 w 2017. W 2021 roku wskaźnik ten dla całego powiatu wyniósł 0,9.
- W 2017 roku liczba bibliotek i filii wynosiła 28 i liczba ta utrzymywała się do 2019 roku, po czym spadła do poziomu 27 bibliotek i filii w 2020 i 26 w 2021 roku. W tym samym okresie znacząco zmniejszyła się liczba czytelników na 1 000 mieszkańców w powiecie z 98 w 2017 roku do 76 w 2021 roku.
- Aktywność kulturalna mieszkańców powiatu odbywa się w ramach 129 kół i klubów, do których należy 1 711 osób. W latach 2017 – 2021 odnotowano spadek tego typu aktywności.

W przypadku liczby kół i klubów spadek na poziomie 19%, a w przypadku członków kół i klubów na poziomie 22,0%.

- W powiecie olsztyńskim w okresie 2020-2021 odnotowano spadek liczby organizowanych imprez, co związane było z pandemią Covid-19 oraz ograniczeniami w możliwości organizacji masowych wydarzeń. Skutkowało to także znaczącym spadkiem liczby uczestników imprez.
- Powiat olsztyński może pochwalić się licznymi zabytkami architektury świeckiej i sakralnej. Na trasie licznych szlaków turystycznych można spotkać i zwiedzić takie atrakcje, jak staropruskie grodziska (np. nad jeziorem Limajno), fragmenty średniowiecznych fortyfikacji miejskich (np. Baszta Bociania w Dobrym Mieście), zamek krzyżacki w Olsztynku, pałace, m. in. biskupi w Smolajnach, dworki i kościoły (np. monumentalna Kolegiata w Dobrym Mieście).

Spółeczeństwo obywatelskie i organizacje pozarządowe

- Aktywność obywatelska w powiecie olsztyńskim utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni lat 2017 – 2021.
- W 2020 roku wskaźnik dotyczący liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosił 47 i wzrósł w stosunku do 2017 roku o 2 p.
- W dwunastu gminach powiatu olsztyńskiego funkcjonuje łącznie 391 stowarzyszeń. Największy odsetek, bo 17,6% z nich działa w gminie Dobre Miasto. Połowa wszystkich stowarzyszeń w powiecie funkcjonuje w 4 gminach: Dobre Miasto, Biskupiec, Stawiguda oraz Barczewo.
- Na terenie powiatu olsztyńskiego (stan na 16.09.2022) funkcjonują 94 fundacje. Największy ich odsetek działa w gminie Dywity (19,1%) a najmniejszy w gminie Kolno (1,1%).
- Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku była zbliżona do wartości średnich dla województwa i kraju w odniesieniu do każdego z poziomów wyborów, a w 2018 roku była ona wyższa niż średnia dla województwa, jednak wciąż niższa, niż średnia dla całego kraju. Najchętniej mieszkańcy powiatu biorą udział w wyborach wójtów i burmistrzów.

Sport i rekreacja

- W 2022 roku powiat olsztyński ogłosił przetarg na wykonanie Powiatowego Centrum Sportu i Zdrowia w Olsztynku w systemie „zaprojektuj i zbuduj”, które jest pierwszym tego typu przedsięwzięciem w Polsce. W ramach Centrum przewidziano funkcje sportowe oraz funkcję szpitala tymczasowego i punktu zbiorowych szczepień w sytuacji pandemii (w razie potrzeby będzie on mógł służyć jako szpital tymczasowy na ok. 50 łóżek z możliwością poszerzenia tej liczby do 80). Na terenie Centrum znajdzie się hala sportowo-widowiskowa z zapleczem

umożliwiającym prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży oraz rozgrywek sportowych i organizację imprez kulturalno-rozrywkowych.

- Według danych za 2018 rok w powiecie olsztyńskim znajduje się 8 stadionów, 8 hal sportowych, 2 sale gimnastyczne o wymiarach mniejszych niż hala sportowa, 7 kortów tenisowych oraz 3 kryte pływalnie. Najwięcej obiektów sportowych znajduje się w gminie Barczewo, w której zlokalizowane są 2 stadiony i dwie hale sportowe oraz 5 kortów i dwie kryte pływalnie.
- O wzroście zainteresowania aktywnością sportową wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego świadczy systematyczny wzrost liczby członków klubów i sekcji sportowych. Na przestrzeni lat 2010 – 2018 jest to wzrost o ponad 12,0%. W przypadku ćwiczących ogółem w tym samym okresie odnotowano wzrost na poziomie 11,2%.
- Zwiększa się udział osób profesjonalnie przygotowanych do prowadzenia zajęć sportowych przy jednoczesnym utrzymywaniu się na podobnym poziomie zorganizowanych form aktywności sportowej w postaci klubów i sekcji sportowych.

SFERA GOSPODARCZA

Sytuacja gospodarcza

- Sytuacja gospodarcza w powiecie olsztyńskim poprawia się nieco bardziej dynamicznie niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł w 2021 roku 1 709,5 dla powiatu (wzrost w porównaniu do 2017 roku o 23,4%) przy 1 659,9 dla województwa warmińsko-mazurskiego (wzrost o 18,7%). Wartość analogicznego wskaźnika dla Polski zwiększyła się w tym samym czasie o 17,1% z 1 832,6 w 2017 roku do 2 146,8 w 2021 roku.
- W latach 2017 – 2021 liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym wzrosła o 23,0% ze 139 w 2017 roku do 171 w 2021 roku.
- Wzrost o 22% odnotowano w przypadku wpisów do rejestru REGON i dotyczy przede wszystkim podmiotów reprezentujących sektor prywatny (wzrost z 10 746 w 2017 roku do 13 252 podmiotów w 2021 roku).
- W 2021 roku odnotowano zwiększenie liczby podmiotów wykreślanych – do 53 na 10 tys. ludności. Warto jednak zaznaczyć, że w tym samym momencie wskaźnik podmiotów nowo zarejestrowanych wzrósł w stosunku do 2020 roku o 11,6% (z 79 w 2020 roku do 92 w 2021 roku).
- Znaczącą poprawę odnotowano w przypadku podmiotów zatrudniających do 9 osób (wzrost na poziomie 24,8% z 1 322,7 w 2017 do 1 650,4 w 2021 roku). W tym samym okresie dla powiatu olsztyńskiego odnotowano spadek wartości wskaźnika w przypadku podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników (spadek o 3,9 pp.).

- Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się na przestrzeni lat 2017 – 2021 o 26,8% (z 8 344 w 2017 do 10 578 w 2021 roku).
- Analiza liczby podmiotów wg rodzajów działalności PKD 2007 wskazuje na dominującą rolę handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy samochodów (2 338 podmiotów), a także budownictwa (2 235 podmiotów).
- Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wiodącą rolę odgrywa budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny. Popularną formą działalności gospodarczej wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego jest działalność o charakterze profesjonalnym, naukowym i technicznym, stanowiąca o potencjale innowacyjnym powiatu.
- W porównaniu do 2017 roku wysokość przeciętnego wynagrodzenia brutto w powiecie olsztyńskim wzrosła w 2021 roku o 38% (wzrost z 3 781,7 zł w 2017 do 5 205,7 w 2021 roku).
- Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (WMSSE) jest jedną z 14 stref ekonomicznych w Polsce. Rolą tych stref jest wspieranie rozwoju nowych inwestycji oraz wydawanie, w imieniu ministra do spraw gospodarki, decyzji o wsparciu nowych inwestycji w ramach instrumentu Polska Strefa Inwestycji. Aktualnie, WMSSE funkcjonuje na terenie 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego oraz 11 w północnej części województwa mazowieckiego. Zgodnie z aktualnym wykazem, WMSSE w powiecie olsztyńskim oferuje cztery obszary inwestycyjne. Trzy z nich znajdują się w gminie Stawiguda, a jeden w gminie Olsztynek.
- Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie w powiecie dostępnych jest 21 ofert inwestycyjnych w gminach Barczewo, Biskupiec, Jeziorany, Jonkowo, Olsztynek oraz Stawiguda, które charakteryzują się korzystną lokalizacją - w pobliżu ważnych obiektów komunikacyjnych takich jak drogi, kolej oraz stosunkowo blisko lotniska i portu morskiego. Parametry te świadczą o wysokim potencjale inwestycyjnym tych obszarów. Planowana jest również w gminie Stawiguda rozległa strefa ekonomiczna, której powierzchnia ma wynosić 130 ha. Bliskość lotniska oraz ciągów komunikacyjnych może być czynnikiem przesadzającym o znakomitej atrakcyjności inwestycyjnej planowanej strefy. Strefa ta może stać się silnym impulsem rozwojowym nie tylko dla gminy, ale i dla całego regionu.

Rynek pracy

- Analiza wieloletnich trendów dotyczących rynku pracy w powiecie wskazuje na to, że liczba osób pracujących na 1 000 mieszkańców systematycznie rośnie i jest korzystniejsza niż w latach 2011-2016, jednak wciąż jest niższa niż średnia dla województwa i dla kraju. W 2021 roku wskaźnik pracujących na 1 000 mieszkańców wynosił w powiecie 178, przy 202 osobach w województwie

warmińsko-mazurskim i 257 osobach w skali kraju (dotyczy to osób pracujących w firmach zatrudniających co najmniej 10 pracowników).

- Potwierdzeniem korzystnych trendów na rynku pracy w powiecie olsztyńskim jest spadek liczby osób bezrobotnych na przestrzeni pięciu lat. W 2021 roku osób takich było 3 100, co oznacza spadek w stosunku do 2017 roku o niemal 60%.
- Analiza struktury zatrudnienia wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego ze względu na połączone sekcje i płeć wskazują na systematyczny wzrost zatrudnienia zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. W przypadku całej populacji pracujących wzrost ten wynosi 6,9%.
- O poprawiającej się sytuacji na rynku pracy w powiecie olsztyńskim świadczy istotny spadek odsetka osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W 2021 roku wskaźnik ten wynosił 3,9% i oznacza to spadek w stosunku do 2017 roku o 2,5 pp.
- Odsetek pracujących kobiet w ogólnej liczbie pracujących zwiększył się w stosunku do 2017 roku o 2,3 pp. Spadek liczby kobiet bezrobotnych widoczny jest zarówno w populacji kobiet ogółem, jak i wśród kobiet, które urodziły dziecko.
- Wsparciem finansowanym objętych jest nieco ponad 20,0% zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie, w tym 22,7% kobiet.
- Najwięcej kobiet znajduje zatrudnienie w pozostałych usługach – 35,6%, natomiast najwięcej mężczyzn zatrudnionych jest w przemyśle i budownictwie – 70,1%.
- Do pracy w Olsztynie dojeżdżają mieszkańcy wszystkich gmin powiatu olsztyńskiego, przy czym największy udział takich osób wśród dojeżdżających do pracy w Olsztynie odnotowano w przypadku mieszkańców gmin: Purda, Jonkowo, Gietrzwałd, Stawiguda i Barczewo.
- Wśród osób dojeżdżających do pracy poza gminą zamieszkania odnotować warto pewne wzorce podejmowania zatrudnienia. W przypadku mieszkańców gminy Olsztynek kierunkiem tym jest Tymbark, z kolei mieszkańcy gminy Biskupiec i gminy Kolno podejmują pracę w Mrągowie, a mieszkańcy gminy Gietrzwałd w Ostródzie. Mieszkańcy większości gmin powiatu olsztyńskiego podejmują także zatrudnienie w Warszawie, z wyjątkiem mieszkańców obszaru wiejskiego gminy Jeziorany.
- W porównaniu do 2017 roku istotnie poprawiła się sytuacja w kategorii osób w wieku od 55 do 59 lat, gdzie spadek liczby osób pozostających bez pracy w 2021 wynosi 46,8% w stosunku do 2017 roku. W przypadku osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli osób powyżej 50 roku życia zaobserwować można znacząca poprawę na poziomie 62% w 2021 roku w stosunku do danych dla 2017 roku (spadek z 1 450 osób w 2017 roku do 899 osób w 2021 roku).

- Najbardziej znaczący spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano w przypadku kategorii osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy – spadek o 52,2% (z 1 309 w 2017 roku do 684 w 2021 roku).
- Najliczniejszą kategorię osób bezrobotnych stanowią osoby, których staż pracy wynosi od 1 roku do 5 lat (809 osób). Najbardziej znaczący spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano w kategorii osób bez stażu pracy (spadek o ponad 49% w stosunku do 2017 roku).
- W przypadku osób bez kwalifikacji zawodowych spadek liczby osób bezrobotnych wyniósł w 2021 roku ponad 67% w stosunku do 2017 roku (spadek z 1 707 w 2017 roku do 1 148 w 2021 roku).
- Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły w 2021 roku 12,3%, natomiast osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym 32,7% osób bezrobotnych, zatem pomimo istotnej poprawy najliczniejszą kategorią bezrobotnych pozostają wciąż osoby z najniższym wykształceniem.
- Spadek liczby osób z niepełnosprawnościami wśród osób bezrobotnych w tym okresie wyniósł 16% z 300 osób w 2017 roku do 252 w 2021 roku.
- W części gmin powiatu (w tym gmina Dywity i gmina Stawiguda) sytuacja osób bezrobotnych wydaje się najkorzystniejsza, ponieważ odpowiednio 30,2% i 38,1% bezrobotnym w tych gminach przysługuje prawo do zasiłku. Wskazuje to na mniejszą liczbę osób długotrwale bezrobotnych. W gminach Kolno oraz mieście i gminie Jeziorany prawo do zasiłku przysługuje odpowiednio tylko 12,0% i 14,7% zarejestrowanych bezrobotnych. Sytuacja kobiet wśród zarejestrowanych bezrobotnych wydaje się najkorzystniejsza w gminie Stawiguda, gdzie aż 45,9% takich osób posiada prawo do zasiłku.

Turystyka

- W latach 2017 – 2021 liczba turystycznych obiektów noclegowych zmniejszyła się z 53 do 48, przy czym w 2019 roku obiektów takich było 57. Spadek liczby takich obiektów w 2020 roku może wynikać z trudności z utrzymaniem działalności gospodarczej w obszarze turystyki w związku z ograniczeniami pandemicznymi.
- W tym samym okresie liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się z 5 209 w 2017 roku do 4 455 w 2021, co oznacza spadek na poziomie 14,5%. W latach 2017 – 2021 wskaźnik dotyczący miejsc noclegowych na 1 000 ludności zmniejszył się z 41,8 w 2017 do 34,9. Liczba miejsc noclegowych oscylowała w latach 2017 – 2021 pomiędzy 2 165,5 w 2020 roku (który był najtrudniejszym dla branży turystycznej z względu na obostrzenia pandemiczne) a 2 759,8 w 2019 roku.
- W latach 2017 – 2021 liczba turystów wahała się od 80 874 w 2020 roku do 124 339 w 2019 roku. Natomiast liczba noclegów w okresach styczeń – luty wahała się od 275 467 w 2020 roku

(w którym obostrzenia pandemiczne były istotnym czynnikiem zmniejszającym ruch turystyczny) do 348 658 w 2019 roku. W porównaniu do danych za 2017 rok, liczba noclegów zmniejszyła się w 2021 roku o 4,3%. W porównaniu do 2020 roku, wartość wskaźnika poprawiła się jednak o 16,4%, co wskazuje na pozytywny skutek działań wspierających branżę turystyczną.

- W latach 2017 – 2021 liczba turystów zagranicznych wahała się od 770 w 2020 roku do 3 142 w 2019 roku. Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w okresach styczeń – luty wahała się od 2 006 w 2020 roku do 9 052 w 2017 roku. W porównaniu do danych za 2017 rok, liczba noclegów zmniejszyła się w 2021 roku o 78,0%. Należy jednak uwzględnić to, że ruch turystyczny w latach 2020-2021 roku podlegał obostrzeniom spowodowanym pandemią koronawirusa, zwłaszcza w kontekście turystyki międzynarodowej.
- Najwięcej turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu olsztyńskiego pochodzi z Niemiec, USA, Wielkiej Brytanii i Ukrainy. Wyłącznie w przypadku turystów pochodzących z USA, Austrii i Ukrainy w 2021 roku odnotowano większe natężenie ruchu turystycznego niż w 2016 roku.
- Na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się w 155 jezior, a największe z nich to: jezioro Pluszne, jezioro Łańskie, jezioro Dadaj, jezioro Luterskie, jezioro Wulpińskie, jezioro Wadąg oraz jezioro Maróz. Przez obszar powiatu przepływają trzy największe rzeki województwa warmińsko-mazurskiego, czyli - Łyna, Pasłęka i Pisa. W Powiecie znajduje się 11 rezerwatów przyrody, o łącznej powierzchni 3 300 ha, 20 użytków ekologicznych zajmujących powierzchnię 673 ha oraz liczne pomniki przyrody w postaci głazów i drzew występują w grupach i alejach.
- Powiat olsztyński oferuje turystom zarówno szlaki piesze, kajakowe, rowerowe, jak również konne oraz samochodowe. Warmińsko-mazurski oddział PTTK wskazuje, że powiat olsztyński oferuje 23 szlaki turystyczne. W tej liczbie najliczniejszą część stanowią szlaki piesze, których jest 16 a ich łączna długość wynosi 802,47 km. Turyści mogą również skorzystać z dwóch szlaków kajakowych (łączna długość 24,2 km), dwóch szlaków rowerowych (łączna długość 44,7 km), dwóch szlaków samochodowych (łączna długość 495 km) oraz jednego szlaku konnego o długości 9,7 km. Część ścieżek łączy w sobie funkcje i są odpowiednie np. zarówno dla turystyki pieszej, jak i rowerowej.
- Na terenie powiatu wyodrębniono szlaki turystyczne wykorzystujące zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego powiatu olsztyńskiego, są to 42 szlaki turystyczne, w tym 3 szlaki rowerowe, 2 kajakowe, 3 samochodowych, 12 konne oraz 22 szlaki piesze - w tym 9 szlaków tematycznych.

Sytuacja finansowa powiatu

- Dochody powiatu systematycznie rosną – w porównaniu do 2019 roku w 2021 roku wzrosły one o 23,4%. Największy wzrost odnotowano w przypadku dochodów własnych powiatu, które wzrosły o 31,3%. W tym samym okresie kwota subwencji zasilających budżet powiatu wzrosła o 17,2%, kwota dotacji o 16,3%. W 2020 r. wysokość dochodów była równa 210 877 251,6 zł, a wydatki osiągnęły wartość 192 395 661,2 zł – nadwyżka budżetowa wyniosła 18 481 590,41 zł.
- Po stronie dochodowej kluczowe znaczenie dla budżetu powiatu olsztyńskiego mają dochody własne. Na drugim miejscu znajdują się subwencje (31,2%). Dochody własne z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT stanowiły 40,6% dochodów budżetu powiatu. Kolejne pozycje w ramach dochodów zajmują pozostałe dochody (55,1% dochodów).
- Wydatki bieżące w 2021 r. stanowiły 89,2% wydatków ogółem. Największe wydatki poniesiono na transport i łączność oraz drogi publiczne powiatowe.
- Łączna wartość środków dotacyjnych uzyskanych w latach 2019-2021 przez powiat olsztyński wyniosła 56 502 220,90 zł, co stanowi 33,4% wszystkich wydatków ponoszonych przez powiat w tych latach. Ponad 52,1% środków dotacyjnych powiat olsztyński uzyskał w ramach płatności w zakresie budżetu środków europejskich.
- W rankingu finansowym samorządu terytorialnego w 2021 r. powiat olsztyński uplasował się na wysokim 47 miejscu na 3 014 możliwych. W grupie 1 533 gmin wiejskich w 2021 roku gmina Stawiguda uplasowała się na szóstym miejscu.

Wizerunek i promocja

- W serwisie YouTube powiat olsztyński prowadzi kanał od ośmiu lat, przy czym rzeczywista aktywność na kanale dotyczy ostatnich trzech lat. Kanał jest subskrybowany przez 64 osoby. Opublikowano na nim 43 filmy w 3 lata. Pięć najczęściej wyświetlonych filmów uzyskało zasięgi od 1,4 tys. do 2,8 tys. wyświetleń.
- W serwisie społecznościowym Twitter powiat olsztyński obecny jest od 2014 roku. W tym czasie opublikowanych zostało 2 999 tweetów. Profil powiatu obserwuje 1 364 osób.
- W serwisie społecznościowym Instagram powiat olsztyński obserwowany jest przez 764 osoby. Na profilu powiatu opublikowanych zostało 395 postów.
- W serwisie społecznościowym Facebook powiat olsztyński ma 8 tys. obserwujących.

SFERA PRZESTRZENNA

Środowisko przyrodnicze, ukształtowanie terenu i klimat

- Powierzchnię powiatu w blisko 40% stanowią tereny leśne, a dodatkowo na jego obszarze obecne są liczne jeziora i drobne zbiorniki wodne. Powiat olsztyński to region o bogatej

bioróżnorodności, którego krajobraz charakteryzuje falista, pagórkowata rzeźba terenu, bardziej zróżnicowana w jego północnej części niż południowej. Takie ukształtowanie terenu wpływa na klimat lokalny przyczyniając się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, mniejszych prędkości wiatrów i występowania przymrozków wczesną jesienią. Klimat powiatu olsztyńskiego jest umiarkowany ze stosunkowo chłodnymi latami (średnia liczba dni powyżej 25°C wynosi 26) i niezbyt ostrymi zimami.

- Obserwowane na przestrzeni ostatnich lat tendencje w obszarze zmian klimatu na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego to: systematyczny wzrost temperatury powietrza ze znaczącym wzrostem od roku 1989, opady z dużymi amplitudami od ekstremalnych opadów powodujących lokalne powodzie i podtopienia do okresów nietypowych niedoborów opadów (okresy suszy), spadek ilości dni z temperaturą maksymalną dobową $\leq 0^{\circ}\text{C}$ i dni z temperaturą maksymalną $\leq -10^{\circ}\text{C}$, wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych (susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad). Występowanie tego typu zjawisk na obszarze powiatu będzie miało negatywny wpływ na jego rozwój ze względu na rolniczo-leśny charakter gospodarki.

Ochrona przyrody

- Na obszarze powiatu olsztyńskiego występuje znaczący odsetek powierzchni prawnie chronionych (53,5% ogółu powierzchni powiatu) i jest on wyższy niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego (46,7%) oraz w przypadku Polski (32,3%). Łączna powierzchnia obszarów chronionych w powiecie wynosi 15 815,6 ha.
- Na terenie powiatu funkcjonuje: 11 rezerwatów przyrody (łącznie 4 486,15 ha), 11 obszarów chronionego krajobrazu (łącznie 122 637,7 ha), Obszary Natura 2000 - 3 obszary specjalnej ochrony ptaków i 7 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, 19 użytków ekologicznych, 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 131 pomników przyrody.
- Obszary chronionego krajobrazu występują w każdej gminie powiatu, natomiast rezerwatów przyrody nie wyodrębniono w gminach Barczewo, Dobre Miasto i Dywity. Z kolei użytki ekologiczne występują w ośmiu z dwunastu gmin powiatu, a zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w gminach Biskupiec, Dobre Miasto, Olsztynek i Stawiguda.

Wody powierzchniowe i podziemne

- Powiat olsztyński leży w regionie wodnym Łyny i Węgorapy, w dorzeczu Pregoi. Część zachodnia oraz południowo-wschodnie fragmenty powiatu leżą w dorzeczu Wisły. Największą rzeką powiatu jest, płynąca z południa na północ, rzeka Łyna. Cała rzeka ma długość 289 km (w powiecie olsztyńskim 175 km) i wpada do rzeki Pregoi poza granicami Polski. W granicach powiatu olsztyńskiego przepływa przez gminy: Olsztynek, Stawiguda, Dywity i Dobre Miasto.

Do istotnych rzek na terenie powiatu zaliczyć można rzeki: Pasłękę, Wadąg, Marózkę, Symsarnę, Giłwę oraz Jemiołówkę. Na terenie powiatu znajduje się także 155 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, których łączna powierzchnia wynosi ponad 11 730 ha. Największą powierzchnię zajmują jeziora znajdujące się w gminie Stawiguda (3 058,96 ha). Największe jezioro powiatu to jezioro Łyńskie w gminie Stawiguda (1 042,3 ha, głębokość max – 54 m, średnia - 16 m, dł. - 10,5 km, szer. do 2,2 km, powierzchnia wysp: 7,3 ha).

- Powiat olsztyński położony jest łącznie na obszarze 99 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Do obszaru Dorzecza Pregoty należy 75 JCWP, z kolei 24 JCWP należy do Obszaru Dorzecza Wisły, z czego łącznie 56 JCWP stanowi JCWP rzecznych a 43 jeziornych. Powiat olsztyński położony jest w obrębie pięciu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): nr 20; nr 19; nr 39; nr 31; nr 50. Na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się, w całości lub częściowo, 5 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, z czego 1 jest nieudokumentowany (GZWP215 Subniecka Warszawska). Na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się jeden zbiornik wód podziemnych o znaczeniu lokalnym (LZWP). Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych Olsztynek znajduje się w całości na obszarze powiatu, na terenie gmin Olsztynek oraz Stawiguda. Jest to zbiornik czwartorzędowy o powierzchni 56,5 km².

Zanieczyszczenie powietrza

- Oddziaływanie miasta Olsztyn stanowi kluczowy problem w odniesieniu oceny stanu zanieczyszczenia powietrza w powiecie olsztyńskim, jak również determinuje podstawowe przyczyny występowania owych zanieczyszczeń. Miasto Olsztyn zidentyfikowane zostało jako obszar wymagający podjęcia działań naprawczych z powodu przekroczeń poziomu docelowego bezno(a)pirenu w pyłe PM10.
- Poza oddziaływaniem miasta Olsztyn, pomiary pyłu PM10 w województwie warmińsko-mazurskim wykonywane metodą automatyczną i manualną wskazują, że w latach 2013-2018 nie zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla średniorocznego stężenia, a stężenia pyłu zawieszonego utrzymują się na poziomie nie przekraczającym około 35 µg/m³.
- Największy procentowo udział w powstawaniu pyłu zawieszonego PM10 w województwie warmińsko-mazurskim ma emisja powierzchniowa niska oraz transport drogowy. Na obszarze województwa nie są przekraczane normy wyznaczone dla metali oznaczanych w pyłe PM10, a średnioroczne stężenia metali ciężkich w pyłe zawieszonym utrzymują się poniżej 50% poziomu dopuszczalnego w przypadku ołowiu i poziomów docelowych w przypadku pozostałych metali²⁷.

²⁷ „Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim. Raport 2020”

Gospodarka odpadami

- W 2021 roku z obszaru powiatu olsztyńskiego zebrano o 14,0% więcej odpadów komunalnych (36 034,9 t) w porównaniu do 2017 roku. Mimo to mieszkańcy powiatu olsztyńskiego wciąż generują mniejszą ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca niż wynika ze średniej dla województwa i dla Polski.
- W latach 2017 – 2021 odnotowano jednak 12,0% wzrost ilości odpadów komunalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca z 251,6 kg w 2017 roku do 281,7 kg w 2021 roku.
- W latach 2017 – 2021 zwiększył się udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów komunalnych w powiecie olsztyńskim, mimo to udział niesegregowanych odpadów komunalnych wciąż jest większy niż odpadów zebranych selektywnie, a proporcja ta wynosiła w 2021 roku 1,8.
- Spadła ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na jednego mieszkańca ze 171,1 kg w 2017 roku do 142,9 kg w 2021 roku i odpowiada to trendom w całym województwie, jak i kraju. Wciąż nie osiągnięto jednak udziału procentowego odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku, jaki wynika ze średniej dla całego kraju (39,8%).

Rolnictwo, leśnictwo

- Użytki rolne stanowią 39,0% powiatu (110 662,88 ha), co stanowi 9,8% tego typu obszarów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Użytki rolne dominują na terenie miasta Jeziorany i obszaru wiejskiego gminy Jeziorany, na obszarze gminy Kolno i gminy Świątki. Wśród zasiewów dominują zboża (50,5%).
- Gospodarstwa rolne w powiecie olsztyńskim to najczęściej gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej (34,5%) oraz gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha (33,5%).
- Powierzchnia lasów w powiecie olsztyńskim wyniosła w roku 2021 ponad 111 166 ha i stanowią one 14,49% wszystkich lasów w województwie warmińsko-mazurskim. W okresie od 2014 roku powierzchnia lasów w powiecie zwiększyła się o 3 923,47 ha. Największą powierzchnię lasy zajmują w gminie Olsztynek, gdzie wynosi ona 19 931,79 ha. Mimo, że procentowo największa powierzchnia ogółu terenów leśnych powiatu znajduje się w gminie Olsztynek, to największa powierzchnia lasów gminnych oraz prywatnych powiatu znajduje się w gminie Barczewo.
- Powierzchnia terenów zielonych w gminach powiatu jest bardzo zróżnicowana. Parki spacerowo-wypoczynkowe znajdują się tylko w gminach Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto i Olsztynek, przy czym najwięcej takich obszarów znajduje się w gminie Olsztynek. Największy udział zieleńców znajduje się na terenie gmin Biskupiec i Dobre Miasto. Zieleń uliczna stanowi

istotny walor gminy Dobre Miasto, podobnie jak tereny zieleni osiedlowej, ponieważ także w tym wymiarze gmina Dobre Miasto wyróżnia się na tle pozostałych gmin powiatu.

Infrastruktura, układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna

- W latach 2014–2020 widoczny jest wzrost liczby kilometrów dróg o nawierzchni utwardzonej, zarówno w ujęciu przestrzennym, jak i przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.
- Średni czas dojazdu do Olsztyna dla wszystkich gmin powiatu wynosi ponad 36 minut (13 minut z gminy Dywity, w porównaniu do 76 minut z gminy Kolno).
- Długość ścieżek rowerowych w powiecie zwiększyła się w latach 2017 – 2021 o niemal 80,0%, co jest zgodne z intencją działań interwencyjnych w zakresie oddziaływania na stan środowiska, ale także znacząco poprawia możliwości przemieszczania się mieszkańców powiatu na niewielkie odległości.

Powiatowa Komunikacja Zbiorowa

- W powiecie funkcjonuje Powiatowa Komunikacja Zbiorowa (PKZ), która obsługuje jedenaście linii, łączących niektóre gminy powiatu umożliwiając ich mieszkańcom dostęp do kluczowych obszarów i instytucji: Linia 509 łączy gminy Dobre Miasto, Jeziorany oraz Biskupiec, Linia 523 łączy gminy Olsztyn, Stawiguda oraz Purda, Linia 526 łączy gminy Olsztyn oraz Purda, Linia 549 łączy gminy Dobre miasto oraz Dywity, Linia 573 łączy gminy Olsztyn oraz Purda, Linia 576 łączy gminy Olsztyn oraz Purda, Linia 578 obejmuje trasę w gminie Purda, Linia 590 łączy gminy Dobre Miasto oraz Świątki, Linie 593, 594 i 597 obejmują trasę w gminie Dobre Miasto.
- Linie PKZ umożliwiają bezpośredni dojazd do Olsztyna z dwóch gmin powiatu- Stawiguda, Purda. Jednocześnie uruchomione linie funkcjonują na obszarze gmin Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity, Jeziorany, Purda, Stawiguda oraz Świątki.
- PKZ nie obejmuje swoim zasięgiem gmin: Barczewo, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno oraz Olsztynek, co stanowi czynnik utrudniający mieszkańcom tych gmin skomunikowanie z centrum powiatu oraz pozostałymi gminami.
- W Olsztynie funkcjonuje transport publiczny, który znajduje się w gestii Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu (ZDZiT), a linie transportu publicznego miasta Olsztyn docierają również do pięciu gmin powiatu olsztyńskiego: Barczewo, Dywity, Olsztynek, Purda oraz Stawiguda.

Przewoźnicy prywatni

- Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonują dwa przedsiębiorstwa, mające zezwolenie na obsługę pięciu linii komunikacyjnych, które licencję otrzymały w latach 2018-2020²⁸. Linie te obejmują gminy Biskupiec Jeziorany, Kolno oraz Purda.
- W powiecie olsztyńskim jest także 21 podmiotów posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób²⁹, które licencję na świadczenie usług otrzymały przed 2016 rokiem.
- W powiecie funkcjonuje także 14 przedsiębiorstw posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób pojazdem samochodowym przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu powyżej 7 i nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą³⁰.
- Dwa przedsiębiorstwa posiadają zgodę na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób samochodem osobowym na terenie powiatu olsztyńskiego³¹.

Transport kolejowy

- Przez teren powiatu olsztyńskiego przebiega sześć linii kolejowych, a centralnym węzłem powiatu jest miasto Olsztyn, przez który przebiega pięć spośród nich.
- Linie kolejowe nr 216 (Działdowo – Olsztyn Główny) oraz nr 353 (Poznań Wschód – Skandawa) zostały wskazane jako linie o znaczeniu państwowym, a ich klasa określona jest jako pierwszorzędna. Linia 353 jest także częścią transeuropejskiej sieci transportowej i jest jednym z ważniejszych szlaków kolejowych w tej części kraju.
- Przebiegające przez powiat olsztyński linie kolejowe łączą z Olsztynem sześć gmin powiatu: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno, Olsztynek, Purdę oraz Stawigudę. Na terenie powiatu funkcjonuje 20 stacji kolejowych.
- Największa liczba stacji (4) znajduje się w gminach Jonkowo oraz Stawiguda, najmniejsza zaś (1) w gminach Biskupiec oraz Kolno.

---

²⁸ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających zezwolenia na wykonywanie regularnego transportu drogowego osób na terenie Powiatu Olsztyńskiego (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 11.04.2022

²⁹ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 11.07.2022)

³⁰ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób pojazdem samochodowym przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu powyżej 7 i nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 13.07.2022)

³¹ Zgodnie z wykazem przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób samochodem osobowym (dokument zamieszczony na stronie <https://bip.powiat-olsztynski.pl/> z datą aktualizacji 21.01.2022)

Infrastruktura sieciowa

- Liczba ludności korzystającej z każdej z sieci infrastruktury komunalnej wzrosła w okresie 2017 – 2021, przy czym największy przyrost użytkowników odnotowano dla sieci gazowniczej.
- Z sieci wodociągowej korzysta na terenie powiatu 92,0% mieszkańców i oznacza to, że sieć ta jest najlepiej rozwiniętą siecią infrastruktury komunalnej na terenie powiatu. Wskaźnik dostępu do sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu olsztyńskiego, jest niższy o 7,5 pp. w porównaniu do średniej wojewódzkiej oraz o 4,3 pp. w porównaniu do sytuacji w całym kraju. Zdecydowanie najslabiej rozwinięta jest infrastruktura gazowa, z której korzysta tylko co trzeci mieszkaniec powiatu. Wskaźnik ten jest niższy od średniej ogólnopolskiej o 19,1 pp. oraz o 7,1 pp. niższy od średniej dla województwa.
- W latach 2017 - 2021 wskaźnik dotyczący zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca kształtował się w powiecie olsztyńskim na podobnym poziomie, jak w przypadku całego województwa warmińsko-mazurskiego (w 2021 roku 33,4 m³ dla powiatu przy 34,2 m³ dla województwa) i w całym analizowanym okresie pozostawał poniżej poziomu wartości wskaźnika dla całego kraju (w 2021 roku 36,4 m³).
- Od 2019 roku liczba oczyszczalni ścieków w powiecie wynosi 26, w tym 7 o podwyższonym usuwaniu biogenów.

Budownictwo

- Liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców powiatu wynosiła w 2021 roku 354. Wskaźnik ten przyjmuje w powiecie olsztyńskim wartość mniejszą od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (375,1) oraz mniejszą od średniej dla całej Polski (392,4). W zasobach mieszkaniowych powiatu znajdowało się ogółem ponad 45 tys. mieszkań.
- W 2021 roku dynamika liczby mieszkań oddawanych do użytkowania w powiecie uległa poprawie po okresie pogorszenia koniunktury. W 2021 roku w powiecie oddano do użytku 1 069 mieszkań, a więc na każdy 1 000 mieszkańców oddano do użytku 8,36 nowych mieszkań. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (4,19) oraz od średniej dla Polski (6,16).
- Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2021 roku w powiecie olsztyńskim to 99,4 m² (dla województwa warmińsko-mazurskiego 91,9 m², dla całej Polsce 92,9 m²). Odsetek mieszkań w powiecie olsztyńskim, które wyposażone są w instalacje techniczno-sanitarne jest niższy niż w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.

18. Analiza porównawcza powiatu olsztyńskiego

W celu dokładniejszej diagnozy stanu powiatu olsztyńskiego wykorzystano analizę porównawczą (benchmarking) z powiatami ościennymi oraz wybranymi powiatami o zbliżonej specyfice. Analiza pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony powiatu na tle innych jednostek terytorialnych. W ramach opracowania, powiat olsztyński porównano do powiatów:

- Ościennych:
  - Powiat bartoszycki
  - Powiat kętrzyński
  - Powiat lidzbarski
  - Powiat mrągowski
  - Powiat nidzicki
  - Powiat ostródzki
  - Powiat szczycieński
- Innych o podobnym charakterze:
  - Powiat nowosądecki (województwo małopolskie)
  - Powiat bielski (województwo śląskie)
  - Powiat elbląski (województwo warmińsko-mazurskie)

Powiaty ościenne zostały wybrane do benchmarkingu ze względu na podobne położenie geograficzne, w województwie warmińsko-mazurskim. Powiaty inne to natomiast jednostki samorządu terytorialnego o podobnej bądź zbliżonej charakterystyce jak powiat olsztyński, czyli samorzady powiatowe posiadające w centrum duże miasto na prawach powiatu. W tym przypadku są to byłe miasta wojewódzkie – Nowy Sącz, Bielsko-Białą, Elbląg. Wskazane jednostki terytorialne zostały porównane w trzech obszarach – społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-środowiskowym. Do każdego obszaru wybrano kilka wskaźników obrazujących sytuację w danym powiecie. Dane i wskaźniki przedstawione w niniejszej analizie pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i obejmują okres 2012-2021, czyli dziesięciu lat (z wyjątkiem niektórych danych). Dane przedstawiono w tabelach – ze względu na czytelność danych, przedstawiono je w wybranych latach na przestrzeni 2012-2021.

Ze uwagi na zróżnicowanie samego powiatu olsztyńskiego, wykonano wewnętrzną analizę porównawczą dwunastu gmin wchodzących w skład powiatu: Gminy Barczewo, Gminy Biskupiec, Gminy Dobre Miasto, Gminy Dywity, Gminy Gietrzwałd, Gminy Jeziorany, Gminy Jonkowo, Gminy Kolno, Gminy Olsztynek, Gminy Purda, Gminy Stawiguda, Gminy Świątki. Przeanalizowano również kluczowe różnice w obszarze wiejskim i miejskim powiatu olsztyńskiego. Przy analizie porównawczej powiatów wykorzystano także wskaźniki dla województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. Posłużono się także

skalą rankingową 1-11 – pod uwagę brano ostatni analizowany rok, a w przypadku identycznych wskaźników określano pozycję w rankingu także na podstawie dynamiki zmian.

Powiat olsztyński na tle wybranej grupy porównawczej powiatów

Sfera społeczna

Wśród analizowanych powiatów, największą liczbą ludności cechuje się powiat nowosądecki (ponad 200 tys. mieszkańców), natomiast najmniejszą powiat nidzicki (ponad 30 tys. ludności). W 2021 r. powiat olsztyński zamieszkiwało natomiast ponad 127 tys. osób. Liczba mieszkańców w latach 2012-2021 zwiększyła się o 5,1% - w tym samym czasie, we wszystkich powiatach ościennych odnotowano spadek liczby mieszkańców. Jedyne powiaty, które także odnotowały przyrost ludności to powiat nowosądecki (3,4%) oraz bielski (4,6%). Na tle wszystkich jednostek, powiat olsztyński wypada najkorzystniej, ze względu na najwyższą, dodatnią dynamikę zmian ludności.

Tabela 127 Liczba ludności

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Polska	38 533 299	38 437 239	38 411 148	38 080 411	-1,2%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	1 450 697	1 439 675	1 428 983	1 405 359	-3,1%	-
Powiat nowosądecki	209 988	212 894	216 176	217 117	+3,4%	1
Powiat bielski	159 241	162 128	165 000	166 498	+4,6%	2
Powiat elbląski	58 402	58 220	57 549	56 523	-3,2%	8
Powiat bartoszycki	60 695	59 378	57 916	55 801	-8,1%	7
Powiat kętrzyński	66 108	64 450	62 924	60 998	-7,7%	6
Powiat lidzbarski	42 965	42 266	41 512	40 440	-5,9%	10
Powiat mrągowski	51 313	50 696	50 080	48 898	-4,7%	9
Powiat nidzicki	34 133	33 658	33 068	32 310	-5,3%	11
Powiat olsztyński	121 710	123 479	126 018	127 898	+5,1%	3
Powiat ostródzki	107 178	106 023	104 780	102 664	-4,2%	4
Powiat szczycieński	71 309	70 570	69 885	68 577	-3,8%	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najmłodszą populacją cechuje się powiat nowosądecki, w którym w 2021 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 22,4%. To więcej niż udział dla kraju (18,2%). W przypadku powiatu olsztyńskiego, udział osób w wieku przedprodukcyjnym osiągnął 18,8% - to więcej niż w większości analizowanych powiatów oraz więcej w porównaniu do Polski (18,2%) i województwa (18,1%). Najmniej młodych osób jest w powiecie kętrzyńskim – ich udział wyniósł 16,7% w 2021 r. Pod względem dynamiki zmian, wszystkie analizowane jednostki odnotowały spadki – wyjątkiem jest powiat bielski, w którym dynamika zmian była dodatnia i wyniosła 0,4 pp.

W latach 2012-2021 odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym uległ spadkowi we wszystkich powiatach, także w kraju i województwie warmińsko-mazurskim. Powiat olsztyński wyróżnia się najwyższym udziałem ludności w tej kategorii ekonomicznej – w 2021 r. udział ten wyniósł 62,2%. Na tle

wybranych powiatów najgorzej wypadł powiat bielski, gdzie ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 59,5%.

W przypadku dynamiki zmian udziału ludności w wieku poprodukcyjnym, w okresie 2012-2021 we wszystkich jednostkach porównawczych odnotowano wzrost, co związane jest z ogólnym starzeniem się społeczeństwa w Polsce. Pod tym względem najkorzystniej wypada powiat nowosądecki, gdzie zarówno dynamika zmian była najniższa (2,7 pp.) jak i udział ludności w wieku poprodukcyjnym (16,3%). Powiat olsztyński wypadł korzystnie w tym porównaniu, ponieważ uplasował się na drugim miejscu pod względem udziału osób w wieku poprodukcyjnym (19,0%). Powiatem o największym odsetku tych osób był powiat kętrzyński (23,3%).

Tabela 128 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym [%]						
Polska	18,3	18,0	18,1	18,2	-0,1 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	19,3	18,5	18,3	18,1	-1,2 pp.	-
Powiat nowosądecki	24,4	23,3	22,7	22,4	-2,0 pp.	1
Powiat bielski	19,4	19,1	19,5	19,8	+0,4 pp.	2
Powiat elbląski	20,8	19,9	19,0	18,5	-2,3 pp.	4
Powiat bartoszycki	18,5	17,8	17,4	17,0	-1,5 pp.	10
Powiat kętrzyński	17,9	17,2	17,0	16,7	-1,2 pp.	11
Powiat lidzbarski	18,7	18,0	17,6	17,4	-1,3 pp.	8
Powiat mrągowski	19,4	18,3	17,8	17,3	-2,1 pp.	9
Powiat nidzicki	20,6	19,2	18,8	18,0	-2,6 pp.	7
Powiat olsztyński	20,0	19,2	19,0	18,8	-1,2 pp.	3
Powiat ostródzki	20,0	19,1	18,7	18,6	-1,4 pp.	5
Powiat szczycieński	20,3	19,0	18,6	18,1	-2,2 pp.	6
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział ludności w wieku produkcyjnym [%]						
Polska	63,9	62,4	60,6	59,2	-4,7 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	65,0	63,7	61,9	60,3	-4,7 pp.	-
Powiat nowosądecki	62,0	62,3	62,0	61,3	-0,7 pp.	3
Powiat bielski	63,9	62,8	60,9	59,5	-4,4 pp.	11
Powiat elbląski	65,0	64,2	62,6	61,3	-3,7 pp.	5
Powiat bartoszycki	65,3	63,9	62,0	60,5	-4,8 pp.	9
Powiat kętrzyński	65,2	63,8	61,9	59,9	-5,3 pp.	10
Powiat lidzbarski	64,7	63,6	61,9	60,4	-4,3 pp.	7
Powiat mrągowski	65,6	64,7	63,1	61,2	-4,4 pp.	6
Powiat nidzicki	64,2	63,9	62,4	61,3	-2,9 pp.	4
Powiat olsztyński	66,4	65,2	63,7	62,2	-4,2 pp.	1
Powiat ostródzki	64,4	63,4	61,6	60,1	-4,3 pp.	8
Powiat szczycieński	64,9	64,4	62,9	61,6	-3,3 pp.	2

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym [%]						
Polska	17,8	19,6	21,4	22,6	+4,8 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	15,7	17,7	19,8	21,6	+5,9 pp.	-
Powiat nowosądecki	13,6	14,4	15,3	16,3	+2,7 pp.	1
Powiat bielski	16,6	18,1	19,6	20,7	+4,1 pp.	5
Powiat elbląski	14,2	15,9	18,4	20,2	+6,0 pp.	3
Powiat bartoszycki	16,2	18,3	20,6	22,5	+6,3 pp.	10
Powiat kętrzyński	16,8	18,9	21,1	23,3	+6,5 pp.	11
Powiat lidzbarski	16,6	18,4	20,4	22,2	+5,6 pp.	9
Powiat mrągowski	15,1	17,0	19,1	21,5	+6,4 pp.	8
Powiat nidzicki	15,1	16,9	18,8	20,7	+5,6 pp.	6
Powiat olsztyński	13,7	15,5	17,3	19,0	+5,3 pp.	2
Powiat ostródzki	15,6	17,5	19,6	21,4	+5,8 pp.	7
Powiat szczycieński	14,8	16,6	18,6	20,3	+5,5 pp.	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym pozwala określić obciążenie demograficzne danego powiatu – im wskaźnik jest niższy, tym lepsza kondycja demograficzna obszaru. Powiat olsztyński wypada pod tym względem najlepiej (60,9) – obawy może budzić niekorzystna dynamika zmian (10,2), wyższa niż w niektórych powiatach. Ogólnie na tle kraju, wszystkie porównywane powiaty wypadają korzystniej.

Tabela 129 Wskaźnik obciążenia demograficznego

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym						
Polska	56,6	60,1	65,1	69,0	+12,4	-
Województwo warmińsko-mazurskie	53,9	56,9	61,6	65,7	+11,8	-
Powiat nowosądecki	61,4	60,5	61,4	63,2	+1,8	4
Powiat bielski	56,4	59,3	64,2	68,1	+11,7	11
Powiat elbląski	53,9	55,9	59,6	63,1	+9,2	3
Powiat bartoszycki	53,2	56,5	61,2	65,2	+12,0	7
Powiat kętrzyński	53,3	56,6	61,5	66,9	+13,6	10
Powiat lidzbarski	54,5	57,2	61,4	65,6	+11,1	8
Powiat mrągowski	52,5	54,5	58,5	63,4	+10,9	6
Powiat nidzicki	55,7	56,5	60,2	63,2	+7,5	5
Powiat olsztyński	50,7	53,3	57,1	60,9	+10,2	1
Powiat ostródzki	55,3	57,8	62,2	66,5	+11,2	9
Powiat szczycieński	54,2	55,3	59,1	62,4	+8,2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 r. odnotowano ujemny przyrost naturalny we wszystkich analizowanych jednostkach, z wyjątkiem powiatu nowosądeckiego, w którym przyrost ten wyniósł 1,1. Uwagę zwraca także dynamika zmian – we wszystkich jednostkach przyrost naturalny uległ zmniejszeniu. Wskaźnik dla powiatu olsztyńskiego wyniósł -4,1, czyli więcej niż we wszystkich powiatach ościennych, województwie oraz

kraju. Korzystniej wypadły jedynie dwa powiaty – wspomniany już powiat nowosądecki oraz powiat bielski (-3,4).

Powiat olsztyński wyróżnia się najkorzystniejszym saldem migracji spośród innych jednostek. W 2021 r. przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, saldo wyniosło 6,9 oraz utrzymywało się na poziomie dodatnim we wszystkich latach w okresie 2012-2021. W porównaniu do 2012 r., wskaźnik wzrósł o 1,9, a więc dynamika zmian była najwyższa na tle innych powiatów. Ponadto w powiatach ościennych nie odnotowano dodatniego salda migracji w 2021 r., co wskazuje na większą atrakcyjność osiedleńczą powiatu olsztyńskiego. Dodatkowo saldo migracji odnotowano natomiast w powiecie bielskim (4,5).

Tabela 130 Ruch naturalny

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 ludności						
Polska	0,0	-0,7	-0,7	-4,9	-5,0	-
Województwo warmińsko- mazurskie	0,6	-0,5	-0,9	-5,9	-6,5	-
Powiat nowosądecki	5,2	4,8	5,4	1,1	-4,2	1
Powiat bielski	1,3	1,5	1,4	-3,4	-4,8	2
Powiat elbląski	1,0	0,6	-1,8	-6,2	-7,2	6
Powiat bartoszycki	0,1	-3,4	-2,2	-7,4	-7,5	8
Powiat kętrzyński	-0,8	-3,3	-4,0	-7,8	-7,0	10
Powiat lidzbarski	-1,7	-1,0	-2,5	-7,2	-5,6	7
Powiat mrągowski	1,4	-1,0	-0,3	-8,2	-9,6	11
Powiat nidzicki	0,5	-1,0	-1,0	-7,6	-8,1	9
Powiat olsztyński	1,8	0,5	-1,6	-4,1	-5,9	3
Powiat ostródzki	0,5	-0,8	-1,3	-5,9	-6,3	4
Powiat szczycieński	0,4	-1,2	-1,1	-6,0	-6,4	5
Jednostka	2012	2016 ³²	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 ludności						
Polska	-0,2	0,0	0,1	0,1	+0,3	-
Województwo warmińsko- mazurskie	-1,8	-2,1	-2,4	-1,8	+0,0	-
Powiat nowosądecki	0,3	0,1	-0,4	-1,0	-1,3	3
Powiat bielski	5,2	4,4	4,3	4,5	-0,7	2
Powiat elbląski	-0,4	0,0	-5,2	-2,2	-1,8	5
Powiat bartoszycki	-6,5	-6,3	-7,8	-7,2	-0,7	11
Powiat kętrzyński	-4,8	-5,4	-5,6	-5,7	-0,9	10
Powiat lidzbarski	-3,2	-3,3	-5,1	-2,8	+0,4	7
Powiat mrągowski	-1,3	-2,6	-5,4	-3,6	-2,3	9
Powiat nidzicki	-4,6	-5,5	-5,0	-3,3	+1,3	8
Powiat olsztyński	5,0	4,4	7,6	6,9	+1,9	1
Powiat ostródzki	-2,7	-4,4	-4,2	-2,5	+0,2	6
Powiat szczycieński	-2,8	-3,0	-2,7	-1,8	+1,0	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

³² Brak danych za 2015 r.

W celu określenia poziomu aktywności społeczno-kulturalnej, przeanalizowano trzy wskaźniki. Pierwszy z nich dotyczy liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców – w 2021 r. wskaźnik ten był najwyższy w powiecie olsztyńskim (4,7), ponadto dynamika zmian była korzystna (+40,9%). Wartość wskaźnika przewyższa tę dla województwa i kraju, co świadczy o wysokiej aktywności społecznej mieszkańców powiatu olsztyńskiego. Zdecydowanie najniższą wartością wskaźnika cechował w tym czasie powiat bielski (2,1), w którym wskaźnik na przestrzeni lat był zawsze niższy w porównaniu do innych analizowanych powiatów.

Innymi danymi świadczącymi o wysokiej lub niskiej aktywności kulturalno-społecznej jest udział liczby seniorów zrzeszonych w klubach seniora i UTW, w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej. W tym przypadku powiat olsztyński nie wypada najlepiej – udział ten w 2021 r. wyniósł 0,7%. W tym czasie w powiecie lidzbarskim, udział aktywnych seniorów wyniósł 2,5%, co jest najwyższą wartością tego wskaźnika na tle analizowanych powiatów. Najgorzej wypada natomiast powiat nowosądecki, w którym aktywność seniorów jest najniższa – wspomniany udział wyniósł 0,4% w 2021 r.

Aktywność w obszarze kultury obrazuje liczba członków grup artystycznych w ogólnej liczbie ludności. Najwyższym udziałem aktywnych kulturalnie osób cechował się powiat lidzbarski, w którym 1,9% mieszkańców udziela się w grupach artystycznych. Najniższą aktywnością artystyczną wyróżniał się powiat nidzicki – 0,2%. Na tle innych powiatów, powiat olsztyński także nie wypadł najlepiej w przypadku tego wskaźnika, ponieważ udział osób aktywnych w grupach artystycznych wyniósł 0,6% w 2021 r. Wskaźnik ten był jednak wyższy niż ten dla województwa i taki sam jak wskaźnik ogólnopolski.

Tabela 131 Aktywność społeczno-kulturalna

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców						
Polska	3,0	3,5	3,7	4,1	+35,7%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	3,3	3,8	4,0	4,3	+31,5%	-
Powiat nowosądecki	2,3	2,6	3,0	3,3	+43,8%	9
Powiat bielski	1,8	2,0	2,0	2,1	+22,3%	11
Powiat elbląski	3,7	3,9	4,1	4,2	+49,0%	3
Powiat bartoszycki	2,5	2,9	3,0	3,4	+31,9%	8
Powiat kętrzyński	2,5	3,0	3,0	3,3	+35,2%	10
Powiat lidzbarski	2,9	3,6	3,9	4,3	+51,4%	2
Powiat mrągowski	2,8	3,3	3,6	4,1	+48,4%	5
Powiat nidzicki	2,5	2,9	3,2	3,6	+41,3%	7
Powiat olsztyński	3,7	4,2	4,5	4,7	+28,3%	1
Powiat ostródzki	3,0	3,5	3,9	4,2	+40,9%	4
Powiat szczycieński	2,9	3,3	3,6	3,9	+32,3%	6

Jednostka	2015	2017	2019	2021	Dynamika w latach 2015-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej [%]						
Polska	1,1	1,2	1,3	0,9	-0,2 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	1,1	1,2	1,2	0,8	-0,3 pp.	-
Powiat nowosądecki	0,6	0,5	0,4	0,4	-0,2 pp.	10
Powiat bielski	1,7	0,8	1,0	0,8	-0,9 pp.	7
Powiat elbląski	0,1	0,0	0,0	0,1	+0,0 pp.	11
Powiat bartoszycki	2,3	1,8	1,3	1,4	-0,9 pp.	3
Powiat kętrzyński	1,1	0,8	0,6	0,6	-0,5 pp.	9
Powiat lidzbarski	3,1	3,0	2,6	2,5	-0,6 pp.	1
Powiat mrągowski	0,4	1,5	2,0	1,9	+1,5 pp.	2
Powiat nidzicki	0,6	0,9	0,6	1,0	+0,4 pp.	6
Powiat olsztyński	0,6	1,4	0,8	0,7	+0,1 pp.	8
Powiat ostródzki	0,9	0,8	1,5	1,2	+0,3 pp.	4
Powiat szczycieński	1,1	1,2	1,2	1,2	+0,1 pp.	5
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział członków grup artystycznych w ogólnej liczbie ludności [%]						
Polska	0,7	0,8	0,8	0,6	-0,1 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	1,4	1,0	0,7	0,5	-0,9 pp.	-
Powiat nowosądecki	1,5	2,0	2,0	1,7	+0,2 pp.	2
Powiat bielski	1,2	1,7	1,9	1,3	+0,1 pp.	3
Powiat elbląski	0,7	0,5	0,4	0,2	-0,5 pp.	11
Powiat bartoszycki	0,6	1,0	1,1	0,7	+0,0 pp.	6
Powiat kętrzyński	17,3	1,2	1,3	0,8	-16,6 pp.	5
Powiat lidzbarski	0,9	2,2	3,2	1,9	+1,0 pp.	1
Powiat mrągowski	0,4	0,8	0,5	0,5	+0,1 pp.	9
Powiat nidzicki	0,7	0,5	0,9	0,2	-0,5 pp.	10
Powiat olsztyński	0,6	0,8	0,9	0,6	-0,1 pp.	7
Powiat ostródzki	0,5	0,7	0,7	0,4	-0,1 pp.	8
Powiat szczycieński	0,7	0,7	1,0	0,8	+0,1 pp.	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W obszarze kultury istotną rolę spełniają instytucje biblioteczne. W 2021 r. największy księgozbiór na 1 000 mieszkańców przypadł w powiecie bielskim – 3 991 woluminów. W powiecie olsztyńskim odnotowano w tym czasie najniższą liczbę księgozbioru na 1 000 ludności – 2 303 woluminy. Ponadto wskaźnik dla powiatu olsztyńskiego cechował się ujemną dynamiką zmian – w 2021 r. wartość wskaźnika uległa zmniejszeniu o blisko 20% w stosunku do 2012 r. Jednakże spadek liczby księgozbioru nie jest w tym przypadku wyjątkiem – spadki odnotowano we wszystkich jednostkach porównawczych z wyjątkiem powiatu mrągowskiego, w którym liczba księgozbioru na 1 000 mieszkańców zwiększyła się o 3,7%.

Liczba ludności przypadająca na jedną placówkę biblioteczną, wskazuje na zagęszczenie bibliotek na terenie danej jednostki terytorialnej w stosunku do liczby mieszkańców. Pod tym względem

najkorzystniej wypada powiat nidzicki, w którym w 2021 r. na jedną placówkę biblioteczną przypadało mniej niż 2 tys. mieszkańców. W powiecie olsztyńskim natomiast liczba osób na jedną bibliotekę wyniosła 2 665. Trudniejszym dostępem do placówek bibliotecznych cechował się m.in. powiat bielski, w którym liczba placówek bibliotecznych w stosunku do liczby mieszkańców jest niska – na jedną bibliotekę w 2021 r. przypadało tam ponad 4,5 tys. mieszkańców.

Tabela 132 Biblioteki

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności						
Polska	3 416	3 380	3 319	3 274	-4,1%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	3 359	3 075	2 908	2 773	-17,4%	-
Powiat nowosądecki	3 560	3 524	3 635	3 517	-1,2%	3
Powiat bielski	4 045	4 215	4 146	3 991	-1,3%	1
Powiat elbląski	4 712	4 493	4 558	3 982	-15,5%	2
Powiat bartoszycki	3 775	3 551	3 569	3 194	-15,4%	5
Powiat kętrzyński	2 939	2 801	2 720	2 654	-9,7%	7
Powiat lidzbarski	3 900	3 537	3 504	3 318	-14,9%	4
Powiat mrągowski	2 872	2 777	2 817	2 977	+3,7%	6
Powiat nidzicki	3 550	2 959	2 796	2 557	-28,0%	8
Powiat olsztyński	2 871	2 563	2 457	2 303	-19,8%	11
Powiat ostródzki	2 911	2 732	2 625	2 510	-13,8%	9
Powiat szczycieński	2 978	2 786	2 514	2 461	-17,4%	10
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Ludność na 1 placówkę biblioteczną						
Polska	4 072	4 113	4 264	4 462	+9,6%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	3 600	3 333	3 564	3 698	+2,7%	-
Powiat nowosądecki	3 387	3 548	3 664	3 948	+16,6%	8
Powiat bielski	4 083	4 157	4 231	4 625	+13,3%	11
Powiat elbląski	2 336	1 574	2 131	2 692	+15,2%	5
Powiat bartoszycki	2 639	2 582	2 758	2 657	+0,7%	4
Powiat kętrzyński	3 305	3 069	3 312	2 103	-36,4%	2
Powiat lidzbarski	2 685	3 251	3 459	3 676	+36,9%	7
Powiat mrągowski	3 421	3 169	3 577	4 075	+19,1%	9
Powiat nidzicki	2 626	2 404	1 575	1 701	-35,2%	1
Powiat olsztyński	2 705	3 012	3 150	2 665	-1,5%	3
Powiat ostródzki	4 287	3 787	3 742	4 278	-0,2%	10
Powiat szczycieński	3 565	2 614	2 410	3 429	-3,8%	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 r. najwyższym współczynnikiem skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych charakteryzował się powiat bielski (94,5%). Powiat olsztyński cechował się stosunkowo niskim współczynnikiem skolaryzacji wynoszącym 82,7% - wartość wskaźnika wynika prawdopodobnie z tego, że uczniowie szkół podstawowych wybierają szkoły znajdujące się poza powiatem olsztyńskim. Najniższy współczynnik

odnotowano w powiecie elbląskim, w którym wyniósł on 75,8% - cechował się on także największą, ujemną dynamiką zmian w latach 2012-2021.

W przypadku odsetka dzieci objętych opieką żłobkową, powiat olsztyński wypada najlepiej na tle pozostałych powiatów. W 2021 r. odsetek ten wyniósł 12,6% w powiecie olsztyńskim i wyróżniał się najwyższą, dodatnią dynamiką zmian wynoszącą 11,8 pp., co świadczy o systematycznym rozwijaniu oferty żłobkowej na terenie powiatu. Szczególnie niekorzystnie wypadł powiat bartoszycki i nidzicki, w których odsetek dzieci w żłobkach wyniósł kolejno 1,2% i 2,4%.

Odsetek dzieci 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w powiecie olsztyńskim wyniósł w tym czasie 85,5%, co jest przeciętnym wynikiem na tle pozostałych jednostek. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano w powiecie bielskim, w którym ponad 90% dzieci w wieku 3-6 lat jest objętych opieką przedszkolną. Natomiast w powiecie bartoszyckim odsetek ten wyniósł tylko 78,3%.

Tabela 133 Wychowanie i edukacja

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych [%]						
Polska	99,2	90,9	95,5	97,0	-2,2 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	97,4	88,1	91,3	91,9	-5,6 pp.	-
Powiat nowosądecki	96,4	86,5	91,6	93,4	-3,0 pp.	2
Powiat bielski	95,0	89,8	92,7	94,5	-0,5 pp.	1
Powiat elbląski	91,0	78,7	78,6	75,8	-15,2 pp.	11
Powiat bartoszycki	97,4	86,9	88,8	87,7	-9,7 pp.	8
Powiat kętrzyński	95,8	86,6	89,7	88,4	-7,4 pp.	7
Powiat lidzbarski	97,2	84,8	88,6	87,0	-10,3 pp.	9
Powiat mrągowski	95,5	87,0	90,4	90,7	-4,8 pp.	4
Powiat nidzicki	96,8	88,3	90,2	89,5	-7,4 pp.	6
Powiat olsztyński	87,6	79,6	80,3	82,7	-4,9 pp.	10
Powiat ostródzki	96,7	88,3	91,1	90,7	-6,1 pp.	3
Powiat szczycieński	99,1	89,0	91,2	90,6	-8,5 pp.	5
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%]						
Polska	3,8	6,8	10,5	15,5	+11,7 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	2,6	4,2	6,9	10,7	+8,1 pp.	-
Powiat nowosądecki	0,1	0,8	1,5	5,0	+4,9 pp.	7
Powiat bielski	0,6	1,4	5,7	11,3	+10,7 pp.	3
Powiat elbląski	0,0	0,5	0,0	3,1	+3,1 pp.	9
Powiat bartoszycki	0,0	0,0	0,8	1,2	+1,2 pp.	11
Powiat kętrzyński	2,8	4,1	7,8	9,2	+6,4 pp.	5
Powiat lidzbarski	2,3	3,0	4,3	8,9	+6,6 pp.	6

Powiat mrągowski	2,6	3,2	5,7	11,7	+9,1 pp.	2
Powiat nidzicki	0,0	1,6	1,6	2,4	+2,4 pp.	10
Powiat olsztyński	0,8	2,7	8,2	12,6	+11,8 pp.	1
Powiat ostródzki	2,4	3,7	5,7	9,9	+7,5 pp.	4
Powiat szczycieński	0,0	1,2	2,3	4,9	+4,9 pp.	8
Jednostka	2012	2016	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Odsetek dzieci 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]						
Polska	71,6	80,7	89,5	92,2	+20,6 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	63,1	71,4	81,7	86,8	+23,7 pp.	-
Powiat nowosądecki	56,2	67,4	74,2	78,5	+22,3 pp.	9
Powiat bielski	74,2	81,8	88,8	91,1	+16,9 pp.	1
Powiat elbląski	45,2	51,3	63,5	68,4	+23,2 pp.	11
Powiat bartoszycki	58,0	63,8	73,2	78,3	+20,3 pp.	10
Powiat kętrzyński	59,6	69,1	82,2	86,3	+26,7 pp.	3
Powiat lidzbarski	60,1	69,5	75,5	83,0	+22,9 pp.	7
Powiat mrągowski	63,5	65,7	76,3	86,9	+23,4 pp.	2
Powiat nidzicki	55,0	64,7	75,5	80,2	+25,2 pp.	8
Powiat olsztyński	58,8	66,1	73,3	85,5	+26,7 pp.	4
Powiat ostródzki	57,7	66,0	78,8	83,4	+25,7 pp.	5
Powiat szczycieński	63,2	71,9	79,9	83,3	+20,1 pp.	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2022 r. wyniki poszczególnych egzaminów ósmoklasisty w powiecie olsztyńskim były zbliżone do średniej wojewódzkiej i wyników powiatów ościennych. Najwyższymi wynikami wyróżniały się powiaty z innej części kraju, czyli powiat bielski i nowosądecki.

Inaczej sytuacja wygląda w przypadku podstawowych egzaminów maturalnych – uczniowie z powiatu bielskiego i nowosądeckiego uzyskali zbliżone wyniki do wyników powiatów z województwa warmińsko-mazurskiego. Powiat olsztyński cechował się niższymi wynikami niż większość powiatów, szczególnie w przypadku egzaminu z języka angielskiego i języka polskiego. Wyniki te były także niższe w porównaniu do średniej dla kraju.

Tabela 134 Edukacja – wyniki egzaminów

Jednostka	Język angielski	Język polski	Matematyka
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 r. [%]			
Polska	66,8	59,8	57,4
Województwo warmińsko-mazurskie	63,2	56,8	53,4
Powiat nowosądecki	60,2	61,4	57,6
Powiat bielski	70,1	61,9	60,2
Powiat elbląski	56,3	54,1	49,2
Powiat bartoszycki	58,2	55,8	49,3
Powiat kętrzyński	58,9	57,6	51,8
Powiat lidzbarski	62,8	53,8	55,4

Jednostka	Język angielski	Język polski	Matematyka
Powiat mrągowski	62,2	55,3	49,9
Powiat nidzicki	54,3	54,0	47,7
Powiat olsztyński	63,0	57,0	51,0
Powiat ostródzki	61,5	56,2	52,2
Powiat szczycieński	58,1	57,7	51,5
Wyniki egzaminu maturalnego w 2022 r. na poziomie podstawowym [%]			
Polska	76,5	54,1	57,7
Województwo warmińsko-mazurskie	73,3	51,8	54,6
Powiat nowosądecki	65,2	52,3	48,4
Powiat bielski	77,5	54,3	55,4
Powiat elbląski	70,1	47,7	49,2
Powiat bartoszycki	70,1	52,2	48,9
Powiat kętrzyński	75,2	53,8	58,1
Powiat lidzbarski	75,5	55,4	57,4
Powiat mrągowski	71,9	50,8	51,6
Powiat nidzicki	67,0	54,6	55,2
Powiat olsztyński	67,0	46,5	52,0
Powiat ostródzki	72,3	52,8	51,9
Powiat szczycieński	68,4	51,4	50,5

Źródło: opracowanie na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców uległa zmniejszeniu we wszystkich analizowanych jednostkach w ostatnim dziesięcioleciu. W 2021 r. w powiecie olsztyńskim liczba korzystających z pomocy społecznej wyniosła 561 w przeliczeniu na 10 tys. ludności – na tle powiatów ościennych i województwa, powiat olsztyński cechuje najniższa wartość tego wskaźnika. Świadczy to m.in. o niższym ubóstwie wśród mieszkańców. Zdecydowanie najlepiej wypadł pod tym względem powiat bielski, w którym wskaźnik ten wyniósł tylko 148, a korzystna dynamika zmian była najwyższa (- 67%). Najtrudniejsza sytuacja wystąpiła natomiast w powiecie kętrzyńskim, w którym w 2021 r. liczba beneficjentów pomocy społecznej wynosiła 942 na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 135 Pomoc społeczna

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności						
Polska	807	710	513	371	-54,0%	-
Województwo warmińsko- mazurskie	1 353	1 188	873	638	-52,8%	-
Powiat nowosądecki	1 363	1 162	884	661	-51,5%	4
Powiat bielski	448	361	212	148	-67,0%	1
Powiat elbląski	1 726	1 674	1 278	917	-46,9%	9
Powiat bartoszycki	1 869	1 635	1 218	920	-50,8%	10
Powiat kętrzyński	1 858	1 620	1 206	942	-49,3%	11
Powiat lidzbarski	1 302	1 186	967	765	-41,2%	8
Powiat mrągowski	1 588	1 320	949	738	-53,5%	5
Powiat nidzicki	1 438	1 286	904	569	-60,4%	3

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Powiat olsztyński	1 150	1 049	770	561	-51,2%	2
Powiat ostródzki	1 706	1 503	1 133	762	-55,3%	7
Powiat szczycieński	1 770	1 487	1 062	739	-58,2%	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym aspektem wpływającym na jakość życia jest liczba personelu medycznego pracującego w danym powiecie. W celu zobrazowania stanu ochrony zdrowia w powiatach, wybrano dwa wskaźniki dostępności personelu medycznego. Pierwszym z nich jest liczba lekarzy pracujących na terenie powiatu w przeliczeniu na 10 tys. ludności. Wskaźnik dla powiatu olsztyńskiego w 2020 r. osiągnął wartość 10,8 – o 3,8% więcej niż w 2013 r. Na tle innych powiatów, powiat olsztyński wypada średnio. Dla porównania, najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w powiecie nowosądeckim (6,7) oraz w powiecie elbląskim (6,1) – ponadto dynamika zmian w tych powiatach była także niekorzystna. Największą liczbę lekarzy na 10 tys. mieszkańców odnotowano w powiecie bartoszyckim (14,1), w którym jednak dynamika zmian była ujemna (-12,4%). Warto zaznaczyć, że wszystkie powiaty w zestawieniu cechowały się niższą wartością wskaźnika w porównaniu do wartości dla kraju i województwa warmińsko-mazurskiego.

Drugi wskaźnik, czyli liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności, także przyjmuje niższe wartości w powiatach w porównaniu do wskaźnika dla Polski i województwa. Powiat olsztyński w 2020 r. cechował się wskaźnikiem na poziomie 29,9 – o 8,3% niższym w stosunku do 2013 r. Największą liczbą pielęgniarek i położnych charakteryzował się powiat bartoszycki (48,4), natomiast najmniejszą powiat szczycieński (25,8).

Tabela 136 Ochrona zdrowia

Jednostka	2013	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2013-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Lekarze pracujący wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności						
Polska	22,1	23,0	23,3	24,1	+9,0%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	20,5	20,7	19,7	22,3	+8,8%	-
Powiat nowosądecki	7,8	7,3	6,3	6,7	-14,1%	10
Powiat bielski	8,5	12,8	12,9	12,4	+45,9%	2
Powiat elbląski	6,7	6,5	5,2	6,1	-9,0%	11
Powiat bartoszycki	16,1	14,7	10,9	14,1	-12,4%	1
Powiat kętrzyński	11,9	11,5	11,0	11,2	-5,9%	5
Powiat lidzbarski	10,3	8,5	8,4	9,1	-11,7%	8
Powiat mrągowski	10,2	11,8	11,2	11,3	+10,8%	4
Powiat nidzicki	10,0	8,3	6,4	7,0	-30,0%	9
Powiat olsztyński	10,4	13,0	11,0	10,8	+3,8%	7
Powiat ostródzki	13,5	11,1	6,5	11,7	-13,3%	3
Powiat szczycieński	10,4	9,6	9,3	11,0	+5,8%	6

Jednostka	2013	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2013-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Pielęgniarki i położne na 10 tys. ludności wg podstawowego miejsca pracy						
Polska	58,0	57,2	56,2	56,0	-3,4%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	57,2	52,4	50,1	53,8	-5,9%	-
Powiat nowosądecki	28,1	27,2	27,5	27,0	-3,9%	8
Powiat bielski	20,4	25,8	28,7	28,4	+39,2%	7
Powiat elbląski	19,6	17,2	14,4	14,9	-24%	11
Powiat bartoszycki	56,0	55,7	48,2	48,4	-13,6%	1
Powiat kętrzyński	37,7	36,0	32,7	31,1	-17,5%	3
Powiat lidzbarski	24,9	25,8	27,5	26,4	+6,0%	9
Powiat mrągowski	45,0	42,2	42,1	36,4	-19,1%	2
Powiat nidzicki	44,8	32,1	26,9	29,7	-33,7%	5
Powiat olsztyński	31,5	30,1	29,2	28,9	-8,3%	6
Powiat ostródzki	40,5	31,3	15,1	29,8	-26,4%	4
Powiat szczycieński	29,1	25,6	27,2	25,8	-11,3%	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W obszarze turystyki wybrano dwa wskaźniki dotyczące liczby noclegów udzielonych turystom krajowym i zagranicznym w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W przypadku turystów krajowych, najwięcej noclegów w 2021 r. udzielono w powiecie mrągowskim – blisko 119 tys. w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W tym samym czasie w powiecie olsztyńskim odnotowano ponad 23 tys. udzielonych noclegów – to drugi najwyższy wynik na tle powiatów ościennych. Poza powiatem mrągowskim, będącym zdecydowanym liderem pod względem liczby odwiedzających turystów, tylko powiat nowosądecki cechował się wyższym wskaźnikiem niż powiat olsztyński. Warto zaznaczyć także, że jest to także wyższy wskaźnik niż ten dla kraju i województwa. O rozwoju turystyki na obszarze powiatu olsztyńskiego świadczy dodatnia dynamika zmian, wynosząca 11,4% na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat.

W 2021 r. liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym na 10 tys. mieszkańców wyniosła 157 w powiecie olsztyńskim. Jest to drugi najniższy wynik wśród analizowanych powiatów – niższą wartością wskaźnika cechował się jedynie powiat nidzicki (13). W 2021 r. we wszystkich jednostkach odnotowano spadki w stosunku do 2012 r., co ma związek z pandemią COVID-19, która rozpoczęła się w 2020 r. W 2021 r. najwięcej noclegów turystom zagranicznym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców udzielono w powiecie mrągowskim (ponad 6 tys.).

Tabela 137 Turystyka

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Noclegi udzielone turystom krajowym na 10 tys. ludności						
Polska	13 012	14 947	18 514	14 588	+12,1%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	14 924	16 999	19 850	17 411	+16,7%	-
Powiat nowosądecki	75 157	83 752	95 942	66 292	-11,8%	2

Powiat bielski	21 919	24 409	29 430	19 155	-12,6%	5
Powiat elbląski	4 414	5 241	5 043	4 861	+10,1%	9
Powiat bartoszycki	2 186	3 751	5 203	4 966	+127,2%	8
Powiat kętrzyński	4 182	4 440	3 306	4 344	+3,9%	10
Powiat lidzbarski	12 154	11 227	13 167	11 211	-7,8%	7
Powiat mrągowski	69 173	101 901	118 817	118 908	+71,9%	1
Powiat nidzicki	3 474	2 137	4 298	2 604	-25,0%	11
Powiat olsztyński	21 115	21 844	25 044	23 518	+11,4%	3
Powiat ostródzki	23 070	24 052	27 043	20 438	-11,4%	4
Powiat szczycieński	11 333	11 733	18 644	16 411	+44,8%	6
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Noclegi udzielone turystom zagranicznym na 10 tys. ludności						
Polska	3 082	3 578	4 619	1 878	-39,1%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	2 674	2 637	2 761	744	-72,2%	-
Powiat nowosądecki	1 370	1 372	2 339	539	-60,7%	5
Powiat bielski	1 465	1 335	2 535	1 102	-24,8%	2
Powiat elbląski	274	380	663	665	+142,7%	3
Powiat bartoszycki	700	769	986	165	-76,4%	9
Powiat kętrzyński	917	1 127	804	421	-54,1%	8
Powiat lidzbarski	1 879	1 892	3 108	571	-69,6%	4
Powiat mrągowski	32 742	30 852	28 218	6 029	-81,6%	1
Powiat nidzicki	199	98	61	13	-93,5%	11
Powiat olsztyński	499	999	681	157	-68,5%	10
Powiat ostródzki	2 723	2 423	2 268	516	-81,1%	6
Powiat szczycieński	709	223	656	507	-28,5%	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sfera gospodarcza

Rynek pracy w poszczególnych powiatach porównano za pomocą trzech wybranych wskaźników, takich jak liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym oraz przeciętna pensja brutto. Pierwszy wskaźnik dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 286,0 w 2021 r. i wzrósł o 23,2% względem 2014 r. Na tle analizowanych jednostek powiat olsztyński nie wypada najlepiej ani najgorzej. Największą liczbą pracujących wyróżniał się powiat bielski – 365,3 na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, co i tak było wartością niższą w porównaniu do Polski (435,2). Najniższą wartość wskaźnika odnotowano natomiast w powiecie nowosądeckim (218,8).

Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym wyniósł w 2021 r. w powiecie olsztyńskim 3,9%, co jest wskaźnikiem korzystniejszym niż w większości porównywanych powiatów. Najniższy poziom bezrobocia odnotowano w powiecie bielskim (2,2%). Szczególnie wysokie bezrobocie zarejestrowano w powiecie bartoszyckim i kętrzyńskim, gdzie udział osób bezrobotnych wyniósł kolejno 9,2% i 8,8%.

Powiat olsztyński przoduje pod względem przeciętnej miesięcznej pensji brutto, która w 2021 r. wyniosła w tym powiecie 5 206 zł. Niemal taką samą wartość odnotowano w powiecie bielskim (5 205 zł). Przeciętna pensja w powiecie olsztyńskim jest także wyższa od średniej wojewódzkiej, jednakże niższa od średniej krajowej, która w 2021 r. wyniosła 6 001 zł.

Tabela 138 Rynek pracy

Jednostka	2014	2016	2019	2021	Dynamika w latach 2014-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym						
Polska	365,8	388,1	425,1	435,2	+19,0%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	295,0	310,8	332,2	334,3	+13,3%	-
Powiat nowosądecki	184,6	190,5	205,9	218,8	+18,5%	11
Powiat bielski	307,5	329,7	365,4	365,3	+18,8%	1
Powiat elbląski	227,4	238,4	256,6	282,9	+24,4%	6
Powiat bartoszycki	210,0	228,5	229,7	230,7	+9,9%	9
Powiat kętrzyński	207,9	215,7	242,3	235,5	+13,3%	10
Powiat lidzbarski	226,1	225,9	246,5	248,0	+9,7%	8
Powiat mrągowski	261,9	278,2	294,5	299,4	+14,3%	3
Powiat nidzicki	252,4	279,2	279,7	286,8	+13,6%	4
Powiat olsztyński	232,1	245,8	276,3	286,0	+23,2%	5
Powiat ostródzki	276,6	307,5	319,3	323,7	+17,0%	2
Powiat szczycieński	243,3	258,7	271,7	271,7	+11,7%	7
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]						
Polska	8,7	6,5	4,2	4,0	-4,7 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	12,0	9,1	6,0	5,0	-7,0 pp.	-
Powiat nowosądecki	10,3	7,6	4,6	4,5	-5,8 pp.	4
Powiat bielski	5,9	4,0	1,9	2,2	-3,7 pp.	1
Powiat elbląski	14,8	12,2	8,8	7,7	-7,1 pp.	9
Powiat bartoszycki	16,6	13,5	10,7	9,2	-7,4 pp.	11
Powiat kętrzyński	15,0	13,3	8,9	8,8	-6,2 pp.	10
Powiat lidzbarski	13,6	11,8	7,7	6,0	-7,6 pp.	8
Powiat mrągowski	13,1	9,7	6,2	5,2	-7,9 pp.	7
Powiat nidzicki	11,4	7,5	4,3	2,9	-8,5 pp.	2
Powiat olsztyński	10,5	8,3	5,3	3,9	-6,6 pp.	3
Powiat ostródzki	12,8	8,8	6,4	5,0	-7,8 pp.	6
Powiat szczycieński	14,0	9,0	4,8	4,6	-9,4 pp.	5
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Przeciętna pensja brutto [zł] - podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej						
Polska	3 744	4 151	4 835	6 001	+60,3%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	3 150	3 495	4 028	5 127	+62,7%	-
Powiat nowosądecki	2 810	3 142	3 682	4 541	+61,6%	11
Powiat bielski	3 264	3 613	4 210	5 205	+59,5%	2

Powiat elbląski	2 917	3 199	3 736	4 691	+60,8%	9
Powiat bartoszycki	3 044	3 315	3 780	4 954	+62,7%	3
Powiat kętrzyński	2 816	3 165	3 715	4 881	+73,3%	5
Powiat lidzbarski	2 924	3 249	3 695	4 701	+60,8%	8
Powiat mrągowski	2 840	3 078	3 595	4 715	+66,0%	7
Powiat nidzicki	2 803	3 079	3 596	4 658	+66,2%	10
Powiat olsztyński	3 178	3 560	4 050	5 206	+63,8%	1
Powiat ostródzki	2 950	3 176	3 926	4 851	+64,4%	6
Powiat szczycieński	3 154	3 482	3 875	4 946	+56,8%	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom przedsiębiorczości mieszkańców oceniono na podstawie dwóch głównych wskaźników. Pierwszy z nich dotyczy liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 000 ludności – w przypadku powiatu olsztyńskiego, liczba ta wyniosła 106 w 2021 r. Wyższą wartość wskaźnika odnotowano jedynie w powiecie mrągowskim (113) i bielskim (118). Natomiast najmniej korzystnie wskaźnik wypadł w powiecie nidzickim (79).

Drugi wskaźnik, czyli liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców, dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 83 w 2021 r. Podobnie jak poprzednio, w tym przypadku korzystniej także wypada powiat mrągowski (85) i bielski (96). Najniższą wartością wskaźnika cechował się powiat kętrzyński, w którym liczba osób fizycznych na 1 000 mieszkańców wyniosła 56.

Tabela 139 Przedsiębiorczość

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności						
Polska	103	109	114	127	+23,3%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	83	86	89	100	+20,5%	-
Powiat nowosądecki	68	72	79	92	+35,3%	5
Powiat bielski	102	105	107	118	+15,7%	1
Powiat elbląski	64	69	73	87	+35,9%	7
Powiat bartoszycki	66	69	71	82	+24,2%	9
Powiat kętrzyński	68	70	73	82	+20,6%	10
Powiat lidzbarski	78	83	88	99	+26,9%	4
Powiat mrągowski	91	93	99	113	+24,2%	2
Powiat nidzicki	67	71	72	79	+17,9%	11
Powiat olsztyński	83	87	92	106	+27,7%	3
Powiat ostródzki	76	78	81	92	+21,1%	6
Powiat szczycieński	71	73	76	87	+22,5%	8
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności						
Polska	76	77	81	91	+19,7%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	60	61	63	72	+20,0%	-
Powiat nowosądecki	56	59	65	77	+37,5%	4

Powiat bielski	83	84	87	96	+15,7%	1
Powiat elbląski	47	51	55	67	+42,6%	5
Powiat bartoszycki	46	46	48	57	+23,9%	9
Powiat kętrzyński	48	48	50	56	+16,7%	11
Powiat lidzbarski	52	54	59	67	+28,8%	6
Powiat mrągowski	70	69	74	85	+21,4%	2
Powiat nidzicki	49	51	51	57	+16,3%	10
Powiat olsztyński	63	65	70	83	+31,7%	3
Powiat ostródzki	55	55	57	67	+21,8%	7
Powiat szczycieński	54	55	58	67	+24,1%	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dochody samorządów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2021 r. w powiecie olsztyńskim wyniosły 1 469 zł – to więcej niż w średnia dla kraju, lecz mniej niż w województwie. Na tle pozostałych jednostek, powiat olsztyński nie wypada ani najlepiej, ani najgorzej. Najwyższe dochody na mieszkańca odnotowano w powiecie nidzickim (ponad 2 tys. zł), a najniższe w powiecie bielskim (poniżej 900 zł). W 2021 r. udział dochodów własnych powiatu w dochodach ogółem był najwyższy w powiecie bielskim (58,0%), a najniższy w powiecie nidzickim (20,7%). Udział ten w powiecie olsztyńskim wyniósł 48,1%, co jest wartością wyższą na tle wszystkich powiatów ościennych i powiatu nowosądeckiego.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wskazuje jaka część budżetu przeznaczana jest na cele rozwojowe. Na przestrzeni lat 2012-2021 udział ten ulegał wahaniom we wszystkich analizowanych jednostkach. W 2021 r. w powiecie olsztyńskim na inwestycje przeznaczono 20,8% wszystkich wydatków – wyższy udział odnotowano jedynie w powiecie bartoszyckim (21,0%), natomiast taki sam w powiecie bielskim (20,8%). Najniższym udziałem wydatków inwestycyjnych charakteryzował się powiat lidzbarski (2,1%).

Tabela 140 Finanse publiczne

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Dochody na 1 mieszkańca [zł]						
Polska	868	917	1 083	1 413	+62,8%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	1 033	1 101	1 258	1 686	+63,3%	-
Powiat nowosądecki	641	796	728	968	+51,2%	10
Powiat bielski	633	684	845	886	+40,0%	11
Powiat elbląski	857	906	1 177	1 711	+99,5%	4
Powiat bartoszycki	1 018	1 258	1 309	1 913	+87,9%	2
Powiat kętrzyński	1 054	948	1 147	1 726	+63,7%	3
Powiat lidzbarski	1 420	1 752	1 291	1 661	+17,0%	6
Powiat mrągowski	1 010	1 037	1 114	1 554	+53,9%	8
Powiat nidzicki	1 082	1 144	1 243	2 257	+108,7%	1
Powiat olsztyński	884	880	1 013	1 469	+66,2%	9
Powiat ostródzki	1 084	1 118	1 478	1 707	+57,5%	5
Powiat szczycieński	1 014	1 071	1 207	1 575	+55,3%	7

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem [%]						
Polska	29,4	33,5	36,0	38,1	+8,8 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	22,8	26,8	29,5	31,6	+8,8 pp.	-
Powiat nowosądecki	30,7	26,6	37,7	39,0	+8,3 pp.	4
Powiat bielski	42,7	47,8	48,0	58,0	+15,3 pp.	1
Powiat elbląski	28,1	34,3	33,6	41,5	+13,3 pp.	3
Powiat bartoszycki	23,6	25,7	31,5	35,3	+11,7 pp.	5
Powiat kętrzyński	23,2	27,2	28,6	25,6	+2,3 pp.	10
Powiat lidzbarski	13,3	19,2	22,0	25,7	+12,4 pp.	9
Powiat mrągowski	20,9	28,2	29,6	33,5	+12,6 pp.	6
Powiat nidzicki	20,3	17,9	23,5	20,7	+0,4 pp.	11
Powiat olsztyński	34,8	42,4	46,2	48,1	+13,3 pp.	2
Powiat ostródzki	18,8	23,4	22,8	28,0	+9,2 pp.	8
Powiat szczycieński	22,2	26,7	32,3	32,1	+9,9 pp.	7
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem [%]						
Polska	12,3	14,4	20,7	15,6	+3,2 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	12,8	14,1	17,9	13,0	+0,2 pp.	-
Powiat nowosądecki	4,2	39,0	23,7	17,3	+13,1 pp.	5
Powiat bielski	24,7	32,3	38,3	20,8	-3,8 pp.	3
Powiat elbląski	5,8	14,4	18,8	16,4	+10,6 pp.	6
Powiat bartoszycki	2,9	23,3	15,7	21,0	+18,0 pp.	1
Powiat kętrzyński	17,7	11,6	25,7	19,8	+2,1 pp.	4
Powiat lidzbarski	23,7	45,6	18,1	2,1	-21,7 pp.	11
Powiat mrągowski	6,4	2,3	5,3	3,8	-2,6 pp.	9
Powiat nidzicki	2,4	8,1	7,5	11,6	+9,2 pp.	8
Powiat olsztyński	18,5	11,3	14,8	20,8	+2,3 pp.	2
Powiat ostródzki	19,5	3,1	18,1	2,5	-17,0 pp.	10
Powiat szczycieński	10,1	13,2	23,8	15,8	+5,7 pp.	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sfera przestrzenno-środowiskowa

W latach 2012-2020 liczba mieszkań przypadająca na 1 000 mieszkańców zwiększyła się we wszystkich jednostkach porównawczych. Warto zaznaczyć, że w większości powiatów zwiększenie tego wskaźnika wynika po części ze spadku liczby ludności w tym samym czasie, a nie wyłącznie nowych inwestycji mieszkaniowych. W przypadku powiatu olsztyńskiego, liczba mieszkańców wzrosła, zatem korzystna tendencja wzrostowa liczby mieszkań na 1 000 ludności wynika z powstawania nowych nieruchomości. W 2020 r. najwyższym wskaźnikiem wyróżnił się powiat kętrzyński – 385,7, jednakże może to wynikać głównie ze spadku liczby mieszkańców w tym powiecie o 7,7% w 2020 r. w stosunku do 2012 r. Natomiast najmniej mieszkań na 1 000 osób w 2020 r. przypadało w powiecie nowosądeckim (249,7).

Wskaźnik ten dla powiatu olsztyńskiego wyniósł 353,9, co było wartością średnią na tle porównywanych powiatów.

Powiat olsztyński charakteryzował się największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na jedną osobę – blisko 30 m², co przewyższa zarówno wskaźnik dla powiatów jak i województwa i kraju. Najmniejszą powierzchnię na jednego mieszkańca odnotowano w powiecie nowosądeckim (22,9 m²).

Tabela 141 Mieszkalnictwo

Jednostka	2012	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2012-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Mieszkania na 1 000 mieszkańców						
Polska	356,1	367,3	380,5	392,4	+10,2%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	339,5	350,9	363,4	375,1	+10,5%	-
Powiat nowosądecki	245,9	248,9	248,4	249,7	+1,5%	11
Powiat bielski	300,2	303,3	307,1	311,5	+3,8%	10
Powiat elbląski	300,2	308,7	319,0	326,4	+8,7%	9
Powiat bartoszycki	338,3	348,8	360,7	371,5	+9,8%	4
Powiat kętrzyński	352,1	364,5	376,8	385,7	+9,5%	1
Powiat lidzbarski	342,4	351,4	363,2	372,0	+8,6%	3
Powiat mrągowski	337,7	351,2	363,7	374,2	+10,8%	2
Powiat nidzicki	303,5	314,8	328,0	340,1	+12,1%	8
Powiat olsztyński	316,7	327,4	342,6	353,9	+11,7%	6
Powiat ostródzki	326,9	339,4	350,4	361,4	+10,6%	5
Powiat szczycieński	305,6	319,7	333,1	346,2	+13,3%	7
Jednostka	2012	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2012-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]						
Polska	25,9	27,0	28,2	29,2	+12,7%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	22,9	23,9	25,0	25,9	+13,1%	-
Powiat nowosądecki	21,7	22,4	22,6	22,9	+5,5%	11
Powiat bielski	27,4	28,0	28,8	29,5	+7,7%	2
Powiat elbląski	22,1	23,1	24,2	25,0	13,1%	8
Powiat bartoszycki	21,6	22,4	23,3	24,1	+11,6%	9
Powiat kętrzyński	21,3	22,2	23,1	23,7	+11,3%	10
Powiat lidzbarski	22,8	23,6	24,6	25,3	+11,0%	7
Powiat mrągowski	24,7	26,0	27,2	28,0	+13,4%	3
Powiat nidzicki	21,2	22,4	23,6	24,5	+15,6%	4
Powiat olsztyński	26,0	27,4	28,8	29,9	+15,0%	1
Powiat ostródzki	22,1	23,4	24,4	25,3	+14,5%	6
Powiat szczycieński	22,6	24,0	25,3	26,5	+17,3%	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział mieszkań komunalnych w zasobach mieszkaniowych ogółem uległ zmniejszeniu w latach 2013- 2020 we wszystkich jednostkach porównawczych, z czego najwięcej w powiecie szczycieńskim (- 2,1 pp.). W 2020 r. zdecydowanie najwięcej mieszkań komunalnych w stosunku do ogólnego zasobu

mieszaniowego odnotowano w powiecie lidzbarskim (8,7%). W powiecie olsztyńskim zasób komunalny wyniósł 3,6% - mniej niż w powiatach ościennych (z wyjątkiem powiatu nidzickiego), województwie i kraju. Najmniejszy udział mieszkań komunalnych cechował powiat nowosądecki (1,0%) i bielski (1,2%).

W przypadku mieszkań Towarzystw Budownictwa Społecznego, udział tego typu lokali wyniósł 0,1% w 2020 r. w powiecie olsztyńskim. To mniej niż udział dla województwa (0,5%) i Polski (0,7%). Najwyższy odsetek mieszkań TBS charakteryzuje powiat lidzbarski (2,0%), w którym udział tych mieszkań wzrósł w latach 2013-2020 o 0,2 pp. – wzrost odnotowano jeszcze w powiecie bartoszyckim (0,1 pp.). W pozostałych jednostkach nie zaszły zmiany w tym zakresie.

Tabela 142 Struktura mieszkań – wybrane wskaźniki

Jednostka	2013	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2013-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Udział mieszkań komunalnych w zasobach mieszkaniowych ogółem [%]						
Polska	6,7	6,3	5,8	5,4	-1,4 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	6,7	6,2	5,5	5,1	-1,6 pp.	-
Powiat nowosądecki	1,2	1,1	1,0	1,0	-0,2 pp.	11
Powiat bielski	1,8	1,7	1,6	1,6	-0,2 pp.	10
Powiat elbląski	4,9	4,6	4,0	3,6	-1,3 pp.	8
Powiat bartoszycki	6,9	6,4	5,6	5,3	-1,6 pp.	2
Powiat kętrzyński	6,2	5,8	5,2	4,8	-1,4 pp.	4
Powiat lidzbarski	9,8	8,5	9,0	8,7	-1,1 pp.	1
Powiat mrągowski	5,9	5,3	4,8	4,7	-1,1 pp.	3
Powiat nidzicki	5,3	5,0	3,6	3,3	-2,0 pp.	9
Powiat olsztyński	4,7	4,5	3,9	3,6	-1,1 pp.	7
Powiat ostródzki	5,1	4,9	4,4	4,1	-1,0 pp.	5
Powiat szczycieński	6,0	5,3	4,4	3,9	-2,1 pp.	6
Jednostka	2013	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2013-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Udział mieszkań TBS w zasobach mieszkaniowych ogółem [%]						
Polska	0,7	0,7	0,7	0,7	0,0 pp.	-
Województwo warmińsko-mazurskie	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0 pp.	-
Powiat nowosądecki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 pp.	-
Powiat bielski	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 pp.	-
Powiat elbląski	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 pp.	-
Powiat bartoszycki	0,5	0,4	0,6	0,6	+0,1 pp.	3
Powiat kętrzyński	1,5	1,4	1,4	1,4	0,0 pp.	2
Powiat lidzbarski	1,7	1,7	2,0	2,0	+0,2 pp.	1
Powiat mrągowski	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0 pp.	4
Powiat nidzicki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 pp.	-
Powiat olsztyński	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0 pp.	6
Powiat ostródzki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 pp.	-
Powiat szczycieński	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0 pp.	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Za dostępność mieszkań odpowiada m.in. cena lokalu w stosunku do przeciętnej pensji. W latach 2012-2020 dostępność ta zwiększyła się w większości jednostek – wyjątek stanowi tu powiat bielski i mrągowski, w których odnotowano ujemną dynamikę zmian. Oznacza to, że w tych powiatach powierzchnia mieszkania, którą można kupić za przeciętne wynagrodzenie brutto, w 2020 r. była niższa w porównaniu do 2012 r. W powiecie olsztyńskim, podobnie jak w większości powiatów, za przeciętne wynagrodzenie brutto w 2020 r. można było kupić większą powierzchnię mieszkania niż dziesięć lat wcześniej.

Powierzchnia nowo budowanych mieszkań przypadająca na jednego mieszkańca w wieku 25-34 lat w powiecie olsztyńskim w 2021 r. wyniosła 5,9 m² – o ponad 40% więcej niż w 2012 r. Wartość tego wskaźnika na tle pozostałych jednostek jest najkorzystniejsza – szczególnie mając na uwadze przyrost liczby ludności w tym powiecie w ostatnim dziesięcioleciu. Najgorzej wskaźnik wypada dla powiatu kętrzyńskiego (1,0 m²), w którym pomimo spadku liczby ludności w ostatnich latach, zanotowano także spadek wspomnianego wskaźnika (9,0%).

Tabela 143 Dostępność mieszkań

Jednostka	2012	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2012-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Powierzchnia mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [m ²]						
Polska	0,9	0,9	1,0	1,0	+13,0%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	1,0	1,1	1,1	1,1	+13,3%	-
Powiat nowosądecki	0,7	1,1	0,6	1,0	+29,9%	10
Powiat bielski	1,3	1,3	1,3	1,0	-18,4%	11
Powiat elbląski	1,3	1,4	1,6	1,6	+23,1%	4
Powiat bartoszycki	1,5	1,8	1,7	2,0	+29,1%	1
Powiat kętrzyński	1,3	1,7	1,8	1,9	+43,1%	2
Powiat lidzbarski	1,4	1,6	1,6	1,7	+25,2%	3
Powiat mrągowski	1,1	1,1	1,2	1,1	-1,9%	9
Powiat nidzicki	1,2	1,4	1,4	1,5	+25,4%	5
Powiat olsztyński	0,8	1,1	1,1	1,1	+30,8%	8
Powiat ostródzki	0,9	1,1	1,3	1,2	+25,5%	7
Powiat szczycieński	1,2	1,3	1,4	1,3	+14,2%	6
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Powierzchnia nowo budowanych mieszkań przypadająca na mieszkańca w wieku 25-34 lata [m ²]						
Polska	2,5	2,4	3,0	4,3	+75,1%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	2,2	1,8	2,1	2,8	+28,9%	-
Powiat nowosądecki	2,8	2,5	0,9	3,1	+10,4%	4
Powiat bielski	2,8	2,5	2,8	4,1	+43,6%	2

Jednostka	2012	2015	2018	2020	Dynamika w latach 2012-2020	Pozycja w rankingu (2020 r.)
Powiat elbląski	2,8	2,0	1,5	2,3	-14,9%	7
Powiat bartoszycki	0,7	1,0	0,9	1,5	+103,9%	10
Powiat kętrzyński	1,1	0,8	0,9	1,0	-9,0%	11
Powiat lidzbarski	1,0	1,2	1,9	2,1	+118,2%	9
Powiat mrągowski	2,0	2,1	1,6	2,9	+46,7%	5
Powiat nidzicki	2,2	1,9	1,8	2,2	0,0%	8
Powiat olsztyński	4,2	4,5	5,1	5,9	+40,5%	1
Powiat ostródzki	2,5	2,1	1,8	2,4	-5,0%	6
Powiat szczycieński	3,0	2,3	2,7	3,2	+7,6%	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnikami dobrze obrazującymi rozwój powiatu w sferze przestrzennej, są udziały ludności korzystającej z podstawowej infrastruktury technicznej – wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej. W 2021 r. w powiecie olsztyńskim z wodociągu korzystało 92,0% mieszkańców – o 7,5 pp. więcej niż w 2012 r. Na tle powiatów ościennych jest to nieco mniej - wyjątek stanowi powiat nidzicki, w którym udział ludności korzystającej z wodociągu był mniejszy niż w powiecie olsztyńskim. Zdecydowanie najniższą wartością wskaźnika cechował się powiat nowosądecki, w którym mniej niż 60% ludności korzysta z wodociągu. Najbardziej rozwiniętą siecią wodociągową charakteryzuje się powiat mrągowski, w którym ponad 99% mieszkańców ma dostęp do wodociągu.

Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji jest niższy w porównaniu do tych korzystających z wodociągu we wszystkich jednostkach porównawczych. Powiat olsztyński wypadł pod tym względem średnio – 67,6% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej. Część powiatów wypada zdecydowanie lepiej – przykładowo powiat ostródzki, w którym 74,0% ludności korzysta z kanalizacji. Niektóre jednostki plasują się niżej w zestawieniu od powiatu olsztyńskiego – m.in. powiat elbląski i nowosądecki, w których wskaźnik wyniósł mniej niż 50%.

W 2021 r. w powiecie olsztyńskim z sieci gazowej korzystało 35,7% mieszkańców – o 14,3 pp. więcej niż w 2012 r., co jest najwyższą, dodatnią dynamiką zmian w zestawieniu. Wskazuje to na rozwój sieci gazowej na terenie tego powiatu. W porównaniu do powiatów ościennych, udział ten jest przeciętny. Najlepiej rozwiniętą sieć gazową posiada powiat bielski, gdzie 84,4% ludności korzysta z gazu sieciowego. Powiat elbląski cechuje się natomiast najslabiej rozwiniętą siecią gazową, do której dostęp w 2021 r. miało tylko 3,1% mieszkańców.

Tabela 144 Infrastruktura techniczna

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Odsetek ludności korzystającej z wodociągu [%]						
Polska	87,8	91,8	92,0	92,4	+4,6 pp.	-
Województwo warmińsko- mazurskie	89,3	94,7	94,9	95,1	+5,8 pp.	-
Powiat nowosądecki	44,4	52,0	55,4	57,7	+13,3 pp.	11
Powiat bielski	82,8	85,3	85,9	86,7	+3,9 pp.	10
Powiat elbląski	87,5	93,7	93,9	94,8	+7,3 pp.	5
Powiat bartoszycki	89,6	95,5	95,5	95,5	+5,9 pp.	3
Powiat kętrzyński	91,9	95,0	94,8	94,9	+3,0 pp.	4
Powiat lidzbarski	87,6	94,0	93,8	93,7	+6,1 pp.	6
Powiat mrągowski	89,3	99,0	99,1	99,2	+9,9 pp.	1
Powiat nidzicki	83,7	90,7	90,7	90,8	+7,1 pp.	9
Powiat olsztyński	84,5	91,1	91,5	92,0	+7,5 pp.	8
Powiat ostródzki	91,5	95,7	95,8	95,9	+4,4 pp.	2
Powiat szczycieński	83,5	92,7	93,0	93,5	+10,0 pp.	7
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji [%]						
Polska	64,3	69,7	70,8	71,9	+7,6 pp.	-
Województwo warmińsko- mazurskie	67,7	74,0	74,4	75,1	+7,4 pp.	-
Powiat nowosądecki	28,3	39,4	45,6	49,6	+21,3 pp.	10
Powiat bielski	38,5	52,4	54,1	56,5	+18,0 pp.	9
Powiat elbląski	40,0	48,0	48,3	49,4	+9,4 pp.	11
Powiat bartoszycki	62,1	69,2	68,9	70,0	+7,9 pp.	4
Powiat kętrzyński	67,9	72,5	72,0	72,3	+4,4 pp.	3
Powiat lidzbarski	61,2	64,7	63,5	63,8	+2,6 pp.	6
Powiat mrągowski	67,3	73,7	74,8	75,3	+8,0 pp.	1
Powiat nidzicki	56,2	62,9	62,6	62,4	+6,2 pp.	8
Powiat olsztyński	55,7	64,4	66,0	67,6	+11,9 pp.	5
Powiat ostródzki	65,9	72,2	72,8	74,0	+8,1 pp.	2
Powiat szczycieński	54,8	60,7	61,4	62,5	+7,7 pp.	7
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej [%]						
Polska	52,4	52,1	52,3	54,8	+2,4 pp.	-
Województwo warmińsko- mazurskie	43,1	42,7	43,1	42,8	-0,3 pp.	-
Powiat nowosądecki	47,0	46,9	49,2	55,5	+8,5 pp.	2
Powiat bielski	76,8	76,9	78,9	84,4	+7,6 pp.	1
Powiat elbląski	1,8	2,0	2,7	3,1	+1,3 pp.	11
Powiat bartoszycki	42,5	42,3	42,8	41,5	-1,0 pp.	5
Powiat kętrzyński	48,9	49,2	50,3	52,2	+3,3 pp.	3

Powiat lidzbarski	21,5	24,3	24,2	23,8	+2,3 pp.	10
Powiat mrągowski	42,8	42,4	42,6	42,6	-0,2 pp.	4
Powiat nidzicki	35,2	35,4	35,4	36,2	+1,0 pp.	7
Powiat olsztyński	21,4	25,8	31,5	35,7	+14,3 pp.	8
Powiat ostródzki	39,2	39,3	39,4	37,7	-1,5 pp.	6
Powiat szczycieński	34,9	34,1	33,2	34,5	-0,4 pp.	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zużycie wody z wodociągów na jednego korzystającego, w powiecie olsztyńskim wzrosło o 5,7% w latach 2012-2021, wynosząc 33,4 m³ w 2021 r. To dość zbliżona wartość od tych notowanych dla innych powiatów. Wyjątkiem jest powiat nowosądecki, wyróżniający się szczególnie niskim zużyciem wody – w 2021 r. na jednego korzystającego zużyto 21,2 m³ wody.

Na tle powiatów ościennych, powiat olsztyński cechuje się najwyższym zużyciem energii elektrycznej w przeliczeniu na jednego odbiorcę. W 2021 r. było to 1 895 kWh – wyższe wartości odnotowano w trzech powiatach takich jak bielski, nowosądecki i elbląski. Można zatem zauważyć, że powiaty okalające duże miasto cechują się wyższym zużyciem energii elektrycznej.

Tabela 145 Zużycie wody i energii elektrycznej

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m ³]						
Polska	35,5	35,1	36,2	36,4	+2,5%	-
Województwo warmińsko- mazurskie	34,1	33,3	33,9	34,2	+0,3%	-
Powiat nowosądecki	24,3	19,1	20,2	21,2	-12,8%	1
Powiat bielski	31,8	30,6	31,8	32,2	+1,3%	3
Powiat elbląski	32,5	31,4	31,0	33,0	1,5%	5
Powiat bartoszycki	32,4	31,7	31,0	31,5	-2,8%	2
Powiat kętrzyński	36,9	37,1	34,6	35,4	-4,1%	10
Powiat lidzbarski	29,7	30,0	32,0	34,7	+16,8%	8
Powiat mrągowski	35,2	34,2	36,9	35,8	+1,7%	11
Powiat nidzicki	33,2	31,4	31,9	33,0	-0,6%	4
Powiat olsztyński	31,6	32,6	33,5	33,4	+5,7%	6
Powiat ostródzki	33,8	33,8	32,9	33,9	+0,3%	7
Powiat szczycieński	32,5	31,4	34,2	35,3	+8,6%	9
Jednostka	2020		2021		Dynamika w latach 2020- 2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę [kWh]						
Polska	1 752		1 742		-0,6%	-
Województwo warmińsko- mazurskie	1 664		1 603		-3,7%	-
Powiat nowosądecki	1 872		1 914		+2,2%	9
Powiat bielski	2 001		1 984		-0,8%	10
Powiat elbląski	2 248		2 239		-0,4%	11
Powiat bartoszycki	1 542		1 467		-4,9%	1

Powiat kętrzyński	1 444	1 469	+1,8%	2
Powiat lidzbarski	1 565	1 625	+3,8%	4
Powiat mrągowski	1 690	1 648	-2,5%	6
Powiat nidzicki	1 694	1 653	-2,4%	7
Powiat olsztyński	2 048	1 895	-7,5%	8
Powiat ostródzki	1 681	1 634	-2,8%	5
Powiat szczycieński	1 644	1 596	-2,9%	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnim dziesięcioleciu, liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców uległa zwiększeniu we wszystkich jednostkach porównawczych. Z jednej strony może wskazywać to na rosnącą zamożność mieszkańców, z drugiej jednak na niską atrakcyjność komunikacji publicznej, która wymusza korzystanie z własnego środka transportu. W powiecie olsztyńskim w 2020 r. wskaźnik liczby samochodów na 1 000 mieszkańców wyniósł 631,0 – o 36,6% więcej niż w 2012 r. Zarówno wartość wskaźnika jak i jego dynamika jest niższa niż większości analizowanych powiatów. Możliwe, że związane to jest z rozwojem publicznej komunikacji zbiorowej na terenie powiatu olsztyńskiego. Najniższą wartością wskaźnika wyróżniał się powiat nowosądecki (505,7), natomiast najwyższą powiat elbląski (719,1).

Liczba przystanków autobusowych przypadających na 1 km² powierzchni powiatu wskazuje na zagęszczenie infrastruktury komunikacyjnej. Najwyższą wartością wskaźnika cechował się powiat bielski, w którym w 2021 r. na km² przypadało 1,3 przystanka. Powiat olsztyński plasuje się w połowie zestawienia – wskaźnik wyniósł w tym przypadku 0,3. Najgorzej wypadł powiat szczycieński, w którym na km² przypada tylko 0,1 przystanka.

Tabela 146 Transport

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Samochody osobowe na 1 000 ludności						
Polska	486,4	539,1	610,0	679,3	+39,7%	-
Województwo warmińsko-mazurskie	433,5	483,2	546,2	617,1	+42,4%	-
Powiat nowosądecki	363,0	397,4	447,6	505,7	+39,3%	1
Powiat bielski	515,1	556,5	607,5	657,8	+27,7%	6
Powiat elbląski	476,6	544,7	631,0	719,1	+50,9%	11
Powiat bartoszycki	452,1	513,5	580,5	662,4	+46,5%	8
Powiat kętrzyński	423,1	477,4	534,9	599,1	+41,6%	3
Powiat lidzbarski	456,4	517,1	582,6	661,7	+45,0%	7
Powiat mrągowski	423,4	462,5	519,5	587,5	+38,8%	2
Powiat nidzicki	427,2	483,5	559,7	647,8	+51,6%	5
Powiat olsztyński	462,0	510,9	567,8	631,0	+36,6%	4
Powiat ostródzki	447,2	512,0	584,7	670,3	+49,9%	10
Powiat szczycieński	451,7	506,8	581,5	662,4	+46,6%	9

Jednostka	2018	2019	2020	2021	Dynamika w latach 2018-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Liczba przystanków autobusowych i trolejbusowych przypadająca na 1 km ² (ogółem)						
Polska	0,5	0,5	0,5	0,6	+0,1	-
Województwo warmińsko-mazurskie	0,2	0,2	0,2	0,3	+0,1	-
Powiat nowosądecki	0,7	0,7	0,7	0,8	+0,1	2
Powiat bielski	1,2	1,3	1,3	1,3	+0,1	1
Powiat elbląski	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	-
Powiat bartoszycki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Powiat kętrzyński	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Powiat lidzbarski	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	-
Powiat mrągowski	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Powiat nidzicki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Powiat olsztyński	0,2	0,3	0,3	0,3	+0,1	3
Powiat ostródzki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Powiat szczycieński	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Alternatywnym środkiem transportu jest rower – z tego względu wybrano także wskaźnik długości dróg rowerowych przypadających na 100 km² powiatu. Pod tym względem przoduje powiat bielski, w którym wskaźnik w 2021 r. wyniósł 5,8 km. W powiecie olsztyńskim na 100 km² przypada 2,1 km ścieżek rowerowych. Powiat olsztyński nie wypadł zatem najkorzystniej – w większości powiatów, wskaźnik w 2021 r. był wyższy. We wszystkich jednostkach porównawczych wartość wskaźnika zwiększyła się w ostatnim dziesięcioleciu, co świadczy o rozwoju w tym zakresie.

Tabela 147 Transport rowerowy – wybrany wskaźnik

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Drogi dla rowerów na 100 km ² [km]						
Polska	2,2	3,5	4,5	5,9	+3,7	-
Województwo warmińsko-mazurskie	1,0	2,0	2,3	3,1	+2,0	-
Powiat nowosądecki	0,2	0,4	1,4	3,2	+3,0	3
Powiat bielski	2,6	4,9	5,3	5,8	+3,2	1
Powiat elbląski	0,2	1,6	1,6	2,4	+2,2	7
Powiat bartoszycki	0,3	1,7	1,2	1,5	+1,2	11
Powiat kętrzyński	0,3	3,4	3,5	3,4	+3,1	2
Powiat lidzbarski	1,4	4,4	2,6	2,8	+1,5	6
Powiat mrągowski	0,7	1,0	1,3	2,0	+1,2	9
Powiat nidzicki	1,3	1,4	2,5	3,0	+1,7	4
Powiat olsztyński	0,3	0,4	0,8	2,1	+1,8	8
Powiat ostródzki	0,2	0,5	0,8	1,6	+1,3	10
Powiat szczycieński	0,9	0,8	1,0	2,9	+2,0	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2021 r. w powiecie olsztyńskim wyniósł 0,1%. Na innych tle powiatów jest to szczególnie mało. Najwyższym udziałem zieleni cechuje się powiat nowosądecki, w którym udział ten wyniósł 3,32%.

Warto także przyrzeć się poziomowi lesistości powiatów. Powiat olsztyński, pomimo niskiego udziału powierzchni zieleni, charakteryzuje się dość wysokim poziomem lesistości – lasy obejmują niecałe 40% powierzchni powiatu. Jest to wyższa lesistość niż w większości powiatów. Wyższy udział lasów odnotowano jedynie w powiecie nowosądeckim, nidzickim oraz szczycieńskim.

Odsetek odpadów zebranych selektywnie w stosunku do odpadów ogółem z gospodarstw domowych w 2021 r. w powiecie olsztyńskim wyniósł 39,3% - to mniej w porównaniu do większości analizowanych jednostek. Najwyższym udziałem odpadów zbieranych selektywnie wyróżnia się powiat bielski, w którym w 2021 r. wyniósł on blisko 68%.

Tabela 148 Środowisko

Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział powierzchni terenów zieleni ³³ w powierzchni ogółem [%]						
Polska	0,55	0,56	0,58	0,58	+0,03 pp.	-
Województwo warmińsko- mazurskie	0,27	0,27	0,28	0,29	+0,02 pp.	-
Powiat nowosądecki	3,31	3,33	3,32	3,32	+0,01 pp.	1
Powiat bielski	0,62	0,66	0,68	0,69	+0,07 pp.	2
Powiat elbląski	0,16	0,16	0,18	0,17	+0,01 pp.	7
Powiat bartoszycki	0,24	0,24	0,26	0,27	+0,03 pp.	3
Powiat kętrzyński	0,21	0,22	0,23	0,23	+0,02 pp.	6
Powiat lidzbarski	0,33	0,23	0,23	0,24	-0,09 pp.	5
Powiat mrągowski	0,25	0,25	0,26	0,26	+0,01 pp.	4
Powiat nidzicki	0,12	0,14	0,14	0,14	+0,02 pp.	9
Powiat olsztyński	0,07	0,08	0,09	0,10	+0,03 pp.	10
Powiat ostródzki	0,16	0,16	0,17	0,17	+0,01 pp.	8
Powiat szczycieński	0,10	0,09	0,10	0,10	0,00 pp.	11
Jednostka	2012	2015	2018	2021	Dynamika w latach 2012-2021	Pozycja w rankingu (2021 r.)
Lesistość [%]						
Polska	29,3	29,5	29,6	29,6	+0,3 pp.	-
Województwo warmińsko- mazurskie	30,9	31,2	31,6	31,7	+0,8 pp.	-
Powiat nowosądecki	43,7	43,9	44,0	44,2	+0,5 pp.	2
Powiat bielski	27,6	27,6	27,4	27,3	-0,3 pp.	8
Powiat elbląski	19,2	19,6	19,9	19,9	+0,7 pp.	10
Powiat bartoszycki	23,5	23,7	24,5	24,8	+1,3 pp.	9
Powiat kętrzyński	16,8	16,8	17,0	17,3	+0,5 pp.	11
Powiat lidzbarski	27,4	27,7	28,2	29,2	+1,8 pp.	7

³³ Według GUS tereny zielone to: parki, zieleńce, zieleń osiedlowa i uliczna, cmentarze oraz lasy gminne.

Powiat mrągowski	31,4	31,6	31,8	31,8	+0,4 pp.	5
Powiat nidzicki	38,9	39,3	40,0	40,2	+1,3 pp.	3
Powiat olsztyński	37,7	38,1	39,0	39,2	+1,5 pp.	4
Powiat ostródzki	30,0	30,5	30,9	31,1	+1,1 pp.	6
Powiat szczycieński	49,6	50,1	50,5	50,7	+1,1 pp.	1
Jednostka	2017	2019	2021	Dynamika w latach 2017-2021		Pozycja w rankingu (2021 r.)
Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem z gospodarstw domowych [%]						
Polska	29,6	34,0	42,9	+13,30 pp.		-
Województwo warmińsko-mazurskie	20,4	24,9	40,1	+19,70 pp.		-
Powiat nowosądecki	33,8	40,7	42,8	+9,00 pp.		5
Powiat bielski	56,5	64,7	67,9	+11,40 pp.		1
Powiat elbląski	24,7	30,3	41,1	+16,40 pp.		6
Powiat bartoszycki	17,0	28,5	37,6	+20,60 pp.		9
Powiat kętrzyński	51,6	41,0	39,6	-12,00 pp.		7
Powiat lidzbarski	18,7	21,4	36,4	+17,70 pp.		10
Powiat mrągowski	17,6	22,2	30,8	+13,20 pp.		11
Powiat nidzicki	50,0	45,1	46,7	-3,30 pp.		2
Powiat olsztyński	16,4	22,9	39,3	+22,90 pp.		8
Powiat ostródzki	8,5	9,7	44,1	+35,60 pp.		3
Powiat szczycieński	23,3	30,2	44,7	+21,40 pp.		4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównanie powiatów – wnioski dotyczące powiatu olsztyńskiego

- Korzystna sytuacja demograficzna – powiat olsztyński cechował się najwyższym przyrostem ludności w analizowanym dziesięcioleciu oraz niskim udziałem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym wypada najlepiej na tle porównywanych powiatów.
- Wysokie saldo migracji – znacznie wyższe niż w pozostałych powiatach. Wskazuje to na wysoką atrakcyjność osiedleńczą powiatu, wynikającą przede wszystkim z bliskiego położenia względem miasta wojewódzkiego. Zarówno mieszkańcy Olsztyna jak i przybyli z innych powiatów, chętnie osiedlają się na terenie powiatu olsztyńskiego – szczególnie na obszarach wiejskich.
- Ujemny przyrost naturalny – wszystkie powiaty znajdujące się w powyższej analizie porównawczej, notują ujemny przyrost naturalny. Wyjątkiem jest powiat nowosądecki, w którym w 2021 r. odnotowano dodatni przyrost w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, który mimo to i tak był dość niski. Problem z przyrostem naturalnym występuje w większości powiatów w kraju – jest to tendencja, która będzie postępować.
- Rozwój trzeciego sektora – liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do liczby ludności jest najwyższa w powiecie olsztyńskim. Ponadto obserwowany jest wzrost

liczby wspomnianych organizacji pozarządowych w ostatnim dziesięcioleciu, co świadczy o rozwoju tego rodzaju aktywności społecznej.

- Rozwój oferty żłobkowej i przedszkolnej – powiat olsztyński wyróżnia się największym odsetkiem dzieci objętych opieką żłobkową. Zarówno w przypadku oferty żłobkowej jak i przedszkolnej odnotowano w tym powiecie stosunkowo wysoką, dodatnią dynamikę zmian w analizowanym okresie. Wskazuje to na systematyczny rozwój oferty opiekuńczo-edukacyjnej.
- Stosunkowo niski poziom ubóstwa – liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w powiecie olsztyńskim jest niższa w porównaniu do powiatów ościennych, powiatu nowosądeckiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. Korzystniejsza sytuacja została odnotowana jedynie w powiecie bielskim.
- Potrzeba rozwijania bazy turystycznej – powiat olsztyński cechuje się znacznym potencjałem turystycznym. W 2021 r. liczba udzielonych noclegów w stosunku do liczby mieszkańców była wysoka w porównaniu do powiatów ościennych – lepiej wypadł jedynie powiat mrągowski będący szczególnie popularnym ośrodkiem turystycznym w regionie. Na tle pozostałych powiatów, więcej noclegów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców udzielono jedynie w powiecie nowosądeckim.
- Dobra sytuacja gospodarcza – w powiecie olsztyńskim dane dotyczące liczby pracujących oraz bezrobotnych kształtują się na przeciętnym poziomie względem pozostałych jednostek porównawczych. Warto zaznaczyć, że najwyższą średnią pensję brutto w 2021 r. odnotowano w powiecie olsztyńskim – niemal identyczną jak w powiecie bielskim. Korzystnie wypadają także wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych prowadzących własną działalność.
- Przeciętna sytuacja budżetowa – dochody powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca były przeciętne w stosunku do pozostałych powiatów. Natomiast udział dochodów własnych powiatu w dochodach ogółem był wyższy na tle innych jednostek – z wyjątkiem powiatu bielskiego.
- Konieczność rozwoju zasobów mieszkaniowych – dotyczy przede wszystkim mieszkań komunalnych oraz społecznych (np. TBS). Odsetek tego typu mieszkań w zasobach powiatu jest niski – ze względu na ogólnoswiatowy kryzys gospodarczy, inflację i trudności w uzyskaniu kredytu można spodziewać się wzrostu popytu na tego typu mieszkania. Na tle pozostałych powiatów, powiat olsztyński wypada średnio.
- Potrzeba rozwoju komunikacji publicznej – pod względem liczby samochodów osobowych przypadających na 1 000 mieszkańców, powiat olsztyński wypada średnio. Wskaźnik ten jest jednak niższy na tle większości powiatów, podobnie jak jego wzrost. Dalszy rozwój komunikacji

publicznej jest istotny dla podniesienia jakości życia mieszkańców. Ważna jest także budowa nowych ścieżek rowerowych tworzących spójną sieć połączeń.

Porównanie gmin powiatu olsztyńskiego

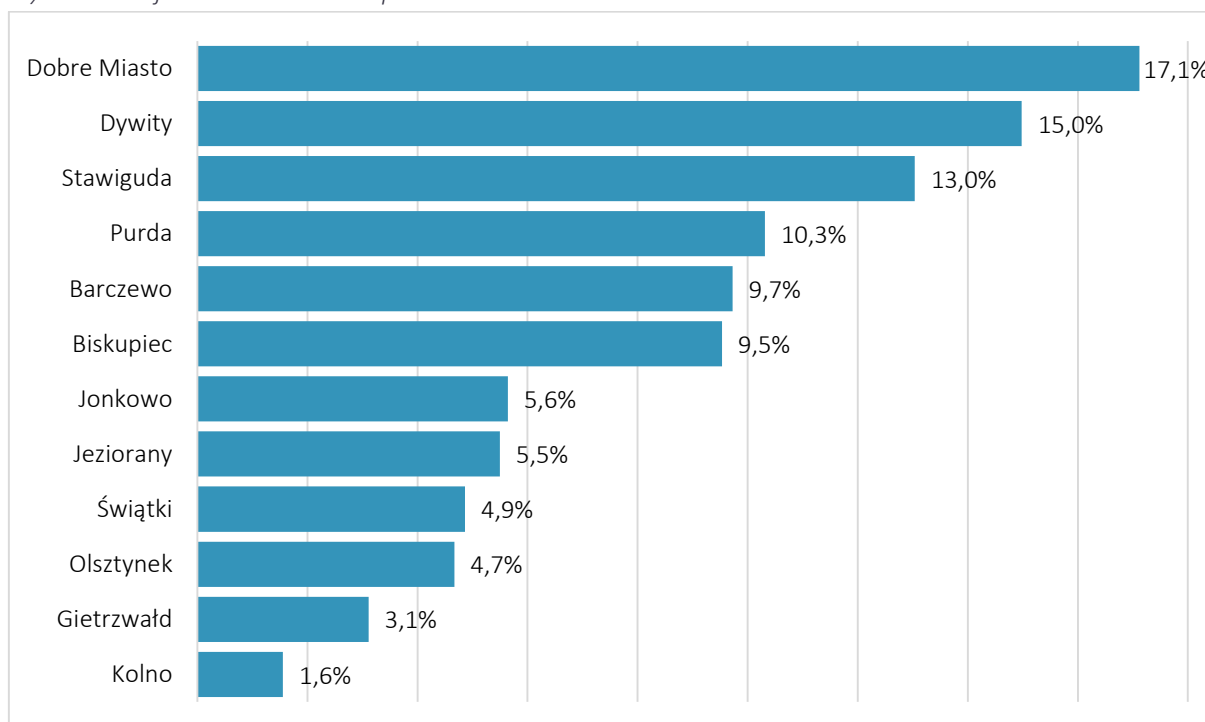
- Wyraźne różnice demograficzne – gminy sąsiadujące z miastem Olsztyn, cechują się dodatnią dynamiką zmian liczby ludności w ostatnim dziesięcioleciu. Szczególnie korzystny trend dotyczy Gminy Stawiguda oraz Gminy Dywity, które odnotowały najwyższy przyrost liczby ludności w analizowanym okresie. Świadczy to o wysokiej atrakcyjności osiedleńczej tych gmin, czego powodem jest przede wszystkim bliskość miasta wojewódzkiego. Natomiast w gminach peryferyjnych systematycznie ubywa mieszkańców. W najgorzej sytuacji znajduje się Gmina Kolno, w której zarówno przyrost naturalny jak i saldo migracji utrzymują się od lat na poziomie ujemnym.
- Występujące zjawisko suburbanizacji – które występuje zarówno w obrębie gmin jak i całego powiatu. Ludność z obszarów miejskich przenosi się na tereny wiejskie – populacja mieszkańców miast w powiecie olsztyńskim zmniejszyła się w okresie 2012-2021, a populacja obszarów wiejskich znacząco wzrosła. Szczególnie szybko wyludniają się dwa miasta w powiecie – Jeziorany oraz Dobre Miasto. Wyjątek stanowi miasto Barczewo, które jako jedyne w powiecie olsztyńskim odnotowało przyrost liczby mieszkańców. Suburbanizacja zachodzi także w obrębie całego powiatu – gminy przylegające do Olsztyna, cechują się najwyższym przyrostem ludności, gdy w Olsztynie notowany jest spadek liczby mieszkańców. Prawdopodobnie osoby z Olsztyna osiedlają się w okolicznych gminach, które są dla nich atrakcyjnym miejscem do zamieszkania.
- Starzenie się lokalnej społeczności – wzrost udziału osób w wieku 65 lat i więcej dotyczy wszystkich gmin w powiecie. Największym odsetkiem osób starszych cechuje się Gmina Biskupiec oraz Gmina Dobre Miasto. Proces starzenia zachodzi znacznie szybciej na obszarze miejskim, w którym, jak już wspomniano, notuje się systematyczny spadek liczby ludności. Najmłodszą populacją wyróżnia się Gmina Stawiguda oraz Gmina Świątki.
- Zróżnicowana aktywność społeczna – obrazują to wskaźniki odnoszące się do liczby podmiotów trzeciego sektora działających na terenie gminy, udziału aktywnych seniorów uczestniczących w zajęciach Uniwersytetów Trzeciego Wieku i klubach seniora oraz odsetka osób udzielających się w grupach artystycznych. Mając na uwadze zmiany liczby ludności, gminą o największej aktywności jest Gmina Stawiguda. We wszystkich gminach powiatu odnotowano wzrost liczby stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w stosunku do liczby mieszkańców. Wyjątek stanowi Gmina Kolno, w której pomimo zmniejszenia się liczby ludności, liczba podmiotów trzeciego sektora w przeliczeniu na 1 000 osób, także uległa zmniejszeniu. Gmina ta cechuje się zatem szczególnie niską aktywnością społeczną.

- Różnice w ofercie żłobkowej i przedszkolnej – odsetek dzieci objętych opieką żłobkową i wychowaniem przedszkolnym był zróżnicowany w obrębie powiatu. Gminą o najlepiej rozwiniętej bazie żłobkowej i przedszkolnej jest Gmina Dywity i Gmina Stawiguda. W tym przypadku Gmina Kolno także wypada najgorzej – cechuje się niskim odsetkiem dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz brakiem oferty żłobkowej. Poza tą gminą, brak żłobków odnotowano również w Gminie Purda i Gminie Jeziorany.
- Rozwój gospodarczy – niemal wszystkie gminy notują korzystne zmiany w zakresie liczby osób pracujących, zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz poziomu bezrobocia. Najgorzej wskaźniki gospodarcze kształtują się dla Gminy Kolno, która odstaje pod tym względem od pozostałych gmin. Szczególnie dobra sytuacja dotyczy natomiast Gminy Olsztynek, Gminy Stawiguda oraz Gminy Dywity.
- Zróżnicowany potencjał turystyczny – południowa część powiatu cechuje się lepiej rozwiniętą bazą noclegową, szczególnie pozytywnie wyróżnia się Gmina Olsztynek. Część gmin posiada niewielki zasób miejsc noclegowych. Mimo to, większość gmin w powiecie ma szansę rozwoju turystycznego m.in. ze względu na atrakcyjne położenie geograficzne oraz środowisko naturalne. Warto także wspomnieć o Szlaku Świętej Warmii przebiegającym przez teren powiatu.
- Potrzeba rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej – część gmin powiatu cechuje się wyjątkowo niskim udziałem ludności korzystającej z infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Niekorzystnie wypada przede wszystkim Gmina Świątki, cechująca się najniższym poziomem skanalizowania. Najwyższy poziom rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej odnotowano w Gminie Stawiguda. W przypadku sieci gazowej, część gmin nie posiada takiej infrastruktury. Pod tym względem pozytywnie wyróżnia się Gmina Olsztynek, w której ponad połowa mieszkańców korzysta z gazu sieciowego.

19. Wyniki badania ankietowego

W badaniu ankietowym udział wzięło 520 badanych z powiatu olsztyńskiego. Największy odsetek badanych to mieszkańcy gmin Dobre Miasto (17,1%), Dywity (15%) oraz Stawiguda (13%). Mieszkańcy tych gmin stanowią łącznie ponad 45% wszystkich uczestników badania. Najmniejszy odsetek respondentów stanowili mieszkańcy gmin Kolno (1,6%) oraz Gietrzwałd (3,1%). Należy pamiętać, że gminy Dobre Miasto, Dywity oraz Stawiguda należą do tych o największej liczbie mieszkańców, podczas gdy gmina Kolno jest gminą o najmniejszej liczbie mieszkańców w powiecie olsztyńskim.

Wykres 90 Miejsce zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Analiza wybranych parametrów charakteryzujących gminy powiatu olsztyńskiego pozwoliła na wyodrębnienie grupy gmin ze względu na czynniki je różnicujące i koncentrujące się na ich specyfice. Czynniki różnicujące gminy, decydujące o ich przyporządkowaniu do konkretnej grupy, to: rodzaj gminy, związek gminy z miastem Olsztyn jako stolicą regionu, profil społeczno-gospodarczy gminy oraz dominujące w gminach branże. Wykorzystanie w analizach wyodrębnionych grup gmin pozwala na wielowymiarowy opis danych zgromadzonych w trakcie realizacji badań ankietowych w odniesieniu do wybranych zagadnień podejmowanych w badaniu.

Grupa I

W grupie pierwszej umieszczone zostały gminy Stawiguda, Jonkowo, Dywity i Barczewo. Wszystkie te gminy graniczą z Olsztynem, który istotnie i wielowymiarowo na nie oddziałuje. Gminy przylegające do Olsztyna cechują się najwyższym przyrostem ludności, co świadczy o ich atrakcyjności osiedleńczej,

co z kolei powoduje spadek liczby mieszkańców w mieście Olsztyn. Gminy Stawiguda, Jonkowo, Dywity i Barczewo stanowią obszary podmiejskie, będące często także miejscem zamieszkania osób pracujących w Olsztynie. Profil wszystkich gmin z grupy pierwszej charakteryzuje się połączeniem komponentów przemysłowego z rolniczym lub usługowym. W gminach Jonkowo i Dywity dominują branże takie, jak: rolnictwo, branża handlowo-usługowa i produkcyjna. Natomiast w gminie Stawiguda dominują branże takie, jak: handlowo-usługowa, transportowa, budowlana, restauracyjno-hotelowa, a w gminie Barczewo dodatkowo także produkcja rolno – spożywcza oraz turystyka. W tej grupie gmin dochody na jednego mieszkańca należą do najwyższych w powiecie.

Grupa II

Grupa druga wyodrębniona została poprzez połączenie gmin Gietrzwałd, Purda, Jeziorany, Kolno oraz Świątki. Są to gminy wiejskie (poza gminą Jeziorany, która jest gminą miejsko-wiejską) o profilu wyłącznie rolniczym lub rolniczo-turystycznym. Taki profil wynika z dominujących profili działalności realizowanych w tych gminach - działalności rolniczej oraz agroturystycznej. Pomimo tego, że gminy Gietrzwałd i Purda graniczą z miastem Olsztyn, ich profil nie pozwala na przyporządkowanie ich do gmin z grupy pierwszej. Przekłada się to także na to, że gminy te mają zbliżony poziom dochodów na jednego mieszkańca, choć jest on niższy, niż w przypadku pozostałych gmin sąsiadujących z Olsztynem, co wynika z profilu tych gmin. Pozostałe trzy gminy – Jeziorany, Kolno i Świątki należą do kategorii gmin o najniższych dochodach na jednego mieszkańca w powiecie olsztyńskim.

Grupa III

Gminy wchodzące w skład grupy trzeciej to Olsztynek, Biskupiec oraz Dobre Miasto. W gminie Olsztynek dominują branże: rolnictwo, leśnictwo, rybactwo, przetwórstwo przemysłowe i budownictwo, w gminie Dobre Miasto: przetwórstwo, transport i gospodarka magazynowa, działalność usługowa, rolnictwo oraz budownictwo, a w gminie Biskupiec: przemysł meblarski, branża produkcyjna, budowlana i handlowo-usługowa. Gminy te są zbliżone pod względem dochodów na mieszkańca. Grupa trzecia jest wewnątrz najbardziej zróżnicowana ze względu na profil tworzących ją gmin. Są to gminy miejsko-wiejskie, które nie graniczą bezpośrednio z miastem Olsztyn, przez co oddziaływanie miasta na nie jest słabsze i jednocześnie, m.in. ze względu na odległość od Olsztyna nie mogą spełniać wobec miasta takiej roli, jak gminy z grupy pierwszej. Pomimo występowania komponentu rolniczego dominujące w tych gminach branże nie pozwalają włączyć ich do grupy drugiej, w której element rolniczy ma charakter dominujący i kształtuje również charakter oferty turystycznej tych gmin.

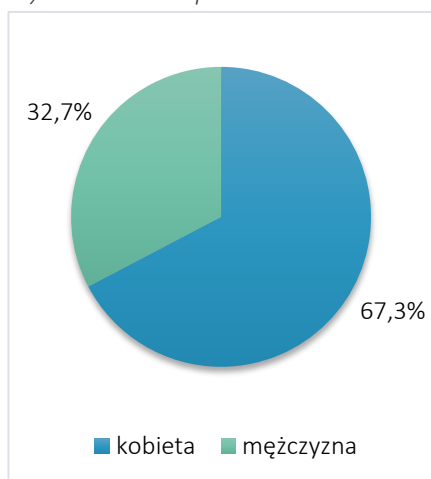
Tabela 149 Wyodrębnione grupy gmin w powiecie olsztyńskim

	Gmina	Dominuje profil	Dominujące branże	Dochód na mieszkańca PLN w 2022 roku
Grupa I	Stawiguda wiejska podmiejska z dużym oddziaływaniem m. Olsztyn stolicy regionu	przemysłowo-usługowy sypialnia Olsztyna	handlowo-usługowa transportowa budowlana restauracyjno-hotelowa,	3216,87
	Jonkowo wiejska podmiejska z dużym oddziaływaniem m. Olsztyn stolicy regionu	rolniczo-przemysłowy Sypialnia Olsztyna	rolnictwo, handlowo-usługowa, produkcyjna	2603,79
	Dywity wiejska podmiejska z dużym oddziaływaniem m. Olsztyn stolicy regionu	rolniczo-przemysłowy sypialnia Olsztyna	rolnictwo, handlowo-usługowa produkcyjna,	2416,04
	Barczewo miejsko-wiejskie z dużym oddziaływaniem m. Olsztyn stolicy regionu	rolniczo-przemysłowy	przemysł meblarski transport, budownictwo, produkcja dla przemysłu, produkcja rolno – spożywcza, turystyka	1700,55
Grupa II	Gietrzwałd wiejska	turystyczno-rolniczy	rolnictwo, agroturystyka, działalność produkcyjno- usługowa,	2293,02
	Purda wiejska	turystyczno-rolniczy	rolnictwo, agroturystyka, działalność produkcyjno- usługowa,	2226,70
	Jeźiorany miejsko-wiejskie	rolniczy	rolnictwo	1357,53
	Kolno wiejska	rolniczy	rolnictwo	1265,84
	Świątki wiejska	rolniczy	agroturystyka, produkcja rolno-spożywcza,	1332,25
Grupa III	Olsztynek miejsko-wiejskie	przemysłowo-turystyczny	rolnictwo, leśnictwo, rybactwo, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo	2192,85
	Biskupiec miejsko-wiejskie	rolniczo-przemysłowy	przemysł meblarski, produkcyjna budowlana, handlowo- usługowa	1796,72
	Dobre Miasto miejsko-wiejskie	rolniczo-usługowy	przetwórstwo, transport i gospodarka magazynowa, działalność usługowa, rolnictwo, budownictwo	1535,88

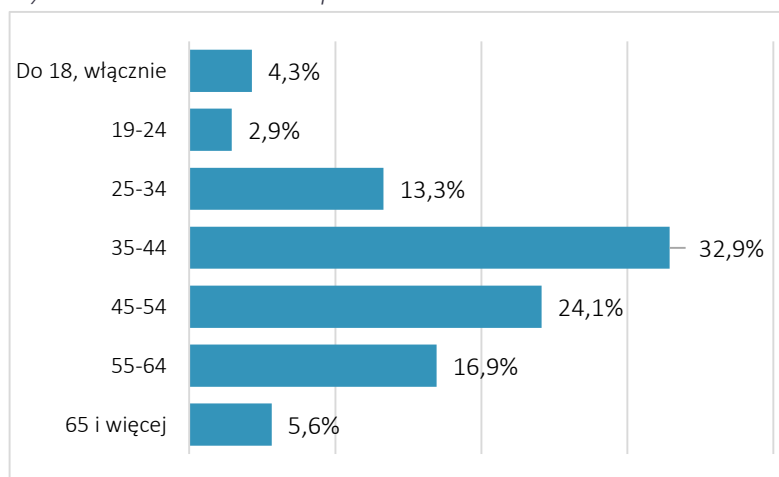
Źródło: Opracowanie na podstawie <https://baza.paih.gov.pl/>

Wyniki badania ankietowego należy także interpretować w odniesieniu do podstawowych charakterystyk społeczno-demograficznych badanych. W badaniu kobiety były reprezentowane liczniej niż mężczyźni i stanowiły 67,3%, natomiast mężczyźni stanowili 32,7% ogółu badanych. Najliczniejszą kategorią badanych były osoby w wieku 35-44 lata (32,9%) oraz w wieku 45-54 lata (24,1%). Najmniejszy odsetek respondentów stanowiły osoby w wieku 19-24 lata (2,9%) oraz osoby do 18 roku życia (4,3%), a także osoby w wieku powyżej 64 lat (5,6%). Respondenci reprezentujący te trzy kategorie wiekowe stanowili łącznie niespełna 13% badanych.

Wykres 91 Płeć respondentów

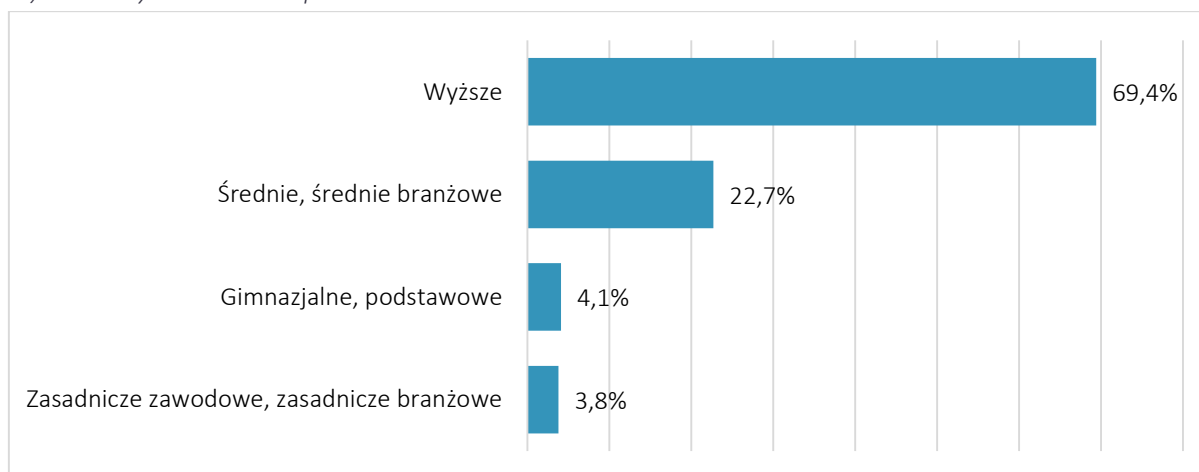
Wykres 92 Struktura wieku respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Zdecydowana większość badanych legitymuje się wykształceniem wyższym (69,4%). Osoby z wykształceniem średnim lub średnim branżowym stanowiły 22,7% ogółu badanych. Najmniejszy odsetek stanowili respondenci posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe (3,8%) oraz wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne (4,1%).

Wykres 93 Wykształcenie respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Większość badanych to osoby pracujące (73,9%), a druga pod względem liczebności kategoria badanych to emeryci i renciści, którzy stanowili 10,1% ogółu uczestników badania. Najrzadziej reprezentowani w badaniu byli rolnicy (1,2%) oraz bezrobotni (1,8%). Warto również wspomnieć, że 5,3% badanych to osoby prowadzące działalność gospodarczą, 4,5% to uczniowie i studenci natomiast 2,5% to osoby zajmujące się domem.

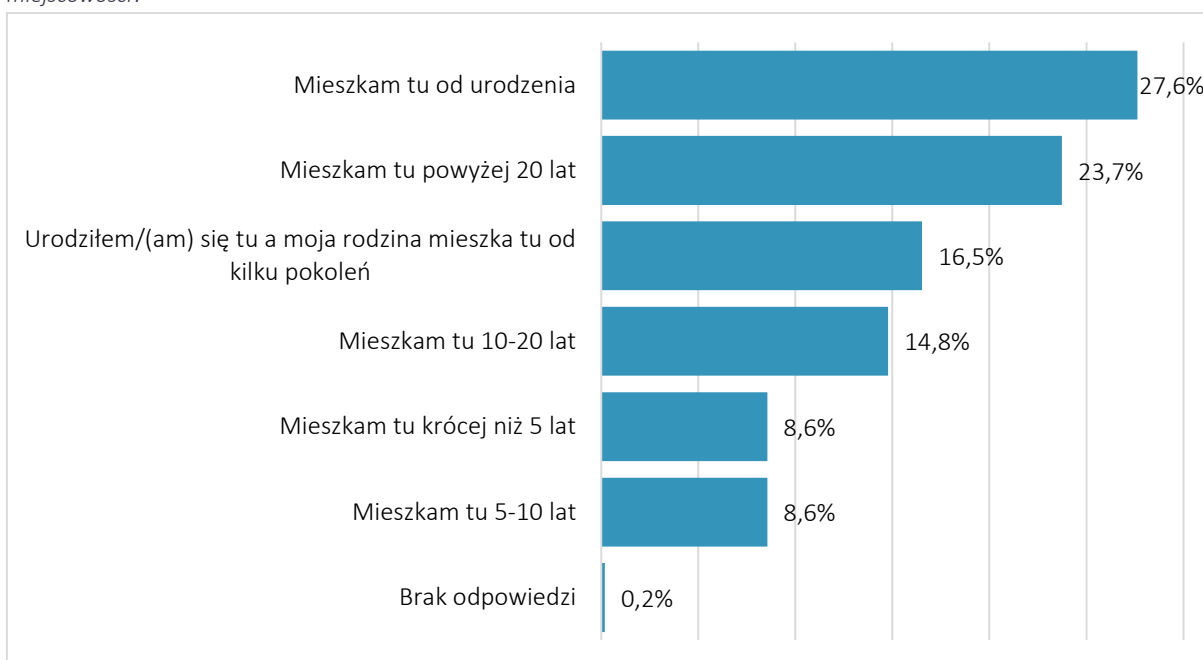
Tabela 150 Status respondentów na rynku pracy

Status na rynku pracy	Udział w strukturze respondentów
Pracujący	73,9%
Emeryt, rencista	10,1%
Prowadzący działalność	5,2%
Uczeń, student	4,5%
Nie pracuję, zajmuję się domem	2,5%
Bezrobotny	1,8%
Rolnik	1,2%
Inne	0,8%

Źródło: Badanie ankietowe

Badanych zapytano o to, od jak dawna zamieszkują na terenie powiatu olsztyńskiego. Największy odsetek respondentów wskazał, że mieszka w powiecie od urodzenia (27,6%). Nieznacznie rzadziej wskazywano, że okres ten wynosi ponad 20 lat (23,7%). 16,5% badanych zadeklarowało, że zamieszkuje powiat od urodzenia i jednocześnie ich rodzina mieszka na tym terenie od kilku pokoleń. Najmniejszą część uczestników badania stanowili respondenci, którzy w powiecie olsztyńskim zamieszkali stosunkowo niedawno i mieszkają w nim krócej niż 5 lat lub między 5 a 10 lat (obydwie kategorie odpowiedzi po 8,6% wskazań).

Wykres 94 Od jak dawna zamieszkuje Pan/Pani teren powiatu olsztyńskiego – łącznie z czasem zamieszkiwania w obecnej miejscowości?

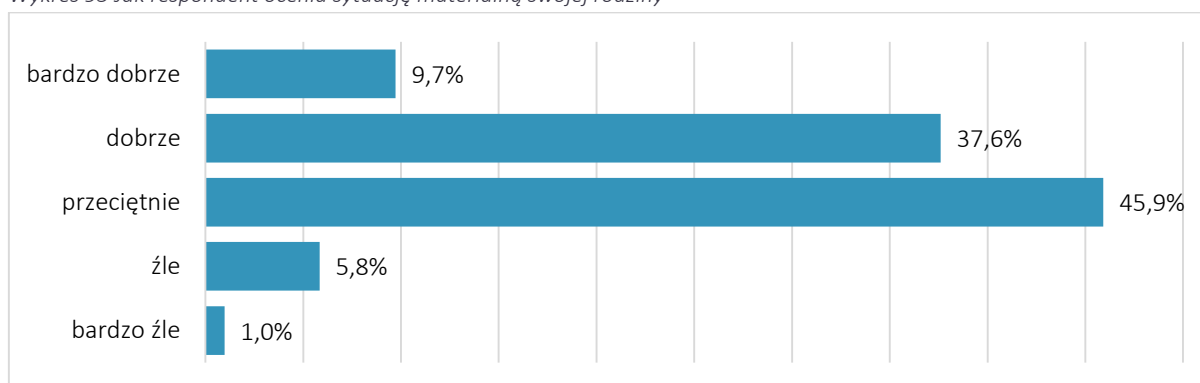

Źródło: Badanie ankietowe

Uczestnicy badania najczęściej określali sytuację materialną swojej rodziny jako przeciętną (45,9%) lub dobrą (37,5%). Najrzadziej badani określali tę sytuację jako złą lub bardzo złą (łącznie 6,8%) oraz jako bardzo dobrą (9,7%). Odpowiedzi skrajnie pozytywne (9,7%) i skrajnie negatywne (1,0%) stanowią zdecydowaną mniejszość.

Wykres 95 Jak respondent ocenia sytuację materialną swojej rodziny

Źródło: Badanie ankietowe

Ocena sytuacji materialnej rodziny dokonywana przez badanych przeanalizowana została również z uwzględnieniem podziału zamieszkiwanych przez nich gmin na trzy wyodrębnione wcześniej grupy (tabela 1). Na podstawie wyników tak przeprowadzonej analizy można wskazać, że pomiędzy mieszkańcami trzech grup gmin występują pewne różnice. Mieszkańcy gmin z grupy I częściej (51,1%) niż mieszkańcy gmin z grupy II (46,9%) oraz gmin z grupy III (42,2%) oceniali sytuację materialną swojej rodziny jako dobrą lub bardzo dobrą. Zatem najczęściej jako dobrą sytuację materialną swojej rodziny oceniają badani z gmin o charakterze rolniczo-przemysłowym oraz przemysłowo-usługowym położonych w sąsiedztwie Olsztyna. Mieszkańcy gmin z grupy III częściej (9,3%) niż mieszkańcy gmin z grupy I (6,7%) oraz gmin z grupy II (3,8%) sytuację materialną swojej rodziny określili jako złą lub bardzo złą. Zatem badani z gmin miejsko-wiejskich o charakterze przemysłowo-turystycznym, rolniczo-przemysłowym i rolniczo-usługowym sytuację swojej rodziny częściej niż pozostali mieszkańcy powiatu oceniają jako złą. Potwierdzają to wyniki zróżnicowania poziomu dochodów mieszkańców trzech wyodrębnionych grup gmin.

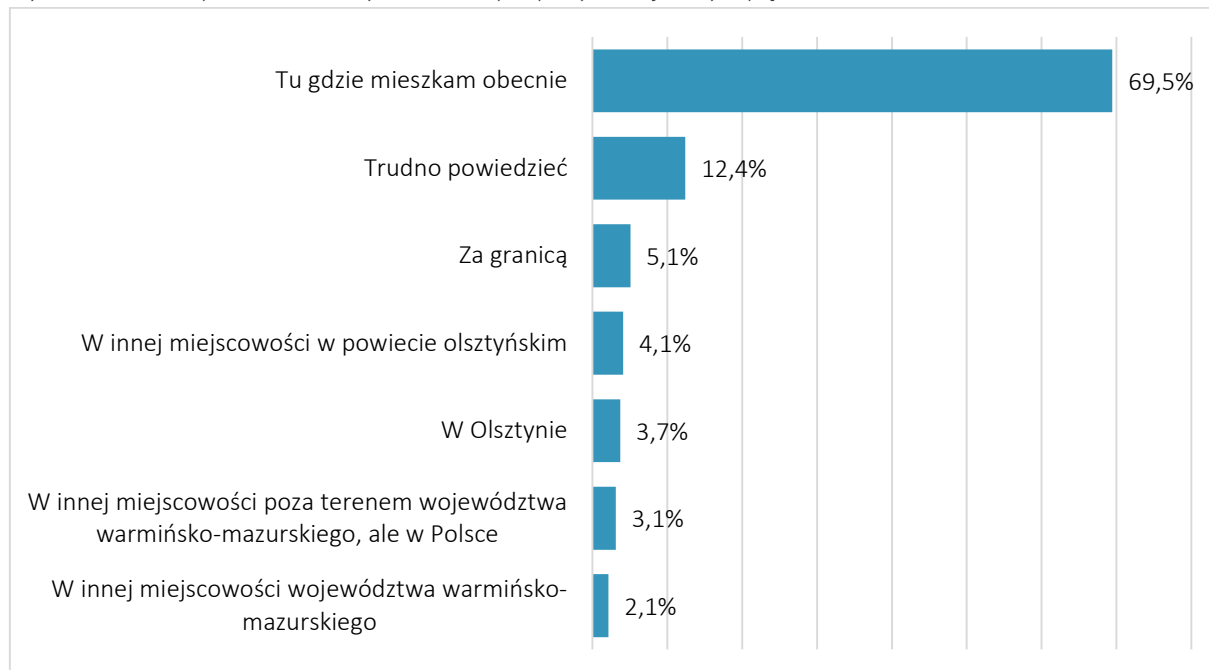
Tabela 151 Jak respondent ocenia sytuację materialną swojej rodziny (podział ze względu na grupy gmin)

	Grupa I	Grupa II	Grupa III
Dobrze	51,1%	46,9%	42,2%
Przeciętnie	42,2%	49,2%	48,4%
Źle	6,7%	3,8%	9,3%

Źródło: Badanie ankietowe

W perspektywie najbliższych pięciu lat zdecydowana większość badanych chciałaby nadal mieszkać w obecnym miejscu (69,5%). Plany dotyczące przeprowadzenia się za granicę wskazane zostały tylko przez 5,1% badanych, a kolejne 3,1% badanych wskazało, że chciałoby zamieszkać poza województwem warmińsko-mazurskim. Należy podkreślić, że 12,4% uczestników badania nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie o plany dotyczące miejsca zamieszkania.

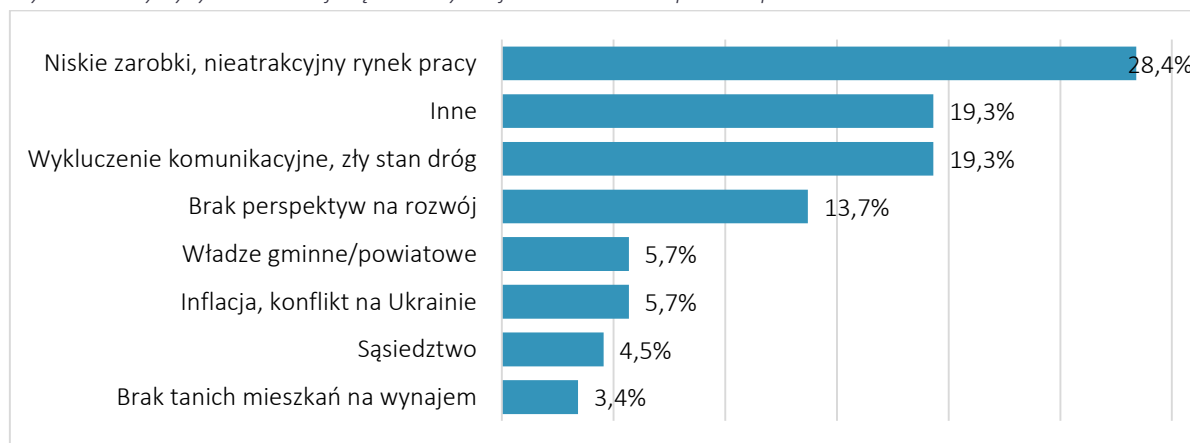
Wykres 96 Gdzie respondenci chcieliby mieszkać w perspektywie najbliższych pięciu lat

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów zapytano również o to, jakie są powody ich ewentualnej chęci zmiany miejsca zamieszkania. Badani wskazywali przede wszystkim na takie powody, jak: niskie zarobki i nieatrakcyjny rynek pracy (28,4%), wykluczenie komunikacyjne i zły stan dróg (19,3%) oraz brak perspektyw rozwoju (13,7%). Najrzadziej jako powód badani wskazywali brak tanich mieszkań na wynajem (3,4%), sąsiedztwo (4,5%) oraz inflację, konflikt na Ukrainie, a także działania władz powiatowych i gminnych (po 5,7%).

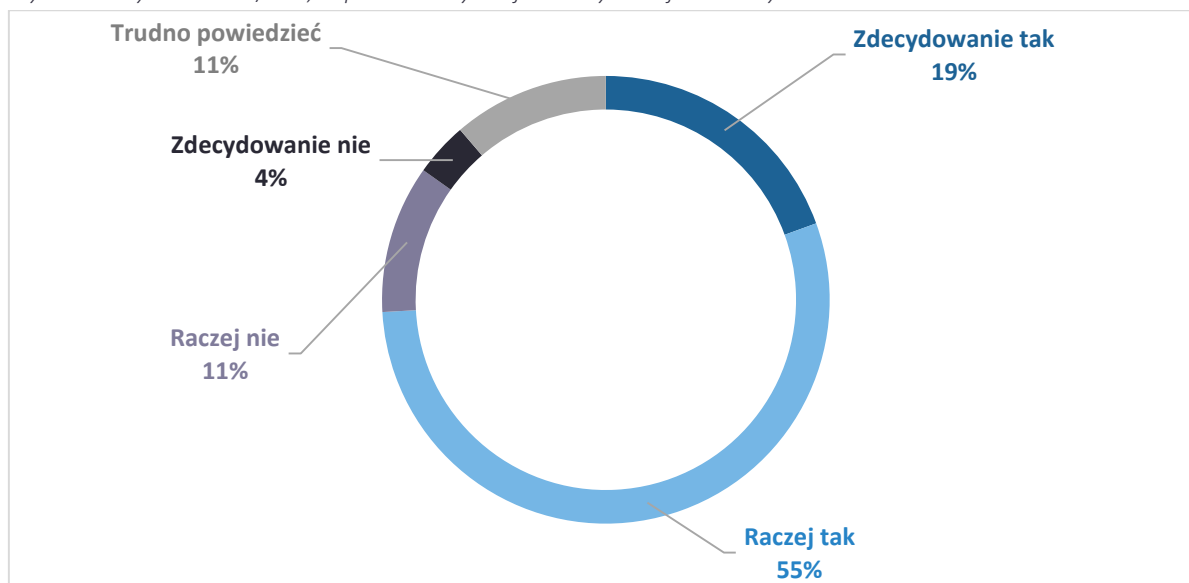
Wykres 97 Przyczyny ewentualnej chęci zmiany miejsca zamieszkania przez respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Istotną kwestią, dotyczącą jakości życia mieszkańców, jest ich subiektywna ocena tego aspektu w odniesieniu do powiatu oraz gminy, w której zamieszkują. Badanych zapytano o to czy uważają, że powiat olsztyński jest dobrym miejscem do życia. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała na to pytanie twierdząco (łącznie 74,1%), w tym niemal co piąty respondent (19,4%) udzielił odpowiedzi „zdecydowanie tak”. Negatywnie jako miejsce do życia ocenia powiat olsztyński łącznie 14,6% respondentów, natomiast 11,3% nie potrafi udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 98 Czy uważa Pan/Pani, że powiat olsztyński jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: Badanie ankietowe

Analizując ocenę powiatu olsztyńskiego jako miejsca do życia warto uwzględnić również podział na wyodrębnione grupy gmin. Różnice w odpowiedziach mieszkańców gmin z poszczególnych grup występują, jednak nie są one znaczne. Jako dobre miejsce do życia najczęściej powiat olsztyński wskazują mieszkańcy gmin z grupy I (77,9%), a rzadziej mieszkańcy gmin z grupy III (72,7%) oraz grupy II (70,5%). Wartości te są zbliżone do odsetka odpowiedzi twierdzących dla całej populacji badanych (74,1%).

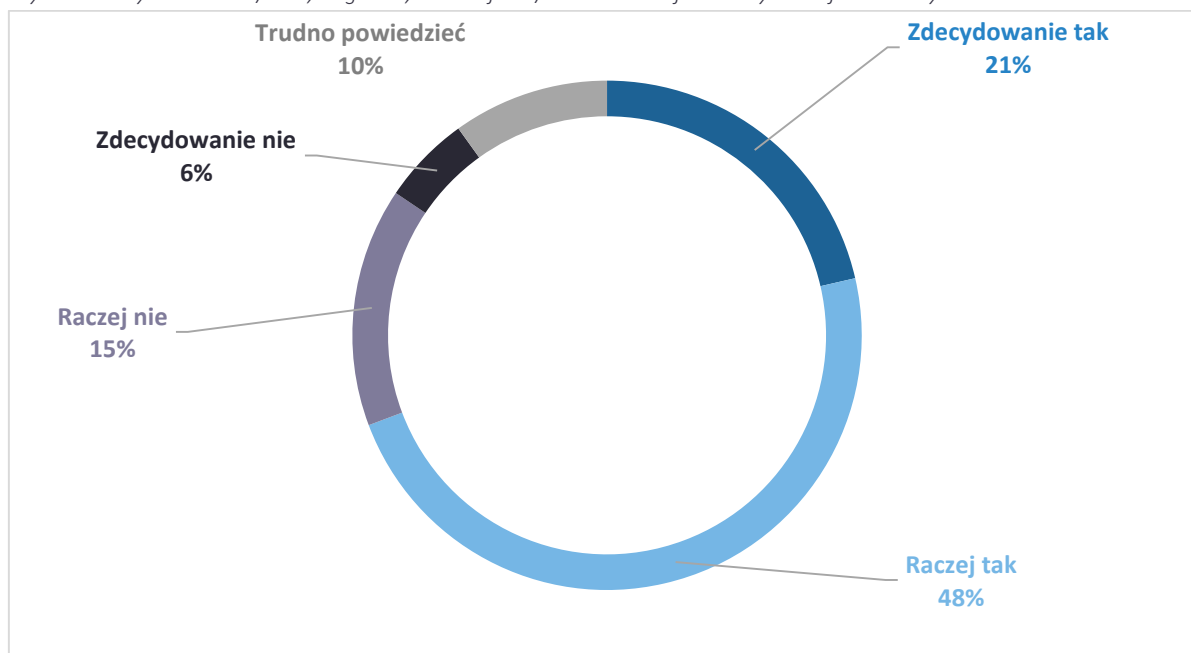
Tabela 152 Czy uważa Pan/Pani, że powiat olsztyński jest dobrym miejscem do życia? (podział ze względu na grupy gmin)

	Grupa I	Grupa II	Grupa III
Tak	77,9%	70,5%	72,7%
Nie	12,6%	18,6%	14,3%
Trudno powiedzieć	9,5%	10,9%	13,0%

Źródło: Badanie ankietowe

Swoją gminę za dobre miejsce do życia uważa 69,3% respondentów, w tym aż 21,4% badanych wskazało, że jest ona zdecydowanie dobrym miejscem do życia. Przeciwnego zdania jest co piąty badany (20,8%), a co dziesiąty (9,9%) nie potrafi udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Warto zauważyć, że badani nieco częściej wskazują, że powiat olsztyński jest dobrym miejscem do życia niż to, że dobrym do życia miejscem jest zamieszkiwana przez nich gmina.

Wykres 99 Czy uważa Pan/Pani, że gmina, w której Pan/Pani mieszka jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: Badanie ankietowe

Również w odniesieniu do oceny własnej gminy jako miejsca do życia warto przedstawić wyniki badania uwzględniając wyodrębnione wcześniej grupy gmin. W przypadku tego pytania różnice pomiędzy respondentami reprezentującymi mieszkańców trzech grup gmin są zdecydowanie wyraźniejsze niż w przypadku pytania o ocenę całego powiatu olsztyńskiego. Zdecydowanie najczęściej jako dobre miejsce do życia swoją gminę oceniają mieszkańcy gmin z grupy I (78,9%), czyli gmin o charakterze rolniczym lub usługowo–przemysłowym, położonych wokół Olsztyna. Podobną ocenę własnej gminy często wskazują mieszkańcy gmin z grupy III (65%), w której znajdują się gminy miejsko-wiejskie o charakterze turystycznym lub rolniczo-przemysłowym oraz rolniczo-usługowym. Wyraźnie najrzadziej swoją gminę jako dobre miejsce do życia określają mieszkańcy gmin z grupy II (59,7%), a zatem gmin o charakterze rolniczym lub turystyczno-rolniczym. W tej grupie mieszkańców występuje również najwyższy odsetek odpowiedzi, wskazujących, że gmina zamieszkania badanych nie jest dobrym miejscem do życia (29,7%).

Tabela 153 Czy uważa Pan/Pani, że gmina, w której Pan/Pani mieszka jest dobrym miejscem do życia? (podział ze względu na grupy gmin)

	Grupa I	Grupa II	Grupa III
Tak	78,9%	59,4%	65,0%
Nie	15,2%	29,7%	21,9%
Trudno powiedzieć	5,8%	10,9%	13,1%

Źródło: Badanie ankietowe

Na podstawie uzyskanych danych można postawić tezę, że wśród mieszkańców wszystkich gmin powiatu występuje podobna jego ocena i jego postrzeganie, co przekłada się na wspólny obraz powiatu jako miejsca dobrego do życia. Jednocześnie brak jest takiej wspólnej oceny dla gminy zamieszkania

respondentów i w tym aspekcie są oni wyraźnie bardziej zróżnicowani. Gminy sąsiadujące z miastem Olsztyn wydają się być oceniane jako lepsze miejsca do życia, podobnie jak gminy Olsztynek, Biskupiec i Dobrze Miasto, których profil powoduje, że dochody mieszkańców są wyższe, niż w przypadku mieszkańców gmin z grupy II.

Uczestnicy badania odpowiadali także na pytania dotyczące kluczowych dla powiatu olsztyńskiego obszarów problemowych, w tym o:

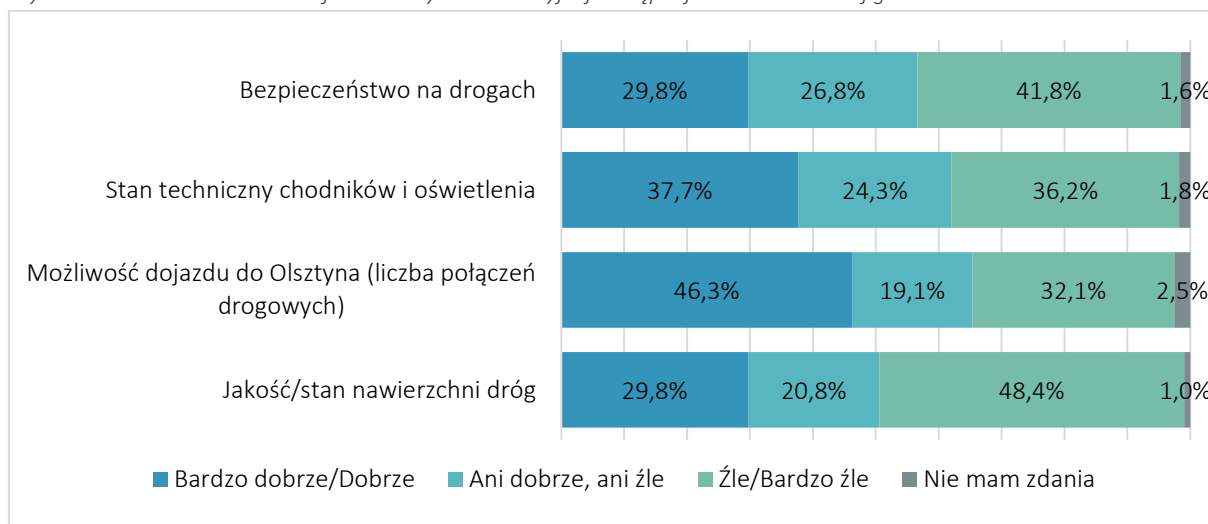
1	Komunikację
2	Transport publiczny
3	Infrastrukturę sportową, rekreacyjną i turystyczną
4	Ochronę zdrowia
5	Ofertę kulturalną
6	Edukację
7	Instytucje
8	Rynek pracy
9	Planowanie przestrzenne, bariery gospodarcze i społeczne oraz priorytety rozwojowe

Poniżej przedstawiono wyniki badania w podziale na poszczególne obszary.

1	Komunikacja
---	-------------

Stan i dostępność infrastruktury komunikacyjnej są istotne nie tylko z perspektywy rozwoju gospodarczego, ale również w kontekście jakości życia mieszkańców, ich możliwości dotarcia do miejsca pracy, kluczowych instytucji społecznych czy innych obiektów użyteczności publicznej. Największy odsetek badanych dobrze ocenia możliwość dojazdu do Olsztyna wyrażaną przez liczbę dostępnych połączeń drogowych (46,3% pozytywnych i 32,1% negatywnych ocen). Gorzej w oczach respondentów przedstawia się stan nawierzchni dróg (29,8% pozytywnych i 48,4% negatywnych ocen). Należy również wskazać na relatywnie niską ocenę badanych dotyczącą bezpieczeństwa na drogach (29,8% pozytywnych i aż 41,8% negatywnych ocen).

Wykres 100 Ocena elementów infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w zamieszkiwanej gminie.

Źródło: Badanie ankietowe wśród mieszkańców powiatu olsztyńskiego

Wyodrębnione grupy gmin są istotnie zróżnicowane pod względem ocen poszczególnych elementów ich infrastruktury, dlatego warto przywrócić się temu, w jaki sposób mieszkańcy tych gmin odnosili się do kwestii związanych z oceną elementów infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w zamieszkiwanej gminie. W odniesieniu do jakości/stanu nawierzchni dróg pomiędzy poszczególnymi grupami występują wyraźne różnice. Najczęściej dobrze nawierzchnię dróg oceniają mieszkańcy gmin z grupy I, a więc gmin o charakterze rolniczo-przemysłowym oraz przemysłowo-usługowym. W tej grupie oceny pozytywne wybrało 37,7% badanych. Zbliżony poziom dobrych ocen analizowanego aspektu występuje również wśród badanych z gmin z grupy III (33,5%). Wyraźnie odróżniają się pod tym względem mieszkańcy gmin z grupy II (gdzie znalazły się gminy o charakterze rolniczym i turystyczno-rolniczym), wśród których dobrze ten aspekt oceniło zaledwie 11,6% uczestników badania. Mieszkańcy gmin z grupy II wyraźnie częściej niż pozostali źle oceniali jakość/stan nawierzchni dróg w swojej gminie zamieszkania.

Możliwość dojazdu do Olsztyna wyraźnie najczęściej dobrze oceniali mieszkańcy gmin z grupy III (gminy miejsko-wiejskie o charakterze usługowo i przemysłowo-rolniczym oraz przemysłowo-turystycznym). W tej grupie pozytywnie o możliwości dojazdu do Olsztyna wypowiedziało się 65,2% badanych, podczas gdy wśród mieszkańców gmin z grupy II było to 34,6%, a wśród mieszkańców gmin z grupy I 39,6% uczestników. Negatywnie analizowany aspekt oceniło 14,9% mieszkańców gmin z grupy III i 36,5% z grupy I oraz aż 46,2% z grupy II. Należy zwrócić uwagę, że badani z gmin z grupy III (Olsztynka, Biskupca oraz Dobrego Miasta), a więc gmin oddalonych od Olsztyna ocenili możliwość dojazdu do tego miasta wyraźnie lepiej niż mieszkańcy gmin z grupy I, które z Olsztynem bezpośrednio graniczą.

Stan techniczny chodników i oświetlenia najlepiej oceniają mieszkańcy gmin z grupy III (42,5%) oraz grupy I (40,5%), a wyraźnie rzadziej takie oceny pochodzą od mieszkańców z gmin z grupy II (27,9%). Wśród mieszkańców gmin z grupy II występuje najwyższy odsetek negatywnych ocen stanu technicznego chodników i oświetlenia.

Ostatnim analizowanym aspektem była ocena bezpieczeństwa na drogach. Ten aspekt najczęściej dobrze oceniali mieszkańcy gmin z grupy III (36%). Badani z gmin z grupy I (30,6%) oraz z grupy II (20,8%) wyraźnie rzadziej oceniali bezpieczeństwo na drogach w swojej gminie jako dobre.

Na podstawie powyższych wyników można uznać, że badani zamieszkujący gminy z grupy II, a więc gminy o charakterze rolniczym i turystyczno-rolniczym, najrzadziej spośród wszystkich badanych oceniają każdy z analizowanych elementów pozytywnie. Jednocześnie także badani pochodzący z tych gmin każdy z analizowanych obszarów najczęściej oceniali negatywnie. Mieszkańcy gmin z grupy II różnią się tym samym wyraźnie od pozostałych badanych. Należy uznać, że profil gmin z grupy II i koncentracja na działalności o charakterze rolniczym i rolniczo-turystycznym nie sprzyja pozytywnej ocenie infrastruktury, co może mieć związek z niedoinwestowaniem w tych obszarach, jak również z niedostosowaniem nakładów do potrzeb gmin, w których eksploatacja infrastruktury wynika ze specyfiki branż dominujących na tych obszarach.

Tabela 154 Ocena elementów infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w gminie (podział ze względu na grupy)

	Grupa I	Grupa II	Grupa III
Jakość/stan nawierzchni dróg			
Dobrze	37,7	11,6	33,5
Ani dobrze, ani źle	14,8	24,8	26,1
Źle	46,2	63,6	39,8
Nie mam zdania	1,3	0,0	0,6
Możliwość dojazdu do Olsztyna (liczba połączeń drogowych)			
Dobrze	39,6	34,6	65,2
Ani dobrze, ani źle	22,1	16,2	17,4
Źle	36,5	46,2	14,9
Nie mam zdania	1,8	3,1	2,5
Stan techniczny chodników i oświetlenia			
Dobrze	40,5	27,9	42,5
Ani dobrze, ani źle	19,8	28,7	27,5
Źle	38,3	42,6	28,8
Nie mam zdania	1,4	0,8	1,3
Bezpieczeństwo na drogach			
Dobrze	30,6	20,8	36,0
Ani dobrze, ani źle	24,3	30,0	28,0
Źle	44,1	46,9	34,8
Nie mam zdania	0,9	2,3	1,2

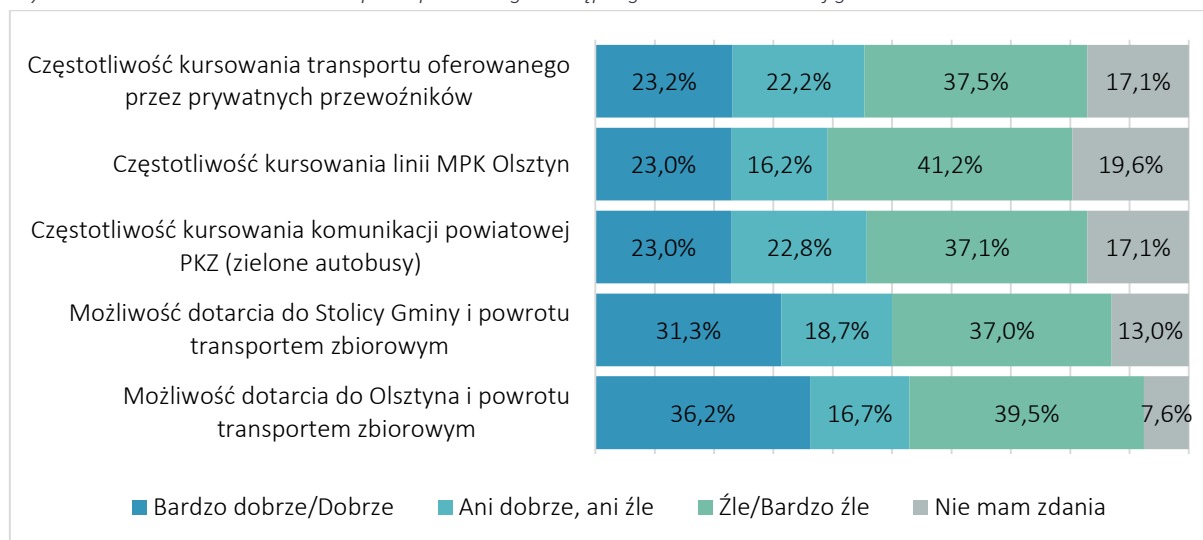
Źródło: Badanie ankietowe

2 Transport publiczny

W kontekście oceny transportu publicznego zapytano badanych o dwa obszary. Po pierwsze, pytanie dotyczyło oceny częstotliwości kursowania pojazdów Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Olsztynie, Powiatowej Komunikacji Zbiorowej oraz prywatnych przewoźników. We wszystkich przypadkach odsetek ocen pozytywnych badanych był niemal jednakowy (ok. 23%), a ocen negatywnych zbliżony (37,1% dla Powiatowej Komunikacji Zbiorowej, 37,5% dla prywatnych przewoźników i 41,2% dla MPK Olsztyn). Na podstawie wskazań badanych nie można jednoznacznie określić, który z przewoźników oceniany jest najlepiej. Drugim obszarem, którego dotyczyło pytanie, było

skomunikowanie wewnątrz powiatu – zarówno pod względem dostępności komunikacyjnej stolic poszczególnych gmin, jak i stolicy powiatu, Olsztynem. Respondenci zostali poproszeni o ocenę możliwości dotarcia do Olsztyna i stolic zamieszkiwanych przez nich gmin za pośrednictwem transportu zbiorowego. W tym wypadku badani częściej pozytywnie oceniali możliwość dotarcia do Olsztyna i powrotu z Olsztyna (36,2% pozytywnych i 39,5% negatywnych ocen) niż do centrum gminy, w której mieszkają (31,3% pozytywnych i 37% negatywnych ocen).

Wykres 101 Ocena elementów transportu publicznego dostępnego w zamieszkiwanej gminie

Źródło: Badanie ankietowe

Podjęwając problematykę oceny transportu publicznego warto rozpatrywać ją w kontekście wyodrębnionych grup gmin. Możliwość dotarcia do Olsztyna i powrotu transportem zbiorowym najczęściej pozytywnie oceniali badani z gmin z grupy III (52,8%) a więc gmin miejsko-wiejskich o charakterze przemysłowo-turystycznym, rolniczo-przemysłowym oraz rolniczo-usługowym. Najrzadziej takie oceny wskazywali mieszkańcy gmin z grupy II (22,3%), którzy z kolei najczęściej wypowiadali się negatywnie (60%). Również w odniesieniu do możliwości dotarcia i powrotu do stolicy gminy zamieszkania transportem zbiorowym najczęściej pozytywnie oceniają tę kwestię mieszkańcy gmin z grupy III (40,9%), a najrzadziej mieszkańcy gmin z grupy II (26,2%), którzy z kolei najczęściej oceniali ją negatywnie (53,1%). Analizując oceny dotyczące częstotliwości kursowania PKZ (zielone autobusy), MPK Olsztyn oraz prywatnych przewoźników widoczne staje się, że w każdym przypadku najczęściej pozytywne oceny wskazywali mieszkańcy gmin z grupy III, a negatywne oceny mieszkańcy gmin z grupy II.

Na podstawie zaprezentowanych danych należy wskazać, że widoczna jest zależność - mieszkańcy gmin zaliczonych do grupy III we wszystkich przypadkach najczęściej oceniali poszczególne aspekty transportu publicznego dobrze i najrzadziej wskazywali na oceny negatywne. Mieszkańcy gmin zaliczonych do grupy II w każdym z analizowanych przypadków najczęściej wskazywali oceny negatywne i niemal w każdym

przypadku najrzadziej wskazywali oceny pozytywne. Należy zatem wskazać, że badani mieszkańcy gmin z grupy II (czyli gmin o charakterze rolniczym i turystyczno- rolniczym) najrzadziej pozytywnie oceniają zarówno elementy infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w zamieszkiwanej gminie, jak również elementy transportu publicznego dostępnego w zamieszkiwanej gminie.

Tabela 155 Ocena elementów transportu publicznego dostępnego w zamieszkiwanej gminie (podział ze względu na grupy gmin)

	Grupa I	Grupa II	Grupa III
Możliwość dotarcia do Olsztyna i powrotu transportem zbiorowym			
Dobrze	32,7	22,3	52,8
Ani dobrze, Ani źle	19,7	13,1	15,7
Źle	39,0	60,0	23,9
Nie mam zdania	8,5	4,6	7,5
Możliwość dotarcia do Stolicy Gminy i powrotu transportem zbiorowym			
Dobrze	27,9	26,2	40,9
Ani dobrze, Ani źle	23,4	11,5	18,2
Źle	35,6	53,1	26,4
Nie mam zdania	13,1	9,2	14,5
Częstotliwość kursowania komunikacji powiatowej PKZ (zielone autobusy)			
Dobrze	21,7	14,7	31,9
Ani dobrze, Ani źle	23,5	17,1	26,9
Źle	36,7	54,3	25,0
Nie mam zdania	18,1	14,0	16,3
Częstotliwość kursowania linii MPK Olsztyn			
Dobrze	22,5	12,7	33,1
Ani dobrze, Ani źle	19,4	7,9	19,1
Źle	45,0	61,1	22,3
Nie mam zdania	13,1	18,3	25,5
Częstotliwość kursowania transportu oferowanego przez prywatnych przewoźników			
Dobrze	17,4	18,6	35,8
Ani dobrze, Ani źle	25,6	16,3	23,3
Źle	37,0	54,3	26,4
Nie mam zdania	20,1	10,9	14,5

Źródło: Badanie ankietowe

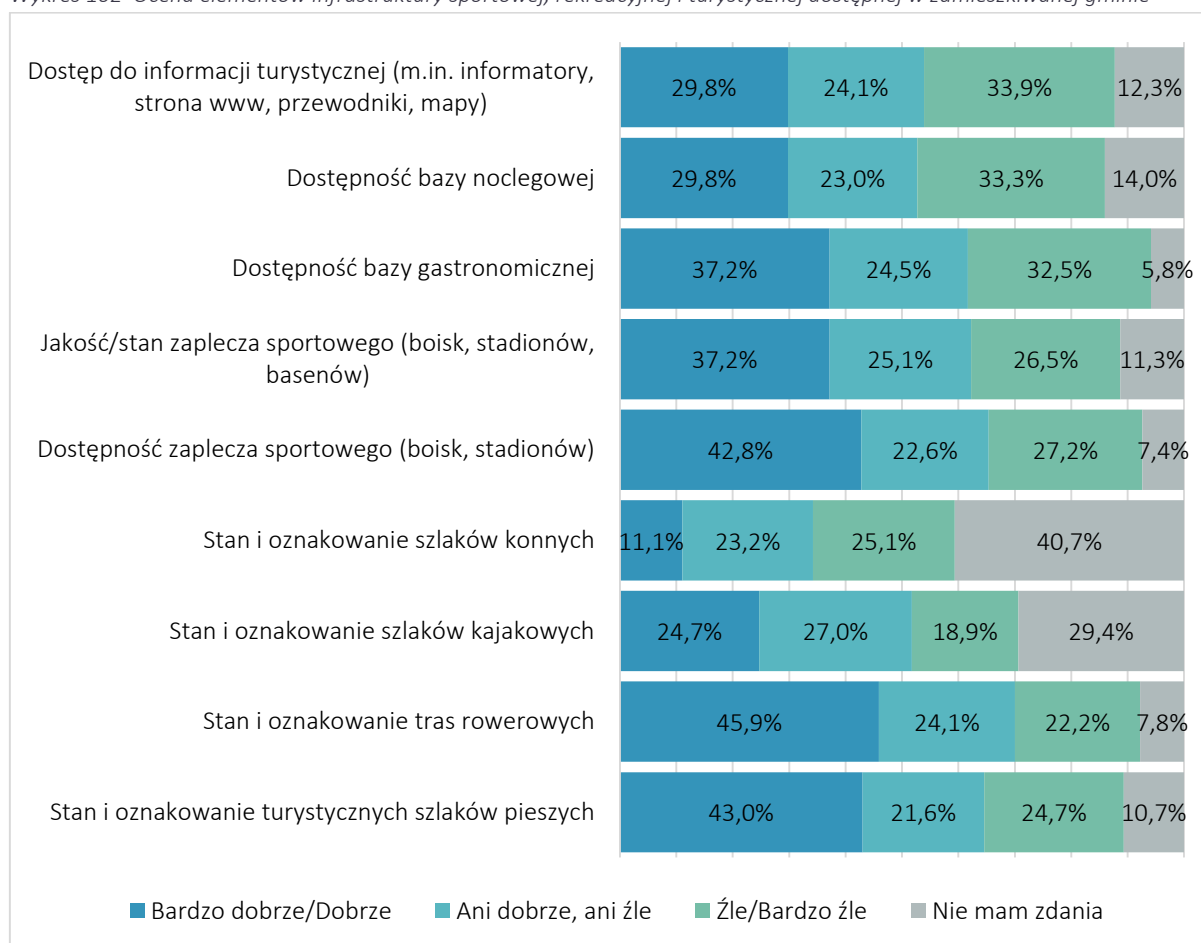
Infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna

Infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna ma istotne znaczenie na kilku płaszczyznach. Z jednej strony infrastruktura sportowa i rekreacyjna umożliwia organizowanie i uczestniczenie w zawodach sportowych oraz uprawianie regularnej aktywności fizycznej przez mieszkańców danego obszaru. Z drugiej strony obiekty turystyczne przyczyniają się do rozwoju turystycznego, co zwiększa atrakcyjność regionu, przekładając się na korzyści ekonomiczne z tego tytułu. Najwięcej ocen pozytywnych dotyczyło trzech elementów: stanu i oznakowania tras rowerowych (45,9% pozytywnych i 22,2% negatywnych ocen), stanu i oznakowania turystycznych szlaków pieszych (43% pozytywnych i 24,7 % negatywnych ocen) oraz dostępności zaplecza sportowego (42,8% pozytywnych i 27,2% negatywnych ocen).

Najbardziej pozytywnie oceniano stan i oznakowanie szlaków konnych (11,1% pozytywnych i 25,1% negatywnych ocen), przy czym aż 40,7% badanych nie miało odnośnie tych szlaków sprecyzowanego zdania.

Z przeprowadzonego badania wynika, że respondenci lepiej oceniają dostęp do bazy gastronomicznej niż do bazy noclegowej. Różnice nie są co prawda zbyt wielkie, ale ponad 33% ankietowanych jest zdania, iż dostęp do bazy noclegowej jest zły lub bardzo zły. Przeciwnego zdania jest niespełna 30% ankietowanych. W przypadku opinii na temat dostępności do bazy gastronomicznej sytuacja jest odwrotna – ponad 37% ankietowanych uznało, że dostęp do bazy gastronomicznej jest dobry lub bardzo dobry, źle oceniło go około 32% ankietowanych.

Wykres 102 Ocena elementów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej dostępnej w zamieszkiwanej gminie

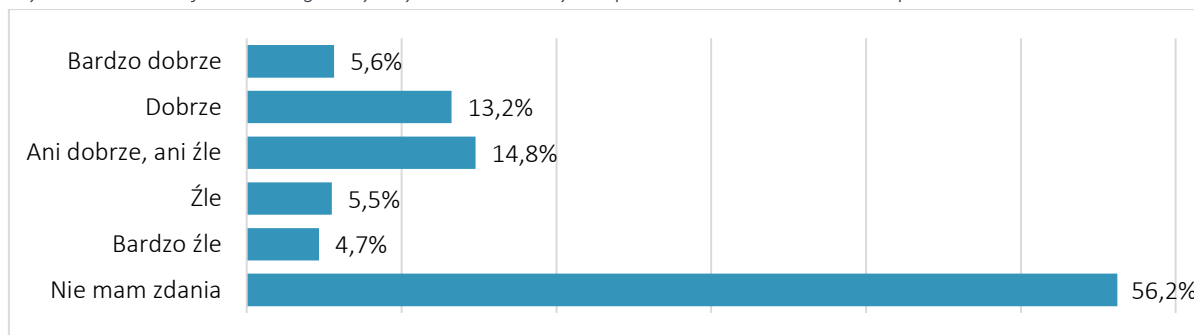
Źródło: Badanie ankietowe

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia jest jednym z najistotniejszych obszarów funkcjonowania współczesnego człowieka. Sprawny system ochrony zdrowia jest kluczowym wskaźnikiem dla pomiaru jakości życia oraz stanu fizycznego i psychicznego mieszkańców danego regionu. Sprawność tego systemu w znacznym stopniu zależy od rozwiązań i uregulowań prawnych kształtowanych na poziomie krajowym, jednak pewne elementy tego systemu zależą od działań władz lokalnych oraz osób zarządzających placówkami

medycznymi. Badanych zapytano o ogólną ocenę usług medycznych świadczonych w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu. Zdecydowana większość uczestników badania nie ma zdania na temat ich jakości (56,2%), a 14,8% nie potrafi dokonać jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej oceny. Jakość usług medycznych świadczonych w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu jako dobrą lub bardzo dobrą oceniło w sumie 18,8% respondentów, natomiast jako złą lub bardzo złą określiło łącznie 10,2% uczestników badania.

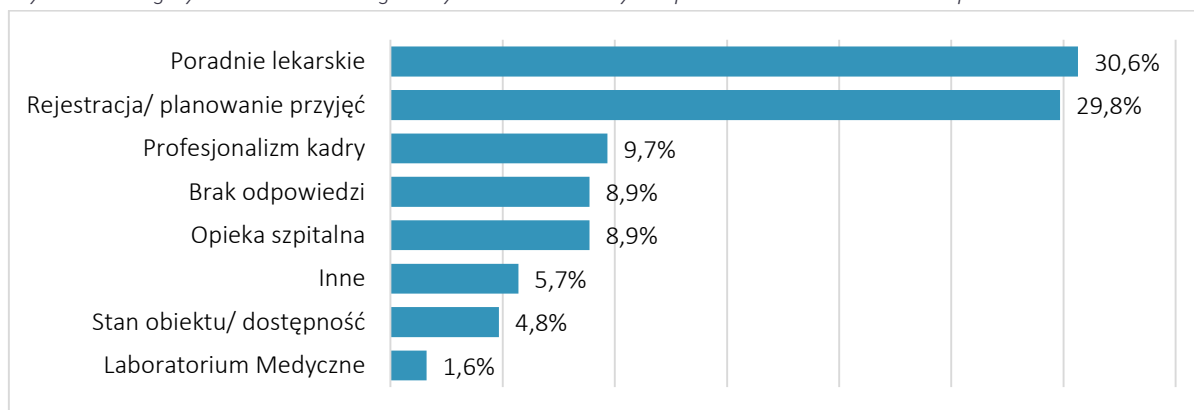
Wykres 103 Ocena jakości usług medycznych w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu

Źródło: Badanie ankietowe

Badanych, którzy ocenili usługi świadczone w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu jako ani dobre, ani złe, złe lub bardzo złe poproszono o sprecyzowanie obszaru złej jakości. Największa grupa badanych wskazała na poradnie lekarskie (30,6%) oraz rejestrację i planowanie przyjęć (29,8%). Pozostałe usługi wskazywane były wyraźnie rzadziej. Najmniejszy odsetek badanych wskazał na złą jakość usług świadczonych przez laboratorium medyczne (1,6%).

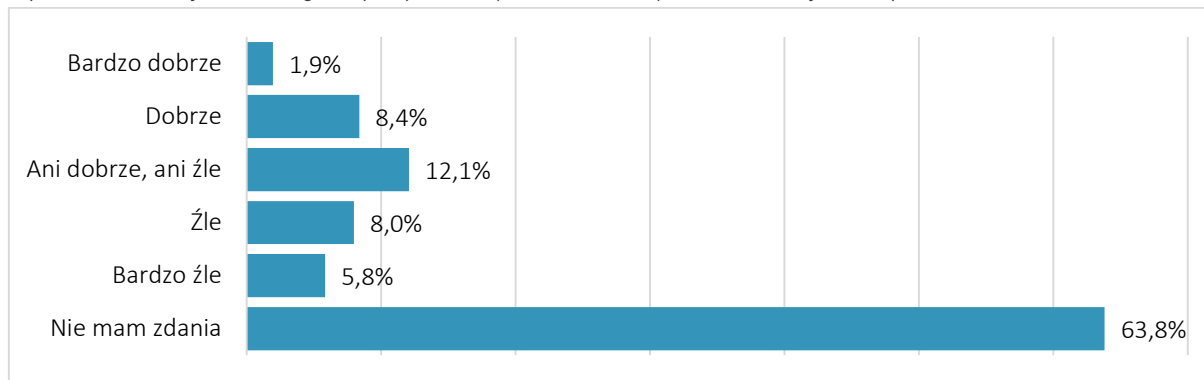
Wykres 104 Negatywnie oceniane usługi medyczne w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu

Źródło: Badanie ankietowe

Badanych zapytano również o ogólną ocenę usług medycznych świadczonych w Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście. Zdecydowana większość respondentów nie ma zdania na temat jakości usług w tej placówce (63,8%), a 12,1% nie potrafi ocenić ich jednoznacznie pozytywnie lub negatywnie. Negatywnie jakość świadczonych usług oceniło łącznie 13,8%, a pozytywnie 10,3% badanych.

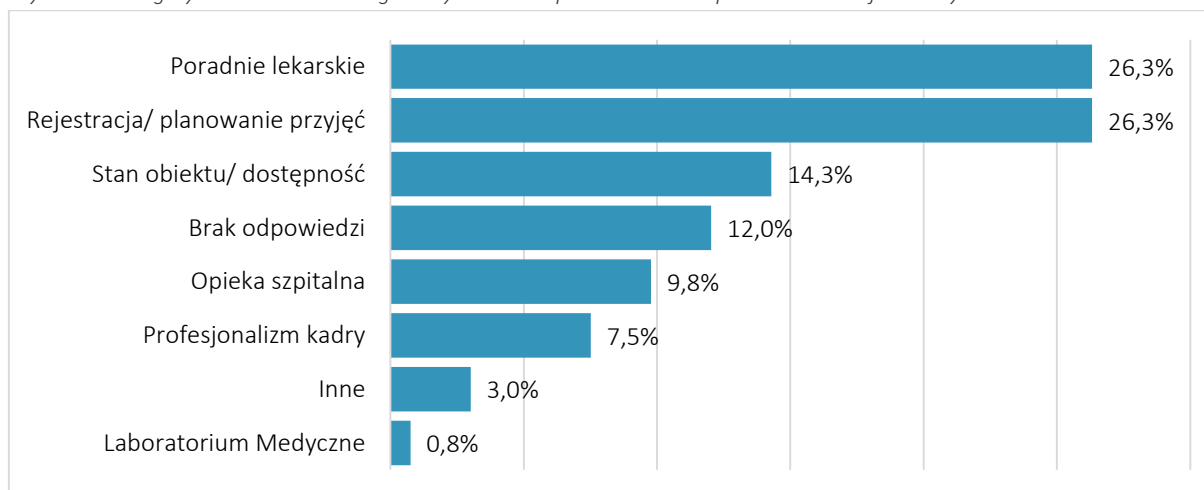
Wykres 105 Ocena jakości usług medycznych w Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście

Źródło: Badanie ankietowe

Również w przypadku tej placówki medycznej zapytano badanych, którzy wystawili jej negatywne oceny o to, które z usług świadczonych przez szpital charakteryzują się złą jakością. Największa grupa badanych wskazała na poradnie lekarskie oraz rejestrację i planowanie przyjęć (po 26,3% wskazań). Najmniejszy odsetek badanych wskazywał na niską jakość usług laboratorium medycznego (0,8%).

Wykres 106 Negatywnie oceniane usługi medyczne w Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście

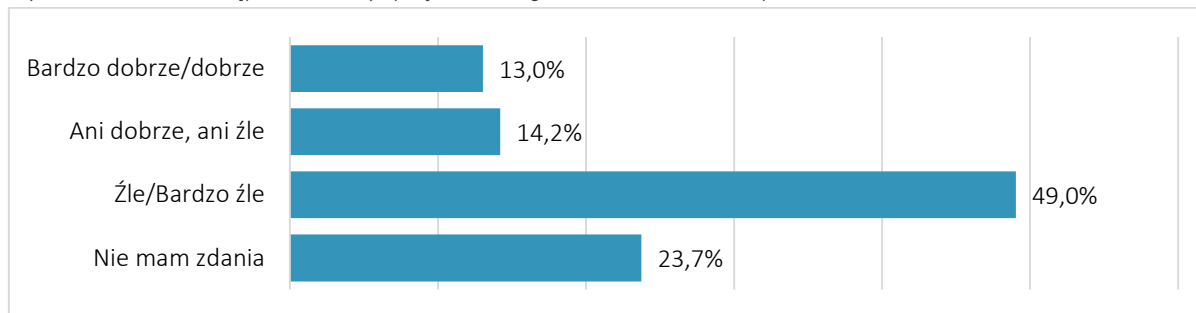

Źródło: Badanie ankietowe

Należy podkreślić, że w przypadku obu ocenianych placówek zdecydowana większość badanych nie miała ugruntowanego zdania na temat jakości oferowanych w ich ramach usług. Wśród tych respondentów, którzy ocenili jakość oferowanych usług negatywnie, najczęściej ocena ta dotyczyła poradni lekarskich oraz rejestracji i planowania przyjęć w obu placówkach.

W kolejnym pytaniu odnoszono się do dostępności lekarzy specjalistów w gminie, którą zamieszkuje respondent. Większość badanych oceniła dostępność lekarzy specjalistów jako złą lub bardzo złą (49%). Jedynie 13% respondentów zadeklarowało, że w ich gminie dostępność do lekarzy specjalistów jest dobra lub bardzo dobra.

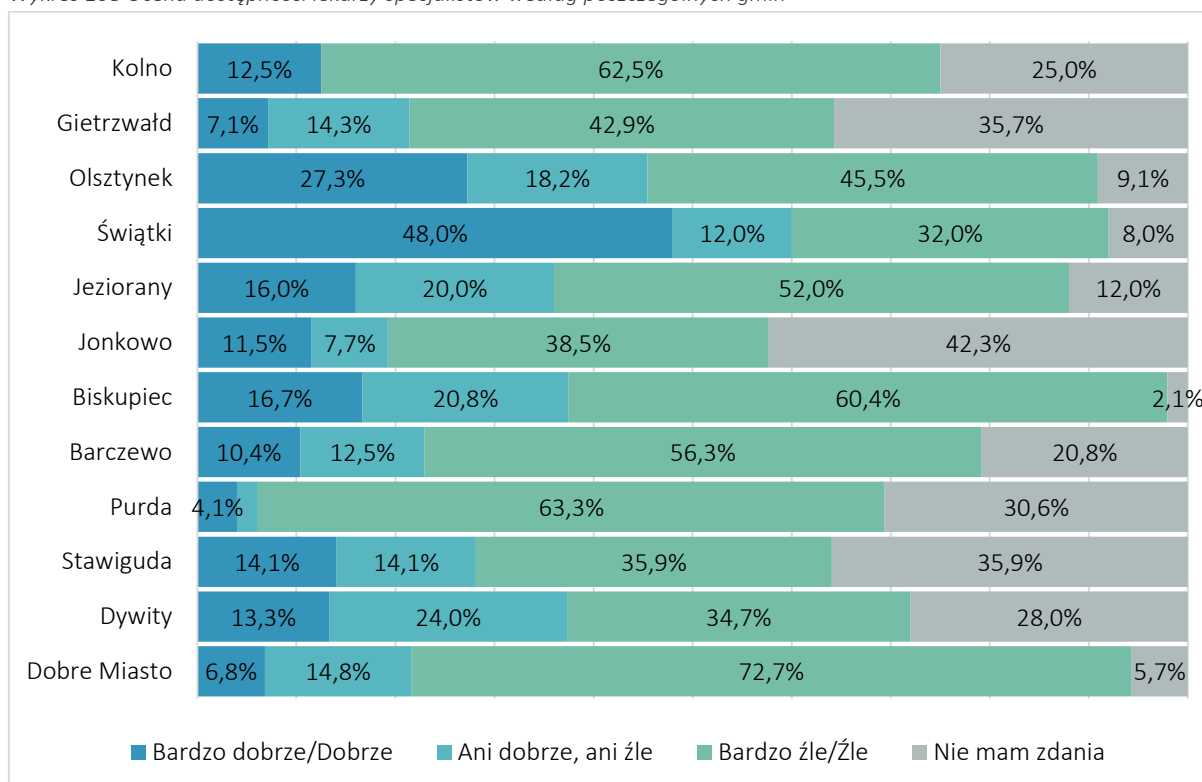
Wykres 107 Ocena dostępności lekarzy specjalistów w gminie zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Bardziej szczegółowej oceny dostępności lekarzy specjalistów dokonano poprzez porównanie odpowiedzi respondentów zamieszkujących poszczególne gminy powiatu olsztyńskiego. Dostępność tę najlepiej oceniali mieszkańcy gminy Świątki (łącznie 48,0% dobrych i bardzo dobrych ocen). W zestawieniu pozytywnie wyróżnia się również gmina Olsztynek (27,3%). Mieszkańcy gmin: Dobre Miasto, Purda i Kolno najczęściej oceniali dostęp do lekarzy specjalistów źle lub bardzo źle (odpowiednio 72,7%, 63,3% i 62,5% negatywnych odpowiedzi).

Wykres 108 Ocena dostępności lekarzy specjalistów według poszczególnych gmin

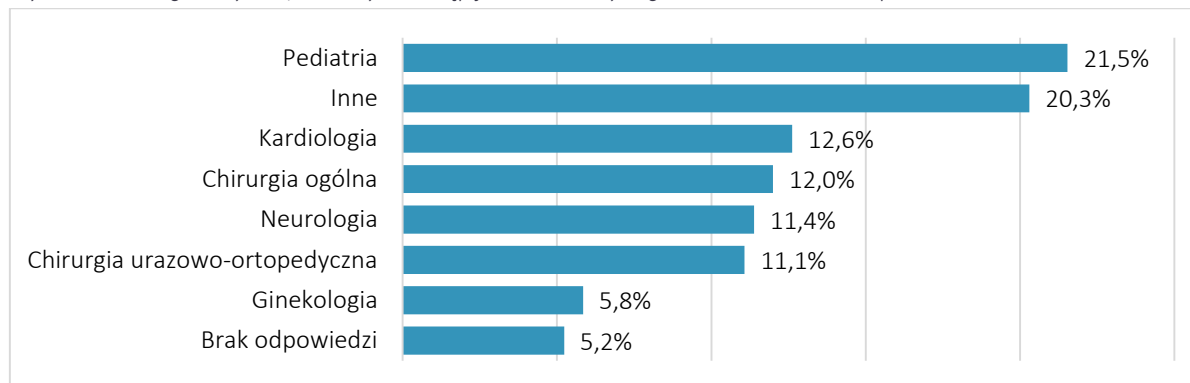
Źródło: Badanie ankietowe

Wszystkich badanych, którzy wskazali, że w ich gminie dostęp do lekarzy specjalistów nie jest ani dobry, ani zły, zły lub bardzo zły, poproszono o to, by wskazali, do których usług dostęp jest trudny. Wyraźnie najczęściej badani wskazywali, że w ich gminie występuje problem z dostępem do pediatri (21,5%), a więc problemem jest zapewnienie podstawowej opieki zdrowotnej dla dzieci. Rzadziej wskazywano

niską dostępność do usług związanych z kardiologią (12,6%), chirurgią ogólną (12%), neurologią (11,4%) oraz chirurgią urazowo-ortopedyczną (11,1%).

Respondenci mieli również możliwość wskazania własnych przykładów lekarzy specjalistów, do których dostęp na terenie zamieszkiwanej przez nich gminy jest utrudniony. Poprzez wybór odpowiedzi „Inne”, badani wskazywali specjalistów z zakresu endokrynologii (1,8%), lekarzy rodzinnych (1,5%) i dermatologów (1,2%), stomatologów i laryngologów (po 0,9%) oraz alergologów (0,6%).

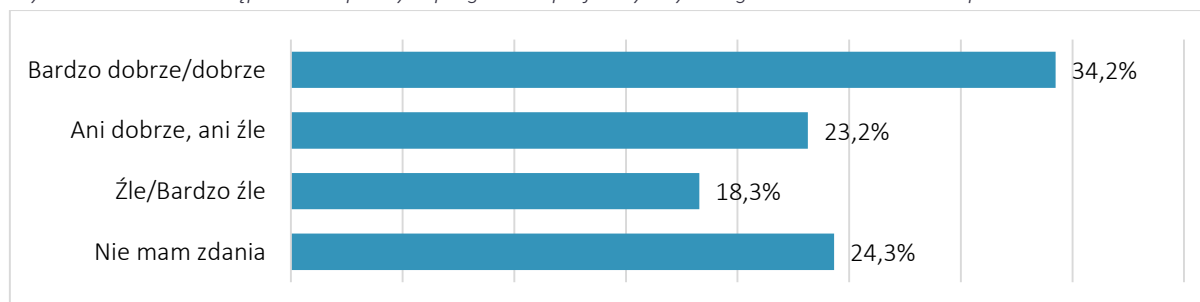
Wykres 109 Usługi medyczne, do których dostęp jest utrudniony w gminie zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Kolejnym wymiarem związanym z funkcjonowaniem systemu ochrony zdrowia, o który pytano badanych, była dostępność bezpłatnych programów profilaktycznych. W tym przypadku największy odsetek badanych wybierał odpowiedzi świadczące o bardzo dobrej lub dobrej dostępności tego typu programów (34,2%). Jako złą lub bardzo złą określiło dostępność programów profilaktycznych 18,3% uczestników badania, a 23,2% nie potrafiło wskazać jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej oceny. Należy również zaznaczyć, że 24,3% respondentów nie miało zdania odnośnie podejmowanego problemu, co może wskazywać na niski poziom zainteresowania tego typu programami bądź ich słabej promocji w powiecie.

Wykres 110 Ocena dostępności bezpłatnych programów profilaktycznych w gminie zamieszkania respondentów

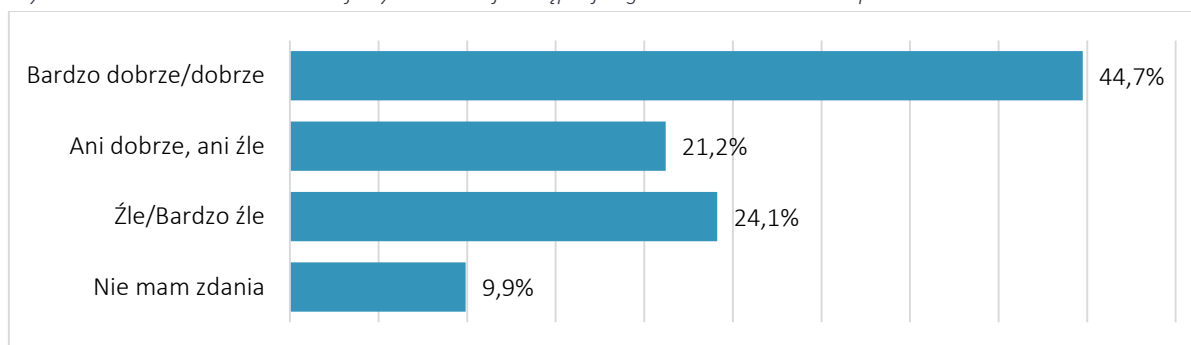

Źródło: Badanie ankietowe

Oferta kulturalna

Oferta kulturalna, do jakiej dostęp mają mieszkańcy danej gminy, stanowi swoiste spoiwo łączące społeczność lokalną i budujące jej tożsamość. Szeroka oferta kulturalna może być czynnikiem sprzyjającym poznawaniu i doświadczaniu historii, specyfiki regionu oraz rozwijającym zainteresowania i wiedzę na temat aktualnych zjawisk zachodzących w szeroko rozumianej kulturze. Pierwsze pytanie w ramach tej problematyki skupiało się na ocenie dotyczącej różnorodności oferty kulturalnej dostępnej w gminie, w której zamieszkują badani. Większość badanych oceniła tę różnorodność jako dobrą lub bardzo dobrą (44,7%). Ocenę złą lub bardzo złą wybrało 24,1% badanych, a 21,2% respondentów nie potrafiło wskazać oceny jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej. Zaledwie co dziesiąty badany nie miał zdania odnośnie podejmowanego w pytaniu problemu (9,9%).

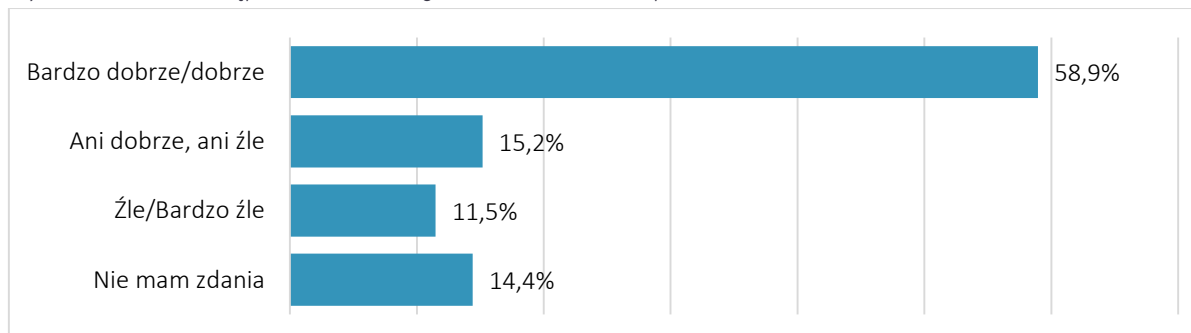
Wykres 111 Ocena różnorodności oferty kulturalnej dostępnej w gminie zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Jednymi z kluczowych instytucji wspierających rozwój kulturalny są biblioteki. Pomimo tego, że poziom czytelnictwa od wielu lat spada, to wśród badanych aż 58,9% określiło dostępność bibliotek w ich gminie jako dobrą lub bardzo dobrą. Jako złą lub bardzo złą dostępność bibliotek oceniło 11,5% respondentów, a 15,2% nie potrafiło udzielić jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi. Brak zdania w odniesieniu do podejmowanego w pytaniu zagadnienia zadeklarowało 14,4% uczestników badania.

Wykres 112 Ocena dostępności bibliotek w gminie zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Badanych, którzy określili dostępność bibliotek jako złą, bardzo złą lub nie mieli w tym kontekście jednoznacznego zdania, poproszono o wskazanie kluczowych elementów, które zaważyły na takiej

właśnie ocenie. Blisko jedna czwarta z nich wskazała, że przyczyną jest zła (nieodogodna) lokalizacja biblioteki (23,4%). Niska jakość obsługi lub słaba oferta biblioteki wskazana została przez 16,1% respondentów, a brak dostępności za pośrednictwem Internetu przez kolejnych 15,3% badanych. Najbardziej uczestnicy badania wskazywali na brak czytelników (7,3%) oraz brak mediateki (8,7%).

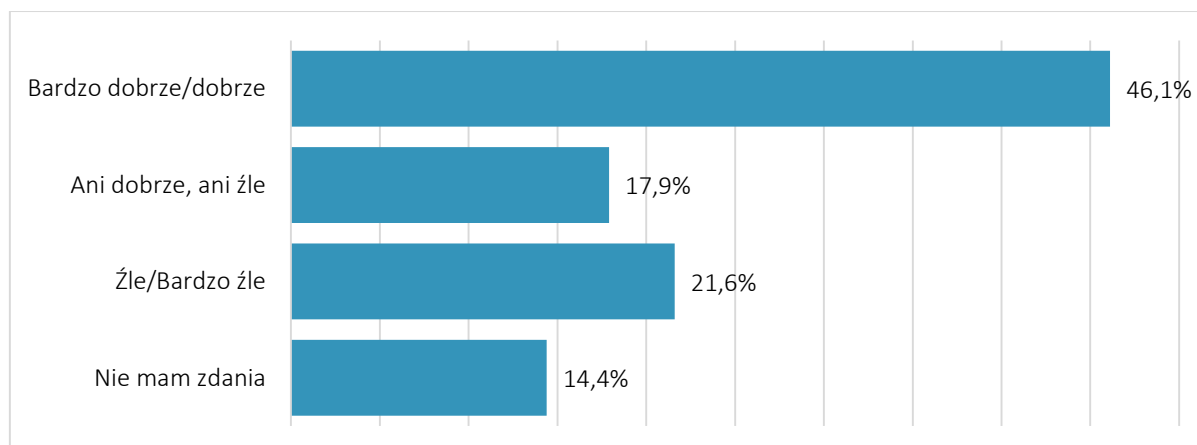
Wykres 113 Przyczyny negatywnej oceny dostępności bibliotek w gminie zamieszkania respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Uczestnicy badania pytani byli również o to, jak oceniają liczbę imprez i wydarzeń w zakresie dziedzictwa narodowego, w szczególności kultywowania kultury Warmii i Mazur. Wśród badanych największy odsetek ocenił ich liczbę dobrze lub bardzo dobrze (46,1%). Co piąty badany (21,6%) wskazał na ocenę złą lub bardzo złą. Jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej oceny nie potrafiło wskazać 17,9% badanych, a 14,4% nie miało w tym zakresie zdania.

Wykres 114 Liczba imprez i wydarzeń w zakresie dziedzictwa narodowego, w szczególności kultywowanie kultury Warmii i Mazur

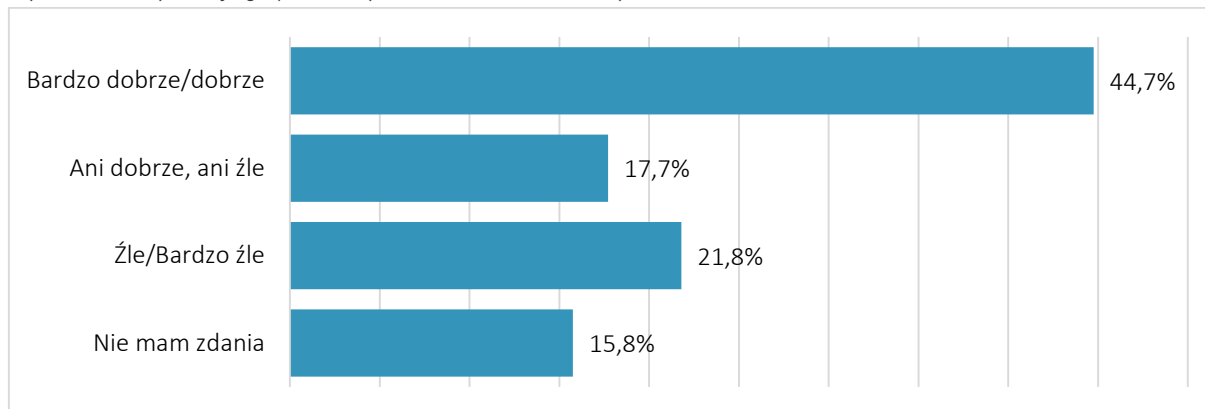

Źródło: Badanie ankietowe

Badani oceniali również działania aktywizujące mieszkańców z różnych grup wiekowych wokół tematów kultury związanych m.in. z muzyką, rękodziełem, tradycją, teatrem amatorskim, malarstwem i komunikacją międzykulturową. Ocenę bardzo dobrą lub dobrą dla tych działań wskazało 44,7% respondentów, natomiast ocenę złą lub bardzo złą 21,8% badanych. Brak jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej oceny wskazało 17,7%, a brak zdania odnośnie tych działań 15,8% badanych.

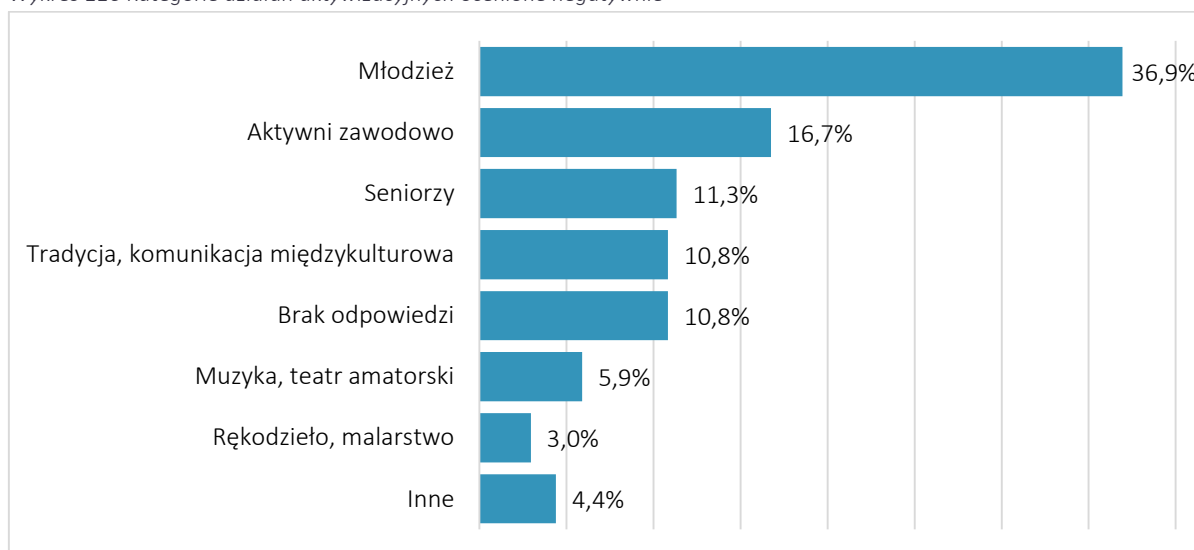
Wykres 115 Aktywizacja grup wiekowych wokół tematów kultury

Źródło: Badanie ankietowe

Badanych, którzy działania aktywizujące różne grupy wiekowe ocenili źle, bardzo źle lub ani dobrze, ani źle poproszono, by wskazali do których kategorii odnoszą się te oceny. Zdecydowanie najczęściej respondenci wskazywali, że negatywne oceny odnoszą się do działań aktywizujących dotyczących młodzieży (36,9%). Wśród grup, do których kierowane działania w tym zakresie były negatywnie oceniane, znaleźli się również aktywni zawodowo (16,7%) oraz seniorzy (11,3%). Poprzez wybór odpowiedzi „Inne” respondenci wskazywali również na działania dotyczące dzieci w wieku przedszkolnym i młodszych.

Wykres 116 Kategorie działań aktywizacyjnych ocenione negatywnie

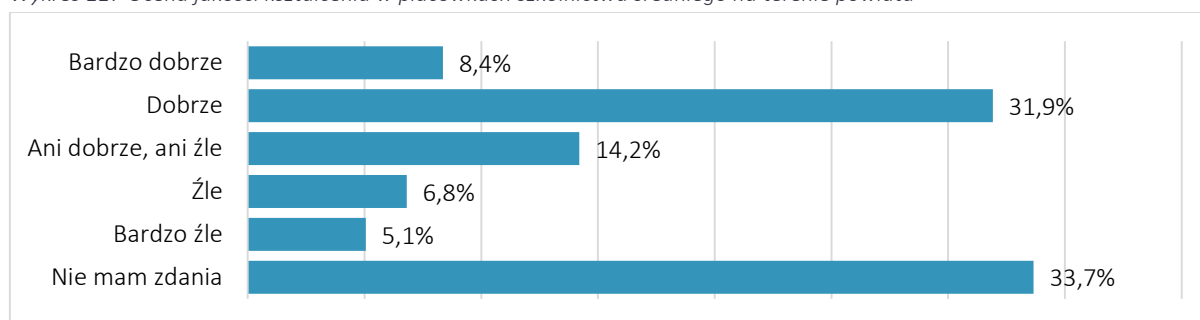

Źródło: Badanie ankietowe

Edukacja

Jakość kształcenia na różnych poziomach edukacji jest istotna w kontekście kształtowania i dopasowania kadr do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz podnoszenia ogólnego poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców. Respondentów poproszono, by ocenili jakość kształcenia w placówkach szkolnictwa średniego i zawodowego na terenie powiatu. W odniesieniu do szkolnictwa średniego uczestnicy badania najczęściej oceniali jakość kształcenia pozytywnie (łącznie 40,3%) lub neutralnie (14,2%). Negatywnie wypowiedziało się 11,9% badanych, ale aż 33,7% nie miało na ten temat zdania.

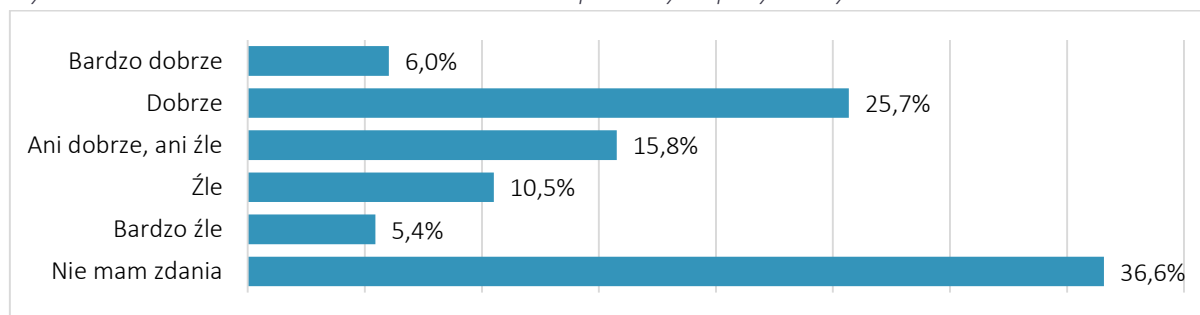
Wykres 117 Ocena jakości kształcenia w placówkach szkolnictwa średniego na terenie powiatu

Źródło: Badanie ankietowe

Wysoka jakość kształcenia powinna iść w parze z dostosowaniem kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Zdaniem 31,7% badanych kierunki kształcenia w powiecie są dobrze lub bardzo dobrze dopasowane do potrzeb rynku pracy. Przeciwnego zdania jest 15,9% uczestników badania, a 15,8% nie potrafi tego jednoznacznie ocenić. Brak zdania w tej kwestii zadeklarowało 36,6% respondentów.

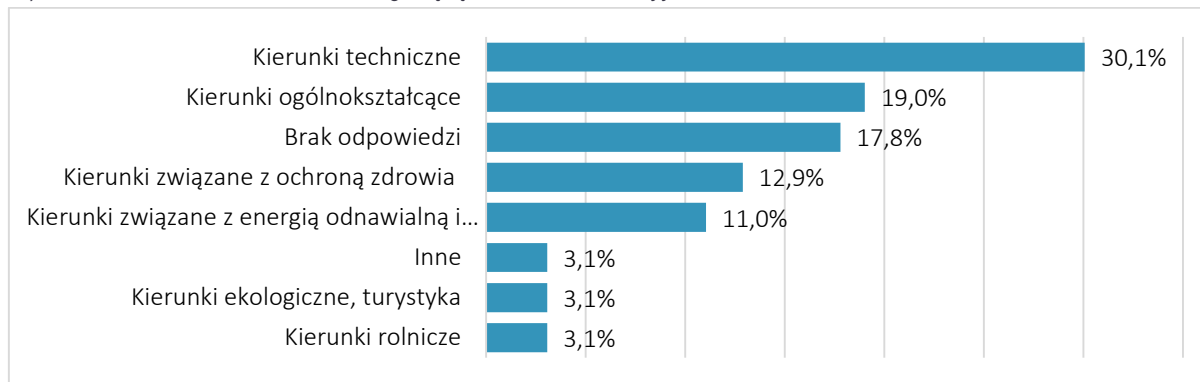
Wykres 118 Ocena dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy - szkoły średnie

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów, którzy ocenili dopasowanie kierunków kształcenia w szkołach średnich powiatu do potrzeb rynku pracy jako złe, bardzo złe lub nie potrafili wskazać jednoznacznej oceny, poproszono by wskazali, których kierunków dotyczy ich odpowiedź. Niemal jedna trzecia pytanym wskazała na kierunki techniczne jako obszar kształcenia o niskiej jakości (30,1%). Rzadziej wskazywano na kierunki ogólnokształcące (19%), natomiast najrzadziej wskazania dotyczyły kierunków rolniczych oraz kierunków ekologicznych i turystycznych (po 3,1%).

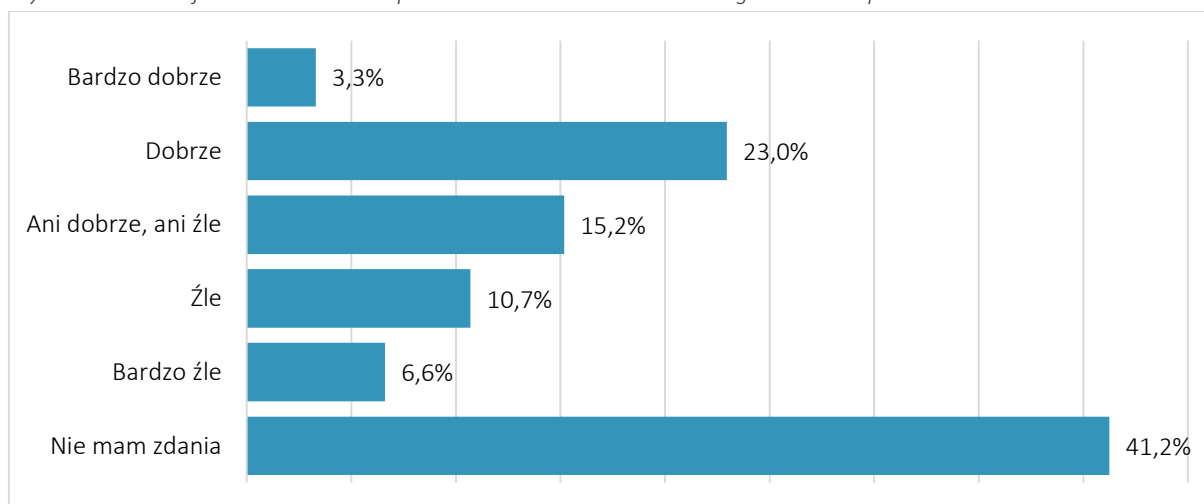
Wykres 119 Kierunki kształcenia średniego będące obszarami niskiej jakości

Źródło: Badanie ankietowe

Oceniając dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego w powiecie do potrzeb rynku pracy, badani najczęściej deklarowali, że ich zdaniem jest ono bardzo dobre lub dobre (26,3%). Negatywnie dostosowanie kształcenia oceniło 17,3% respondentów, a 15,2% nie potrafiło wskazać jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej oceny. Należy podkreślić, że aż 41,2% badanych zadeklarowało, że nie ma zdania odnośnie tego, czy kształcenie to jest dostosowane do potrzeb rynku pracy.

Wykres 120 Ocena jakości kształcenia w placówkach szkolnictwa zawodowego na terenie powiatu

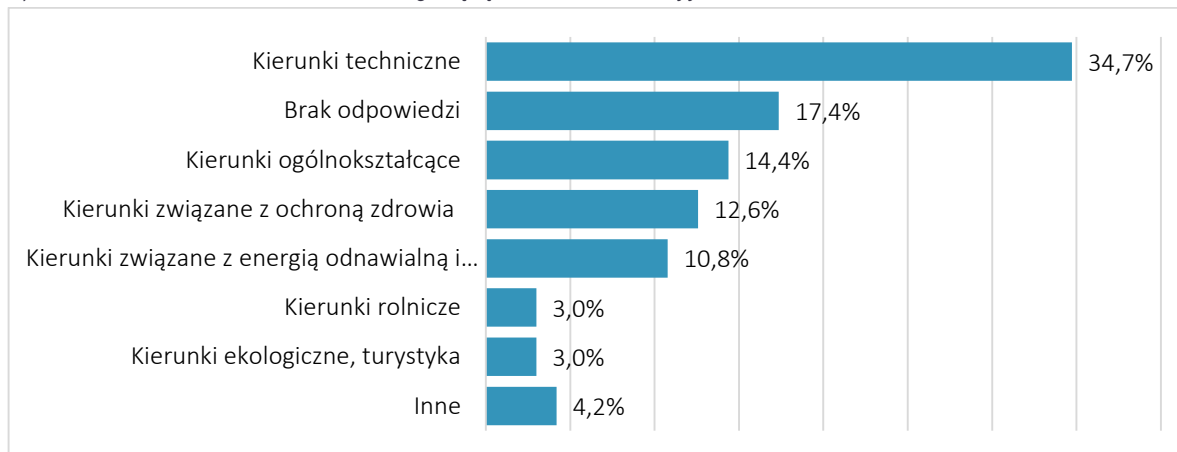

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów, którzy ocenili dopasowanie kierunków kształcenia w szkołach zawodowych powiatu do potrzeb rynku pracy jako złe, bardzo złe lub nie potrafili wskazać jednoznacznej oceny, poproszono by wskazali, których kierunków dotyczy ich odpowiedź. Podobnie, jak w pytaniu o kształcenie średnie, tak i w tym wypadku najczęściej wskazywaną odpowiedzią były kierunki techniczne (34,7%).

Respondenci mieli również możliwość wskazania własnych przykładów kierunków kształcenia, które ich zdaniem nie są przystosowane do potrzeb rynku pracy. Poprzez wybór odpowiedzi „Inne”, badani wskazywali na kierunki informatyczne, a także zawody deficytowe, takie jak tokarz czy spawacz.

Wykres 121 Kierunki kształcenia zawodowego będące obszarami niskiej jakości

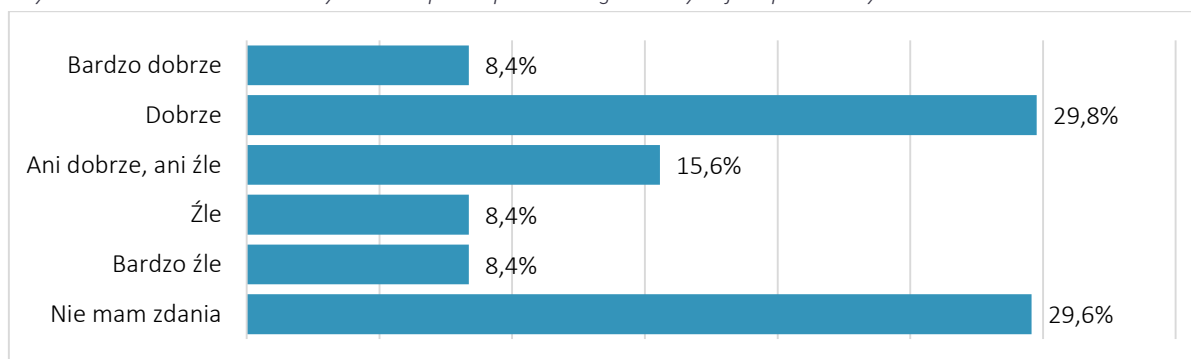

Źródło: Badanie ankietowe

Instytucje

Uczestników badania poproszono także o ocenę działania wybranych instytucji funkcjonujących w powiecie olsztyńskim. W pierwszej kolejności zapytano badanych o możliwości uzyskania wsparcia pomocowego w instytucjach powiatowych (domach pomocy społecznej, Powiatowym Urzędzie Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie). Pozytywnie możliwość uzyskania takiego wsparcia oceniło 38,2% badanych, a negatywnie 16,8%. Brak jednoznacznie pozytywnej lub negatywnej oceny wskazało 15,6% respondentów, a niemal co trzeci (29,6%) nie ma w tej sprawie zdania.

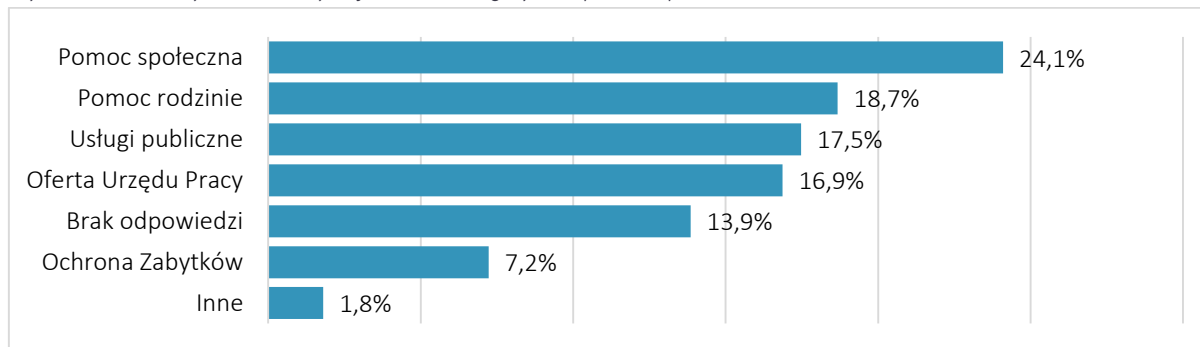
Wykres 122 Ocena możliwości uzyskania wsparcia pomocowego w instytucjach powiatowych

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów, którzy ocenili możliwości uzyskania wsparcia pomocowego w instytucjach powiatowych jako złe, bardzo złe lub nie potrafili wskazać jednoznacznej oceny, poproszono by wskazali, których obszarów dotyczą te oceny. Niemal co czwarty pytany wskazywał, że zła ocena dotyczy pomocy społecznej (24,1%). Rzadziej wskazania dotyczyły pomocy rodzinie (18,7%) czy usług publicznych (17,5%). Najmniejszy odsetek badanych wskazywał na ochronę zabytków jako obszar złej oceny (7,2%).

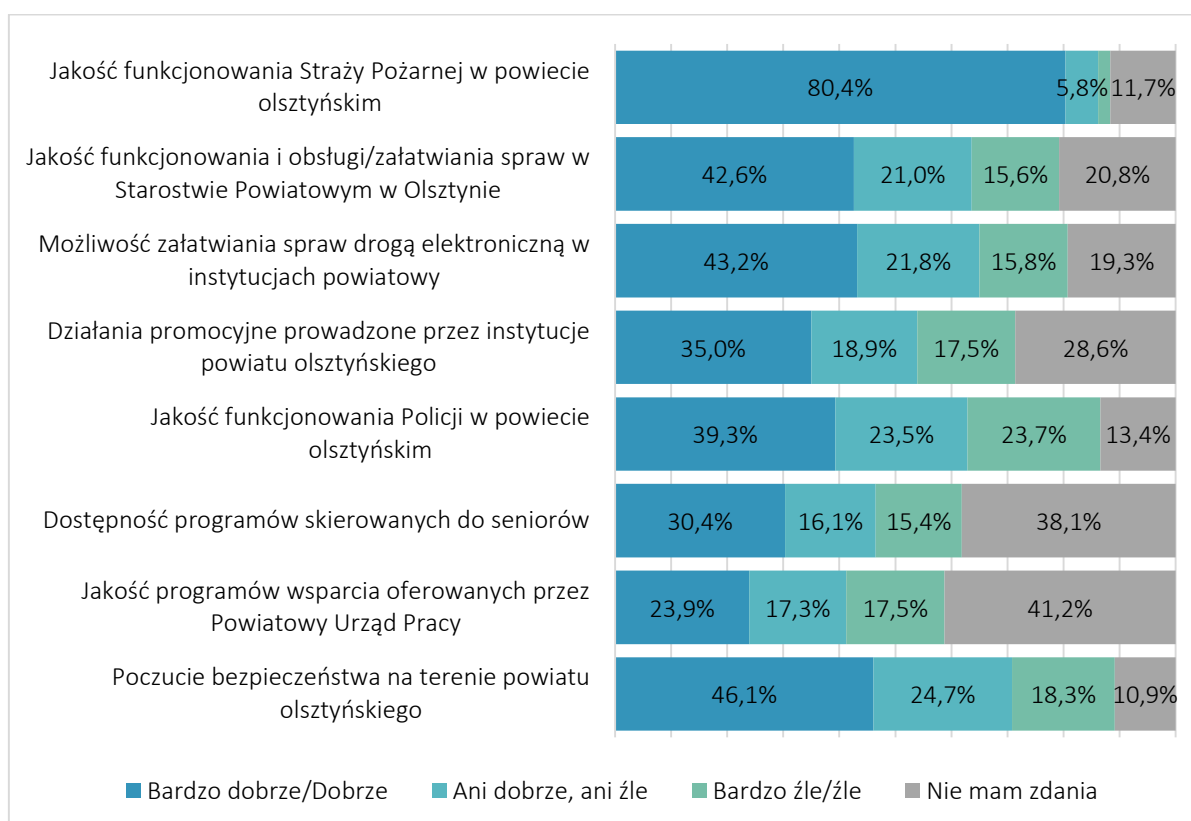
Wykres 123 Obszary działań instytucji oceniane negatywnie przez respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów zapytano również o ocenę wybranych aspektów działalności poszczególnych instytucji. Największy odsetek badanych dobrze lub bardzo dobrze ocenia jakość funkcjonowania Straży Pożarnej w powiecie olsztyńskim (80,4% pozytywnych ocen) oraz poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu olsztyńskiego (46,1% pozytywnych ocen). Należy przy tym zaznaczyć, iż poczucie bezpieczeństwa jest wypadkową działania różnych instytucji oraz czynników, w tym m.in. Policji, której jakość działania pozytywnie oceniło 39,3% badanych. Warto zauważyć, że wysoki odsetek pozytywnych ocen dotyczy również możliwości załatwiania spraw drogą elektroniczną w instytucjach powiatowych (43,2% pozytywnych ocen) oraz jakości funkcjonowania i obsługi oraz załatwiania spraw w Starostwie Powiatowym w Olsztynie (42,6% pozytywnych ocen).

Wykres 124 Ocena wybranych aspektów działalności poszczególnych instytucji.

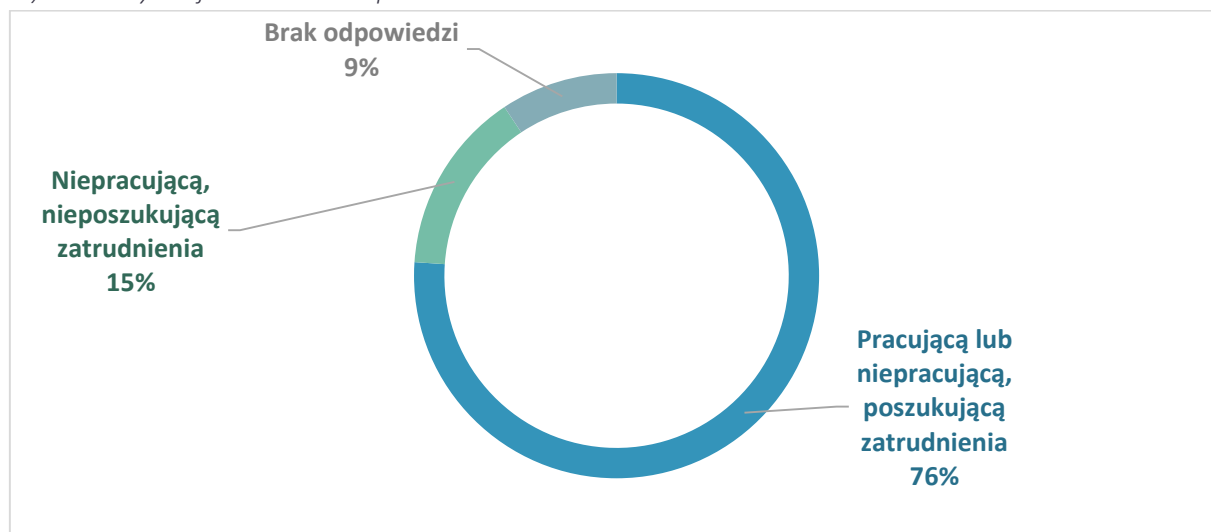
Źródło: Badanie ankietowe

Najbardziej pozytywnie respondenci oceniali jakość programów wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy (23,9% pozytywnych ocen). Najczęściej negatywnie uczestnicy badania oceniali jakość funkcjonowania Policji w powiecie olsztyńskim (23,7% negatywnych ocen). Najmniejszy odsetek negatywnych ocen dotyczył jakości funkcjonowania Straży Pożarnej (2,1% negatywnych ocen). Warto również wskazać na wysoki odsetek odpowiedzi „nie mam zdania” w stosunku do jakości programów wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy (41,2%) oraz dostępności programów skierowanych do seniorów (38,1%).

Rynek pracy

Rynek pracy jest jednym z kluczowych elementów opisu sytuacji gospodarczej na danym obszarze. Badanych zapytano o ich sytuację zawodową. Zdecydowana większość uczestników badania to osoby pracujące lub niepracujące, ale poszukujące zatrudnienia (76,1%). Osoby, które nie posiadają pracy i nie szukają jej stanowią 14,6% ogółu badanych. Na to pytanie nie odpowiedziało 9,3% badanych.

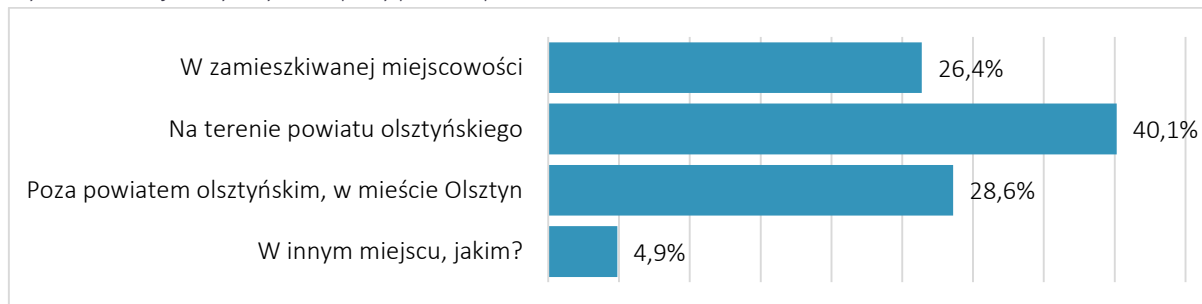
Wykres 125 Sytuacja zawodowa respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

Osoby, które zadeklarowały posiadanie pracy zarobkowej zapytano o to, gdzie fizycznie znajduje się ich miejsce pracy. Najwięcej, bo 40,1% respondentów zadeklarowało, że ich miejsce pracy znajduje się na terenie powiatu olsztyńskiego, przy czym zaledwie 26,4% respondentów zadeklarowało, że pracuje w miejscowości, w której mieszka. Bliskość Olsztyna jako dominującego ośrodka miejskiego sprzyja sytuacji, w której mieszkańcy okolicznych gmin szukają zatrudnienia właśnie tam – w przypadku uczestników badania sytuacja taka dotyczy 28,6% ogólnej liczby badanych.

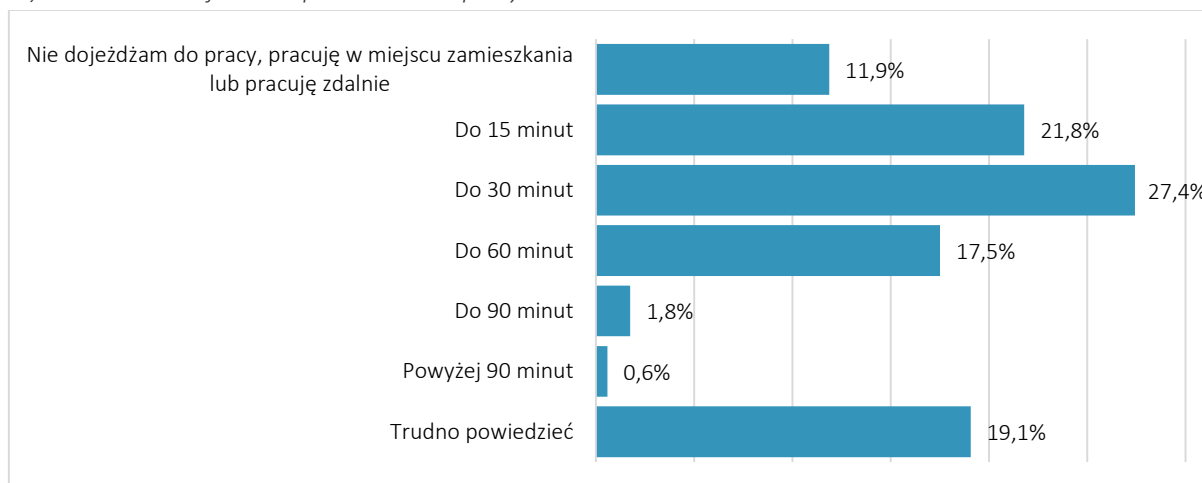
Wykres 126 Miejsce wykonywania pracy przez respondentów

Źródło: Badanie ankietowe

W kontekście powyższych danych, istotną wydaje się kwestia dojazdów badanych do pracy – wykorzystywanych środków transportu oraz czasu, jaki te dojazdy zajmują. Największy odsetek badanych (27,4%) na dojazdy do pracy poświęca maksymalnie 30 minut. Do 15 minut zajmuje dojazd do pracy 21,8% respondentów, a 11,9% nie musi dojeżdżać do pracy, ponieważ pracuje w miejscu zamieszkania lub też wykonuje pracę zdalnie. Warto również zauważyć, że aż 17,5% uczestników badania zadeklarowało, że aby dojechać do miejsca pracy musi poświęcić do 60 minut, a 1,8% nawet 90 minut. Należy zaznaczyć, że niemal jedna piąta (19,1%) badanych nie potrafi jednoznacznie oszacować czasu, który musi poświęcić na dojazd do swojego miejsca pracy. Przedstawione wyniki wydają się korespondować z danymi dotyczącymi miejsca wykonywania pracy, z których wynika, że zdecydowana większość badanych pracuje poza swoim miejscem zamieszkania, co może przekładać się na duże odległości, które muszą oni pokonać w drodze do pracy.

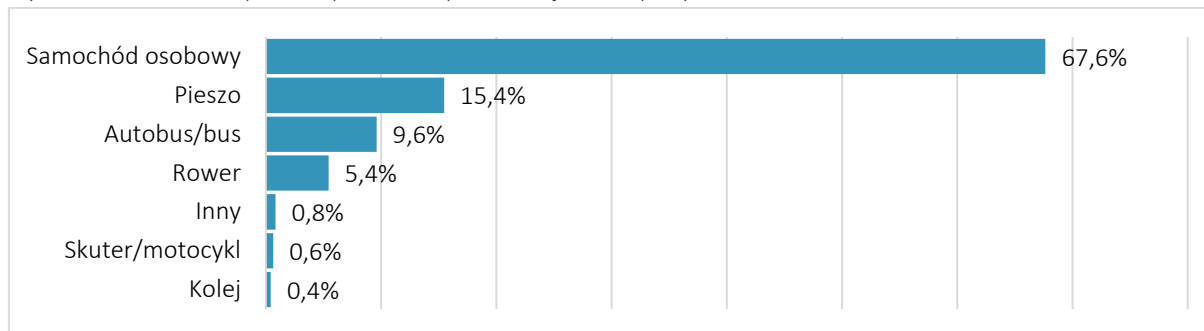
Wykres 127 Czas dojazdu respondentów do pracy

Źródło: Badanie ankietowe

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia nie powinno dziwić, że aż 67,6% badanych deklaruje, że do pracy dojeżdża samochodem. Pieszko do pracy chodzi 15,4% respondentów, a jedynie 9,6% deklaruje korzystanie z transportu zbiorowego. Warto zauważyć, że publiczny transport zbiorowy nie obejmuje wszystkich gmin powiatu, stąd też część respondentów może być zmuszona do korzystania z samochodów.

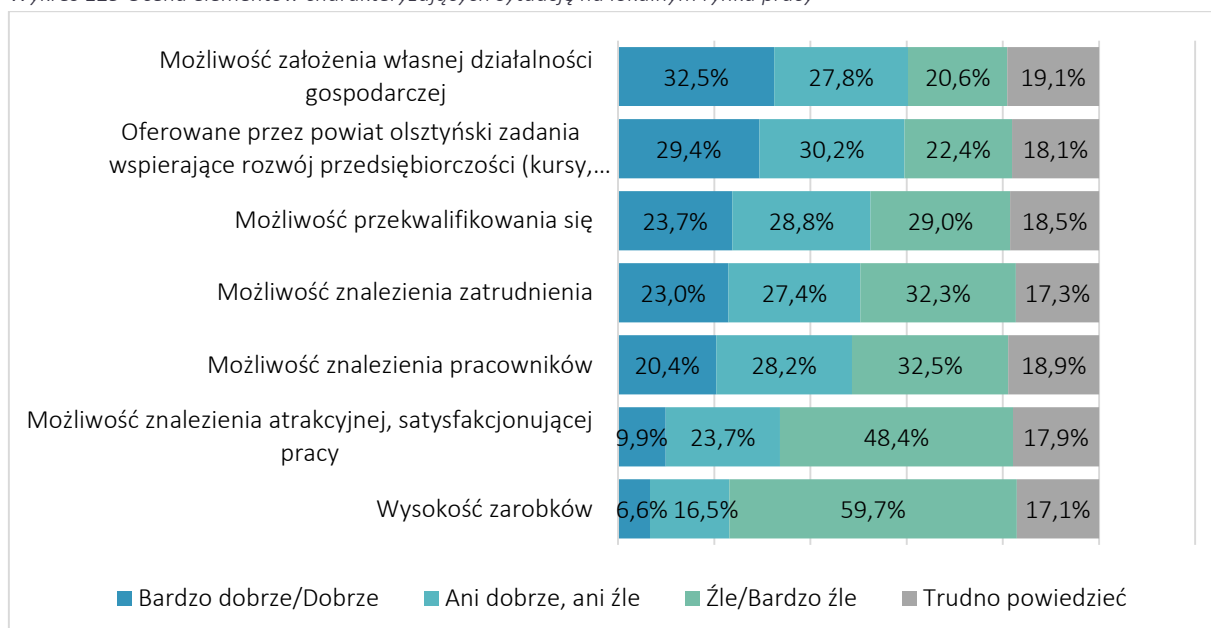
Wykres 128 Środek transportu respondentów podczas dojazdu do pracy

Źródło: Badanie ankietowe

Badanych poproszono o ocenę wybranych elementów charakteryzujących sytuację na lokalnym rynku pracy. Największy odsetek respondentów pozytywnie oceniał możliwość założenia własnej działalności gospodarczej (32,5%) oraz oferowane przez powiat olsztyński zadania wspierające rozwój przedsiębiorczości (29,4%). Obydwa elementy wydają się być ze sobą spójne i jednocześnie są podobnie oceniane przez badanych, co m.in. wskazuje na skuteczność działań powiatu w tym obszarze. Największy odsetek negatywnych odpowiedzi dotyczył wysokości zarobków (59,7%) oraz możliwości znalezienia atrakcyjnej, satysfakcjonującej pracy (48,4%). Obie odpowiedzi zebrały jednocześnie wyraźnie najmniej pozytywnych ocen (odpowiednio 6,6% i 9,9%). Liczba negatywnych ocen lokalnego rynku pracy w dwóch przywołanych obszarach wskazuje na skalę problemu oraz konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań mogących poprawić sytuację. Warto również wskazać, że odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” był niemal identyczny we wszystkich przypadkach, co może sugerować, że odpowiedzi tych udzielały osoby ze specyficznej kategorii badanych, aktywnej na rynku pracy.

Wykres 129 Ocena elementów charakteryzujących sytuację na lokalnym rynku pracy

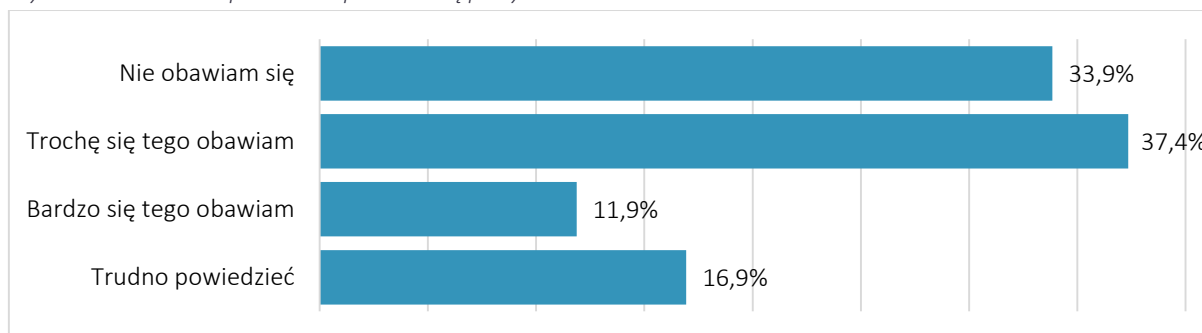

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów zapytano o to, czy nie obawiają się utraty pracy. Jedna trzecia badanych (33,9%) nie obawia się takiej sytuacji, natomiast 49,3% uczestników badania wyraziło taką obawę (w tym 37,4% obawia się trochę, a 11,9% obawia się tego bardzo). Około 16,9% badanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć” i jest to odsetek korespondujący z danymi zaprezentowanymi powyżej.

Wykres 130 Obawa respondentów przed utratą pracy

Źródło: Badanie ankietowe

W kontekście obawy związanej z możliwością utraty pracy, respondenci zostali zapytani o to, co by zrobili, gdyby doszło do takiej sytuacji. Najczęściej badani wskazywali, że zmieniliby zawód i zdobywali nowe umiejętności (19,8%). W sytuacji utraty obecnej pracy jedynie 12,1% respondentów zadeklarowało, że wzięłoby każdą dostępną pracę bez względu na to, w jakim zawodzie i nawet jeśli byłaby to praca poniżej ich kwalifikacji. Najrzadziej wskazywanymi odpowiedziami było założenie własnej firmy (6,2%) oraz korzystanie z kursów doszkalających i rozwijających dotychczasowe umiejętności (6,6%).

Wykres 131 Działania jakie respondenci podjęliby w sytuacji utraty pracy

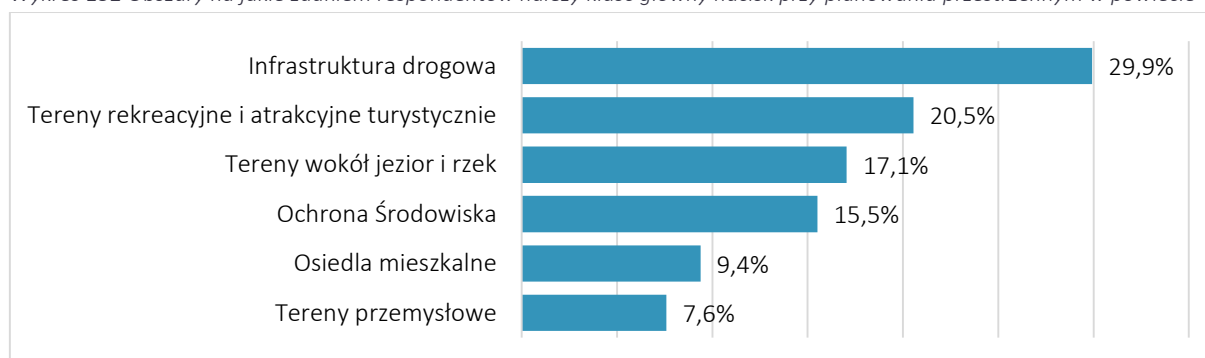

Źródło: Badanie ankietowe

Planowanie przestrzenne, bariery gospodarcze i społeczne, priorytety rozwojowe

Uczestnicy badania zapytani zostali o dodatkowe zagadnienia związane z wybranymi aspektami funkcjonowania powiatu. Pierwsze z tych zagadnień dotyczyło planowania przestrzennego i tego, na jakie obszary w tym planowaniu powinno się, zdaniem badanych, kłaść nacisk. Niemal jedna trzecia uczestników badania (29,9%) wskazała, że powinna to być infrastruktura drogowa. Zdaniem 20,5% respondentów nacisk położony powinien być na tereny rekreacyjne i atrakcyjne turystycznie. Najrzadziej badani wskazywali na tereny przemysłowe (7,6%) oraz osiedla mieszkalne (9,4%).

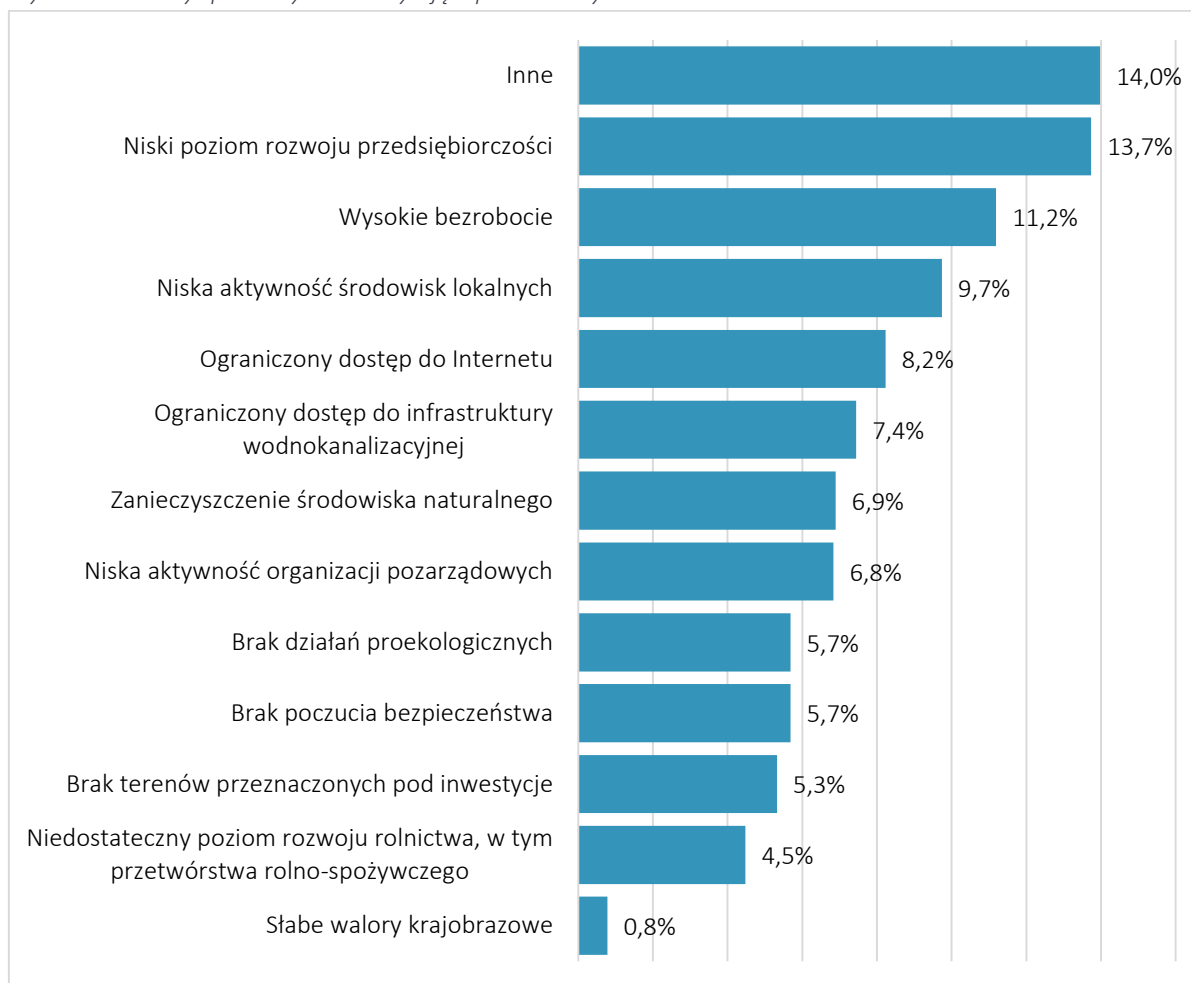
Wykres 132 Obszary na jakie zdaniem respondentów należy kłaść główny nacisk przy planowaniu przestrzennym w powiecie

Źródło: Badanie ankietowe

Kolejnym poruszonym problemem była kwestia barier i problemów, jakie zdaniem badanych występują w powiecie olsztyńskim. Najczęściej badani wskazywali, że kwestie te dotyczą niskiego poziomu rozwoju przedsiębiorczości (13,7%). Warto przy tym pamiętać, że badani w kontekście lokalnego rynku pracy najczęściej pozytywnie wypowiadali się właśnie o możliwości założenia własnej działalności gospodarczej oraz oferowanych przez powiat olsztyński zadaniach wspierających rozwój przedsiębiorczości. Drugą z najczęściej wskazywanych barier było wysokie bezrobocie (11,2%). Należy zatem podkreślić, że dwie najczęściej wskazywane bariery w powiecie olsztyńskim dotyczą rynku pracy. Zdecydowanie najrzadziej badani dopatrywali barier w niskich walorach krajobrazowych powiatu (0,8%). Ponadto, respondenci mieli możliwość przedstawienia własnych przykładów kluczowych problemów i barier rozwojowych powiatu olsztyńskiego (odpowiedź „Inne”). W tym wypadku najczęściej wskazywano na aspekty związane z infrastrukturą i dostępnością komunikacyjną (zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną), w tym na niską jakość oferty transportu zbiorowego i niewystarczającą częstotliwość kursowania środków komunikacji zbiorowej, a także zły stan techniczny dróg powiatowych.

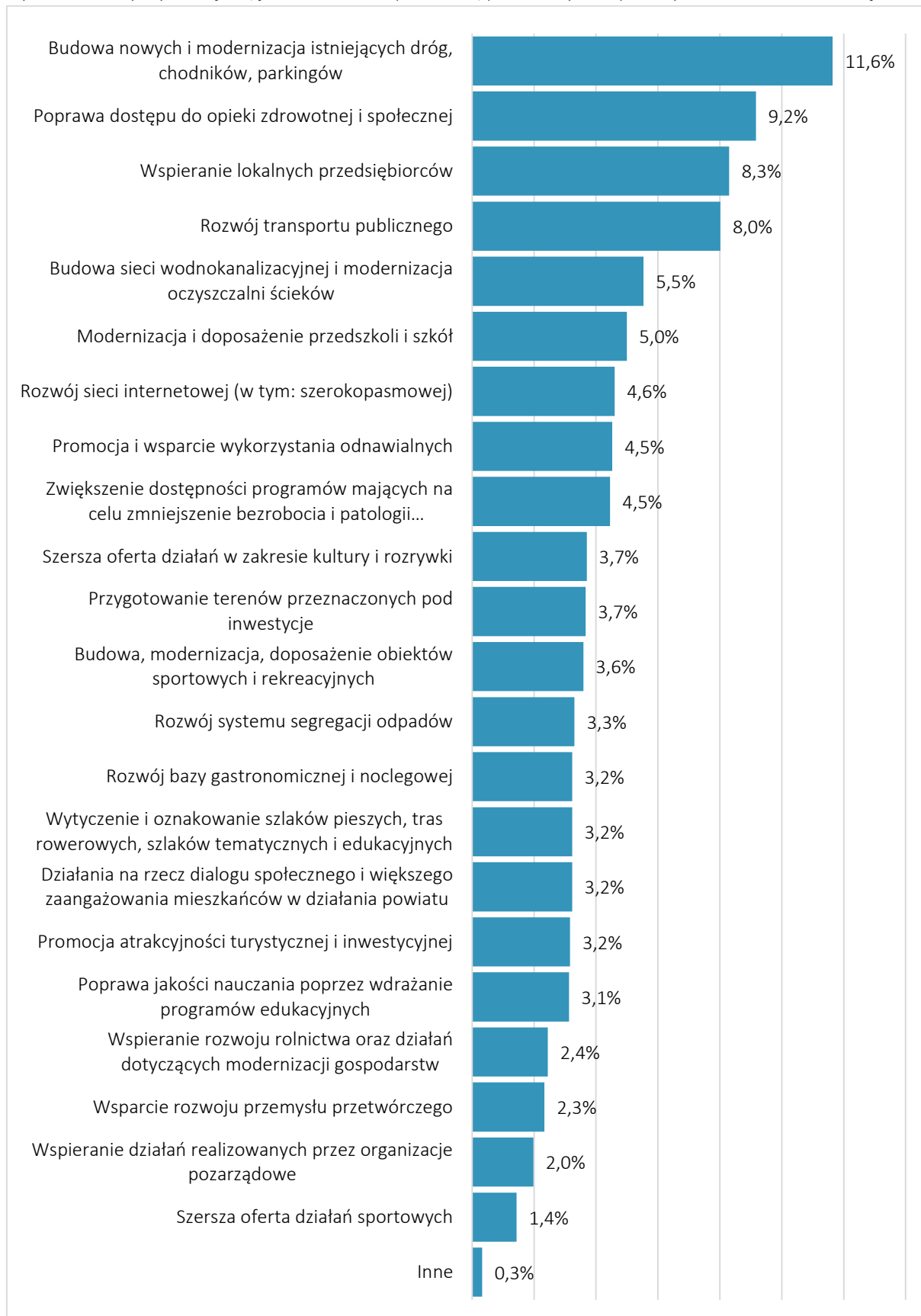
Wykres 133 Bariery i problemy charakteryzujące powiat olsztyński

Źródło: Badanie ankietowe

Trzecim podejmowanym problemem była ocena tego, którymi priorytetami rozwojowymi powinny się, zdaniem respondentów, przede wszystkim kierować władze samorządowe. Najczęściej badani wskazywali na budowę nowych oraz rozbudowę i modernizację istniejących dróg, chodników i parkingów (11,6%). Ponadto, wśród najczęściej wybieranych odpowiedzi znalazły się: poprawa dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej (9,2%), wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców (8,3%) oraz rozwój transportu publicznego (8,0%). Najmniejsza liczba odpowiedzi dotyczyła poszerzenia oferty działań sportowych (1,4%), wspierania działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe (2%), wsparcia rozwoju przemysłu przetwórczego (2,3%), wspierania rozwoju rolnictwa oraz działań dotyczących modernizacji gospodarstw (2,4%).

Wykres 134 Priorytety rozwojowe, jakimi zdaniem respondentów, przede wszystkim powinny kierować władze samorządowe

Źródło: Badanie ankietowe

Wnioski z badania ankietowego

Metryczka	
1	Największy odsetek biorących udział w badaniu to mieszkańcy gmin: Dobre Miasto (17,1%), Dywity (15%) oraz Stawiguda (13%), najmniejszy zaś to mieszkańcy gminy Kolno (1,6%). Większość badanych mieszka na terenie powiatu olsztyńskiego od urodzenia (27,6%).
2	W badaniu liczniej brały udział kobiety (67,3%), osoby w wieku 35-44 lata (32,9%), z wyższym wykształceniem (69,4%) oraz osoby pracujące (73,9%).
3	Uczestnicy badania najczęściej sytuację materialną swojej rodziny określają jako przeciętną (45,9%) lub dobrą (37,5%).
4	Mieszkańcy gmin z grupy I wyraźnie częściej (51,1%) niż mieszkańcy gmin z grupy II (46,9%) oraz gmin z grupy III (42,2%) oceniali sytuację materialną swojej rodziny jako dobrą lub bardzo dobrą.
5	Mieszkańcy gmin z grupy III istotnie częściej (9,3%) niż mieszkańcy gmin z grupy I (6,7%) oraz gmin z grupy II (3,8%) sytuację materialną swojej rodziny określili jako złą lub bardzo złą.
6	Zdecydowana większość badanych uważa, że powiat olsztyński jest dobrym lub bardzo dobrym miejscem do życia (74,1%) i również zdecydowana większość uważa, że takim miejscem jest gmina, w której mieszkają (69,3%).
7	Jako dobre miejsce do życia najczęściej powiat olsztyński wskazują mieszkańcy gmin z grupy I (77,9%) a rzadziej mieszkańcy gmin z grupy III (72,7%) oraz grupy II (70,5%).
8	Najczęściej jako dobre miejsce do życia swoją gminę oceniają mieszkańcy gmin z grupy I (78,9%) a najrzadziej mieszkańcy gmin z grupy II (59,7%).
9	W perspektywie najbliższych pięciu lat zdecydowana większość badanych chciałaby nadal mieszkać w obecnym miejscu zamieszkania (69,5%), a najczęstszym powodem ewentualnej chęci zmiany są niskie zarobki i nieatrakcyjny rynek pracy (28,4%).
Komunikacja	
1	Największy odsetek badanych pozytywnie ocenia możliwość dojazdu do Olsztyna (46,3%), a negatywnie jakość i stan nawierzchni dróg w ich gminie (48,4%).
2	Oceny transportu oferowanego przez prywatnych przewoźników MPK Olsztyn oraz PKZ są niemal jednakowe i nie dają podstaw do wskazania dominującego przewoźnika.
3	Najczęściej badani pozytywnie oceniają możliwość dotarcia transportem zbiorowym do Olsztyna i z powrotem (36,2%).

4	Badani zamieszkujący gminy z grupy II najrzadziej spośród wszystkich badanych oceniają każdy z elementów infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w zamieszkiwanej gminie pozytywnie. Jednocześnie ci sami badani każdy z analizowanych obszarów najczęściej oceniali negatywnie. Gminy z grupy II wyraźnie tym samym różnią się od pozostałych gmin powiatu.
5	Mieszkańcy gmin zaliczonych do grupy III najczęściej oceniali wszystkie aspekty transportu publicznego dobrze i najrzadziej wskazywali w tym kontekście oceny negatywne.
Infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna	
1	Najwięcej ocen pozytywnych dotyczyło: stanu i oznakowania tras rowerowych (45,9%), stanu i oznakowania turystycznych szlaków pieszych (43%) oraz dostępności zaplecza sportowego (42,8%), a najrzadziej pozytywnie oceniano stan szlaków konnych (11,1%).
Ochrona zdrowia	
1	Jakość usług medycznych świadczonych w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu jako dobrą lub bardzo dobrą oceniło 18,8% respondentów, natomiast jako złą lub bardzo złą określiło 10,1% uczestników badania. Badani najczęściej źle oceniali poradnie lekarskie (30,6%).
2	Jakość usług medycznych świadczonych w Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście jako dobrą lub bardzo dobrą oceniło 10,3% respondentów, natomiast jako złą lub bardzo złą określiło 13,8% uczestników badania. Badani najczęściej źle oceniali poradnie lekarskie (26,3%).
3	Większość badanych oceniła dostępność lekarzy specjalistów w ich gminie jako złą lub bardzo złą (49%). Jedynie 13% respondentów zadeklarowała, że w ich gminie dostępność do lekarzy specjalistów jest dobra lub bardzo dobra.
4	Najczęściej badani wskazywali, że w ich gminie występuje problem z dostępem do pediatrii (21,5%).
5	W kontekście bezpłatnych programów profilaktycznych największy odsetek badanych wskazywał ich dobrą lub bardzo dobrą dostępność (34,2%).
Oferta kulturalna	
1	Większość badanych oceniła różnorodność oferty kulturalnej w ich gminie jako dobrą lub bardzo dobrą (44,7%).
2	Większość respondentów określiła dostępność bibliotek w ich gminie jako dobrą lub bardzo dobrą (59%). Wśród badanych, którzy dostępność bibliotek ocenili negatywnie, blisko jedna czwarta wskazała, że przyczyną jest zła lokalizacja biblioteki (23,4%).

3	Wśród badanych największy odsetek ocenił liczbę imprez i wydarzeń w zakresie dziedzictwa narodowego, w szczególności kultywowanie kultury Warmii i Mazur jako dobrą lub bardzo dobrą (46,1%).
4	Ocenę bardzo dobrą lub dobrą dla działań aktywizujących różne grupy wokół tematów kultury związanych m.in. z muzyką, rękodziełem, tradycją, teatrem amatorskim, malarstwem i komunikacją międzykulturową, wskazało 44,8% respondentów. Wśród badanych, którzy działania aktywizujące różne grupy ocenili źle, bardzo źle lub ani dobrze, ani źle najczęściej wskazywano, że negatywne oceny odnoszą się do działań aktywizujących dotyczących młodzieży (36,9%).
Edukacja	
1	W odniesieniu do szkolnictwa średniego uczestnicy badania najczęściej oceniali jakość kształcenia pozytywnie (40,3%).
2	Zdaniem większości badanych (31,7%) kierunki kształcenia średniego w powiecie są dobrze lub bardzo dobrze dopasowane do potrzeb rynku pracy. Wśród badanych, którzy dopasowanie kierunków kształcenia średniego do potrzeb rynku pracy ocenili źle najczęściej wskazywano na kierunki techniczne jako obszar kształcenia o niskiej jakości (30,1%).
3	W odniesieniu do szkolnictwa zawodowego uczestnicy badania najczęściej oceniali jakość kształcenia pozytywnie (26,3%). Wśród badanych, którzy dopasowanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy ocenili źle, najczęściej wskazywano na kierunki techniczne jako obszar kształcenia o niskiej jakości (34,7%).
Instytucje	
1	Największy odsetek badanych ocenił pozytywnie możliwość uzyskania wsparcia pomocowego w instytucjach powiatowych (38,2%). Wśród badanych, którzy możliwość uzyskania wsparcia pomocowego w instytucjach powiatowych ocenili źle najczęściej wskazywano, że ocena ta dotyczy pomocy społecznej (24,1%).
2	Największy odsetek badanych dobrze lub bardzo dobrze ocenia jakość funkcjonowania Straży Pożarnej w powiecie olsztyńskim (80,4%) oraz poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu olsztyńskiego (46,1%).
3	Najczęściej negatywnie uczestnicy badania oceniali jakość funkcjonowania Policji w powiecie olsztyńskim (23,7%).
Rynek pracy	
1	Zdecydowana większość uczestników badania to osoby pracujące lub niepracujące, ale poszukujące pracy (76,1%).
2	Najwięcej respondentów, zadeklarowało, że ich miejsce pracy znajduje się na terenie powiatu olsztyńskiego (40,1%). Największy odsetek badanych na dojazdy do pracy poświęca między 15 a 30 minut (27,4%), a zdecydowana większość badanych do pracy dojeżdża samochodem (67%),

3	W kontekście lokalnego rynku pracy, największy odsetek respondentów pozytywnie oceniał możliwość założenia własnej działalności gospodarczej (32,5%) oraz oferowane przez powiat olsztyński zadania wspierające rozwój przedsiębiorczości (29,4%).
4	Jedna trzecia badanych (33,9%) nie obawia się utraty pracy, natomiast 49,3% uczestników badania wyraziło taką obawę (w tym 37,4% obawia się trochę a 11,9% obawia się bardzo). W sytuacji utraty pracy najczęściej badani zmieniliby zawód i zdobywali nowe umiejętności (19,8%).
Planowanie przestrzenne, bariery gospodarcze i społeczne, priorytety rozwojowe	
1	Niemal jedna trzecia uczestników badania (29,9%) wskazała, że tym obszarem w planowaniu przestrzennym, na który powinno się kłaść nacisk jest infrastruktura drogowa.
2	Najczęściej badani wskazywali, że barierą w powiecie olsztyńskim jest niski poziom rozwoju przedsiębiorczości (13,7%).
3	Najczęściej badani wskazywali na trzy obszary priorytetowe działań w powiecie: budowa nowych oraz rozbudowa i modernizacja istniejących dróg, chodników i parkingów (11,6%), poprawa dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej (9,2%) oraz wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców (8,3%).

20. Analiza SWOT

Analiza SWOT odnosi się do czterech elementów takich jak:

- Mocne strony (Strengths) i słabe strony (Weaknesses) – wynikające z uwarunkowań wewnętrznych powiatu,
- Szanse (Opportunities) i zagrożenia (Threats) – wynikające głównie z czynników zewnętrznych, na które powiat nie zawsze ma wpływ.

Mocne strony	Słabe strony
Wymiar społeczny	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby mieszkańców powiatu – o 5,1% w latach 2012-2021, do poziomu blisko 128 tys. osób, • Wysoka atrakcyjność osiedleńcza powiatu – czego dowodem jest utrzymujące się dodatnie saldo migracji, które w 2021 r. wyniosło 6,9 na 1 000 mieszkańców, • Turystyka – liczne obiekty noclegowe, zabytki, unikatowy produkt turystyczny jakim jest Szlak Świętej Warmii, • Oferta kulturalna – wysoka aktywność centrów kultury, zróżnicowana oferta kulturalna, • Spadek poziomu ubóstwa – liczba rodzin objętych pomocą społeczną zmniejszyła się o 15,1% w okresie 2017-2021, • Poprawa bezpieczeństwa drogowego – w ostatnich latach zmalała zarówno liczba wypadków jak i kolizji drogowych, ponadto zwiększyła się wykrywalność przypadków kierowania pojazdami pod wpływem alkoholu, • Rozwój oferty żłobkowej i przedszkolnej – wzrost liczby miejsc w żłobkach i liczby placówek przedszkolnych, • Poprawa jakości usług administracyjnych – wynikająca z m.in. rozwijania e-usług, 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczności lokalnej – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, • Niewystarczająca dostępność do usług medycznych – długi czas oczekiwania na wizytę w poradniach specjalistycznych, zmniejszająca się liczba łóżek w szpitalach, utrzymująca się na podobnym poziomie liczba lekarzy i stosunkowo niska liczba pielęgniarek i położnych, negatywne opinie mieszkańców na temat dostępności usług zdrowotnych, • Brak rozwiniętej oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych – skierowanych do seniorów i osób z niepełnosprawnościami, długi czas oczekiwania na pobyt w ZOL, • Wzrost liczby odnotowanych przestępstw – o 2,1% w latach 2017-2021, najczęściej wzrosła liczba oszustw gospodarczych i kradzieży z włamaniem, • Wzrost liczby zdarzeń wymagających udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej – wynikający ze stopniowego wzrostu liczby miejscowych zagrożeń (takich jak m.in. skutki silnych wiatrów i opadów deszczu) aż o 70,6% w latach 2018-2021, • Mocno zróżnicowany poziom aktywności społecznej – wynikający m.in. z liczby funkcjonujących podmiotów trzeciego sektora w poszczególnych gminach powiatu, • Mocno zróżnicowana zdawalność matur i egzaminów zawodowych – w poszczególnych szkołach, co wskazuje na nierównomierny poziom nauczania w powiecie,
Wymiar gospodarczy	
<ul style="list-style-type: none"> • Liczne tereny inwestycyjne – w tym także te podlegające pod Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną S.A., • Dobry poziom skomunikowania – obecność dróg o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, dostęp do drogi szybkiego ruchu S51, linii kolejowych, bliskość portu morskiego w Elblągu, co stwarza atrakcyjne warunki do rozwoju gospodarczego, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom innowacyjności – dominująca rola handlu hurtowego, detalicznego i naprawy samochodów, czyli branż o niskim poziomie innowacyjności, • Zróżnicowany profil i poziom rozwoju gospodarczego gmin powiatu – czego skutkiem jest nierównomierne tempo rozwoju powiatu,

<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych – o 22,2% w latach 2017-2021, co świadczy o stopniowym rozwoju lokalnej gospodarki, • Wzrost liczby pracujących – o 9,1% w latach 2017-2021 w firmach zatrudniających co najmniej 10 pracowników, • Spadek poziomu bezrobocia – liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmalała o niemal 60% w okresie 2017-2021, • Stabilna sytuacja finansowa powiatu – dodatni bilans dochodów i wydatków powiatu w latach 2020-2021, dominacja dochodów własnych w strukturze dochodów, wysoka pozycja powiatu w rankingu finansowym samorządu terytorialnego w 2021 r., • Większe zainteresowanie szkolnictwem zawodowym wśród młodzieży – wzrost liczby uczniów szkół technicznych i branżowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka liczba większych zakładów pracy – dominacja mikro i małych przedsiębiorstw, • Małe zróżnicowanie rynku pracy – co przekłada się na negatywne opinie ankietowanych mieszkańców na temat możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy, • Niskie wynagrodzenia – w 2021 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie olsztyńskim było o blisko 800 zł niższe od średniej krajowej,
Wymiar przestrzenny	
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalizacja – bliskość dróg o znaczeniu ponadlokalnym, sąsiedztwo miasta wojewódzkiego, • Atrakcyjność przyrodnicza – wysoka lesistość powiatu, liczne jeziora, wiele cennych siedlisk objętych ochroną przyrodniczą, • Dostępność transportowa – bliskość ważnych szlaków komunikacyjnych, w tym lotniska w Olsztynie i portu morskiego w Elblągu, • Wzrost liczby mieszkań w powiecie – o 10% w latach 2017-2021, do poziomu ponad 46 tys. mieszkań, • Rozwój sieci ścieżek rowerowych – w latach 2017-2021 długość ścieżek rowerowych wzrosła o 80%, wynosząc blisko 60 km w 2021 r., 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozwinięty transport publiczny – część gmin powiatu nie jest objęta żadną komunikacją publiczną, co znacząco utrudnia skomunikowanie między innymi gminami i stolicą województwa, • Duże rozproszenie zabudowy mieszkalnej – powodujące problemy w dostatecznej rozbudowie i utrzymaniu infrastruktury technicznej (sieci wodno-kanalizacyjnej, dróg itp.), • Niski odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej – w 2021 r. wyniósł niecałe 68%, czego powodem jest m.in. wspomniane rozproszenie budynków mieszkalnych, • Niewielki odsetek powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – który wyniósł zaledwie 13,4% w 2021 r. • Wzrost liczby miejscowych zagrożeń – wynikających ze zmian klimatycznych (częstsze występowanie m.in. deszczy nawaalnych i gwałtownych wiatrów),

Szanse

Zagrożenia

Wymiar społeczny

<ul style="list-style-type: none"> • Napływ kapitału ludzkiego – dalszy wzrost liczby mieszkańców powiatu, • Powstanie Centrum Kultury i Edukacji Muzycznej w Wadągu – mającego stać się wizytówką powiatu, • Rozwój usług edukacyjnych – podnoszenie jakości kształcenia, • Podejmowanie kolejnych działań promocyjnych – dotyczących oferty turystyczno-kulturalnej powiatu, 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak poprawy w zakresie dostępności do usług medycznych – skutkujący niską jakością życia mieszkańców, • Niższa aktywność społeczna i kulturalna – która może wynikać m.in. ze wzrostu liczby ludności napływowej, nieidentyfikującej się z zamieszkiwaną gminą
<p>Wymiar gospodarczy</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie pieniędzy na finansowanie przedsięwzięć strategicznych - w ramach unijnej perspektywy finansowej 2021-2027, ze środków krajowych i wojewódzkich, • Współpraca gmin powiatu - w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna, • Wykorzystanie atrakcyjności inwestycyjnej – pozyskanie inwestorów z różnych branż, zwiększenie liczby miejsc pracy, • Powstanie parku rozrywki w Gminie Olsztynek – jednego z największego tego typu obiektu w Polsce, co zwiększy ruch turystyczny i zapewni nowe miejsca pracy, • Rozwój branży turystycznej – wykorzystanie endogennych zasobów powiatu, skuteczna promocja powiatu, • Wzrost znaczenia branż innowacyjnych i kreatywnych – większa dywersyfikacja rynku pracy, • Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej oraz e-usług – wpływający na jakość pracy (m.in. praca zdalna) i sprawne załatwianie spraw administracyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niepewna sytuacja gospodarcza – wynikająca m.in. ze skutków pandemii COVID-19, wojny na Ukrainie, • Wzrost cen surowców energetycznych – mających wpływ na lokalną gospodarkę i budżet gospodarstw domowych w powiecie, • Zmiany podatkowe – które mogą niekorzystnie wpłynąć na stan finansów powiatu, • Ponoszenie większych kosztów w obszarze opieki społecznej – co związane jest ze starzeniem się społeczeństwa,
<p>Wymiar przestrzenny</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość Olsztyna – będącego dużym ośrodkiem wzrostu społeczno-gospodarczego, stolicą województwa, • Rozwój oferty mieszkaniowej – powstanie mieszkań na tani wynajem w ramach m.in. Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej KZN-Północ, do której należy kilka gmin powiatu, • Poprawa skomunikowania wewnętrznego i zewnętrznego powiatu – rozwój zrównoważonego transportu publicznego i integracja różnych rodzajów transportu, • Dalszy rozwój sieci ścieżek rowerowych – umożliwiających sprawne i bezpieczne przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi gminami powiatu, • Rozwój transportu kolejowego – utworzenie olsztyńskiej kolei aglomeracyjnej, która obejmować będzie większość powiatu olsztyńskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekontrolowana suburbanizacja – mogąca dotknąć w szczególności gminy sąsiadujące z Olsztynem, • Antropopresja – w tym presja urbanizacyjna na tereny leśne, • Dalszy wzrost zagrożeń naturalnych – będących konsekwencją zmian klimatycznych, • Brak poprawy w zakresie jakości powietrza – spowodowany głównie przez negatywne oddziaływanie miasta Olsztyn, z którego pochodzi duża część zanieczyszczeń,

Spis tabel, wykresów i map

Tabela 1 Powierzchnia powiatu olsztyńskiego i gmin powiatu	5
Tabela 2 Stan ludności w gminach powiatu olsztyńskiego [tys.]	7
Tabela 4 Migracje na pobyt stały wg kierunku w powiecie olsztyńskim w latach 2017-2021	16
Tabela 5 Liczba ludności – porównanie gmin.....	18
Tabela 6 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – porównanie gmin.....	19
Tabela 7 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem [%] – porównanie gmin.....	20
Tabela 8 Saldo migracji na 1 000 ludności – porównanie gmin.....	21
Tabela 9 Przyrost naturalny na 1 000 ludności – porównanie gmin.....	22
Tabela 10 Obszary prawnie chronione w powiecie olsztyńskim (bez obszarów Natura 2000)	26
Tabela 11 Rezerwaty przyrody w powiecie olsztyńskim	26
Tabela 12 Pomniki przyrody w powiecie olsztyńskim	27
Tabela 13 Obszary chronionego krajobrazu w powiecie olsztyńskim	28
Tabela 14 Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe w powiecie olsztyńskim	28
Tabela 15 Użytki ekologiczne w powiecie olsztyńskim	31
Tabela 16 Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), w obrębie których znajduje się powiat olsztyński.....	33
Tabela 17 Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia w ocenie jakości powietrza za 2018 rok.....	37
Tabela 18 Sposób użytkowania gruntów w powiecie olsztyńskim.....	41
Tabela 19 Powierzchnia lasów w gminach powiatu w latach 2021 według form własności [ha].....	43
Tabela 20 Tereny zielone w gminach powiatu olsztyńskiego [%]	43
Tabela 21 Użytki rolne.....	44
Tabela 22 Lesistość [%] – porównanie gmin	47
Tabela 23 Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem [%] – porównanie gmin	48
Tabela 24 Długość dróg gminnych i powiatowych (w km)	51
Tabela 25 Czas dojazdu z gmin powiatu olsztyńskiego do Olsztyna jako centrum powiatu (dane w minutach)	51
Tabela 26 Wykaz przedsiębiorców posiadających zezwolenia na wykonywanie regularnego transportu drogowego osób na terenie Powiatu Olsztyńskiego.....	53
Tabela 27 Wykaz przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób	54
Tabela 28 Wykaz przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób pojazdem powyżej 7 do 9 miejsc.....	54
Tabela 29 Wykaz przedsiębiorców posiadających licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób samochodem osobowym.....	55
Tabela 30 Długość linii kolejowych w województwie warmińsko-mazurskim (dane w km)	55
Tabela 31 Linie kolejowe w powiecie olsztyńskim według danych PLK SA	56
Tabela 32 Średnia dobowa liczba zatrzymań oraz wymiana pasażerska na stacjach kolejowych w gminach powiatu olsztyńskiego (dane za rok 2021).....	56
Tabela 33 Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	62
Tabela 34 Drogi rowerowe na 100 km ² [km] – porównanie gmin	64
Tabela 35 Odsetek ludności korzystającej z wodociągu [%] – porównanie gmin	65
Tabela 36 Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji [%] – porównanie gmin	66
Tabela 37 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej [%] – porównanie gmin.....	67
Tabela 38 Mieszkania na 1 000 ludności – porównanie gmin	68
Tabela 39 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu	69
Tabela 40 Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (Powiat olsztyński)	72
Tabela 41 Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007	72
Tabela 42 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w powiecie	73
Tabela 43 Obszary inwestycyjne w powiecie olsztyńskim	74
Tabela 44 Obszary inwestycyjne w powiecie olsztyńskim.	75
Tabela 45 Pracujący wg połączonych sekcji i płci w powiecie olsztyńskim.....	77
Tabela 46 Stan zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 30.09.2022 r. w układzie terytorialnym	83
Tabela 47 Wyjazdy do pracy - kierunek Olsztyn [%]	84
Tabela 48 Wjazdy do pracy (5 najczęstszych kierunków migracji)	84
Tabela 49 Przyjazdy do pracy (5 najczęstszych kierunków migracji)	85
Tabela 50 Zawody deficytowe w powiecie olsztyńskim 2017-2023.....	85
Tabela 51 Kierunki kształcenia w technikumach i szkołach branżowych I stopnia w powiecie olsztyńskim	87
Tabela 52 Wybrane działania aktywizujące realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego	88
Tabela 53 Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym – porównanie gmin	91

Tabela 54	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%] – porównanie gmin	93
Tabela 55	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności – porównanie gmin.....	94
Tabela 56	Liczba stowarzyszeń i fundacji w gminach powiatu olsztyńskiego (dane w N oraz %).....	95
Tabela 57	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych.....	97
Tabela 58	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców	98
Tabela 59	Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej [%] – porównanie gmin	99
Tabela 60	Udział członków grup artystycznych w ogólnej liczbie ludności [%] – porównanie gmin	100
Tabela 61	Liczba przedszkoli na terenie poszczególnych gmin powiatu.....	102
Tabela 62	Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w gminach powiatu.....	103
Tabela 63	Ranking Liceów i techników w powiecie olsztyńskim 2019-2022	105
Tabela 64	Liczba uczniów w latach 2018-2021 i liczba uczniów na 1 etat nauczyciela w roku szkolnym 2020-2021	105
Tabela 65	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminach powiatu [%].....	107
Tabela 66	Liczba szkół ogólnokształcących w powiecie oraz szkół średnich zawodowych i artystycznych w powiecie.....	107
Tabela 67	Absolwenci, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości i otrzymali świadectwo maturalne: szkoły ogólnokształcące, szkoły zawodowe.....	109
Tabela 68	Liczba uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego	109
Tabela 69	Wyniki egzaminów maturalnych w powiecie.....	110
Tabela 70	Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych szkołach publicznych i niepublicznych na terenie powiatu olsztyńskiego.....	111
Tabela 71	Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w powiecie w 2021 r.	112
Tabela 72	Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe ogółem w powiecie w latach 2017-2021	112
Tabela 73	Działalność Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Olsztynie w roku szkolnym 2020/2021.....	113
Tabela 74	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%] – porównanie gmin.....	114
Tabela 75	Odsetek dzieci 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%] – porównanie gmin.....	115
Tabela 76	Beneficjenci pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.....	118
Tabela 77	Odsetek osób w powiecie, które korzystają z pomocy społecznej znajdując się w sytuacji poniżej kryterium dochodowego	118
Tabela 78	Liczba rodzin i osób objętych świadczenia pieniężnymi i niepieniężnymi w latach 2017-2021	120
Tabela 79	Liczba i wysokość świadczeń (zasiłków) w latach 2017-2021.....	120
Tabela 80	Powody przyznania pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim w 2021 roku.....	121
Tabela 81	Liczba stacjonarnych placówek pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim	121
Tabela 82	Inwestycje w domach pomocy społecznej w powiecie olsztyńskim w okresie 2015-2021	123
Tabela 83	Rodziny zastępcze 2017 - 2021	124
Tabela 84	Dzieci w rodzinach zastępczych 2017 - 2021	124
Tabela 85	Jednostki poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka z terenu powiatu olsztyńskiego	124
Tabela 86	Orzeczenia o niepełnosprawności 2017 - 2021	125
Tabela 87	Lekarze ogółem wg podstawowego miejsca pracy	129
Tabela 88	Liczba łóżek szpitalnych	130
Tabela 89	Porady ambulatoryjne w Poradniach Specjalistycznych Szpitala Powiatowego im. Jana Mikulicza w Biskupcu	131
Tabela 90	Kolejki w szpitalu powiatowym im. Jana Mikulicza w Biskupcu w latach 2016 - 2021	132
Tabela 91	Struktura pacjentów hospitalizowanych w szpitalu powiatowym im. Jana Mikulicza w Biskupcu, wg miejsca zamieszkania w latach 2017-2021	133
Tabela 92	Podstawowe informacje na temat funkcjonowania Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście	134
Tabela 93	Liczba przychodni i aptek w powiecie.....	135
Tabela 94	Wydawanie decyzji dotyczących uprawnień do kierowania pojazdami	139
Tabela 95	Liczba zarejestrowanych pojazdów w poszczególnych gminach w 2021 roku.	140
Tabela 96	Transport - zestawienie dotyczące liczby i zakresu wydanych uprawnień w krajowych przewozach drogowych, 2019, 2021	140
Tabela 97	Środki finansowe wypracowane przez Wydział Komunikacji i Transportu [zł [.....	141
Tabela 98	Geodezja, kartografia i gospodarka nieruchomościami - liczba zgłoszonych prac geodezyjnych, liczba wniosków o wydanie wypisów i wyrysów, kopi map ewidencyjnych i zasadniczych, liczba wniosków o zmiany w operacie ewidencyjnym.....	142
Tabela 99	Liczba wydanych pozwoleń – pozostałe obiekty.....	143
Tabela 100	Ochrona praw konsumenta - Interwencje powiatowych rzeczników praw konsumenta	146
Tabela 101	Komisariaty i posterunki policji w powiecie olsztyńskim	147
Tabela 102	Liczba przestępstw 2017 - 2021	148
Tabela 103	Zdarzenia drogowe 2017 - 2021	148
Tabela 104	Ofiary zdarzeń drogowych 2017 - 2021	149

Tabela 105 Kontrole stanu trzeźwości kierowców 2017-2021.....	149
Tabela 106 Ofiary utonięć w powiecie olsztyńskim w latach 2018-2021.....	149
Tabela 107 Kategorie przestępstw 2017 - 2021.....	150
Tabela 108 Przemoc domowa 2017 - 2021.....	150
Tabela 109 Jednostki ratowniczo-gaśnicze PSP w powiecie olsztyńskim.....	151
Tabela 110 Jednostki OSP w powiecie olsztyńskim- włączone i niewłączone do KSRG.....	152
Tabela 111 Zdarzenia, w których dochodziło do interwencji straży pożarnej.....	153
Tabela 112 Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. ludności w latach 2014-2021.....	159
Tabela 113 Koła i kluby oraz członkowie kół i klubów.....	160
Tabela 114 Imprezy i uczestnicy wydarzeń kulturalnych w powiecie.....	161
Tabela 115 Liczba imprez w gminach powiatu olsztyńskiego w latach 2014-2022.....	161
Tabela 116 Obiekty sportowe na terenie powiatu.....	162
Tabela 117 Obiekty sportowe w gminach powiatu olsztyńskiego w 2018 roku.....	162
Tabela 118 Kluby sportowe, sekcje sportowe, trenerzy, Instruktorzy sportowi, Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe oraz członkowie klubów i ćwiczący ogółem.....	163
Tabela 119 Udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom).....	170
Tabela 120 Turystyczne obiekty noclegowe w powiecie, Miejsca noclegowe w powiecie.....	171
Tabela 121 Liczba miejsc noclegowych – porównanie gmin.....	173
Tabela 122 Dochody ogółem i subwencje, dotacje, dochody własne [zł].....	175
Tabela 123 Źródła dochodów własnych [zł].....	175
Tabela 124 Wydatki [zł].....	176
Tabela 125 Środki z UE.....	177
Tabela 126 Liczba publikacji na temat Szlaku Świętej Warmii w mediach tradycyjnych.....	178
Tabela 127 Liczba wpisów na temat Szlaku Świętej Warmii w mediach społecznościowych.....	178
Tabela 128 Liczba ludności.....	201
Tabela 129 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku.....	202
Tabela 130 Wskaźnik obciążenia demograficznego.....	203
Tabela 131 Ruch naturalny.....	204
Tabela 132 Aktywność społeczno-kulturalna.....	205
Tabela 133 Biblioteki.....	207
Tabela 134 Wychowanie i edukacja.....	208
Tabela 135 Edukacja – wyniki egzaminów.....	209
Tabela 136 Pomoc społeczna.....	210
Tabela 137 Ochrona zdrowia.....	211
Tabela 138 Turystyka.....	212
Tabela 139 Rynek pracy.....	214
Tabela 140 Przedsiębiorczość.....	215
Tabela 141 Finanse publiczne.....	216
Tabela 142 Mieszkalnictwo.....	218
Tabela 143 Struktura mieszkań – wybrane wskaźniki.....	219
Tabela 144 Dostępność mieszkań.....	220
Tabela 145 Infrastruktura techniczna.....	222
Tabela 146 Zużycie wody i energii elektrycznej.....	223
Tabela 147 Transport.....	224
Tabela 148 Transport rowerowy – wybrany wskaźnik.....	225
Tabela 149 Środowisko.....	226
Tabela 150 Wyodrębnione grupy gmin w powiecie olsztyńskim.....	233
Tabela 151 Status respondentów na rynku pracy.....	235
Tabela 152 Jak respondent ocenia sytuację materialną swojej rodziny (podział ze względu na grupy gmin).....	236
Tabela 153 Czy uważa Pan/Pani, że powiat olsztyński jest dobrym miejscem do życia? (podział ze względu na grupy gmin)..	238
Tabela 154 Czy uważa Pan/Pani, że gmina, w której Pan/Pani mieszka jest dobrym miejscem do życia? (podział ze względu na grupy gmin).....	239
Tabela 155 Ocena elementów infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w gminie (podział ze względu na grupy).....	242
Tabela 156 Ocena elementów transportu publicznego dostępnego w zamieszkiwanej gminie (podział ze względu na grupy gmin).....	244
Wykres 1 Stan ludności w powiecie olsztyńskim w latach 2012 - 2021.....	6
Wykres 2 Prognoza ludności dla powiatu olsztyńskiego do 2050.....	7
Wykres 3 Piramida wieku dla mieszkańców powiatu olsztyńskiego za rok 2021.....	9

Wykres 4 Obciążenie demograficzne w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce w 2021 roku [%]	10
Wykres 5 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2017-2021 [%]	11
Wykres 6 Udział ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 [%]	11
Wykres 7 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2017-2021 [%]	11
Wykres 8 Obciążenie demograficzne w gminach powiatu olsztyńskiego za 2021 rok	12
Wykres 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – gminy Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity, Gietrzwałd, Jeziorany	13
Wykres 10 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – gminy Jankowo, Kolno, Olsztynek, Purda, Stawiguda, Świątki	14
Wykres 11 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce w latach 2017-2021	15
Wykres 12 Urodzenia i zgony w powiecie olsztyńskim w latach 2017-2021	16
Wykres 13 Saldo migracji na 1000 ludności	17
Wykres 14 Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [t/rok]	37
Wykres 15 Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [t/rok]	37
Wykres 16 Odpady komunalne ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg]	39
Wykres 17 Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i całym kraju [kg]	39
Wykres 18 Odpady zmieszane i zebrane selektywnie w ciągu roku razem [t]	40
Wykres 19 Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku [%]	40
Wykres 20 Zmieszane odpady i odpady zebrane selektywnie w ciągu roku [t]	40
Wykres 21 Lesistość [%]	42
Wykres 22 Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych	45
Wykres 23 Powierzchnia zasiewów	45
Wykres 24 Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [%]	45
Wykres 25 Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [%] – gminy powiatu	46
Wykres 26 Długość ścieżek rowerowych w powiecie [km]	52
Wykres 27 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2017-2021	59
Wykres 28 Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2017-2021	59
Wykres 29 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2017-2021	59
Wykres 30 Liczba ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej w powiecie – wodociągi, kanalizacja, gaz	60
Wykres 31 Zużycie wody [m ³] na 1 mieszkańca	60
Wykres 32 Liczba mieszkań w powiecie olsztyńskim	61
Wykres 33 Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	61
Wykres 34 Mieszkania na 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021	61
Wykres 35 Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	70
Wykres 36 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	70
Wykres 37 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	71
Wykres 38 Podmioty na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	71
Wykres 39 Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie olsztyńskim [zł]	74
Wykres 40 Pracujący na 1 000 mieszkańców	76
Wykres 41 Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu	78
Wykres 42 Odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	78
Wykres 43 Odsetek pracujących kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących [%]	79
Wykres 44 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym wg płci [%]	79
Wykres 45 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy – kobiety ogółem oraz kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	79
Wykres 46 Bezrobotni wg przedziałów wiekowych	80
Wykres 47 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy - osoby do 25 roku życia, osoby powyżej 50 roku życia	80
Wykres 48 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy	81
Wykres 49 Bezrobotni w powiecie według stażu pracy	81
Wykres 50 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy - osoby długotrwale bezrobotne, osoby bez wykształcenia średniego, osoby bez kwalifikacji zawodowych, osoby bez doświadczenia zawodowego	82
Wykres 51 Liczba bezrobotnych w powiecie w podziale na poziom wykształcenia	82
Wykres 52 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy - osoby z niepełnosprawnościami	83
Wykres 53 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców	95

Wykres 54 Odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach, miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3.....	101
Wykres 55 Liczba dzieci w żłobkach i przedszkolach w latach 2017-2021.....	101
Wykres 56 Współczynnik skolaryzacji netto [%].....	102
Wykres 57 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki.....	106
Wykres 58 Liczba uczniów w szkołach ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych I stopnia w latach 2017-2021.....	107
Wykres 59 Liczba absolwentów szkół ogólnokształcących, techników i szkół branżowych I stopnia.....	108
Wykres 60 Udział absolwentów poszczególnych typów szkół w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych [%].....	108
Wykres 61 Wyniki matur - egzamin maturalny pisemny na poziomie podstawowym - średnie wyniki [%].....	110
Wykres 62 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	116
Wykres 63 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie wg kryterium dochodowego.....	117
Wykres 64 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej [%].....	117
Wykres 65 Kwota świadczeń pomocy społecznej na terenie powiatu ogółem [zł].....	119
Wykres 66 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wraz z liczbą osób w rodzinach ogółem.....	119
Wykres 67 Pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy.....	129
Wykres 68 Liczba łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności.....	130
Wykres 69 Liczba udzielonych porad lekarskich.....	131
Wykres 70 Liczba porad lekarskich na 1 mieszkańca.....	131
Wykres 71 Liczba mieszkańców na 1 przychodnię.....	135
Wykres 72 Liczba mieszkańców na 1 aptekę.....	136
Wykres 73 Liczba pobranych biletów w WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie w 2019 r.....	138
Wykres 74 Liczba pobranych biletów w WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie w 2020 r.....	138
Wykres 75 Liczba pobranych biletów w WKiT Starostwa Powiatowego w Olsztynie w 2021 r.....	139
Wykres 76 Liczba decyzji wydanych w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami w latach 2017-2021.....	142
Wykres 77 Liczba pozwoleń wydanych na budowę budynków mieszkalnych w latach 2017-2021.....	143
Wykres 78 Wydane pozwolenia na budowę ogółem w latach 2017-2021.....	144
Wykres 79 Liczba zgłoszeń do Wydziału Budownictwa i Infrastruktury w latach 2017-2021.....	145
Wykres 80 Liczba wydanych kart wędkarskich w latach 2017-2021.....	145
Wykres 81 Liczba decyzji administracyjnych wydanych w Wydziale Gospodarowania Środowiskiem w latach 2017-2021.....	145
Wykres 82 Liczba zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców.....	159
Wykres 83 Czytelnicy bibliotek na 1 000 mieszkańców i liczba bibliotek i filii w powiecie olsztyńskim.....	160
Wykres 84 Liczba turystów korzystających z noclegów na terenie powiatu.....	169
Wykres 85 Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności.....	169
Wykres 86 Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu.....	170
Wykres 87 Miejsca noclegowe na 1000 ludności.....	172
Wykres 88 Udzielone noclegi na 1000 ludności.....	172
Wykres 89 Dochody - udział subwencji, dotacji, dochodów własnych [%].....	175
Wykres 90 Miejsce zamieszkania respondentów.....	231
Wykres 91 Płeć respondentów.....	234
Wykres 92 Struktura wieku respondentów.....	234
Wykres 93 Wykształcenie respondentów.....	234
Wykres 94 Od jak dawna zamieszkuje Pan/Pani teren powiatu olsztyńskiego – łącznie z czasem zamieszkiwania w obecnej miejscowości?.....	235
Wykres 95 Jak respondent ocenia sytuację materialną swojej rodziny.....	236
Wykres 96 Gdzie respondenci chcieliby mieszkać w perspektywie najbliższych pięciu lat.....	237
Wykres 97 Przyczyny ewentualnej chęci zmiany miejsca zamieszkania przez respondentów.....	237
Wykres 98 Czy uważa Pan/Pani, że powiat olsztyński jest dobrym miejscem do życia?.....	238
Wykres 99 Czy uważa Pan/Pani, że gmina, w której Pan/Pani mieszka jest dobrym miejscem do życia?.....	239
Wykres 100 Ocena elementów infrastruktury komunikacyjnej dostępnej w zamieszkiwanej gminie.....	241
Wykres 101 Ocena elementów transportu publicznego dostępnej w zamieszkiwanej gminie.....	243
Wykres 102 Ocena elementów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej dostępnej w zamieszkiwanej gminie.....	245
Wykres 103 Ocena jakości usług medycznych w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu.....	246
Wykres 104 Negatywnie oceniane usługi medyczne w Powiatowym Szpitalu im. J. Mikulicza w Biskupcu.....	246
Wykres 105 Ocena jakości usług medycznych w Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście.....	247
Wykres 106 Negatywnie oceniane usługi medyczne w Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście.....	247
Wykres 107 Ocena dostępności lekarzy specjalistów w gminie zamieszkania respondentów.....	248
Wykres 108 Ocena dostępności lekarzy specjalistów według poszczególnych gmin.....	248
Wykres 109 Usługi medyczne, do których dostęp jest utrudniony w gminie zamieszkania respondentów.....	249
Wykres 110 Ocena dostępności bezpłatnych programów profilaktycznych w gminie zamieszkania respondentów.....	249

Wykres 111 Ocena różnorodności oferty kulturalnej dostępnej w gminie zamieszkania respondentów	250
Wykres 112 Ocena dostępności bibliotek w gminie zamieszkania respondentów.....	250
Wykres 113 Przyczyny negatywnej oceny dostępności bibliotek w gminie zamieszkania respondentów	251
Wykres 114 Liczba imprez i wydarzeń w zakresie dziedzictwa narodowego, w szczególności kultywowanie kultury Warmii i Mazur	251
Wykres 115 Aktywizacja grup wiekowych wokół tematów kultury	252
Wykres 116 Kategorie działań aktywizacyjnych ocenione negatywnie	252
Wykres 117 Ocena jakości kształcenia w placówkach szkolnictwa średniego na terenie powiatu.....	253
Wykres 118 Ocena dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy - szkoły średnie.....	253
Wykres 119 Kierunki kształcenia średniego będące obszarami niskiej jakości.....	254
Wykres 120 Ocena jakości kształcenia w placówkach szkolnictwa zawodowego na terenie powiatu.....	254
Wykres 121 Kierunki kształcenia zawodowego będące obszarami niskiej jakości.....	255
Wykres 122 Ocena możliwości uzyskania wsparcia pomocowego w instytucjach powiatowych	255
Wykres 123 Obszary działań instytucji oceniane negatywnie przez respondentów	256
Wykres 124 Ocena wybranych aspektów działalności poszczególnych instytucji	256
Wykres 125 Sytuacja zawodowa respondentów	257
Wykres 126 Miejsce wykonywania pracy przez respondentów	258
Wykres 127 Czas dojazdu respondentów do pracy.....	258
Wykres 128 Środek transportu respondentów podczas dojazdu do pracy.....	259
Wykres 129 Ocena elementów charakteryzujących sytuację na lokalnym rynku pracy.....	259
Wykres 130 Obawa respondentów przed utratą pracy.....	260
Wykres 131 Działania jakie respondenci podjęliby w sytuacji utraty pracy	260
Wykres 132 Obszary na jakie zdaniem respondentów należy kłaść główny nacisk przy planowaniu przestrzennym w powiecie	261
Wykres 133 Bariery i problemy charakteryzujące powiat olsztyński	262
Wykres 134 Priorytety rozwojowe, jakimi zdaniem respondentów, przede wszystkim powinny kierować władze samorządowe	263
Mapa 1 Struktura administracyjna powiatu	4
Mapa 2 Formy ochrony przyrody.....	25
Mapa 3 Obszary Natura 2000	30
Mapa 4 Wody powierzchniowe (JCWP) na terenie powiatu	32
Mapa 5 Wody podziemne (JCWPd) na terenie powiatu.....	36
Mapa 6 Mapa komunikacyjna Powiatu Olsztyńskiego.....	50